Digitized by

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
8
9 G
60

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

10. I. M. 14

Digitized by Google

Ogni legge mi costrin
ge à t'amarti o
mio singnori.
Che sono io vil crea
va Che sei tu bel
Creatore

A: S: X:
Benedictum

P quod Fit Justi
S: B: X7
Mors Mali Vita boni

Digitized by Google

Digitized by Google

Ex libris PP. Doctrinæ Xpnæ Collegij Rom. Stæ Mariæ in Monticellis

CVRSVS THEOLOGIÆ MORALIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIA MORALIS

RAYMVNDI BONALII

Presbyteri, Doctoris Theologi.

Vbi Caſus conſcientiæ, praxiſque animarum Paſtoribus, & aliÿs, tùm Clericis, tùm Laïcis neceſſaria, fusè, doctè piéque traduntur.

E Gallico Latinè verſa
A PETRO LAVRO Presbytero,
Doctore Theologo, poſt vigeſimam
Editionem.

TOMVS POSTERIOR.

Recenſitus & auctus Epitome totius Operis, duplicique Indice, altero Tractatuum & Lectionum, altero rerum præcipuarum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

TOLOSÆ,
Excudebant IOANNES BOVDE, & I. IACOBVS BOVDE, Regis, Comitiorum Linguæ Occitanæ & Academiæ Toloſanæ Typographi. 1674.

Cum Approbatione & Privilegio Regis.

Digitized by Google

8.4.e.60

Digitized by Google

INDEX

POSTERIORIS TOMI Theologiæ Moralis.

TRACTATVS XXII.

De Sacramentis in genere.

LECTIO I.

DE variis ſignificationibus vocis Sacramenti, ejuſque defi itione. pag. 1.
Lect. II. Vtrum fuerint aliqua Sacramenta in lege Naturæ & in lege ſcrip â, p. 4.
Lect. III. De neceſſitate, numero & inſtitutione Sacramentorum. p. 7.
Lect. IV. De Sacramentorum partibus eſſentialibus. p. 9.
Lect. V. De mutationibus formæ Sacramentorum. p. 11.
Lect. VI. De qualitatibus Miniſtri Sacramentorum, ac primùm de intentione. p. 13.

Lect. VII. Proſequitur alias qualitates Miniſtri Sacramentorum. p. 16.

Lect. VIII. De grauitate peccati Sacerdotum adminiſtrantium Sacramenta in ſtatu mortalis culpæ. p. 18.

Lect. IX. Quid aget Sacerdos peccati mortalis reus cum Sacramentum aliquod miniſtraturus eſt. p. 20.

Lect. X. De 3. qualitate Miniſtro Sacramentorum neceſſariâ. p. 21.

Lect. XI. Vtrum Sacramenta conferant gratiam, quomodo, & qualem. p. 23.

Lect. XII. De gratia quæ vocatur Sacramentalis. p. 25.

Lect. XIII. De Charactere Sacramentorum. p. 27.

Lect. XIV. De ſubjecto Sacramentorum, hoc eſt homine illa ſuſcipiente, ac 1. de requiſitis in eo diſpoſitionibus. p. 29.

Lect. XV. Vtrum ab indigno Miniſtro Sacramenta petere poſſis quando probabiliter putas eum indignè illa miniſtraturum. p. 31.

Lect. XVI. De ceremoniis Sacramẽtorum. p. 34.

Lect. XVII. Et vltima de rebus Sacramentalibus. p. 37.

TRACTATVS XXIII.

De Baptiſmo.

Lectio I.

DE Baptiſmi definitione, inſtitutione ac neceſſitate, p. 38.
Lect. II. De materia Baptiſmi. p. 40.
Lect. III. De forma Baptiſmi. p. 42.
Lect. IV. De Miniſtro Baptiſmi. p. 45.
Lect. V. De ſubjecto Baptiſmi, ac diſpoſitionibus ei neceſſariis. p. 48.
Lect. VI. De Baptiſmi effectibus. p. 50.
Lect. VII. De fructibus ex meditatione præſtantium Baptiſmi effectuum colligendis. p. 52.
Obſerua illos poſſe colligi vel ex noſtro, vel ex puerorum Baptiſmo.
Lect. VIII. Vtrum Baptiſmus auferat pœnalitates hujus vitæ mortalis. p. 54.
Lect. IX. De circunſtantiis ceremoniiſque Baptiſmi & 1. de tempore ac loco vbi adminiſtrandus eſt. p. 56.
Lect. X. De 1. Baptiſmi ceremonia, ſcilicet Catechiſmo. p. 59.
Lect. XI. De 1. exorciſmo qui fit in ceremoniis Baptiſmi. p. 60.
Lect. XII. De ſigno Crucis quo poſt dictum Exorciſmum Sacerdos frontem & pectus infantis obſignat, orationeque ab eodem mox recitatâ. p. 63.
Lect. XIII. De manuum Sacerdotis impoſitione ſuper puerum ac benedictione ſalis. p. 66.
Lect. XIV. De ſignificatione myſticâ ſa-

lis. p. 68.
Lect. XV. De ſaliuâ quâ nares & aures infantis liniuntur, & abrenuntiatione Sathanæ cum omnibus operibus ac pompis ejus. p. 71.
Lect. XVI. De vnctione pectori, & ſcapulis baptiſandi à Sacerdote adhibitâ. p. 73.
Lect. XVII. De profeſſione Fidei, & illâ interrogatione, *Vis baptiſari?* p. 76.
Lect. XVIII. De vnctione Chriſmatis in capite mox baptiſati. p. 77.
Lect. XIX. De linteo, ſcapulæ vel albæ tunicæ ſpeciem referente quod infantis capiti Sacerdos imponit. p. 80.
Lect. XX. De prædictæ veſtis candidæ ſignificationibus myſticis, ardentique cereo qui deinde traditur in manum infantis. p. 83.
Lect. XXI. Et vltima. De ſuſceptoribus ſeu patrinis. p. 85.

TRACTATVS XXIV.

De Confirmatione.

Lectio I.

DE huius Sacramenti definitione, materia, forma, Miniſtro, ſubjecto ac neceſſitate. p. 87.
Lect. II. De præcipuis huius Sacramenti ceremoniis ac diſpoſitionibus neceſſariis

in ſuſcipientibus illud, p. 89.

TRACTATVS XXV.

De ſanctiſſima Euchariſtia.

Lectio I.

DE nomine, definitione ac materia remota Euchariſtiæ. p. 91.
Lect. II. An oporteat materiam conſecrandam eſſe præſentem, & in quo illa præſentia conſiſtat. p. 94.
Lect. III. De forma Sacramenti Euchariſtiæ. p. 96.
Lect. IV. De ſpeciebus panis & vini. p. 98.
Lect. V. De diuino ſanctæ Communionis præcepto. p. 100.
Lect. VI. De præcepto ſanctæ Communionis Eccleſiaſtico. p. 103.
Lect. VII. De ſacrificio Miſſæ ac 1. vnde nomen latinum Miſſæ deriuetur p. 106.
Lect. VIII. De Miſſæ definitione, inſtitutione partibuſque eſſentialibus. p. 109.
Lect. IX. De effectibus ſacrificij Miſſæ. p. 111.
Lect. X. An ſacrificium Miſſę proſit ex opere operato. p. 113.
Lect. XI. De valore ſacrificij Miſſæ. p. 114.
Lect. XII. An Miſſa pro genere omni perſonarum offerri poſſit. p. 117.
Lect. XIII. De loco vbi Miſſa eſt celebranda. p. 120.

Lect. xiv. De pollutione Eccleſiarum ob quam Sacrum in illis facere non licet. p. 122.
Lect. xv. De aliis ad eandem materiam pertinentibus. p. 125.
Lect. xvi. De altaribus, Calicibus, Patenis, Corporalibus, Fiolis & Burſa. p. 128.
Lect. xvii. De Purificatoriis, Velo Calicis, Miſſali eiuſque puluinari, Mappa, Candelis & Cruce in Altari collocandâ. p. 132.
Lect. xviii. De veſtibus Sacerdotalibus, recitandis cum ſe illis celebrans induit, precibus, pileolo, Miniſtro, tactu, & latione Calicum aliorumque ornamentorum. p. 135.
Lect. xix. De Conſecratione ac Benedictione rerum ad Miſſam pertinentium, & in quibus caſibus vtraque amittatur. p. 138.
Lect. xx. De argumento eodem. p. 141.
Lect. xxi. An Presbyteri ſacrum facere, & ab eo ex reuerentia, quamuis nullam peccati mortalis conſcientiam habeant, interdum abſtinere teneantur. p. 144.
Lect. xxii. De duabus circunſtantiis ad celebrandum neceſſariis, horâ ſcilicet ac ieiunio naturali. p. 147.
Lect. xxiii. Vbi alia de ieiunio naturali quæſita ſoluuntur. p. 149.
Lect. xxiv. De Confeſſione antè Miſſæ celebrationem neceſſaria. p. 151.
Lect. xxv. De eodem argumento. p. 153.

Lect. xxvi. An pro vna Miſſa liceat duo vel plura ſtipendia accipere. p. 156.
Lect. xxvii. De quibuſdam aliis difficultatibus ad ſtipendia Miſſæ pertinentibus. p. 157.
Lect. xxviii. De quibuſdam ad Capellanos Sacerdotes pertinentibus. p. 160.
Lect. xxix. De obligatione audiendi Sacrum. p. 163.
Lect. xxx. Miſſam integrè piéque audiendam. p. 165.
Lect. xxxi. De Miſſa Parochiali. p. 168.
Lect. xxxii. De cauſis ab audienda Miſſa excuſantibus. p. 171.
Lect. xxxiii. De argumento eodem. p. 174.
Lect. xxxiv. Vbi plures eorum defectus notantur qui ſe in Confeſſione de peccato in præceptum Eccleſiæ de audiendo ſacro excuſant. p. 177.
Lect. xxxv. De argumento eodem. p. 179.
Lect. xxxvi. De eadem materia. p. 180.
Lect. xxxvii. De Sacroſanctæ Euchariſtiæ effectibus. p. 182.
Lect. xxxviii. De aliis effectibus Euchariſtiæ in animâ. p. 184.
Lect. xxxix. De effectibus Sacroſanctæ Euchariſtiæ qui pertinent ad corpus. p. 188.
Lect. xl. De corporis diſpoſitionibus Sacræ Communioni neceſſariis. p. 191.
Lect. xli. De animæ diſpoſitionibus percipiendæ Euchariſtiæ neceſſariis. p. 194.
Lect. vltima. De Communione indigna, &

quibus illa deneganda ſit aut differenda. p. 197.

TRACTATVS XXVI.

De Sacramento Pœnitentiæ.

Lectio I.

DE huius Sacramenti definitione, inſtitutione ac neceſſitate. p. 200.
Lect. II. De materia & forma huius Sacramenti. p. 203.
Lect. III. De Miniſtro ſacramenti Pœnitentiæ, ac in eo requiſitis vt valide poſſit abſoluere. p. 206.
Lect. IV. De approbatione. p. 209.
Lect. V. De argumento eodem. p. 212.
Lect. VI. Vtrum Sacerdos in aliquo caſu validè abſoluere poſſit, quamuis non habeat facultatem, ſed tamen illam habere credatur. p. 215.
Lect. VII. Vbi caſus particulares explicãtur ad dilucidandam ſuperioris lectionis doctrinam. p. 218.
Lect. VIII. De conditionibus requiſitis in Miniſtro ſacramenti Pœnitentiæ, vt licitè abſoluere poſſit, ac 1. de vocatione. p. 220.
Lect. IX. De Scientia boni Confeſſarij. p. 223.
Lect. X. Quas opiniones ſequi debeat Confeſſarius. p. 225.

Digitized by Google

Lect. XI. Reſpondetur objectionibus quæ contra in ſuperiori Lectione tradita fiunt. p. 227.

Lect. XII. De eodem Argumento. p. 229.

Lect. XIII. De Charitate quæ tertia eſt boni Confeſſarii dos. p. 231.

Lect. XIV. De ſancta libertate in Confeſſario requiſita. p. 233.

Lect. XV. De prudentia & experientia Confeſſarii. p. 235.

Lect. XVI. De Contritione. p. 237.

Lect. XVII. De conditionibus Confeſſionis ac I examine conſcientiæ præmittendo. p. 239.

Lect. XVIII. De quibuſdam vulgi erroribus circa examen Confeſſioni præmittendum. p. 241.

Lect. XIX. De ſecunda conditione bonæ Confeſſionis videlicet vt bene incipiatur à Confeſſario & pœnitente. p. 244.

Lect. XX. De eodem Argumento. p. 246.

Lect. XXI. De aliis à Confeſſario quærendis. p. 248.

Lect. XXII. De Argumento eodem. p. 252.

Lect. XXIII. De eadem materia vbi continuus peccati mortiferi ſtatus explicatur. p. 255.

Lect. XXIV. An Confeſſarius teneatur ſemper & in omni caſu admonere pœnitentem quem ſcit aut dubitat eſſe in continuo peccati mortiferi ſtatu. p. 257.

Lect. XXV. De tertia conditione Confeſſionis videlicet integritate. p. 260.

Lect. xxvi. De quibuſdam vulgi defectibus in declarando peccatorum numero. p. 261.
Lect. xxvii. De integritate Confeſſionis quantùm ad circunſtantias peccatorum. p. 264.
Lect. xxviii. Vtrùm virtualis integritas Confeſſionis in caſu aliquo ſufficiat. p. 267.
Lect. xxix. De illis qui per verecundiam aliquod in Confeſſione peccatum omiſere. p. 270.
Lect. xxx. Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius quando ipſi pœnitens dicit ſe non commiſiſſe peccatum, quod tamen ab eo commiſſum eſſe Confeſſarius nouit. p. 272.
Lect. xxxi. De fidelitate, quæ eſt quarta conditio bonæ Confeſſionis. p. 274.
Lect. xxxii. De aliis conditionibus in Confeſſione requiſitis nimirùm humilitate, breuitate perſpicuitate. p. 277.
Lect. xxxiii. De iteranda Confeſſione. p. 279.
Lect. xxxiv. De eodem Argumento. p. 280.
Lect. xxxv. De forma ſacramenti Pœnitentiæ. p. 283.
Lect. xxxvi. De Abſolutionis dilatione, ac 1. de illius neceſſitate iuxta Doctorum ſententiam. p. 285.
Lect. xxxvii. De abſolutione differenda illi qui verſatur in aliqua occaſione peccati, ac 1. quid ſit occaſio proxima & remota. p. 288.
Lect. xxxviii. De eodem Argumento. p. 290.

Lect. XXXIX. De eadem materia. p.292.
Lect. XL. Quanti momenti ſit differre abſolutionem juxta SS. Patrum diſcurſum. p.295.
Lect. XLI. Quod abſolutionis dilatio afferre poſſit maxima bona. p.297.
Lect. XLII. Quod præproperæ abſolutiones valde noceant pœnitentibus. p.298.
Lect. XLIII. Reſpondetur obiectionibus quæ contra dilationem abſolutionis fieri ſolent. p.299.
Lect. XLIV. De argumento eodem. p. 301.
Lect. XLV. Refutantur Obiectiones aliæ contra moram Abſolutionis. p.303.
Lect. XLVI. De eadem materia. p.305.
Lect. XLVII. An Confeſſarius teneatur abſoluere pœnitentem qui ſequitur opinionem probabilem ipſius opinioni contrariam. p.307.
Lect. XLVIII. De Caſibus reſeruatis, ac 1. an Eccleſia poſſit reſeruare peccata, & quænam reſeruare ſoleat. p.310.
Lect. XLIX. De habentibus poteſtatem ordinariam abſoluendi à Caſibus reſeruatis. p.311.
Lect. L. An Superior poſſit abſoluere pœnitentem à ſolis peccatis reſeruatis eumque pro aliis mittere ad aliquem Confeſſarium. p.313.
Lect. LI. An Confeſſarius poſſit abſoluere pœnitentem à delictis non reſeruatis, eumque mittere ad ſuperiorem pro reſeruatis. p.315.

Digitized by Google

Lect. LII. De variis difficultatibus quæ ad caſus reſeruatos tempore Iubilei pertinent. p. 318.
Lect. LIII. De Argumento eodem. p. 320.
Lect. LIV. Quomodo tolli poſſit reſeruatio caſuum extrà tempus Iubilei. p. 322.
Lect. LV. De ſigillo Confeſſionis, ac 1. de obligatione quæ Confeſſario & aliis hoc ſeruandi incumbit, & peccato violationis illius. p. 325.
Lect. LVI. De variis difficultatibus circa fractionem ſigilli Confeſſionis. p. 327.
Lect. LVII. De Argumento eodem. p. 329.
Lect. LVIII. An Confeſſarius vti poſſit notitiâ per Cōfeſſionem acquiſitâ. p. 331.
Lect. LIX. De natura & neceſſitate ſatisfactionis. p. 333.
Lect. LX. De obligatione imponendi ſatisfactionem. p. 335.
Lect. LXI. De qualitate ſatisfactionis imponendæ. p. 337.
Lect. LXII. De quantitate ſatisfactionis imponendæ, & obligatione illam acceptandi. p. 340.
Lect. LXIII. De impletione pœnitentiæ. p. 343.
Lect. LXIV. De mutatione pœnitentiæ. p. 345.
Lect. LXV Quid opus facto, cùm pœnitens injunctam ſibi ſatisfactionem oblitus eſt. p. 348.
Lect. LXVI. De præcepto Confeſſionis, ac 1. quinam teneantur ad illud. p. 349.

Lect. LXVII. De quibuſdam aliis ad præceptum Eccleſiaſticum annuæ Confeſſionis pertinentibus. p. 352.
Lect. LXVIII. Cuinam fideles confiteri teneantur vt Eccleſiaſtico præcepto Confeſſionis annuæ ſatisfaciant. p. 354.

TRACTATVS XXVII.

De Sacramento Extremæ-Vnctionis.

LECTIO I.

DE nomine, definitione, inſtitutione, materia & forma ſacramenti Extremæ-Vnctionis. p. 357.
Lect. II. De Miniſtro, ſubiecto & effectibus Extremæ-Vnctionis. p. 360.

TRACTATVS XXVIII.

De Sacramento Ordinis.

LECTIO I.

DE Ordinis definitione. p. 362.
Lect. II. De Ordinum numero, materiâ & formâ. p. 364.
Lect. III. De Miniſtro ſacramenti Ordinis. p. 367.
Lect. IV. De neceſſariis diſpoſitionibus ad validè recipiendum Ordinis Sacramentum. p. 368.

Digitized by Google

Lect. v. De diſpoſitionibus neceſſariis ad Ordines licitè ſuſcipiendos. p. 370.
Lect. vi. De ſeptima diſpoſitione, videlicet ſeruandis interſtitiis. p. 372.
Lect. vii. De poſtremâ diſpoſitione quæ maximi momenti eſt, nimirum vocatione. p. 375.
Lect. viii. Quibuſnam diebus Ordines conferri poſſint. p. 377.
Lect. ix. De eadem materia. p. 380.
Lect. x. De conuocatione ordinandorum ad examen, & probæ ipſorum vitæ morumque teſtimonio. p. 382.
Lect. xi. De Ordinandorum habitu cum in Eccleſia ad ordinationem accedunt. p. 384. p. 384.
Lect. xii. De Archidiacono qui vocat Ordinandos, & Epiſcopo Eccleſiæ nomine offert. ibidem.
Lect. xiii. De Miſſa ordinationis. p. 387.
Lect. xiv. Cur tempore ordinationis genuflectant. p. 390.
Lect. xv. Cur ordinandi nudo capite ac interdùm proſtrati ad terram ſint. p. 392.
Lect. xvi. De ſignis Crucis quæ facit Epiſcopus in ordinatione. p. 393.
Lect. xvii. De nomine ac definitione Tonſuræ, & nomine recipientis illam. p. 394.
Lect. xviii De conditionibus requiſitis in ſuſcepturo Tonſuram. p. 395.
Lect. xix. De prima ceremonia collationis Tonſuræ, nimirùm tonſione capillorum

ejuſque circunſtantiis. p. 397.
Lect. XX. De circunſtantiis concomitantibus & ſubſequentibus primam Tonſuræ ceremoniam, quæ eſt tonſio capillorum. p. 400.
Lect. XXI. De myſticis ſignificationibus detonſionis capillorum quos Epiſcopus in Tonſuræ collationem præſcidit. p. 403.
Lect. XXII. De Tonſura, ſeu Clericali Corona eiuſque ſignificationibus. p. 405.
Lect. XXIII. De altera collationis Tonſuræ ceremonia, videlicet ſuperpellicei aſſumptione, ac 1. de circunſtantiis eam præcedentibus. p. 407.
Lect. XXIV. De comitantibus & ſubſequentibus aſſumptionem ſuperpellicei. p. 409.
Lect. XXV. De ſuperpelliceo eiuſque ſignificationibus myſticis. p. 412.

TRACTATVS XXIX.

De Ordinibus minoribus, & ſacris in particulari.

Lectio I.

De ordine oſtarii primò ex minoribus. p. 414.
Lect. II. De virtutibus in Oſtiario requiſitis. p. 417.
Lect. III. De ordine, officio & virtutibus Lectoris. p. 419.
Lect. IV. De ordine & officio Exorciſtæ. p. 421.

Lect. v. De ordine officioque Clerici Acolythi. p. 422.
Lect. vi. De virtutibus in Acolytho requiſitis. p. 425.
Lect. vii. De ordine Subdiaconi ac 1. neceſſitate alicuius tituli. p. 427.
Lect. viii. De argumento eodem. p. 430.
Lect. ix. De materia & forma Subdiaconatus. p. 432.
Lect. x. De virtutibus in ſubdiacono requiſitis. p. 433.
Lect. XI. De eodem argumento. p. 434.
Lect. XII. De materia & forma Diaconatus, item de virtutibus quæ in Diaconis requiruntur. p. 437.
Lect xiii. De aliis virtutibus in Diacono requiſitis. p 439.
Lect. XIV. & poſtrema. De materia & forma Presbyteratus, ac de virtutibus Sacerdotum, p. 440.

TRACTATVS XXX.

De Sacramento Matrimonij.

Lectio I.

De Sponſalibus, & aliis Matrimonii promiſſionibus. p. 443.
Lect. II. De Matrimonii denuntiationibus. p. 445.
Lect III. De definitione ſacramenti Matrimonii, eiuſque impedimentis. p. 448.

Lect. IV. De argumento eodem. p. 451.

Lect. V. De impedimentis quæ Matrimonium illicitum reddunt. p. 453.

Lect. VI. De diſpenſatione impedimentorum Matrimonii. p. 455.

Lect. VII. Quomodò Matrimonium, propter impedimentum dirimens, aliamue cauſam, nullum, fieri poſſit validum. p. 457.

Lect. VIII. De argumento eodem. p. 459.

Lect. IX. De diuortio. p. 461.

TRACTATVS XXXI.

De Cenſuris & irregularitate.

LECTIO I.

De Cenſuræ definitione ac diuiſione. p. 465.

Lect. II. De his quæ excuſant à cenſuris earumque abſolutione. p. 467.

Lect. III. De maiori excommunicatione p. 468.

Lect. IV. De minori excommunicatione. p. 472.

Lect. V. De maiori excommunicatione latâ in percuſſorem Clerici aut Monachi. p. 473.

Lect. VI. De excommunicatione monitoriorum. p. 476.

Lect. VI. De ſuſpenſione. p. 478.

Lect. VIII. De interdicto & ceſſatione à

Digitized by Google

Diuinis. p. 479.
Lect. IX. De irregularitate, ac 1. illius definitione & diuiſione. p. 481.
Lect. X. De ſexta ſpecie irregularitatis, quæ prouenit ex aliquo defectu, ſine peccato nimirum defectu lenitatis. p. 485.
Lect. XI. De argumento eodem. p. 487.
Lect. XII. De quibuſdam aliis caſibus ad idem pertinentibus. p. 489.
Lect. XIII. De irregularitatibus quæ contrahuntur ex delicto, ac 1. de illâ quæ contrahitur ex homicidio voluntario. p. 492.
Lect. XIV. De aliis irregularitatibus ex delicto. p. 494.
Lect. *vltima*. De diſpenſatione irregularitatum. p. 495.

TRACTATVS XXXII.

De recitatione Breuiarij.

LECTIO I.

De obligatione recitandi Breuiarium. p. 497.
Lect. II. De quibuſdam aliis ad Officium diuinum ſpectantibus. p. 500.

TRACTATVS XXXIII.

LECTIO VNICA.

De ieiunio Eccleſiaſtico. p. 501.

INDEX

EPITOMES THEOLOGIÆ Moralis.

Tomus ſecundus.

TRACTATVS XXII.

De Sacramentis in genere. p. 505.
Tract. XXIII. De Baptiſmo. p. 513.
Tract. XXIV. De Confirmatione. p. 517.
Tract. XXV. De Euchariſtia. p. 518.
Tract. XXVI. De ſacramento Pœnitentiæ p. 536.
Tract. XXVII. De ſacramento Extremæ-Vnctionis. p. 562.
Tract. XXVIII. De ſacramento Ordinis. p. 563.
Tract. XXIX. De minoribus & ſacris Ordinibus in particulari. p. 573.
Tract. XXX. De Matrimonii Sacramento. p. 578.

Digitized by Google

Tract. xxxi. De cenſuris & irregularitate. p. 584.
Tract. xxxii. De recitatione Breuiarii. p. 590.
Tract. xxxiii. De Ieiunio. p. 593.

Finis duplicis Indicis.

Digitized by Google

CVRSVS THEOLOGIÆ MORALIS.

TRACTATVS XXII.

De Sacramentis in genere.

Lectio I.

De varijs ſignificationibus vocis Sacramenti, eiuſque definitione.

I. QVÆRES 1. Quid vox Sacramenti ſignificet? R. Varias habere ſignificationes apud auctores tam ſacros quam prophanos.

1. Significat etiam in noſtra lingua Gallica iuramentum, nam *faire ſerment*, idem eſt quod ac iurare: ſiquidem vox *ſerment* deducitur à voce *ſacrement* per figuram ſyncopen dictam.

2. Significat ſecretum, eoque ſenſu Angelus Raphaël dicit c. 12. libri Tobiæ Sa-

Digitized by Google

cramentum Regis abſcondere bonum eſt quamobrem S. Thomas ait Sacramentum ſignificare ſacrum ſecretum, ideſt ſecretum, quod violare non licet.

3. Significat rem ſanctam & ſacram, abſconditam & ſecretã quæ à Græcis myſterium dicitur. Ita S. Paulus 1. ad Thim. c. 3. incarnationem vocat *magnum pietatis*, id eſt *bonitatis Dei Sacramentum* quaſi diceret magnum myſterium, rem ſanctam & ſacram quæ ab æternitate abſcondita fuit in Deo, & Angelis hominibuſque ignota vſque ad plenitudinem temporis quo impleta eſt.

Cœterum, vox Sacramenti non accipitur in hoc tractatu iuxta vllam harum ſignificationum.

II. Quæres igitur 2. quid hic per Sacramentum intelligamus? R. Ecce illius definitionem. Sacramentum in lege Euangelica *eſt ſignum viſibile gratiæ inuiſibilis à Domino ad noſtram ſanctificationem inſtitutum.*

Dixi 1. in lege Euangelicâ, quia vt lectione ſequenti videbimus, fuere Sacramenta in lege naturæ ac Moyſis.

Dixi 2. ſignum quod vt capias obſerua 1. ſignum eſſe id quod ducit nos in cognitionem alterius rei præter eam quam noſtris ſenſibus repræſentat 2. duo eſſe genera ſignorum: alia ſunt naturalia, ita dicta quod omnes homines naturaliter cognoſcant quid illa ſignificent. Tale ſignum eſt fumus: vt enim fumum ex aliquo loco vides exire, ibi ſine alio diſcurſu ignem eſſe intelligis. Tale quoque ſignum eſt hominis vel animalis veſtigium in niue aut terra molli extans. Alia vero ſunt volun-

taria, quæ ſic vocantur, quia ex hominum beneplacito ac voluntate ſignificant vt appenſa hedera vinum venale indicans, item campana quam rituale ideo ſignum appellat nam eius ſonus diuina officia & alia ſimilia indicat. Talia ſigna ſunt Sacramenta.

Dixi 3. *viſibile* ſeu *ſenſibile*, ideſt, quod aliquo ex quinq; ſenſibus naturæ percipi poteſt.

Dixi 4. à Domino inſtitutum. Quia Sacramenta non fuerunt à Deo præciſè inſtituta, ſed à Chriſto Deo Homine ac ſaluatore animarum noſtrarum vt infrà oſtendemus.

Dixi 5. *in noſtram ſanctificationem*, ad indicandum finem cuius cauſa Dominus Sacramenta inſtituit nimirum ſanctificationem nonoſtram, ideſt vt nobis per ea gratiam conferat.

III. Quæres 3. huius definitionis in quodam exemplo ſingulari, declarationem? R. Ecce in Baptiſmo, qui confertur infundendo aquam in eum qui baptiſatur: ablutio enim quæ tunc fit, eſt ſignum, quia præter id quod oculis repræſentat nimirum lauationem, indicat ablutionem animæ interiorem, cum enim aqua corpus tangit, cor abluit vt loquitur B. Auguſtinus. Præterea, hæc ablutio eſt ſignum viſibile ſeu ſenſibile quia viſu percipitur. Eſt quoque ſignum à Domino inſtitutum vt tractatu ſequenti oſtendemus. Denique ſignum eſt ad noſtram ſanctificationem inſtitutum, quod vt mox diximus, cor, ideſt animam lauet atque ſanctificet per gratiam quo tempore corpus abluitur per aquam.

Quæres 4. fructum ex iſta lectione colligendum.

R. Obſeruandum eſſe poſt Catechiſmum Romanum 2. parte c. 1. n. 4. decere Parochi vt plebem doceant Sacramenta eſſe ſigna quæ res occultas, ſanctiſſimas & auguſtiſſimas repræſentant; ideò que 1. ſummâ religione colenda & ſuſcipienda, 2. maximaſque illorum auctore Chriſto gratias referendas.

LECTIO II.

Vtrum fuerint aliqua Sacramenta in lege Naturæ & in lege Scriptâ.

1. LEgem naturæ voco tempus quod effluxit ab Adamo vſque ad Moyſen. Scriptam verò legem dico ſpatium quod interceſſit à lege quam Moyſes à Deo per Angeli miniſterium acceptam populo Iudaïco tradidit, vſque ad Saluatorem mundi, & illius Euangelij promulgationem.

Quæres 1. an eſſet aliquod Sacramentum in lege naturæ? R. Affirmatiuè, nam erat ſaltem illud Sacramentum quo culpa originis delebatur, idque probo 1. quia, vt ait Papa Innocentius cap. maiores de Baptiſmo, *Deus neminem vult perire, neque voluit vmquam*, ſed paruuli periiſſent in lege naturæ, niſi fuiſſet à Deo remedium aliquod inſtitutum ad ipſorum peccati originalis remiſſionem, hoc autem remedium non erat aliud, niſi Sacramentum aliquod. 2. Hæc Auguſtini mens eſt l. 5. contra Iulianum c. 9. & S. Th. 3. p. q. 61. a. 3.

Digitized by Google

II. Quæres 2. quod nam eſſet hoc Sacramentum & in quo conſiſteret? Vt clare quæſito reſpondeam, tria ſunt præſupponenda.

1. Hoc Sacramentum debuiſſe applicari paruulis à parentibus, vel aliis loco ipſorum; nam ita congruebat, vt qui alienâ voluntate nimirum Adami & Euæ peccauerant; ab originali culpa, voluntate alterius ſcilicet parentum, vel qui eis parentum loco eſſent, mundarentur.

2. Conſtare hoc Sacramentum fuiſſe aliquem actum exteriorem profeſſionis fidei, quo paruuli Deo à ſuis parentibus afferebantur; ratio eſt quod fides ſit omnis religionis cultuſque diuini fundamentum dixi actum exteriorem, quia fidelium Congregatio ſeu Eccleſia debuit ſemper eſſe viſibilis habereque aliquas ceremonias & exteriores notas diuini cultus.

3. Hoc Sacramentum præterea conſtitiſſe in actu aliquo interiori fidei erga Deum qui Meſſiam aliquando miſſurus erat, cuius incarnatio fuit Adæ reuelata in eius extatico ſopore qui libri Geneſes c. 2. deſcribitur. Hanc vero docuit Adamus filios ſuos, illique ſuos & ita vt illa fides traditione accepta in poſteris ipſius quos idololatria non corruperat, puta Abraham, Loth, Melchiſedech, Iob & pluribus aliis perſeuerauerit. His poſitis.

III. R. Et dico Sacramentum quod in lege naturæ peccatum originis delebat, fuiſſe actum aliquem exteriorem vel ceremoniam religionis externam, vt mox explicuimus, quam Deus non præcisè ac nominatim hominibus conſtituerat; ita vt omnis actus religio-

Digitized by Google

nis quo parentes ſuos Deo liberos offerebant, culpæ originalis remiſſioni ſufficeret. Id enim docent omnes Theologi.

Dices quis docuerat homines actum illum exercere pro culpæ originis remiſſione? R. Deum id Adam docuiſſe, Adam verò liberos ſuos. Atque ita res poſteris tradita per manus fuit.

Quæres 3. an & quæ fuerint Sacramenta in lege Moyſis.

R. 1. Fuiſſe, vt ſancti Patres & plura Concilia dicunt.

R. 2. Illa verò eſſe Circumciſionem, Agnum Paſchalem & plures alias ceremonias quæ erant figuræ Sacramentorum ac myſteriorum legis Euangelicæ.

IIII. Quæres 4. quod nam ex Sacramentis Moſaïcis deleret peccatum originale? R. 1. Quoſdam Patres ac Theologos exiſtimaſſe peccatum originale in maſculis per Circumciſionem, in fœminis per actum aliquem religionis externum vt in lege naturæ, fuiſſe deletum.

R. 2. Plures alios Theologos probabiliter opinari Circumciſionem non deleuiſſe culpam originalem infantium maſculorum. Ratio eſt quia non colligitur ex ſcriptura circumciſionem ad aliud iuuaſſe quàm ad diſtinguendos Iudæos à reliquis populis, hoc autem probatur euidenter 1. ex eo quod non applicuerint circumciſionem per 40. annos commemorationis in deſerto, nam vt ait S. Ioannes Damaſcenus apud B. Thomam 3. p. q. 70. a. 4. ad 3. non neceſſe erat eos aliquod ſignum diſtinctionis habere, per circumciſionem,

Digitized by Google

cum ſeorſum ab aliis populis habitarent. Aliũdè verò conſtat per illos annos 40. aliquos paruulos eſſe defunctos, quibus pro peccati originis remiſſione, legis naturæ remedium applicatum fuit. 2. Non licebat pueros circumcidere niſi octauo die à natiuitate: ſi autem circumciſio ad mundandam originis maculam neceſſaria fuiſſet, omnes paruuli qui ante octauum diem moriebantur, non potuiſſent obtinere ſaluté quod non eſt veri-ſimile, nam profectò ſaluabantur ſi parentes dictum legis naturæ remedium eis applicuiſſent.

Quæres 5. hujuſce Lectionis fructum? R. Cum Deus in lege naturæ ac Moyſis paruulis ſibi à parentibus offerri, hacque ratione à macula peccati originis purgari voluerit, hinc parentes colligent oblationem recens natorum infantium Deo eſſe gratiſſimam.

LECTIO III.

De neceſſitate, numero & inſtitutione Sacramentorum.

I. QVÆRES 1. an Sacramenta ſint neceſſaria? R. poſitâ eorum inſtitutione, neceſſaria eſſe, vel neceſſitate medij, vel neceſſitate præcepti. Dixi poſitâ eorum inſtitutione, quia Deus ſi libuiſſet ipſi, per alia media quàm Sacramenta largiri ſanctitatem hominibus potuiſſet. Dixi 2. vel neceſſitate medij quædam enim Sacramenta neceſſaria ſunt neceſſitate medij, quædam verò neceſ-

Digitized by Google

ſitate præcepti vt videbitur cùm de ſingulis agemus. Quid autem ſit neceſſitas medij, quid neceſſitas præcepti, dictum eſt alias. *Tract.5. 2.n.3.*

Quæres 2. quot ſint Sacramenta? R. 7. nimirùm Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, extrema-Vnctio, Ordo, & Matrimonium.

Quæres 3. quis inſtituerit Sacramenta? R. Saluator mundi per poteſtatem, quæ à Theologis excellentiæ dicitur propter ipſius diuinitatem. Hunc Fidei articulum Synodus Tridentina ſeſſ. 5. can. 1. definiuit.

II. Quæres 4. an ex Scriptura conſtet Saluatorem inſtituiſſe Sacramenta? R. Non euidenter conſtare de omnibus, ſed tantùm de quibuſdam, vt agendo de ſingulis infrà videbitur. Dixi non euidenter conſtare: 1. quod aliqui Patres ac Theologi poſt S. Fabianum Papam in quadam Epiſtola, colligant ex inſtitutione ſacræ Euchariſtiæ quæ à Domino feriâ quintâ, vt narrant Euangeliſtæ, facta eſt, inſtitutionem quorumdam aliorum Sacramentorum quæ non in Euangelio reperimus. 2. Quia Doctores aliqui cenſent poſſe aliquatenùs ex Scriptura probari Saluatorem omnia Sacramenta inſtituiſſe nimirum ex illo Apoſtolorum Actuum loco c. 1. n. 3. per dies 40. apparens eis, & loquens de Regno Dei. Id eſt Eccleſiâ, modo eam regendi, exinde verò Sacramentis, vt pote rerum omnium quæ in illa ſit grauiſſimis, atque ſanctiſſimis.

Quæres 5. fructus ex illa Lectione colligendos? R. teneri nos 1. poteſtatem excellentiæ Saluatoris venerari. 2. Eidem pro bo-

Digitized by Google

nis omnibus quæ in Sacramentorum inſtitutione nobis ex illa poteſtate contingunt, meritam perſoluere gratiam. 3. Credere ſacris Eccleſiæ definitionibus in iis de quibus Scriptura non loquitur.

LECTIO IV.

De Sacramentorum partibus eſſentialibus.

I. QVÆRES 1. quænam ſint partes eſſentiales Sacramenrorum? R. eas Theologi vocant materiam & formam: ſacra verò Concilia res & verba.

Quæres 2. cur partes eſſentiales Sacramentorum vocentur materia & forma? R. propter ſimilitudinem quam habent ad corpora artificialia quæ conſtãt materiâ & formâ v. g. Sellæ materia eſt lignum, forma verò eſt diſpoſitio ligni compoſiti ad ſedendum.

Quæres 3. cur eadem appellentur res & verba? R. quod ad conficienda Sacramenta opus ſit rebus naturalibus vt aquâ, oleo, pane ac præterea verbis.

II. Quæres 4. an ſint res & verba in omnibus Sacramentis? R. eſſe *propriè vel impropriè*, id eſt res naturales ac vera verba, vel quæ loco eorum ſunt. Explicatur. Dixi eſſe in omnibus Sacramentis res naturales, aut propriè, vt in Baptiſmo aquam, in Confirmatione ſanctum Chriſma, in extrema Vnctione ſanctum Oleum. Dixi etiam vel im-

Digitized by Google

propriè ob duo Sacramenta nimirùm Pœnitentiam & Matrimonium: nam quod ad Pœnitentiam attinet, actus pœnitentis qui huius Sacramenti materia ſunt, non propriè res naturales ſunt, vt aqua, oleum, ſed impropriè. Item in Matrimonio, corporum traditio quæ eſt illius materia non eſt res naturalis vt aqua, vel oleum, eſt tamen impropriè. Acceptatio verò corporum quæ eſt illius forma, non propriè verba, ſed loco verborum eſt, itaque impropriè dicitur per quandam ſimilitudinem.

Quæres 5. quotuplex ſit materia in Sacramentis? R. duplex, *remota*, ſcilicet res aliqua naturalis, vt aqua in Baptiſmo, ſanctum chriſma in Confirmatione, & *proxima* videlicet quædam actio vel paſſio, vt ablutio in Baptiſmo, vnctio in Confirmatione & Extremavnctione.

III. Quæres 6. quis materiam & formam Sacramentorum determinauerit? R. Saluator mundi ea inſtituendo, quare non poſſunt ab Eccleſia mutari.

Dices videtur Eccleſiam mutaſſe in Matrimonio, nam ante Concilium Tridentinum poterat validè cõtrahi ſine præſentia Parrochi & duorum teſtium, quod modò fieri non poteſt, ergo mutauit Eccleſia hujus Sacramenti eſſentiam? R. non ideò mutaſſe hujus Sacramenti naturam, ſed tantùm declaraſſe partes ad contrahendum inhabiles ſi Parrochus ac duo teſtes defuerint. Vel, vt quidam Doctores exponunt, illam contractui Matrimonij conditionem appoſuit, quod Parrochus adeſſet cum duobus teſtibus, ſine qua irritum erit

Matrimonium. Hoc autem facere potuit Eccleſia, quia cum ſit Fidelium Mater ac ſuperior, jus habet apponendi conditiones ſuorum ſubditorum contractibus; quæ ſi defuerint, contractus irriti ſint: quemadmodum principes ac ſuperiores politici eodem jure gaudent, ac reipſa vtuntur in contractibus ciuilibus.

LECTIO V.

De mutationibus formæ Sacramentorum.

I. QVÆRES 1. quænam mutationes in forma Sacramentorum accidere poſſint? R. duplicis generis, nam aliæ ſunt eſſentiales, aliæ verò accidentales.

Quæres 2. quid ſit mutatio eſſentialis in forma Sacramentorum? R. quando verba ita mutantur, vt ſuum ſenſum ac ſignificationem amittant. Quod 5. modis contingere poteſt. 1. Additione verborum, quæ tollant verum ſenſum verborum ſacramentalium, vt Ariani faciebant ſic baptiſantes, *in nomine Patris majoris, in nomine Filij minoris, &c.*

2. Detractione verbi eſſentialis, vt ſi quis diceret; *Ego te baptiſo in nomine Patris, & Filij, Amen,* omittendo, *& Spiritus ſancti.*

3. Graui corruptione alicuius verbi eſſentialis, vt *Ego te baptiſo in nomine matris vel fratris.*

4. Notabili temporis interruptione, vt

ſi quis dicto ſolum, *Ego te baptiſo*, reliqua poſt ſemihoram abſolueret, *in nomine*, &c.

Et 5. interdum verbis æquiuocis ac duplicem ſenſum habentibus vt ſi quis diceret. *Ego te baptiſo in nomine Patris*, &c. adderetque *beatiſſimæ Virginis*, nam hæc vltima verba ſunt æquiuoca ideſt proferri poſſent cum animo introducenti hunc errorem, ſcilicet Virginem Deiparam eſſe quartam deitatis perſonam, tuncque ſignificatio verborum ſubſtantialiter mutaretur: vel ſolùm dici poſſent ad eandem ſanctiſſimam Virginem inuocandam, tuncque foret mutatio tantùm accidentalis.

II. Quæres 3. quid ſit mutatio accidentalis in formâ Sacramentorum? R. Quandò verba formæ parùm duntaxat immútantur, ita vt non amittant verum ſenſum atque ſignificationem. Hoc autem 7. modis contingere poteſt.

1. Additione alicuius verbi quo non deſtruatur ſubſtantia ſignificationis formæ, vt ſi quis diceret. *Ego te baptiſo in nomine Patris omnipotentis & Filij ſapientis*, &c.

2. Detractione alicuius verbi non eſſentialis, vt ſi quis in formâ Baptiſmi vocem Ego, vel in formâ Euchariſtiæ particulam *enim* omitteret.

3. Leui corruptione verborum, vt ſi quis *balbus* eſſet.

4. Exiguâ temporis interruptione, vt ſi quis prolata parte verborum formæ parumper conticeat.

5. Verbis æquiuocis, vt explicuimus.

6. Tranſpoſitione verborum, vt ſi quis dicat

in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti baptiſo te.

7. Vtendo verbis ſynonimis, ideſt quæ habent eandem ſignificationem vt *Ego te abluo in nomine Patris*, &c.

III. Quæres 4. an Sacramentum validum confeciſſet qui verbum non eſſentiale formæ alicuius Sacramenti, v. g. ego in baptiſmate, vel, enim in conſecratione panis omiſiſſet putans huiuſmodi verbum pertinere ad eſſentiam formæ? R. 1. affirmatiue ſi habuiſſet intentionem faciendi quod facit Eccleſia, vel quod ipſe facere poterat, nam illa intentio ſufficit ad validitatem Sacramenti, neque obſtat error particularis, quia per intentionem ſupra dictam corrigitur?

R. 2. Negatiue, ſi non haberet intentionem faciendi quod facit Eccleſia, vel quod ipſe facere poterat, quia tunc verâ & ſufficienti intentione careret, ſine quâ tamen nullum Sacramentum eſt validum vt lectione ſequenti oſtendemus.

LECTIO VI.

De qualitatibus Miniſtri Sacramentorum, ac primùm de intentione.

I. QVÆRES 1. quænam requirantur in Miniſtro Sacramentorum? R. multa, ſed primum & eſſentiale, vt ex Concilijs conſtat, eſt intentio. Dixi eſſentiale; nam Synodus Tridentina ſeſſ. can. 11. ita definiuit. *Si quis dixerit in Miniſtris dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia, anathema ſit.* Paſſimque Concilia dicunt Sacramenta

validè confici non poſſe ſine his tribus nimirùm, *materia, forma, & intentione Miniſtri.*

Quæres 2. quotuplex ſit intentio? R. triplex, *actualis, virtualis, & habitualis.*

Actualis eſt cum aliquis actu, & in præſens vult Sacramentũ conficere cum illud conficit.

Virtualis eſt illa quæ poſtquam præceſſit actualis, durat in aliquo eius effectu, ideſt in quadam actione inchoata virtute intentionis actualis v. g. cum Sacerdos habuit intentionem actualem celebrandi Miſſam, ſtatimque ad Templum proficiſcitur, vbi non amplius de Miſſa, ſed de ſæculi negotiis cogitans, parat veſtes ſacras eiſque ſe induit, tunc habet intentionem actualem. Virt.

Habitualis, eſt cum quis habuit intentionem actualem faciendi aliquid, ſed illa intentio in nullo effectu perſeuerat, imò eſt moraliter interrupta. e. g. Cum Sacerdos habità intentione actuali celebrandi Miſſam ſtudet per duas aut tres horas, dormit, vel aliud agit quod nullam habet cum priori intentione actuali connexionem, neque eſt illius effectus, continuatio, & ad eam celebrationem præparatio.

Quæres 3. quænam illarũ intentionum ſit neceſſaria Miniſtro vt Sacramẽta validè cõficiat? R. 1. intentionem actualem quamuis omnium optimam non eſſe abſolute neceſſariam. Alioquin Deus rei ferè impoſſibilis neceſſitatem impoſuiſſet, pluraque Sacramenta propter hominis diſtractionibus ſingulis momentis obnoxij fragilitatem inualida eſſent, quod magnum foret incommodum.

R. 2. Virtualem ſufficere, cum ad res alias

morales ſufficiat.

R.3.non ſufficere habitualem.1.Quia vt Sacramentum conficiatur, opus eſt intentione quæ ſit cauſa illius actionis,ſed intentio habitualis non poteſt eſſe cauſa, cum non faciat operari. 2.Fieri poteſt vt habeas intentionem habitualem & materiæ alicujus Sacramenti formam applices,nec tamen conficias validè Sacramentum, quia non ages humano modo, vt v.g.ſi te ſolitum dormientem nocte ſurgere ac Miſſam facere noueris, & cubando dicas te habere intentionem conſecrandi cum nocte ſurges celebranſque hoſtiam præ manibus habebis,licet enim poſt hæc,verba ſacramētalia dormiens proferas ſuper hoſtiam, & intentionem conſecrandi habitualem habeas, non tamen validè conſecrabis, quia hæc actio non eſt humana, ſed hominis,vt vocant.

Quæres 4. an aliud intentionis genus reperiri poſſit in confectione Sacramentorum? R. affirmatiuè, nimirum intentio abſoluta & conditionata. Intentionem abſolutam voco cum aliquis habet intentionē conficiendi Sacramētum ſine vlla conditione appoſita. Conditionatam verò cum quis conditionem preteritam,præſentem vel futuram apponit.

Obſeruandum tamen eſt 1.Sacramenta cum præſenti,vel præterita cōditione confecta,eſſe inualida,niſi appoſita conditio vera fuerit v.g. ſi quis baptiſaret infantem cum his conditionibus, *Baptiſo te ſi heri natus fueris, vel maſculus ſis,non aliter.* Dico Baptiſmum fore validum,ſi verum fuerit infantem heri natum aut marem eſſe; ſecus, inualidum.

2.Sacramenta cum futura cōditione celebra-

ta, numquam valida eſſe, Matrimonio excepto. Quamuis enim appoſita cōditio poſt aliquod tempus impleatur, materia & forma tunc tēporis non erunt, ſine quibus non poſſunt confici Sacramenta. Vnde abſolutio nulla foret, ſi Confeſſarius pœnitenti dixiſſet, *abſoluo te* modò intra dies octo reſtitueris, ſecùs, minimè. Dixi Matrimonio excepto. Quia cùm ſit contractus eſſentialiter, poteſt ſuſpendi validitas illius. Quare ſi Petrus coram Parrocho & duobus teſtibus dixiſſet *Ioannem in vxorem duco ſi pater meus id probauerit*, validitas Matrimonij per illam conditionem ſuſpenſa maneret, atque pater conſenſum præbuiſſet, validum illicò foret.

LECTIO VII.

Proſequitur alias qualitates Miniſtri Sacramentorum.

QVÆRES 1. quænam ſit altera qualitas Miniſtro Sacramentorum neceſſaria? R. probitas & vita recta.

Quæres 2. an probitas Miniſtri neceſſaria ſit vt is validè Sacramenta conficiat? R. negatiuè quod Miniſtri Sacramentorũ quantumuis improbi & etiam Hæretici, habeant characterem & facultatem conficiendi Sacramenta.

Quæres 3. vtrùm adminiſtrantes Sacramenta in ſtatu peccati mortalis peccent, & quomodo? R. peccare mortaliter ſi ſint Miniſtri ad hoc deputati & conſecrati, quod 1. quantùm in ipſis eſt, res Eccleſiæ ſanctiſſimas nimitum Sacramenta polluant & violent. 2. Acceperint in ſua ordinatione gratiam ſpecialem ad ea dignè ſanctéque miniſtranda, & ſimul

characterem quo hujuſmodi poteſtas eis tribuitur, ergo grauiter peccant. Dixi ſi fuerint Miniſtri ad hoc deputati & conſecrati. 1. Propter Baptiſmum in cuius adminiſtratione laïcus ob eam rationem quamuis mortiferæ noxæ reus, non peccaret mortaliter juxta communem Doctorum ſententiam poſt Diuum Thomam, qui de Sacerdote in caſu neceſſitatis abſque ſolemnitate baptiſante idem docet quod tunc non agat vt Miniſter ad hoc deputatus & conſecratus. Hæc tamen opinio laxior & explodenda videretur niſi debita Scolæ Angelo reuerentia obſtaret. 2. Propter Matrimonium cuius cùm partes contrahentes Miniſtri ſint, ſed non conſecrati, ſequitur eas non grauiter peccare illud in malo ſtatu contrahendo, ſaltèm quatenùs Miniſtri ſunt, nam grauiter peccant quatenùs Sacramentum indignè recipiunt.

Quæres 4. vtrùm Sacerdos in peccati mortiferi ſtatu continenter decem hominum Confeſſiones excipiens, vel totidem ſacram Euchariſtiam porrigens, decem peccata mortalia, vel vnum tantùm admitteret? R. Duas eſſe Doctorum ſententias, quorum maior numerus affirmatiuam tuetur; cui adhæret Bonacina. Ratio ipſorum eſt, quia tot ſunt adminiſtrationes Sacramentorum, quot perſonæ confeſſæ, vel communicatæ.

Quæres 5. quale peccatum ſit alia munia Eccleſiaſtica in ſtatu peccati mortalis exercere, v. g. Euangelium, vel Epiſtolam canere, Matrimonio aſſiſtere, &c.? R. probabilius videri non eſſe niſi peccatum veniale. Quia 1. cùm eiuſmodi exercitium non ſit admini-

ſtratio Sacramentorum, non videtur eſſe tanti momenti vt hoc agens in ſtatu peccati mortalis, grauiter peccet. 2. Nullo id Canone, vel Eccleſiaſticâ lege, ſub pœna peccati mortalis vetatur.

LECTIO VIII.

De grauitate peccati Sacerdotum adminiſtrantiũ Sacramenta in ſtatu mortalis culpæ.

QVÆRES 1. modum cognoſcendi grauitatem hujuſmodi culpæ? R. ſi attendamus grauem injuriam quam illi miniſtrantes Chriſto Saluatori, Eccleſiæ ac ſibi ipſis inferunt.

Quæres 2. in quo poſita ſit injuria Chriſto per hujuſmodi Sacerdotes illata? R. in duobus. 1. Cum Sacramenta vaſa ſint quæ merita pretioſi ſanguinis, mortis & paſſionis Chriſti Domini continent, indigna eorum adminiſtratio hæc omnia polluit & violat. 2. Inde maximam Sathanas percipit voluptatem qui capitalis Chriſti hoſtis cum eius Sacramenta, vt cuperet, delere non poſſit, illorum violatione plurimum gaudet.

Quæres 3. in quo injuria Eccleſiæ ab ijſdem facta conſiſtat? R. 1. quod ad militantem Eccleſiam attinet in duobus conſiſtere nimirum quod anſam dent 1. Hæreticis Eccleſiæ hoſtibus ad rejicienda Sacramenta cum Sacerdotes ijs malè vti, puſillúmque fructus ex ijſdem capere videant. 2. Eccleſiæ filijs ad eadem contemnenda ſi mali ſint, non ſatis colenda ſi fuerint imbecilli, nec gratias quas

bona dignorum Miniſtrorum diſpoſitio impe-
traret, ex illis percipiendas, ſi boni ſint.

R. 2. quod ad triumphantem ſpectat in duobus etiam conſiſtere. 1. Eam priuant accidentali gloriâ quam perciperet ſi ab ipſis dignè Sacramenta miniſtrarentur. 2. iidem cauſa ſunt, cur Beatorum electorum numerus non augeatur, plures enim, alioqui ſaluandi, pereunt ob indignam Sacramentorum diſpenſationem, v. g. quot animas Confeſſarij ad Inferos ſuâ culpâ detrudent, vel inopiâ ſcientiæ vt pœnitentes juuare conſilio, vel inopiâ firmitatis animi vt illis abſolutionem differre, aut eos à proximis peccandi occaſionibus auertere poſſint, vt omittamus eos qui ſuos pœnitentes in ſacro Tribunali ad grauiſſima ſcelera inducunt.

Quæres 4. quam ſibi miniſtrantes indignè Sacramenta iniuriam inferant? R. Graue damnum ſpirituale ac temporale.

Graue ſibi damnum ſpirituale inferunt quod 1. pereant alijs benefaciendo, ſimiles aquæ Baptiſmi quæ ſanctificat alios, vt ait Gregorius Magnus, ipſa verò fluit & à terra ebibitur. 2. Durius in Inferis punientur ob grauiſſimum hujus adminiſtrationis indignæ crimen, eritque illorum ſupplicium acerbius & ignominiæ majori conjunctum propter ordinis characterem in anima ſcelerata pœnæ ipſius augendæ cauſâ remanentem.

Graue etiam damnum temporale incurrunt, quia 1. quantùm ad vitam naturalem ſibi plurimùm nocent, cauſa enim ſunt cur Deus ipſorum dies repentinâ vel funeſtâ morte contrahat, vt patuit in filijs Aaron & Heli.

Digitized by Google

2. quantùm ad vitam ciuilem ſeipſos in contemptionem adducunt, nam indigni rerum ſacratum Miniſtri deſpiciuntur ab hominibus
Re- vt olim Deus ipſis minatus eſt loquens de fi-
um c. liis Heli his verbis. Quicumque glorificauerit
.11.30. me, (vtique in meis ceremoniis & Sacramentis) glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

Quæres 5. huius lectionis fructum? R. iteratam horum omnium meditationem fore optimam ideoque ſacris Eccleſiæ Miniſtris conſulendam.

LECTIO IX.

Quid aget Sacerdos peccati mortalis reus cum Sacramentum aliquod miniſtraturus eſt.

p. q. QVÆRES 1. quid ille Sacerdos agere
14. a. 6. teneatur? R. Conari ſe in gratiâ conſtituere. Quia, vt ait S. Thomas, cùm ſit Dei Miniſter, debet illi conformari iuxta legem à Domino traditam Leuitici 19. ſancti eritis, quoniam ego ſanctus ſum; ſed Domino conformabitur ſi ſe in gratiâ conſtituat.

Quæres 2. quomodo ſe in gratiâ conſtituet? R. 1. viam ſecuriorem & magis conſulendam, eſſe peccatorum confeſſionem ſi fieri poſſit: quamuis nemo ad eum in rigore teneatur, niſi ſacrum facere velit. Ratio eſt, quia diſpoſitiones quas ad confitendum adhibent, & pœnitentiæ Sacramenti efficacia ſunt me-

Digitized by Google

dium comparandi & recuperandi gratiam omnium certiſſimum. Dixi quamuis nemo, quia nullus Canon aut Eccleſiæ lex ad conſitendum in iſto caſu obſtringit, niſi quis ſacrum facere cupiat, vt in Tractatu Euchariſtiæ videbimus.

R. 2. in iſto caſu teneri Sacramentorum Miniſtros ſe ad vehementem contritionem excitare vt gratiam obtineant;ita omnes Doctores cenſent.

Quæres 3. vtrum Sacerdos conteri teneatur ſi habeat peccata ſolùm venialia? R. Quãuis in rigore non teneatur, conſulendum eſſe vt ſe ad contritionem excitet, 1. Enim ſe coram Deo contritione purificat cùm nemo res tam ſanctas vt ſunt Sacramenta nimis purè caſtéque tractare poſſit. 2. Peccata venialia, vt oſtendimus in Tractatu de peccatis Lectione 19. ſanctæ deuotioni plurimùm obſtant: atqui deuotio Miniſtris Sacramentorum valde neceſſaria eſt, vt mox videbimus.

LECTIO X.

De 3. qualitate Miniſtro Sacramentorum neceſſariâ.

QVÆRES 1. quænam ſit illa? R. Spiritus deuotionis quem vt intelligas obſerua deuotionis, habitus ac ſpiritus deuotionis eſſe differentiam, deuotio eſt ſi cum feruore aliquam pietatis actionem facias, habitus deuotionis, ſi eam frequenter iteres, ſpiritus verò,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ſi omnia quæ ad pietatem Deique obſequium pertinent tibi placeant.

Quæres 2. in quo praxis illius ſpiritus conſiſtat? R in magna tum interiori tum exteriori deuotione. Quanti momenti ſit prior hæc te Chriſti Domini verba docebunt Ioannis c. 4. *Venit hora, & nunc eſt quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate; nam & Pater tales quærit qui adorent eum.* Quanti verò ſit ponderis exterior deuotio, illius vtilitates declarant. 1. Enim Chriſtianam plebem ædificat. 2. Interiorem Miniſtri Sacramentorum feruorem auget. 3. Eundem vt cortex vernum arboris humorem, ac vitam conſeruat.

Quæres 3. quibus mediis vtramque illam deuotionem comparabunt? R. 1. priorem his tribus. 1. Studendo myſticæ ſignificationi ceremoniarum Sacramentorum. 2. Cor ſurſum ad Deum erigendo ante, ac per adminiſtrationem Sacramentorum. 3. Quotidie culpas quæ poſſent in his admitti expendendo.

R. 2. poſteriorem, hoc vnico & optimo medio ſcilicet interiori deuotione quæ alterius eſt principium & radix.

Quæres 4. vtriuſque deuotionis impedimenta? R. 1. eſſe duo externa, primum quidem eſt prauum Sacerdotum exemplum qui magnam partem Sacramenta ſine vllo pietatis ſenſu & indicio adminiſtrant. Alterum vis tentationum dæmonis cuius in ſanctam Sacramentorum adminiſtrationem peculiaris eſt furor & rabies.

R. 2. eſſe aliud internum valde pernicioſum quod ægrè ſuperari poteſt, naturæ ſcili-

Digitized by Google

cet vitium quo ſolitas actiones tepidè, lentè nec animum in eis ponentes facimus.

Quæres 5. huiuſce Lectionis fructum? R. Diſce 1. amandum eſſe deuotionis ſpiritum. 2. Adhibenda media quibus illum acquiras. 3. Occurrendum impedimentis illius.

LECTIO XI.

Vtrum Sacramenta conferant gratiam, quomodo, & qualem.

QVÆRES 1. vtrùm Sacramenta conferant gratiam? R. affirmatiuè, vt Synodus Tridentina ſeſſione 7. can. 7. & 8. definiuit.

Quæres 2. quomodo eam conferant? R. duobus modis. 1. *Ex opere operantis*, vt Doctores loquuntur. 2. *Ex opere operato*, gratia confertur *ex opere operantis*, quando ſolius meriti ac ſolius noſtræ diſpoſitionis intuitu confertur. v. g. cum aliquem actum amoris Dei, vel ſimile bonum opus exercemus, gratiam illi actui, vel operi bono proportionatam & reſpondentem accipimus. Gratia *ex opere operato* confertur, quando confertur non ſolùm propter meritum noſtrum ac bonam diſpoſitionem, ſed propter aliquod opus & actionem à Deo inſtitutam, vt eam nobis illius miſericordia ſupra meritum noſtrum ac diſpoſitionem conferat. Quodlibet autem legis Euangelicæ Sacramentum eſt tale opus.

Quæres 3. quomodo legis Moſaïcæ Sacramenta conferrent gratiam? R. ſolùm ex opere operantis, quod probatur 1. autoritate S. Pauli ad Galatas cap. 4. num. 9. qui ea vocat idcircò infirma & egena elementa. 2. Communi Doctorum conſenſu.

Quæres 4. quomodò legis Euangelicæ Sacraměta gratiam conferant? R. ex opere operato, vt quædam Concilia & omnes Doctores dicunt.

Quæres 5. vnde legis nouæ Sacramenta illam efficaciam ſumant? R. à meritis mortis & paſſionis Chriſti, vt ait S. Thomas & cum eo Doctores omnes.

Quæres 6. quam gratiam conferant Sacramenta noua?

R. 1. Sacramenta mortuorum vt vocant qualia ſunt Baptiſmus & Pœnitentia, fuiſſe inſtituta principaliter ad conferendam primam gratiam, id eſt eam quæ in ſubiecto nullam aliam ſupponit, ideoque Sacramenta mortuorum appellari, quod ſint inſtituta pro mortuis morte ſpirituali, hoc eſt originali vel mortali peccato affectis.

R. 2. Sacramenta viuorum qualia ſunt cætera quinque, fuiſſe inſtituta præcipuè ad conferendam ſecundam gratiam; hoc eſt eam quæ ſupponit aliam in ſubiecto quam proinde auget, ideoque vocari Sacramenta viuorum, hoc eſt inſtituta pro viuentibus vita ſpirituali quæ eſt gratia.

R. 3. nihilominùs Sacramenta mortuorum conferre interdùm per accidens gratiam ſecundam, & viuorum primam. Ratio eſt 1. quia cum omnia Sacramenta vim habeant

conferendi

conferendi gratiam iuxta Conciliorum definitionem, ſequitur poſſe conferre tam primam quam ſecundam. 2. Alioqui ſequeretur adultum non baptiſatum, qui ante ſuſceptionem Baptiſmi, actum contritionis eliciuiſſet quo ſine dubio iuſtificaretur, non recepturam gratiam baptiſmalem, neque plurimos in gratiâ conſtitutos ſæpius confitentes pœnitentiæ gratiam accepturos. Quæ omnia perabſurda ſunt & auctoris Sacramentorum bonitati contraria.

Quæres 7. fructum huiuſce lectionis? R. vt ſingularem Domini noſtri Sacramentorum auctoris bonitatem obſeruemus & admiremur. Quod ijs tantam efficaciam tribuerit ac velut ſanctis pretioſiſque vaſis merita ſuæ paſſionis & mortis incluſerit.

LECTIO XII.

De gratia quæ vocatur Sacramentalis.

QVÆRES 1. quam vocas gratiam ſacramentalem?

Reſponſioni præmitto 1. gratiam *habitualem* dictam, eſſe illam quæ ſanctificat animam & in eâ per modum habitus manet.

2. Omnia Sacramenta propter diuerſos fines inſtituta eſſe (de quibus mox agetur) ideoque illa ſuſcipientes vt eos conſequantur aliquibus auxilijs & gratijs ſpecialibus indigere. His poſitis.

Dico gratiam ſacramentalem eſſe illam

Digitized by Google

quæ non differt ab habituali eſſentialiter ſed accidentaliter, quatenus prætcrquam quod ſanctificat animam ſuſcipientis Sacramenta, dat ei quædam auxilia particularia vt finem, propter quem ſingula ſunt inſtituta Sacramenta, obtineat.

Quæres 2. in quo ſigillatim gratia Sacramentalis cuiuſlibet Sacramenti conſiſtat.

R. 1. in hoc Sacramentalem Baptiſmi gratiam conſiſtere quod per eam homo ſpiritualiter regeneratus & quaſi diuinum eſſe chriſtianus factus acquirens particularia quædam auxilia conſequatur 1. vt reliqua Sacramenta quorum Baptiſmus eſt ianua dignè percipiat 2. Dei mandata obſeruet, 3. Chriſto Domino cuius fit membrum imitatione conformetur.

2. Cofirmationis, in quibuſdam auxilijs quæ confirmatus à Deo recipit vt Chriſtianam fidem ſine metu ac rubore profiteatur.

3. Euchariſtiæ, in ſpecialibus Dei auxilijs quibus 1. charitas nutritur & augetur in anima 2. roboratur ad vitânda peccata tentationes que ad ea inducentes fortiter ſuperandas 3. ſuauitate deuotionis internæ repletur.

4. Pœnitentiæ, in diuinis auxilijs quibus 1. delicta vehementius deteſtamur 2. ad ſatisfaciendum pro illis Deo per fructus pœnitentiæ dignos inducimur.

5. Extremæ-vnctionis, in quibuſdam auxilijs quæ nos ad reſiſtendum oppugnantis Diaboli tentationibus in hora mortis ſpiritualiter roborant.

5. Ordinis in ſpecialibus Dei auxilijs quibus ad ſacra cuiuſlibet ordinis munia dignè

ſanctequc obeunda, idonei reddimur.

7. Matrimonij demum in certis Dei auxilijs quæ conjuges iuuant, 1. ad mutuum & Chriſtianum amorem, 2. fidem conjugii ſeruandam, 3. in Dei charitate ac timore liberos educandos.

Quæres 3. quos fructus ex iſta lectione colligemus? R. 1. Sacramenta magni eſſe facienda cum tam eximias gratias diuinaque auxilia contineant, 2. neceſſarium eſſe vt ad ea recipienda nos bene diſponamus, 3. eaque diſpoſitione plebem ſæpius erudiendam eſſe vt Sacramenta magno æſtimet ideóque ad illa ſanctè recipienda vt par eſt ſe diſponat.

LECTIO XIII.

De Charactere Sacramentorum.

QVæres 1. quid ſit character? R. eſſe *qualitatem ſpiritualem diuinitus animæ infuſam qua homo redditur aptus ad recipienda & administranda Sacramenta, muniaque diuini cultus obeunda*, quam definitionem quæſita ſequentia declarabunt.

Quæres 2. quinam ſint characteris effectus R. tres 1. in nobis imprimit ſigillum ſaluatoris animarum noſtrarum: character enim Baptiſmi nos tanquam oues, Confirmationis tanquam milites, Ordinis tanquam Miniſtros illius ſignat. Ideò in definitione diximus characterem *eſſe qualitatem in anima impreſſam*.

B 2

2. Character Baptiſmi nos ab infidelibus, Confirmationis à Chriſtianis ſolum baptiſatis, & Ordinis Clericos à laïcis diſcernit.

3. Nos diſponit & aptos reddit vel ad recipienda Sacramenta, vt character Baptiſmi, vel ad exercendas Chriſtianæ vitæ actiones vt character Confirmationis, vel ad Eccleſiaſtica munera obeunda, vt character Ordinis. Ideo diximus in definitione characteris, *quâ homo redditur aptus.*

Quæres 3. quænam Sacramenta imprimant characterem? R. hæc tria ſolùm quæ iam recenſuimus videlicet *Baptiſmus, Confirmatio* & *Ordo.*

Quæres 4. vtrum character deleri poſſit? R. negatiuè, nam eſt indelebilis iuxta Concilia. Quare ſemper in Cœlo ad gloriam & ſingulare beatorum gaudium, & inferis ad maiorem damnatorum pœnam & confuſionem durabit.

Quæres 5. fructum ex hac lectione colligendum? R. duplicem 1. vt characteres in nobis & proximo impreſſos magno æſtimemus 2. vt ſæpe meditando attendamus hinc gloriam & gaudium quæ Beati ex ſuis characteribus æternum capient, illinc moleſtam æternamque confuſionem damnatos ſemper cruciantem.

Digitized by Google

LECTIO XIV.

De ſubiecto Sacramentorum, hoc eſt homine illa ſuſcipiente, ac 1. de requiſitis in eo diſpoſitionibus.

QVÆRES 1. quænam requirantur diſpoſitiones in ſuſcipiente Sacramenta? R. duas vniuerſim aſſignari.

1. Eſt *intentio virtualis* aut *habitualis* vel *interpretatiua*. Dixi 1. *virtualis*, quia eſt adultis neceſſaria reſpectu quorumdam Sacramentorum: v. g. Matrimonij. 2. Dixi *habitualis*, quia hæc ſufficit pro aliquibus Sacramentis vt pœnitentiâ: nam ſi quis Confeſſionem petiiſſet, nec deinde poſſet confiteri aut vllum contritionis ſignum dare, nihilominus abſolui poſſet. Dixi 3. interpretatiua, vt in Sacramento Extremæ-Vnctionis quod miniſtrari poſſet homini qui numquam illud explicite petiiſſet, neque confeſſus eſſet ob repentinum phreneſeos, aut ſyncopæ vel alium huiuſmodi caſum. Nam cum vixerit Chriſtianè, neque peccato mortali maxime habituus vel aliquâ cenſura irretitum eſſe conſtet, hoc Sacramentum interpretatiuè petere cenſetur velleque hoc remedio & alijs à Chriſto fidelibus relictis iuuari.

2. Eſt ſaltem reſpectu adultorum, vt ſe idoneum ad recipiendam gratiam reddat. Dixi ſaltem reſpectu adultorum, propter pue-

rulos qui vſu rationis carentes, non poſſunt ſe ad gratiam Baptiſmi diſponere.

Quæres 2. quomodo vocetur peccatum Sacramenta in peccato mortali recipientium? R. Huiuſmodi culpam à Doctoribus poſt S. Auguſtinum vocari *fictionem*.

Dices, numquid ille qui recipit aliquod Sacramentum non intendens illud recipere, ſed id metu vel alia ratione fingens, hoc fictè recipiat? R. dici poſſe quod fictè recipiat, ſed fictionis vocem non eo ſenſu à Patribus & Theologis *vſurpari*, neque à nobis in præſens, ſed illo dumtaxat vt Sacramentum recipere cum fictione idem ſit ac in ſtatu peccati lethalis recipere.

Quæres 3. an qui Sacramentum fictè recepit vt præcipue Baptiſmum (nec enim conuenit inter Doctores vtrum omnia alia Sacramenta validè recipi poſſent cum fictione) Sacramenti effectum hoc eſt gratiam deinde recipiat? R. gratiam recipere ſimul ac remouerit obicem nimirum conſtituendo ſe in illâ diſpoſitione quæ huic gratiæ recipiendæ ſufficiat. Id autem reſpectu Baptiſmi, cuius vno in exemplo hærebimus, duplici rationi fieri poteſt. Nam 1. ſi baptiſatus non peccauit mortaliter à ſuſcepto baptiſmate, ſufficit illi attritio. Quam ſi iam, cum baptiſatus fuit habuiſſet, abundè fuiſſet diſpoſitus. 2. at ſi mortaliter à tempore Baptiſmi deliquerit, opus ei eſt contritione, nam attritio ſola non ſufficeret, niſi Pœnitentiæ ſacramento coniuncta. Ratio eſt quia mortiferæ ſordes à Baptiſmo contractæ non niſi contritione vel attritione Sacramento coniuncta deleri poſſint.

Quæres 4. vtrum Miniſtri Sacramentorum ea indigno petenti conferre debeant? R. nos illud vbi de Pœnitentiâ & Euchariſtia omnino tractaturos cum de abſolutionis & communionis dilatione agemus.

Quæres 5. huiuſce lectionis fructum? R. vt Domini noſtri Sacramentorum Auctoris bonitatem obſeruemus & admiremur: quod 1. intentionem habitualem vel interpretatiuam quorumdam Sacramentorum receptioni ſufficere voluerit. 2. Quod illis ſaltem Baptiſmo, fictè receptis, non ideo gratiam eorum, ſuſcipientes amittant, ſed remoto illius obice nimirum peccato mortali eam ſtatim recipiant.

LECTIO XV.

Vtrum ab indigno Miniſtro Sacramenta petere poſſis quando probabiliter putas eum indignè illa miniſtraturum.

OBſerua tribus modis poſſe aliquem indignè Sacramenta miniſtrare. 1. Si non habeat poteſtatem, vel alia neceſſaria vt validè illa conficiat. 2. Si non poſſit licitè adminiſtrare propter aliquam cenſuram quâ ligatus ſit. Et 3. propter peccatum mortalem.

Quæres 1. an liceat petere Sacramentum à Miniſtro quem indignè primo modo adminiſtraturum noueris? R. graue fore peccatum, quod ita eum induceres ad malum & ſacrile-

gij commiſſionem, faceret enim Sacramentum irritum.

Quæres 2. an liceat petere Sacramentum à Miniſtro aliquâ cenſurâ ligato? Vt dilucidè reſpondeam obſeruo Miniſtrum aliquâ cenſurâ ligatum, poſſe eſſe, vt loquuntur Doctores, vel toleratum ab Eccleſia. Hoc eſt nondum talem denuntiatum, vel non toleratum idest denuntiatum, vel talem habitum: rem his exemplis declaro. Sacerdos aliquis fuit ab Officiali ſuo damnatus & illius Sententia excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus: aut nominatim declaratus palamque talis denuntiatus in Eccleſia, tunc eſt Miniſter non toleratus habeturque à ſacris Canonibus denuntiatus. Sed extra hos caſus quamuis aliquâ cenſurâ ligetur, Miniſter eſt toleratus. His poſitis,

R. & dico 1. in caſu mortis vel probabili eius periculo Sacramenta petere à Miniſtro non tolerato licere: Hoc enim Eccleſia declarauit & ſtatuit in quibuſdam Conciliis.

R. & dico 2. id extra hunc caſum non licere propter Eccleſiæ prohibitionem, vt conſtat ex Tractatu de Cenſuris.

Quæres 3. an liceat petere Sacramentum à Miniſtro cenſurâ innodato, ſed tamen tolerato, quamuis probabiliter credas eum illud in tali ſtatu adminiſtraturum?

R. Licere ſi egeas Sacramento, vel magnum ſpirituale commodum ſperes, non aliter. Dixi 1. ſi egeas Sacramento, vt v. g. cum baptiſandus eſt infans; vel confitendum aut communicandum in Paſchate, vel in morbo periculoſo. Dixi 2. vel magnam animæ vtilita-

tem ſperes, qualis foret juxta Suarem grauis aliqua tentatio vrgens, vel Iubilæi alteriuſue Indulgentiæ lucrandæ occaſio.

Horum omnium ratio eſt 1. quia in hoc caſu iure tuo vteris, quilibet enim Chriſtianus habet ius petendi Sacramenta cum ea ſint bona communia in omnium fidelium vtilitatem à Chriſto Eccleſiæ relicta. 2. accedit Sacramentorum Miniſtrum poſſe illa dignè adminiſtrare ſi velit, ideóque ſuſcipientem non eius cooperari peccato, ſed illud ſolùm ex juſtâ cauſâ permittere. 3. perinde eſt ac ſi quis iuramentum à Furca exigat vel ab vſurario mutuetur iuxtâ ſuperiùs dicta.

Dixi 3. ſecus, non licere. nam contra charitatem peccares, cum occaſio ſpiritualis ruinæ proximo eſſes, nimirùm dicto Miniſtro à quo extra neceſſitatem vel magnum animæ tuæ commodum peteres Sacramenta.

Quæres 4. an Sacramenta petere liceat à Sacerdote peccati mortalis reo qui ea in tali ſtatu probabiliter adminiſtrabit.

R. 1. neminem teneri paſſim anxieque inquirere an Miniſter Sacramentorum in ſtatu peccati mortiferi ſit, tum quia bonum potiùs quam malum de proximo ſuſpicari oportet, tum quia id illius ſuperiori reliquendum eſt.

R. 2. ſi tamen probabiliſſime conſtet prædictum Miniſtrum culpæ mortalis reum eſſe atque in tali ſtatu miniſtraturum Sacramenta idem dicendum de illo ac de Miniſtro tolerato ſuperiori numero diximus.

Quæres 5. lectionis fructum? R. vt Theologiæ moralis excellentiam in duobus obſerues & admireris quod 1. ita ordinet charita-

rem vt velit nos ſpiritualem proximi ruinam vitare, cauendo ne vllam ei ad peccandum anſam demus, 2. quod ex altera parte Dei iuſtitiam imitetur qui ne hominis liberum arbitrium lædat, quem, vt ait ſapiens c. 12. ſap. n. 18. *cum magna reuerentia diſponit* ſeu gubernat, humana delicta permittit; nam ita Moralis Theologia, modo iam explicato peccata quæ ab indignis Sacramentorum Miniſtris fiunt, ſapientiſſimè tolerat.

LECTIO XVI.

De ceremonijs Sacramentorum.

QVÆRES 1. an ceremoniæ quæ in adminiſtratione Sacramentorum exercentur, neceſſariæ ſint? R. non eſſe neceſſarias neceſſitate Sacramenti, hoc eſt, vt Sacramenta valide fiant, ſed neceſſitate præcepti, hoc eſt, obſeruandas eſſe quia id Eccleſia iubet, vt expreſsè definit Concilium Tridentinum ſeſſ. 7. can. 13.

Quæres 2. quis inſtituerit ceremonias? R. 1. aliquas à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutas, vt v. g. leuare oculos in Cœlum & agere Deo gratias in conſecratione, hoc enim referunt Euangeliſtæ. Vt etiam vino in Calice offerendo miſcere aquam, teſte Synodo tridentina ſeſſ. 22. cap. 7.

R. 2. alias ex apoſtolica diſciplina & traditione ortas, vt docet eadem Synodus dicta ſeſſ. cap. 5.

R. 3. alias ab Eccleſia poſt Apoſtolos fuiſſe inſtitutas.

Quæres 3. cur inſtitutæ fuerint ceremoniæ? R. ob plures & magnas vtilitates quas afferunt. 4. præcipuas enumerabo. 1. eſt reſpectu mentis quam ad præſtantiam vimque Sacramentorum intelligendam excitant. Siquidem ſunt velut ſcripta & picturæ quæ rudem & ignaram plebem inſtruant.

2. Reſpectu memoriæ, quam ad recolenda Fidei Christianæ, præſertim vitæ, mortis & paſſionis Chriſti myſteria plurimum iuuant: quæ ſumma Dei beneficia ſemper meminiſſe debemus.

3. Eſt reſpectu voluntatis noſtræ in qua deuotionem excitant, eamque augent excitatam, fouent & conſeruant.

4. Eſt reſpectu Sathanæ, qui Sacramenta rabidè nititur impedire. Illius enim vires precibus, benedictionibus, exorciſmis, & aliis ceremoniis reprimuntur.

Quæres 4. an ceremoniarum omiſſio ſit graue peccatum?

R. 1. conſtare illarum quamuis exigui momenti omiſſionem ex contemptu eſſe peccatum mortale, vt clarè colligitur ex Synodo Trid. ſeſſ. 7. can. 13.

R. 2. non omnes ceremonias æqualiter obligare, ſed aliquas ſub pœna culpæ mortalis, alias autem venialis; patet enim grauitatem ac leuitatem materiæ in illis eſſe poſſe, quæ ex circunſtantiis intelligenda eſt.

R. 3. nihilominus periculoſiſſimum eſſe accuratam ceremoniarum quamtumuis leuium obſeruationem parui ducere, quia ſibi

perſuadendum eſt juxta plurium Sanctorum & Doctorum ſententiam in Dei obſequio & materia religionis nihil exigui momenti eſſe.

Quæres 5. quænam rationes hanc nobis ſententiam perſuadere poterunt?

R. Tres iſtæ. Quarum 1. deſumitur ex ſacra pagina, dicit enim Eccleſiaſticus c.19. v.1. *qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Ac ipſe Chriſtus Dominus Lucæ c. 16. v. 10. *qui fidelis eſt in minimo & in maiori fidelis eſt, & qui in modico iniquus eſt, & in maiori iniquus eſt.*

2. Eſt conſideratio grauium pœnarum quibus in lege veteri Deus affecit Leuitas & Sacerdotes qui deliquerant in ceremonijs vt apparet exigui momenti, v. g. Ozan tangentem Arcam fœderis vt eius in terram caſum impediret l. 2. Regum c. 6. & duos Aaronis filios Nadab, & Abiud quod in ſuis thuribulis poſuerint alienum ignem, hoc eſt alium ab eo qui iugiter ardebat & cuſtodiebatur in tabernaculo c. 10. Leuitici.

3. Eſt exemplum plurium Sanctorum præſertim S. Caroli Borromæi cuius accuratam in minimis ritibus obſeruandis diligentiam ex vita ipſius non ſine admiratione intelliges.

Quæres 6. huius lectionis fructum? R. vt diſcamus omnes quamtumuis leues Sacramentorum ceremonias plurimi faciendas eſſe, ideoque rationes iam allatas ſœpius meditandas.

LECTIO XVII.

Et vltima de rebus Sacramentalibus.

QVÆRES 1. quid vocas res ſacramentales? R. quæ ſacramentalia dicunt hoc verſu comprehenſa.

Orans, tinctus, edens, confeſſio, dans, benedicens.

Hæc autem ſignificant preces, ablutionem, panem benedictum, confeſſionem, eleemoſynam, benedictionem.

Precum nomine intelligimus Orationem Dominicam, preces quæ in templo fiunt, vel quas percutiendo pectora fundimus.

Ablutiones vero nomine ſignificatur aqua benedicta, & regum vnctio panis benedictus non ſolum indicat panem qui ſolet in Miſſa diſtribui, ſed res alias omnes benedictas eſui aptas.

Confeſſionis voce intelligitur confiteor quod in Miſſa & officio dicitur. Eleemoſyna tam pro corporali quam ſpirituali capitur.

Denique per benedictionem intelligimus eam quæ datur ab Epiſcopis & Abbatibus conſecratis.

Quæres 2. vtrum res ſacramentales deleant peccata venialia?

R. non ex ſeipſis, ſed ea delere dicuntur 1. quod earum aliquæ paſſim adiunctum habeant dolorem aut eius indicium de peccatis, vt confiteor, preces quas percutiendo pe-

Digitized by Google

ctora ſua fundunt. 2. quod huiuſmodi res virtute orationum & meritorum Eccleſiæ à Deo peculiares gratias & pios motus impetrent quibus ad pœnitentiam & dolorem de peccatis excitamur.

TRACTATVS XXIII.
De Baptiſmo.

LECTIO I.

De Baptiſmi definitione, inſtitutione ac neceſſitate.

QVÆRES 1. quid ſit Baptiſmus? R. *externa corporis ablutio ſub certa verborum forma in ſpiritualem regenerationem à ſaluatore Chriſto inſtituta.*

Quæres 2. quandonam fuerit à Domino inſtitutus?

R. 1. conſtare Dominum inſtituiſſe Baptiſmum ante ſuam paſſionem. Hoc probatur ex c. 3. v. 22. & 4. v. 1. S. Ioannis, vbi aſſerit Euangeliſta Dominum baptiſaſſe per ſuos Diſcipulos. Vnde colligitur euidenter eum non inſtituiſſe Baptiſma quando poſt ſuam reſurrectionem Apoſtolis Mathæi vltimo dixit *Euntes docete omnes gentes baptiſantes eos*, ſed illis eius promulgationem, hominibus autem receptionem imperaſſe.

R. 2. non poſſe aſſignari præcisè tempus ante Chriſti paſſionem quo is Baptiſmum in-

ſtituerit, cum Scriptura nihil hac de re dicat. Quamuis plures SS. Patres ac Theologi poſt Doctorem Angelicum & Cathecheſim Tridentinam putent inſtituiſſe cum fuit à S. Ioanne baptiſatus in Iordane, vt optime Bellarminus obſeruat, non quod eo tempore dixerit ac ſtatuerit aquam eſſe Baptiſmi materiam & inuocationem ſanctiſſimæ Trinitatis formam, ſed quod aquam tactu ſui ſacri corporis ſanctificando eam vt illius Sacramenti materiam deſignauerit, & ſanctæ Trinitatis inuocationem. Vt formam, quæ tunc ſe manifeſtauit hominibus cum Pater dixit *Hic eſt Filius meus dilictus*, & ſuper Chriſtum Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ deſcendit.

Quæres 3. quonam tempore cœperit obligatio & neceſſitas recipiendi Baptiſmum? R. Sacro die Pentecoſtes iuxta probabiliorem ſententiam, quia tunc cœpit Lex Euangelica, & finem babuit Moſaïca.

Quæres 4. quomodò Baptiſmus ſit neceſſarius? R. neceſſarium eſſe non modo *neceſſitate præcepti*, ſed etiam *neceſſitate medij*, ergo ſuſcipiendum in re vel in voto id eſt *explicito vel implicito deſiderio*. Dixi 1. *neceſſitate medij*, vt probatur his verbis Chriſti, *niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto non poterit introire in Regnum Dei*. Dixi 2. *ſuſcipiendum in re*, hoc eſt applicatione aquæ. Dixi 3. vel *deſiderio explicito*, vt ſi adultus aliquis deſideraret Baptiſmum. Dixi 4. *vel implicito* vt ſi adultus nondum baptiſatus, qui nihil vmquam de Baptiſmo audiuiſſet, contritionis vel amoris Dei actum eliceret: nam tunc ablueretur Baptiſmo quem vocant Spiritus ſan-

Digitized by Google

cti, hoc eſt peccatum originale omnia que actualia ei condonarentur. Aliquis vero baptiſaretur Baptiſmo ſanguinis qui ſuum Deo teſtificaretur amorem, genere ſe martyrio vitam finiret. Vnde communiter dicitur tria eſſe Baptiſmi genera, nimirum *aquæ, ſanguinis & Spiritus ſancti.*

Quæres 5. huius lectionis fructum? R. obſeruandam eſſe contritionis deique amoris præſtantiam quod partes Baptiſmi aquæ adeo neceſſarij ſupplere poſſint.

LECTIO II.

De materia Baptiſmi.

QVÆRES 1. quænam ſit materia remota Baptiſmi? R. *aqua naturalis & elementaris, non alia.* Id probatur ex loco *S.* Ioannis n. 4. ſuperioris lectionis à me laudato & ex plurium Conciliorum definitione. Dixi non alia: quod aquæ diſtillatæ quæque fluunt ex plantis & arboribus, vt quas vitis amputata fundit, non ſint elementares, ſed ab ijs differant eſſentialiter, ideoque non ſunt vera materia Baptiſmi.

Quæres 2. materiam illius proximam? R. eſſe ablutionem vt poſt Concilia Doctores omnes fatentur.

Quæres 3. in quo eſſentialiter conſiſtat ablutio? R. in contactu quo aqua tangit corpus ac

fluit per illud. Quod fit vel applicando corpori aquam, vt eam ſupra fundendo, vel corpus aquæ puta ſubmittendo infantem ſtillicidio, vel in aquam eum immergendo. Sciendū enim eſt, poſſe fieri Baptiſmū & ablutionem tribus modis 1. *immerſione*, 2. *infuſione*, 3. *aſperſione*, nunc autem infuſio magis eſt in vſu. Dixi fluit per illud vt indicarem quamuis glacies & niues minime liquefacta non differant eſſentialiter ab aquâ elementari, ſed accidentaliter dumtaxat, eas tamen non poſſe in tali ſtatu eſſe materiam ad baptiſandum idoneam, quia non poſſunt fluere per corpus, nec illud conſequenter abluere, ſed ablutio ex mox dictis proxima eſt huius Sacramenti materia.

Quæres 4. vtrum magna quantitas aquæ infundenda ſit baptiſando vt validum ſit Sacramentum?

R. plures guttas eſſe infundendas nec vnam ſufficere, alioqui non eſſet verè ablutio. Ita communiter Doctores cenſent contra Vaſques qui putat vnicam ſufficere guttam.

Quæres 5. vtrum omnino ſit neceſſarium aquam tangere corpus? R. affirmatiuè, ita vt ſi tangeret ſolum veſtes aut capillos, Baptiſmus eſſet inualidus. Hæc eſt communis opinio, licet auctores aliqui contrarium de capillis aſſerant. Ratio verò horum eſt quod ille cuius aqua corpus non tangeret, propriè loquendo non dici poſſet ablutus.

Quæres 6. quam corporis partem aqua tangere debeat vt Baptiſmus ſit validus? R. iuxta communem Doctorum ſenſum notabilem illius partem, v.g. caput, pectus, ven-

Digitized by Google

trem, & nam ſi aqua tantum contigiſſet digitum vel pedem, iterandus eſſet Baptiſmus ſub conditione, vt Rituale conceptis terminis declarat.

Quæres 7. fructum præſentis lectionis? R. vt admiremur 1. Dei miſericordiam qui voluit aquam rem adeó communem & inuentu facilem, eſſe materiam Baptiſmi, non verò aliam raram.

2. Eiuſdem iuſtitiam quæ interdum aquam deeſſe vel ea non fieri ablutionem vt eſt neceſſe permittit, atque ita Baptiſmum eſſe inualidum.

LECTIO III.

De ſorma Baptiſmi.

QVÆRES 1. quænam ſit forma Baptiſmi *R. his verbis contineri ex c. vltimo S. Mathæi depromptis. Ego te baptiſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti Amen.*

Quæres 2. vtrum ad validitatem Baptiſmi neceſſarium ſit perſonam baptiſantis vel illius tantum actionem in forma exprimi? R. non eſſe neceſſarium exprimi perſonam. Quod probatur ex forma imperatiua Græcorum, *Baptiſetur ſeruus Chriſti &c* quam Synodus Florentina definiuit eſſe legitimam; perſona tamen baptiſantis non exprimitur in eâ, ſed illius actio dumtaxat, nam iuxta quoſdam Authores ſubintelligitur à me, vel iuxtà plures alios à Chriſto aut à Deo, id eſt *baptiſetur à Chriſto vel à Deo ſeruus Chriſti baptiſmo quem tanquam illius Miniſter confero.* Hicque ſenſus vltimus traditur à doctioribus viris qui refe-

nt Græcos in exordio Eccleſiæ tali forma
os, vt oſtenderent Miniſtrum non ſuis ſed
hriſti meritis baptiſare, idque propter exor-
tum ſchiſma, cum quidam Chriſtiani dicerent
go *ſum Cephæ*, alij, *Ego ſum Pauli* 1. ad Chor.
3. ſed in illo duplici huius formæ ſenſu ex-
rimitur actio Miniſtri.

Quæres 3. vtrum ad Baptiſmi valorem
aptiſatus, neceſſario ſit exprimendus? R.
ffirmatiuè 1. quia hoc videtur ex ſupra dictis
erbis Math. c. vltimo colligi. 2. quia vt
nateria proxima ſcilicet ablutio determi-
anda & applicanda eſt alicui certæ perſonæ,
ta & forma.

Quæres 4. vtrum ad validè baptiſandum
neceſſaria ſit expreſſa trium perſonarum ſan-
ctiſſimæ Trinitatis inuocatio? R. ita eſſe 1.
quia Chriſtus *inſtitutor Sacramentorum hoc vo-
luit, vt patet ex illis verbis baptiſantes eos in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*. 2. con-
uenit hoc ſaluatorem inſtituiſſe, & cum fides
Trinitatis neceſſaria ſit ad ſalutem, hanc in-
uocari, hominesque in nomine trium diui-
narum perſonarum ablui cum intrant per
Baptiſmum in Eccleſiam vt ſaluentur. Vnde
colliges Baptiſmum fore nullum ſi quis bap-
tiſaret in nomine Trinitatis vel trium perſo-
narum quod in hac forma non ſit clara & di-
ſtincta, ſed tacita ſolum aut confuſa trium ſan-
ctæ Trinitatis perſonarum inuocatio.

Dices, refertur *Actuum Apoſtolorum*. c. 8. &
9. Apoſtolos baptiſaſſe *in nomine Ieſu Chriſti*,
Ergo expreſſa trium diuinæ Trinitatis perſo-
narum inuocatio non eſt in forma Baptiſmi
neceſſaria.

R. tres huic obiectioni reſponſiones a ferri, nam. 1. S. Thomas reſpondet Apoſtol hac formâ eſſe vſos ex reuelatione ac ſp ciali diſpenſatione Dei volentis, vt ita perſon Chriſti redderetur honorabilis in ipſius Ec cleſiæ naſcentis exordio.

2. Alij reſpondent in nomine Chriſti ſignifi care tantum Apoſtolos contuliſſe Baptiſmum à Chriſto inſtitutum, eoſque *baptiſando ea dem quæ nos dicimus verba protuliſſe, ego te baptiſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſan cti. Amen.*

3. Alij cenſent eos addidiſſe formæ nomen Chriſti Domini ac dixiſſe *ego te baptiſo in nomine Patris & Filij eius Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti Amen.*

Quæres 5. an ſit neceſſarium ad valorem Baptiſmi vt in formá exprimetur vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis?

R. eſſe omnino quod æque credenda ſit vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis ac Trinitas. Vnde ſequitur 1. Baptiſmum fore nullum ſi quis diceret *in nominibus*, quia verbum illud plurale, *nominibus*, plures eſſentias in Trinitate ſignificaret. 2. fore quoque inualidum ſi quis ita baptiſaret, *Ego te baptiſo cum Patre & Filio & Spiritu ſancto.* quod hæc verba exprimant quidem ſanctam Trinitatem, ſed non vnitatem eſſentiæ in tribus perſonis,

LECTIO IV.

De Miniſtro Baptiſmi.

QVÆRES I. quinam ſit Miniſter Baptiſmi?

R. 1. quemcumque in caſu neceſſitatis ſiue maſculum ſiue fœminam baptiſare poſſe. Hæc eſt mens totius Eccleſiæ.

R. 2. Sacerdotem eſſe Miniſtrum Baptiſmi ſolemnis, fuiſſeque olim Diaconem quem ad hoc Presbyter deputaſſet. Ac de Sacerdote id Concilio Florentino expreſſe dicitur, de Diacono, vide Canonem Diaconos diſt. 93. Dixi autem Diaconum fuiſſe olim Baptiſmi ſolemnis Miniſtrum, quia probabilius eſt eum non debere iam ſolemniter baptiſare, cum non ſit modo vt olim Sacerdotum inopia.

Quæres 2. vtrum peccaret Sacerdos baptiſans ſolemniter infantem abſque illius Parochi licentia? R. peccaturum & plerumque mortaliter. 1. quia id faceret abſque iuriſdictione. 2. politiam Eccleſiaſticam violaret ac multas perturbationes excitaret.

Quæres 3. quinam, ſi plures adſint, baptiſare debeat Sacerdote abſente in caſu neceſſitatis? R. digniorem plerumque baptiſare debere. Itaque non id preſumet Subdiaconus præſente Diacono, neque Clericus coram Subdiacono, nec laicus ſi adfuerit Clericus, neque fœmina præſente maſculo. Vt Rituale Romanum expreſſè tradit. Dixi plerum-

Digitized by Google

R. tres huic objectioni reſponſiones afferri, nam. 1. S. Thomas reſpondet Apoſtolos hac formâ eſſe vſos ex reuelatione ac ſpeciali diſpenſatione Dei volentis, vt ita perſona Chriſti redderetur honorabilis in ipſius Eccleſiæ naſcentis exordio.

2. Alij reſpondent in nomine Chriſti ſignificare tantum Apoſtolos contuliſſe Baptiſmum à Chriſto inſtitutum, eoſque *baptiſando eadem quæ nos dicimus verba protuliſſe, ego te baptiſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Amen.*

3. Alij cenſent eos addidiſſe formæ nomen Chriſti Domini ac dixiſſe *ego te baptiſo in nomine Patris & Filij eius Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti Amen.*

Quæres 5. an ſit neceſſarium ad valorem Baptiſmi vt in formá exprimetur vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis?

R. eſſe omnino quod æque credenda ſit vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis ac Trinitas. Vnde ſequitur 1. Baptiſmum fore nullum ſi quis diceret *in nominibus*, quia verbum illud plurale, *nominibus*, plures eſſentias in Trinitate ſignificaret. 2. fore quoque inualidum ſi quis ita baptiſaret, *Ego te baptiſo cum Patre & Filio & Spiritu ſancto.* quod hæc verba exprimant quidem ſanctam Trinitatem, ſed non vnitatem eſſentiæ in tribus perſonis,

LECTIO IV.

De Miniſtro Baptiſmi.

ARES 1. quinam ſit Miniſter Bap-
ſmi ?
quemcumque in caſu neceſſitatis ſiue
am ſiue fœminam baptiſare poſſe. Hæc
s totius Eccleſiæ.
Sacerdotem eſſe Miniſtrum Baptiſmi
is, fuiſſeque olim Diaconem quem ad
esbyter deputaſſet. Ac de Sacerdote id
cilio Florentino expreſſe dicitur, de
no, vide Canonem Diaconos diſt. 93.
ntem Diaconum fuiſſe olim Baptiſmi
nis Miniſtrum, quia probabilius eſt eum
ebere iam ſolemniter baptiſare, cum
modo vt olim Sacerdotum inopia.
eres 2. vtrum peccaret Sacerdos bap-
ſolemniter infantem abſque illius Pa-
icentia ? R. peccaturum & plerumque
liter. 1. quia id faceret abſque iuriſdi-
. 2. politiam Eccleſiaſticam violaret ac
s perturbationes excitaret.
æres 3. quinam, ſi plures adſint, bap-
debeat Sacerdote abſente in caſu ne-
tis ? R. digniorem plerumque baptiſare
e. Itaque non id preſumet Subdiaconus
nte Diacono, neque Clericus coram
acono, nec laicus ſi adfuerit Clericus,
fœmina præſente maſculo. Vt Ritua-
manum expreſſè tradit. Dixi plerum-

que ob duas rationes & caſus in eodem Ri
li notatos. Quia 1. ſi totus à ventre in
non exierit, decorum & honeſtas poſtu
vt ab obſtetrice vel alio baptiſetur 2. ſi n
culus qui adeſſet, non bene formam & p
xim Baptiſmi calleat, eamque obſtetrix al
ue perſona melius nouerit, ille non debe
tali caſu baptiſare.

Quæres 4. vtrum pater aut mater infan
moribundi poſſent illum baptiſare? R. 1.
non adeſſet alius qui baptiſaret infante
poſſe ac debere patrem v. g. illum baptiſa
vt patet.

R. 2. id tamen licitè non poſſe extra caſ
neceſſitatis extremæ: quod ſi fecerit, iu
probabiliorem Doctorum opinionem Ec
ſiæque ſententiam in Rituali, ius pete
conjugale debitum ab vxore amiſiſſe,
communiter probatur ex cap. ſi vir de cogn
tione ſpirituali. Suares tamen & Sanches
ne oſtendunt huiuſmodi capitulum nihi
fauorem iſtius opinionis dicere quod om
conuincat, ideoque illam ſolâ multitud
Auctorum & Eccleſiæ in Rituali ſententiâ
Dixi patrem ius petendi debitum amiſiſſe
indicarem non illud amiſiſſe vxorem,
vice verſa maritum, ſi baptiſaret vx
Quod innocens pœnam ſubire non debea.

Quæres 5. an ſe ipſum aliquis baptiſa
poſſet in neceſſitate? R. negatiue 1. quia ſe
ſus formæ ſubſtantialiter mutaretur in h
caſu. 2. vt nemo ſeipſum corporaliter gene
re poteſt, itâ congruit neminem ſeipſum
generare ſpiritualiter poſſe.

Quæres 6. an duo partialiter baptiſare p

ſint: nimirum alio infundente aquam, & altero verba pronunciante?

R. id nullatenus fieri poſſe. Quia forma eſſet in tali caſu falſa, ideoque nulla.

Quæres 7. an Baptiſmus eſſet validus, ſi plures baptiſarent ſimul infantem, ſingulis aquam infundentibus & verba formæ pronunciantibus?

R. Baptiſmum fore validum niſi ſinguli vellent coniunctim tantùm & partialiter cum ſociis conficere Sacramentum. Dixi 1. Baptiſmũ fore validum quod haberet omnia eſſentialia. Dixi 2. niſi & quia in tali caſu, ſatis quidem Metaphyſico & parum practico, forma Sacramenti falſa eſſet.

Dices, quinam illorum conficeret Sacramentum? R. ſolus ille qui primus ex ſociis, aqua infuſa protuliſſet integram formam. Ratio eſt, quia tunc adeſſent omnia eſſentiæ valorique Baptiſmatis neceſſaria. Dixi ſolum illum baptiſaturum, quia cum Baptiſmus iterari non poſſit, ſequitur omnes alios nihil prorſus acturos.

Quæres 8. an plures licitè ſimul baptiſari poſſint? R. poſſe in caſu neceſſitatis, ſed non extra illum, abſque peccato mortali, vt tenet probabilior ſententia.

cti, hoc eſt peccatum originale omniaque actualia ei condonarentur. Aliquis vero baptiſaretur Baptiſmo ſanguinis qui vt ſuum Deo teſtificaretur amorem, generoſè martyrio vitam finiret. Vnde communiter dicitur tria eſſe Baptiſmi genera, nimirum *aquæ, ſanguinis & Spiritus ſancti.*

Quæres 5. huius lectionis fructum? R. obſeruandam eſſe contritionis deique amoris præſtantiam quod partes Baptiſmi aquæ adeo neceſſarij ſupplere poſſint.

LECTIO II.

De materia Baptiſmi.

QVÆRES 1. quænam ſit materia remota Baptiſmi? R. *aqua naturalis & elementaris, non alia.* Id probatur ex loco S. Ioannis n. 4. ſuperioris lectionis à me laudato & ex plurium Conciliorum definitione. Dixi non alia: quod aquæ diſtillatæ quæque fluunt ex plantis & arboribus, vt quas vitis amputata fundit, non ſint elementares, ſed ab ijs differant eſſentialiter, ideoque non ſunt vera materia Baptiſmi.

Quæres 2. materiam illius proximam? R. eſſe ablutionem vt poſt Concilia Doctores omnes fatentur.

Quæres 3. in quo eſſentialiter conſiſtat ablutio? R. in contactu quo aqua tangit corpus ac

per illud. Quod fit vel applicando cor-
aquam, vt eam ſupra fundendo, vel cor-
quæ puta ſubmittendo infantem ſtillici-
vel in aquam eum immergendo. Sciendũ
eſt, poſſe fieri Baptiſmũ & ablutioneem
s modis 1. *immerſione*, 2. *infuſione*, 3. *aſper-*
, nunc autem infuſio magis eſt in vſu.
fluit per illud vt indicarem quamuis
es & niues minime liquefacta non dif-
t eſſentialiter ab aquâ elementari, ſed
dentaliter dumtaxat, eas tamen non poſſe
li ſtatu eſſe materiam ad baptiſandum
neam, quia non poſſunt fluere per cor-
, nec illud conſequenter abluere, ſed
tio ex mox dictis proxima eſt huius Sa-
nenti materia.
Quæres 4. vtrum magna quantitas aquæ
ndenda ſit baptiſando vt validum ſit Sa-
nentum?
R. plures guttas eſſe infundendas nec
n ſufficere, alioqui non eſſet verè ablu-
Ita communiter Doctores cenſent contra
ques qui putat vnicam ſufficere guttam.
Quæres 5. vtrum omnino ſit neceſſarium
am tangere corpus? R. affirmatiuè, ita vt
ngeret ſolum veſtes aut capillos, Baptiſ-
eſſet inualidus. Hæc eſt communis opi-
licet auctores aliqui contrarium de capil-
sſerant. Ratio verò horum eſt quod ille
is aqua corpus non tangeret, propriè lo-
ndo non dici poſſet ablutus.
Quæres 6. quam corporis partem aqua
gere debeat vt Baptiſmus ſit validus? R.
a communem Doctorum ſenſum notabi-
illius partem, v.g. caput, pectus, ven-

trem, & nam ſi aqua tantum contigiſſet digitum vel pedem, iterandus eſſet Baptiſmus ſub conditione, vt Rituale conceptis terminis declarat.

Quæres 7. fructum præſentis lectionis? R. vt admiremur 1. Dei miſericordiam qui voluit aquam rem adeò communem & inuentu facilem, eſſe materiam Baptiſmi, non verò aliam raram.

2. Eiuſdem iuſtitiam quæ interdum aquam deeſſe vel ea non fieri ablutionem vt eſt neceſſe permittit, atque ita Baptiſmum eſſe inualidum.

LECTIO III.

De forma Baptiſmi.

QVÆRES 1. quænam ſit forma Baptiſmi? *R. his verbis contineri ex c. vltimo S. Mathæi depromptis. Ego te baptiſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti Amen.*

Quæres 2. vtrum ad validitatem Baptiſmi neceſſarium ſit perſonam baptiſantis vel illius tantum actionem in forma exprimi? R. non eſſe neceſſarium exprimi perſonam. Quod probatur ex forma imperatiua Græcorum, *Baptiſetur ſeruus Chriſti &c* quam Synodus Florentina definiuit eſſe legitimam; perſona tamen baptiſantis non exprimitur in eâ, ſed illius actio dumtaxat, nam iuxta quoſdam Authores ſubintelligitur à me, vel iuxtâ plures alios à Chriſto aut à Deo, id eſt *baptiſetur à Chriſto vel à Deo ſeruus Chriſti baptiſmo quem tanquam illius Miniſter confero.* Hicque ſenſus vltimus traditur à doctioribus viris qui refe-

Digitized by Google

unt Græcos in exordio Eccleſiæ tali forma
ſos, vt oſtenderent Miniſtrum non ſuis ſed
Chriſti meritis baptiſare, idque propter exor-
tum ſchiſma, cum quidam Chriſtiani dicerent
Ego ſum Cephæ, alij, *Ego ſum Pauli* 1. ad Chor.
c. 3. ſed in illo duplici huius formæ ſenſu ex-
primitur actio Miniſtri.

Quæres 3. vtrum ad Baptiſmi valorem baptiſatus, neceſſario ſit exprimendus? R. affirmatiuè 1. quia hoc videtur ex ſupra dictis verbis Math. c. vltimo colligi. 2. quia vt materia proxima ſcilicet ablutio determinanda & applicanda eſt alicui certæ perſonæ, ita & forma.

Quæres 4. vtrum ad validè baptiſandum neceſſaria ſit expreſſa trium perſonarum ſanctiſſimæ Trinitatis inuocatio? R. ita eſſe 1. quia Chriſtus *inſtitutor Sacramentorum hoc voluit, vt patet ex illis verbis baptiſantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* 2. conuenit hoc ſaluatorem inſtituiſſe, & cum fides Trinitatis neceſſaria ſit ad ſalutem, hanc inuocari, hominesque in nomine trium diuinarum perſonarum ablui cum intrant per Baptiſmum in Eccleſiam vt ſaluentur. Vnde colliges Baptiſmum fore nullum ſi quis baptiſaret in nomine Trinitatis vel trium perſonarum quod in hac forma non ſit clara & diſtincta, ſed tacita ſolum aut confuſa trium ſanctæ Trinitatis perſonarum inuocatio.

Dices, refertur *Actuum Apoſtolorum.* c. 8. & 9. Apoſtolos baptiſaſſe *in nomine Ieſu Chriſti*, Ergo expreſſa trium diuinæ Trinitatis perſonarum inuocatio non eſt in forma Baptiſmi neceſſaria.

R. tres huic objectioni reſponſiones aſferri, nam. 1. S. Thomas reſpondet Apoſtolo hac formâ eſſe vſos ex reuelatione ac ſpeciali diſpenſatione Dei volentis, vt ita perſon Chriſti redderetur honorabilis in ipſius Ecclesiæ naſcentis exordio.

2. Alij reſpondent in nomine Chriſti ſignificare tantum Apoſtolos contuliſſe Baptiſmum à Chriſto inſtitutum, eoſque *baptiſando eadem quæ nos dicimus verba protuliſſe, ego te baptiſo in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Amen.*

3. Alij cenſent eos addidiſſe formæ nomen Chriſti Domini ac dixiſſe *ego te baptiſo in nomine Patris & Filij eius Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti Amen.*

Quæres 5. an ſit neceſſarium ad valorem Baptiſmi vt in formá exprimetur vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis?

R. eſſe omnino quod æque credenda ſit vnitas eiuſdem eſſentiæ in tribus perſonis ac Trinitas. Vnde ſequitur 1. Baptiſmum fore nullum ſi quis diceret *in nominibus*, quia verbum illud plurale, *nominibus*, plures eſſentias in Trinitate ſignificaret. 2. fore quoque inualidum ſi quis ita baptiſaret, *Ego te baptiſo cum Patre & Filio & Spiritu ſancto.* quod hæc verba exprimant quidem ſanctam Trinitatem, ſed non vnitatem eſſentiæ in tribus perſonis.

Digitized by Google

LECTIO IV.

De Miniſtro Baptiſmi.

QVÆRES 1. quinam ſit Miniſter Baptiſmi?

R. 1. quemcumque in caſu neceſſitatis ſiue maſculum ſiue fœminam baptiſare poſſe. Hæc eſt mens totius Eccleſiæ.

R. 2. Sacerdotem eſſe Miniſtrum Baptiſmi ſolemnis, fuiſſeque olim Diaconem quem ad hoc Presbyter deputaſſet. Ac de Sacerdote id à Concilio Florentino expreſſe dicitur, de Diacono, vide Canonem Diaconos diſt. 93. Dixi autem Diaconum fuiſſe olim Baptiſmi ſolemnis Miniſtrum, quia probabilius eſt eum non debere iam ſolemniter baptiſare, cum non ſit modo vt olim Sacerdotum inopia.

Quæres 2. vtrum peccaret Sacerdos baptiſans ſolemniter infantem abſque illius Parochi licentia? R. peccaturum & plerumque mortaliter. 1. quia id faceret abſque iuriſdictione. 2. politiam Eccleſiaſticam violaret ac multas perturbationes excitaret.

Quæres 3. quinam, ſi plures adſint, baptiſare debeat Sacerdote abſente in caſu neceſſitatis? R. digniorem plerumque baptiſare debere. Itaque non id preſumet Subdiaconus præſente Diacono, neque Clericus coram Subdiacono, nec laicus ſi adfuerit Clericus, neque fœmina præſente maſculo. Vt Rituale Romanum expreſſè tradit. Dixi plerum-

que ob duas rationes & caſus in eodem Ri li notatos. Quia 1. ſi totus à ventre in non exierit, decorum & honeſtas poſtu vt ab obſtetrice vel alio baptiſetur 2. ſi n culus qui adeſſet, non bene formam & p xim Baptiſmi calleat, eamque obſtetrix al ue perſona melius nouerit, ille non debe tali caſu baptiſare.

Quæres 4. vtrum pater aut mater infar moribundi poſſent illum baptiſare? R. 1. non adeſſet alius qui baptiſaret infante poſſe ac debere patrem v. g. illum baptiſa vt patet.

R. 2. id tamen licitè non poſſe extra caſ neceſſitatis extremæ: quod ſi fecerit, iu probabiliorem Doctorum opinionem Ecc ſiæque ſententiam in Rituali, ius pete coniugale debitum ab vxore amiſiſſe, communiter probatur ex cap. ſi vir de cogn tione ſpirituali. Suares tamen & Sanches ne oſtendunt huiuſmodi capitulum nihi fauorem iſtius opinionis dicere quod om conuincat, ideoque illam ſolâ multitud Auctorum & Eccleſiæ in Rituali ſententiâ Dixi patrem ius pitendi debitum amiſiſſe indicarem non illud amiſiſſe vxorem, vice verſa maritum, ſi baptiſaret vx Quod innocens pœnam ſubire non debea.

Quæres 5. an ſe ipſum aliquis baptiſa poſſet in neceſſitate? R. negatiue 1. quia ſe ſus formæ ſubſtantialiter mutaretur in h caſu. 2. vt nemo ſeipſum corporaliter gene re poteſt, itâ congruit neminem ſeipſum generare ſpiritualiter poſſe.

Quæres 6. an duo partialiter baptiſare p

ſint: nimirum alio infundente aquam, & altero verba pronunciante?

R. id nullatenus fieri poſſe. Quia forma eſſet in tali caſu falſa, ideoque nulla.

Quæres 7. an Baptiſmus eſſet validus, ſi plures baptiſarent ſimul infantem, ſingulis aquam infundentibus & verba formæ pronunciantibus?

R. Baptiſmum fore validum niſi ſinguli vellent coniunctim tantùm & partialiter cum ſociis conficere Sacramentum. Dixi 1. Baptiſmũ fore validum quod haberet omnia eſſentialia. Dixi 2. niſi & quia in tali caſu, ſatis quidem Metaphyſico & parum practico, forma Sacramenti falſa eſſet.

Dices, quinam illorum conficeret Sacramentum? R. ſolus ille qui primus ex ſociis, aqua infuſa protuliſſet integram formam. Ratio eſt, quia tunc adeſſent omnia eſſentiæ valorique Baptiſmatis neceſſaria. Dixi ſolum illum baptiſaturum, quia cum Baptiſmus iterari non poſſit, ſequitur omnes alios nihil prorſus acturos.

Quæres 8. an plures licitè ſimul baptiſari poſſint? R. poſſe in caſu neceſſitatis, ſed non extra illum, abſque peccato mortali, vt tenet probabilior ſententia.

LECTIO V.

De ſubiecto Baptiſmi ac diſpoſitionibus ei neceſſarijs.

QVÆRES 1. quodnam ſit Baptiſmi ſubiectum hoc eſt quænam creatura baptiſari poſſit?

R. 1. omnis creatura mortali corpore animaque rationali conſtans. Fuit enim Baptiſma pro cunctis hominibus inſtitutum?

R. 2. Baptiſanda eſt ſi probabile fuerit eam rationali anima præditam eſſe quod ex forma & figura illius coniicient. Si vero de hoc dubitetur, baptiſanda erit ſub conditione; ita ex Rituali colligitur?

R. 3. iuxta idem Rituale diuerſa conferes Baptiſmata cum plures ſunt perſonæ, hoc eſt plures animæ rationales, pluresque probabiliter æſtimabis ſi plura capita vel pectora fuerint. Quando autem dubitatur an ſint plures animæ rationales; baptiſanda eſt perſona diſtinctior abſolutè, altera vero ſub conditione.

Quæres 2. an infans baptiſari poſſit in vtero matris? R. poſſe ſi aliqua corporis illius pars extra maternum vterum exeat. Secus, non poſſe. Ratio patet.

Dices 1. ſi mater inſanabili morbo afficiatur & periculum ſit ne infans cum illa decedat ſine Baptiſmo, licetne matris vterum aperire?

rire? *R. non licere, quia iuxta ſancti Pauli oraculum* ad Rom. 3. n. 8. *non ſunt facienda mala vt veniant bona.*

Dices 2. quid ſi mater addita ſit morti? R legem prægnantis ff. de pœnis iubere vt in hoc caſu executio ſupplicij matris poſt partum differatur.

Quæres 3. quænam ſint neceſſaria Baptiſmum recipientibus?

R. 1. quod ad paruulos rationis vſu carentes attinet, nullam eis diſpoſitionem & maximè intentionem eſſe neceſſariam, quia cum alienâ voluntate nimirum Adami Euæque peccauerint, æquitati conſentaneum eſt illos alterius voluntate ab originali culpâ mundari, atque ideo parentum vel Eccleſiæ intentionem ſufficienter eos diſponere ad Baptiſma ſuſcipiendum.

R. 2. adultis verò, vt validè baptiſentur, neceſſariam eſſe aliquam voluntatem & intentionem ſaltem habitualem ſuſcipiendi Baptiſmum, *quia vt ait S. Auguſtinus, quamuis agens de* aliâ re, *, qui fecit te ſine te, non ſaluabit te ſine te.*

Dixi. 1. aliquam voluntatem, vt indicarem, Baptiſmum non fore irritum ex definitione cuiuſdam Synodi Toletanæ, quamuis homo baptiſatus eſſet quodammodo inuoluntariè v. g. ob metum mortis à Rege vel alio incuſſum.

Dixi. 2. intentionem ſaltem habitualem; quia illa ſufficiens, vnde ſi quis petito Baptiſmo incideret, etiam multò poſt, in periculum mortis, omniique ſenſu careret, baptiſandus tamen eſſet, quia foret ſufficienter diſpoſitus,

Digitized by Google

Quæres. 4. quænam requirantur in adultis vt licitè Baptiſmum recipiant? R. duo, primum eſt fides ſupernaturalis, vt conſtat ex his verbis c. 16. S. Marci relatis, *qui crediderit, & baptiſatus fuerit, ſaluus erit.* Alterum verò eſt attritio etiam ſupernaturalis, vt patet ex verbis S. Petri quæ habentur c. 2. Actuum Apoſtolorum, *pænitentiam agite, & baptiſetur vnuſquiſque veſtrum.*

LECTIO VI.

De Baptiſmi effectibus.

QVÆRES 1. quinam ſint effectus Baptiſmi? R. eſſe duplicis generis, nam alii vocantur principales, & alii minus principales aut ſecundarii.

Quæres 2. quinam ſint effectus principales? R. tres aſſignari. Primus eſt impreſſio characteris in animâ. Alter, infuſio gratiæ, quæ multam affert vtilitatem animæ de quâ mox. Tertius, remiſſio pœnæ temporalis peccatorum in adultis.

Quæres 3. vtilitates ac ſpiritualia bona quæ gratia baptiſmalis animæ affert? R. enumerari quinque. 1. Enim delet peccatum originale cunctaque actualia ſi quæ ſint.

2. Liberat à captiuitate ſeruituteque diaboli.

3. Vt ait S. Th. 3. q. 69. p. 5. nos incorporat Chriſto Eccleſiæ capiti quaſi membra ipſius. Vt autē membra capiti vnita ſuſcipiant ab eo

ium hoc eſt facultatem, potentiam & vſum
ique ſenſuum naturæ, v. g. viſus, auditus,
pariter gratia baptimalis confert animæ
itualem Chriſti ſenſum, hoc eſt facultatem
noſcēdi ſupernaturalia fidei myſteria. Vn-
. Paulus ad Hebr. c. 6. v. 4. & plures an-
i Patres Baptiſmum illuminationem ap-
arunt. 2. vt membra capiti vnita ſuſcipiunt
o facultatem corporei motus, ita quoque
Chriſto per gratiam Baptiſmi quâ homo
itur membrum eius, deriuatur ad ani-
n ſpiritualis motus quo ad producenda
a opera iuuetur.

Eadem gratia ſecum affert omnium virtu-
habitus, ideſt inclinationes ad eas: hic ta-
obſerua duo poſt D. Th. ſuprâ laudatâ quę
ic 69. 1. ex corpore a. 6. quamuis infantes
iſati non producant virtutum actus, hoc
non ex defectu habituum, ſed ex impedi-
to corporali accidere; ſicut etiam dor-
ntibus qui licet habeant virtutum habi-
nullum tamen eorum actum exercere
int. 2. quod baptiſati ad malum proni ſint, *Ex. 4.*
ex defectu habitus virtutum, ſed ex con- *ad 3.*
ſcentiæ defectione quam non tollit Bap-
ıs ex 8. lectione dicendis, accidere.

Cum nos membra Chriſti effecerit, con-
enter filios Dei adoptiuos effecit, iuſque
s ad eius hæreditatem ſcilicet Paradi-
impertitur, cuius proinde ianuam ape-
Baptimũ SS. Patres & Doctores affirmãt.
uæres 4. effectus minus principales aut
ndarios baptiſmi? R. duos eſſe, quibus
ertium addunt. 1. aufert omnem irre-
ritatem ex delicto, non tamen alias.

2. Subiecit hominem Eccleſiæ imperio eiuſque legibus aſtringit. 3. iuxta quoſdam ſanitatem corpori largitur, ita lepram Conſtantini ſanauit, olimque Iudæis tetrum odorem hæreditarium auferebat, vnde vetus Poëta cecinit abluitur natiuus odor baptiſmate diuo.

Tot verò tamque illuſtres ſunt huius lectionis fructus vt ad eos explicandos propriâ lectione opus ſit.

LECTIO VII.

De fructibus ex meditatione præſtantium Baptiſmi effectuum colligendis.

Obſerua illos poſſe colligi vel ex noſtro, vel ex puerorum Baptiſmo.

QVæres 1. fructus ex noſtro Baptiſmo colligendos? R. 5. 1. vt de tanto beneficio gratias Deo maximas referamus, tum illud magni facientes exemplo S. Ludouici, gratiam accepti Baptiſmi *Coronæ* Regiæ *præferentis, quem* idò ſæpius dixiſſe ferunt, *malim ego Ludouicus poſſiaci*, nomen eſt oppidi vbi fuerat baptiſatus, *quam Ludouicus Rex Galliæ nuncupari.* Tum quotidie præſertim ſerò ac mane Deo gratias pro illo agentes.

2. Vt anniuerſariam Baptiſmi accepti memoriam ex piſarum fidelium more celebremus, ac ſolemnes in eo ſponſiones factas inſtauremus.

Vt mortale peccatum fugiamus, ad hoc fideles, *Baptiſmus aſtringit, ſiquidem Pau-t ad Rom. c. 6 v. 2. conſepulti ſumus cum er Baptiſmum in mortem, ſcilicet peccati, vt odò Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam is, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus* tra non *ſeruiamus peccato.*

Vt obſeruemus baptiſatos qui delictum e admittunt longè omnium Iudæorum, carum & Infidelium maximè reos eſſe, d 1. ſuum Baptiſmum violent hoc eſt pa-n & factam in eo ſolemniter ſponſionem gant. Item ex Tridentinâ Synodo ſeſſ. 14. 8. *Templum Dei violare ac Spiritum ſum contriſtare non formident.* Denique vt Tertullianus l. de Pœnitentiâ c. 5. *grauem contumeliā faciant, nec radicam Sathanæ dent iam. Ecce illius auctoris verba. Non leuiter in inum peccat qui cum emulo eius Diabolo Pœ-tiá renunciaſſet, & hoc nomine illum* Domino *ciſſet, rurſus eundem regreſſu ſuo erigit, & tationem eius ſeipſum facit, vt denuò malus erata præda ſua aduerſus Dominum gaudeat.*

Quod fideles magis Deum cognoſcant eſque ac potioresgratias ab eius bonitate perint.

Vt fateamur cum fideles baptiſati qui m grauiter offenderunt, maximè rei ſint Iudæis, Turcis ac reliquis Infidelibus, te-quoque illos ad multò maiorem Pœni-iam.

Quæres 2. fructus ex puerorum Baptiſ-colligendos? R. expenſis quæ gratia iſinalis affert, ſpiritualibus bonis, in-ria hæc pro pueris colligenda. 1. vt erga

Digitized by Google

illos carnalem amorem ob vanam corporis gratiam nemo habeat, ſed potiùs ſanctum, & quadam veneratione permixtum ob ſanctitatem animæ quam eis Baptiſmus contulit. 2. vt imprimis caueamus ne quid verbo aut exemplo ad eorum ſpiritualem caſum quo gratiam Baptiſmalem amitterent, vmquam impertiamus. 3. quin potiùs eos omnino ſtudio ad eam conſeruandam quà monitis, quà exemplis iuuemus.

LECTIO VIII.

Vtrum Baptiſmus auferat pœnalitates huius vitæ mortalis.

QVÆRES 1. quid per illas pœnalitates intelligamus? R. quoſdam defectus aut miſerias quæ ex primorum parentum crimine omnes homines contraxerunt: harum aliæ ſunt in animâ, videlicet hæc. 4. ignorantia, infirmitas, malitia & concupiſcentia: & aliæ in corpore, vt mors, morbi & his ſimilia.

Quæres 2. an Baptiſmus illas pœnalitates auferat? R. poſt S. Th. 3. p. q. 69. a. 3. Baptiſmum habere quidem vim auferendi eas pœnalitates, non tamen in vita præſenti ablaturum, ſed in die reſurrectionis noſtræ, ſi fuerimus de numero electorum. 1.

Quia conuenit Chriſtianos vtpote membra Chriſti Domini, cui tamquam capiti per Baptiſmum incorporantur, eſſe illi conformes, ideoque miſeriis huius vitæ obno-

vt ipſe fuit, à quibus in reſurrectione vt Chriſtus eximentur.

i Baptiſmus eas pœnalitates auferret, ad ſuſcipiendum non Dei, ſed huiuſmodi ationis obtinendæ gratiâ omnes accede-, quod ſanè graue foret incommodum.

Non tollit eas Baptiſmus vt detur ho- pugnæ, meriti coronæque materia.

Denique vt homo inde humiliter ſub nti manu Dei qui reſiſtit ſuperbis; ideo- has Adæ miſerias eiuſque poſteritati reli- ad caſtigandam ſuperbiam quâ produ- iem deitatiſque gloriam falſò à ſerpente promiſſam hac voce *eritis ſicut Dii* appe- it.

Quæres 3. huiuſce lectionis fructus? R 1. quo animo pati diſcamus vitæ præſentis mitates, ac precipuè morbos, tentatio-, concupiſcentiæ motus, conemurque ſpirituales fructus colligere propter quos peccati pœnæ nobis à Deo relictæ ſunt, virtutis exercitium, ſuperbiæ depreſſio-, &c.

Vt peccatum mortale fugiamus, ita n ab his pœnalitatibus in reſurrectione rari merebimur, quas alioqui feremus rnum in inferis.

Digitized by Google

LECTIO IX.

De circunſtantiis ceremoniiſque Baptiſmi & 1. de tempore ac loco vbi adminiſtrandus eſt.

QVÆRES 1. quando baptiſandi ſint pueri? R. 1. Catechiſmum Romanum tractatu de baptiſmo n. 8. iubere parochos hortari parentes vt pueros ad Eccleſiam baptiſandos quàm primùm deferri curent, ſed non definire tempus intra quod ſint deferendi.

R. 2. ſtatuta ſynodalia vetare in quibuſdam Diœceſibus ne parentes id plus octo diebus, in alijs etiam plus triduo differant.

Quæres 2. quo in loco ſit Baptiſmus adminiſtrandus? R. in Eccleſiâ præter quàm in caſu neceſſitatis, puta obitus vel probabilis eius periculi, tunc enim conferri poteſt domi & vbiuis alibi.

Quæres 3. an & quale peccatum ſit baptiſare aliquem in domo vel curare baptiſandum citra neceſſitatem? R. 1. Clementinam vnicam de Baptiſmo vetare pleniſſimè curiones baptiſare in domibus & extra Eccleſias vbi ſunt fontes luſtrales, eóſque mortaliter peccaturos qui alibi præterquam in Eccleſia baptiſarent; cum hæc inhibitio ſit in materia graui ac ſexta Synodus Conſtantinopolitana hoc pridem canone 59. Clericis ſub pœnâ ſuſpenſionis, & laïcis ſub pœnâ excommunicationis prohibuerit.

2. eandem Clementinam excipere filios
um&Principum, ideſt, vt Suares exponit,
remorum qui nullum ſuperiorem agnoſ-
t, illos enim Clementina laudata in pro-
s ædibus baptiſari concedit
Quæres 4. quænam peccata committantur
raxi contra mox dicta? R. plurima com-
ti à triplici hominum genere, ſcilicèt 1. à
entibus infantium baptiſandorum, 2. à
ninis obſtetricibus 3. à Curionibus aut
arijs.
Quæres 5. peccata parentum in hac mate-
? R. quinque ſœpius ab illis admitti.
. Longiorem interdum moram interpo-
it curandi vt infantes deferantur ad Eccle-
n baptiſandi per ſpeciem abſentiæ ſuſcep-
um quos ipſi elegerunt, in quo 1. ſe potius
filios ſæculi quam Eccleſiæ teſtantur plu-
facientes officium & honores quæ conſan-
neis vel ornato viro tribuere velint quam
emonias & Eccleſiæ leges obedientiam-
illi vt matri debitam 2. crudeles ſe filijs
inimicos præbent, quos indiſcrimen ad-
cunt moriendi ſine Baptiſmate, vt vano
nis & ſanguinis officio, vel temporali lu-
ſatisfaciant.
. Optant Curiones aut Vicarios baptiſare
os ſuos domi quos ad Eccleſiam deferri
unt, quia ſuſceptorum aduentum præſto-
tur. Vnde duo plerumque vel tria peccata
ri conſtat nam.
. Iidem parentes ægrotare filios ſuos pe-
ulosè dicunt, quamuis non ita ſit.
4. Si Curiones aut Vicarij hos domi bap-
are nolint, hoc parentes ad iracundiam

& vlciſcendi libidinem concitat.

Ad eas demum ineptias abeunt vt dicant parochis vitio & culpæ dandum ſi puer abſque Baptiſmo deceſſerit.

5 Denique liberos ſuos aliquando ipſi abluunt, vel ab aliis ablui curant.

Quæres 6. peccata obſtetricum? R. 1. peccatũ quandoq; parentum qui liberos ſuos, vt domi baptiſentur, mortifero morbo affectos eſſe cõfingunt, aſſenſu ſuo comprobant. 2. idque rogantibus parochis aut Vicariis falsò affirmãt.

Quæres 7. peccata Curionum & Vicariorum?

R. 1. Hos multa interdum hîc per imprudentiam facere quod ſe nimis credulos præbeant nuntiantibus paruulos grauiter ægrotare, cum tamen ipſis moraliter conſtare debeat ita eſſe antequam illos domi baptiſent.

R. 2. Aliàs eoſdem quamuis nuntii falſitatem nouerint ac pueros in nullo eſſe periculo videant, prodere tamen officium ſuum propter imbecillitatem animi ac rei temporalis ſtudium ideoque infideles Dei myſteriorum diſpenſatores inueniri.

Dices, quomodo ſe geret parochus aut Vicarius in illo caſu vt ſciat, an puer de quo domi baptiſando ipſum parentes rogant, periculosè ægrotet.

R. 1. Antequam ſe in baptiſando puero difficilem præbeat duo aget. 1. videat vtrum parentes afferre puerum ad Eccleſiam baptiſandum tempore opportuno diſtulerit. 2. inueſtiget an alteruter de ſuſceptoribus abſit; nam ſi horum alterum & multò magis vtrumque inueniat, puerum non tam grauiter ægrotare quam dicunt, meritò ſuſpicabitur.

R. 2. ſi obſtetricem ſuſpectam habeat, curan-

m illi eſſe vt Medicus, Pharmacopola, vel hirurgus, aut ſaltē alia mulier timorata pue-m videant, ac de illius morbo iudicent.

Quæres 8. an & quale peccatum ſit illa parē-m negligentia qui curare diu multumq; dif-runt vt puero domi baptiſato ſolemnes ptiſmi ceremoniæ adhibeantur?

R. 1. eſſe peccatum contra decretum Eccle-e in Rituali præſcriptum.

R. 2. Probabilius videri, per ſe ac plerum-ue illud eſſe mortiferum. 1. Quod præ ſe fe-it aliquem rituum Eccleſiæ contemptum. 2. Quod res ſit magni momenti. Dixi per ſe ac lerumque, nam fieri poteſt ignorantiam ex-uſare aliquos à peccato mortali.

LECTIO X.

De 1. Baptiſmi ceremonia, ſcilicet Catechiſmo.

QVÆRES 1. vbi ſint inchoandæ Baptiſmi ceremoniæ? R. ad fores Eccleſiæ, on enim admittuntur in eam pueri bapti-ndi, quos illius introitu conſtat eſſe indignos cum propter peccatum originale, *ſub iugo Diaboli teneantur.*

Quæres 2. quid hîc vocas Catechiſmum? R. hanc vocem à Græco fonte manare quæ Latinè ſignificat principiorum elementorum-que fidei diſciplinam.

Quæres 3. quomodò fiat hæc catecheſis? R. his duobus quæſitis ac reſponſis. 1. enim quærit Sacerdos à puero *quid petis ab Eccleſia Dei?* cui ſponſor pro illo reſpondet, *Fidem,* hoc eſt *Fidei Doctrinâ imbui cupio.* 2. *Fides quid tibi præſtat?* quaſi diceret *ad quid tibi opus eſt Fide?* Reſpondetur autem, *vitam æternam,* hoc eſt, *Fides conducit vt vitam conſequar æternā.* Subdit

Digitized by Google

verò Sacerdos, *ſi igitur vis ad vitam ingredi, &c.* Vt omnes intelligant quamuis fides neceſſaria ſit obtinendæ ſaluti, eam tamen ſolam non ſufficere abſque bonis operibus quæ Dei mandatis imperantur, *cum ſine illis mortua ſit.* Cum autem præcepta dilectionis Dei ac proximi cœtera complectantur in ſummâ, de illis tantum parochus mentionem facit.

Quæres 4. illius lectionis fructum? R. cum nolit Eccleſia pueros baptiſandos in Templum ante ceremoniam mox relatum introduci, mentem illius eſſe vt prope domus Dei ianuam locus aliquis opertus extet vbi pueri à vento & aëris iniuriâ tuti ſint. Quare 6. Synodus Conſtantinopolitana can. iubet in Eccleſiarum ingreſſu pro catechumenis ædiculam conſtrui quam, vt videre licet apud Simonem Metaphraſtem, tabularium apellabant quod ex tabulis ſtructa eſſet.

LECTIO XI.

De 1. exorciſmo qui fit in ceremonijs Baptiſmi.

I. QVÆRES 1. quid ſit exorciſmus? R. eſſe vocem græcam quæ *adjurationem* ſignificat. Diabolum verò adiurant cum ei quidpiam nomine & authoritate Dei præcipiunt ad imitationem Saluatoris qui minatus eſt ac iuſſa dedit nefario Sathanæ, vt conſtat ex Euangelio, præſertim illi qui puerum lunaticum angebat Mathæi c. 17.

Digitized by Google

Quæres 2. quinam ſit prior exorciſmus?
n ait *Sacerdos poſtquam in faciem* pueri ter
auerit, *exi ab eo immunde Spiritus*.

. Quæres 3. cur parochus iubeat dæmo-
puero exire, numquid immundus ille
us *eſt in* puero? R. 1. poſſe dæmonem
iobus modis in aliquo .1. *poſſeſſione* vt in
os ideo energumenos vocant 2. *obſeſſione*.
: iſto modo Sathan eſt in puero non bap-
quem duplici ratione obſidet, prior in
ita eſt quod aliquam poteſtatem habeat,
S. Th. 3. p. p. 71. a. 2. in animam pueri
pam originalem. Poſterior, quod, vt ait
Angelicus Doctor a. 3. ſequenti conetur
lire Sacramenti receptionem.
2. extare huius obſeſſionis teſtimonia in
ijs, maxime in vita B. Mariæ Ægniacen-
æ cum adminiſtrationi Baptiſmi ali-
lo intereſſet, dæmonem à puero exeun-
iorrenda ſpecie vidit.

. Quæres 4. quid ſignificet illa in pueri
n Sacerdotis inſufflatio? R. tria, 1. quod
doti cacodæmon ſuperbiæ Spiritus ludi-
e deſpectui ſit. Iuxta illud Prohetæ, *deſ-
ſuperbis* pſal. 122.
Quod quemadmodum Saluator mundi
s dare Spiritum ſanctum Apoſtolis in-
iit in eos vt Ioannis c. 20. v. 22. refertur;
cerdos in puerum qui recepturus eſt in
ſmo Spiritum ſanctũ, inſufflet vnde Sa-
: dicit *da locum Spiritui ſancto paraclito.*
nuit quod à Deo factum eſt in Adæ crea-
. Cum enim protoplaſti corpus è limo
formaſſet, *inſpirauit* vt Scriptura loqui-
eneſis c. 2. v. 7. *in faciem eius ſpiraculum*

Digitized by Google

vitæ, hoc eſt animam viuentem; ſic parochus inſufflat vt per Baptiſmum mox ab ipſo conferendum ſpiritualem tribui vitam infanti nouerimus.

Quæres 5. cur ter inſufflét? R. quod Sathanam aſpernetur & pellat in nomine trium perſonarum ſanctiſſimæ Trinitatis.

Quæres 6. quos fructus ex iſtá lectione capiemus?

R. 1. Hos duos capient Sacerdotes. 1. quam deploranda ſit mentis illius Presbiteri cæcitas, qui culpæ mortalis reus Baptiſmi ſacramentum adminiſtrat, nam diabolum animæ ſuæ dominari patitur cum à puero quem baptiſat illum expellit. 2. quamuis diabolus ei morem gerat quod ipſi authoritate à Deo Eccleſiæ conceſſâ imperet, nihilominus hominem ſancta indignè tractantem ridet ac de illo in æternis cruciatibus vindictam ſumere proponit, quò miſerum cuius nunc animam poſſidet, aliquando peruenturum ſperat.

R. 2. Laici verò colligent. 1. cum ex dictis quæſtione 3. dæmon Baptiſmi ſuſceptionem impedire conetur: hoc eum preſertim efficere ſuadendo parentibus vt illum per ſpeciem ſingularis erga ſuſceptores abſentes officii differant. 2. Chriſtianum pulſo ab anima per Baptiſmum diabolo & accepto in eius locum Spiritu ſancto, graui hoſpitem ſacrum & omni humanitate digniſſimum afficere iniuriâ eum peccans mortiferè illum expellit vt Sathanæ locum det.

Digitized by Google

LECTIO XII.

De ſigno Crucis quo poſt dictum Exorciſmum Sacerdos frontem & pectus infantis obſignat, orationeque ab eodem mox recitatâ.

I. QVÆRES 1. cur Sacerdos poſt expulſum à puero ſuâ inſufflatione ac iuſſione Diabolum, ſigno crucis eum obſignet? R. vt hoſtis videns in puero ſignum crucis, ad eum ampliùs accedere non præſumat: quemadmodum Angelus omne primogenitum in terra Ægipti percutiens non læſit eas domos quarum oſtium vidit aſperſum ex ſanguine Agni Paſchalis, qui erat Saluatoris in cruce pro nobis omnibus immolari figura.

Quæres 2. cur ſignum Crucis imprimat fronti infantis? R. vt doceat Chriſtianum non debere profeſſionem doctrinæ Crucis erubeſcere; *nam frons ruboris eſt ſedes. Ad id verba* quæ hic dicit *Sacerdos referuntur.* Sume fidem cœleſtium præceptorum, quæ ſcilicet iubent credere ac profiteri articulos fidei & Doctrinam Euangelicam quam Saluator noſter in Cruce pretioſo Sanguine obſignauit. **Exodi 12. v. 22. & 23.**

Cum autem dicit ſume fidem, non eſt ſenſus infantem accipere tunc actu fidem, aut Spiritum ſanctum quando idem ait da locum Spiritui ſancto paraclito, ſed eum accipere fidem ac Spiritum ſanctum diſpoſi-

Digitized by Google

tiuè hoc eſt fieri aptum vt hæc cum gratiâ Baptiſmali accipiat.

II. Quæres 3. cur pectori ſignum crucis adhibeat? R. vt chriſtianum hominẽ Euangelicæ doctrinæ præcepta diligere admodũ eamque dilectionem bonis operibus teſtari doceat, vt verba in hoc ritu à Sacerdote prolata oſtendunt, & talis eſto moribus vt templum Dei iam eſſe poſſis.

Quæres 4. an ſit notatione dignum aliquid in prece quam dum Sacerdos frontem & pectus infantis obſignat, Deo Eccleſiæ nomine offert?

R. tria eſſe notatione digniſſima. 1. dicit Sacerdos & hunc electum tuum crucis dominicæ impreſſione ſignatum perpetuâ virtute cuſtodi. Vbi obſerua electum hîc non ſignificare prædeſtinatum, ſed hominem ad Baptiſmi ſuſceptionem electum ac deſtinatum. Nam cum in exordio naſcẽtis Eccleſiæ crebro adulti baptiſarentur, ſi probatis diligenter eorum moribus digni Baptiſmo cenſerentur, quod illis ab indignis ſeligerent, vocabantur electi.

2. Idem ait exinde vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta ſeruans, ideſt principia & elementa Doctrinæ fidei quæ puero tradita ſunt in Cathechiſmo priori ceremoniarum parte, quibus elementis de magnitudine gloriæ Dei, hoc eſt deitatis ac Trinitatis Myſterio edoctus eſt.

III. 3. Concludit his verbis orationem: Per cuſtodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam peruenire mereatur. Hoc eſt vt cuſtodiendo mandata tua peruenire poſſit

Digitized by Google

ad gloriam regenerationis, ideſt reſurrectionis quam interdum Scriptura ſacra vocat regenerationem iuxta illum pſalmi ſecundi verſum Filius meus es tu. Ego hodie genui te. Nec enim dici poteſt regenerationis nomine hîc Baptiſmum intelligi, Eccleſiamque Deum precari quemadmodum in aliâ oratione, vt infans Baptiſmi grrtiam aſſequatur. 1. quod illa verba per cuſtodiam mandatorum huic explicationi repugnent cum infans rationis vſu carens mandata Dei cuſtodire non poſſit vt ſe ad recipiendum Baptiſma diſponat. 2. Quod cum infans domi abſque ceremonijs baptiſatus ex morbo euaſit, & ad Templum defertur, nihil Eccleſia de illis verbis immutet, quæ procul dubio vt in alia oratione aliquid mutaret, ſi vox regenerationis Baptiſmum hic ſignificaret, nam illa Deum non precaretur vt infans Baptiſmum iam ſuſceptum reciperet.

III. Quæres 5. fructum ex hac lectione percipiendum? R. 1. Teneri fidelem propter Baptiſma ſuum, diligere ac profiteri ſapientem inſaniam crucis Domini. 2. ſi olim Eccleſia non omnes baptiſaret, ſed eos tantum quos diu ac ſeduio probauerat, nemini mirum videri debere cum eadem ordinandorum delectum habet illoſque antè ſeriò probat.

LECTIO XIII.

De manuum Sacerdotis impoſitione ſuper puerum ac benedictione ſalis.

QVÆRES I. quid ſignificet illa manuum impoſitio? R. ſignificare 1. Sathanæ Angeli tenebrarum expulſionem vt Hincmarus cenſet verbaque orationis hic à parocho recitata illud indicant. Omnem cœcitatẽ cordis ab eo expelle, diſrumpe omnes laqueos Sathanæ quibus fuerat colligatus; & nos quoque diximus lect. 6. n. 3. vnum ex bonis ſpiritualibus gratiæ Baptiſmalis eſſe liberationem Diabolicæ ſeruitutis.

2. Ab eo tempore infantem Eccleſiæ poteſtati ſubeſſe. Quod eſt vt eadem lectione 6. n. 8. diximus, vnus ex ſecundarijs Baptiſmi effectibus, quo hæc verba orationis Preſbyteri ſpectant. Aperi ei Domine ianuam pietatis tuæ: quaſi diceret aperi Domine ianuam paternæ pietatis tuæ, huic puero qui fit hodie tuus ſeruus, filius ac membrum, ſanctæque Matris Eccleſiæ ſponſæ tuæ.

3. Diuinam protectionem, gratiam & opem quæ de cœlo à Deo ſuper puerum efflagitatu Sacerdotis hoc à Patre luminum pro eo totius Eccleſiæ nomine petentis deſcendit.

II. Quæres 2. quænam in Benedictione ſalis obſeruanda ſint? R. hæc tria, 1. illam fieri cum exorciſmo ſeu dæmonis adjuratione qui ſe in omnem creaturam irrepit, eâque occultet vt nocere homini poſſit. Eccleſia verò

Sathanam non modò ſale pellit, ſed illo expulſo, vtitur ipſo ſale ad eundem inimicum à puero fugandum, vt ſatis indicant illa verba, ad efugandum inimicum.

2. Notanda eſſe illa verba, efficiaris ſalutare Sacramentum; hîc enim Sacramentum rem ſacramentalem ſignificat non id quod propriè dicitur Sacramentum. Explicuimus autem ſupra in fine Tractatus de Sacramentis in genere quid ſit res Sacramentalis.

3. Hunc exorciſmum vt omnes alios iſtâ concluſione finiri, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos & ſæculum per ignem. Precatur autem Eccleſia dæmones adjurans in nomine Chriſti iudicis vt eos dolore ac timore afficiat quos valde horrere vltimi iudicij diem ſolaque illius mentione ac recordatione cruciari nouit.

3. Rogabis cur illum diem adeò metuant dæmones? R. ob duas rationes. 1. Quod non includantur omnes dæmones inferis, ſed plurimi hoc in mundo viſibili & aëre ſint vbi vſque ad iudicij diem manebunt. Deo ſic ſtatuente iuxtâ D. Th. 1. p. q. 61. a 4. vt nos tentandi facultatem habentes noſtræ ſanctificationis inſtrumenta eſſe valeant, ſi prauis ipſorum ſuaſionibus reſiſtere velimus. Cumque poſt iudicij diem non ſit opus exerceri homines, ideò tunc omnes mali Spiritus in carcerem æterni ſupplicij mittetur, vt probat verſus ſextus Epiſtolæ canonicæ ſancti Iudæ Apoſtoli, cuius hæc ſunt verba. Angelos verò qui non ſeruauerunt ſuum principatum, ſed dereliquerunt ſuum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis ſub caligine

reſeruauit, illaque cauſa eſt cur dæmones iudicii diem ac ſolam eius mentionem perhorreſcant. 2. Quia tunc ſuperbiſſimi ſpiritus Chriſtum Dominum Saluatorem agnoſcere venerarique ad pedes eius coram bonis omnibus Angelis & Sanctis proſtrati cogentur.

VI. Quæres 3. quos fructus iſta lectio ſuppeditet? R. hos duos, 1. quos vniuerſalis iudicii formido non terret, hos in hoc peiores eſſe dæmonibus. 2. nec ſatis eſſe vltimum formidare iudicium ſi quis peccato ſuo pertinaciter adhæreat: nam ille tunc diabolum imitatur, nec eo melior euadit.

LECTIO XIV.

De ſignificatione myſticâ ſalis.

I. QVÆRES 1. quam ſignificationem habeat ſal benedictum quod ori infantis baptiſandi admouetur? R. ſignificare quatuor, 1. ſal, quia ſal, quia condit inſipida, ſapientiam deſignare, vt tam illa orationis Ritualis verba vt ſigno ſapientiæ tuæ imbutus, quam alia quæ Sacerdos profert, in os infantis ſal immittendo, accipe ſalem ſapientiæ, indicant. Eoque ritu Eccleſia duo chriſtianos docere cupit. 1. ne, inquit S. Iſidorus l. 2. de officiis c. 20. ſint fatui & retro reſpiciant ſicut vxor Loth, nimirum peccato ac rebus creatis ſemper dediti, quibus tamen in Baptiſmo ſolemniter abrenuntiatur. 2. vt omnes actiones ſuas prudentiâ condiant hoc eſt omnia ſapienter

& conſideratè faciant.

2. Quia ſal iucundum ſaporem ciborum efficit, ſignificare cœleſtium rerum chriſtianæque pietatis guſtum quem baptiſatus habere ac illa feruenter, promptè hilariterque ſectari debet. Hæc petit Eccleſia in orationibus Ritualis dicens. 1. & ad ſuauem odorem præceptorum tuorum lætus tibi in Eccleſiâ tuâ deſeruiat. 2. quatenus ſit ſemper ſpiritu feruens, ſpe gaudens. Eſtque obſeruādum Eccleſiam quod ſuas Deum preces exaudiuiſſe putet baptiſandumque infantem iam rerum cœleſtium guſtum, & tamen habere ſupponat, ita in oratione aliâ precari & hoc primum pabulum ſalis guſtantem non diutius eſurire permittas quo minus cibo expleatur cœleſti.

3. Sal quia putredinem exindeque fœtorem à rebus depellat, ſignificare cauendum eſſe chriſtiano ne prauarum cupiditatum corruptela deprauetur, quod his verbis Eccleſia poſſit omnium cupiditatum fœtoribus careat.

4. Sal quia conſeruandi vim habet, Chriſtiani perſeuerantiam in bono deſignare. Idque illis verbis Eccleſia poſtulat & tuo nomini ſemper ſeruiens, nimirum baptiſandus, item aliis, & proficiat de die in diem, nec enim aliquis in bono perſeuerare poteſt niſi proficiat de die in diem cum iuxta ſpiritualis vitæ magiſtros, in viâ virtutis non progredi, retrogredi ſit. Hanc quoque perſeuerantiam illa in ſalis benedictione vſurpata verba declarant, perfecta medicina permanens in viſceribus eorum.

Digitized by Google

Quæres. 2. quid hæc verba in benedictione ſalis poſita ſignificent. Vt fiat omnibus accipientibus perfecta medicina? R. idem eſſe ac ſi diceret Eccleſia, fac, ò Domine, vt omnes qui ſal iſtud accipient, virtutes per hoc ſignificatas, habeant, ideoque ſit eis medicamentum contra oppoſita vitia quæ ſunt. 1. rerum ſpiritalium inſipiditas. 2. pietatis faſtidium. 3. paſſionum corruptela. 4. mobilitas in virtutis exercitio.

Quæres 3. quid hæc alia verba ſignificent quæ profert Sacerdos cum in os pueri baptiſandi ſal inſerit accipe ſalem ſapientiæ, propitiatio ſit tibi in vitam æternam? R. hanc habere ſignificationē, rogo Deum vt tibi ſapientiam hoc ſale deſignatam largiatur, quæ illum tibi propitium reddat, vt te aliquando vitâ donet æternâ.

IV. Quæres 4. huius lectionis fructum? R. vidēdum eſſe, an vt verum Chriſtianum decet, virtutes quas ſal benedictum ſignificat, habeamus, vel potius contrariis vitiis inquinemur.

Digitized by Google

LECTIO XV.

De ſaliuâ quâ nares & aures infantis liniuntur & abrenuntiatione Sathanæ cum omnibus operibus ac pompis eius.

I. QVÆRES 1. cur parochus digitis ſaliuâ illitis aures baptiſandi pueri tangat?

R. 1. Eccleſiam imitari quod Chriſtus Dominus ſurdo & muto feciſſe dicitur Marci. 7. n. 33.

R. 2. Saliuam quæ à capite fluit eſtque ſalſa, vnde ſaliuæ nomen traxit, Saluatoris figuram exhibere qui eſt increata ſapientia & ab æterno Patre ipſius principio ac veluti capite procedti.

R. 3. Saliuam in baptiſandi aures immiſſam declarare quod Chriſtianus aures aperire debeat. 1. verbo Domini. 2. eiuſdem inſpirationibus, impulſibus ac minis. 3. Eccleſiæ paſtorum qui Dei nomine loquuntur, hortationibus & monitis.

II. Quæres 2. quid innuat parochus digitis ſaliuâ illitis nares pueri tãgens? R. quod Chriſtianus 1. Saluatorem diligere ac poſt ſuauem illius odorem currere, hoc eſt eum imitari debeat, quemadmodum ſuauitas odorum iucunda eſt eamque lubenti animo ſequimur. 2. amorem & imitationem Chriſti numquam adimittere debeat quamdiu viuet eique reſpirare licebit per nares.

Quæres 3. quid ſit abrenunciare Sathanæ?

R. Tria ſignificare. 1. deſciſcere à diabol Sancti Dyoniſius, Gregorius Theologus ali que referunt Chriſtianos veteres vt ani conſtantiam & firmitatem oſtenderent quâ à dæmone diſiungebant, ſolitos extende dexteram cum reſpōderent abrenuntio inte roganti Sacerdoti abrenuncias ſathanæ, qu ritu ſe vaferrimum hoſtem abiicere ac fortit horrere declarabant.

III. 2. Non modo à Sathana digredi, ſed il etiā deſerere cōtemptim Nam vt inter hom nes licet aliquis aliorū amicitiam verbo dimi tat, illi ſtudio vel vtilitate adſtricti non ide dimittunt niſi grauiſſimâ offenſione huic diſ ſolutioni additâ irritentur. Ita cum dæmo rebus omnibus homini coniunctus eſſe veli eius abrenuntiationi baptiſandus grauem in iuriam adiungere debet, ſed nulla ſuperbi ſimum ſpiritum acerbius commouebit deſpe ctu; quæ cauſa eſt cur veteres Chriſtiani ſu ſum ter exſufflare manibuſque plaudere ſole rent vt ægrius dæmoni facerent.

3. Decernere cum diabolo congredi & a hoc eſſe paratum. Baptiſandus enim tali hoſt contemptim deſerto & irritato ſicque ad pu gnam prouocato, eius aggreſſionem cert expectare debet quod olim Chriſtiani teſta bantur cum in hac ceremonia nudi erant, quidem pugnaturos in amphiteatr nudo fuiſſe conſtat.

Quæres. 4. quænam ſint opera diaboli qu bus in Baptiſmi ceremoniis abrenuntiant? R Peccata quod olim baptiſandi ſignificaban vultum admouentes in occidentem qui pec cati ſymbolum eſt.

IV. Quære

IV. Quæres 5. quænam ſint pompæ Diaboli quas deſerere Chriſtiani pollicebantur?

R. *S*uperſtitiones, vanæ ſæculi gloriæ ſplendor, veſtium luxus & his ſimilia.

Quæres 6. huius lectionis fructum? R. duplicem eſſe; nam 1. tecum velim cogites an illi tam ſolemni dæmonis abrenuntiationi conformiter viuas.

2. Viderint Clerici an omnes Diaboli pompas religiosè deteſtentur, certè non ita eſſe intelligent, ſi veſtimentis lauati fuerint, nec habitum deferant Clericalem. Vt verò noueris quomodo hunc abrenuntiationis pomparum Sathanæ ritum violent, obſerua olim Catechumenos poſt huiuſmodi abrenuntiationem aſſumpſiſſe pallium nigrum, quod erat illâ ætate veſtis ignominiæ ac viliorum dumtaxat perſonarum. Togam enim diuites atque nobiles deferebant. Sed Catechumeni de tali veſtis ignominia gloriabantur quam Tertullianus habitum renuntiatorem vocat, quia illum poſt prædictam abrenuntiationem ſumebant. Quæ cauſa non ſanè leuis impellere debet Eccleſiæ Miniſtros, vt Clericalem habitum continuò geſtent.

LECTIO XVI.

De unctione pectori, & ſcapulis baptiſandi à Sacerdote adhibitâ.

I. QVÆRES 1. quid ſignificet oleum quo Sacerdos baptiſãdi pectus & ſcapulas inungit?

R. Gratiam Spiritus ſancti.

Quæres 2. cur Sacerdos ante ac retrò vngat infantem?

R. Ob duplicem rationem. 1. vt declaret Spiritus ſancti gratiam omni ex parte ſiue in proſperis ſiue in aduerſis iuuare ac munire infantem, ne ſcilicet proſpera eum deprauare, vel aduerſa deprimere valeant.

2. Vt Chriſtianum doceat, quemadmodum in amphytheatris decertaturi oleo ante vngebantur, ita illum Spiritus ſancti gratia perungi vt in hac vita contra Sathanam pugnet.

II. Quæres 3. quam ſignificationem habeat vnctio pectori baptiſandi adhibita? R. duplicem 1. gratiam Baptiſmi corrobare animam in viua Fide Chriſtiana, quemadmodum oleo proprium eſt corporis membra prauis humoribus debilitata recreare.

2. Declarat ſpirituale gaudium Chriſtiani quod certa ſpes Paradiſi afferre illi debet, nam eius aperit ianuam Baptiſmus.

Quæres 4. quid vnctio ſcapularum infantis declaret? R. duo, 1. gratiam Baptiſmi dare nobis vires ad mandata Dei cuſtodienda quæ Mathæi c. 11. v. 30. iugum Domini appellantur, ſed iugum ſuaue quod oleum bellè ſignificat.

2. Teneri Chriſtianum tollere crucem ſuam iuxta Saluatoris oraculum Mathæi c. 16. v. 24. *ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Vnde Sacerdos vngendo ſcapulas cruce deſignat, vt clarius hoc exprimatur.

III. Quæres 5. an ob alias rationes parochus vngens puerum Crucis imprimat ſignum? R.

Duo alia nobis hâc ceremoniâ declarari. 1. Saluatorem cruce nobis omnes gratias meruiſſe.

2. Cruces omnes ſeu afflictiones & pœnitentias noſtras eſſe vnctas, hoc eſt mille gratiis, auxilijs cœleſtibuſque conſolationibus delibutas, cum tamen fuerit Crux Domini plena felle, amaritudine, tantoque dolorum omnium exceſſu in anima & corpore, vt eum Iſaïas Propheta c. 53. ideo virum dolorum appellarit. Et ipſe Chriſtus id nos edocere cupiens dixit de ſingulis eum ſequi volentibus, tollat crucem ſuam non meam. Quia illius Crux noſtras omnes aſperitate longè multumque ſuperat, cum ſit ex duriſſimo ligno confecta, noſtræ autem ex oleo.

IV. Quæres 6. quinam fructus ex iſta lectione capiendi? R. tria eſſe diligenter obſeruanda.

1. Quam periculoſæ ſint huius ſæculi proſperitates.

2. Quam ſit homini Chriſtiano in hac vita neceſſarium vt contra Sathanam pugnet. Nec illum deterreat certamen, quippe cui Deus certò aderit. *S*i tantum pugnare libeat, vt B. Franciſcus Saleſius 1. p. Introductionis c. 5. in fine oſtendit ac Deus ipſe his præclaris B. Auguſtini verbis pollicetur. Clamat de Cœlo, ſpecto vos, luctamini, adiuuabo; vincite, coronabo.

3. Cum omnes cruces noſtræ cum Saluatoris Cruce, nullo modo comparandæ ſint. Hoc ſeriò cogitandum in aduerſis quæ ſubinde nos premunt.

Digitized by Google

LECTIO XVII.

De profeſſione Fidei, & illâ interrogatione, Vis baptiſari?

I. QVÆRES 1. cur in Baptiſmi ritibus fiat profeſſio Fidei?

R. Ob duplicem rationem.

1. Quia, vt diximus Lect. 5. n. 5. Fides neceſſaria eſt, ſaltem adultis, vt gratiam Baptiſmi recipiant: & omnibus baptiſatis eaque non confuſa & implicita, ſed expreſſa, quantùm ad myſteria vnitatis Dei & Trinitatis perſonarum juxta dicta in 1. Decalogi præceptum.

2. Vt baptiſandus declaret quod repudiato Sathana, totum ſe Chriſti Eccleſiæ capitis obſequio dedat & dicet. Vtque id clariùs exprimerent. Hæc olim profeſſio fieri ſolebat versâ in Orientem facie qui mundi Saluatorem deſignat, cum enim Orientem vocant Scriptura & Eccleſia in vna majorum Antiphonarum ante Natale Domini ad Magnificat quæ incipit O oriens. Quia verò nullus ſe totum Deo abſque illius gratiâ dedere poteſt, ideò Fidem profeſſurus à Parocho Chriſti perſonam referente vertebatur in Orientem. Prætereà quemadmodum in Eccleſia primitiua vt magnâ conſtantiâ, deſpectione Sathanæ, generoſoque contra eum pugnandi animo ſe illi abrenuntiare teſtarentur, dexteram manum extendebant, ſic in iſta profeſ-

ſione, vt pari maiorique conſtantiâ, veneratione Saluatoris, ac firmo pro eius cauſa depertandi propoſito, ſe illi penitùs addictos eſſe indicarent, & dexteram in Cœlum tollere ſolebant.

Quæres 2. cur Sacerdos Baptiſma collaturus dicat, *Vis baptiſari?*

R. Vt Saluatorem imitetur, qui ante ſanatum Piſcinæ probaticæ Baptiſmi noſtrâ figuræ Paralyticum, ei dixit *Vis ſanus fieri?* Nam Chriſtus & Eccleſia illius ſpiritu edocta neminem ad ſuorum numerum niſi voluntarium militem adſcribi volunt.

II. Quæres 3. huiuſce Lectionis fructum?

R. 1. Factam in Baptiſmo conſecrationem noſtri ſæpiùs & maximè diebus ſingulis manè renouandam eſſe.

2. Præterea illam dedicationem cum ſumma humanitatis Chriſti veneratione inſtaurandam.

3. Comparandum eſſe animum ad pugnam generosè ineundam vbicumque de gloria Chriſti agetur.

LECTIO XVIII.

De vnctione Chriſmatis in capite mox baptiſati.

I. QVÆRES 1. quid hæc vnctio ſignificet? R. tria.

1. Abundantiam gratiæ, bonorumque ſpiritualium eam comitantium quæ per Baptiſmū

confertur infanti. De illis autem ſpirituali-bus bonis egimus lect.16. n. 2. & ſequentibus.

2. & 3. Infantem per Baptiſmum fieri Regem ac Sacerdotem. Vnde Chriſtiani à S. Petro Apoſtolorum principe 1. c.2. v. 9. Gens ſancta, Regale Sacerdotium appellantur. Et Apocal. c. 5. v. 9. Beatorum cœtus dicit agno, id eſt mundi Saluatori. Redemiſti nos Deo ex omni tribu & lingua & populo & natione, & feciſti nos Deo noſtro Regnum & Sacerdotes. Quam rem vt olim Eccleſia indicaret: vnctorum caput linteo redimibat, quod myſticum velamen aut interdum chriſmale dicebatur, quia illud baptiſatorum capiti ad reuerentiam ſancti chriſmatis ac dignitatem regiam ſacerdotalemque Chriſtianorum deſignandam imponebant. Linteum verò deferre per dies octo & poſtea in Eccleſiæ baptiſterio relinquere ſolebant.

II. Quæres 2. quomodo Chriſtianus fiat Rex & Sacerdos per Baptiſmum? R. 1. Duplicem eſſe regiam dignitatem nimirum temporalem ac metaphoricam. Priorem obtinent Reges terræ. Poſteriorem ſic explicat Diuus Leo: nam cum dixiſſet omnes Chriſtianos per Baptiſmum fieri Reges addit. Quid enim tam regium quam ſubditum Deo animum corporis ſui eſſe rectorem; nimirum ratione cupiditatumque moderatione. Accedit Chriſtianos æque ac Reges inungi; vnde à Chriſti, hoc eſt vncti nomine appellationem ſortiuntur.

R. 2. Duplex quoque Sacerdotium eſſe. 1. Hyerarchicum in ordinatione acceptum: hoc enim nomen deriuatur à Græca voce *veros*,

id eſt ſacer & *arki*, quæ ſonat idem quod principatus. Sacerdotes autem in ſua ordinatione fiunt & inaugurantur ſpirituales ac ſacri Eccleſiæ Principes. 2. myſticum vt metaphoricum de quo idem ſanctus Leo hæc ait. Quid tam Sacerdotale quam vouere Domino conſcientiã purã & immaculatas pietatis hoſtias.

III. Quæres 3. cur caput infantis vngatur chriſmate?

R. 1. In memoriam columbæ ſymboli Spiritus ſancti, quæ ſimul ac mundi Saluator à Præcurſore Ioanne baptiſatus eſt, de cœlo deſcendit & ſuper caput illius manſit Ioannis c. 1. v. 32.

2. Illa chriſmatis vnctione deſignari puerum Chriſti Eccleſiæ capitis membrum eſſe ideoque Chriſtiani nomen adeptum. 2. eidẽ Spiritum Ieſu Chriſti prorſus eſſe neceſſarium.

Dices, in quo conſiſtat ille Spiritus? R. Id Saluatorẽ conceptis terminis docuiſſe Math. c. 11. diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. Obſeruandum verò eſt poſt Beatum Franciſcum Saleſium 3. parte Introductionis c. 8. chriſma ex oleo oliuæ admixto balſamo confici. Et quidem balſamum ſemper inferiorem locum inter omnes liquores occupans, humilitatis ſpeciem referre, at oleum ſuperiorem capiens, manſuetudinis quæ omnia ſuperat inter &. virtutes quaſi flos charitatis excellit.

IV. Quæres 4. cur parochus det pacem infanti poſt chriſmtatis vnctionem, dicens Pax tibi? R. Vt indicet quod quemadmodum tranſacto Diluuio Columba venit in Arcam ad Noë, ramum oliuæ placati

Digitized by Google

hominibus Dei ſymbolum in ore ſuo portans. Geneſ. c. 8. n. 11. ſic Baptiſmo collato, qui juxta Dium Petrum 1. c.v.21. per Arcam Noë ſignificatur, ac puero ex aquis Diluuij peccati originalis elapſo, parochus det ei pacem cuius oliua eſt ſymbolum, vt ita placatum illi Deum, & qui ante filius iræ fuerat ad Epheſ. c. 2. v. 3. iam Dei Filium euaſiſſe declaret.

Quæres 5. quinam fructus hinc capiendus? R. Hinc eſſe colligendum teneri Chriſtianum. 1. ad ſingularem vitæ perfectionem cum fiat Rex & Sacerdos per acceptum Baptiſmum. 2. Ad exactam noſtri Saluatoris imitationem cum ſit illius membrum & ab eo nomen acceperit.

LECTIO XIX.

De linteo, ſcapulæ vel albæ tunicæ ſpeciem referente quod infantis capiti Sacerdos imponit.

I. QVÆRES 1. vnde hæc ceremonia fluxerit? R. Poſt multos graues Auctores hunc ritum ab ipſis Apoſtolis manaſſe ac piè inuidatéque pluribus ſæculis in Eccleſiâ viguiſſe. Per quæ baptiſati mox albâ veſte induebantur.

II. Quæres 2. quænam hæc alba veſtis habeat notatu digna?

R. Decem inuenio quæ non inutiliter ſcies. 1. Ipſos Imperatores ac Reges hunc ſer-

uaſſe morem poſt ſuum Baptiſmum, & vero etiam Aulices maximamque populi partem albâ tunc veſte indutos eſſe refert Eminentiſſimus Cardinalis Baronius tomo 5. Annalium. Sacerdotes autem baptiſterium albis aulcis ante iterauerant.

2. Hanc veſtem fuiſſe manicatam.

3. Ex ſolo lino confectam.

4. Cingulo præcinctam.

5. Eam diuites emiſſe, pauperes ab Eccleſia dono ex reditibus ad hanc piam largitionem conſtitutis accepiſſe quibus deficientibus Præſul illam donabat.

6 Solitam ſemper ab Epiſcopis aut Sacerdotibus benedici antequam baptiſati ea induerentur.

7. Ablutos illam per dies octo detuliſſe, hoc eſt, à vigilia Paſchatis vſque ad ſequens ſabbatum. Quæ cauſa eſt cur dies octauæ Paſchatis dies albi nuncuparentur, ac Dominica poſt Paſcha diceretur adhucque dicatur in albis, quod baptiſati veſtem albam deferrent vſque ad hanc diem Dominicam excluſiuè. Si quis autem in vigilia Pentecoſtes vel alio tempore baptiſaretur, candidam quique veſtem per dies octo deferebat.

8. Maſculos ea fuiſſe exutos, ſed illam depoſuiſſe mulieres.

9. Deinde verò huiuſmodi veſtem aqua in hunc finem benedicta lauari ſolitam.

10. Morem illum diu viguiſſe vt has veſtes abluti Eccleſiijs donarent.

III. Dices, videtur tamen horum ſcientia prorſus inutilis? R. nequaquam, ſi quidem ex illis præclara documẽta capi poſſũt. Ecce tria.

R. Gratiam Spiritus ſancti.

Quæres 2. cur Sacerdos ante ac retrò vngat infantem?

R. Ob duplicem rationem. 1. vt declaret Spiritus ſancti gratiam omni ex parte ſiue in proſperis ſiue in aduerſis iuuare ac munire infantem, ne ſcilicet proſpera eum deprauare, vel aduerſa deprimere valeant.

2. Vt Chriſtianum doceat, quemadmodum in amphytheatris decertaturi oleo ante vngebantur, ita illum Spiritus ſancti gratia perungi vt in hac vita contra Sathanam pugnet.

II. Quæres 3. quam ſignificationem habeat vnctio pectori baptiſandi adhibita? R. duplicem 1. gratiam Baptiſmi corrobare animam in viua Fide Chriſtiana, quemadmodum oleo proprium eſt corporis membra prauis humoribus debilitata recreare.

2. Declarat ſpirituale gaudium Chriſtiani quod certa ſpes Paradiſi afferre illi debet, nam eius aperit ianuam Baptiſmus.

Quæres 4. quid vnctio ſcapularum infantis declaret? R. duo, 1. gratiam Baptiſmi dare nobis vires ad mandata Dei cuſtodienda quæ Mathæi c.11.v.30. iugum Domini appellantur, ſed iugum ſuaue quod oleum bellè ſignificat.

2. Teneri Chriſtianum tollere crucem ſuam iuxta Saluatoris oraculum Mathæi c. 16.v. 24. *ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Vnde Sacerdos vngendo ſcapulas cruce deſignat, vt clarius hoc exprimatur.

III. Quæres 5. an ob alias rationes parochus vngens puerum Crucis imprimat ſignum? R.

Digitized by Google

Duo alia nobis hâc ceremoniâ declarari. 1. Saluatorem cruce nobis omnes gratias meruiſſe.

2. Cruces omnes ſeu afflictiones & pœnitentias noſtras eſſe vnctas, hoc eſt mille gratiis, auxilijs cœleſtibuſque conſolationibus delibutas, cum tamen fuerit Crux Domini plena felle, amaritudine, tantoque dolorum omnium exceſſu in anima & corpore, vt eum Iſaïas Propheta c. 53. ideo virum dolorum appellarit. Et ipſe Chriſtus id nos edocere cupiens dixit de ſingulis eum ſequi volentibus, tollat crucem ſuam non meam. Quia illius Crux noſtras omnes aſperitate longè multumque ſuperat, cum ſit ex duriſſimo ligno confecta, noſtræ autem ex oleo.

IV. Quæres 6. quinam fructus ex iſta lectione capiendi? R. tria eſſe diligenter obſeruanda.

1. Quam periculoſæ ſint huius ſæculi proſperitates.

2. Quam ſit homini Chriſtiano in hac vita neceſſarium vt contra Sathanam pugnet. Nec illum deterreat certamen, quippe cui Deus certò aderit. Si tantum pugnare libeat, vt B. Franciſcus Saleſius 1. p. Introductionis c. 5. in fine oſtendit ac Deus ipſe his præclaris B. Auguſtini verbis pollicetur. Clamat de Cœlo, ſpecto vos, luctamini, adiuuabo; vincite, coronabo.

3. Cum omnes cruces noſtræ cum Saluatoris Cruce, nullo modo comparandæ ſint. Hoc ſeriò cogitandum in aduerſis quæ ſubinde nos premunt.

Digitized by Google

LECTIO XVII.

De profeſſione Fidei, & illâ interrogatione, Vis baptiſari?

I. QVÆRES I. cur in Baptiſmi ritibus fiat profeſſio Fidei?

R. Ob duplicem rationem.

1. Quia, vt diximus Lect. 5. n. 5. Fides neceſſaria eſt, ſaltem adultis, vt gratiam Baptiſmi recipiant: & omnibus baptiſatis eaque non confuſa & implicita, ſed expreſſa, quantùm ad myſteria vnitatis Dei & Trinitatis perſonarum juxta dicta in 1. Decalogi præceptum.

2. Vt baptiſandus declaret quod repudiato Sathana, totum ſe Chriſti Eccleſiæ capitis obſequio dedat & dicet. Vtque id clariùs exprimerent. Hæc olim profeſſio fieri ſolebat versâ in Orientem facie qui mundi Saluatorem deſignat, cum enim Orientem vocant Scriptura & Eccleſia in vna majorum Antiphonarum ante Natale Domini ad Magnificat quæ incipit O oriens. Quia verò nullus ſe totum Deo abſque illius gratiâ dedere poteſt, ideò Fidem profeſſurus à Parocho Chriſti perſonam referente vertebatur in Orientem. Præterea quemadmodum in Eccleſia primitiua vt magnâ conſtantiâ, deſpectione Sathanæ, generoſque contra eum pugnandi animo ſe illi abrenuntiare teſtarentur, dexteram manum extendebant, ſic in iſta profeſ-

e; vt pari maiorique conſtantiâ, venera-
ie Saluatoris, ac firmo pro eius cauſa de-
tandi propoſito, ſe illi penitùs addictos
indicarent, & dexteram in Cœlum tol-
ſolebant.

Quæres 2. cur Sacerdos Baptiſma collatu-
dicat, *Vis baptiſari?*

R. Vt Saluatorem imitetur, qui ante ſana-
Piſcinæ probaticæ Baptiſmi noſtrâ figu-
Paralyticum, ei dixit *Vis ſanus fieri?* Nam
riſtus & Eccleſia illius ſpiritu edocta ne-
tem ad ſuorum numerum niſi voluntarium
item adſcribi volunt.

I. Quæres 3. huiuſce Lectionis fructum?
R. 1. Factam in Baptiſmo conſecrationem
tri ſæpiùs & maximè diebus ſingulis manè
ouandam eſſe.

. Prætereà illam dedicationem cum ſum-
humanitatis Chriſti veneratione inſtau-
dam.

. Comparandum eſſe animum ad pugnam
erosè ineundam vbicumque de gloria
riſti agetur.

LECTIO XVIII.

De vnctione Chriſmatis in capite mox baptiſati.

QVÆRES I. quid hæc vnctio ſignifi-
cet? R. tria.

. Abundantiam gratiæ, bonorumque ſpiri-
ilium eam comitantium quæ per Baptiſmũ

Digitized by Google

confertur infanti. De illis autem ſpirituali-bus bonis egimus lect.16. n. 2. & ſequentibus.

2. & 3. Infantem per Baptiſmum fieri Regem ac Sacerdotem. Vnde Chriſtiani à S. Petro Apoſtolorum principe 1. c.2. v. 9. Gens ſancta, Regale Sacerdotium appellantur. Et Apocal. c. 5. v.9. Beatorum cœtus dicit agno, id eſt mundi Saluatori. Redemiſti nos Deo ex omni tribu & lingua & populo & natione, & feciſti nos Deo noſtro Regnum & Sacerdotes. Quam rem vt olim Eccleſia indicaret: vnctorum caput linteo redimibat, quod myſticum velamen aut interdum chriſmale dicebatur, quia illud baptiſatorum capiti ad reuerentiam ſancti chriſmatis ac dignitatem regiam ſacerdotalemque Chriſtianorum deſignandam imponebant. Linteum verò deferre per dies octo & poſtea in Eccleſiæ baptiſterio relinquere ſolebant.

II. Quæres 2. quomodo Chriſtianus fiat Rex & Sacerdos per Baptiſmum? R. 1. Duplicem eſſe regiam dignitatem nimirum temporalem ac metaphoricam. Priorem obtinent Reges terræ. Poſteriorem ſic explicat Diuus Leo: nam cum dixiſſet omnes Chriſtianos per Baptiſmum fieri Reges addit. Quid enim tam regium quam ſubditum Deo animum corporis ſui eſſe rectorem; nimirum ratione cupiditatumque moderatione. Accedit Chriſtianos æque ac Reges inungi; vnde à Chriſti, hoc eſt vncti nomine appellationem ſortiuntur.

R. 2. Duplex quoque Sacerdotium eſſe. 1. Hyerarchicum in ordinatione acceptum: hoc enim nomen deriuatur à Græca voce *ἱερὸς*,

Digitized by Google

eſt ſacer & *arki*, quæ ſonat idem quod prin-
patus. Sacerdotes autem in ſua ordinatione
int & inaugurantur ſpirituales ac ſacri Ec-
leſiæ Principes. 2. myſticum vt metaphori-
um de quo idem ſanctus Leo hæc ait. Quid
im Sacerdotale quam vouere Domino conſ-
ientiā purā & immaculatas pietatis hoſtias.

III. Quæres 3. cur caput infantis vngatur
hriſmate?

R. 1. In memoriam columbæ ſymboli Spi-
ritus ſancti, quæ ſimul ac mundi Saluator à
Præcurſore Ioanne baptiſatus eſt, de cœlo
deſcendit & ſuper caput illius manſit Ioannis
c. 1. v. 32.

2. Illa chriſmatis vnctione deſignari pue-
rum Chriſti Eccleſiæ capitis membrum eſſe
ideoque Chriſtiani nomen adeptum. 2. eidē
Spiritum Ieſu Chriſti prorſus eſſe neceſſarium.

Dices, in quo conſiſtat ille Spiritus? R. Id
Saluatorē conceptis terminis docuiſſe Math.
c. 11. diſcite à me quia mitis ſum & humilis
corde. Obſeruandum verò eſt poſt Beatum
Franciſcum Saleſium 3. parte Introductionis
c. 8. chriſma ex oleo oliuæ admixto balſamo
confici. Et quidem balſamum ſemper inferio-
rem locum inter omnes liquores occupans,
humilitatis ſpeciem referre, at oleum ſupe-
riorem capiens, manſuetudinis quæ omnia ſu-
perat inter &. virtutes quaſi flos charitatis ex-
cellit.

IV. Quæres 4. cur parochus det pacem
infanti poſt chriſmatis vnctionem, dicens
Pax tibi? R. Vt indicet quod quemadmo-
dum tranſacto Diluuio Columba venit in
Arcam ad Noë, ramum oliuæ placati

Digitized by Google

hominibus Dei ſymbolum in ore ſuo portans. Geneſ. c. 8. n. 11. ſic Baptiſmo collato, qui juxta Dium Petrum 1. c.v.21. per Arcam Noë ſignificatur, ac puero ex aquis Diluuij peccati originalis elapſo, parochus det ei pacem cuius oliua eſt ſymbolum, vt ita placatum illi Deum, & qui ante filius iræ fuerat ad Epheſ. c. 2. v. 3. iam Dei Filium euaſiſſe declaret.

Quæres 5. quinam fructus hinc capiendus? R. Hinc eſſe colligendum teneri Chriſtianum. 1. ad ſingularem vitæ perfectionem cum fiat Rex & Sacerdos per acceptum Baptiſmum. 2. Ad exactam noſtri Saluatoris imitationem cum ſit illius membrum & ab eo nomen acceperit.

LECTIO XIX.

De linteo, ſcapulæ vel albæ tunicæ ſpeciem referente quod infantis capiti Sacerdos imponit.

I. QVÆRES 1. vnde hæc ceremonia fluxerit? R. Poſt multos graues Auctores hunc ritum ab ipſis Apoſtolis manaſſe ac piè inuidatéque pluribus ſæculis in Eccleſiâ viguiſſe. Per quæ baptiſati mox albâ veſte induebantur.

II. Quæres 2. quænam hæc alba veſtis habeat notatu digna?

R. Decem inuenio quæ non inutiliter ſcies.

1. Ipſos Imperatores ac Reges hunc ſer-

uaſſe morem poſt ſuum Baptiſmum, & vero etiam Aulices maximamque populi partem albâ tunc veſte indutos eſſe refert Eminentiſſimus Cardinalis Baronius tomo 5. Annalium. Sacerdotes autem baptiſterium albis aulcis ante iterauerant.

2. Hanc veſtem fuiſſe manicatam.

3. Ex ſolo lino confectam.

4. Cingulo præcinctam.

5. Eam diuites emiſſe, pauperes ab Eccleſia dono ex reditibus ad hanc piam largitionem conſtitutis accepiſſe quibus deficientibus Præſul illam donabat.

6 Solitam ſemper ab Epiſcopis aut Sacerdotibus benedici antequam baptiſati ea inducerentur.

7. Ablutos illam per dies octo detuliſſe, hoc eſt, à vigilia Paſchatis vſque ad ſequens ſabbatum. Quæ cauſa eſt cur dies octauæ Paſchatis dies albi nuncuparentur, ac Dominica poſt Paſcha diceretur adhucque dicatur in albis, quod baptiſati veſtem albam deferrent vſque ad hanc diem Dominicam excluſiuè. Si quis autem in vigilia Pentecoſtes vel alio tempore baptiſaretur, candidam quique veſtem per dies octo deferebat.

8. Maſculos ea fuiſſe exutos, ſed illam depoſuiſſe mulieres.

9. Deinde verò huiuſmodi veſtem aqua in hunc finem benedicta lauari ſolitam.

10. Morem illum diu viguiſſe vt has veſtes abluti Eccleſiijs donarent.

III. Dices, videtur tamen horum ſcientia prorſus inutilis? R. nequaquam, ſi quidem ex illis præclara documẽta capi poſſũt. Ecce tria.

Digitized by Google

1. Ex eo quod Reges & Imperatores candidam veſtem baptiſati detulerint, laïci venerationem omnibus Eccleſiæ ritibus debitam colligent: Eccleſiaſti verò à Clericali habitu deferendo alieni ſe in culpa eſſe intelligent. Quamuis enim Caſuiſtæ de ſeuera Canonum diſciplina omnibus Clericis etiam Ordines ſacros aut Beneficium non habentibus, deferre Clericalem veſtē præcipientium aliquid per indulgentiam remiſerint, Clerici tamen deferentes ipſo die aut etiam momento quo Tonſuram vel minores Ordines ſuſcipere habitum ſuo ſtatui congruum deferentes, in hoc verè oſtendunt quam parui pendant Clericatum qui nihilominus juxta ſanctos Patres tantùm conditioni laïcæ præſtat, quantùm Regiæ dignitatis apex plebeij hominis fortunæ antecellit, affirmant.

2. Diximus quoque Neophytos huiuſmodi candidam veſtem præcinxiſſe ad renes eamque vt omnes alias veſtes contegeret, fuiſſe manicatam. Vnde intelligitur quam reprehenſibiles ſint illi Clerici qui tunicam talarem non deferunt, ſuo ſe muneri ſatisfacere putantes modo vtantur pallio oblongo, vel tam breui tunica vt veſtes laïcales quibus teguntur interiùs, appareant.

3. Fuit obſeruatum Eccleſiam dediſſe pauperibus hanc veſtem, ex quo inferent Clerici, pauperes ſibi charos eſſe debere, illiſque ſumptus Chriſtianæ decentiæ neceſſarios cum opus erit ſuppeditandos, ergo cereos cum ad ægrotos Euchariſtia defertur, vel iidem ſepulturæ mandandi ſunt, nec ad huiuſmodi præſtanda reditus inſtituti fuere. Ac

multò magis Clericis cauendum eſſe, ne à pauperibus nimis rigide iura parochiana exigant quæ illi ſoluere non poſſunt.

LECTIO XX.

De prædictæ veſtis candidæ ſignificationibus myſticis, ardentique cereo qui deinde traditur in manum infantis.

I. QVÆRES I. quid ſignificet illa veſtis candida quæ infantis capiti poſt chriſmatis vnctionem à Sacerdote imponitur?

R. Quatuor. 1. ſanctam Chriſtiani libertatem quem Baptiſmus à captiuitate Diaboli vindicauit. Moris autem erat maiorum vt liberti, hoc eſt ſerui libertate donati, candidam veſtem in ſignum adeptæ libertatis aſſumerent.

2. Baptiſatum iam Chriſti membrum, euaſiſſe Dei filium gratis ac meritis Chriſti magna copia in Baptiſmo acceptis ornatum, quod S. Paulus c. 3 v. 26. & 27. Epiſt. ad Galathas indicat. Omnes filij Dei eſtis per Fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu: quicumque enim baptiſati eſtis, Chriſtum induiſtis.

3. Innocentiam quam baptiſatus acquiſiuit & ſeruare debet vſque dum ſe coram Chriſto iudice ſiſtat. Illum ad hoc Eccleſia his verbis hortatur, accipe veſtem candidam quam immaculatam perferas ante Tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Digitized by Google

4. Immortalitatem quã ſi caſtè ſanctéque vixerimus in reſurrectio ne donabimur. Hæc autem Sacerdos verbis prædicta ſequentibus declarat, vt habeas vitam æternam.

II. Quæres 2. quam ſignificationem habeat cereus ardens à Parocho infanti datus?

R. 1. Ob tria notatu digna quæ in cereo ſunt, eum ſignificare tres virtutes Theologicas infantis animæ per Baptiſmum infuſas, nam lumen cerei, fidem, flamma, charitatem, & quia hæc ſurſum tendit, ſpem quoque repræſentat.

R. 2. Eundem cereum ſignificare, Chriſtianum debere proximis ſuis per bona opera lucis exempla monſtrare, iuxta verbum Chriſti c. 5. v. 16. Math. ſic luceat lux veſtra coram hominibus. Idque docet Eccleſia dicens in hoc ritu, irreprehenſibiles eſtote, & quaſi diceret, ſic viue vt nemini ſis offenſioni.

III. Quæres 3. cur illi cereus tradatur in manum? R. ad declarandum quod Chriſtianus omni tempore vitæ gratiam baptiſmalem bonis operibus pèr manus ſignificatis ac Dei mandatorum cuſtodiâ ſeruare debeat, vt cum fiducia inter prudentes Virgines obuiam ire Deo ad iudicium venienti & cœlos ingredi poſſit. Hoc docet Eccleſia his verbis. Cuſtodi Baptiſmum tuum, ſerua Dei mandata, vt cum Dominus venerit ad nuptias poſſis occurrere ei vnà cum omnibus Sanctis in aula cœleſti, habeaſque vitam æternam, & viuas in ſæcula ſæculorum.

Quæres 4. fructum ex iſtis capiendum? R. Vt ſæpe meditemur 1. virtutes omnes quas veſtis alba & cereus indicant Chriſtiano. 2.

m exercitationi ſedulò eſſe incumben-
.

LECTIO XXI. Et vltima.

De ſuſceptoribus ſeu patrinis.

QVÆRES 1. an quoduis hominum genus ad patrini munus admittere liceat? Nequaquam, triplex enim hominum ge- ; ab eo munere prohibendum eſt; aliqui ob la quæ inde oriri poſſunt, 2. alij quod eius n ſint capaces, 3. demum alij quia eo ſunt ſitiuè indigni.

II. Quæres 2. quinam ab officio patrini mala inde oritura excludantur? R. Cle- i, quia per ſpeciem affinitatis ſpiritualis fre- ıentare domos, cum alterius ſexus perſonis rſari, & huius ſanctæ cognationis nomi- ad plura mala vti, poſſent. Niſi illi lerici vſque ad quantum gradum incluſiuè onſanguinei fuerint.

Quæres 3. quinam ſint huius muneris non apaces? R. 4. Iuxta Rituale Romanum 1. ater & mater infantis quod impedimentum redendi mutuò ſibi debitum coniugale con- raherent.

2. Illi omnes qui pubertatis ætatem non ttingerunt. Hoc eſt annum 14. in maſculis & 12. in fœminis. Quod id ætatis non ſint vt munus tanti momenti quo etiam ſponſores pro alijs fiunt ſuſcipiant.

3. Cuiuſcumque ordinis religioſi quia vi-

tæ inſtitutum qui huiusuis ſpiritualis tutelæ adminiſtrationem gerere non patitur.

4. Qui non ſunt ſanæ mentis compotes. Ratio patet.

III. Quæres 4. quinam ſint patrini officio indigni? R. 5. ex eodem Rituali 1. infideles, hæretici. 2. Palam excommunicati aut interdicti. 3. Qui elementa Fidei neſciunt. 4. Infames & publici peccatores qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperunt, quod intelligi puto ſi per ipſos ſteterit.

Quæres 5. vtrum non admittendi ad ſuſceptoris munus, alios in ſuum locum ſubſtituere poſſint? R. nullatenus cum enim ſuſceptoris munere fungi nequeant, illud alteri committere non poſſunt. Atque hanc eſſe mentem Eccleſiæ pro certo habendum.

IV. Quæres 6. an puerum de ſacro fonte ſuſcipiens eius nomine qui ad id muneris poſſet admitti, cognationem ſpiritualem contrahat, an verò ille qui ei partes ſuas commiſit? R. duas eſſe Doctorum ſententias quarum illa probabilior eſt quæ docet ſolum procuratorem contrahere ſpiritualem cognationem. Ratio eſt, quia ſacri Canones innuere videntur iſtam cognationem non contrahi niſi propter infantis contactum quem nimirum ſuſceptor de fonte in ipſo baptiſmo leuat.

Quæres 7. vtrum patrinis abſentibus, poſſit infans quamuis in nullo mortis periculo conſtitutus in Eccleſia baptiſari? R. id ſine graui peccato non poſſe fieri. 1. quod ceremoniæ non ſint à ſubſtantia Sacramenti præterquam in perſpicuo mortis periculo diuidendæ. 2. quod hæc nimiam in vana ſæculi officia in-

ılgentiam & ſimul illatam Sacramento ac ſciplinæ Eccleſiaſticæ iniuriam præ ſe ferunt.

TRACTATVS XXIV.

De Confirmatione.

LECTIO I.

De huius Sacramenti definitione, materia, forma, Miniſtro, ſubiecto ac neceſſitate.

I. QVÆRES I. quid ſit Confirmatio? R. Sacramentum quo baptiſatus in fronte à proprio Epiſcopo vngitur chriſmate ſub certa verborum forma vt ſpiritualiter ad tuendam Fidem Chriſtianam roboretur. Explico definitionem.

Dixi 1. quo baptiſatus. Nam pueri vſu rationis ac mente capti ſunt huius Sacramenti capaces.

2. In fronte, nam vngitur frons cum verba formæ preferuntur, quæ ſunt huiuſmodi, ſigno te ſigno crucis, Confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, &c.

3. A proprio Epiſcopo. Alius enim conferens hoc Sacramentum illis qui non ſunt ip-

ſius Diœceſani, iuxta Doctores aliquos peccat mortaliter, quia ſaltem mittit in alienam meſſem. Alij tamen contrarium tenent quod præſumendum ſit Epiſcopos non ægrè ferre ſubditos ſuos ab alio Præſule confirmari, ſed iſta opinio minus probabilis videtur cum Eccleſiaſticæ politiæ contraria ſit.

4. Vngitur chriſmate. Quod chriſma ex balſamo & oleo confectum, ſit materia remota huius Sacramenti. Quidam tamen Auctores putant ſolum oleum eſſe poſſe materiam ſufficientem huius Sacramenti. Materia verò illius proxima eſt vnctio.

5. Vt ſpiritualiter & quod numero ſequenti declarabitur.

II. Quæres 2. an hoc Sacramentum ſit neceſſarium?

R. 1. Ex omnium conſenſu non eſſe neceſſarium neceſſitate medij? R. 2. quod ad præcepti neceſſitatem attinet, duas eſſe opiniones & probabiliorem videri affirmatiuam, ideoque culpabilem huius Sacramenti omiſſionem eſſe peccatum mortale. 1. Quia ſancti Patres & poſt eos D. Th. 3. p. q. 72. a. 8. dixere per hoc Sacramentum hominem plenum fieri Chriſtianum. 2. Quamuis nullum conceptis terminis extet in Scriptura vel ſacris Canonibus præceptum ſuſcipiendi Confirmationem; finis tamen adeo nobilis ob quem à Chriſto inſtituta fuit. Nimirum conſeruandæ ac propugnandæ fidei cauſa, tacitum eſſe videtur eam ſuſcipiendi mandatum. 3. Id quamdam ſpeciem temeritatis præ ſe fert vt homo credat ſe poſſe gratiam ſine metu ac rubore fidem virtutemque profiten-

di obtinere aliis mediis quam in Eccleſia vſitatis nimirum hoc Sacramento.

III. Quæres 3. huiuſce lectionis fructum? R. Non eſſe ſequendam opinionem recentiorum aſſerentium hominem qui coram Iudice, vel in alia ſimili occaſione ſiſtendus, non reciperet hoc Sacramentum, quamuis idoneam eius ſuſcipiendi opportunitatem haberet, non peccaturum mortaliter cum poſſit gratiam & vires ad tuendam fidem obtinere aliis mediis vt precibus, contritione, & hoc enim vt diximus quandam temeritatis ſpeciem præ ſe fert vt homo ſe hanc gratiam extraordinaria ratione conſecuturum putet, relicta ordinaria quam in promptu habet.

LECTIO II.

De præcipuis huius Sacramenti ceremoniis ac diſpoſitionibus neceſſarijs in ſuſcipientibus illud.

I. QVÆRES 1. cur hic patrini adhibeantur, nimirum maſculus in Confirmatione maſculorum & fœmina in Confirmatione fœminarum? R. poſt D. Th. 3. p. q. 72. a. 10. quemadmodum in militia temporali milites ducibus egent, ſic Doctoribus in ſpirituali certamine opus eſſe Chriſtiano maximè qui ad hoc Sacramentum accedit vt vires ad fortiter pro Chriſto eaſque gloria pugnandum accipiat.

II. Quæres 2. vtrum homo non confirma-

tus poſſit eſſe patrinus in hoc Sacramento R. Negatiuè vt cap. in Baptiſmate de conſecrat. diſt. 4. dicitur. Vnde colliges eum ſi ſuſceptoris munere functus eſſet non contraxiſſe ſpiritualem cognationem, vt docet communior & probabilior ſententia.

Quæres 3. cur Epiſcopus percutiat alapa confirmatum? R. vt eum doceat iam ſpiritualem militem factum, ac ſpecialem gratiam accepiſſe ad ſanctè Chriſtianèque pugnandum non quidem percutiendo, ſed percuſſiones pro Chriſti nomine ferendo, non iniuriis & contumeliis aggrediendo, ſed has quamuis abundanter illatas ſingulari conſtantia tolerando, in hoc enim Chriſtiana pugna conſiſtit, atque hoc pacto ille victor euadet vt olim Martyres qui victoriam patiendo retulerunt.

III. Quæres 4. quænam ſint neceſſaria in ſuſcipere volentibus hoc Sacramentum?

R. 1. quod ad animæ diſpoſitiones attinet, ſtatum gratiæ neceſſarium illis eſſe, quia Confirmatio eſt Sacramentum viuorum.

R. 2. quod ad corporis diſpoſitiones ſpectat, 1. modeſtiam ſingularem ante, inter ac poſt Sacramenti adminiſtrationem eſſe afferendam. 2. Iuxta Sacros Canones, illos qui confirmandi ſunt, quantum fieri poteſt, ieiunos eſſe debere. 3. Frontes capillos eſſe tondendos, ita vt nullum contemptus periculum chriſmati ſacro immineat.

Digitized by Google

TRACTATVS XXV.

De ſanctiſſima Euchariſtia.

LECTIO I.

De nomine, definitione ac materia remota Euchariſtiæ.

I. QVæres I, quid Euchariſtiæ verbum ſignificet?

R. 1. Significare bonam gratiam, 2. gratiarum actionem.

R. 2. Admirabile hoc Sacramentum vocari bonam gratiam 1. quod abundantiorem gratiam conferat quam alia Sacramenta, 2. Chriſtum Dominum qui vera gratia & omnis gratiæ fons eſt, realiter contineat, 3. ſignificet vitam æternam quæ gratia Dei appellatur. His verbis Apoſtoli ad Rom. c. 6. v. 23. gratia Dei, vita æterna. Et ad illam obtinendam vires præcipuas largiatur.

R. 3. Vocari quoque gratiarum actionem, 1. quia Saluator illud inſtituendo, Patri gratias egit. 2. per illud idem Eccleſia quotidiè pro maximis beneficiis homini tam in genere quam in ſpecie collatis, gratias Deo refert.

Digitized by Google

tus poſſit eſſe patrinus in hoc Sacramento? R. Negatiuè vt cap. in Baptiſmate de conſecrat. diſt. 4. dicitur. Vnde colliges eum ſi ſuſceptoris munere functus eſſet non contraxiſſe ſpiritualem cognationem, vt docet communior & probabilior ſententia.

Quæres 3. cur Epiſcopus percutiat alapa confirmatum? R. vt eum doceat iam ſpiritualem militem factum, ac ſpecialem gratiam accepiſſe ad ſanctè Chriſtianèque pugnandum non quidem percutiendo, ſed percuſſiones pro Chriſti nomine ferendo, non iniuriis & contumeliis aggrediendo, ſed has quamuis abundanter illatas ſingulari conſtantia tolerando, in hoc enim Chriſtiana pugna conſiſtit, atque hoc pacto ille victor euadet vt olim Martyres qui victoriam patiendo retulerunt.

III. Quæres 4. quænam ſint neceſſaria in ſuſcipere volentibus hoc Sacramentum?

R. 1. quod ad animæ diſpoſitiones attinet, ſtatum gratiæ neceſſarium illis eſſe, quia Confirmatio eſt Sacramentum viuorum.

R. 2. quod ad corporis diſpoſitiones ſpectat, 1. modeſtiam ſingularem ante, inter ac poſt Sacramenti adminiſtrationem eſſe afferendam. 2. Iuxta Sacros Canones, illos qui confirmandi ſunt, quantum fieri poteſt, ieiunos eſſe debere. 3. Frontes capillos eſſe tondendos, ita vt nullum contemptus periculum chriſmati ſacro immineat.

Digitized by Google

TRACTATVS XXV.

De ſanctiſſima Euchariſtia.

LECTIO I.

De nomine, definitione ac materia remota Euchariſtiæ.

QVÆRES I. quid Euchariſtiæ verbum ſignificet?

R. 1. Significare bonam gratiam, 2. gratiam actionem.

R. 2. Admirabile hoc Sacramentum vocari nam gratiam 1. quod abundantiorem gram conferat quam alia Sacramenta, 2. Chrim Dominum qui vera gratia & omnis gra: fons eſt, realiter contineat, 3. ſignificet am æternam quæ gratia Dei appellatur. s verbis Apoſtoli ad Rom. c. 6. v. 23. gra- Dei, vita æterna. Et ad illam obtinenn vires præcipuas largiatur.

R. 3. Vocari quoque gratiarum actionem, quia Saluator illud inſtituendo, Patri gras egit. 2. per illud idem Eccleſia quotidiè maximis beneficiis homini tam in genere am in ſpecie collatis, gratias Deo refert.

Digitized by Google

tus poſſit eſſe patrinus in hoc Sacramento? R. Negatiuè vt cap. in Baptiſmate de conſecrat. diſt. 4. dicitur. Vnde colliges eum ſi ſuſceptoris munere functus eſſet non contraxiſſe ſpiritualem cognationem, vt docet communior & probabilior ſententia.

Quæres 3. cur Epiſcopus percutiat alapa confirmatum? R. vt eum doceat iam ſpiritualem militem factum, ac ſpecialem gratiam accepiſſe ad ſanctè Chriſtianèque pugnandum non quidem percutiendo, ſed percuſſiones pro Chriſti nomine ferendo, non iniuriis & contumeliis aggrediendo, ſed has quamuis abundanter illatas ſingulari conſtantia tolerando, in hoc enim Chriſtiana pugna conſiſtit, atque hoc pacto ille victor euadet vt olim Martyres qui victoriam patiendo retulerunt.

III. Quæres 4. quænam ſint neceſſaria in ſuſcipere volentibus hoc Sacramentum?

R. 1. quod ad animæ diſpoſitiones attinet, ſtatum gratiæ neceſſarium illis eſſe, quia Confirmatio eſt Sacramentum viuorum.

R. 2. quod ad corporis diſpoſitiones ſpectat, 1. modeſtiam ſingularem ante, inter ac poſt Sacramenti adminiſtrationem eſſe afferendam. 2. Iuxta Sacros Canones, illos qui confirmandi ſunt, quantum fieri poteſt, ieiunos eſſe debere. 3. Frontes capillos eſſe tondendos, ita vt nullum contemptus periculum chriſmati ſacro immineat.

Digitized by Google

RACTATVS XXV.

De ſanctiſſima Euchariſtia.

LECTIO I.

De nomine, definitione ac materia remota Euchariſtiæ.

QVÆRES I, quid Euchariſtiæ verbum ſignificet?

R. 1. Sgnificare bonam gratiam, 2. gratia-n actionem.

R. 2. Admirabile hoc Sacramentum vocari nam gratiam 1. quod abundantiorem gra-m conferat quam alia Sacramenta, 2. Chri-m Dominum qui vera gratia & omnis gra-fons eſt, realiter contineat, 3. ſignificet am æternam quæ gratia Dei appellatur. s verbis Apoſtoli ad Rom. c. 6. v. 23. gra-Dei, vita æterna. Et ad illam obtinen-n vires præcipuas largiatur.

R. 3. Vocari quoque gratiarum actionem, quia Saluator illud inſtituendo, Patri gra-s egit. 2. per illud idem Eccleſia quotidie maximis beneficiis homini tam in genere am in ſpecie collatis, gratias Deo refert.

Digitized by Google

Quæres 2. quid ſit Euchariſtia? R. Sacramentum ſub ſpeciebus panis & vini corpus & ſanguinem pretioſum Chriſti Domini ad conſeruationem gratiæ ſpiritualem continens.

Dixi Sacramentum, licet enim duplex ſit materia in eo diuerſa nimirum panis & vinum, vt mox docebimus, ideoque duo materialiter Sacramenta dici poſſint; vnum tamen formaliter hæc duo elementa conficiunt Sacramentum, quod Euchariſtia ſit ſpiritualis animæ refectio, vt autem panis & vinum vnam ſolum refectionem conſtituunt, ita ex duabus panis & vini ſpeciebus vnum ſit Sacramentum. Cœtera in definitione poſita ſequenti numero & vbi de fructibus Euchariſtiæ exponentur.

II. Quæres 3. quænam ſit materia remota Sacramenti Corporis Chriſti? R. ſolus panis triticeus vſualis, quia 1. Saluator huiuſmodi panem in Euchariſtiæ inſtitutione conſecrauit. 2. hoc definiuit Eccleſia in pluribus Conciliis generalibus, nimirum Florentino, Lateranenſi ac Tridentino.

Dixi autem 1. ſolus panis triticeus, quia confectus ex alio grano puta hordeo, auena & iuxta probabiliorem opinionem, ſecali, non eſſet materia idonea conſecrationi. Quod etiam de amylo intelliges, nam licet ex tritico ſit confectum, adeo tamen alteratum eſt vt corruptum ſubſtantialiter cenſeatur, ideoque multo probabilius eſt *a* panem ex eo confectum non poſſe conſecrari.

a S. Th. 3. p. q. 74. a. 4. ad 4.

Dixi 2. panis vſualis, hoc eſt, quo vtiho-mines conſueuerunt, & quem propriè pa

vocant. Vnde ſequitur 1. farinam mel-
qua roſacea, &c. non verò aqua naturali
ctam & ita coctam non ſufficere ad con-
ıtionem. 2. Nec ſufficere maſſam cru-
, aut coctam & oleo vel butyro frixam,
enim hæc panis, ſed placenta, vel quid ſi-
: diceretur.
[I. Quæres 4. materiam remotam Sa-
nenti pretioſi ſanguinis Chriſti? R. vi-
ı vitis. 1. quia Saluator vinum in Sacra-
ıti huius inſtitutione conſecrauit. 2. idem
leſia definiuit. Dixi vinum, ſiquidem
ı omphacium, acetum, defretum, non
vera vina, nec poſſunt eſſe materia con-
ationis. Idem quoque de vua quamuis
ura dicendum.
Quæres 5. an muſtum conſecrari poſſit?
Valide quidem poſſe, quia verũ eſt vinum,
non licitè, quia cum ſit valde impurum
ıtra debitam auguſtiſſimo huic Sacramen-
euerentiam peccari grauiter in eo poſſet.
.V. Quæres 6. quid de vino congelato?
1. Conſecrari poſſe. Quamuis enim aqua
ıgelata non poſſit eſſe materia Baptiſmi
od ille conſiſtat in actione tranſeunte ablu-
ais, non eſt tamen par Euchariſtiæ ratio
e in re permanente conſiſtit. Nec enim ad
orem conſecrationis, requiritur vinum
& nunc aptum eſſe ad potum, ſed ſufficit
olutè loquendo eſſe potabile.
R. 2. Hoc tamen fieri licitè non poſſe.

LECTIO II.

An oporteat materiam conſecrandam eſſe præſentem, & in quo illa præſentia conſiſtat.

I. QVÆRES I. vtrum ſit neceſſarium materiam quam vult Presbyter conſecrare, illi eſſe præſentem? R. id eſſe prorſus neceſſarium, quia pronomen hoc, in conſecratione panis, & pronomen hic, in conſecratione vini perſpicuè ſummam præſentiæ moralis huius materiæ neceſſitatem arguit.

Quæres 2. quandonam conſcranda materia præſens moraliter cenſeatur? R. cum illa iuxta communem loquendi modum ac viri prudentis æſtimationem, verè poteſt his pronominibus conſecrationis hoc & hic deſignari, eſſeque coram Presbytero cenſetur.

II. Quæres 3. vtrum ſit neceſſarium videri à Sacerdote materiam conſecrandam? R. negatiuè, quia præſens moraliter eſſe poteſt quamuis non videatur à Sacerdote, v. g. cum is centum paruas hoſtias conſecrat quarum aliæ ſuper alias ſunt, non videt eas quæ aliis ſubſunt, & cœcus Sacerdos præ manibus vel coram ſe Hoſtiam habens, valide quamuis non videat eam conſecraret. Idem eſt de materiæ tactu dicendum.

R. 2. Sacerdotem licet oculis Hoſtiam conſpiciat, non ideo ſemper eam conſecrare poſ-

Digitized by Google

ſi eam centum paſſus à ſe diſtantem
t.

Quæres 4. an Sacerdos poſſit mate-
nſecrare latentem ? R. cum diſtinctio-
ico 1. interdum materiam poſſe ita la-
non cenſeatur moraliter præſens.
is fuerit prope Sacerdotem, vnde
Tabernaculo incluſa validè conſecrari
ſet, nec Hoſtia pone murum exiſtens
rum Sacerdos tangeret.

) 2. interdum poſſe ita latere et præ-
raliter eſſe non deſinat, tuncque va-
ſecrari. Puta ſi celebrans plenam ho-
idem opertam & ſuper corporalibus
non diſcoop[e]riret ante conſecratio-
cienter. Quod etiam de hoſtia quam
porali vel ſub altaris palla Sacerdos
ſet, de vino etiam lagena dolioue in-
cendum eſt. Cõmmunis enim Docto-
nio materiam in omnibus illis caſibus
er præſentem eſſe iudicat.

Quæres 5. an peccaret Sacerdos ma-
conſecrans quæ non eſſet moraliter
? R. grauiter in hoc caſu peccaturum,
ns eſt, imo ſi materiam ſuper corpo-
nduſtria non poſuiſſet. 1. quia ſe peri-
n conſecrandi exponeret. 2. contra
& præceptum Eccleſiæ in re graui fa-

LECTIO III.

De forma Sacramenti Euchariſtiæ.

I. QVÆRES 1. formam huius Sacramenti?

R. 1. Formam Sacramenti Corporis Chriſti eſſe, *Hoc eſt enim corpus meum.* Is eſt totius Eccleſiæ ſenſus.

R. 2. Formam verò ſanguinis pretioſi. Hic eſt enim calix ſanguinis mei. Cum ſequentia verba, noui & æterni Teſtamenti, non pertinere ad eſſentiam conſecrationis multo probabilius ſit. Hæc eſt communis Doctorum ſententia.

II. Quæres 2. vtrum Sacerdos verba formæ ſuo vel Chriſti nomine proferat? R. non ſuo, ſed Chriſti nomine proferre. Cum enim dicit, hoc eſt enim Corpus meum, non de ſuo, ſed Chriſti corpore loqui vult in cuius perſona conſecrationis verba proferre debet vt ea valida ſit. Vnde ſi diceret, hoc eſt Corpus Chriſti, nihil prorſus efficeret, quia forma ſubſtantialiter mutaretur. Quod vt melius capias.

Obſerua poſt D. Th. 3. p. q. 78. a. 1. Hanc eſſe formæ aliorum Sacramentorum & Euchariſtiæ differentiam, quod forma cœterorum proferatur in perſona miniſtri operantis cuius actio in forma quodammodo exprimitur. At in Euchariſtiæ Sacramento verba dumtaxat Chriſti qui ſit voluit, Sacerdos profe-

[illegible]

recitetque, præterea nihil aliud agat.

III. Quæres 3. quid verba conſecrationis nis efficiant?

R. 1. Vi & efficacia verborum conſecratio- panis, ſacratiſſimum Chriſti Domini & luatoris noſtri Corpus directè ac realiter i præſens ſub panis ſpeciebus, ac pretioſiſ- um eius ſanguinem per concomitantiam, eſt, quia coniunctus eſt corpori & in ve illius continetur, ibidem fieri præſentem.

Dixi 1. directè, quia conſecrationis verba us Chriſti corporis mentionem faciunt, dque tantum ſignificant, vnde verum eſt ctè poni ſub ſpeciebus panis, quia verò riſti Domini Corpus eſt perfectum ac vi- s, neceſſarium eſt illius ſanguinem eidem pori coniunctum, ſub iiſdem tum ſpecie- continere.

Dixi 2. realiter, quia, vt ait S. Paulus 1. ad or. c. 11. v. 24. idem Corpus Chriſti quod ſupplicio crucis addictum, præſens eſt in hariſtiâ; hoc eſt, inquit, corpus meum quũ vobis tradetur. Atqui verum ac reale cor- illius fuit ſupplicio realiter addictũ. Ergo. uæres 4. quid verba conſecrationis vini entur?

. Virtute illorum, ſanguinem Chriſti nini pretioſum directè ac realiter poni ini ſpeciebus, & ſacratiſſimum corpus em per concomitantiam.

xi 1. directè quod huius conſecrationis a ſolius ſanguinis mentionem faciant il- ue dumtaxat ſignificent. Quia verò ſan- non eſt diuiſus à Corpore, ideo corpus eſens ibidem per concomitantiam.

Dixi 2. realiter, quia ex c. 26. n. 28. S. Math. hic eſt idem ſanguis qui pro redemptione hominum effuſus eſt.

IV. Quæres 5. fructum ex dictis colligendum? R. cum Sacerdos verba conſecrationis proferat in perſonâ Chriſti Domini & Saluatoris noſtri; ea illum cauſa impellere debet, vt hoc diuinum exemplar imitetur, & illi vitæ ſimilitudine coniunctiſſimus ſit.

LECTIO IV.

De ſpeciebus panis & vini.

I. QVæres 1. quid vocas hîc ſpecies? R. Species hîc vocamus accidentia panis & vini, vt ſunt eorum color, ſapor, odor & ſimilia, ſub quibus manet Saluator noſter, & quæ deſtructâ omninò panis & vini ſubſtantia, diuinitus conſeruantur.

Quæres 2. an huiuſmodi accidentia poſſint agere, puta refrigerare aliquid ſi frigida ſint, vel pati, vt v. g. ſi frigida fuerint, igne admoto caleſieri? R. poſſe agi & pati vt ante conſecrationem, perinde ac ſi adeſſet panis & vini ſubſtantia.

II. Quæres 3. quandonam Chriſtus deſinat eſſe præſens ſub ſpeciebus ſacramentalibus? R. cum ità ſpecies alterantur, vt ſubſtantia panis & vini, ſi adeſſet, in aliud conuerteretur. Hæc eſt opinio D. Thom. 3. p. quæſt. 80. art. 3. & omnium Doctorum.

Quæres 4. vtrum ſi ſpecies corrum-

tur, & iis generari aliud poſſit cum nulla materia exiſtat ? R. Conſtare ipsâ exientia generari aliquid, nam ex Sacraıto interdùm ab hæreticis vel Iudæis ıbuſto, cineres, & ex hoſtiis incuriâ Salotum diutius aſſeruatis, vermes geneur. Cum autem ſpecies ſacramentaorruptæ ſunt, vt ſubſtantia panis ſi adeſſet, uerteretur in aliud, auctores quidam ınt Deum reproducere materiam in ſecratione deſtructam, alij verò probaıs cenſent nouam creare. Quæ formam x ſpeciebus generatæ ſuſcipiat. Vnde itur ſpecies nutrire ac poſſe aliquem re ſolo Sacramento in magna quantitate pto.

I I. Quæres 5. an ſi ſpecies vini conıti miſcerentur cum alio vino, Chriſtus ens eſſet in toto, vel ſub illis ſpeciebus deſineret ?

.. Ad 1. Chriſtum in hoc caſu fore dum: ſub vini conſecrati ſpeciebus. 1. Quia n illud conſecratum fuit. 2. Non eſt ım huius Sacramenti ac luſtralis aquæ , nam ſi aliam in minori quantitate iſta permiſceant, tota erit benedicta: l huiuſmodi benedictio non fiat per vlconuerſionem quæ mutet aquam & in ıeretur intrinſecè. At conſecratio de qua imur, tranſſubſtantiationem efficit.

Ad 2. in tali caſu non deſiturum eſſe ſtum ſub ſpeciebus conſecratis. Dico taſi confuſis cum alio liquore ſpeciebus, le corrumperet, Dominum in Sacrameně deſiturum.

›iliùs opinantur, quod materia grauis ſit.
I. Quæres 3. quonam tempore obliget?
1. in articulo vel probabili periculo mor-
Nam ſi vmquam, eo maximè tempore
igare debet cum eius ſuſceptio non differri
plius, nec magis neceſſaria eſſe poſſit.
2. teneri etiam quemlibet, ſecluſo articulo
probabili periculo mortis aliquoties in vi-
ſuâ communicare. Idcóque Matrem Eccle-
m determinando illius obligationis tem-
s, præcepiſſe communionem Paſchalem.
æc eſt D. Th. Doctoris Angelici mens, 3. p.
80. a. 11. Ratio autem cur ad hoc teneamur
t *Sacramenti* Euchariſtiæ per modum cibi
refectionis ſpiritualis inſtitutio. Vnde ſe-
itur quemadmodum refectio corpori ne-
ſſaria eſt non ſolùm in morte, ſed etiam per
ominis vitam, vt eam conſeruare poſſit, idem
ſe de hac ſpirituali refectione dicendum.
Dices, ergo neceſſaria erit Euchariſtia ne-
ceſſitate medij. R. non ſuſcepta reipsâ, cum
fantes & ipſi adulti mox recepto Baptiſmo
ecedentes abſque illâ ſaluari poſſint, ſed in
oto, hoc eſt explicito vel implicito deſiderio,
æc eſt probabilior opinio.
III. Quæres 3. an peccent Iudices qui non
urant Euchariſtiam reis adminiſtrari ante-
uam extremo ſupplicio afficiantur?
R. 1. Eos à quibuſdam auctoribus excuſari
ro locis vbi talis viget conſuetudo.
R. 2. Contrariam opinionem eſſe multò
robabiliorem, quia conſuetudines quæ in nu-
nero legum humanarum, contra diuinas præſ-
ribere illaſque abrogare non poſſunt vt in
ractatu legum, n. 1. lect. 12. oſtendimus.

Digitized by Google

R. 3. Poſſe nihilominus accidere vt quibuſdam caſibus publicum bonum vel alia cauſa reos vltimo ſupplicio abſque Communione affici exigat, conceſſo tamen eis tempore otioque peccata confitendi, quod eis Iudices omnino tribuere ſub mortali tenentur. Hoc enim Clementina cum ſecundum de pœnit, & remiſſione conceptis terminis dicit; quæ etiam iubet vt Epiſcopi ad hoc Iudices per cenſuram excommunicationis adſtringant. Hæc eſt omnium Doctorum opinio.

I V. *Dices*, videtur Iudices non peccaturos quamuis extremo afficiendis ſupplicio communicandi facultatem denegarent quod eos in pœnam criminum admiſerunt communione priuare poſſint, cum illo pœnæ genere olim Eccleſia contra inſignes peccatores vſa fuerit.

R. 1. Verum eſſe olim Eccleſiam quibuſdam inſignibus & ſcandaloſis peccatoribus etiam in articulo mortis Euchariſtiam recuſaſſe, vt ex eliberitana Synodo & Epiſtola tertia Papæ Innocentij I. ad ſanctum Exuperium Toloſanum Epiſcopum liquidò conſtat quod tamen poſteriores Canones vetuerunt, quamuis olim hoc ſanctè inſtitutum & obſeruatum fuerit.

R. 2. Licet Eccleſia ſancto illo rigore vſa ſit, nullum Magiſtratibus laïcis idem faciendi ius eſſe cum omni iuriſdictione careant in res ſacras.

V. Quæres 4. vtrum Parochus teneatur Euchariſtiam miniſtrare puero ſeptenni periculosè ægrotanti qui vſum rationis, ſed non

:atem qua ſanus erat communicaturus, beret? R. Duas eſſe opiniones. Prior eſt auarri cap. 21. num. 57. Vaſques & quomdam aliorum qui ad hoc teneri Paroıum negant: Poſteriorem illi contrariam ures alij tuentur, eſtque in praxi conıenda. Quod erit huius Lectionis fructus.

LECTIO VI.

De præcepto ſanctæ Communionis Eccleſiaſtico.

QVÆRES I. quinam præcepto Eccleſiaſtico teneantur ad Communioem?

R. Fideles omnes qui ad annos diſcretionis eruenerunt ita iubet C. omnis vtiuſque ſeıs de pœnitentia & remiſſione, & Can. 9. ſſ. 13. Conc. Trid. Dixi qui ad annos diſcretionis peruenerunt, hoc eſt qui id ætatis int, vt cæleſtem Euchariſtiæ panē ac ſpiritua-:m cibum à communi pane diſcernere ſciant. ueri verò illam ætatem plerumque attingunt, decimo ad quartum decimum annum.

II. Quæres 2. an pueri vt id ætatis fuerint ommunione teneantur?

R. 1. Probabilius eſſe non teneri, & ſi per ınum vel etiam interdum duos annos differınt, non peccare. 1. Quia non facile intelgitur quandonam pueri ætatem illam attigeınt. 2. Quamuis hoc probabiliter Parochiæ ırentes cognoſcant, Eccleſia tamen ad huiuſıodi præceptum nolle obligare tanto cum gore cenſetur.

Digitized by Google

R. 2. pueros etſi annos diſcretionis attigerint, ſæpius à culpâ immunes eſſe non communicando, quod eorum parentes id minime probent, nec ad hoc ſat moderatos temperatoſque mores liberorum eſſe cenſeant. In quo tamen parentes decipi ac ſæpiùs modum tranſire ſolent, nec enim ſe in eo Iudices conſtituere, ſed Paſtores conſulere deberent à quibus hac de re in Pronis & Catechiſmis admonendi erunt.

III. Quæres 3. quo anni tempore huiuſmodi præceptum obliget? R. Paſchali; hoc eſt à Dominicâ Palmarum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè. Imo vbi mos eſt priùs incipere tempus communionis Paſchalis, etiam primâ Dominicâ Quadrageſimæ, communicans per illud tempus huic præcepto ſatisfacit, vt communis eſt opinio Doctorum.

IV. Quæres 4. quo loco & à quo ſit communicandum in Paſchate? R. Euchariſtiam in ſuâ Parochiâ ſumendam eſſe à proprio Sacerdote, hoc eſt Parocho vel alio ab eo deputato, vt expreſsè dicitur cap. omnis vtriuſque ſexus ſupra laudato. Nihilominus obſeruandum eſt iter agentes Paſchali tempore in locis per quæ tranſeunt communicando ſatisfacere; perſcriptum tamen illius rei teſtimonium accipere, & ad ſuum Parochum deferre debent.

Quæres 5. vtrum ſimplex Sacerdos Miſſam tempore Paſchali ſemel in propriâ Parochiâ celebrare teneatur? R. teneri quidem ad Communionem Paſchalis, ſed non ad Miſſam in propriâ Parochiâ celebrandam, quia præceptum Communionis Paſchalis in ſuâ

rochiâ faciendæ, intelligitur ſolum de illis i eam ſumere ab alio debent. Vnde colli-:ur Sacerdotes non celebrantes, ad com-unicandum in ſuâ Parochiâ teneri, vt com-initer Doctores putant.

Quæres 6. an qui ſacrilegè communicauit Paſchate, huic præcepto Eccleſiæ ſatisfece-? R. ex dictis ſupra vbi de legibus l. 11. n. 1. non :isfeciſſe.

V. Quæres 7. vtrum qui non communica-t in Paſchate, ad Communionem elapſo aſchali tempore faciendam obligetur? R. ultò probabilius eſſe obligari. Quia licet niuersè loquendo, ille qui præceptum Ec-eſiæ ſtatuto ab eâ tempore non impleuit, g. qui Miſſæ non interfuit die Dominicâ, on teneatur intereſſe poſtridie. Hinc tamen on ſequitur, eum qui prætermiſit Commu-ionem Paſchalem, non teneri ad commu-icandum; nam in his omnibus ſpectanda eſt ccleſiæ præcipientis intentio, quam, vt is uamprimum communicet, velle colligi-nus ex eo quod Præſules ad hoc illos qui non ommunicarunt, adſtringere atque in hunc nem coram ſe vel ſuis Officialibus citari iu-ere ſoleant. Quod vero pertinet ad Miſſæ au-itionem pluraque alia præcepta, ſine dubio la ſtatuto etiam die præterito implere tene-emur ſi ea foret Eccleſiæ voluntas, ſed non ſſe patet eum ad id qui non paruerunt fideles dſtringere non curet.

VI. Quæres 8. quam pœnam incurrerint ui tempore Paſchali non communicauerunt? R. iure communi nullam incurriſſe ipſo facto t latæ ſententiæ, ſed ferendæ ſententiæ hoc

eſt ſententia Præſulis ab ingreſſu Eccleſiæ ac ſepultura ſacra eſſe priuandos, vt ſupra dictus Canon omnis vtriuſque ſexus decernit. Aliæ tamen grauiores pœnæ in quibuſdam Diœceſibus infliguntur.

LECTIO VII.

De ſacrificio Miſſæ ac 1. unde nomen latinum Miſſæ deriuetur.

I. QVÆRES 1. vnde latinum Miſſæ nomen deriuetur?

R. 1. Iuxta quoſdam ab Hæbraïca voce Miſſam quæ voluntariam oblationem ſignificat. Contra hoc tamen dici poteſt ſi Miſſæ nomen eſſet hæbraïcum origine, quod veteres Græci Patres illa vt his vocibus Hæbraïcis Sabaoth, Alleluya, Hozanna, Amen, Racha, Sathan & pluribus aliis vſi fuiſſent atqui Miſſam modo Liturgiam, hoc eſt publicum opus, modo hycrargiam, ideſt ſacrum opus, tum myſtagogiam ſeu miniſterium ſummum, numquam vero Miſſam appellarunt.

R. 2. Plures alios dicere nomen hoc Miſſa, latinum eſſe à verbo mittere, non tamen de ratione ob quam ab eo veniat conſentire. Quamobrem opiniones quatuor inuenio. 1. Quod à Patre Saluator ad nos mittatur, cumque Sacerdos offerens illi remittat. 2. Quia populi preces ad Deum à Sacerdote mittuntur. 3. Vel quia populi & Sacerdotis orationes ad Deum Angelum miniſterio peruehuntur iuxta illa Canonis verba, iube hæc

:ferri per manus ſancti Angeli tui in ſubli-
: altare tuum.

IV. 4. Demum alij probabilius cenſent, illam à verbo mittere deriuari, quod olim clesia cathecumenos Miſſæ vſque ad di- um Euangelium intereſſe vellet, tuncque iaconus alta voce clamabat ite Miſſa eſt, di- ttens cathecumenos qui è templo exire bebantur, Ecclesia nolente vt conſecratio- Corporis & Sanguinis Domini adeſſent. uia vero tunc & in illa Miſſæ parte cathe- meni emittebantur, inde venit, vt ſacrifi- um totum fuerit Miſſa vocatum. In cuius i grauiorem confirmationem ſciendum eſt omen hoc Miſſa ſignificare miſſionem, & e Miſſa eſt idem ſonare quod ite iam, pote- s abire, nam miſſio eſt, dimittimini, non item ſenſus eſt, vt aliqui putant ite ô cate- humeni, quia mox fidelium Miſſa incipiet.

Dices, non eſſe admodum veriſimile no- ien Miſſa ſignificare miſſionem, quomodo l probares? R. *Id* probari quod veteres par- cipia præteriti temporis vſurparent loco no- minum quæ Grammatici verbalia nuncupant, a collecta, collectionem, remiſsa, remiſsio- em ſignificabat, quod videre licet apud Ter- ullianum & S. Martyrem Cyprianum, qui ſæ- ius dicunt remiſsa peccatorum, quod nos icimus, remiſſio peccatorum, & apud Caſ- anum, vt etiam in regula B. Benedicti, Miſsa dem ſonat quod miſſio, talique voce vtebātur in fine orationis qui propterea Miſsa, hoc eſt miſſio dicebatur, quod finita oratione in illam vel ſuum negotium vnuſquiſque mitteretur.

III. Quæres 2. fructus inde colligendos? R. res iſtos.

1. Cum iuxta vocis huius etymologiam Saluator ad nos à Patre mittatur eumque Sacerdos illi remittat, populi vero ac Sacerdotis preces ad Deum in cælos perferantur, ea nos maxime cauſa impellere debet, 1. vt ſanctum Miſſæ ſacrificium pietate cultuque ſummâ veneremur, 2. vt ſingularem in eâ gratias omnes quo par eſt affectu petitas obtinendi fiduciam habeamus quod in hæc illa Filij à Patre æterno miſſione, ac eiuſdem ad Patrem à Sacerdote factâ remiſſione contingat illud B. Franciſci Saleſij præclariſſimum dictum 2.p. Introd. c. 14. nempe triumphantis ac militantis Eccleſiæ Choros ſe in hac diuiniſſimâ prorſus actione Chriſto Domino ſummâ pietate coniungere ad conciliandam cum illo, in illo ac per illum Dei Patris beneuolentiam eiuſque bonitatis ac miſericordiæ diuitias copioſiſſime promerendas.

2. Cum Dei Angelus, nimirum Cuſtos altaris, vt quidam putant, vel Sacerdotis, vt alij opinantur, ſacrificij preces in ſublime altare Dei perferant. Ideo 1. Miſſam audientes vel celebrantes attentius deprecabimur, vt orationes noſtræ ſint dignæ quæ ad Deum perferantur eique in cælis offerantur. 2. Cuſtodes tam altaris quam Sacerdotum Angelos peculiari affectu colemus cum optimè de nobis mereantur.

3. Cum olim Eccleſia Catechumenos præcipuis Miſſæ partibus adeſſe nollet, quod abluti non eſſent, quamuis alias fidei Chriſtianæ myſteriis ſedulò imbuerentur, omnes hinc poterunt intelligere, quam prudenter Eccleſia in Clericis qui non ſolùm tremendo ſacrificio

:reſſe, verùm & illud celebrare cupiunt, ;ularem virtutem ac doctrinam medio-m requirat.

LECTIO VIII.

e Miſſæ definitione, inſtitutione partibuſque eſſentialibus.

QVÆRES I. quid ſit Miſſa? R. incruentum ſacri Corporis ac pretioſi San-inis Domini noſtri ſacrificium quod in eius ortis, paſſionis aliorumque Myſteriorum emoriam offertur. Quam definitionem vt pias, obſerua ſacrificium in genere actum e religionis quo Deo res offertur quam, vt ;nificent atque teſtentur ipſum eſſe ſupre-um auctorem omnium, deſtruunt, vt fieri ſo-bat in Moſaïcis animalium ac rerum alia-m ſacrificiis.

Dictum igitur 1. Miſſam eſſe ſacrificium, iod, vt aliqui cenſent, panis & vinum in eâ :ſtruuntur, cum in Corpus & Sanguinem omini noſtri mutentur, vel, vt aliis placet, iia cum Saluator mundi per ſui corporis ianducationem à Sacerdote factam ſub ſpe-:ebus eſſe deſinat; ipſius eſſe non quidem na-irale, ſed ſacramentale deſtruitur.

Dixi 2. incruentum, vt idem ſacrificium in :rucis altari cruentum fuiſſe indicarem.

Dixi 3. quod in Chriſti mortis ac Paſſionis iemoriam offertur, quia, vt ait Synodus Tri-:entina ſeſſ. 22. c. 1. cruentum ſacrificium quo

Digitized by Google

mundi Saluator ſeipſum in Cruce obtulit, in hoc Miſſæ incruento ſacrificio repræſentatur.

Quod ideo S.Th.3 p. q.73. a.4. Dominicæ Paſſionis commemoratiuum appellat.

II. Quæres 2. quis inſtituerit Miſſam? R. Mundi Saluatorem, eſſentiam illius veſpera Feriæ 5. Eccleſiam verò ceremonias inſtituiſſe.

Quæres 3. quænam ſint partes eſſentiales ſacrificij Miſſæ?

R. 1. Iuxta Doctores omnes, priorem panis & vini oblationem quæ fit à Sacerdote ante conſecrationem, non eſſe de ſacrificij eſſentia, quod ſit tantum præparatio ad aliam oblationem poſtea fieri ſolitam.

R. 2. Probabilius eſſe alteram oblationem quæ fit poſt conſecrationem & ab illis verbis incipit vnde & memores, non eſſe de ſacrificij eſſentia. Quod à Chriſto vel Apoſtolis in exordio Eccleſiæ facta non fuerit, nam vt S.Gregorius refert, immediatè poſt conſecrationem dicebant Pater noſter.

III. Dices, ex definitione ſacrificij conſtat oblationem eſſe illi eſſentialem, ergo & Miſſæ quæ verum eſt ſacrificium, ſi prima igitur oblatio quæ fit ante conſecrationem, non eſt Miſſæ eſſentialis, altera ſine dubio erit? R. Fateor aliquam oblationem eſſe de ſacrificij eſſentia, dico tamē in conſecratione aliquam, ſi non expreſſam, ſaltem tacitam & implicitam eſſe oblationem. Cum enim Sacerdos per verba conſecrationis Dominum ſub ſpeciebus panis & vini producat in altari, & oculos eleuans faciat quod mundi Saluator inſtituit, ſacrificium ſuum Deo tacitè offert.

. 3. Eſſentiales Miſsæ partes eſse conſe-
ionem & Communionem de priori omnes
ſentiunt. De poſteriori hoc docet proba-
or opinio. Quia ſi Miſſam celebrans poſt
ſ[illegible]ionem obierit vel eam non poſſit ab-
ere, Eccleſia iubet ad perficiendum ſa-
cium, vt Miſſam alius Sacerdos, etiam
iejunus, ſé deſit alius abſoluat, id enim
ceptis terminis præcipitur in Miſſali titu-
le defectibus circa Miſſam occurrentibus,
o. n. 3.

LECTIO IX.

De effectibus ſacrificij Miſſæ.

QVÆRES I. quinam ſint effectus ſa-
crificij Miſſæ? R. tres aſſignari præ-
uos. Nam 1. eſt propitiatorium vel expia-
ium, hoc eſt peccata expiat, delet ac remit-
Deumque ſic placat redditque propitium.
tio eſt, quia cruentum ſacrificium quod
ndi Saluator obtulit in arbore Crucis, pro-
iatorium fuit, ergo & Miſſæ ſacrificium
od eſt illius repræſentatio & in quo idem
riſtus offertur, propitiatorium eſt.
Dices, quomodò Miſſa remittat peccata?
non immediatè, nimirum vt cauſa proxi-
, & eo modo quo Sacramentum pœniten-
, ſed mediatè, quatenus donum contri-
nis obtinet, placando Deum, & ab eo
tiam impetrando quâ cor hominis tan-
ur & conuertitur. Ratio verò eſt quia

ſi Miſſæ ſacrificium immediatè ac proximè delicta remitteret, ſequeretur illud pro his quos eſſe in peccato mortali nec de eo dolere velle conſtaret offerri non poſſe, tunc enim Sacerdos grauis ſacrilegij reus foret, quod prorſus abſurdum eſt. Ergo ſacrificium Miſſæ non remittit peccata immediatè ac proximè, ſed mediatè quatenus obtinet gratiam quâ tangimur à Deo exindeque per contritionem ac pœnitentiam, delictorum remiſſionem conſequimur.

II. Quæres 2. duos alios effectus Miſſæ? R. 1. eſſe ſacrificium impetratorium, hoc eſt, impetrare à Deo bona ſpiritualia & temporalia. Nam ſancti Patres illud aſſerunt, & conſtat experientiâ, ſemper Eccleſiam obtuliſſe offerreque ſacrificium Miſſæ vt à Deo ſpiritualia & temporalia bona obtineat.

R. 2. eſſe quoque ſatisfactorium, id eſt, meritam condonatis peccatis & quantum ad culpam deletis pœnam temporalem remittere. Quod probatur 1. quia legis Moſaïcæ ſacrificia erant ſatisfactoria, vt conſtat ex illis verbis 2. Mach. c. 12. ſancta ergo & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis ſacrificium offerre & exorare vt à peccatis, hoc eſt pœnis peccatorum ſoluantur. Si autem ſacrificia legis veteris eſſent ſatisfactoria, multò magis erit ſatisfactorium Miſſæ ſacrificium quod alia velut vmbræ ac figuræ præſignabant. 2. Idem probatur ex Tridentinâ Synodo quæ ſeſſ. 22. c. 2. expreſſè ait Miſſam offerri pro peccatis, pœnis & ſatisfactionibus fidelium, ergo ſacrificium eſt ſatisfactorium. Denique ita cenſent D. Th. aliique Doctores omnes.

LECTIO X.

ſacrificium Miſſæ proſit ex opere operato.

OBſerua ſenſum quæſtionis eſſe, vtrum ſecluſo celebrantis merito ſacrificium iſè & ex ſe propitiatorium, impetrato- & ſatisfactorium ſit.

uæres igitur 1. quid ſit de illâ quæſtione endum? R. certum eſſe quod Miſſa proſit pere operato, ſeu ex ſe & infallibiliter o non ſit obex in iis pro quibus offertur. probant ex eo quod Synodus Tridenti- icat Miſſam iniqui Sacerdotis prodeſſe, i non prodeſt ex opere operantis, hoc eſt ito ac diſpoſitione Sacerdotis, ergo ex e operato.

nde colliges 1. illi pro quo tunc offer- , gratiam quæ tangere cor & ad contritio- impellere poſſit, obtinere, modo nullum bicem ponat & oblatam à Deo gratiam ptare illâque vti optimè velit.

. Infallibiliter eidem bona ſpiritualia, lo non ponat obicem, & temporalia modo ſalutaria fuerint, impetrare.

. Huic quoque temporalem pœnam om- ipſius peccatis debitam, vel partem eius ittere, modo ſit huius remiſſionis capax, t gratia ſanctificante ornatus, nam ſi pec- mortalis reus ideóque Dei inimicus ac is æternis dignus fuerit, pœnæ delicto- ſuorum temporalis remiſſione tunc in- nus eſt.

Digitized by Google

II. Quæres 2. an ſacrificium Miſſæ ex opere operato proſit eodem modo quo Sacramenta? R. negatiuè, duo enim ſunt magna diſcrimina.

1. Sacramenta ex opere operato proſunt remittendo peccata vel augendo gratiam immediatè, tanquam inſtrumenta Dei ad hoc inſtituta. Sed Miſſa illud mediatè dumtaxat operatur, quatenus quidem propitiatorium eſt non remittit peccata directè, ſed gratiam mouentem obtinet, quâ, ſi homo velit cooperari, peccatorum remiſſionem exinde mereretur & quatenus impetratorium eſt, non auget immediatè gratiam, ſed eam offerri nobis à Deo impetrat.

2. Sacramenta proſunt ex opere operato quatenùs gratiam infallibiliter conferunt & augent in anima, recipientis cum debita diſpoſitione. At ſacrificium Miſſæ quamuis ille pro quo celebratur, benè diſpoſitus ſit, non tamen ei gratiam infallibiliter confert vel auget, quia cum Miſſa tantum efficiat vt Deus ſtet ad oſtium cordis & pulſet offerendo gratiam ſuam, poteſt contingere, ac ſæpiùs reipſa contingit, vt ille pro quo celebratur, quamuis benè diſpoſitus non recipiat gratiam, quod ei ſua culpa cooperari nolit.

LECTIO XI.

De valore ſacrificij Miſſæ.

I. QVÆRES 1. quotuplex ſit Miſſæ valor? R. triplex, nimirum generalis, ſpecialis ac medius. Generalem vocant eum quem

Eccleſia per Sacerdoté publicum ipſius Miniſtrum applicare tum præſentibus, tum abſentibus cunctis fidelibus intēdit. Specialem dicunt illū qui Sacerdoti celebrāti obuenit. Denique medium appellāt quem illi, pro quibus ſpecialiter celebratur à Sacerdote, percipiūt.

II. Quæres 2. quot modis valor infinitus eſſe poſſit. 1. Intenſiuè, nimirum producendo effectum infinitum. 2. extenſiuè.

Rem duobus exemplis declaro. Sol maxima luce præditus 1. eſt, non tamen infinita cum ea poſſit augeri. Sed infinita extenſiuè dici poteſt: quamuis enim Solé aſpicerent homines infiniti, eos tamen omnes ille ſua luce luſtraret. 2. Lumen candelæ non eſt infinitum intrinſecè, ſed extrinſecè, nam de illo candelas infinitas poterit quis accendere, nec ideo ſuum hæc lumen amittet.

Quæres 3. an Miſſæ valor ſit infinitus intenſiuè?

R. 1. Aliud eſt quærere vtrum huius ſacrificij valor ſit infinitus, aliud, vtrum res in eo contenta valoris ſit infiniti. Conſtat enim Deum hominem totius mundi Saluatorem in diuina Miſſa contentum eſſe valoris infiniti.

R. & dico 2. Miſſæ valorem non eſſe intenſiuè infinitum. 1. Quia cum Sacramentum Euchariſtiæ, licet mundi Redemptorem continés, gratiam in ſuſcipientibus infinitam non producat, nec ſacrificium Miſſæ quamuis idem Chriſtus offeratur in eo, valoris erit intenſiuè infiniti. 2. Si hoc eſſet, ſequeretur omnes animas Purgatorij vna Miſſa liberare poſſe, quod non credit Eccleſia, cum pro illis, imò vnica, plures Miſſas celebrare ſoleat.

Digitized by Google

III. Quæres 4. an Miſſæ valor ſit infinitus extenſiuè?

R. 1. Generalem Miſſæ valorem eſſe infinitum extenſiuè. Quia licet multò plures eſſent in Eccleſiâ fideles quam nunc ſint, vnuſquiſque tantum ex Miſsâ fructum perciperet, quantum capit. Si centum etiam homines Miſſæ interſint eiuſque valorem participent, qui maior illis obuenit ſine dubio quàm abſentibus, non minorem ſinguli fructum caperent quamuis ducenti, mille aliique innumerabiles adeſſent.

R. 1. Valorem tamen ſpecialem ac medium non eſſe infinitos extenſiuè. Nam 1. quod ad ſpecialem attinet, ille non poteſt eſſe infinitus extenſiuè cum ſoli celebranti applicetur. 2. Quod ad medium ſpectat, is quoque non poteſt eſſe infinitus extenſiuè, quia ſi talis foret, ſequeretur Presbytero Miſſam pro centum ac mille hominibus celebrante, illam ſingulis æquè prodeſſe ac ſi pro vno dumtaxat offerretur, ideóque Sacerdotem poſſe à centum & mille perſonis ſtipendium accipere, vnâque Miſſa omnibus his obligationibus ſatisfacere; atqui hæc ſunt abſurdiſſima. Ergo.

Digitized by Google

LECTIO XII.

In Miſſa pro genere omni perſonarum offerri poſſit.

QVÆRES I. an Miſſa pro Paganis offerri poſſit? R. 1. Doctores vnanimi conſenſu aſſerere, Miſſam pro Ethnicis indirectè offerri poſſe cum pro Chriſtianæ fidei propagatione illam offerre poſſimus ac ſæpe reipſa offeramus.

R. 2. Negare aliquos, eam pro illis directè offerri poſſe. Contraria tamen ſententia probabilior eſt. 1. Quia conſtat ex pluribus locis S. Patrum, Eccleſiam olim precari ſolitam in Miſſâ pro Imperatoribus Ethnicis. 2. Quia nunc idem facit, vt ex his Miſſæ verbis patet pro noſtrâ & totius mundi ſalute cum odore ſuauitatis aſcendat.

II. Quæres 2. an pro hæreticis & excommunicatis Miſſam liceat celebrare? R. Eccleſiam cap. à nobis de ſententiâ excommunicationis prohibere ne pro excommunicatis publicè oremus; quod nomen Schiſmaticos, hæreticoſque complectitur, nam excommunicati ſunt. Hæc vero tam de non toleratis quam toleratis eſſe intelligenda probabilior opinio tenet. Dixi publicè, quod probabile ſit celebrantē ſecretò in Miſsâ tanquam priuatim hominem, non autē Eccleſiæ Miniſtrum, pro excommunicatis etiam non toleratis orare poſſe, nam excommunicatione priuat Eccleſia

tantùm ſuffragiis communibus & oratione publica.

III. Quæres 3. an Miſſa dici pro mortuis poſſit?

R. 1. Poſſe, vt ex praxi Eccleſiæ conſtat. Quod fidei controuerſiarum tractatoribus probandum omninò relinquimus.

R. 2. Non tamen pro paruulis poſt Baptiſmum ante rationis vſum defunctis. Cùm enim per Baptiſmum fuerint ab originali culpa mundati, nullam in Purgatorio pœnam luere debent, vbi ſolùm debitæ peccatis actualibus pœnæ ſoluuntur. At ſi cum ſepultura mandantur ſacrificium offerant, id certè non pro illis, ſed eorum parentibus viuis aut defunctis celebratur.

IV. Quæres 4. an Miſſa pro damnatis offerri poſſit? R. negatiue vt tenet Eccleſia. Quod iis nullus ſit redemptionis locus.

Dices, ſi Miſſa dici non poſſit pro damnatis qui actu ſunt in inferno, ſaltem poterit offerri pro illis qui iam caſuri ſunt in obſcurum illum æternæ miſeriæ lacum, nam pro illis rogare videtur Eccleſia in offertorio Miſſæ pro defunctis, hæc dicens, libera animas omnium fidelium defunctorum de pœnis inferni & de profundo lacu, libera eas de ore leonis, ne abſorbeat eas tartarus, ne cadant in obſcurum.

R. Non ita precari Eccleſiam pro animabus iam caſuris in infernum.

V. Sed difficultas in eo conſiſtit quare Deum roget Eccleſia, ne tartarus abſorbeat animas defunctorum, ne illæ cadant in obſcurum, hoc enim timere ac poſſibile credere videtur, aliunde tamen animas Purgatorij de ſua ſalutè

poſtquam delictorum in igne pœnas luerint ſecuras eſſe conſtat. Ad hæc dico tres præcipuas illorum verborum explicationes afferri.

1. Cum aliquando contingat animarum iudicium à Deo ſuſpendi, Eccleſia ſic precatur ſi fortè hoc eſſet.

2. Azorius ait 1.p.l. 10. c. 22. q.8. Per illa verba, inferni, profundo lacu, ore leonis, & tartarus, intelligendum eſſe Purgatorium quod in eodem quo infernus loco, quanquam in parte ſuperiori eſt igneinque ſpecie eiuſdem habet. Deum autem rogat Eccleſia, vt ab eo animæ liberentur, hoc eſt ne diu ibi detineantur, rogat item ne abſorbeat eas tartarus, ideſt ne illas in ergaſtulo ſuo amplius concluſas teneat.

3. Ac melius putat Cardinalis Bellarminus Eccleſiam piæ Matris miſericordia commotam imponere ſibi animas defunctorum quaſi eſſent in articulo mortis, quo temporis momento damnari poſſunt. Ideóque cum eas in tali ſtatu animo contemplatur, Deum vehementer orare, ne in obſcurum cadere permittat. Hoc autem efficaciter probatur ex eo quod Eccleſia ſoleat res præteritas tanquam præſentes intueri, eaſdemque multò poſt cogitationes ſuſcipere in quas cum illæ fierent, vel incidit reipſa vel incidiſſet. Sic enim ſe gerit erga feſta & myſteria quæ toto anni decurſu religioſè celebrat. Ita die Natalis Domini ac per octauam ſacrum illud ſibi myſterium tanquam verſaretur ante oculos proponit.

Digitized by Google

LECTIO XIII.

De loco vbi Miſſa eſt celebranda.

I. QVÆRES 1. quo in loco celebranda ſit Miſſa? R. in Eccleſiis conſecratis vel benedictis. Hoc plures Canones iubent diſt. 1. de conſecratione.

Quæres 2. an ſacrum fieri poſſit extra Eccleſiam, vt ad fores illius ob magnum populi concurſum?

R. 1. in huiuſmodi occaſione conſulendum eſſe Epiſcopum, ac petendam ab eo facultatem.

R. 2. Si conſuli non poſſit, hoc 1. ſine vrgenti neceſſitate non eſse faciendum. 2. Niſi rogatum Præſulem id conceſsurum probabile ſit, vel 3. ea fuerit ſic conſuetudo ab Epiſcopo tolerata; ſic ad fores Eccleſiæ in quibuſdam locis primam noui Sacerdotes Miſsam celebrant ob magnum populi conuentum, quem illa capere non poſſet, idem ob eandem cauſam in quibuſdam Proceſſionibus aliiſque caſibus fieri ſolet.

II. Quæres 3. an ſacrum peragere liceat in priuatis domorum etiam inſignium Capellis?

R. 1. Id, niſi permiſerit Epiſcopus, non poſſe fieri abſque peccato mortali. Quod Synodus Tridentina ſeſſ. 22. de obſeruandis & euitandis in celebratione Miſſæ Epiſcopos huiuſmodi facultatem concedere vetuerit, nimirum

rum abſque ratione graui, vt Doctores communiter intelligunt. Dixi abſque peccato mortali quod materia grauis ſit, vnde hoc ſub alicuius cenſuræ pœna in multis Diœceſibus prohibetur.

R. 2. Quamuis Epiſcopus hanc dederit facultatem, Parochiæ iuriumque illius detrimento ea vti non licere præſertim reſpectu adminiſtrationis Sacramentorum. Vt habet declaratio ſuper illo Tridentini Concilij decreto. Idque obſeruatur in praxi.

III. Quæres 4. huius Lectionis fructum? R. eſſe duplicem.

1. Sacerdotes ad Sacrum in Capellis priuatis faciendum inuitatos ad 4. Notatu digniſſima teneri. Nam 1. illis de facultate ab Epiſcopo data conſtare debet, nec leuiter fides omni hominum generi habenda erit. 2. Si de illa facultate certò non conſtet, excelſi atque inuicti animi magnitudinem fidelibus de Miniſtris omninò dignam recuſando hîc celebrare oſtendent. 3. Temperationes ac imminutiones ab Epiſcopo huic facultati appoſitas ſcire ſitque ſibi exhibeantur curare debent. 4. Nullum Parochiæ detrimentum afferre tenentur, maximè nullum hîc etiam Euchariſtiæ Sacramentum conferendo in præcipuis anni patronique illius loci feſtiuitatibus, cum rationi conſentaneum ſit, vt omnes tunc Parochiam adeant, & hoc pietatis exemplum præbere velint.

2. Tantum abeſt vt Presbyteri Miſſam in cubiculis nobilium ægrâ vel infirmâ valetudine celebrent, vt, præſertim ſi Confeſſarij fuerint, eis conſulere debeant, illâ facultate iam

obtenta non vti, vel eam non poſcere, ſi careant. In quo B. Franciſcum Saleſium Gebennenſium Præſulem huius æui ſanctitate ac doctrina lucidiſſimum ſydus imitabuntur. Qui licet ad iuſta concedenda facilis, præclarè ſic in hanc rem ſumpſit l. 5. Epiſt. 44. non eſt operæ pretium curare vt Sacrum in cubiculis fiat electo Dominum noſtrum in altari præſentem adora & lætare. Daniël cum proficiſci non poſſet in templum, contra Ieruſalem tribus in die temporibus adorabat & confitebatur cum Deo ſuo. Fac tu ſimiliter.

Daniëlis c. 6. n. 10.

LECTIO XIX.

De pollutione Eccleſiarum ob quam Sacrum in illis facere non licet.

I. OBſeruandum eſt 1. ſignificari Eccleſiæ nomine corpus Ædis ſacræ interius nempè à tecto interiori vſque ad pauimentum. Quarè tectum & campanile, ſacrarium quod non eſt vel non fuit Capella ſeu Templi oratoriũ, nõ hic Eccleſię nomine intelligitur.

Obſeruandum 2. 4. præcipuè modis Eccleſiam pollui poſſe.

Quæres 1. quinam ſit prior modus? R. Humani ſeminis effuſio voluntaria & publica, hoc eſt quæ in plebis cognitionem delicuit, quamuis ſemen non attigerit humum, probatur ex Canone Eccleſiis de conſecratione diſt. 1. & cap. ſi Eccleſia conſecratione Eccleſiarũ in 6.

Dixi 1. humani ſeminis, quia beſtiæ ſemen non pollueret Eccleſiam.

Digitized by Google

Dixi 2. effuſio, quia nam exigua quædam diſtillatio, vt effuſio non eſſet, ità nec pollueret Eccleſiam.

Dixi 3. voluntaria, nam 1. ſi vi accidiſſet, vel in ſomnis, tametſi voluntaria fuiſſet in cauſa, nimirum propter cogitationes, aſpectus, & his ſimilia, quæ illi occaſionem dediſſent, non ideò tamen Eccleſiam violaret. 2. Si autem voluntaria fuerit quamuis ex ſe licita vt in coniugio, Eccleſiam polluat, niſi occurrente aliquâ neceſſitate contingat, vt ſi coniuges in Eccleſia coïſſent propter alterutrius incontinentiæ periculum.

Dixi 4. etſi terram non attigerit. Quod ità cenſeant Doctores omnes.

II. Quæres 2. ſecundum Eccleſiæ polluendæ modum? R. Cum ſanguis humanus effunditur per iniuriam in Eccleſiâ, vel cùm fit aliquid in eâ quod eſt cauſa naturalis illius effuſionis aut mortis ibidem contingentis.

Dixi 1. ſanguis humanus, nam alterius effuſio non pollueret Eccleſiam cætera ſequentibus quæſtionibus expendentur.

Quæres igitur 3. quid circa vocem, effunditur, obſeruandum? R. 1. Denotare aliquam ſanguinis humani copiam vt ait gloſſa ad caput cum illorum, verbo effuſionem ſanguinis, de ſententiâ excommunicationis, vnde ſequitur duas vel tres guttas non ſufficere ad polluendam Eccleſiam.

R. 2. Sanguinis effuſionem per nares maximè inter pueros ſe mutuò in Eccleſia cædentes non polluere templum ſaltem niſi valdè probabile ſit eos cum ſe percuterent, deliquiſſe mortaliter.

R 3. Nullam ſanguinis effuſionem, niſi fiat per actionem quæ ſit peccatum mortale, iuxta Victoriam & Reginaliem polluere templa.

R. 4. Si quis oſſa contundat vel brachium aut crus alicui frãgat ſine ſanguinis effuſione, tametſi cum contuſione carnis, Eccleſiam non ideò pollutam eſſe, modò in ea non fuerit mors inde conſecuta. Vt ex num. 5. reſultabit.

III. Quæres 4. quid circa vocem per iniuriam, notandum?

R. Tria. 1. Sanguinem abſque peccato effuſum, vt in iuſta & moderata ſui defenſione, vel à mente capto, aut à puero vſu rationis carente, vel à lateris caſu, &c. Non violare domum Dei, quod ſanguinis effuſio in his caſibus non ſit iniurioſa.

2. Licet proprium ſanguinem fundens non ſibi faciat iniuriam quod iniuria dumtaxat in alterum poſſit inferri. Nihilominus eam effuſionem ſi culpabilis fuerit, Eccleſiam polluere, quia ſi non effundenti, ſaltem Eccleſiæ iniurioſa eſt

3. Pollui templum quoque ſi Martyr in eo Chriſti causâ occidatur non hæc actio foret iniurioſa Eccleſiæ.

IV. Quæres 5. quid circa vocem, in Eccleſia obſeruandum? R. Neceſſarium eſſe ad polluendam Eccleſiam vt in ea vulnus imponant, quamuis non ſit opus ſanguinem cadere in terram, quod valde notandum eſt, vnde colliges ſi quis extra Eccleſiam vulneratus ad eam confugeret, ac in ea ſanguinem copioſiſſimè funderet, non ideò pollui Eccleſiam. Nec ſi quis in templo exiſtens, aliquem

Digitized by Google

ſcoſtela venit lapidis ictu extra illud occideret.

Quæres 6. cur additum, vel cum ſit aliquid in Eccleſia quod eſt cauſa naturalis huiuſmodi effuſionis? R. Vt indicarem, ſi cui vulnus in Eccleſia inferatur, quamuis ille ſanguinem non intra, ſed extra illam emittat, nihilominus eam fore pollutam.

V. Quæres 7. cur poſteà ritum, aut mortis? R. Quod licet nulla foret ſanguinis effuſio, puta ſi quem in templo ſuffocarent vel etiam capite damnatum è furca ſuſpenderent, Eccleſia tamen violaretur.

Quæres 8. cur deinde poſitum, ibidem contingentis? R. Vt aduerterem ſi quis veneno in ſacrum Calicem infuſo Presbyterum occideret, eo non intra, ſed extra Eccleſiam obeunte non polluendam Eccleſiam. Quod in hoc caſu vulnus, aut effuſio ſanguinis, vel mors illata neque ſecuta non fuiſſet in Eccleſia.

LECTIO XV.

De aliis ad eandem materiam pertinentibus.

I. QVÆRES I. quinam ſit tertius Eccleſiæ polluendæ modus? R. Cùm nominatim excommunicatus in ea ſepelitur C. conſuluiſti de conſecratione Eccleſiæ. Imò iuxta probabiliorem ſententiam licet non fuerit denuntiatus, ſi opinione vulgi excommunicatus habeatur.

Digitized by Google

2. Cum in eadem ſepelitur hæreticus cap. 2. de hæreticis in 6. §. 1. vel 3. infidelis, non tamen catechumenus.

Quæres 2. an polluatur Eccleſia per ſepulturam infantium quia à fidelibus geniti abſque Baptiſmo deceſſerunt? R. negatiuè vt probabilior opinio cenſet. Grauè tamen eſſet peccatum illos in eâ ſepelire.

II. Quæres 3. quartum pollutionis Eccleſiæ modum? R. Iuxtà communiorem ſententiam cum Eccleſia fuit ab Epiſcopo excommunicato ac tali habito conſecrata vel benedicta. Nullus tamen Canon hoc dicit conceptis terminis. Quare Suares & quidam alij non admittunt quartum iſtud pollutionis genus. Sed ille caſus rarò euenit.

III. Quæres 4. vtrum pollutâ Eccleſiâ, Cœmeterium polluatur?

R. Et dico 1. Si fuerit Eccleſiæ continens, pollui, quod acceſſorium principalis ſui naturam ſequatur. Vnde fit vt polluto Cœmeterio, non polluatur Eccleſia.

Dico 2. Si non fuerit Eccleſiæ continens, quamuis ea polluatur, minimè pollui.

Quæres 5. an ſi duo Cœmeteria ſint contigua, vno polluto, aliud quoque polluatur?

R. 1. Affirmatiuè ſi nihil foret intermedium.

R. 2. Negatiuè ſi murus eſſet interiectu quamuis per ianuam ex vno daretur aditus in aliud. Hæc eſt Azoris, Bonacinæ aliorumque opinio.

IV. Quæres 6. quomodò ſe geret Sacerdos quandò polluitur Eccleſia cum ipſe cele-

Digitized by Google

brat? R. Debere Miſſam relinquere, ſi non inchoauerit Canonem, non verò, ſi eum inchoauerit.

Quæres 7. vtrùm in Eccleſia pollutâ celebrans peccet & aliquam cenſuram incurrat?

R. 1. Peccare mortaliter, quod ſit materia grauis in tali caſu.

R. 2. Multò probabilius eſſe nullam cenſuram incurrere, cum nullus Canon expreſsè faueat opinioni contrariæ.

V. Quæres 8. an reconcilianda ſit Eccleſia cum eius pollutio eſt occulta?

R. 1. Negatiuè, quia ſacri Canones nolunt Eccleſiam diffamari propter actionem occultam.

R. 2. Si pollutio deuenerit in cognitionem plebis, Eccleſiam tunc eſſe purificandam. Obſerua tamen cum Henriquez & quibuſdam aliis. Quandò Eccleſia fuit occulte polluta, ſi ſacrum in eâ fiat, priuſquam emanet in vulgus pollutio, non opus eſſe reconciliatione, quod eam ſatis ſuperquè Chriſti Domini præſentia purificauerit.

VI. Quæres 9. à quo purificanda ſit Eccleſia polluta?

R. 1. Iuxtà communiorem ſententiam & Rituale Romanum, Eccleſiam conſecratam à ſolo Epiſcopo vel ſimplici Sacerdote à Papa deputato reconciliari poſſe. At quemlibet Sacerdotem ab Epiſcopo deputatum poſſe purificare Eccleſiam dumtaxat benedictam.

R. 2. Putare tamen Bonacinam, quod ſim-

Digitized by Google

plex Sacerdos annuente Epiſcopo vel eius Vicario generali purificare poſſit Eccleſiam conſecratam, non quidem rigoroſa, vt ait, purificatione, hoc eſt, ſi vox illa ſtricte accipiatur, nam purificatio eſt actus ordinis, non iuriſdictionis, ſed ſi lato modo ſumatur, cum enim poſſit Epiſcopus dare facultatem in noua Eccleſia nec ſacrâ nec benedictâ celebrandi, quare non pari poteſtate gaudebit reſpectu Eccleſiæ conſecratæ licet pollutæ.

LECTIO XVI.

De Altaribus, Calicibus, Patenis, Corporalibus, Fiolis & Burſa.

I. QVÆRES I. quot ſint Altarium genera? R. duo 1. Fixa & immobilia. 2. Portatitia. Fixa de lapide fiunt, quibus ingenioſè integer lapis & ab Epiſcopo conſecratus ſuper imponatur. 2. Quæ vulgo petrâſcreſeneus appellamus, mobilia ſunt altaria & cum illis ſacrum fieri poteſt in altari non conſecrato, vnde non ſunt neceſſaria in fixis altaribus conſecratis. Dixi de lapide fiunt, nec enim de terra vel ligno fieri poſſunt, vt habetur Canone altarium de conſecratione diſt. 1.

II. Quæres 2. an reliquiæ ſint in altaribus neceſſariò apponendæ? R. duas eſſe opiniones. Aliqui enim illas adeo neceſſarias eſſe iudicant, vt pertinere ad eſſentiam conſecrationis putent, alij verò negant. Prima opinio quæ multò probabilior eſt, ſacris Canonibus,

Pontificali Romano, & more pleriſque Epiſcopis vſu recepto nititur. Cum autem nullæ ſunt reliquiæ, Gauantus & quidam alij cenſent omittenda eſſe verba hæc quorum reliquiæ hîc ſunt, & altare oſculandum, dicendo indulgere digneris.

Quæres 3. quid præterea obſeruandum circa portatile altare? R. Tria. 1. Quod ad illius magnitudinem ſpectat, obſerua Miſſale atquè Doctores hoc ſolum in rigore poſtulent, vt commodè maiorem pedis Calicis & Hoſtiæ partem capere poſſit. Conſultius tamen eſſet iuxtà ſancti Caroli Borromæi præſcriptum & plurium Epiſcoporum, quærim vt ſexdecim uncias late pateret.

2. Quod ad ſitum eius pertinet, idem iuxtà S. Carolum & Gauantum è menſæ ſuperficie paululum extare debet, quo Sacerdotis tactu ad ponendum in eo Calicem & Hoſtiam dignoſci poſſet.

3. iidem quoque iuxtà prædictos telâ ceratâ regendum eſt.

III. Quæres 4. quale peccatum ſit Miſſam facere in altari non conſecrato?

R. Mortale, iuxtà Doctorum ſententiam qui rei grauitatem colligunt ex eo quod Papa & Epiſcopi numquam in hoc diſpenſent.

IV. Quæres 5. ex quâ materiâ calix & patena eſſe debeant?

R. Iuxtà rubricas Miſſalis, ex auro vel argento, aut omnino vel ſaltem quantùm ad cuppam, quæ tamen intus deaurari debet. Nihilominus quidam Doctores ex ſtanno propter inopiam fieri poſſe concedunt, obſeruabis autē peccari, ſi paupertas non fuerit vera.

Digitized by Google

V. Quæres 6. de corporalibus? R. 4. In illis obſeruanda.

1. Quantùm ad materiam, ſolùm ex tela linea eſſe debere, Canone conſulto de conſecrat. diſt. 1. Doctores tamen aiunt communiter ex tela cãnabea eſſe poſſe non igitur exſtimo aliam quamtumuis prætiosâ materiâ. Quod verò aliqui dicunt in illorum extremâ parte ſetam vel aurum addi poſſe, videtur melius eſſe non addere. 1. Quia ſimplicitas cum nitorè coniuncta Spiritui Ieſu Chriſti & Eccleſiæ conformior eſt. 2. Propter incommoda plurima quæ inde oriuntur vel oriri poſſunt, ecce duo ſic ſequentia. 1. Sæpius in his excedunt, nimirum, efficiendo maiora & latiora opera ex auro & ſæpiæ. 2. In hanc poſſunt cadere fragmenta vnde moraliter impoſſibile fuerit ea colligere.

2. Non eſſe apponendam Crucem in medio.

3. Melius fore ſi oræ non eſſent denticulatæ, aut ſaltē denticulis minuſalis ornarentur.

4. Ità complicanda eſſe, vt nulla extremitas appareat, iuxtà opinionem recentium Auctorum poſt Albinum Flauum qui tale in hoc myſterium latere docet, nimirum vt intelligamus Dominum cuius corpus in illis ponunt, vnde corporalia vocantur, Deum eſſe æque ac hominem & quatenùs Deus eſt carere principio & fine.

Quæres 7. quale peccatum ſit vti corporalibus immundis? R. item mortaliter iuxtà Doctores omnes peccaturum, qui cum corporalibus notabiliter immundis celebraret.

VI. Quæres 8. de parua palla linea? R. Ei

cum ſit pars corporalium, (quæ olim longiora Calicem altera parte ſui regebant, ſed ob maiorem commoditatem adhibitæ ſunt paruæ pallæ lineæ) ſericum non ſuper immendum eſſe, quamuis Suares & plures alij hoc licitum putent. 1. Quia, ſi lineæ ſolum fuerint, myſtica ſignificatio corporalium, quorum pars olim erant vt diximus, magis apparet. 2. Illa ſitiri additio potens ex vnitate inſignium ac diuitum beneficiariorum qui per inanem pietatis ſpeciem aliquod priuilegium aucupabuntur, quam ex vero ſanctæ Religionis ſpiritu fluxit in quo priores imitati ſunt quorum oſtentatio & laſciuia ſacros Deiparæ Virginis atque Sanctorum Imagines precari neceſſitas pangere ornarique conſueuit.

Quæres 9. quid de burſa? R. Neceſſariò eſſe adhibendam. 1. Quod id iubeat Miſſale. 2. Abſque illâ calix corporalia & reliqua commodè non poſſint deferri 3. Pius Papa V. diſpenſauit in hoc cum aliquibus, deferente Guuanto, vt ſine illâ corporale deferrent, quod innuit rem eſſe præcepti.

LECTIO XVII.

De Purificatoriis, Velo Calicis, Miſſali eiuſque puluinari, Mappa, Candelis & Cruce in Altari collocandâ.

QVæres 1. quid ſit obſeruandum circa purificatoria?

R. duo 1. Neceſſarium eſſe vt Crucem habeant quâ diſtinguantur à ſudariolis & aliis huiuſmodi. Conſultius verò fuerit pingi Crucem in medio, quod in ſudariolarum & aliorum huiuſmodi extremis Crucem an pingere ſoleant.

2. Peccare illos qui ſine purificatorio celebrant. 1. Quia Miſſale iubet illud adhiberi. 2. Poſt communionem ſemper humidus eſt calix & ſparſæ intra cuppam guttæ illi adhærent, quæ niſi extergas, fiet ſqualida & ſordida, idque ſine peccato eſſe nequit. Debitæ vero tantis myſteriis reuerentiæ non congruit vt cuppam manutergio quo manus ad recitationem Pſalmi lauabo, abluuntur, vel alio truantili extergas, quod probabile ſit aliquas vini conſecrati guttas ſupereſſe: vt taceam de honeſto ac decoro in tali caſu læſo. Vtendum igitur purificatoriis.

Quæres 2. de Calicis velo? R. Imprimis eſſe obligationem illo vtendi quæ nititur & rubrica Miſſalis, & myſtica veli ſignificatione, repræſentat enim profunda & abſcondita eſſe incruenti ſacrificij myſteria.

Digitized by Google

Quæres 3. de Miſſali eiuſque puluinari?

R. 1. Quod ad Miſſale pertinet, mortaliter iuxtà communem ſententiam peccaturum qui ſine illo ſacrum faceret, quamuis totam Miſſam complecteretur memoriâ. Nam ſe periculo grauiter errandi exponeret.

R. 2. Quod ad puluinar attinet, conſultius eſſe illo vti quam pulpito, tum quia Miſſale hoc præcipit, cum ob duas præclaras eius ſignificationes myſticas. Nam 1. quia cuſſinus eſt ad quietem, ſignificat miniſtranda eſſe Clerico qui ſeruit altari, temporali ſuſtentationi eius neceſſaria vt nulla de victu cura illum angat, eamque patet eſſe mentem Eccleſiæ cum Clericum ſine titulo Beneficij vel patrimonij ad Ordines ſacras promouere nolit. 2. Quod molle ſi puluinar, deſignat cor tenerum & docile ad Euangelica præcepta & alia quæ habentur in Miſſali concipienda.

Quæres 4. de mappis altare veſtientibus? R. tametſi Auctores aliqui putent, duas, imò vnam duplicatam ſufficere, probabilius tamen eſſe adhibendas tres vel duas quarum vna ſit duplicata, & ſuperior altaris latera vſque ad terram operiat. Nam hæc omnia Miſſale conceptis terminis dicit.

Quæres 5. de candelis? R. 4. In his eſſe annotanda.

1. Quod ad neceſſitatem eas adhibendi pertinet, vnam ſaltem eſſe neceſſariam: omnes enim Doctores cenſent eum grauiter peccaturum, qui ſine igne celebraret. Nomine candelarum intelligitur etiam cereus ad eleuationem Sacramenti qui accenſus eſſe debet vſque ad Communionem vtriuſque ſpeciei

factam, & poni iuxtà Miſſale in Epiſtolæ parte.

2. Quod ad materiam ſpectat ex cerâ eſſe debere. Quidam tamen Auctores putant in caſu magnæ neceſſitatis ſacrum fieri poſſe cum ſebaceis candelis vel aliquâ lampade.

3. Quod ad formam attinet, indecorum eſſe vti ſolùm filis ceratis, quod ideò vetatur expreſsè in pluribus Diœceſibus.

4. Demum quod ad numerum pertinet, vnam candelam non ſufficere, ſed duas. Quamobrem ſacra rituum Congregatio propter ambitionem ad quam plerique hac in re ſunt procliues, niſi aliud ſolemnioris feſti ratio exigat, quatuor candelas in Miſſis priuatis etiam Vicariorum generalium accendi debuit.

Quæres 6. quid obſeruandum circà Crucem in altari locandam?

R. Duo. 1. eſſe probabiliſſimum, celebrantem ſine Cruce, modo illa poſſit haberi, peccare venialiter. 1. Quia Miſſale id iubet. 2. Ea videtur eſſe Bonacinæ, Suaris & Reginaldi opinio, qui dicunt eſſe probabile huiuſmodi celebrantem non peccare mortaliter, ſic enim illum culpæ venialis damnare videntur. Crux autem in altari neceſſariò eſt collocanda, quamuis ibidem ſit imago Crucifixi depicta in altaris icone.

2. Solam Crucem non ſufficere, ſed adhuc requiri anaglyphſam crucifixi effigiem in eâ vt Gauantus & alij cenſent.

1. *p. tit.* 20.

LECTIO XVIII.

De veſtibus Sacerdotalibus, recitandis cum ſe illis celebrans induit, precibus, pileolo, Miniſtro, tactu & latione Calicum aliorumque ornamentorum.

QVÆRES 1. de amictu? R. Probabilius eſſe Crucem quæ in eius medio eſt iuxtà Miſſalis rubricam, non debere pingi vt plures cenſent, in medio extremitatis vbi aſſumuntur funiculi & longè ab eâ duobus digitis, ſed omninò in amictus medio. Nam ſi acu pingas Crucem vbi Doctores illi dicunt, cum eam oſculari debeas, eaque amictus pars ſit plerumque ſordida & ſquallida, id quemdam prouocabit horrorem.

Quæres 2. de cingulo? R. Cum Gauanto eſſe notandum, quod ſibi duas lineas quæ à lateribus pendeant, hoc eſt duos funiculos addere non congruat, hoc enim Papæ debet eſſe omninò ſingulare.

Quæres 3. an celebrans ſine aliquâ ex veſtibus Sacerdotalibus grauiter peccet?

R. Peccare mortaliter, iuxtà communem ſententiam, quia omiſſio vnius ex illis quæcumque illa ſit, res eſt per ſe grauis. Peccat etiam mortiferè vtens aliquâ veſte non benedictâ, vt iidem Auctores dicunt. Verùm Scotus & Richardus damnant ſolùm peccati venialis vtentem cingulo

non benedicto: in caſu tamen grauis neceſſitatis celebrans poſſet adhibere ſtolam pro cingulo & manipulo, manipulum quoquè modò ſat longum eſſet pro ſtolâ.

Quæres 4. an peccatum ſit & quale, omiſſio precum quas Miſſale ad ſacros veſtes induendas recitari iubet?

R. 1. Nauarrum & quoſdam alios cenſere huiuſmodi omiſſionem eſſe peccatum mortale.

R. 2. Probabilius dici eſſe tantùm veniale.

Quæres 5. an liceat ſacrum facere cum pileolo? R. Non licere abſque diſpenſatione legitimâ obtentâ, quam plures à ſolo Papa, alij etiam ab Epiſcopo dari poſſe affirmant. Cæterum ſuper hoc diſpenſatus, pileolum intra Canonem deponere debet, niſi expreſſam eo tunc vtendi facultatem habeat.

Quæres 6. an ſine Miniſtro ſacrum fieri poſſit? R. Negatiuè, cumque ſit res grauis momenti, cum peccatum mortale inducturam, niſi magna vrgeret neceſſitas, puta conſecrandi pro infirmo qui maxime indigeret viatico, vel in die feſto celebrandi pro populo. Tunc autem obſeruabis duo. 1. Sacerdotem qui defectum Miniſtri præuidés, ei aliunde prouidere non curaſſet, grauiter peccaturum. 2. Non licere in tali caſu fœminæ miniſterio vti iuxtà omnium Auctorum ſententiam. Quod Eccleſia prohibuerit vt nulla fœmina ad altare præſumat accedere aut Presbytero miniſtrare capit. Inhibendum de cohabitatione Clericorum & mulierum §. vltimo. Hoc autem intelligendum eſt de mini-

ſterio immediato, nam è choro Moniales reſpondere poſſunt cum Miſſa cantatur, miniſtro ad altare inſeruiente.

Quæres 7. an contactus Calicum, patenarum, pyxidis, corporalium & purificatoriorum ſit peccatum & quale?

R. Contactum huiuſmodi rerum, ſemoto contemptu & ſcandalo, eſſe tantùm culpam venialem, quod ſit leuis irreuerentia.

R. 2. Contactum eorumdem rerum quando in illis actu eſt venerabile Sacramentum, eſſe iuxtà Suarem, Reginalium & alios per ſe mortiferam culpam.

R. 3. Conſulendum eſſe nè quis purificatoria lota & antequam iis vſus fuerit Sacerdos, attingat multóque magis corporalia quorum contactum à peccato veniali excuſare non auſint.

Quæres 8. quis lauare debeat corporalia & purificatoria?

R. Primam lotionem in quodam vaſe ad hoc ſolum deputato faciendam à Clerico in ſacris Ordinibus conſtituto earumque in ſacram piſcinam ab eo mittendam. Poſteà verò à piis virginibus atque etiam fœminis poſſe lauari optandum tamen foret vt à ſolis Clericiis lauarentur maximè Subdiaconis, cum Pontificale hoc eis præcipiat.

LECTIO XIX.

De Conſecratione ac Benedictione rerum ad Miſſam pertinentium, & in quibus caſibus vtraque amittatur.

QVÆRES 1. quinam poſſit conſecrare patenas & Calices?

R. Solus Epiſcopus, quia conſecrationes huiuſmodi ſunt actus Ordinis Epiſcopalis, non verò iuriſdictionis, vnde non poſſunt Epiſcopi facultatem illam delegare.

Quæres 2. vtrùm ſi quis cum Calice non conſecrato Miſſam celebraſſet, ille conſecrandus eſſet?

R. Coninthum & quoſdam alios negare aſſerentes eum conſecrari pretioſo Sanguine Chriſti Domini.

Quæres 3. vtrùm poſſit Epiſcopus delegare Benedictionem Ornamentorum Miſſæ?

R. 1. Gauantum poſt Fabienam, & Hugolinum affirmare non poſſe. Quod probat 1. Quia hæc Benedictio eſt actus Ordinis Epiſcopalis. 2. Itali Epiſcopi facultatem delegandi Presbyteris hanc Benedictionem à Papa requirunt.

R. 2. Praxim eſſe contrariam in pluribus Diœceſibus & Illuſtriſſimum Epiſco-

Digitized by Google

um Veneienſem in ſuis inſtructionibus Synodalibus titulo 8. cap. 8. num. 1. cenſere ac ſupponere omnes Epiſcopos tali poteſtate gaudere, cum agens de Ornamentis, hoc dicit, vt benedicta ſint à nobis, vel alio de licentia noſtra.

Quæres 4. an Regulares poſſint benedicere Ornamenta Sacerdotalia?

R. Affirmatiuè cum habent priuilegium Sedis Apoſtolicæ: quod tamen intelligitur de Ornamentis propriarum Eccleſiarum, vt oſtendit Barboſa allegatione 27. n. 44.

Quæres 5. an omnia Ornamenta quæ adhibentur in ſacrificio Miſſæ, benedicenda ſint?

R. Difficultatem eſſe tantùm de mappis altaris, purificatoriis, velis Calicum & burſa corporalium.

Dico igitur 1. quod ad mappas altaris pertinet, cum eas benedictas eſſe Miſſale iubeat, certò benedicendas eſſe. Plures tamen Auctores opinantur in caſu neceſſitatis poſſe fieri ſacrum cum mappis non benedictis.

Dico 2. Alia tria non eſſe neceſſariò benedicenda cum nulla peculiaris benedictio illorum in Pontificali extet.

Quæres 6. quandonam altare fixum amittat ſuam conſecrationem? R. In tribus caſibus.

1. Deſtructione v. g. cum menſa lapidea omninò amouetur ab ædificio quod eam ſuſtinet; quamuis in terra collocetur ſtatimquè ædificio iterùm ſuper imponatur.

Digitized by Google

Nam in tali caſu deſtructum fuiſſet altare, ſ quidem exiguo licet tempore verum eſſet de ſiniſſe altare. Quis enim ædificium ſine lapide impoſito vocaret altare. Ergo ſi per exiguum tempus non fuit altare, ſuam conſecrationem amiſit, ſi verò amiſit, quis eam recuperaſſe dicet cum lapidea menſa repoſita fu Hoc dici nullatenus poteſt, quâ enim ratio conſecrationem recuperaſſet.

2. Notabili fractione lapidis quod accidi 1. Cum omninò comminuitur. 2. Eius corn notabiliter effringuntur. 3. Partes Cruce ſi natæ ac perunctæ amotæ ſunt.

3. Comminutione, aut notabili fractio vel amotione lapidis quo ſepulcrum ſeu locus vbi ſunt reliquiæ clauditur.

Quæres 7. quandonam altaris portatil conſecratio pereat? R. In triplici caſu.

1. Cum enormiter læditur quod duobu modis contingere poteſt. 1. Cum maior illius pars Calicem & Hoſtiam continere non valet. 2. Cum quatuor eius cornua, vbi erant Cruces, fracta ſunt.

2. Cum amotum eſt ſigillum reliquiarum.

3. Cum, ſi altare incluſum fuerit ligneæ tabulæ quam S. Carolus nuceam eſſe vult tempore conſecrationis, ac reliquiæ ibidem poſitæ, amouetur lapis à ligno.

Quæres 8. quâ ratione conſecratio Eccleſiæ pereat?

R. Cum notabiliter v. g. maior parietum pars eodem tempore diruitur. Ita omnes Doctores opinantur ſacris Canonibus quos citant innixi. Dixi eodem tempore, nam ſi paulatim diruta per partes reparetur, quamuis

ucceſſiuè non eſſet idem ædificium quod erat conſecrationis tempore, non ideò periſſet iuxtà Barboſam alleg. 27. num. 19. de poteſt. Episc. conſecratio. Quia ſemper in tali caſu eadem loquendo moraliter Eccleſia cenſetur.

LECTIO XX.

De argumento eodem.

QVÆRES I. quomodò calix amittat conſecrationem?

R. Hoc duobus modis poſſe contingere.

1. Cum notabiliter frangitur. Quod accidere poteſt, vel cum pes ita fractus eſt vt calix abſque periculo effuſionis ſtare nequeat, vel cum pes à cupa ſeparatur, niſi iunctura fuerit tornatilis, ſiue ad vicem.

2. Si cupa intus deauretur. Hæc eſt communior & probabilior opinio. Quia cum ſuperficies interior cupæ tangat immediatè ſpecies conſecratas, ſequeretur, ſi cupa conſecrati Calicis inauretur, nihil eius immediatè, ſed rem minimè conſecratam attingere pretioſum Chriſti Domini Sanguinem.

Dices, ſi hæc ratio valeret, ſequeretur cum amittitur aurum cupæ deauratæ & conſecratæ, iterùm Calicem eſſe conſecrandum, quod ſuam amiſerit conſecrationem: atqui hoc eſt abſurdum, ergo Calicis non deaurati conſecrationem perire cum deauratur.

R. 1. Conſtare cupam Calicis deauratam ſi

amiſerit ſubitò aurum, putà quod in igne mittatur, ſuam quoque conſecrationem amiſuram.

R. 2. Non tamen illius conſecrationem perire cum aurum ſeorſim & diuturni temporis vſu amittetur. Tunc enim 1. Partes quæ aurum amittunt, Sanguinem Domini tangentes, conſecrantur ſatis ſuperquè huiuſmodi contactu. 2. Calix ſemper idem moraliter æſtimatur, quod aſſeri nequit de illo qui cum antè non eſſet deauratus, poſtea inauratur.

Quæres 2. Vtrùm conſecratio Calicis pereat ob actus mallei ab aurifice inflictos aut vinum aliumue liquorem inde hauſtum?

R. 1. Licet Auctores quidam veteres perire iudicauerint, probabiliſſimum tamen eſſe non perire.

R. 2. Nequè illius conſecrationem perire in altero caſu. Sed non eſſe leue peccatum, ob admiſſam irreuerentiam accedit hoc male affectum hominem ergà res ſacras indicare. Quapropter Suares ac Reginaldus dicunt vix à mortali culpa excuſandum qui Calice ſcyphi loco vteretur in menſa.

Quæres 3. quomodò veſtes ſacræ, vt caſula, alba, cingulum, &c. Benedictionem amittant?

R. Cum ità fractæ ſunt vt ſuam figuram amiſerint. v.g. ſi ex alba duæ manicæ, vel etiam iuxtà plures Auctores vnica abſcondatur, quia tunc albæ figuram perdidiſſet: Ideóque licet illi deinde aſſueretur manica, ege-

Digitized by Google

ret tamen alba noua benenedictione. *Idem* eſto iudicium de cingulo albæ quod per effractum ſuam Benedictionem amittit, niſi maior pars remaneat ad cingendum albam & ſtolam hinc inde ſufficiens.

Quæres 4. quid fiet de paramentis & rebus aliis conſecratis aut benedictis quæ conſecrationem vel benedictionem amiſerunt?

R. 1. quod ad Eccleſias notabiliter collapſas pertinet, ſi vel inſtaurari nequeant, vel id Epiſcopus Diœceſanus non expedire iudicauerit, eas omninò diruendas Epiſcopi iuſſu & in loco erigendam eſſe Crucem, vt oſtendit Barboſa alleg. 64. n.13. & 19. de poteſt. Epiſc.

R. 2. Lapides & ligna prædictarum Eccleſiarum in prophanos vſus non poſſe conuerti, vt expreſsè dicitur Canone ligna de conſecratione diſt. 1. qui iubet illa in alicuius Eccleſiæ vel Monaſterij ædificationem impendi.

R. 3. Mappas, veſtes Sacerdotales & alia huiuſmodi comburenda & cineres piſcinæ inferendos aut in pariete vel foſſis pauimenti Eccleſiæ iactandos vbi nullus tranſitum habeat ex Canone altaria de conſecrat. diſt. 1.

Digitized by Google

LECTIO XXI.

An Presbyteri ſacrum facere, & ab eo ex reuerentia, quamuis nullam peccati mortalis conſcientiam habeant, interdum abſtinere teneantur.

QVÆRES 1. an & quoties Presbyteri qui non habent curam animarum vel aliud Beneficium ad celebrandum obligans, ſacrum facere teneantur?

R. Multò probabilius eſſe illos grauiter peccaturos, ſi per annum integrum à ſacro celebrando abſtinerent, tenerique celebrare præcipuis diebus feſtiuis iuxtà communiorem Doctorum ſententiam poſt S.Th. 3. p. q. 82. a.10. vbi opinionem aſſerentem quod Sacerdos poteſt omninò à conſecratione licitè abſtinere, niſi teneatur ex commiſſa ſibi curâ celebrare, vocat irrationabilem. Hoc autem probatur 1. Quia per tempus notabile à celebrando ſacro abſtinens, gratiam & poteſtatem in ordinatione ſuſceptam efficeret prorſus inutilem. 2. In alterius offenſionem caderet.

Quæres 2. an quibuſdam anni diebus celebrare non liceat?

R. 1. Ex conſenſu omnium Doctorum qui ſacris nituntur Canonibus, non licere feriâ ſextâ maioris Hebdomadæ quacumque ex cauſa circa peccatum mortale celebrare.

R.2. Plures affirmare ſacrum feriâ quintâ Hebdomadæ

Digitized by Google

Hebdomadæ ſanctæ licitè fieri poſſe, præſertim vbi talis viget conſuetudo. Sed tamen conſulendum eſſet vt vnam in ſingulis Eccleſijs Miſſa celebraretur, & in ea Presbyteri iuxta veterem morem communicarent.

R. 3. Eſſe quoque probabiliſſimum non licere Sabbatho ſancto priuatas Miſſas, nimirum alias à Miſſa officij, celebrare, quia hoc dicitur Canone Sabbatho de conſecrat. diſt. 3. concedunt tamen Auctores aliqui priuatas Miſſas celebrari poſſe circa decimam vel vndecimam horam quod in praxi non eſt conſulendum.

Quæres 3. an melius ſit conſulere Presbyteris vt ex reuerentia interdùm abſtineant à celebrando ſacro, quamuis nullius peccati mortalis ſe reos agnouerint?

Vt quæſtioni reſpondeam obſeruo poſſe aliquem abſtinere à celebranda Miſſa ex duplici motiuo, 1. ex quodam ſtupore ac rerum ſanctarum fuga qui primus eſt accidiæ effectus, vt dixi lect. 10. n. 3. in 1. decalogi præceptum, 2. ex reuerentiâ, humilitate, ac pœnitentiæ motu quod ſit non modo cum aliquis tanto ſe miniſterio iudicat indignum, ſed etiam cum præter modum plura bona opera facit ſuæque deuotionis feruorē auget. His poſitis? R. Et dico Presbyteris eſſe conſulendum vt à celebrandâ Miſſa interdum abſtineant à poſteriori motiuo, ſi adſint duæ circunſtantiæ recenſitæ, nimirum vt ſe tanto munere indignos putent ac deuotionis feruorem augeant. Quod triplici ratione oſtenditur.

1. Quia plures Sancti hoc eis dedere con-

filium. Inter cæteros audi S. Bonauenturã doctrinâ & ſanctitate magnum l. 2. de profectu Religioſorum c. 77. circà Sacerdotes poteſt hæc forma teneri vt nec nimis rarò, nec nimis continuè celebrare audeant, nimis enim continuè celebrare aliquam videtur notare irreuerentiam.

2. Frequens ea ſanctorum Virorum praxis omnis tempore fuit. Nam refert Palladius S. Ioannem Chryſoſtomum caſu qui contigerat in Eccleſiâ nonnihil commotum quamuis populus ad Dominicum conueniſſet, à ſacrificio abſtinuiſſe, illudque ab Epiſcopo præſente celebrari curaſſe. Et S. Gregorius Papa cùm audiſſet pauperem fame in pago Romæ vicino periiſſe, noluit per dies aliquot celebrare. Sanctus etiam Romualdus Monachos qui orantes obdormierant, eo die ſacrum facere non ſinebat. Sanctus verò Carolus Borromæus, ob aliquem in celebratione Miſſæ defectum, ab eâ per plures dies abſtinuit. Deniquè Pater Condren Generalis Oratorij Galliæ quod aſperiùs, vt ipſi videbatur, fratrem ſuæ familiæ allocutus eſſet, illo die noluit celebrare.

3. Præter enumeratas virtutes quæ abſtinendo à Miſsâ; exercentur, hinc aliqui ſaltem addiſcent vincere cupiditatem lucri; occultam ſæpiùs, veram tamen illecebram celebrandi.

LECTIO XXII.

De duabus circunſtantiis ad celebrandum neceſſariis, horâ ſcilicet ac ieiunio naturali.

QVÆRES I. quonam tempore Miſſa celebrari poſſit?

R. 1. Iuxtà rubricam, ab aurorâ vſquè ad meridiem.

R. 2. Probabilius eſſe quod Miſſa dici poſſit mediâ horâ antè auroram, & poſt meridiem, quia iuxtà commune placitum in moralibus, parùm pro nihilo reputatur; vndè ſequitur eum non peccaturum qui Miſſam abſoluerет primo diluculo.

R. 3. Eſſe quoquè probabile quod ſacrum ob iuſtam cauſam fieri poſſit etiam ſeriùs mediâ horâ poſt meridiem. Hoc enim plures opinantur; ſententia verò Nauarri adeò eſt ſingularis & indulgens, vt exiſtimet cap.25. num. 85. & 86. ſacrum fieri poſſe vſquè ad tertiam horam poſt meridiem, quod tamen in praxi non eſt ſequendum niſi fortè in caſu valdè extraordinario.

R. 4. Conſuetudinem ab Epiſcopis toleratam in pluribus Eccleſiis à peccato excuſari poſſe, nimirùm celebrandi Miſſam fundationis hora quinta matutinâ omni tempore. Quamuis per duos aut tres anni menſes vnâ ferè horâ finiatur antè diluculum.

Ratio eſt quod Epiſcopi tacitè diſpenſare cen-ſeantur in hoc particulari caſu, eoſque poſſe credunt Suares ac Reginaldus.

Quæres 2. vtrùm poſt Miſſam ſolemnem media Natalis Chriſti nocte celebratam, priuatæ Miſſæ dici poſſint?

R. Affirmatiuè iuxtà probabiliorem ſententiam.

Quæres 3. quid vocas ieiunium naturale R. Abſtinentiam totalem à re omni quæ per modum cibi aut potus deglutiri poteſt, nam si per modum ſaliuæ deglutiatur, non frangit naturæ ieiunium, v.g. ſi quidpiam à cœna dentibus adhærens, vel guttæ ſanguinis ex gingiua vel capite deſcendentes, aut muſca in os volando ingreſſa, vel pluuia quam ventus in os iter agendo miſiſſet, vel os lauando quædam aquæ ſtilla præter intentionem deglutiantur. Obſeruabis autem primum caſu nempe de aliquo dentibus adhærente, intelligendum eſſe, ſi hoc per incogitantiam fiat nam ſi fieret de induſtria, quamuis nullum ideò ſcrupulum iniiciat Paludanus, Suarez tamen ac Reginaldus contrarium putant.

Atque in eo ieiunium naturale conſiſtit Eccleſiaſticum verò in vnica refectione per diem cum altera refectiuncula, quod nec plures ne id quod per modum medicamenti ſumpſeris frangitur.

Quæres 4. vtrùm id quod traiectum ſtatim euomuiſti, frangat ieiunium naturale? R. Affirmatiuè ſi hoc per modum cibi aut potus deglutieris. Ità Doctores iudicant, quorum aliqui addunt etiam papyrum, ſi eam denti-

Digitized by Google

bus maſticando traieceris, frangere ieiunium naturale.

Quæres 5. an ieiunium naturale frangat qui caryophillum vel cinnamomum imponit ori ad vitandum aërem noxium, &c. R. Probabiliùs videri, frangere quia licet caryophillum v. g. remaneat integrum, conſtat tamen magnam eius ſubſtantiæ, quæ ſubtilis eſt, partem in ſtomachum eſſe tranſmiſſam.

LECTIO XXIII.

Vbi alia de ieiunio naturali quæſita ſoluuntur.

QVÆRES 1. an fracto ieiunio celebrare liceat?

R. 1. Liquere fracto ieiunio Eccleſiaſtico neminem celebrare poſſe.

R. 2. Eum qui paulùm modò ieiunium naturale fregerit non poſſe citrà mortalem culpam celebrare, niſi in caſu valdè extraordinario, nempe ſi perficiendum fuerit ſacrificium iam ab alio Sacerdote inchoatum vt ſuprà oſtendimus. 1. Dixi Paulùm modò non enim eſt hac in re paruitas materiæ. Dixi 2. citrà mortalem culpam, quod Eccleſiæ præceptum magni momenti violaretur.

Quæres 2. an Sacerdos non ieiunus celebrare poſſit ad conſecrandam Hoſtiam pro ægroto in euidenti periculo mortis conſtituto?

R. Non poſſe iuxtà ſenſum & communem Eccleſiæ praxim: maior enim ratio afferri nul-

la poteſt. Accedit quamuis communio ſit de iure diuino, & celebratio Miſſæ à ieiuno, ſit de iure Eccleſiaſtico, diuinum tamen præceptum non obligare, cum impleri commodè nequit, vt in iſto caſu propter irreuerentiam & alia incommoda quæ oriri poſſent ſi ieiunus Sacerdos celebraret.

Dices, ſi ægrotus communicare poſſit non ieiunus, cur etiam non ieiunus celebrare non poterit?

R. Eſſe diſparitatem. Nam difficilius eſt plura facere, quàm iis iam factis vti, quod probatur. 1. Quia iuxtà omnes Auctores conſtat eum grauiter peccaturum qui celebraret ſine altari conſecrato fixo vel portatili, de iure tamen communi nullum peccatum collocare ſacram Euchariſtiam extrà altare modò tamen ſuprà corporalibus. Dixi de iure communi, quod interdum prohibeatur in certis locis nè venerabile Sacramentum in Tabernaculo ſeruetur, niſi fuerit petra conſecrata ſub corporalibus, hoc enim præcipit vltima Synodus Prouinciæ Narbonenſis c. 5. & reuera cùm illud ad ægrotos deferunt, Eccleſia nullibi gentium aliud flagitat quàm vt ſuper corporalibus à Sacerdote ponatur. Ex his verò colligendum eſſe plura ſanctam Eccleſiam poſtulare ad conſecrandum Ieſu Chriſti Corpus, quàm ad idem ſeruandum vel fidelibus miniſtrandum: ideóque non ſequi eam velle à Sacerdote non ieiuno celebrari, quamuis Sacramentum non ieiunis ægrotantibus conferat. Nam à Spiritu ſancto edocta iudicat magna cautela & reuerentia opus eſſe ad conſecrationem Corporis Chriſti, vn-

Digitized by Google

dè vetat Sacerdotem quæcumque neceſſitas vrgeat miniſtrandi Euchariſtiam infirmis, non ſolùm fracto ieiunio, ſed etiam ſine veſtibus ſacris, pane Azimo aliiſque celebrare? Probatur 2. Eademque ſimul reſponſio confirmatur ex his quæ communiter Auctores de fragmentis ſacræ Euchariſtiæ docent, nimirùm Sacerdotem poſſe illa ſumere poſt ablutionem, quãuis ieiunium naturæ fregerit, imò & poſt Miſſam abſolutã, ſi tunc ſolùm reperiat. Quia cenſetur ea ſumere in eodem ſacrificio. Addunt aliqui poſſe illa fragmenta ſumere, quamuis ab alio conſecrata, ſi decenter aſſeruari non poſſint, at ſi commodè, certóque vllam irreuerentiam aſſeruari poſſent, meliùs foret non ſumere.

LECTIO XXIV.

De Confeſſione antè Miſſæ celebrationem neceſſaria.

QVÆRES 1. vtrùm Sacerdos habens conſcientiam peccati mortalis, confiteri teneatur, vel an ſufficit contritionis actus? R. non ſufficere actum contritionis, vt innuimus tractatu de Sacramentis in genere l. 9. n. 2. ſed teneri ad Confeſſionem ſub pœnâ peccati mortalis, niſi in caſu magnæ neceſſitatis, de quâ mox fusè tractabimus. Illa verò obligatio nititur. 1. Scripturâ ſacrâ & maximè 11. c. 1. ad Chor. vbi Paulus ait, *Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat.* 2. *cap.* 7. *ſeſſ.* 13. *Synodi Trident. vbi dicit eam ſemper fuiſſe conſuetudinem Eccleſiæ vt ſibi conſcius peccati mortalis confiteatur antè communionem,*

Digitized by Google

& Canone 11. eiuſdem ſeſſionis omnibus contrarium pertinaciter aſſerentibus excommunicationis fulmen intentat. Quare probabilius eſt hanc obligationem à iure non ſolùm Eccleſiaſtico, ſed etiam diuino emanare.

Quæres 2. quænam ſit illa neceſſitas quæ Sacerdoti quamuis culpæ lethalis reo celebrare permittit olim præmiſsâ Confeſſione? R. Cum non habet copiam Confeſſarij & adeò vrget neceſſitas celebrandi vt ſine ſcandalo & infamiâ non poſſit abſtinere: v. g. ſi curio aut Vicarius Miſſam Parochialem, aut pro defuncto iam ſepeliendo, vel ad communicandum infirmum periculosè ægrotantem, celebrare debeat, & huiuſmodi circunſtantiæ fuerint, vt tempus & occaſionem adeundi Confeſſarium à loco abſentem ei deeſſe conſtet. In hoc verò caſu tenetur ex Tridentina Synodo ſuprà laudatâ elicere actum contritionis.

Dixi 1. ſine ſcandalo, vt obſeruarem, quamuis nemo ſeipſum infamare & anſam de ſe malè iudicandi proximo dare teneatur, ſæpiùs tamen accidere illum admirationis dumtaxat occaſionem daturum. Nam cum Reginaldo & Bonacina diligenter aduertendum eſt magnam eſſe differentiam inter hæc duo, nimirùm dare occaſionem ſcandali & admirationis. Si quidem ſola populi admiratio timeatur, non licebit abſque præmiſſa Confeſſione celebrare.

Dixi 2. & huiuſmodi fuerint circunſtantiæ, &c. vt aduerterem illum qui benè manè poſſet adire Confeſſarium, eam diligentiam adhibendo, quam in re aliquâ temporali v.g.

Beneficij petitione adhiberet, eum teneri adhibere, alioqui non cenſeretur adeſſe illa neceſſitas quæ celebrare permittit in ſtatu peccati mortalis propter inopiam Confeſſarij cum is in tali caſu habere poſſit.

Quæres 3. vtrùm Sacerdos culpæ lethalis reus qui nollet die pro feſto celebrare, poſſet rogatus dicere Miſſam votiuam in tali ſtatu, cùm non adſit copia Confeſſarij, & rogetur nunc celebrare, numquid enim cauſam habet pertimeſcendæ infamiæ ſi recuſauerit? R. Errorem eſſe intolerabilem, ſi quis putet huiuſmodi Sacerdotem celebrare poſſe in tali caſu. 1. Quia non habet iuſtam cauſam timendæ infamiæ ſi recuſet. 2. Aliunde verò ſe multimodis excuſare poſſet, quæ plures opinor facturos credo, ſi nullum ſtipendium accepturi eſſent.

LECTIO XXV.

De eodem argumento.

QVÆRES 1. vtrùm in caſu iuſtæ neceſſitatis Miſſæ in ſtatu mortalis peccati celebrandæ, teneretur quis confiteri non approbato Sacerdoti, vel cenſura ligato? R. Minimè, iuxtà communem Doctorum ſententiam, quia perinde foret ac ſi non haberet copiam Confeſſarij.

Quæres 1. vtrùm Sacerdos qui Miſsâ inchoatâ ſe culpæ mortalis reum agnoſceret, cum antè id non aduertiſſet, teneatur vocare

Confeſſarium priuſquam, vlteriùs progrediatur? R. Si conſecraſſet iuxtà communem ſententiam ſatis eſſe vt conteratur, idem quoque dicendum, etſi non conſecraſſet, niſi vocare poſſet Confeſſarium ſine ſcandalo, tunc enim Bonacina & quidam alij cenſent eum teneri vocare Confeſſarium quamuis Suares & plures alij contrarium doceant.

Quæres 3. ad quid teneatur Sacerdos qui peccati mortalis rèus celebrauit in caſu neceſſitatis? R. Quamprimum confiteri ex decreto Synodi Tridentinæ ſeſſ. 13. cap. 7. id eſt, quam primùm poterit, moraliter loquendo, vnde ſi Dominicâ die celebraſſet quamuis nollet infrà Hebdomadam celebrare, non poſſet differre Confeſſionem vſquè ad proximam Dominicam.

Quæres 4. vtrùm Sacerdos qui ex malitiâ & ſine vllâ neceſſitate celebrauit in ſtatu peccati mortalis, teneatur confiteri quam primum? R Negatiuè. 1. Quia Synodus præcipit Confeſſionem illis tantùm qui vrgente neceſſitate celebrarunt, leges autem non ſunt extendendæ, ſed earum verbis præcisè ſtandum eſt. 2. Veriſimile non eſt voluiſſe concilium eis id præcipere qui ex malitia in peccato mortali celebrarunt, non enim ſperauit illos quamprimùm confeſſuros qui temerè in culpa mortali celebrarunt nulla vrgente neceſſitate. 3. Quamuis in peccato lethali celebrantes ex malitia, rei ſint grauis ſacrilegij; non verò celebrantes in eo ſtatu neceſſitate vrgente, modo ſe ad contritionem excitauerint; non ſequitur illos teneri quamprimùm confiteri, ad quod tamen iſti tenentur,

Digitized by Google

quemadmodum licet ſuperſtitiones peccata ſint reſeruata, non ſequitur odium Dei formale quod eſt multò grauius crimen, eſſe reſeruatum.

Quæres 5. fructus ex hac & præcedenti Lectione colligendos?

R. Tres. 1. Sacerdotes errorem illum quo ſæpè tenentur deponant, quod ſcilicet, recuſantes celebrare, vel à celebratione proprio motu abſtinentes ſeipſos infamiâ notarent, cum aliunde nouerint ſe peccati mortalis reos eſſe.

2. In tali caſu debere illos magnam adhibere diligentiám vt vicinum Confeſſarium adeant, & meminiſſe agi cum ipſis leuiter cum in hoc maior diligentia non exigatur ea quam conferrent ad grauis momenti negotium, ac ſi ad eam conferendam parati non fuerint, quotidiè mentiri Deo, pronunciareque ſententiam damnationis in ſeipſos cum hora ſexta cantant Dilexi mandata tua ſuper aurum & topaſion.

3. Huiuſmodi controuerſiam turpem ac probroſam eſſe Presbyteris quippè qui adeò iuxtà mentem Eccleſiæ ab omni crimine abeſſe debent, vt olim nè vnius quidem rei ad Ordines promouerentur.

Confeſſarium priuſquam, vlteriùs progrediatur? R. Si conſecraſſet iuxtà communem ſententiam ſatis eſſe vt conteratur, idem quoque dicendum, etſi non conſecraſſet, niſi vocare poſſet Confeſſarium ſine ſcandalo, tunc enim Bonacina & quidam alij cenſent eum teneri vocare Confeſſarium quamuis Suares & plures alij contrarium doceant.

Quæres 3. ad quid teneatur Sacerdos qui peccati mortalis reus celebrauit in caſu neceſſitatis? R. Quamprimum confiteri ex decreto Synodi Tridentinæ ſeſſ. 13. cap. 7. id eſt, quam primùm poterit, moraliter loquendo, vnde ſi Dominicâ die celebraſſet quamuis nollet infrà Hebdomadam celebrare, non poſſet differre Confeſſionem vſquè ad proximam Dominicam.

Quæres 4. vtrùm Sacerdos qui ex malitiâ & ſine vllâ neceſſitate celebrauit in ſtatu peccati mortalis, teneatur confiteri quam primum? R. Negatiuè. 1. Quia Synodus præcipit Confeſſionem illis tantùm qui vrgente neceſſitate celebrarunt, leges autem non ſunt extendendæ, ſed earum verbis præciſè ſtandum eſt. 2. Veriſimile non eſt voluiſſe concilium eis id præcipere qui ex malitia in peccato mortali celebrarunt, non enim ſperauit illos quamprimùm confeſſuros qui temerè in culpa mortali celebrarunt nulla vrgente neceſſitate. 3. Quamuis in peccato lethali celebrantes ex malitia, rei ſint grauis ſacrilegij; non verò celebrantes in eo ſtatu neceſſitate vrgente, modo ſe ad contritionem excitauerint; non ſequitur illos teneri quamprimùm confiteri, ad quod tamen iſti tenentur,

Digitized by Google

quemadmodum licet ſuperſtitiones peccat ſint reſeruata, non ſequitur odium Dei formale quod eſt multò grauius crimen, eſſe reſeruatum.

Quæres 5. fructus ex hac & præcedenti Lectione colligendos?

R. Tres. 1. Sacerdotes errorem illum quo ſæpè tenentur deponant, quod ſcilicet, recuſantes celebrare, vel à celebratione proprio motu abſtinentes ſeipſos infamiâ notarent, cum aliunde nouerint ſe peccati mortalis reos eſſe.

2. In tali caſu debere illos magnam adhibere diligentiám vt vicinum Confeſſarium adeant, & meminiſſe agi cum ipſis leuiter cum in hoc maior diligentia non exigatur ea quam conferrent ad grauis momenti negotium, ac ſi ad eam conferendam parati non fuerint, quotidiè mentiri Deo, pronunciareque ſententiam damnationis in ſeipſos cum hora ſexta cantant Dilexi mandata tua ſuper aurum & topaſion.

3. Huiuſmodi controuerſiam turpem ac probroſam eſſe Presbyteris quippè qui adeò iuxtà mentem Eccleſiæ ab omni crimine abeſſe debent, vt olim nè vnius quidem rei ad Ordines promouerentur.

Digitized by Google

LECTIO XXVI.

An pro vna Miſſa liceat duo vel plura ſtipendia accipere.

QVÆRES 1. pro vnicâ Miſsâ liceat accipere duo vel plura ſtipendia?

Vt clarè difficultati reſpondeam, obſeruo ſtipendium Miſſæ aliquandò taxari ab Epiſcopo Diœceſano, aliàs verò à conſuetudine loci; nam alicubi traduntur quinque, alibi duo vel tres aſſes. His poſitis.

R. 1. Conſtare vbi taxatum eſt ſtipendium à Superiore non poſſe accipi maius pro ſingulis Miſſis abſque peccato & reſtitutionis onere. 1. Quia cum taxa legitimi Superioris legem ſtatuat, peccatur contrà iuſtitiam violando ius quod tradens ſtipendium habet vt ipſi medius omnis valor Miſſæ applicetur. 2. Presbyter ſtipendium acceptans, ad id ſe tacitè obſtrinxit.

R. 2. Quamuis non fuerit ſtipendium ab Epiſcopo taxatum, nullatenus eſſe probabile, ſi traditum fuerit ſtipendium celebranti iuxtà conſuetudinem locorum, poſſe illum maius accepere circà peccatum & iniuriam.

1. Quia conſuetudo habenda eſt loco taxæ.

2. Extat in hanc rem declaratio Congregationis Cardinalium quam videre licet apud Bonacinam tomo 3. diſp. 4. de cenſuris in particulari q. 2. p. 11. & quamuis cauillari quis poſſet, illam declarationem publicatam &

m non eſſe, quidquid tamen horum
igni habenda eſt ab omnibus, ſola-
ponderis ad ſuadendum accedit,
res ſimul Auctores.
atur idem, refellendo contrariæ ſen-
tiones.
t enim. 1. Miſſam eſſe valoris infini-
ntrà ſuperiùs demonſtratum eſt va-
edium competentem ei qui ſacrum
, non eſſe infinitum, alioquin mille
millia ſtipendia æquè ac duo accipi
uod abſurdum eſt.
2. Sacerdos altari miniſtrans, de
ere debet: ergo plura poterit accipe-
lia, ſaltem dum conficiatur ſumma
rum diurno ſufficiat.
ıtrà. 1. Nam licet æquum ſit vt alta-
de illo viuat, Miſſa tamen non eſt
ltari exhibitum obſequium, aliis
is actionibus ei ſeruitur. 2. Clerici
à ſola Miſſa petendus eſt, cum ille
m vel patrimonium habere debeat.

ECTIO XXVII.

ſdam aliis difficultatibus ad ſtipendia Miſſæ pertinentibus.

RES 1. vtrùm Sacerdos qui promiſit
brare Miſſam pro Caio v. g. poſſit
anti Antonio ſatisfacere hac reſpon-
ıeri ſe quidem pro Caio celebrare,
tamen pro Antonio collectam?

R. Si Antonij ſtipendium accipiat, non ſatisfacere per collectæ recitationem, quia Miſſæ fructus non præcipuè in collectis, ſed in ſacrificij valore conſiſtit, quod ſi Antonius ſciret, præſumendum eſt non daturum pecuniam pro ſolo collectarum fructu obtinendo.

Dices, quid ſi dixerit ſolùm promiſi celebrationem Miſſæ pro laïco, & nihilominùs ei detur ſtipendium? R. non poſſe in tali caſu applicare ſacrificij fructum Antonio, quia id fieret in damnum Caij; ergo alia Miſſa debet ſatis Antonio ſatisfacere.

Quæres 2. vtrùm Sacerdos qui accepit ſtipendium ad Miſſam in altari priuilegiato celebrandam, peccet alibi celebrando, præſertim ſi habeat crucem, imò numiſma aliudue cui plenaria indulgentia ſit annexa?

R. Ad 1. non ſatisfacere alibi celebrando, tum quod onus ſuſceptum non expleat, tum quod animas defunctorum priuet ſpeciali fructu Miſſæ in altari priuilegiato celebratæ.

R. Ad 2. etiam negatiuè tum quod promiſſa non ſeruet, tum quid tutius eſt priuilegium altaris quàm indulgentia numiſmatis, vt cenſent Fraxinellus & Gauantus 3. p. titulo 11.

Quæres 3. an qui ſuſcepit onus celebrandi Miſſam, peccet ſi differat celebrare?

R. 1. Si ſuſceperit onus celebrandi pro re vrgente, v.g. lite quæ in iudicio ſit obtinenda infirmo, peccare, ſi notabiliter differat, quia ſi cauſa compoſita, vel ægrotus mortuus aut ſanitati reſtitutus antè Miſſæ celebrationem fuerint, priuauit Miſſæ fructu eos qui dederant ſtipem, quare illum Auctores poſt Petrum Nauarrum graui peccato ac etiam reſtituendæ ſtipis onere damnant, quod Bonacina

dicit abſque vlla reſtrictione. Petrus, tamen Nauarra videtur in eam propendere ſententiam vt Sacerdos teneatur dumtaxat in eo caſu ad Miſſam quamprimùm celebrandam, cuius opinionis ea ratio afferri poteſt, quia ſi Miſſa celebretur, fructus illius proderit alij neceſſitati ſpirituali vel temporali hominis cuius gratia dicitur.

R. 2. Peccare Sacerdotem qui differt celebrare Miſſas pro defunctis, foret enim cauſa earum detentionis in Purgatorio.

R. 3. Quæ dicta ſunt de Sacerdotibus, proportione ſeruata de hæredibus & executoribus Teſtamentariis intelligenda eſſe, nimirùm ſi differant curare vt Miſſæ quas teſtatores mandarunt, celebrentur.

Quæres 4. Vtrùm Sacerdos qui ſuſceptum onus celebrandi Miſſas implere non valet, poſſit abſque peccato eas aliis committere celebrandas, retenta ſibi parte aliqua ex ſingulis ſtipendiis?

R. 1. Si tantùm acceperit ſtipem, lege aut conſuetudine taxatam, peccare ſine dubio, tenerique ad reſtitutionem. 1. Quia facit iniuriam Sacerdoti celebranti, nam ei non dat iuſtum ſtipiendium. 2. Dat ei cauſam non implendi ſuſceptum onus, v. g. Miſſas aliis applicando, vel eas ad minorem numerum reducendo, obſeruandum autem eſt, quamuis iſte Sacerdos alteri de hac retentione partis ſingulorum ſtipendiorum aſſentiretur, difficilem tamen eſſe huiuſmodi retentionis à peccato excuſationem, tum quod iſte Sacerdos non lubenter aſſentiretur, ſed ob inopiam vel aliud ſimile, &c. tum quia id redolet auaritiam ſacra Regalis Sacerdotij nobilitate prorſus indignã.

R. 2. Si acceperit vltrà iuſtum ſtipendium retentoque ſibi exceſſu alteri dederit iuſtum ſtipendium lege aut conſuetudine taxatum, non peccare in rigore, quia 1. Non illi facit iniuriam. 2. Nec priuat fructu Miſſarum eos pro quibus celebrandæ ſunt, hoc tamen in praxi non eſt conſulendum, ob rationes in fine prioris reſponſi allatas.

LECTIO XXVIII.

De quibuſdam ad Capellanos Sacerdotes pertinentibus.

QVæres 1. quomodo ſe geret Capellanus qui tenetur certis diebus Miſſas Deiparæ vel defunctorum celebrare?

R. Duo vitare debere. 1. Celebrationem huiuſmodi Miſſarum quandò rubricæ Miſſalis hoc prohibent, quia iuſſa Eccleſiæ præferenda ſunt voluntati fundatorum. Obſeruabis tamen Congregationem Cardinalium permiſiſſe celebrationem Miſſarum pro defunctis iuxtà voluntatem fundatorum diebus duplicibus, modò non ſint feſtiui.

2. Omiſſionem Miſſarum pro fundatione, eo quod Eccleſia non concedat hoc genus Miſſarum his diebus celebrari, tunc enim dicenda eſt Miſſa diei animo ſatisfaciendi oneri fundationis.

Quæres 2. vtrùm Sacerdos qui celebrare in tali Eccleſia vel altari ex præſcripto fundationis tenetur, peccet alibi celebrando?

Digitized by Google

R. 1. Si quæſtio ſit de altaribus priuilegiatis, conſulenda eſſe à nobis dicta ſuperiori lectione num. 2.

R. 2. Peccare in hoc caſu niſi faciat cum iuſtiſſima cauſa quamuis eius hæredes fundatoris aſſentiantur. Quia non implet voluntatem fundatoris neque ſuo muneri ſatisfacit. Dixi 1. Niſi faciat cum iuſtiſſimâ causâ, quia ſi cauſa talis fuerit, præſumitur fundatoré non contradicere, aut ſaltem non debere contradicere. Dixi 2. Quamuis hæredes eius aſſentiantur; quia non habent ius in hoc diſpenſandi.

R. 3. *Si* obex quantumuis iuſtus, fuerit diuturnus, teneri Capellanum obtinere diſpenſationem ab Epiſcopo alibi celebrandi, hæredumque ſi fieri poſſit aſſenſum, ne, videntes eum alibi celebrare quàm vbi fundatio ſtatuit, offendantur.

Quæres 3. an Capellanus qui ſingulis Hebdomadis Miſſas aliquot celebrare tenetur, poſſit vnam vel plures anticipare celebrare? R. Poſſe, modò nulla circumſtantia obſit. Quia res ex ſe licita eſt. Cum fundator aut vllus alius minimè in hoc lædatur.

Quæres 4. an Capellanus qui celebrare debet quotidie vel ter aut quater in Hebdomadâ, teneatur curare vt ab alio Miſſæ celebrentur, ſi ipſe ægrotauerit?

R. 1. Si fundatio conceptis terminis ſtatuat Presbyterum ægrotantem curaturum vt Miſſæ ab alio celebrentur, vel ſi dicat, Capellanus tot Miſſas celebrabit aut celebrare faciet: conſtare ipſum ægrotantem ad hoc teneri, aliàs reſtitutioni fore obnoxium.

R. 2. Si fundatio hæc aut ſimilia non dixerit, opus eſſe diſtinctione, nam ſi morbus fuerit diuturnus, exiſtimo Capellanum teneri curare vt ab alio Miſſæ celebrentur: ſecùs autem ſi breuis fuerit, puta 15. dierum intrà vnum annum, quia præſumitur fundator noluiſſe illum ad hoc tali caſu obligare.

Quæres 5. vtrùm fieri poſſit reductio Miſſarum ad minorem numerum, ſi tam magnus earum celebrandarum numerus Capellanis aut communitatibus à pia teſtantium voluntate impoſitus fuerit, vt ſingulis iuſtum ſtipendium non reſpondeat?

R. Fieri poſſe à Diœceſano Epiſcopo dumtaxat, non autem priuata cuiuſquam auctoritate, idque vel in genere ſtatuendo ille quibus earum celebratio impoſita eſt, ità illas reducere poſſint, vt talis eleemoyſina ſingulis Miſſis reſpondeat, v. g. aſſum iuxtà decreta Synodalia Eccleſiæ Gebennenſis, vel in ſpecie reducendo Miſſas particularium fundationum ad certum numerum. Conſtat autem Epiſcopus datam habere eſſe facultatem à Synodo Tridentina ſeſſ. 25. cap. 4. de reformatione vt in Synodo Diœceſana poſſint de his pro ſua conſcientia ſtatuere.

LECTIO XXIX.

De obligatione audiendi Sacrum.

QVÆRES I. an teneamur audire Sacrum? R. fideles teneri Sacrum audire ſingulis diebus Dominicis ac feſtiuis ſub pœna peccati mortalis, niſi cauſa legitima illos excuſet. Ita docent Auctores communiter.

Dixi 1. Sacrum, vt aduertas neminem teneri audire tria Sacra die Natalis Domini, ſed vnius auditionem ſufficere.

Dixi 2. audire, hoc eſt Sacro intereſſe, vt obſerues ſatis eſſe vt quis moraliter præſens ſit: nec enim eſt neceſſarium audire Sacerdotem, cum id aliquando vel audientis ſurditas, vel eiuſdem ab altari diſtantia propter hominum concurſum, denique vox ſubmiſſior celebrantis non ſinant. Sacerdotem etiam videre non eſt abſolutè neceſſarium, vt ex iiſdem rationibus facilè colliges.

Dixi 3. ſingulis diebus feſtiuis, vt innuerem teneri fideles alicuius Parochiæ ſacro intereſſe die ſui Patroni alioue cui colendo ſe communitas voto adſtrinxit aut per conſuetudinem ab Epiſcopo etiam ſolùm tacitè approbatam inducto pro tota Parochia. Dixi pro tota Parochia, ſi enim feſtum à perſonis alicuius ſtatus dumtaxat colatur, vt ſanctæ Luciæ à Sacerdotibus, vel ſancti Eligij à Fabris ferrariis, ne homines quidem illius artis ad Miſſam his diebus audiendam tenentur; niſi fuerit ſpecialis quædam circunſtantia, v. g.

grauis ſcandali, aut iuramenti pro ſeruandis ſtatutis præſtiti, &c.

Dixi 4. Sub peccato mortali, quamuis enim duo vel tres Auctores apud Azorium 1.p l.7. c.1.q.2. putent eum qui ſemel Miſſam omittit, ſolùm venialiter peccare; illa tamen ſententia reiicitur ab omnibus eiquè vniuerſalis Eccleſiæ Præſulumquè illius mens contraria eſt.

Quæres 2. vtrùm paruuli diebus feſtis ſacrum audire teneantur? R. Affirmatiuè, ſi rationis vſum attigerint, etiam antè ſeptem annos, vt probatum eſt Lect.11. n.1. de legibus.

Quæres 3. Fructum ex dictis colligendum? R. Duplicem. 1. Strictam & parùm agnitam obligationem Superiorum omnis generis Eccleſiaſticorum & Domeſticorum, quo nomine Parochos, Vicarios, parentes, tutores, præceptores, &c. intelligo, enitendi omni operâ vt Miſſam pueri audiant feſtis diebus.

2. Vt ſeriò cogitemus de mediis ab huiuſmodi Superioribus adhibendis, vt pueri Miſſæ diebus feſtis interſint.

Hæc autem media ſunt. 1. Si de Paſtoribus Eccleſiæ quæras, vt illi frequenter in Catechiſmo vel in ſacro Tribunali domeſticis inculcent obligationem quâ tenentur curandi vt pueri audiant Miſſam diebus feſtis. Quamobrem eos admonebunt iuxtà B. Auguſtinum Patres ac matresfamilias debere in ſuis ædibus quaſi Paſtorali & Epiſcopali munere fungi, id eſt ipſos teneri curare ſalutem animarum liberorum ſuorum æquè ac Paſtores Eccleſiæ, & verò etiam aliquo modo plus teneri, quia cum in oculis ipſorum cõtinuò ſint,

Digitized by Google

ilius parentes quam Parochi eorum mores ſpicere poſſunt.

2. Quod ad Superiores domeſticos pertinet, vt illi non ſolùm pueros moneant adire templum Dei vt Miſſæ interſint, verum etiam ipſi ducant vel curent ducendos ab iis quibus dunt. Deniquè non modò ſacri omiſſionem uniant, ſed etiam contrarium conatum qui d iubentibus obſtiterunt. Hoc autem intelli de pia Miſſæ auditione, nam aliâ non ſa facerent Eccleſiæ præcepto, vt in ſequenti ione dicetur.

LECTIO XXX.

Miſſam integrè pièque audiendam.

QVÆRES 1. an & quale peccatum ſit, non audire Miſſam integram feſtis diebus?

R. 1. Mortale, ſi pars omiſſa fuerit notabilis; quod in hoc caſu materia ſit grauis momenti. Vnde qui ſuâ culpâ non audiret Epiſtolam, vel ſecundùm alios initium Euangelij, cenſeretur partem Miſſæ notabilem omittere, ideóque peccare mortaliter iuxtà communem Doctorum ſententiam, licet aliqui paulò indulgentiores ſint.

R. 2. Peccare ſemper venialiter qui ſuâ culpâ omittit partem Miſſæ, quamuis ea non ſit notabilis, puta ſi veniat cùm dicitur gloria in excelſis, vel datâ benedictione abeat antè dictum B. Ioannis Euangelium, & ita de cæteris, &c.

Digitized by Google

Quæres 2. vtrùm Eccleſiæ præcepto ſatisfaciat qui mediam partem Miſſæ duorum Sacerdotum audit, puta ſi veniens in templum quandò ſanctiſſima Hoſtia eleuatur, reliquum ſacrum, deindè partem alterius ſacri vſque ad eleuationem audiat?

R. 1. Si hoc faciat citrà cauſam rationabilem, & per ſolùm pietatis faſtidium, eum venialiter peccare; quia hoc rectæ rationi non nihil aduerſatur.

R. 2. Si hoc faciat cum aliqua iuſta cauſa, v.g. quia eſt iter acturus aut quid ſimile, &c. eum nullatenùs peccare; quod non ſit abſolutè neceſſarium audire integram Miſſam vnius eiuſdemque Sacerdotis, cum ille qui audiit medietatem Miſſæ ab vno, & aliam medietatem ab altero, vnam in rigore Miſſam audierit, ſiquidem ex his duabus medietatibus vna Miſſa coaleſcit, quemadmodum cenſetur vnum ſacrificium quandò Sacerdote qui conſecrauit obeunte, Miſſa perficitur ab alio.

Dices, quid ſi has duas medietates ſimul audit, puta ſi duos Sacerdotes in duabus vicinis Capellis inueniat celebrantes, ità vt vnus Miſſam incipiat, alter verò eleuet ſanctiſſimum Sacramentum, an in eo caſu præcepto ſatisfaceret qui poſteriori Miſſa finita, receſſeret à templo cum prior celebrans eleuaturus eſset Sacramentum? R. multò probabilius eſse non ſatisfacere. 1. Quod non ſit vllatenùs veriſimile hanc eſse mentem Eccleſiæ quæ tale præceptum indixit. 2. Quod ſola huius quæſtionis propoſitio ridicula ſit nè dicam puerilem. Sanè mirum eſt eam tot Auctores agitaſse contrariamque ſententiam docuiſse.

...æres 3. quid ſit piè miſsam audire? R. ...intereſse. 1. Sine voluntaria diſtractione ...i. 2. Cum exteriori modeſtia hæ ſunt conditiones piæ auditioni Sacri neceſ-...

...ices, peccaretne grauiter ſine illis vel al-...tra miſsam audiens?

...1. De modeſtia exteriori omnes vno ore ...tores conſentire illum qui notabiliter in ...offenderit, grauiter peccaturum, ideóque ...abiliter in audienda miſsa confabulantem ...e continenter ſiue crebris interuallis mor-...ri peccati reum fore.

R. 2. Quod ad notabiles ac voluntarias di-...actiones attinet, illum qui eis libere conſen-...et, quamuis exteriùs modeſtiam præ ſe fer-...t, grauiter peccaturum, quia. 1. Conſtat ſolam ...rporis præſentiam non fuiſse ab Eccleſia ...iunctam; alioqui voluiſset Chriſtianos effi-...ere Iudæos, Phariſæos & hypocrytas contrà ...entem Domini noſtri ipſius Sponſi qui Sa-...aritanæ de ſuo Euangelio verba faciens, ...oann. cap. 4. n. 23. dicebat, *Venit hora & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Pa-trem in ſpiritu & veritate*, hoc verò de Chriſti Eccleſia exiſtimare non licet. 2. Eccleſia præ-cipiendo auditionem miſsæ iubet fideles tunc Deum orare, ſed mentis attentio, vt oſtenſum eſt vbi de legibus, eſsentialis eſt orationi, quare illam Eccleſia præcepiſse cenſetur. Vndè mirari ſatis contrariam quorumdam Auctorum ſententiam non queo.

Quæres 4. an peccata ſua confiſtens quam-diu ſacrũ celebratur, huic pręcepto ſatisfaciat? R. multò probabilius eſse nõ ſatisfacere. Quod

Quæres 2. vtrùm Eccleſiæ præcepto ſatisfaciat qui mediam partem Miſſæ duorum Sacerdotum audit, puta ſi veniens in templum quandò ſanctiſſima Hoſtia eleuatur, reliquum ſacrum, deindè partem alterius ſacri vſque ad eleuationem audiat?

R. 1. Si hoc faciat citrà cauſam rationabilem, & per ſolùm pietatis faſtidium, eum venialiter peccare; quia hoc rectæ rationi non nihil aduerſatur.

R. 2. Si hoc faciat cum aliqua iuſta cauſa, v.g. quia eſt iter acturus aut quid ſimile, &c. eum nullatenùs peccare; quod non ſit abſolutè neceſſarium audire integram Miſſam vnius eiuſdemque Sacerdotis, cum ille qui audiit medietatem Miſſæ ab vno, & aliam medietatem ab altero, vnam in rigore Miſſam audierit, ſiquidem ex his duabus medietatibus vna miſſa coaleſcit, quemadmodum cenſetur vnum ſacrificium quandò Sacerdote qui conſecrauit obeunte, Miſſa perficitur ab alio.

Dices, quid ſi has duas medietates ſimul audit, puta ſi duos Sacerdotes in duabus vicinis Capellis inueniat celebrantes, ità vt vnus miſſam incipiat, alter verò eleuet ſanctiſſimum Sacramentum, an in eo caſu præcepto ſatisfaceret qui poſteriori miſsa finita, recederet à templo cum prior celebrans eleuaturus eſset Sacramentum? R. multò probabilius eſse non ſatisfacere. 1. Quod non ſit vllatenùs veriſimile hanc eſse mentem Eccleſiæ quæ tale præceptum indixit. 2. Quod ſola huius quæſtionis propoſitio ridicula ſit nè dicam puerilem. Sanè mirum eſt eam tot Auctores agitaſse contrariamque ſententiam docuiſse.

:res 3. quid ſit piè MIſsam audire? R.
nteresſe. 1. Sine voluntaria diſtractione
2. Cum exteriori modeſtia hæ ſunt
conditiones piæ auditioni Sacri neceſ-

:es, peccaretne grauiter ſine illis vel al-
:â Miſsam audiens?

1. De modeſtia exteriori omnes vno ore
:ores conſentire illum qui notabiliter in
:fenderit, grauiter peccaturum, ideóque
ibiliter in audienda Miſsa confabulantem
continenter ſiue crebris interuallis mor-
:i peccati reum fore.

R. 2. Quod ad notabiles ac voluntarias di-
:ctiones attinet, illum qui eis libere conſen-
:et, quamuis exteriùs modeſtiam præ ſe fer-
:, grauiter peccaturum, quia. 1. Conſtat ſolam
:rporis præſentiam non fuiſse ab Eccleſia
iunctam; alioqui voluiſset Chriſtianos effi-
:re Iudæos, Phariſæos & hypocrytas contrà
:entem Domini noſtri ipſius Sponſi qui Sa-
:aritanæ de ſuo Euangelio verba faciens,
:oann. cap. 4. n. 23. dicebat, *Venit hora & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate*, hoc verò de Chriſti Eccleſia exiſtimare non licet. 2. Eccleſia præcipiendo auditionem Miſsæ iubet fideles tunc Deum orare, ſed mentis attentio, vt oſtenſum eſt vbi de legibus, eſsentialis eſt orationi, quare illam Eccleſia præcepiſse cenſetur. Vndè mirari ſatis contrariam quorumdam Auctorum ſententiam non queo.

Quæres 4. an peccata ſua confiſtens quamdiu ſacrū celebratur, huic præcepto ſatisfaciat? R. multò probabilius eſse nō ſatisfacere. Quod

Eccleſia, vt mox diximus, præcipiat intereſſe Miſſæ per modum orationis, hoc eſt, vt fideles Deum per id temporis orent, quod minimè præſtant ſua delicta confitendo.

LECTIO XXXI.

De Miſſa Parochiali.

QVÆRES I. vtrùm fideles eam audire teneantur?

R. 1. Varias eſſe Doctorum ſententias, quarum examen non eſt neceſſarium, ob plures rationes quas omittimus.

R. 2. Neceſſarium tamen eſſe vt Presbyteri obſeruent ac doceant populos abſquè vllâ cum regularibus diſſenſione, ſed cum paternâ potiùs charitate, hæc tria:

1. Sixtum IV. Capitulo vices illius Extrauagantis de treuga & pace vetuiſſe Regularibus prædicare populis Parochianos non teneri audire Miſſam in Parochiis diebus feſtiuis & Dominicis.

2. Tridentinam Synodum ſeſſ. 24. c. 4. de reform. præcipere Epiſcopis monere populum diligenter, teneri vnumquemquè Parochiæ ſuæ intereſſe ad audiendum Verbum Dei, quod cùm prædicetur inter Miſſarum ſolemnia ſiue in Concione, ſiue in Prono, vt vocant, id cuiuslibet iudicio committimus num Synodus regulam audiendæ Miſſæ Parochiali ſaltem indirectè aſtringat. Accedit eandem Synodum ſeſſ. 22. c. 8. mandare Paſtoribus & ſingulis

alis curam animarum gerentibus vt fre-
nter inter Miſſarum celebrationem ſan-
imi huius ſacrificij Myſteria, & quæ in eo
intur exponant. Et eadem ſeſſ.22. cap. de
eruandis & euitandis in celebratione Miſ-
præcipere iſta paſtoribus. *Moneant etiam*
ulum vt frequenter ad ſuas Parochias ſaltem
ous Dominicis & maioribus Feſtis accedant.

. Magna & plurima Miſſæ Parochialis
nolumenta.

1. Fideles in ſua Parochia Miſſam audien-
s Paſtori ſuo qui verus ac iure diuino ſpiri-
alis ipſorum pater eſt, debitam veneratio-
em & affectum filialem exhibent, nihiloque
agis ob Parochi defectus ab huiuſmodi offi-
is excuſantur, quam liberi ab honore ſuis
arentibus quamuis defectu, aut etiam vitio
borantibus deferendo.

2. Iiſdem reuerentiæ amoriſque ſingulari-
us officiis ſpiritualem ſuam matrem Paro-
hialem Eccleſiam colunt. Matrem autem
eſſe conſtat tum propter nouam ac plane di-
inam in Chriſto Ieſu regenerationem cui
per Baptiſmum fideles incorporantur, cum
propter alia Sacramenta quæ ibidem reci-
piunt.

3. In Prono addiſcunt omnia Chriſtiani mu-
nera quæ his tribus vocabulis credere, facere
ac dicere continentur, videlicet. 1. Credere
omnia fidei myſteria quæ Symbolum Apoſto-
lorum recitari ſolitum in Prono complectitur.
2. Facere Dei & Eccleſiæ præcepta quæ ibi-
dem enuntiantur. 3. Dicere, ſcilicet petere
à Deo tam ſpiritualia quàm temporalia pro ſe
ac proximo, quod ibi quoque docetur. Ob-

ſeruandum autem eſt circà Eccleſiæ præcepta Chriſtianam plebem eo loco admoneri de feſtis diebus ac ieiunij, edictis Præſulum, monitoriis & denuntiationibus ante matrimonium fieri ſolitis, quorum ignoratio grauia nocumenta parere poteſt.

4. In eadem Miſſa fideles Sacrũ quaſi theſaurum meritoriũ accumulant, ob rerum huic fini vtilium copiam, videlicet 1. aquam ibidem publicè benedici ſolitam. 2. Proceſſionẽ quam per anni partem fieri mos eſt. 3. Panem benedictum qui diſtribuitur adſtantibus. 4. Lucis exempla quæ fratribus per huiuſmodi opera monſtrantur. 5. Piæ deuotionis exercitium quæ duplici præſtantiâ micat. Primò enim naturali rationi & Eccleſiæ diſciplinæ conſentanea eſt, quæ ideò militans Eccleſia dici poteſt, quia ſicut in bello milites ad ſua ſinguli vexilla concurrunt, ità quilibet Chriſtianus ad ſuam Parochiam euolare debet, maximè vt ſacro diebus feſtis interſit, nam eo ſancto præclaroque ordine totum corpus Eccleſiæ, erit caſtrorum acies ordinata ideóque terribilis dæmonibus perturbationis amantibus tanquam incolis eius teterrimi loci, *vbi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat*, Iob. c. 20. num. 22.

Altera huius deuotionis excellentia eſt quod in eâ magis caſtè integrèque verſemur, etenim res ordinariæ minùs delectant ſæpiuſque faſtidium afferunt, cum ea ſit humani ingenij ratio vt ſatietate defatigetur, ſi eiuſdem Parochi aut Vicarij Miſſæ, eidem Prono & aliis huiuſmodi ſemper interſit.

LECTIO XXXII.

causis ab audienda Miſſa excuſantibus.

V ÆRES I. quot ſint legitimæ cauſæ ab audienda Miſſa diebus feſtis excuſantes? . 5. aſſignari. 1. Abſolutam impotentiam, quis graui morbo detineatur. 2. Moralem otentiam. 3. Cenſuram aliquam. 4. Adantes domeſticos Superiores. 5. Conſuenem, de quibus ſigillatim agendum

Quæres 2. quid ſit impotentia moralis? R. m aliquis iuxtà prudentum æſtimationem censetur poſſe Miſſam audire ac veriſiie eſt Eccleſiam nolle illum ad id oblie, quod in quadruplici caſu accidere teſt.

1. Si probabiliter tibi aut tuis damnum quod ſpirituale timeas, puta cum mater tun habet cauſam in quibuſdam circunſtan de honore ac pudicitiâ filiæ metuendi ſi n ducat in templum, vel domi cum illâ non neat.

2. Cum tibi vel aliis corporale damnum, babiliter imminet. Dixi tibi, v. g. ſi pam ægrotes vel conualeſcas, iuſta verò ſit ſa metuendi nè proficiſcendo in templum itati adhuc teneræ noceas. Idem, eſto iuium ſi quis ab Eccleſiâ longè diſtet cœnque valdè pluuioſum aut viæ ob niuis coam vel ſimile quid moleſtiſſimæ fuerint,

Caueat tamen fidelis ne ſibi blandiatur. Dixi quoque vel aliis, vt cum aliquis ſeruit ægroto, nec illum deſerere poteſt vt ſacrum auditurus ad Eccleſiam vadat, aliumue in ſui locum ſubſtituere qui cum ægroto interim maneat: idem erit de matre ac nutrice tenendum quæ infantes domi relinquere non poſſunt, ſi deſint quibus eorum cuſtodiam credant: aliqui Auctores addunt eaſdem excuſari cum infantes ſuis clamoribus ac fletibus adſtantium deuotionem conturbant. Sed obſeruabis huiuſmodi mulieres ſæpius in hoc ſibi blandiri & Sacerdotes impatientia potius quam zelo diuini ſacrificij attentius celebrandi, grauiter illos clamores accipere: quæ cauſa eſt probabilius æſtimandi eam excuſationem non eſſe legitimam neque in praxi admittendam, ac multò minùs introducendam.

3. Si probabile periculum incurrendi temporalis damni ſiue in tuis ſiue alterius bonis impendat; vt cum ruſtici iuſtam habent metuendi cauſam ne fures ſi domum ſolam reliquerint, ſibi quidpiam furentur: magnum tamen errorem obſerua, quod plures domi cuſtodes relinquant, cum paſſim vnus ſufficeret. Ob eandem rationem paſtores ab audienda Miſſa excuſantur, quia gregem deſerere non poſſunt. Hic tamen adnotanda ſunt tria. 1. Si cum plures fuerint, vnus vel duo ſeruandis gregibus ſufficiat, debere vnum v. g. primam audire Miſſam, ſi duæ celebrentur, alios ſecundam, vel vbi tantum vna dicitur, iſtos hoc die feſto, illos alio ei intereſſe. 2. Sæpè accidere poſſe, vt illi certo anni tempore gregem ad Paſcua ducere vna vel dimidia hora diffe-

rentes, Miſſam audire valeant, ad quod probabiliſſime tenentur, quia grex non graue, ſed leuiſſimum in tali caſu damnum contraheret. 3. Vt illud paſtoribus ac Dominis facilè perſuadeas, hæc eis eſſe proponenda, ſi aliquod Dei causâ incommodum tulerint, id eius prouidentiam abunde compenſaturum curam gregum ſuſcipiendo, & ab illis morbos, luporum rabiem aliudue damnum arcendo, quod æſtimare exemplo ſancti Iſidori operæ pretium erit: qui gregem ſuum Dei prouidentiæ committebat vt Miſſæ intereſſet cumque viri ſancti Angelus ſpeciem ipſius referens cuſtodire ſolebat.

4. *S*i quis metuat infamiam cuius rei tria exempla mox à nobis examinanda proferunt. 1. Mulieris per ſcelus grauidæ quam foras exire pudeat nè ipſius culpam omnes agnoſcant, quod tamen abſque hac duplici conditione ſuſtineri nequit. Vt illa videri multùm verecundetur, nam eo caſu mater Eccleſia non cenſetur velle ſexum fragilem ad id obligare. 2. Vt ab alia negotia domo non exeat, alioquin rationi conſentaneum eſt vt Eccleſiæ iuſſis obtemperet. 2. Fœminæ honeſtæ ſociâ vel pediſſequâ currentis quæ vt irriſiones ac pudorem vitet, manere domi poſt ab audiendo ſacro abſtinere poteſt. Quæ tamen opinio exiguam habet probabilitatem. 3. Mulieris quæ veſte ſuo ſtatui congruâ carens traduci metueret, quo caſu Auctores illam ab audienda Miſſa excuſant: contraria tamen opinio eſt multò probabilior. 1. Quia horum Auctorum opinio deſtruit ſpiritum Euangelicum quippe qui ſit humilitatis ſpi-

ritus, & vanum mundi ſpiritum adſtruit omninò potius euellendum. 2. Non ideò veniunt homines in diſcrimen exiſtimationis, vt vulgò creditur, hæc enim magis adumbrata quàm ſolida res eſt, cum paſſim incolæ norint huiuſmodi perſonarum egeſtatem, quamtumuis liceet occultetur. 3. Ad ſummum, quia illæ mulieres plærumque in vrbibus degunt vbi ſacra bene mane dicuntur, vbi parùm celebres Eccleſias reperire eſt, poterunt horam & locum eligere ad Miſſam audiendam quæ fugiendis hominum oculis opportuniora erunt.

LECTIO XXXIII.

De argumento eodem.

QVÆRES I. tertiam cauſam quæ fideles ab audiendo ſacro diebus Feſtis excuſet? R. Aliquam cenſuram quod tribus modis accidere poteſt. 1. Si aliquis excommunicatione ligetur, quãuis enim peccauerit cum eiuſmodi cenſuræ factus eſt reus, non peccat tamen ſi Miſſam in tali ſtatu non audiat, cum ab Eccleſia hoc ipſi prohibeatur, & licet de abſolutione obtinenda curare nolit, ideóque grauiter peccet, non tamen committit ſpeciale peccatum contrà iuſſionem Eccleſiæ de audienda Miſſa diebus Feſtis àc Dominicis, vt tempore Paſchali committeret nolens procurare abſolutionem ſuam ad implendum præceptum annuæ Confeſſionis & Paſchalis Communionis: tunc enim foret ſpeciale pec-

catum contrà hæc duo Eccleſiæ præcepta iuxtà communem Doctorum ſententiam, & ratio diſparitatis eſt, quia communis hominum ſenſus hoc ſuggerit, præceptum audiendi Miſſam non eſſe tanti momenti quanti eſt annuæ Confeſſionis & Communionis in Paſchate, ad cuius vtriuſque obſeruationem excommunicatus tenetur ſpecialiter huiuſmodi obicem tollere, quoad ipſius fieri poteſt, cum maximè hominum ſalutis interſit vt à peccato liberi Deo reconcilientur.

2. Si copiam ſolùm habeat *S*acerdotis excommunicati non tolerati.

3. Propter interdictum perſonale, locale aut mixtum, vbi obſerua, quandò interdictum eſt locale, hominem teneri aliò ſe conferre ad Miſſam audiendam ſi poſſit.

Quæres 2. quænam ſit quarta non audiendi Miſſam die feſtiuò cauſa?

R. Cum Superiores domeſtici repugnant, puta cum Zelotypus exire domo & in templum venire vxorem prohibet, illaque à viro iniurioſius tractare metuit, ſi eò Miſſam auditura ſe conferat. Idem cenſendum eſt de famulis reſpectu heri, temperatione tamen in ſimili caſu nimirum laboris in die feſto adhibita, vide lectionem 4. num. *6.* in 3. præceptum Decalogi.

Quæres 3. vltimam cauſam fideles ab auditione *S*acri excuſantem?

R. *I*nterdum eſſe conſuetudinem, modo has duas conditiones habeat. 1. Vt à Præſulibus toleretur. 2. Nullum viſibilem & inexcuſabilem abuſum contineat. Ratio eſt, quia ſi conſuetudo, vt olim oſtendimus leges in-

terdum abrogare valeat, multò magis poterit ab iliis obſeruandis per aliquod tempus excuſare: ità viduæ, præſertim nobiliores, excuſari poſſunt à peccato, ſi aliquod tempus ab obitu mariti domo nullatenùs exeant.

Obſerua tamen. 1. Huiuſmodi mulieres peccaturas, ſi tempus foret diuturnius, quale paſſim non æſtimatur, modò non excedat ſpatium menſis, quod ex primo Concilio Prouincialis ſancti Caroli Borromæi colligimus, vbi viduis per menſem ab obitu mariti facultas manendi domo, nec ad Eccleſiam veniendi conceditur. 2. Dictum eſſe ſi domo nullatenùs exeant; nam ſi ob alia negotia domo egrediantur, nulla erit cauſa legitima quæ illas ab audiendo Sacro excuſet, quoniam illa conſuetudo manifeſtus eſſet abuſus, & vt vocabulo iuris Canonici vtar, error intolerabilis: idem erit dicendum de more quorumdam regionum, vbi puellæ ab audiendo ſacro abſtinent per illud tempus quo denuntiationes ipſarum matrimonij fiunt, quem tamen morem Epiſcopi & Parochi tolerare ac diſſimulare non debent, iſque à peccato minimè excuſat, niſi fuerit bona fides & inculpabilis ignorantia.

LECTIO XXXIV.

Vbi plures eorum defectus notantur qui ſe i i Confeſſione de peccato in præceptum Eccleſiæ de audiendo ſacro accuſant.

QVÆRES 1. quinam ſint huiuſmodi defectus? R. Tres præcipuos & frequentiores aſſignari poſſe, quos ſigillatim expendemus.

Quæres 2. primum defectum? R. Cum aliquis dicit ſe quidem diebus ſingulis Dominicis Miſſæ interfuiſſe, non tamen feſtis leuioribus; in quo dupliciter peccant.

1. Quia diſtingunt Dominicos dies ab aliis feſtiuis, cum nulla inter eos differentia ſit quantum ad obligationem audiendi Sacrum qua in illis tenentur omnes æqualiter ſub peccato mortali.

2. Quod feſta leuiora putent quæ coli iubentur ab Eccleſia de quo Parochi eorumque Vicarij plebem in Prono admonent: cuiuſmodi ſunt feſta Feriæ 2. & 3. Paſchatis & Pentecoſtes, feſta *SS*. Apoſtolorum, *S*. Laurentij & ſimilium.

Quæres 3. alterum defectum? R. Cum interroganti *S*acerdoti reſpondent ſe omni Dominico ac feſto die Sacrum audiuiſſe quoad ipſorum fuit, vel cum erat eorum commodum aut quandò rus non petierunt. In hoc autem iſti errant, quod ſæpiùs illa reſponſio falsâ nititur perſuaſione qua plures credunt

ſe non potuiſſe Miſſam audire, cum illam ob friuolas tantum cauſas omiſerunt, quarum tria hic exempla proponemus.

1. Enim aliqui dicunt ſe ideò non potuiſſe, quia profecturi erant bene mane vt rus peterent; ſed illa excuſatio plærumque vana eſt, quod æternæ ſalutis negotia temporalibus præferenda ſint.

2. Alij reſpondent ſe in viâ fuiſſe, non in oppido, at illud quoque friuolum eſt, nec enim minus Eccleſiæ filij ſumus extrà, quàm intrà Vrbem, quapropter etiam rure atque in viâ ſacro intereſſe tenemur, ideóque morari pauliſper, quamuis aliquod ex mora incommodum accidat.

3. Alij demùm artem quam profitentur opponunt, v.g. caupones molitores, &c. eorumque vxores, famuli, &c. qui ſe Domi occupatos fuiſſe cauſantur; idem afferunt plures alij tempore meſſis & vindemiarum. Sed illi omnes paſſim tenentur, eas potius occupationes deſerere quæ ad vilia dumtaxat rerum temporalium emolumenta pertinent, quam ſacrum omittere vbi æternam vitam lucrari poſſent.

Quæres 4. tertium defectum? R. Alios contrà facere quàm illos de quibus actum eſt, quia ſe accuſant de omiſſione ſacri, cum tamen haberent legitimam excuſationem, puta morbi vel alterius cauſæ iuſtæ.

LECTIO XXXV.

De argumento eodem.

QVÆRES I. an huiuſmodi accuſatio probanda ſit, caput audiendo Miſſam circulaui & ſæpiſſime oculis omnia colluſtraui?

R. Nequaquam, ſed in hoc errata duo grauia committi. 1. Quod hæc accuſatio non exprimat vtrum illa feſto vel profeſto die acta ſint, nam ſi profeſto, ex ſe non videntur peccata lethalia, ſecus autem ſi feſto. 2. Non declarat numerum ſacrorum in quibus illa contigerunt, nam v. g. ſi dicat ſe illa quadragies commiſiſſe, fieri poteſt id per vnicam Miſſam accidiſſe, tuncque peccauit mortaliter ſine dubio vel per 15. aut 20. Sacra & nonniſi venialiter deliquit. Atqui neceſſarium eſt Sacerdotem agnoſcere quoad fieri poteſt, quid in vnaquaque materiâ ſit mortale, quid veniale peccatum, & inter lepram & lepram, vt ait ſcriptura, diſtinguere, vt ità rectum iudicium ferat.

Ergo in hunc modum ſe pœnitens accuſabit, caput circulaui aut circunſpexi audiens Miſſam die feſto, per tot Miſſas, ter aut quater in ſingulis, quod fuit peccatum veniale, aut vicies, tricies, &c. quod mortale fuiſſe probabiliſſimum eſt.

Quæres 2. quid de accuſatione iſta dicendum ſæpe Miſſam diebus feſtis au-

dicens congarriui? R. Peccare in duobus. 1. Quia non exprimit numerum Miſſarum de præcepto per quas garriuit loquax. 2. Neque declarat ſpatium temporis, vtrùm fuerit v.g. notabile, quale foret, media vel tertia Miſſæ pars, ſiue quis continuò, ſiue crebris interuallis confabulatus ſit.

Ità igitur ſe pœnitens accuſabit, garriui, per tot Miſſas diebus feſtis, idque toties in ſingulis per notabilem v. g. mediam aut tertiam Miſſæ partem, vel exiguam tantùm. Ratio huius rei eſt, quia ille qui tricies garriuit in Sacro, ſi hoc in triginta Miſſis per breue tempus acciderit, peccatorum triginta venialium reus eſt, ſi vero illud in vnica Miſſa de præcepto contigerit, vnius quidem, ſed mortalis culpæ reus erit.

Quæres 3. vtrùm qui confabulatus eſt in Miſſa debeat ſe accuſare de alio? R. Affirmatiuè, nam ſi alios ad garriendum induxerit, hoc tenetur declarare Confeſſario, quia grauiùs deliquit, inſuper numerum hominum quos ad loquendum induxit, aperire debet, cum illud ad indiuidualem peccati eſſentiam ſpectet, vt ex dictis lect. 7. num. 7. tractatus de peccatis infertur.

LECTIO XXXVI.

De eadem materia.

QVÆRES 1. an accuſatio iſta ſit bona, Miſſam integrè non audiui toties circiter?

R. 1. Peccare in duobus, quia 1. Non exponit vtrùm notabilem Miſſæ partem omiſeris, puta excundo, vt pluribus mos eſt, antè diuini Sacramenti eleuationem, vel etiam Sacerdotis communionem, aut non audiendo Euangelium tuâ culpâ. 2. Non explicat vtrùm hoc tua culpa contigerit, quod voluntariè in mora fueris, vel ſine tua culpa quod te venturum tempeſtiuè putaueris.

R. 2. Ità ſe de illo accuſandum, reliqui Miſſam diebus feſtis poſt eleuationem aut communionem, &c. vel tardè veni ad illam, cum talis pars diceretur, v. g. credo, præfatio idque mea culpa quod voluntariè cunctatus fuerim, præuidens tamen aut dubitans interim eam inchoandam: aut ſine culpa mea, quod me venturum tempore crediderim.

Quæres 2. quid de huiuſmodi accuſatione cenſendum, plures habui diſtractiones Miſſam diebus feſtis audiendo? R. Illam tribus defectibus laborare. 1. Non exprimit an illæ diſtractiones fuerint voluntariæ, hoc eſt, 1. An eas reiicere conatus ſis. 2. An vagi aſpectus earum cauſa fuerint.

2. Non explicat vtrùm voluntariè fuerint diuturnæ necnè: hoc eſt ſi te per notabilem Miſſæ partem vel exiguam tenuerint. 3. Non declarat numerum Miſſarum de præcepto in quibus eas diſtractiones habuiſti.

Digitized by Google

LECTIO XXXVII.

De Sacroſanctæ Euchariſtiæ effectibus.

QVÆRES 1. quinam ſint effectus Euchariſtiæ? R. Eſſe duplicis generis, alij enim ad animā pertinent, alij verò ad corpus.

Quæres 2. quot ſint effectus Euchariſtiæ qui ad animam ſpectant? R. 4. de quibus agendum eſt ſigillatim.

Quæres 3. primum Euchariſtiæ effectum?

R 1. Eſſe augmentum gratiæ ſingulare. Dixi ſingulare quia licet alia viuorum Sacramenta gratiam augeant, id tamen Euchariſtia præſtat modo quodam ſingulari; vnde S. Thom. 3. p. quæſt. 79. art. 1. ad 1. ait vitam ſpiritualem animæ, videlicet gratiam, in hoc Sacramento perfici, ad hoc quod homo in ſeipſo perfectus exiſtat per coniunctionem ad Deum. Sane Concilia & Patres Euchariſtiam ideò perfectionem appellant; ità Synodus Ancyrana præſcribendo certam pœnitentiam publicam dicit in anno 4. perfectionem ſuam, id eſt Euchariſtiam recipiant.

R. 2. Quod Euchariſtia ſpecialem gratiæ copiam tribuat, inde oriri, quia realiter Chriſti Corpus & Sanguinem contineat. Quare vt fons riuis, ſol aliis ſtellis, cor cæteris corporis membris, radixque arborum ramis, ità hoc Sacramentum reliquis præſtat.

R. 3. Illam gratiæ copiam quæ in ſancta Communione ab Euchariſtia datur, in eo po-

am eſſe quod mens impletur gratia ſecun-
m menſuram totius capacitatis ſuæ. Dixi
cundum, &c. quod non omnes æqualiter
it capaces, vt plurium lagenarum ſimilitu-
ne intelligi poteſt, quæ licet omnes aquâ
ntanâ plenæ ſint, aliæ tamen plus aquæ aliis
ntinent. Quod autem anima ſic in hoc Sa-
amento gratia repleatur; ex triplici capite
robant 1. figura olei portentoſi quod viduæ
ropheta Eliſæus multiplicauit l. 4. Regum
. 4. nam illud multiplicatum fuit quamdiu
nulier habuit vaſa vacua. 2. His verbis vnius
intiphonæ quam canit Eccleſia in Officio
Corporis Chriſti, mens impletur gratiâ. 3.
Auctoritate S. Cypriani docentis in hoc Sa-
cramento recipi gratiam ſine menſura, eam-
que inde continuò fluere, tantum, inquit, ſi-
tiat pectus & pateat, hoc eſt gratiarum quæ ſe
offerunt placido torrenti aditũ præbeat, dein-
de ſubiungit, quantum illuc fidei capacis effe-
rimus, tantum gratiæ inundantis haurimus:
ideò S. Chryſoſtomus ait, vt ab ipſa bibiturus
Chriſti coſta accedas, quaſi diceret, flagraſne
ſincero deſiderio plenitudinis gratiarum, dig-
nè ad ſanctam Eucharistiam veni & certò im-
pleberis, perinde ac ſi os tuum ſacræ Domini
coſtæ admoueres.

Quæres 3. alterum Euchariſtiæ effectum? R.
Quandam actualem gratiam duo in animâ
operantem. 1. Ardentiſſimum Dei amorem. 2.
Magnam ſuauitatem & mentis lætitiam. Hoc
eſt quod in Beato Laurentio Diuus Au-
guſtinus obſeruat, nam ardentem eius
charitatem admirans quâ ſuauiter incen-
ſus comburentem ignem æquo hilarique

ferebat animo, illam eſſe cauſam dixit, quia bene manducauerat & bene biberat, videlicet Corpus & Sanguinem Domini, tanquam illa eſca ſaginatus & illo Calice ebrius tormenta non ſenſit ac de Beata Virgine Catharina Senenſi Raymundus qui erat ei à Confeſſionibus narrat, poſt ſacram communionem tantò illam, vt ſibi aliquando referebat, Dei charitate ardere, vt ignis corporeus, huic ſpirituali comparatus incendio, nix ipſi & glacies videretur, eoque affici gaudio, vt ſe non more obſtupeſceret.

Quæres 4. fructum inde colligendum? R. Duplicem. 1. Vt cum pudore deffleamus exiguitatem gratiæ perfectionis & charitatis quam ea toties recepto in Euchariſtiâ gratiæ & charitatis fonte hauſimus. 2. Vt agnoſcamus inde hoc proficiſci quod mens non vacua, ſed plena ſit peccatis, vel quo eorum tenemur ſtudio: non illa obſiant quo minùs Saluator ſuæ nobis miſericordiæ dona communicet, quæ largiri tamen hominibus, ſi locum in eis aptum inueniat, magnopere cupit.

LECTIO XXXVIII.

De aliis effectibus Euchariſtiæ in animâ.

QVÆRES 1. tertium Euchariſtiæ effectum in animâ? R. Quod nos præſeruet à peccatis mortalibus. Hoc dicere volebat Saluator Ioan. 6. num. 50. hoc eſt panis de cœlo

deſcendens, vt ſi quis ex ipſo manducauerit, non moriatur. Atqui panis iſte cœleſtis non præſeruat à morte corporis, vt patet, ergo id de morte animæ, hoc eſt mortali peccato intelligendum erit.

Quæres 2. quomodò Euchariſtia præſeruet à peccatis mortalibus? Reſponſioni præmitto. Conſiderandum eſſe quomodò corpus preſeruetur à morte, vt intelligamus qua ratione diuinum Euchariſtiæ Sacramentum auertat ab animâ ſpiritualem mortem quæ eſt peccatum. Corpus autem quod perit duplici genere principiorum corruptionis videlicet internorum & externorum, præſeruatur à morte duobus modis. 1. Interiùs pane materiali qui cor hominis confirmat, vt ait Propheta, & reficit humidum radicale quod à natiuo calore interiori principio corruptionis quaſi lento igne ſemper abſumitur. 2. Exteriùs videlicet armis quæ illud à vi externâ defendunt. Pari omnino ratione Sacramentum Euchariſtiæ mortem ſpiritualem tam interiùs quam exteriùs, Propulſat ab animâ. His poſitis.

R. 1. Euchariſtiam auertere interiùs mortem ſpiritualem ab animâ, quia panis eſt ſpiritualis & ſalutaris à quo illa nutritur & roboratur.

R. 2. Eandem mortem exteriùs ab animâ propulſare, quia illam armis inſtruit, & à dæmonum oppugnationibus tuetur. Ità enim docuerat propheticè Dauid Pſalmo 22. His verbis, Paraſti in conſpectu meo menſam, aduerſus eos qui tribulant me. Hoc autem triplici viâ diuiniſſimum præſtat Sacramentum. 1. Quia illius beneficio illuſtrati præ-

Digitized by Google

uidemus ſathanæ laqueos, vitamuſque præuiſos, vnde cum Propheta cantare poſſumus Pſalm. 24. Dominus illuminatio mea & ſalus mea quem timebo.

2. Ad pugnandum fortiter cum in procinctu verſamur accendit, victoreſque ſua gratia efficit; cuius rei præclaram figuram habes Iudicum 7. n. 14. in ſomnio militis Madianitæ; qui dormiens viderat ſubcinericium panem volui & in caſtra Madian deſcendere, cumque perueniſſet ad tabernaculum Ducis illud ſubuertiſſe ac terræ funditus coæquaſſe, is verò cui ſomnium referebat, diuinitùs inſpiratus reſpondit, non eſſe hoc aliud niſi gladium Gedeonis, quod tradidiſſet Dominus in manus eius Madian & omnia caſtra eius: reuera cœleſtis Euchariſtiæ panis, gladius eſt myſtici Gedeonis, videlicet Ieſu Chriſti Saluatoris mundi, qui fugat in nobis Madianitas barathri nobiſque illuſtrem de omni eorum impugnatione victoriam tribuit.

3. Impedit ne tentationibus in animam irrepentibus & iam partem eius inferiorem occupantibus aſſentiamur: quod ſanctus Abbas & mellifluus Doctor Bernardus obſeruat, aiens hoc Sacramentum in grauioribus delictis tollere omninò conſenſum, ideſt, prohibere ne pars animæ ſuperior aſſenſum præbeat mortiferis delictis, quorum delectatio in portionem animæ inferiorem aſtutia dæmonis irrepit.

[Ser]m. de [Cœ]na [Do]mini.

Quæres 3. quartum Euchariſtiæ effectum in anima? R. Remiſſionem venialium peccatorum quæ illa tollit ex opere operato, quatenùs in nobis excitat feruorem charitatis, vt dixi-

mus præcedenti lectione quæſtione 3. charitas verò in nobis accenſa culpas veniales abſumit, quod tamen intelligi debet cum illis temperationibus quas lectione ſequenti afferemus.

Quæres 4. huiuſce Lectionis fructum? R. Eſſe duplicem. 1. Vt agnoſcamus eos, præſertim Clericos, qui etſi frequentèr communicent, in peccatum mortale incidunt, iuſtam metuendi cauſam habere, nè diuinum Sacramentum indignè accipiant, cum in eis non operetur effectum præſeruationis à lethali culpâ. Quemadmodum à viro nobili Regem ex animo diligi nemo dixerit ſi eum in ædes ſuas crebrò inuitatum, ſemper pugione percuſſiſſet, venia licet à Rege benigniſſimo vſque impetrata. Cum Scriptura l. 2. Regum c.13. n.22. aduertat Abſalonem biennio fratrem ſuum Ammonem odiſſe, quo elapſo ad cõuiuium per fraudem inuitatum à ſuis pueris iuſſit interfici. Sanè pia mater Eccleſia olim exiſtimaſſe videtur caſum in mortalem culpam eſſe probabilem indignæ communionis præteritæ notam. Ideóque ſemper inter cæteras cauſas, per aliquod tempus reos peccati mortalis à communione remouebat: vt ex ſanctis Patribus liquet, magno præſertim Auguſtino homilia 50. & alibi ſæpiùs.

2. Vt etiam agnoſcamus quam facilis ſit victoria tentationum cum eis prementibus ad Chriſtum Dominum in Euchariſtia præſentem confugere, illumque dignè, hoc eſt cum diſpoſitionibus neceſſariis accipere poſſimus.

Digitized by Google

LECTIO XXXIX.

De effectibus ſacroſanctæ Euchariſtiæ qui pertinent ad corpus.

QVÆRES 1. quot ſint huiuſmodi effectus? R. 1. eſſe. 4. ſigillatim explicandos.

Quæres 2. primum? R. Quod humanum corpus aliquo modo ſuo tactu ſanctificet, hoc eſt aliqua ratione ſacrum & benedictum efficiat quaſi thecam ipſius & pyxidem; vt enim Calices nondum à Præſule conſecrati, ſi quiſpiam eis vtatur in Miſſa, quamuis in hoc grauiter peccet, ſacri deinceps æſtimantur,ità corpus cibo potuque cœleſti refectum, nemo iure ſacrum eſſe negauerit.

Quæres 3. alterum effectum? R. Quod mitiget æſtus appetitus ſenſitiui, hoc eſt concupiſcentiæ quam Theologi vocant peccati fomitem. Id autem Euchariſtia præſtat duobus modis. 1. Indirectè charitatem augendo, cuius ardore augmentoque æſtus concupiſcentiæ elangueſcit & minuitur. 2. Directè idque vel agendo in phantaſiam & imaginationem videlicet malas ab eâ ideas pellendo bonaſque introducendo; vel agendo in complexionem ac temperamentum è quatuor humoribus corporis ortum, eos nimirum, vt opus eſt, alterando & immutando, ità v. g. refrigerat bilem eorum qui ad iram, libidinem & paſſiones huiuſmodi ſunt procliues. Contrà verò accendit melancholiam

aliorum qui ad triſtitiam, inuidiam deſperationem ſunt per exceſſum huius humoris propenſi. Quorum omnium locuples teſtis eſt B. Abbas Bernardus ſerm. de Cœna. Si quis, inquit, veſtrum non tam frequentes modo, non tam acerbos ſentit iracundiæ, luxuriæ, inuidiæ motus; gratias agat corpori & Sanguini Domini, quia virtus Sacramenti operatur in eo.

Quæres 4. tertium effectum? R. Quod moraliter corpus noſtrum cum corpore Saluatoris mundi coniungat. Hoc autem præcipuè fit in actuali communione. Qua de re Patres tam excelsè locuti ſunt, vt inter Græcos ſanctus Cyrillus Alexandrinus in breuiario noſtro relatus hæc ſcripſerit. Sicuti enim ſi quis liquefactæ ceræ aliam ceram infuderit, alteram cum alterâ per totum commiſceat neceſſe eſt: ſic qui carnem & ſanguinem Domini recipit, cum ipſo ità coniungitur vt Chriſtus in ipſo & ipſe in Chriſto inueniatur. Et S. Gregorius Nyſſenus ſacram Domini carnem cum noſtrâ velut cum maſſa fermentum copulari affirmet. Inter Latinos verò S. Auguſtinus Canone Chriſtus panis de conſecrat. diſt. 2. relatus hæc dicat, humana enim caro quæ erat peccato mortua, carni mundæ vnita incorporata vnum cum illâ effecta viuit de ſpiritu eius: ſicut vnum corpus de ſuo ſpiritu, id eſt ſacram Domini carnem, noſtræ in hoc Sacramento vnitam, efficere vt illa de Spiritu Chriſti, quemadmodum de noſtro ſpiritu ſeu anima, viuat. Et S. Leo Epiſtola 23. doceat communionem hoc nobis impartiri vt accipientes virtutem cœleſtis cibi, in carnem

Homilia di. à Corporis Christi

Digitized by Google

ipſius qui caro noſtra factus eſt, tranſeamus.

Quæres 5. quartum effectum? R. Eſſe reſurrectionem, iſte autem effectus conſiſtit in tribus. 1. In eo quod auguſtiſſimum hoc Sacramentum magnam gratiæ copiam largiendo, vt probatum eſt lect. 37. dat vires perſeuerandi vſque ad mortem in gratia: quemadmodum panis Eliæ huius myſterij figura, de quo agitur l. 3. Regum c. 19. tribuit ei fortitudinem quadraginta diebus ambulandi vſque ad montem Dei Horeb egregium cœleſtis Patriæ Symbolum. Cum autem det nobis illam perſeuerandi virtutem, cenſetur eſſe cauſa reſurrectionis corporis noſtri.

2. Quod per communionem ſingulare ius ad carnis reſurrectionem acquiramus, iuxta promiſſum Chriſti Ioann. c. 6. n. 55. Qui manducat meam Carnem & bibit meum Sanguinem habet vitam æternam: & ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die.

3. Quod corpus eorum qui dignè in hac vita communicauerint, accidentali gloria ſingulari tanquam illius præclari operis præmio in reſurrectione fulgebit.

Quæres 6. huiuſce Lectionis fructum? R. Eſſe triplicem, primus ſpectat ad primum & tertium huius Sacramenti effectum videlicet ſanctificationem corporis noſtri eiuſque cum ſacra Domini carne moralem coniunctionem: vnde colligitur, quemadmodum pixidis aut Calicis in Cœnum aliumue fœtidum locum proiecti violationem horremus, debere nos multò magis execrari mortale peccatum, quia corpus noſtrum per ſacram Communionem

ſit pixis ac theca diuini Sacramenti, crimenque Deo plus omni alio genere ſordium putet.

2. Vt præſens in hoc Sacramento æſtus concupiſcentiæ mitigante remedium & antidotum contra paſſiones omnes ac tentationes agnoſcamus, ità vt ſi turpiter eis acquieſcas, iuri tibi quis exprobrauerit cum Ieremia cap. 8. num. 22. numquid non eſt reſina in Galaad, aut medicus non eſt ibi: quare ergo non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei.

Tertius pertinet ad quartum huius Sacramenti effectum videlicet reſurrectionem, vt ſpem illius in Communione Corporis Chriſti collocemus eâque ad mortificationem carnis excitemur quæ, vt verbis Apoſtoli vtar, configurabitur aliquandò corpori claritatis Domini à nobis in Euchariſtiâ recepto, ſi tamen dignè receperimus curando vt ſocij laborum Crucifixi mereamur eiuſdem glorificati eſſe conſortes.

LECTIO XL.

De corporis diſpoſitionibus Sacræ Communioni neceſſariis.

QVÆRES 1. an reus peccati carnalis vel pollutionis voluntariæ, confeſſus poſſit communicare poſtridie?

Digitized by Google

R. Peccaturum ſaltem venialiter niſi grauis cauſa excuſaret, propter contemptum. Dixi pollutionis voluntariæ, quia ſi eſſet inuoluntaria, deberet ſequi conſilium prudentis Confeſſarij.

Quæres 2. an ieiunium ſit abſolutè neceſſarium communicaturo? R. Negatiuè; nam in duplici caſu poteſt non ieiunus communicare. 1. Quod rarò accidit, ſi diuina Euchariſtia in manus infidelium aut hæreticorum certò venire ſacrilegéque ab illis violari deberet. Ratio eſt, quia 1. Irreuerentia huic Sacramento ab hæreticis differenda maior eſt procul dubio illâ quam committeret fracto ieiunio communicans, ſed tamen cum debita contritione ac pietate. 2. Id Eccleſia probare cenſetur in tali caſu.

2. Quod ſæpe contingit, ſi periculoſè ægrotantes abſque graui incommodo ieiuni eſſe non poſſint, tunc enim fracto ieiunio communicare poſſunt. Quæ eſt vniuerſalis Eccleſiæ mens, vt conſtat ex Rituali Romano & communi praxi. Dixi ſi abſque graui incommodo ieiuni eſſe non poſſint. Vt frequentem abuſum deplorandamque inſcitiam quorumdam Parochorum ac Vicariorum iudicarem, qui omne genus ægrotorum poſſe fracto ieiunio communicare putant. Quod tamen falſum eſt, nam ſi abſque graui incommodo ieiuni eſſe poſſint, vt ſæpe accidit, peccant grauiter Parochi eis in tali ſtatu Euchariſtiam miniſtrantes, cum id Eccleſiæ menti aduerſetur. Ad maiorem autem huius difficultatis explicationem.

Quæres 3. quomodo ſe geret Parochus aut Vicarius

Vicarius qui Sacramentum Euchariſtiæ infirmo delaturus eſt? R. Duo eſſe ab illis obſeruanda.

1. Si pridie non fuerint moniti, opus eſſe infirmo Euchariſtiâ, poſt auditam eius Confeſſionem, vel ab alio exceptam, de quo tamen ipſi certiores fiant, debere ab eodem ſciſcitari, vel ab ei miniſtrantibus, an ſit ieiunus, ſi affirment illum eſſe ieiunum, debere vlterius quærere an quidpiam ſumpſerit à mediâ nocte: quod ideò monere viſum eſt, quia plebs ſæpius credit ius vel aquam hauſta cochleari menſura non frangere ieiunium modo poſteà dormias. Si autem infirmus ieiunium naturale fregerit ad eum Parochus deferet Sacramentum quandò probabiliter iudicat non poſſe illum communione ieiunum poſtridiè, vel breui moriturum. Si autem credat poſſe differri communionem ſine periculo eumque ieiunum poſtridiè communicaturum, teneatur eam differre in poſteram diem.

2. *S*i pridie moneantur infirmum egere diuina Euchariſtia, teneri prudenter expendere vtrùm poſſit ieiunus communicari & coram domeſticis, præſertim ægroto miniſtrantibus rationes viamque ſic communicandi patefacere, quæ ſunt. 1. Vt paulò ante mediam noctem iuſculum ſorbeat, vel aliud ſumat quod ipſum corroboret. 2. Vt bene manè communicet ideóque polliceatur Parochus ſe ad ipſum diluculo Euchariſtiam delaturum, & domeſticos omnia ad hoc neceſſaria parare hortetur. Ergo ſi ægrotus ſat virium habeat vt ieiunus communicare poſſit & iudicet Pa-

rochus id ſine illius incommodo fieri poſſe, ſacram Euchariſtiam ieiuno, ſecus, quamuis non ieiuno Viaticum miniſtrabit.

Quæres 4. vtrùm Parochus qui ſemel ægro non ieiuno Euchariſtiam miniſtrauit, poſſit iterum miniſtrare, cum tamen ſine magno incommodo ieiunus eſſe nequeat? R. Duas eſſe opiniones.

Prima id ſemel ac ſæpiùs fieri poſſe concedit modò. 1. Fiat octauo aut decimo die poſt ſuſceptum Viaticum. 2. Infirmus ſemper grauiſſimè ægrotet.

Secunda quæ probabilior eſt magiſque in praxi conſulenda hoc negat. 1. Quia cum æger viaticum acceperit, non tenetur communicare, ideóque non cenſetur Eccleſia hoc ipſi permittere ſi ieiunus non ſit. 2. Experientia conſtat in hoc ſibi plæroſque blandiri. Per ſpeciem pietatis, quod ſi Parochi eis concedant, per animos fidelium contemptus tanti Sacramenti peruadet.

LECTIO XLI.

De animæ diſpoſitionibus percipiendæ Euchariſtiæ neceſſariis.

QVÆRES 1. quot ſint illæ diſpoſitiones? R. 7. Præcipuas enumerari quas diſcimus ex illis quæ à Deo præſcriptæ Iudæis in vſu Agni Paſchalis figuræ huius Sacramenti.

1. Debebant Iudæi manducare Agnum Paſ-

chalem cum pane Azymo, quæ ſignificabatur debere nos Euchariſtiam ſumere cum cordis munditie, hoc eſt ſine fermento veteris hominis ſeu peccato, ad quod nos Paulus Apoſtolus hortatur 1. ad Chor. c. 5. n. 8. his verbis, Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus; itaquè epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ; ſed in Azymis ſinceritatis & veritatis.

2. Cum lactucis agreſtibus quæ amaræ ſunt: idque docet ad ſacram Euchariſtiam cum amaritudine vehementis contritionis acerborumque dolorum paſſionis Dominicæ recordationis accedendum.

3. Agnum edebant non crudum non coctum aquâ, ſed aſſum, quod innuit non eſſe diuinum Agnum in communione recipiendum crudè, hoc eſt ſine reuerentiâ & cogitatione attentâ, neque terrenas cauſas per aquam ſignificatas debere nos ad hoc impellere, quia ſunt, ideò communicare, quia tempus Paſchæ aduenit, quia conſueuimus ad Euchariſtiam accedere ſingulis menſibus aut feſtis ſolemnioribus, quia videmus alios idem facere, vel metuimus nè conciues malam de nobis opinionem habeant, ſi ad Chriſti menſam non veniamus, hiſque ſimilia. Sed cum ardenti charitate communicandum eſſe.

4. *S*tantes ac feſtinantes edere oſſaque igne comburere ſolebant. Vnde colligimus Euchariſtiam magno cum deſiderio veraque ſpirituali fame ſumendam, eius autem myſteria non curioſiùs examinãda, ſed firmiter eſſe credenda. Dixi 1. magno cum deſiderio; nam deſiderium cauſa eſt recipiendi gratiam abun-

dantem de quâ egimus Lect. 37. num. 3. vnde Saluator ait in Confeſſionibus Beati Auguſtini. Cibus ſum grandium, creſce & manducabis me. 1. Cibus ſum eorum qui ſummâ recipiendi me cupiditate ardent: auge deſiderium, cor dilata, & maiori cum fructu gratiæque augmento manducabis me. Dixi 2. Verâque ſpirituali fame, vt obſeruarem duo eſſe famis ſpiritualis quemadmodum corporalis genera. Si quidem alia eſt fames eorum qui integra ſunt valetudine, cibos omnes concoquunt eiſque ſaginantur, alia quorum ſtomachus cibi non eſt tenax, ſed quamuis edaces, macie ſemper extabent. Pariter alique veram habent ſpiritualem Euchariſtiæ famem, eam digerant eaque ſiginantur, ideſt gratiâ, virtute, ſanctitate ac ſpirituali valetudine augentur. Alij verò tametſi communicare ſæpius deſiderent & cœlicum panem eſuriant, ſpiritualem ſtomachum maligno peccati ſumere perdiderunt, ideóque non ſpiritualiter nutriuntur, ſed macie ſemper extabēt.

5. Agnum renibus accinctis manducabant quo ritu fideles admonentur eos qui dignè Chriſtum ſumere volunt, corpore & animo caſtos eſſe debere. Nam reuera libido Euchariſtiæ ſanctitati præcipuè repugnat. Cum enim corpus noſtrū per Communionem fiat templū, altare ac pixis Sacro-ſancti Corporis Chriſti, à voluptate obſcœnâ turpiter violatur.

6. Agnum edentes calceamenta in pedibus habebant, pedes autem humanos affectus; pelles vero animalium ex quibus fiunt calceamenta, res tranſeuntes mundi caducas ſignificant. Hincque diſcimus, vt quis dignè communicet, debere aſpernari mundana vti-

mur, & quaſi pedibus calcare. Si verò illis aliquando vtamur, id ſolâ cogente neceſſitate faciendum, quâ ſolâ calceis vti ſolemus.

7. Iidem tenebant baculos in manibus quaſi ad iter agendum parati quæ omnia iubentur Exod. 12. Innuit autem huiuſmodi ceremonia, ſumendam eſſe diuinam Euchariſtiam cum deſiderio, recordatione ac ſpe cœleſtis patriæ, cuius fœlicitatis æternæ ſacra Euchariſtia pignus eſt, receptaque in articulo mortis viaticum dicitur, quaſi cibus iter ad gloriam facientium. Docet quoque nos ille ritus ità ſemper eſſe communicandum, quaſi ea poſtrema communio foret moxque ab hoc mundo in alium migraturi eſſemus.

LECTIO VLTIMA.

De Communione indigna, & quibus illa deneganda ſit aut differenda.

QVæres 1. quænam ſit Communio indigna? R. Quæ fit cum prauâ affectione voluntaria & culpabili. Dixi voluntaria, vt aduerterem duo eſſe genera indignitatis; alia eſt materialis, & vt vulgi more loquamur, inculpabilis, alia verò formalis ſeu culpabilis. Prior fuit eſtque in omnibus Sanctis, nullus enim vnquam fuit aut erit omninò dignus communione cum in eâ Deus ipſe recipiatur quo nihil eſt dignum in rigore loquendo. Quæ cauſa eſt cur Eccleſia dicat in hunc ſenſum de myſterio incarnationis agens, non

horruiſti Virginis vterum poſterior dicta culpabilis reperitur in his qui Chriſti Corpus accipiunt, licet in peccato voluntariè perſtent. Atque illa eſt de qua ſacræ Litteræ, Patres ac Theologi paſſim loquuntur.

Quæres 2. an peccatum indignæ Communionis graue ſit?

R. 1. Ex ſe grauiſſimum eſſe iuxtà doctrinam ſancti Pauli Apoſtoli 1. ad Chor. 11. Vbi ait eum qui mandacauerit panem hunc & biberit Calicem Domini indignè, reum fore Corporis & Sanguinis Domini.

R. 2. Eſſe quoque grauiſſimum ſi aliis comparetur, & maxime peccato Iudæorum & carnificum qui Dominum Cruci affixerunt. 1. Quia illi non erant baptiſati, vt ſunt Chriſtiani qui communicant indignè. 2. Chriſtiani maiorem notitiam habent. 3. Iudæi & carnifices non credebant Saluatorem eſſe Deum, vt nos credimus. 4. Illi ſcelus in Chriſtum mortalem & paſſibilem admiſerunt, Chriſtiani verò in eundem iam glorioſum & immortalem admittunt quod maiorem Domini contemptum arguit. Vnde B. Auguſtinus ait, minùs peccauerunt Iudæi crucifigentes in terra ambulantem, quam qui contemnunt in cœlo ſedentem.

Quæres 3. quibuſnam ſit deneganda communio.

R. 1. Peccatoribus manifeſtis, ſiue illam occultè, ſiue publicè petant, quia Chriſtus dixit Mathæi c. 7. num. 6. nolite ſanctum dare canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos.

R. 2. Peccatoribus occultis, ſi petant occul-

tè, niſi eorum indignitas per Confeſſionem tantùm Sacerdoti nota ſit. 1. Quia propter communionem in tali caſu denegatam, nulla petentibus iniuria fit, nullum inde oritur ſcandalum. 2. Aliàs miniſtrans eis Euchariſtiam, daret ſanctum Canibus, cum tamen illud abſque vllo incommodo vitare poſſet. Dixi niſi, &c. quia Sacerdos eis communionem denegando, peccatum exprobraret, Confeſſionis ſigillum frangeret, atque ità Confeſſionem redderet odioſam quod numquàm licet, vt ſequenti tractatu docebimus.

R. 3. Non eſſe denegandam communionem peccatoribus occultis, cum illam publicè petunt, iuxtà ſententiam D. Thomæ omniumque Doctorum quam probant. 1. Exemplo Chriſti qui dedit Iudæ communionem. 2. Cum Sacerdos ſit publicus Euchariſtiæ miniſter debet ſecundum publicam notitiam agere, non ſecundùm priuatam.

TRACTATVS XXVI.

De ſacramento Pœnitentiæ.

LECTIO I.

De huius Sacramenti definitione, inſtitutione ac neceſſitate.

QVÆRES 1. quid ſit Pœnitentiæ ſacramentum?

R. Nouæ legis Sacramentum quo legitimè diſpoſiti remiſſionem peccatorum à Baptiſmo admiſſorum per Sacerdotis abſolutionem recipimus.

Dixi 1. nouæ legis Sacramentum. Quia vſus pœnitentiæ virtutis fuit quidem in lege naturæ ac Moyſis; ſemper enim homines eguerunt pœnitentiâ vt ad Deum conuerterentur & peccatum desererent; ſed illa virtus non erat tunc Sacramentum, vt modo eſt in Euangelica lege.

Dixi 2. legitimè diſpoſiti, quia vt validè plæraque alia Sacramenta recipiantur, ſufficit intentio ſuſcipientis, at in iſto aliæ diſpoſitio-

Digitized by Google

nes cum internæ tum externæ ſunt neceſſariæ videlicet Contritio, Confeſſio, Satisfactio.

Dixi 3. peccatorum à Bptiſmo admiſſorum: nam illa quæ commiſſa fuere ante Baptiſmum, delentur per eumdem quantùm ad culpam & pœnam, vt ſuprà docuimus.

Quæres 2. quandonam inſtitutum ſit hoc Sacramentum? R. Inſtitutum fuiſſe à Domino Saluatore poſt Reſurrectionem ipſius, cum, vt narrat B. Ioannes cap. 20. inſufflauit in Apoſtolos, & dixit eis, accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt. Ità docet Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 1. quamobrem obſeruabis cum Dominus ante ſuam paſſionem & mortem prædicauit ac præcepit turbis pœnitentiam, vt videre eſt Math. cap. 4. num. 17. pœnitentiam, inquit è deſerto egreſſus, agite. Illum de pœnitentiæ virtute dumtaxat eſſe locutum.

Quæres 3. Vtrùm Pœnitentiæ ſacramentum ſit neceſſarium? R. Neceſſarium eſſe neceſſitate medij illis qui mortaliter poſt Baptiſmum peccauerunt, idque in re vel in voto, hoc eſt deſiderio explicito aut implicito acceptum. Ratio eſt, quia iuxtà Synodum Tridentinam ſeſſ. 14. cap. 2. hoc ſacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium eſt, vt nondum regeneratis ipſe Baptiſmus: atqui Baptiſmus ex dictis ſuo loco neceſſarius eſt in re vel in voto ſeu deſiderio explicito aut implicito.

Quæres 4. quomodò ſuſcipiatur Pœnitentiæ ſacramentum in voto? R. Duobus modis, 1. Per actum contritionis, quia contritio ſi

vera ſit delet peccata. 2. Per actum amoris Dei, quia ille contritioni æquiualet eiuſque omnem excellentiam continet, vt aureus decem librarum valorem.

Dices, ſi contritio & amor Dei peccata deleant æque ac Pœnitentiæ ſacramentum, ergo qui actum contritionis aut amoris Dei elicuit, non tenetur ſuſcipere Pœnitentiæ ſacramentum? R. Nego conſequentiam. Quia contritio & amor Dei peccata deleant, cum hac duplici conditione dumtaxat. 1. Deſiderij expliciti vel impliciti peccata ſuo tempore confitendi. 2. Oneris ſubiiciendi peccata Eccleſiæ clauibus, ideſt ea declarandi Presbytero ſi fieri poſſit. Quod hac ſimilitudine eleganter exponitur, videlicet hominis qui rem emptam accepit eiuſque Dominium traditione adeptus eſt, nam is tenetur pretium conuentum ſoluere.

Sed inquies, quandonam eliciens actum contritionis cenſeatur habere votum explicitum aut implicitum ſuſcipiendi ſacramentum Pœnitentiæ? R. Illum habere votum explicitum ſacramenti Pœnitentiæ quandò ſe ad contritionem excitans, Proponit confiteri peccata quorum ipſum pœnitet. Habere autem implicitum eiuſdem Sacramenti votum, quandò contritionis actum eliciens non meminit Confeſſionis, nam contritio implicitè continet voluntatem implendi omnia Dei mandata quorum vnum eſt, vt deinde probabimus, declaratio peccatorum lethalium, facta legitimo Sacerdoti.

Quæres 5. huiuſce Lectionis fructum? R. Vt omnes admiremur ſingularem Dei noſtri miſericordiam ac de illâ maximas ei gratias

agamus: nam cum Angelis præuaricatoribus tametſi nobiliſſimis creaturis, ne quidem ſemel pepercerit; hominibus non modò culpam originalem in Baptiſmo, ſed etiam ritè contritis actualia peccata in ſacramento Pœnitentiæ remittit, ſiquidem hanc ei tribuit efficaciam vt omne peccati genus deleat quoties de illo verè pieque doluerimus.

LECTIO II.

De materia & forma huius Sacramenti.

QVÆRES 1. quænam ſit materia huius Sacramenti remota? R. Eſſe omnia peccata in quæ homines lapſi fuerint poſt Baptiſmum. Dixi omnia, ſcilicet mortalia, & venialia, cum hoc tamen diſcrimine, quod ſola mortalia ſint materia neceſſaria: ſed venialia & aliàs ritè confeſſa, tãtùm ſufficiens, ità omnes Doctores.

Quæres 2. vnde probetur peccata mortalia omnia eſſe materiam huius Sacramenti neceſſariam, hoc eſt teneri fideles ad ea Sacerdoti declaranda?

R. 1. Quod peccata mortalia ſint declaranda Sacerdoti, colligitur ex ſacramenti Pœnitentiæ inſtitutione. Cum enim Saluator hoc Sacramentum inſtituens, Apoſtolos & in eis Sacerdotes peccatorum judices cõſtituerit; exinde Chriſtianos omnes ante illorum tribunal ſiſti voluit, vt peccata ſua confiterentur: quemadmodum Rex judices in aliqua Regni ſui Prouinciâ conſtituens, omnes ſuos ſubditos hanc Prouinciam incolentes

ad ſubeundum in controuerſiis eorum iudicium aſtringere cenſetur. Quamuis hoc eis non præſcripſerit conceptis terminis.

R. 2. Quod ſingula mortalia nullo prætermiſſo declaranda ſint, probatur euidenter his verbis à Chriſto in ſacramento Pœnitentiæ inſtituendo prolatis: non enim ſolùm dicit, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, ſed addit & quorum retinueritis retenta ſunt: atqui ſi habeant Sacerdotes ius retinendi peccata fidelium, hoc eſt non eis remittendi cum æquum eſſe iudicauerint, ſequitur euidenter vt ea poteſtate vti valeant, teneri fideles ſua ipſis peccata ſingula confiteri, cum iudicare nequeant vtrum ea remittere debeant, niſi priùs ipſis declarentur.

Quæres 3. an & quare teneamur peccata dubia confiteri?

R. 1. Teneri nos omnia peccata mortalia dubia confiteri, hoc eſt 1. Ea quæ dubitamus eſſe mortalia. 2. Ea mortalia quæ à nobis commiſſa dubitemus. Probatur autem, 1. Quia ille qui nollet confiteri peccatum dubium, ſacrilegij periculo ſe exponeret, ſi verè illud commiſiſſet. 2. In dubio melior & fauorabilior eſt conditio poſſidentis, ſed in hoc caſu poſſeſſio eſt penes Dei præceptum.

R. 2. Duo hic eſſe obſeruanda. 1. Peccata dubia eſſe declaranda vt dubia, hoc eſt declarandum eſſe dubium in quo verſamur. 2. Si quis tantùm confiteretur peccata ſecundo modo dubia, ideſt quæ à ſe commiſſa dubitaret, illum non poſſe abſolui, ſed opus fore vt ſe de certo peccato accuſaret, quia confitens ſolùm peccata dubia exponeret ſe periculo

efficiendi vt Sacramentum eſſet nullum.

Quæres 4. an peccata venialia poſſint eſſe huius Sacramenti materia?

R. 1. Eſſe poſſe materiam illius ſufficientem. 1. Quia verè ſunt peccata. 2. Id Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. Canone 7. definiuit.

R. 2. Non eſſe tamen materiam neceſſariam. 1. Quia id colligitur ex Canone Tridentinæ Synodi mox relato. Vbi damnantur dicentes non licere cōſiteri peccata venialia. 2. Pœnitentiæ ſacramentum pro his tantùm inſtitutum eſt qui gratiam baptiſmalem amiſerunt, & vt ſancti Patres loquuntur, naufragium poſt Baptiſma fecerunt. Sed hoc per ſolum peccatum mortale accidit.

Quæres 5. an peccata ritè confeſſa poſſint eſſe materia huius Sacramenti? R. Affirmatiuè quamuis ſola declarentur. Nam quemadmodum eadem numero aqua poteſt eſſe materia remota plurium Baptiſmorum, ſic eadem peccata poſſunt eſſe materia remota plurium ſacramentorum Pœnitentiæ, modò materia proxima ſit diſtincta, hoc eſt actus pœnitentis fuerint diſtincti.

Quæres 6. Quænam ſit materia proxima huius Sacramenti? R. Eſſe actus Pœnitentis, videlicet Contritionem, Confeſſionem & Satisfactionem, vt definiuit Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. Canone 4. idemque Florentina Synodus definierat.

Quæres 7. formam ſacramenti Pœnitentiæ? R. Eſſentialiter eam conſiſtere in duobus his verbis, abſoluo te, vt ait Concilium Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. ſenſus autem horum

verborum, ego te abſoluo à peccatis tuis, eſt iſte. Do tibi abſolutionem ſacramentalem, confero tibi gratiam quæ habet ex ſe vim & efficaciam remittendi peccata tua, ſi quæ in te ſint. Vnde infertur gratiæ collationem eſſe principalem & eſſentialem horum verborum effectum, minùs verò principalem & non eſſentialem, eſſe remiſſionem peccatorum: nam ſi quis diuinâ gratiâ ornatus, peccata ritè aliàs confeſſa tantum declaret, abſolutio quam recipit, in eo ſolùm gratiæ collationem & augmentum operatur.

Quæres 8. vtrùm abſens poſſit abſolui à peccatis? R. Non poſſe, vt decreto ſuo Clemens VIII. definiuit. Obſeruandum tamen eſt poſſe aliquem per litteras peccata ſua Confeſſario declarare, mittendo Epiſtolam in quâ ea ſcripta ſint. Et Confeſſarium ea lecta etiam abſente pœnitente, poſſe illum præſentem abſoluere modo tunc ſe in genere accuſaret de omnibus peccatis in epiſtola ſcriptis.

LECTIO III.

De Miniſtro ſacramenti Pœnitentiæ, ac in eo requiſitis vt valide poſſit abſoluere.

QVÆRES 1. quænam ſint miniſtro Pœnitentiæ neceſſaria vt validè abſoluat? R. Tria nimirum vt habeat. 1. Poteſtatem ordinis, hoc eſt vt ſit Sacerdos. 2. Poteſtatem iuriſdictionis. 3. Interdùm approbationem Epiſcopi, quæ omnia ſigillatim explicabimus.

Digitized by Google

Quæres 2. vtrum Sacerdos ſolus ſit huius Sacramenti miniſter? R. Affirmatiuè iuxtà definitionem Conciliorum Conſtantienſis, Florentini ac Tridentini quæ declararunt. Hanc fuiſſe Chriſti Sacramentorum Auctoris intentionem, aptiſſime verò ſoli Sacerdotes per remiſſionem peccatorum in Chriſti corpus myſticum ſeu Eccleſiam cuius fideles mēbra ſunt poteſtatem habent, cùm per cōſecrationem in Corpus Chriſti naturale poteſtatem habeant.

Dices, num ſufficit poteſtas ordinis ab ordinatore Epiſcopo his verbis accepta, accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris retenta ſunt? R. Negatiuè, quia poteſtas remittendi peccata quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, eſt imperfecta; licet enim hanc poteſtatem habeant, carent tamen materiâ ſeu ſubditis ad eam exercendam. Illis autem ſubditi ab Eccleſia dantur, cum beneficium curatum, vel deligatam iuriſdictionem cum approbatione, ad audiendas Confeſſiones accipiūt. Quod hac ſimilitudine bene explicatur, Doctoris in iure ciuili titulo decoratus poteſtatem habet iudicium exercendi, non tamen illius vſum donec ei rex magiſtratum conceſſerit.

Quæres 3. quotuplex ſit iuriſdictio? R. Eſſe duplicem, nimirùm ordinariam quæ eſt ummi Pontificis in vniuerſam Eccleſiam, Epiſcopi in ſuam Diœceſim, Parochi in ſuam Parochiam. Et delegatam, quæ eſt illorum Sacerdotum qui à prędictis paſtoribus ad excipiendas Confeſſiones deputantur.

Quæres 4. vtrū Sacerdotes egeant iuriſdictione ad abſoluendū à venialibus illos qui ſolùm

venialia confitentur ? R. Affirmatiuè, cum enim vi ſui characteris poteſtatem ordinis tantùm habeant vt à venialibus abſoluant, quamuis non ſint materia neceſſaria huius Sacramenti. Obſerua tamen Eccleſiam tacitè ſemper conceſſiſſe omnibus Presbyteris nullâ cenſurâ innodatis iuriſdictionem delegatam pro venialibus. Idemque dicendum eſt de peccatis mortalibus aliàs ritè confeſſis.

Quæres 5. vtrùm Sacerdotes aliquâ cenſurâ ligati habeant in vllo caſu iuriſdictionem & facultatem abſoluendi?

R. Habere in articulo mortis vel probabili eius periculo Sacerdotes omnes etiam cenſura ligatos, Schiſmaticos & hæreticos, iuriſdictionem ab Eccleſia delegatam abſoluendi à quibuſlibet peccatis & cenſuris, vt ait Synodus Tridentina ſeſſ. 14. cap. 7. obſeruanda tamen hîc quatuor ſunt. 1. Eum quem propter imminentis mortis articulum à reſeruata cenſura dicti Sacerdotes abſoluerint, ſi conualuerit ex morbo, teneri ſe præſentare Superiori cui cenſura erat reſeruata. 2. Illud à prædicto Sacerdote iuramento præſtito iniungendum eſſe pœnitentiam, vt habent capitulo ea noſcitur de ſententia excommunicationis. 3. Pœnitentem qui ſe, vt dictum eſt, præſentare contempſerit, in eandem cenſuram recidere ipſo iure, hoc eſt reſeruatam & ſimilem illam à quo fuit abſolutus. 4. Pœnitentem non teneri ſe præſentare Superiori, vt cenſuræ abſolutionem obtineat quam obtinuiſſe ſupponimus, ſed vt Eccleſiæ hoc iubenti obtemperet maioremque pœnitentiam ſubeat, ſi æquum eſſe videatur. Quæ omnia

Digitized by Google

conſtant ex capitulo eos de ſententia excommunicationis in 6.

Dices, num ſufficeret ab huiuſmodi Sacerdote abſolutum in periculo mortis, iam recreatum è morbo adire alium Sacerdotem qui haberet facultatem abſoluendi à cenſuris reſeruatis? R. Illum teneri ſe præſentare Superiori cui cenſura eſt reſeruata, niſi velit ſuam repetere Confeſſionem, tunc enim non deberet adire ſuperiorem, quia vt ſupponimus confiteretur integrè Sacerdoti facultatem habenti.

LECTIO IV.

De approbatione.

QVÆRES I. quid ſit approbatio miniſtri ſacramenti Pœnitentiæ? R. Parochum ante Synodum Tridentinam potuiſſe tanquam ordinarium paſtorem delegare iuriſdictionem Sacerdoti, vt in ſuâ Parochiâ validè à peccatis abſolueret. Sed Concilium plures Parochos magno ſalutis ouium Chriſti diſpendio ignaris prauiſque Sacerdotibus iuriſdictionem ſuam delegare aduertens, ſtatuiſſe nullum Sacerdotem à Parochis iuriſdictionem accipere poſſe, niſi ab Epiſcopis reputetur idoneus aut beneficium Parochiale obtineat, ideóque non poſſe abſoluere Sacerdotes aut laïcos ſine huiuſmodi approbatione, hoc eſt niſi ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium aut aliàs idoneus

iudicetur, ità decreuit ſancta Synodus ſeſſ. 23. cap. 15.

Quæres 2. vtrum Epiſcopi Sacerdotem approbantes, dent pariter iuriſdictionem? R. Cenſeri eam dare quamuis apponant in litteris hæc verba, de conſenſu tamē Parochi. Nam his verbis non ſignificant approbationem & iuriſdictionem ſuam à Parochis tanquam id iuris habentibus poſſe ſuſpendi, ſed conſenſum illorum eſſe petendum, vt ità Sacerdotes ab ipſis approbati & delegati Parochos omni officio proſequantur, eiſque morem gerentes adhæreant.

Quæres 3. à quo Epiſcopo Sacerdos approbandus ſit? R. Eum regulariter loquendo à loci Epiſcopo vbi confeſſiones excipit approbandum eſſe. 1. Quia illius Epiſcopi ſolùm intereſt vt à bonis Confeſſariis populus Diœceſeos in viam ſalutis dirigatur: vnde Sacerdotes qui eo munere in Diœceſi funguntur à loci Præſule approbari debent, & licet à ſuo Epiſcopo approbati eſſent, non tenetur alius Præſul tali iudicio ſtare pro ſuâ Diœceſi, vt per ſe patet. 2. Accedit, ſi res aliter fieret, Concilium Tridentinum fruſtrà iure nouo decreuiſſe neceſſitatem approbationis; nam plures Sacerdotes male in ſuis Diœceſibus approbati, magno ſalutis animarum diſpendio alibi confeſſiones audirent.

Dixi regulariter loquendo, vt aduerterem Parochum vel Confeſſarium in aliqua Parochiâ approbatum poſſe vbiuis audire ſui ſubditi confeſſionem, v.g. Parochum ſui Parochiani, vel Confeſſarium alicubi approbatum, incolę talis locis (niſi litteræ approbationis aliud

conceptis terminis dicant, v.g. in noſtra Diœceſi tantum, &c.) Ratio eſt, quia iuxtà commune Doctorum placitum quod nititur capitulo vltimo de officio legati, omnis iuriſdictio quæ fit ſine ſtrepitu cauſæ, vbique exerceri poteſt.

Quæres 4. an quilibet Sacerdos abſoluere poſſit Religioſum cui Superior dedit facultatem eligendi Confeſſarium abſque illa reſtrictione, quod fuerit approbatus? R. Affirmatiuè, quia Concilium Tridentinum vult approbari Sacerdotes tantùm vt audiant confeſſiones ſæcularium, neque vllam ibi mentionem facit Religioſorum, quare omnia quod pertinet ad illos, in priori ac veteri ſtatu relinquit: ſed ante Concilium ſola iuriſdictio erat Sacerdoti neceſſaria vt Confeſſiones audiret, ergo adhuc ſufficit omni Sacerdoti pro Religioſorum confeſſionibus excipiendis: electio autem Sacerdotis facta à Religioſo cui Superior dedit facultatem eligendi Confeſſarium, tribuit illi iuriſdictionem in tali caſu.

Quæres 5. vtrùm Epiſcopi qui ſecundum Canones ius habent eligendi ſibi Confeſſarem capitulo vltimo de pœnitentiis & remiſſionibus, poſſint eligere Sacerdotem non approbatum? R. Extare ſuper hoc declarationem Congregationis Cardinalium quæ dicit non poſſe. Vnde ſequitur Epiſcopum confiteri volentem Presbytero non ſibi ſubdito, ratione natalium, beneficij aut domicilij, vel ſaltem actu in ſuâ Dioceſi verſanti, non poſſe illi validè confiteri, ſi huiuſmodi Presbyter non eſſet approbatus; quare ſi velit Epiſcopus extrà ſuam Diœceſim confiteri, tenetur eligere Confeſſarium in eâ Diœceſi approbatum.

Digitized by Google

LECTIO V.

De argumento eodem.

QVÆRES I. an tempore Iubilæi poſſit eligi Confeſſarius in aliâ Diœceſi approbatus, cum Bulla det facultatem eligendi Confeſſarium quem volueris ab ordinario approbatum. v. g. vtrùm Sacerdos alterius Diœceſis & in eâ approbatus, tempore Iubilæi in alia Diœceſi exiſtens poſſit ibidem eligi abſque alia approbatione? R. Probabilius eſſe non poſſe iuxta declarationem Congregationis Cardinalium. Ex quâ colligitur Sacerdotem in aliqua Diœceſi approbatum, cenſeri dumtaxat in ea non aliis approbatum.

Obſeruandum verò eſt quæ diximus de Diœceſi reſpectu alterius Diœceſeos, conſequens eſſe vt intelligantur de Parochiâ reſpectu alterius Parochiæ in eadem Diœceſi. Quare Sacerdos pro vnâ Parochiâ approbatus non poſſet audire Confeſſiones in alia tempore Iubilæi. Ratio eſt, quia Papa dans facultatem eligendi Confeſſarium tempore Iubilæi, non concedit facultatem approbandi Confeſſarium per talem electionem neque illum poſita huiuſmodi electione approbat, ſed præſupponit ac requirit Confeſſarium electum, eſſe iam approbatum; Iubilæi verò priuilegium in eo conſiſtit vt Confeſſarius quilibet approbatus, à caſibus reſeruatis abſoluere, cum anteà illam facultatem

non haberet, & vota quibuſdam exceptis commutare valeat.

Quæres 2. vtrùm Parochus egeat approbatione ad audiendas alibi Confeſſiones, modo Parochi ſingularum Diœceſeum illi dent iuriſdictionem? R. Duas eſſe opiniones.

Prima docet Parocho nullibi approbatione opus eſſe, illumque per totam Eccleſiam poſſe audire Confeſſiones, modò Parochi dent ei iuriſdictionem. Quia, inquit, Synodus Tridentina decernens approbationis neceſſitatem, Parochos excipit his verbis, nullum etiam regularem poſſe Confeſſiones audire niſi aut Parochiale Beneficium, &c. obtineat, vnde iſti Auctores colligunt, Synodum rem in priori ſtatuto reliquiſſe quod ad Parochos attinet: atqui ante Concilium Sacerdos à Parocho iuriſdictionem accipiens, in eius Parochia validè abſoluere poterat; ità nunc Parochum ab alio Parocho ad audiendas Confeſſionibus deputatum in eius Parochia validè abſoluere poteſt.

Secunda recentiſſima eſt nititurque declaratione Congregationis Cardinalium vt Barboſa & Gauantus referunt quæ dicit Parochum poſſe alium Parochum deputare ad audiendas Confeſſiones ſine approbatione in Vrbe dumtaxat vbi ſita eſt ſua Parochia, non autem alibi per Diœceſim. Nam Eminentiſſimi Patres grauia incommoda præuiderunt ſi nullâ Parochi approbatione opus habeant, quia plures idonei ſunt regendis minoribus Parochiis, non item maioribus, vnde ſi à Parochis maiorum Parochiarum deputarentur

ad audiendas confeſſiones ſine præuia approbatione, grauia damna ſequerentur ex eorum inſcitia, propter quæ vitanda Synodus neceſſitatem approbationis decreuit. Atque ob hanc rationem iſta opinio magis eſt in praxi ſequenda.

Quæres 3. vtrùm Sacerdos validè abſoluat quandò præſumit ac probabiliter putat Epiſcopum id ratum habiturum? R. Negatiuè, quia vt diximus in tractatu de Sacramentis in genere, Sacramenta, excepto matrimonio, conferri nequeunt cum conditione de futuro, quod hîc contingeret.

Dices, quid ſi dictus Sacerdos probabiliter putet Epiſcopum eſſe animo affectum ad rem ratam habendam: tunc enim conferret Sacramentum cum conditione de præſenti non de futuro? R. Cum diſtinctione; nam vel Præſul teſtatus eſt aliquo ſigno exteriori hanc ſuam voluntatem dicendo v.g. rem ſibi gratam fore ſi talis Sacerdos in ſuâ Diœceſi, operaretur aut quid ſimile tuncque validè prædictus Sacerdos abſolueret: vel huiuſmodi voluntatem nullo exteriori ſigno declarauit, tuncque nulla eſſet illius abſolutio, quia iuriſdictio eſt actus humanus qui de ſe poſſe acceptari debet, atqui acceptari nequit, ſi fuerit dumtaxat interior, neque fiat aliquo modo externus.

LECTIO VI.

Vtrum Sacerdos in aliquo caſu validè abſoluere poſſit, quamuis non habeat facultatem, ſed tamen illam habere credatur.

QVÆRES I. an Sacerdos quem Parochum cum non ſit putant, vel Confeſſarius carens neceſſariis ad iudicandum fideles in ſacro tribunali, quamuis hoc alij neſciant, validè abſoluere poſſint?

R. I. Generatim conuenire inter omnes Doctores quidquid à publico Miniſtro ſiue Clerico ſiue laïco fit, validum eſſe modò tres hæ conditiones adſint. 1. Titulus coloratus. 2. Error publicus. 3. Nihil eo ſit iure naturali aut diuino contrarium. Quia in tali caſu Eccleſia ſupplet defectum poteſtatis.

R. 2. Antequam præfiſe quæſito ſatisfaciam, explicandas eſſe tres illas conditiones. Ergo.

Quæres 2. quandonam cenſeatur aliquis habere titulum coloratum?

R. Aliquem poſſe habere titulum coloratum tripliciter.

1. Quandò legitimus Superior, vel qui talis eſſe præſumitur, dedit ei aliquam iuriſdictionem, dignitatem aut beneficium, ſed collatio eſt inualida propter impedimentum occultum, puta ſi fuerit excommunicatus, vel beneficium adeptus ſit per Simoniam. Dixi 1. quandò legitimus Superior, quia ſi aliquis

titulum non acceperit à legitimo ſuperiore, habet titulum nullum, non autem coloratum, vt accidit in Angliâ cum incipiente hæreſi Rex per vſurpationem creauit Epiſcopos, illi enim non habuerunt titulum coloratum, ſed nullum & omninò inualidum. Dixi 2. vel qui talis eſſe præſumitur, vt ſæpe contingat in Beneficiorum collatione, quorum duo vel plures ſe legitimos collatores eſſe dicunt, & ſinguli rationes probabiles ac titulos quibus ipſorum ius nititur habent.

2. Cum is qui iuriſdictionem, dignitatem aut beneficium obtinuit à legitimo ſuperiore, aliquod facinus admittit propter quod iure priuatur ipſo facto iuriſdictione, dignitate aut beneficio, v. g. ſi commiſerit confidentiam.

3. Cum ſuperior reuocauit iuriſdictionem à ſe datam alicui Sacerdoti, quod nondum in eius notitiam venit.

Quæres 3. quid per errorem publicum intelligamus?

R. Vt prædictus miniſter exiſtimetur habere poteſtatem & iuriſdictionem quam exercet. Itaque publicus error eſt cum Sacerdos qui non eſt approbatus, ſed litteras approbationis adulterauit, vulgò creditur approbatus in Parochia vbi Confeſſiones audit. Pariter cum laïcus extraneus qui adulteratis Presbyterij litteris putatur ab omnibus *Sacerdos*, in loco vbi reſidet, celebrat.

Quæres 4. quandò ſit impedimentum contrà ius naturale aut diuinum in aliquo miniſtro qui carens poteſtate miniſterij quod exercet, cum tamen habere putatur?

R. Cum

R. cum v. g. qui mente captus eſt, nec talis agnoſcitur, ad audiendas Confeſſiones approbatus fuit, vel ſi mentis compos & approbatus deſeratur à mente, pergat verò audire Confeſſiones, nemine inſaniam aduertente: in his duobus caſibus adeſt impedimentum contra jus naturale; Sacerdos enim mente captus quamuis fuerit approbatus, nemoque ipſius inſaniam nouerit, ideoque ſit error publicus, inualidè tamen abſoluit, quia non agit humano modo; cum autem ille defectus ſit contra jus naturale; illum Ecleſia non poteſt ſupplere. Cæterum id jure naturali aduerſatur, quia ratio ſuggerit actiones humanas & morales vt bonæ & validæ ſint, debere ab homine mentis compote proficiſci. Laïcus etiam qui adulteratis Ordinum litteris tanquam Sacerdos fuiſſet ad audiendas Confeſſiones approbatus, inualidè abſolueret propter defectum contra jus diuinum, quia characterem ſacerdotalem non haberet; iſte verò defectus ab Eccleſia ſuppleri nequit, cùm ſit diuino jure neceſſarium quemlibet Confeſſarium eſſe Sacerdotem, vt diximus Lect. 3. n. 3.

Ex dictis hactenùs clarè infertur Sacerdotem qui non eſt parochus, ſed talis eſſe putatur, aut qui non habet facultatem audiendi Confeſſiones, quam eum populus habere credit, ſi tres conditiones ſupra memoratæ adſint validè abſoluere, quia tunc Eccleſia defectum ejuſmodi ſupplet. At verò ſi aliqua ex tribus illis conditionibus deſit non abſoluere validè, quia non poteſt Eccleſia ſupplere defectum poteſtatis in tali caſu, cum inferior nihil poſſit contra ſuperiorem: jus autem humanum,

quale eſt Eccleſiaſticum, naturali & diuino inferius eſt.

LECTIO VII.

Vbi caſus particulares explicantur ad dilucidandam ſuperioris lectionis doctrinam.

PRIMVS CASVS.

PArochiâ in finibus Diœceſis vacante, Petrus Sacerdos Litteras collationis in ſui fauorem adulterauit, & fingens obtinuiſſe Beneficium ab Ordinario, cœpit illius poſſeſſionem virtute huius falſi tituli; reque occulta cum legitimus parochus æſtimetur, plures audit Confeſſiones: ſed poſt aliquod tempus fraus detegitur, quæro an validè abſoluerit per illud tempus quo verus Paſtor credebatur, an verò iterandæ ſint hujuſmodi Cõfeſſiones? R. Abſolutiones ab illo Sacerdote datas eſſe nullas; quia licet communis error adfuerit, nullumque contra jus naturale aut diuinum eſſet impedimentum, is tamen titulum coloratum non habuit, ſed inualidum, quia non illum accepit à Collatore, ſed ipſemet adulterauit.

SECVNDVS.

Paulus Sacerdos approbatus fuit ad audiendas Confeſſiones per annum tantùm, quo tamen elapſo adhuc audire pergit. Quæro an validè abſoluerit poſt annum elapſum? R. Negatiuè, quod non habuerit ſufficientem

titulum coloratum, hæc eſt communis opinio quamuis Henriquez repugnet.

TERTIVS.

Paulus non baptiſatus Presbyter ordinatus eſt, quæritur an audiendo Confeſſiones cum approbatione validè abſoluat, cum defectus Baptiſmi eſſet incognitus? R. Inualidè abſoluere, quamuis enim adſit legitimus titulus errorque communis, eſt tamen impedimentum contra jus naturale ac diuinum quod ſuppleri nequit, cum ejus ordinatio defectu Baptiſmi nulla fuerit.

QVARTVS.

Paulus Sacerdos idoneus curat ſe pro Ioanne amico examinari dicens ſe eſſe Ioannem, & obtentas ab Ordinario Litteras approbationis Ioanni tradit. Quæritur an Ioannes factus Vicarius Confeſſiones audiens validè abſoluat? R. Negatiuè, quia Confeſſiones audit ſine vllo titulo, ideoque ſine vlla juriſdictione.

QVINTVS.

Petrus Sacerdos excommunicatus ideoque vllius juriſdictionis Eccleſiaſticæ non capax, obtinuit tamen ab Ordinario approbationem ad audiendas Confeſſiones, & populus eum credit legitimum Confeſſarium; quæres an Confeſſiones illi factæ ſint validæ? R. Affirmatiuè, quia cum approbatus ſit à legitimo Superiore ideoque titulum coloratum in ſe habeat, præterea ſit error communis, & nullum impedimentum adſit contra jus naturale, aut diuinum, Eccleſia ſupplet defectum poteſtatis quâ caret Petrus excommunicatus.

SEXTVS.

Dictum eſt Lectione ſuperiori n. 4. abſolutiones datas à laïco qui putaretur Sacerdos, & vt talis approbatus eſſet ad audiendas Confeſſiones, eſſe nullas quæro an idem ſit dicendum de Matrimoniis quibus interfuiſſet cum ſtatuat Synodus Tridentina Matrimonium fore nullum ſi Parochus vel Sacerdos ab eo deputatus ei non interfuerit, atqui homo de quo hicagitur non eſt Sacerdos? R. Hujuſmodi matrimonia non eſſe irrita, quia cenſetur Eccleſia in Petro ſupplere defectum Sacerdotij, hoc enim poteſt cum ſit tantum contra jus humanum Eccleſiaſticum quo iubetur parochum vel Sacerdotem ab eo deputatum aſſiſtere matrimonio, ſed in priori caſu non poteſt Eccleſia ſupplere defectum Sacerdotii, quia jus diuinum exigit vt omnis Confeſſarius ſit Sacerdos. Vnde Confeſſiones iſti laïco factæ ſunt inualidæ, non verò matrimonia quibus interfuit.

(§)

LECTIO VIII.

De conditionibus requiſitus in Miniſtro ſacramenti Pœnitentiæ, vt licitè abſoluere poſſit, ac 1. de vocatione.

QVÆRES I. quæ nam ſint conditiones requiſitæ in Confeſſariis vt hoc Officio licitè fungi poſſint?

R. Plures, quarum prima eſt vocatio Dei. Dixi autem vocationem Dei, quia ſunt plures

Confeſſariorum vocationes quæ à Deo non veniunt,ſed vel ab ipſis,vel ab aliis hominibus.

Quæres 2. Quænam ſint vocationes Confeſſariorum ab ipſis prouenientes ? R. Eſſe triplicis generis, nam 1. aliæ ſunt eorum qui ſuis commodis inſeruiunt, nimirum qui appobari volunt turpis lucri gratiâ vt inde victum comparare poſſint. 2. Aliæ ſunt temerariæ cum aliquis tãti oneris grauitatem ſuamque inſcitiam non examinans, illi ſe imprudenter immiſcet. 3. Aliæ Zeli animarum nomine teguntur, v. g. cum dicunt velle ſe Confeſſarij munus exercere vt animas Deo lucrentur quas ipſi tam charas eſſe conſtat, vt pro earum ſalute mori non dubitauerit, aliâ tamen id mente faciunt.

Quod ſi ad hæc quæras remedia. Dico 1. ille quem proprij commodi ſtudium ad onus Confeſſarij ſuſcipiendum impellit, attendere debet injuriam Chriſto Saluatori noſtro à ſe illatam, quod fiat reus animarum exitij pro quibus mori Chriſtus voluit, eo tantum fine vt crumenam & ventrem impleat. 2. Alij cogitare debent quàm ille ſit reus qui artem regiminis animarum ſuſcipit quamuis ſuam regere neſciat, cum tamen Chriſtus mundi Saluator in quo reconditi erant omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei annum trigeſimum expectauerit quaſi ſe tam diuturno tempore ad hujuſmodi regimen præparaſſet. 3. Alij demum expendant primum omnium proximum cujus animam ſaluare oportet, eſſe ſeipſum juxta illud Sapientis Oraculum; *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Eccleſiaſtici c. 30. n. 24.

Quæres 3. quænam ſint vocationes ad onus Confeſſarij ab hominibus venientes ? R. co-

rum Sacerdotum qui fallacibus amicorum ſuaſionibus inducti ſe ad audiendas Confeſſiones approbari curant. Illis verò cum Iſaïa c. 3. n. 7. juſtè reſpondebunt, *Non ſum Medicus, & in domo mea non eſt panis neque veſtimentum, nolite me conſtituere Principem populi.*

Dices 1. quid ſi hoc vrgeant homines qui eis confiteri velint quod magnam in illis fiduciam habeant, & aliunde ad pietatem inſtructi & parati ſint? R. vocationem non eſſe debere tantùm externam, ſed internam, hoc eſt non ſufficere vt nitatur bona dumtaxat exiſtimatione quam de nobis habent qui nos ad id muneris vocant, ſed opus eſſe teſtimonio conſcientiæ noſtræ quæ nullam in nobis inſcitiam notabilem putet, nam ſi eam vel agnoſcat, vel ſolùm etiam ſuſpicetur, non oportet acquieſcere ſuadentibus ejuſmodi muneris ſuſceptionem; ſed illud B. Bernardi Abbatis opponendum; *Si non habeo niſi parumper olei quo vngar, putas tibi dare debeo & remanere inanis.* Alludit autem ad hiſtoriam Viduæ quæ refertur l. 4. Regum c. 4. n. 2. addit reſpondendum etiam cum Virginibus ſapientibus, *ne fortè non ſufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad vendentes & emite vobis.* Math. c. 25. n. 9.

Dices 2. ſi Epiſcopus vocet ad munus Confeſſarij, numquid erit in eo caſu vocatio Dei quamuis humanâ voce declarata? R. verè illam paſſim eſſe meliorem vocationis Dei notam quæ reperiri vel optari poſſit, ſed Presbyterum ad duo teneri vt bonâ conſcientiâ ſuſtentetur, 1. ad plenè declarandam ſuo Præſuli omnem quam in ſe agnoſcit inſcitiam; 2. ſi nihilominus velit Præſul hoc munus injun-

gere Sacerdotem illum teneri magis magiſque conari ad boni Confeſſarij dotes ſibi comparandas.

LECTIO IX.

De Scientia boni Confeſſarij.

QVÆRES I. vtrùm ſcentia Confeſſario neceſſaria ſit? R. affirmatiuè juxta ſacram Scripturam, Malachiæ c. 2. n. 7. *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam.* Et Chriſtus ipſe dixit Mathæi c. 15. n. 14. *Si cœcus cœco ducatum preſtet, ambo in foueam cadunt*; quomodo enim cœcus, dux & magiſter eſſe poterit ad bene viuendum, aut quomodò tenebræ lumen alicui præferent.

Quæres 2. quænam ſcientia Confeſſario ſit neceſſaria? R. Confeſſarium egere triplici ſcientiâ.

Prima eſt quam Salomon cap. 10. Sapientiæ vocat ſcientiam Sanctorum his verbis: *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.* Illa verò ſcientia Sanctorum eſt quæ nos reddit diſcipulos Chriſti præcipui ac primarij Paſtoris Paſtorum animarum quos interiori lumine dirigit, & omnia regimini animarum neceſſaria modo ineffabili docet. Cœterùm duplici viâ comparari poteſt nimirum oratione quâ jungimus conſuetudinem & familiaritatem cum Deo, & promptâ obedientiâ in parendo ſingulis motibus & illecebris quibus nos trahit ad veram perfectionem Spiritus ſancti gratia velut vn-

ctio diffuſa in cordibus noſtris, ita vt hominibus illa obedientia præditis & vnctione ſpirituali plenis cum Ioanne Apoſtolo Epiſt. 1. Canonicæ cap. 2. n. 27. dici poſſit; *Vnctio ejus docet vos de omnibus.*

Secunda eſt ſcientia ſacræ Scripturæ præſertim noui Teſtamenti: ratio eſt, quia vera, infallibilia & minimè fucata moralis Chriſtianæ vniuerſalia principia in veteri, ac præcipuè nouo Teſtamento continentur. Hanc verò ſcientiam Confeſſarius acquiret lectione non quidem perfunctoriâ, ſed quæ tres has conditiones habeat. 1. Cordis munditiem. 2. Rectam intentionem, & 3. Humilitatem.

Tertia eſt ſcientia Theologiæ Moralis ſeu caſuum conſcientiæ quæ cōſiſtit in cognitione horum octo, nimirùm vt ſciat Confeſſarius. 1. diſtinguere ſaltem in genere peccatum mortale & veniale in materijs & occaſionibus quæ frequentius accidunt. 2. Circunſtantias quæ mutant ſpeciem peccatorum. 3. Caſus reſeruatos. 4. Eos qui habent aliquam cenſuram annexam. 5. Eos qui ad reſtitutionem obligant. 6. Peccata in quolibet hominum ſtatu frequentiora. 7. Diſpoſitiones in pœnitentibus requiſitas vt abſolutione digni ſint. 8. Canones pœnitentiales vt nouerit imponere pænas pro menſura delictorum.

Quæres 3. an Confeſſarius teneatur hæc omnia ſcire perfectè? R. 1. negatiuè teneri tamen ſcire dubitare in caſibus difficilibus vt libros vel peritiores Sacerdotes maximè ſuum Epiſcopum conſulere poſſit.

R. Et aduerto 2. vt quis dubitare ſciat, majori ſcientiâ opus eſſe quam vulgò credunt,

neque illam ſciolorum quos adeò ſancta Thereſia damnauit, ſufficere.

Dices cur illa ſciolorum ſcientia non ſufficiat.? R. quia paſſim nocet plurimum, optabilius enim foret hujuſmodi Confeſſarios eſſe prorsùs ignaros, 1. enim ſuæ ſcientiæ non ita fiderent, quæ cauſa eſt cur non conſulant Doctores, 2. nec ipſis alij fiderent ſi docti non haberentur quales videri affectant.

Quæres 4. quando cenſeatur Confeſſarius habere doctrinā mediocrem quâ dubitare ſciat? R. cum legit & capit mediocriter Auctorem qui de vniuerſa Theolgia Morali tractauerit.

LECTIO X.

Quas opiniones ſequi debeat Confeſſarius.

QVÆRES 1. quam duarum opinionum ſequi debeat Confeſſarius qui certò nouit varias & contrarias eſſe Doctorum ſententias in aliquo caſu? R. 1. ſequi debere illam quæ ſacræ Scripturæ præſertim Euangelio conformior eſt. Quia Scriptura maximè noui Teſtamenti, vt diximus n. 7. ſuperioris Lectionis infallibilia principia Moralis Theologiæ Prophetis à Spiritu ſancto, Euangeliſtis à mundi Saluatore omnis veritatis oraculo dictata complectitur.

R. 2. debere ſequi opinionem doctrinæ ſanctorum Patrum conformiorem, 1. quia periculoſiſſimum eſt ab ea diſcedere vt Salomon docet Eccleſiaſti. c. 1. his verbis. *Qui diſſipat*

ſepem, mordebit eum coluber. Sepes quâ nos continere debemus, eſt doctrina ſanctorum Patrum; hominem verò qui eam diſſipabit & tranſgredietur, ſerpens Inferni ſuo morſu vulnerabit, hoc eſt decipiet quemadmodum primos parentes noſtros, qui ſcientiâ ipſis à Deo tradita minimè contenti, promiſſæque à diabolo ſcientiæ cupidi, miſerè decepti ſunt. Pergit Salomon, *qui transfert lapides nimirùm limites agrorum dimouendo, affligetur in eis*, hoc eſt inde moleſtiam capiet. Lapides autem ſanctorum Patrum Scripta interpretamur, qui verò illos egredietur, damnum feret. Denique ait Salomon, *qui ſcindit ligna vulnerabitur ab eis.* Hoc eſt vt ſcindens manibus ſuis lignum, ſæpius vulneratur ab eo, vel à partibus ligni ſe iterum iungentibus vehementer aſtringitur, quemadmodum illi contigit olim qui cum vi arborem fidiſſet, ab ea in ſe redeunte ipſumque conſtringente occiſus eſt, ita puram ſanctorum Patrum doctrinam reſpuens grauè ſibi damnum importat.

2. Nemo, niſi fuerit hæreticus, dubitat quin Patrum doctrinam ſequi teneamur in rebus Fidei, cur igitur non ſequemur in rebus ad Moralem Theologiam pertinentibus, hæc ratio adeò efficax S. Papæ Gregorio viſa eſt vt dixerit; *nullatenùs ſanè alicui Fides ſanctorum Patrum proderit, qui eorum canonicis atque moralibus præceptis non obedire, ſed pertinaciter reſiſtere ſtuduerit.* Et reuerà vt magis illam rationem firmemus; diſputantes cum hæreticis de aliquo Fidei articulo, nullum poſt diuinæ ſcripturæ teſtimonia efficacius argumentum ad eos conuincendos habemus

quam ſanctorum Patrum doctrinam. Si autem volumus ipſorum Fidem ad hujuſmodi normam dirigi, æquum eſt vt mores noſtros eâdem conformemus. Alioquin hæretici jure nobis illud Prouerbiorum Solomonis exprobrarent cap. 20. n. 10. *Pondus & pondus, menſura & menſura, vtrumque abominabile eſt apud Deum*; nam dicere poſſent, nos eorum dogmata ex Patrum doctrina ponderare, non verò noſtra, objicere poſſent ſe à nobis damnari quod Patres in rebus Fidei non ſequantur, cum eos ipſi ſequi nolimus in materia morali caſuum conſcientiæ.

Quæres 2. hujuſce Lectionis fructum? R. deplorandam eſſe in pleriſque hujus æui Doctoribus conſcientiæ ſtupendam cœcitatem qui parùm attendunt doctrinam ſanctorum Patrum, ſed ſatis eam venerari ſe putant cum ſophiſticis cauillationibus & commentitijs explicationibus, eorum doctrinæ ſoliditatem & integritatem eludere eneruareque conantur.

LECTIO XI.

Reſpondetur objectionibus quæ contra ſuperiori Lectione tradita fiunt.

OPponũt 1. doctrinã Patrum eſſe arctam, ſed cõtra 1. nemo ſibi blandiri, nemo ſeipſum decipere debet, at potiùs ſibi perſuadere ſpiritũ chriſtianiſmi aſtringere omnes fideles ad incedẽdum per arctã viam quæ ſola ducit ad vitam. Hoc enim decretum fecit Saluator mundi

Math. c. 7. n. 13. *Intrate per anguſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam: quam anguſta porta & arcta via eſt quæ ducit ad vitam & pauci ſunt qui inueniunt eam.*

2. Solæ opiniones arctæ ſunt tutæ quamuis carni & ſanguini duræ: præter illas autem inuenies dumtaxat pericula & præcipitia quæ vix euitare poſſis. Quod velle innuere videtur his verbis Regius Dauid Propheta. *Iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi.* Hoc eſt poſuerunt Dæmones laqueum mihi, & ſcandala juxta
v. iter, inquit, non in ipſo itinere vt te doceat nullum vſquam offenſurum qui per latam & rectam ſanctorum Patrum viam inceſſerit.

Dices ſed ſi Doctores eximiâ virtute præditi laxas opiniones teneant quamuis à Patrum doctrina remotas; numquid eas ſequi poterimus? R. ad hoc admiranda B. Ioannis à Cruce verba vſurpando in ſententijs, ſententia 72. *Si quis tibi perſuadere conetur doctrinam laxam tametſi miraculis eam confirmet, ei non credas.*

Opponunt 2. nouas opiniones videri meliores, quia omnes ſciẽtias magis ac magis in dies explicari, dilucidari & perfici conſtat. Sed contrà, 1. Id quidem verum eſſe poteſt de artibus mechanicis & ſcientijs humanis, non autem de Theologia Morali quæ cùm ſupernaturalis ſit, lumen ſuum à Deo non à ſolo humano diſcurſu haurire debet. Vndè quo magis annorum decurſu recedimus à diuina luce quâ naſcens Eccleſia illuſtrabatur, Moralis Theologia deterior fit & offuſis mundani ſpiritus humanarumque rationum tenebris obſcuratur. Quemadmodum terræ quo magis Hyeme Sol

ab ipſis recedit, minori lumine gaudent dieſque breuiores ac frigidiores habent, & aquæ quo longiùs abeſt à fonte, minus eſt pura.

2. Nouæ opiniones tres habent defectus notabiles, 1. Enim valde ſuſpectæ ſunt; vnde ait Tertullianus contra Praxeam c. 2: *Id eſſe verum quodcumque primum; id eſſe adulterum quodcumque poſterius.* 2. Humanâ Philoſophiâ prorſus nituntur, à qua, vt Ludouicus Granatenſis meritò queſtus eſt, magnum Eccleſia vulnus accepit. 3. Illæ, maximam partem, ſunt mere ſpeculatiuæ, ac juxta Logicæ regulas & ſophiſmatum dolos ſuſtineri quidem poſſunt, reuera tamen inſulſæ, errori obnoxiæ & in praxi periculoſæ.

LECTIO XII.

De eodem Argumento.

OPponunt 3. modò approbatus Auctor aliquam opinionem docuerit, nos poſſe illam ſequi, tametſi minùs probabilis fuerit quam contraria. Sed contra, 1. Errant qui hoc tanquam certam & generalem regulam tradunt, poſſe nos omnem ſequi opinionem quam tuetur aliquis Auctor. Plures enim ſunt opiniones à quibuſdam Auctoribus aſſertæ, quæ adeò à communi ſenſu abhorrent, vt eas defendere nos puderet, vixque ab vllo Doctore prolatos eſſe crederemus. Ita vt de illis dici poſſit quod olim B. Hyeronimus de hæreſibus affirmabat, *Sententias iſtas prodidiſſe, ſuperaſſe eſt.*

2. Illi qui concurrunt ad hujuſmodi opiniones laxas, ne dicam conuolant, ita, ſi bene aduertas, plærumque affecti ſunt, vt ſolùm velint quæcumque ipſis cupiditas ſuggerit, hocque parati ſint agere, quamuis nullum Autorem ſuæ propenſioni fauentem reperirent. Et reueraquot ſunt homines in praxi, qui poſtquam plurimos Auctores viuos conſuluerint vt aliquem ſuis ſtudijs, v. g. vſuræ, ſimoniæ, &c. patrocinantes inueniant, nullo reperto, malum nihilominùs exequuntur, de quo tamen conſulere Doctores magnâ ſollicitudine curauerant.

Si quæras autem fructum ex tribus his Lectionibus colligendum? R. Cauendum eſſe diligenter à quibuſdam Auctoribus qui aliorum ſententias compilarunt. Illas enim ſeligere paſſim affectant quæ minus rationi ac pietati conformes ſunt, quales in omnibus fere Auctoribus repetire licet, com vt ille dicebat olim, *aliquando bonus dormitet Homerus*: quæque potius retractatione (quam agere ne ipſum quidem Auguſtinum, Eccleſiæ Doctorum Aquilam puduit) dignæ ſint quàm imitatione. Hic autem faciunt grauem injuriam 1. diuinæ Euengeliorum & ſacræ veterum Patrum doctrinæ cujus viam arctam deſtruere conantur. 2. Plurimis Doctoribus, quorum errores proferunt cum potiùs ſilentio prætermittere deberent. 3. Illis qui ſtudent Caſibus conſcientiæ quos periculoſis opinionibus & à cõmuni certaque Patrum viâ multum abhorrentibus imbuunt. 4. Fidelibus quòs ad oram præcipitij ſatis alioquin adillam ſuâ ſponte procliues impellunt Cœterum hujuſmoni Auctores ſcire

aliqui fungos appellant, quemadmodum enim fungus omne terræ venenum ad ſe trahit, pariter ipſi quidquid alij Auctores peccauerant, vnum in locum collegere.

LECTIO XIII.

De Charitate quæ tertia eſt boni Confeſſarij dos.

QVÆRES 1. In quo ſita ſit Confeſſarii charitas? R. vt veri parentis more ſingulos pœnitentes toto pectore amet. Dixi. 1. Veri parentis more, quod aliquibus Confeſſariis falſa charitas inſit de qua n. 3. huius Lectionis agetur. Dixi 2. ſingulos pœnitentes quia ſunt nonnuli Confeſſarii qui maxime, diligunt aliquos pœnitentes in ſpeciem, non verò alios, ſed hæc charitas naturalis eſt & à ſenſuum propenſione non à gratiæ motu proficiſcitur, ideòque periculoſa.

Quæres 2. quomodò Confeſſarius exercere debeat charitatem in ſuos pœnitentes? R. Tripliciter, 1. ante Confeſſionem duo agere debet, 1. ſtudeat habere puram intentionem quærendi ſolùm, in hoc munere ſalutem animarum, non vero ſuam exiſtimationem aut aliquod lucrum temporale. 2. Multum oret pro ſuis pœnitentibus, eorumque cuſtodes Angelos ac ſuum inuocet, vt quia cum illis ſalutem animarum curat, eorum luce illuſtretur ac dirigatur.

2. Dum Confeſſiones audit, tria præſtare debet, 1. eorum peccatis ac miſeriis compati, dolereque de illis perinde ac de ſuis: vt ita

ſanctum Ambroſium imitetur, qui pœnitentium delicta æque ac ſua deplorans, eos hujuſmodi charitatis arte ad lacrymas excitabat. 2. Pœnitentes hortari verbis igneis charitatis quæ in meditatione eius exardeſcat, & de Altari ſublatis inſtar calculi quo Angelus munda-
ſaïæ c. uit labia Iſaïæ, ſymboli pœnitentis. Cæterum
n. 6. illos non modò ad præteriti dolorem, ſed etiam ad ſatisfaciendũ Deo fructibus dignis pœnitentiæ firmiterque proponendum integram emendationem vitæ, inducet. 3. Eoſdem pœnitentes docere tutiora & Euangelica media ſe peccatis emergendi ac meliora cauendi ab illis remedia inpoſterum.

3. Poſt auditam Confeſſionem 1. iterum pro illis orabit, 2. pro eiſdem Deo ſatisfaciet.

Quæres 3. quandonam Confeſſarii charitatem falſam habere cenſeantur? In his præſertim 4. caſibus. 1. Molli brachio pœnitentes obiurgando, vt olim magnus Heli Sacerdos peccata ſuorum filiorum increpabat. 2. Laxas opiniones ſequendo. 3. Non differendo abſolutionem cum opus eſt. 4. Leuiores pœnas iniungendo.

Quæres 4. huius Lectionis fructum? R. Eſſe duplicẽ, 1. vt Confeſſarius examinet, an veram aut falſam charitatem habeat, 2. vt de mediis vitandi falſam, & comparandi exercendique veram charitatem ſeriò cogitet.

LECTIO XIV.

De ſancta libertate in Confeſſario requiſita.

QVÆRES I. quid per ſanctam libertatem intelligamus? R. quandam liberationem & vacuitatem omnium reſpectuum humanorum, à plenitudine ſpiritus Dei emanantem quæ efficit vt Confeſſarius liberè det omnia ſalutis monita ſuis pœnitentibus, Dixi 1. liberationem & vacuitatem omnium reſpectuum humanorum vt oſtenderem Confeſſario grauem incumbere obligationem cauendi vitium acceptionis perſonarum.

Dixi 2. à plenitudine ſpiritus Dei emanantem. Vt indicarem Confeſſario neceſſariam eſſe diuini ſpiritus plenitudinem antequam huic muneri ſe immiſceat, nam ſi Dei ſpiritu non ſit plenus, Apoſtolos imitari non poteſt, qui vt habetur Actuum 4. n. 31. *Repleti Spiritu ſancto, loquebantur cum fiducia verbum* Dei, ſed ſimilis erit illis pſeudoprophetis de quibus loquitur Iſaïas c. 56. n. 10. his verbis, *Canes muti non valentes latrare.*

Dixi 3. omnia ſalutis monita, quod non ſufficiat Confeſſarium aliquam dicere veritatem, ſed omnem cum opus eſt, docere debet. Nam obſeruandum eſt reperiri Confeſſarios qui verum ſuis pœnitentibus dicunt in re leuis momenti v. g. modicæ reſtitutionis: ſed tantum duo verba faciunt, aut etiam omnino ſilent de reſtitutione magni momenti, de vſuris & aliis

ctio diffuſa in cordibus noſtris, ita vt hominibus illa obedientia præditis & vnctione ſpirituali plenis cum Ioanne Apoſtolo Epiſt. 1. Canonicæ cap. 2. n. 27. dici poſſit; *Vnctio ejus docet vos de omnibus.*

Secunda eſt ſcientia ſacræ Scripturæ præſertim noui Teſtamenti: ratio eſt, quia vera, infallibilia & minimè fucata moralis Chriſtianæ vniuerſalia principia in veteri, ac præcipuè nouo Teſtamento continentur. Hanc verò ſcientiam Confeſſarius acquiret lectione non quidem perfunctoriâ, ſed quæ tres has conditiones habeat. 1. Cordis munditiem. 2. Rectam intentionem, & 3. Humilitatem.

Tertia eſt ſcientia Theologiæ Moralis ſeu caſuum conſcientiæ quæ cõſiſtit in cognitione horum octo, nimirùm vt ſciat Confeſſarius. 1. diſtinguere ſaltem in genere peccatum mortale & veniale in materijs & occaſionibus quæ frequentius accidunt. 2. Circunſtantias quæ mutant ſpeciem peccatorum. 3. Caſus reſeruatos. 4. Eos qui habent aliquam cenſuram annexam. 5. Eos qui ad reſtitutionem obligant. 6. Peccata in quolibet hominum ſtatu frequentiora. 7. Diſpoſitiones in pœnitentibus requiſitas vt abſolutione digni ſint. 8. Canones pœnitentiales vt nouerit imponere pænas pro menſura delictorum.

Quæres 3. an Confeſſarius teneatur hæc omnia ſcire perfectè? R. 1. negatiuè teneri tamen ſcire dubitare in caſibus difficilibus vt libros vel peritiores Sacerdotes maximè ſuum Epiſcopum conſulere poſſit.

R. Et aduerto 2. vt quis dubitare ſciat, majori ſcientiâ opus eſſe quam vulgò credunt,

neque illam ſciolornm quos adeò ſancta Theresia damnauit, ſufficere.

Dices cur illa ſciolorum ſcientia non ſufficiat.? R. quia paſſim nocet plurimum, optabilius enim foret hujuſmodi Confeſſarios eſſe prorsùs ignaros, 1. enim ſuæ ſcientiæ non ita fiderent, quæ cauſa eſt cur non conſulant Doctores, 2. nec ipſis alij fiderent ſi docti non haberentur quales videri affectant.

Quæres 4. quando cenſeatur Confeſſarius habere doctrinã mediocrem quâ dubitare ſciat? R. cum legit & capit mediocriter Auctorem qui de vniuerſa Theolgia Morali tractauerit.

LECTIO X.

Quas opiniones ſequi debeat Confeſſarius.

QVÆRES 1. quam duarum opinionum ſequi debeat Confeſſarius qui certò nouit varias & contrarias eſſe Doctorum ſententias in aliquo caſu? R. 1. ſequi debere illam quæ ſacræ Scripturæ præſertim Euangelio conformior eſt. Quia Scriptura maximè noui Teſtamenti, vt diximus n. 7. ſuperioris Lectionis infallibilia principia Moralis Theologiæ Prophetis à Spiritu ſancto, Euangeliſtis à mundi Saluatore omnis veritatis oraculo dictata complectitur.

R. 2. debere ſequi opinionem doctrinæ ſanctorum Patrum conformiorem, 1. quia periculoſiſſimum eſt ab ea diſcedere vt Salomon docet Eccleſiaſti. c. 1. his verbis. *Qui diſſipat*

ſepem, mordebit eum coluber. Sepes quâ nos continere debemus, eſt doctrina ſanctorum Patrum; hominem verò qui eam diſſipabit & tranſgredietur, ſerpens Inferni ſuo morſu vulnerabit, hoc eſt decipiet quemadmodum primos parentes noſtros, qui ſcientiâ ipſis à Deo tradita minimè contenti, promiſſæque à diabolo ſcientiæ cupidi, miſerè decepti ſunt. Pergit Salomon, *qui transfert lapides nimirùm limites agrorum dimouendo, affligetur in eis*, hoc eſt inde moleſtiam capiet. Lapides autem ſanctorum Patrum Scripta interpretamur, qui verò illos egredietur, damnum feret. Denique ait Salomon, *qui ſcindit ligna vulnerabitur ab eis.* Hoc eſt vt ſcindens manibus ſuis lignum, ſæpius vulneratur ab eo, vel à partibus ligni ſe iterum iungentibus vehementer aſtringitur, quemadmodum illi contigit olim qui cum vi arborem fidiſſet, ab ea in ſe redeunte ipſumque conſtringente occiſus eſt, ita puram ſanctorum Patrum doctrinam reſpuens grauè ſibi damnum importat.

2. Nemo, niſi fuerit hæreticus, dubitat quin Patrum doctrinam ſequi teneamur in rebus Fidei, cur igitur non ſequemur in rebus ad Moralem Theologiam pertinentibus, hæc ratio adeò efficax S. Papæ Gregorio viſa eſt vt dixerit; *nullatenùs ſanè alicui Fides ſanctorum Patrum proderit, qui eorum canonicis atque moralibus præceptis non obedire, ſed pertinaciter reſiſtere ſtuduerit.* Et reuerà vt magis illam rationem firmemus; diſputantes cum hæreticis de aliquo Fidei articulo, nullum poſt diuinæ ſcripturæ teſtimonia efficacius argumentum ad eos conuincendos habemus

Digitized by Google

quam ſanctorum Patrum doctrinam. *Si* autem volumus ipſorum Fidem ad hujuſmodi normam dirigi, æquum eſt vt mores noſtros eâdem conformemus. Alioquin hæretici jure nobis illud Prouerbiorum Solomonis exprobrarent cap. 20. n. 10. *Pondus & pondus, menſura & menſura, vtrumque abominabile eſt apud Deum*; nam dicere poſſent, nos eorum dogmata ex Patrum doctrina ponderare, non verò noſtra, objicere poſſent ſe à nobis damnari quod Patres in rebus Fidei non ſequantur, cum eos ipſi ſequi nolimus in materia morali caſuum conſcientiæ.

Quæres 2. hujuſce Lectionis fructum? R. deplorandam eſſe in pleriſque hujus æui Doctoribus conſcientiæ ſtupendam cœcitatem qui parùm attendunt doctrinam ſanctorum Patrum, ſed ſatis eam venerari ſe putant cum ſophiſticis cauillationibus & commentitijs explicationibus, eorum doctrinæ ſoliditatem & integritatem eludere eneruareque conantur.

LECTIO XI.

Reſpondetur objectionibus quæ contra ſuperiori Lectione tradita fiunt.

OPponūt 1. doctrinā Patrum eſſe arctam, ſed cōtra 1. nemo ſibi blandiri, nemo ſeipſum decipere debet, at potiùs ſibi perſuadere ſpiritū chriſtianiſmi aſtringere omnes fideles ad incedēdum per arctā viam quæ ſola ducit ad vitam. Hoc enim decretum fecit Saluator mundi

Math. c. 7. n. 13. *Intrate per anguſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via eſt quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam: quam anguſta porta & arcta via eſt quæ ducit ad vitam & pauci ſunt qui inueniunt eam.*

2. Solæ opiniones arctæ ſunt tutæ quamuis carni & ſanguini duræ: præter illas autem inuenies dumtaxat pericula & præcipitia quæ vix euitare poſſis. Quod velle innuere videtur his verbis Regius Dauid Propheta. *Iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi.* Hoc eſt poſuerunt Dæmones laqueum mihi, & ſcandala juxtà iter, inquit, non in ipſo itinere vt te doceat nullum vſquam offenſurum qui per latam & rectam ſanctorum Patrum viam inceſſerit.

Dices ſed ſi Doctores eximiâ virtute præditi laxas opiniones teneant quamuis à Patrum doctrina remotas; numquid eas ſequi poterimus? R. ad hoc admiranda B. Ioannis à Cruce verba vſurpando in ſententijs, ſententia 72. *Si quis tibi perſuadere conetur doctrinam laxam tametſi miraculis eam confirmet, ei non credas.*

Opponunt 2. nouas opiniones videri meliores, quia omnes ſciẽtias magis ac magis in dies explicari, dilucidari & perfici conſtat. Sed contrà, 1. Id quidem verum eſſe poteſt de artibus mechanicis & ſcientijs humanis, non autem de Theologia Morali quæ cùm ſupernaturalis ſit, lumen ſuum à Deo non à ſolo humano diſcurſu haurire debet. Vndè quo magis annorum decurſu recedimus à diuina luce quâ naſcens Eccleſia illuſtrabatur, Moralis Theologia deterior fit & offuſis mundani ſpiritus humanarumque rationum tenebris obſcuratur. Quemadmodum terræ quo magis Hyeme Sol

ab ipſis recedit, minori lumine gaudent dieſque breuiores ac frigidiores habent, & aquæ quo longiùs abeſt à fonte, minus eſt pura.

2. Nouæ opiniones tres habent defectus notabiles, 1. Enim valde ſuſpectæ ſunt; vnde ait Tertullianus contra Praxeam c. 2. *Id eſſe verum quodcumque primum; id eſſe adulterum quodcumque poſterius.* 2. Humanâ Philoſophiâ prorſus nituntur, à qua, vt Ludouicus Granatenſis meritò queſtus eſt, magnum Eccleſia vulnus accepit. 3. Illæ, maximam partem, ſunt mere ſpeculatiuæ, ac juxta Logicæ regulas & ſophiſmatum dolos ſuſtineri quidem poſſunt, reuera tamen inſulſæ, errori obnoxiæ & in praxi periculoſæ.

LECTIO XII.

De eodem Argumento.

OPponunt 3. modò approbatus Auctor aliquam opinionem docuerit, nos poſſe illam ſequi, tametſi minùs probabilis fuerit quam contraria. Sed contra, 1. Errant qui hoc tanquam certam & generalem regulam tradunt, poſſe nos omnem ſequi opinionem quam tuetur aliquis Auctor. Plures enim ſunt opiniones à quibuſdam Auctoribus aſſertæ, quæ adeò à communi ſenſu abhorrent, vt eas defendere nos puderet, vixque ab vllo Doctore prolatas eſſe crederemus. Ita vt de illis dici poſſit quod olim B. Hyeronimus de hæreſibus affirmabat, *Sententias iſtas prodidiſſe, ſuperaſſe eſt.*

2. Illi qui concurrunt ad hujuſmodi opiniones laxas, ne dicam conuolant, ita, ſi bene aduertas, plærumque affecti ſunt, vt ſolùm velint quæcumque ipſis cupiditas ſuggerit, hocque parati ſint agere, quamuis nullum Autorem ſuæ propenſioni fauentem reperirent. Et reueraquot ſunt homines in praxi, qui poſtquam plurimos Auctores viuos conſuluerint vt aliquem ſuis ſtudijs, v. g. vſuræ, ſimoniæ, &c. patrocinantes inueniant, nullo reperto, malum nihilominùs exequuntur, de quo tamen conſulere Doctores magnâ ſollicitudine curauerant.

Si quæras autem fructum ex tribus his Lectionibus colligendum? R. Cauendum eſſe diligenter à quibuſdam Auctoribus qui aliorum ſententias compilarunt. Illas enim ſeligere paſſim affectant quæ minus rationi ac pietati conformes ſunt, quales in omnibus fere Auctoribus reperire licet, cum vt ille dicebat olim, *aliquando bonus dormitet Homerus*: quæque potius retractatione (quam agere ne ipſum quidem Auguſtinum, Eccleſiæ Doctorum Aquilam puduit) dignæ ſint quàm imitatione. Hic autem faciunt grauem injuriam 1. diuinæ Euengeliorum & ſacræ veterum Patrum doctrinæ cujus viam arctam deſtruere conantur. 2. Plurimis Doctoribus, quorum errores proferunt cum potiùs ſilentio prætermittere deberent. 3. Illis qui ſtudent Caſibus conſcientiæ quos periculoſis opinionibus & à cõmuni certaque Patrum viâ multum abhorrentibus imbuunt. 4. Fidelibus quòs ad oram præcipitij ſatis alioquin adillam ſuâ ſponte procliues impellunt Cœterum hujuſmoni Auctores ſcire

aliqui fungos appellant, quemadmodum enim fungus omne terræ venenum ad ſe trahit, pariter ipſi quidquid alij Auctores peccauerant, vnum in locum collegere.

LECTIO XIII.

De Charitate quæ tertia eſt boni Confeſſarij dos.

QVÆRES 1. In quo ſita ſit Confeſſarii charitas? R. vt veri parentis more ſingulos pœnitentes toto pectore amet. Dixi. 1. Veri parentis more, quod aliquibus Confeſſariis falſa charitas inſit de qua n. 3. huius Lectionis agetur. Dixi 2. ſingulos pœnitentes quia ſunt nonnuli Confeſſarii qui maxime, diligunt aliquos pœnitentes in ſpeciem, non verò alios, ſed hæc charitas naturalis eſt & à ſenſuum propenſione non à gratiæ motu proficiſcitur, ideòque periculoſa.

Quæres 2. quomodò Confeſſarius exercere debeat charitatem in ſuos pœnitentes? R. Tripliciter, 1. ante Confeſſionem duo agere debet, 1. ſtudeat habere puram intentionem quærendi ſolùm, in hoc munere ſalutem animarum, non vero ſuam exiſtimationem aut aliquod lucrum temporale. 2. Multum oret pro ſuis pœnitentibus, eorumque cuſtodes Angelos ac ſuum inuocet, vt quia cum illis ſalutem animarum curat, eorum luce illuſtretur ac dirigatur.

2. Dum Confeſſiones audit, tria præſtare debet, 1. eorum peccatis ac miſeriis compati, dolereque de illis perinde ac de ſuis: vt ita

LECTIO XIV.

De ſancta libertate in Confeſſario requiſita.

QVÆRES 1. quid per ſanctam libertatem intelligamus? R. quandam liberationem & vacuitatem omnium reſpectuum humanorum, à plenitudine ſpiritus Dei emanantem quæ efficit vt Confeſſarius liberè det omnia ſalutis monita ſuis pœnitentibus, Dixi 1. liberationem & vacuitatem omnium reſpectuum humanorum vt oſtenderem Confeſſario grauem incumbere obligationem cauendi vitium acceptionis perſonarum.

Dixi 2. à plenitudine ſpiritus Dei emanantem. Vt indicarem Confeſſario neceſſariam eſſe diuini ſpiritus plenitudinem antequam huic muneri ſe immiſceat, nam ſi Dei ſpiritu non ſit plenus, Apoſtolos imitari non poteſt, qui vt habetur Actuum 4. n. 31. *Repleti Spiritu ſancto, loquebantur cum fiducia verbum* Dei, ſed ſimilis erit illis pſeudoprophetis de quibus loquitur Iſaïas c. 56. n. 10. his verbis, *Canes muti non valentes latrare.*

Dixi 3. omnia ſalutis monita, quod non ſufficiat Confeſſarium aliquam dicere veritatem, ſed omnem cum opus eſt, docere debet. Nam obſeruandum eſt reperiri Confeſſarios qui verum ſuis pœnitentibus dicunt in re leuis momenti v. g. modicæ reſtitutionis: ſed tantum duo verba faciunt, aut etiam omnino ſilent de reſtitutione magni momenti, de vſuris & aliis

contractibus iniquis, de reſidendi aut Beneficium incompatibile vel malis artibus adeptum dimittendi onere &c. in quo Saulem imitantur, cui cum Samuël Dei iuſſu mandaſſet l. 1. Regum c. 15. percutere Amalec & demoliri vniuerſa eius ab homine vſque ad aſinum, ille quidquid vile fuit & reprobum demolitus eſt pepercit autem gregibus melioribus & ipſi regi qua re Deus valde irritatus hæc ei voce Samuëlis locutus eſt, *abiecit te Dominus ne ſis Rex.* ita quidam Confeſſarii verum aliquando ſuis pœnitentibus dicunt in re leuioris momenti, ſed canes muti latrare non audent cum de rebus agitur grauioribus, timentes eis inferre mœſtitiam quos ad pœnitentiam contriſtari oporteret. Itaque rei ſunt criminis eorum de qui-
2. *Ad* bus loquitur Paulus Apoſtolus ad Rom. c. 1.
Cor. 7: *qui veritatem Dei in iniuſtitiâ detinent.* Cum
9. enim ex paterno iudicis officio verum dicere teneantur, graui pœnâ digni ſunt cum Dei veritatem illam omnipotentis filiam quaſi captiuam detinent, vt falſa detur libertas reis diuinæ ipſorumque iuriſdictioni obnoxiis.

Quæres 2. quibus mediis illa libertas acquiri poſſit? R. duobus vt Confeſſarius 1. nihil præter Deum optet, 2. nihil preter eundem timeat.

Quæres 3. huius Lectionis fructum? R. Vt attendamus 1. difficultatem illius comparandæ libertatis, 2. eiuſdem virtutis raritatem. Vnde colligatur iuſte metuendum eſſe ne muneri Confeſſoris obeundo idonei ſimus; niſi ſaltem exercere hanc libertaté in ocaſionibus, eamque rogare frequenter à Deo, vere proponamus.

LECTIO XV.

De prudentia & experientia Confeſſarij.

QVæres 1. quintam virtutem Confeſſario neceſſariam vt licitè ſuum munus impleat? R. eſſe prudentiam ſpiritus. Dixi ſpiritus, vt hanc diſtinguerem à prudentia carnis, aut mundi, quæ valdè pernicioſa eſt.

Quæres 2. in quo poſita ſit illa carnis & mundi prudentia quæ interdum reperitur in aliquibus Confeſſarijs? R. in judicando malis regulis de Caſibus conſcientiæ: quarum prima eſt corruptum hominum judicium & diſcurſus mundi opinione innixus, mundi inquam ideſt amatorum vitij, altera verò eſt conſuetudo, nam iniquum eſt res ponderare in ſtatera conſuetudinis non præceptorum Dei.

Quæres 3. in quo conſiſtat vera prudentia Confeſſarij? R. in his quinque. 1. Vt fugiat mundi prudentiam, de qua mox egimus.

2. Vt juuet pœnitentem ad confitenda peccata idque tripliciter, nimirum 1. interrogando ſi fuerit ignarus. 2. Verecundantem incitando. 3. Ei timorem injiciendo ſi durum ac moroſum deprehendat.

3. Vt diſponat pœnitentem ad recipiendam peccatorum veniam, proponendo rationes & argumenta quibus ad eorum dolorem & emendationem induci poſſit.

4. Vt differat abſolutionem modò infra vberiùs explicando.

Digitized by Google

5. Vt pro peccatis admiſſis pœnam illi conſtituat, detque conſilia ejus ſtatui, corporis habitudini, vtilitatibus & circunſtantijs alijs congrua.

Quæres 4. ſextam Confeſſarij virtutem? R. ſapientem vſum. Dixi ſapientem, quod in aliquibus Confeſſarijs ſtulta experientia reperiatur, quæ in eo conſiſtit vt ſtudere ac theoriam diſcere negligant, aientes Confeſſarij artem vſu ipſo comparari, neque ſtudio opus eſſe, quod æque aut etiamplus temerarium & perniciosum eſt quam ſi Chirurgus ſuæ artis ignarus, œgrotos curare, venáſque minimè ſibi notas eis incidere vellet, nam is vnam pro alia incidendo, corpus tantùm occideret, at imperiti Confeſſarij animam multò præſtantiorem occidunt.

Quæres 5. quibus medijs ille vſus acquiretur? R. vſum in hac arte artium regiminis animarum, aliâ prorſus ratione acquiri à Confeſſaris, quam in arte Medicæ aut Chirurgi, nam hi ſcientes euadunt periculis, quæ in aliorum corporibus fecere, cum ante neceſſariam ſibi doctrinam comparauerint, ſed Confeſſarii mediocri iam ſcientiâ inſtructi, vt vſu ipſo peritiores fiant, in ſeipſis experiri debent paſſionum ac vitiorum curationem, antequam alios eam docere præſumant.

Quæres 6. huiuſce Lectionis fructum? R. Videndum eſſe 1. num in te agnoſcas, 1. radicem aliquam prudentiæ carnis, 2. vel falſum illud axioma, videlicet non eſſe opus multo ſtudio vt quis bonus Confeſſor euadat cum talis ipſo vſu fieri poſſit.

LECTIO XVI.

De Contritione.

QVÆRES quid ſit contritio? R. eſſe dolorem animæ ſummum ac deteſtationem de ſuis peccatis ob ſupernaturalem cauſam excitatum cum firmo propoſito emendationis inpoſterum & Confeſſionis. Explico definitionem.

Dixi 1. contritionem eſſe dolorem, æquum enim eſt peccatum in animam prauæ rei delectatione admiſſum, ab illa eiuſdem dolore expelli.

Dixi 2. eſſe dolorem animæ, quod non ſit neceſſe illum dolorem eſſe ſenſibilem & in parte inferiori animæ reſidere, ſed ſufficiat eſſe in voluntate ac mente. Dixi 3. eſſe dolorem ſummum, vt enim Deus ſuper omnia diligendus eſt, ſaltem appretiatiuè, ita de illo offenſo magis quàm de vllo alio malo dolendum appretiatiuè, non tamen intenſiuè?

Dixi 4. contritionem eſſe dolorem ac deteſtationem ſimul. Quia omnis deteſtatio peccatorum non eſt contritio, Deus enim illa deteſtatur, & in cœlo Sancti, quæ olim in terris admiſerunt, nec tamen contritionem habent, quippe qui cum Beati ſint, omni dolore prorſus vacent.

Dixi 5. eſſe deteſtationē peccatorum videlicet omnium mortalium, non verò dumtaxat aliquorum, nam contritio vt bona ſit debet eſſe

vniuerſalis ſaltem reſpectu omnium peccatorum mortalium, cum vnum ſine altero non poſſit remitti. Dixi ſaltèm, &c. Quod non ſit neceſſarium eam eſſe vniuerſalem de omnibus venialibus quorum vnum ſine alio remitti poteſt.

Dixi *6.* ob cauſam ſupernaturalem excitatum quià gratia cum ſit qualitas ſupernaturalis, requirit diſpoſitionem eiuſdem ordinis hoc eſt ſupernaturalem: vndè colligitur eum qui doleret de peccatis ob finem naturalem v. g. pudorem & infamiam, non habiturum veram contritionem. Obſeruandum verò eſt aſſignari duo motiua ſupernaturalia, vnum perfectum, ſcilicet amorem Dei qui perfectæ contritionis eſt cauſa, & alterum imperfectum, videlicet metum amittendi gloriam vel in barathrum eundi, qui contritionem imperfectam efficit vulgò dictam in ſcholis attritionem.

Dixi 7. cum firmo emendationis propoſito, nàm eo carens per delectationem peccato adhæreret, ideoque fictam haberet contritionem dumtaxat. Cœterum aduerte probabilius eſſe firmum illud propoſitum debere eſſe paſſim explicitum, non tantùm implicitum.

LECTIO XVII.

De conditionibus Confeſſionis ac 1. examine conſcientiæ præmittendo.

QVÆRES 1. an teneamur abſolutè conſcientiam excutere ante Confeſſionem? R. Affirmatiue idque iure diuino, ratio eſt 1. quià Concilium Tridentinum hanc notat obligationem ſeſſione 14. c. 5. & Canone. 7. 2. jus diuinum ad Confeſſionem omnium peccatorum obligans vt probauimus lect. 2. n. 2. cenſetur obligare ad examen conſcientiæ, nemo enim confiteri poteſt ſua omnia peccata, niſi ea recordetur, neque recordari, niſi priùs cogitet, ſuæque conſcientiæ ſinus omnes & latebras exploret; atqui præceptum aſtringens ad aliquam actionem, aſtringit etiam ad ſuſcipienda media illi faciendæ neceſſaria, ergo Deus Confeſſionem omnium delictorum iubendo, examen præcepiſſe cenſetur cum ſit medium ſine quo nullus ea confiteri poteſt.

Quæres 2. quam diligentiam conferre teneamur ad examen cōſcientiæ ante confeſſionem? R. Eamdem quæ adhiberi ſolet in rebus magni momenti, non tamen omnem abſolutè poſſibilem, quia ſenſus communis ſuggerit debere nos ſaltem æquè ſalutis noſtræ ac mundi negotium curare. Dixi non tamen, &c. quia ſuaue jugum Chriſti Domini ac legis Euangelicæ non videtur omnem in hoc diligentiam & curam abſolutè poſſibilem requirere. 2. Alioqui

daretur ſemper occaſio ſcrupulis qui non ſuggerent vehementer.

Quæres 3. ſi quis probabiliſſimè crederet ſe tempore Confeſſionis non recordaturum peccata ſua, teneretur ne anteà & vt illa commiſiſſet, ſcribere?

R. 1. ad id paſſim non teneri, 1. quod iſtud genus diligentiæ inuſitatum ſit. 2. Ob frequens periculum ne ſcriptura in aliquem incideret.

R. 2. Quamuis abeſſet huiuſmodi periculum, in rigore ad hoc non teneri probabilius eſſe, fateor tamen rem eſſe conſulendam præſertim ſi quis ita ſcriberet, vt nemo ſcripturam legere aut intelligere poſſet. Dixi. 1. eſſe probabilius non teneri ad hoc in rigore quod etiam in tali caſu non teneatur adhibere hanc diligentiam extraordinariam. Dixi 2. rem eſſe conſulendam, quia hæc praxis magnam haberet perfectionem, & omni careret malo cum eâ quam ſuppoſuimus circunſtantiâ.

Quæres 4. vtrum ille qui ſcribere ſcit, volens confiteri teneatur peccata ſcribere quod probabiliter aliquorum omiſſionem timeat niſi ſcripſerit?

R. 1. Auctores videri hoc quæſitum cum præcedenti confundere.

R. 2. Simillimum veri eſſe teneri ſcibere in eo caſu, quia probabiliter metuens ob debilem memoriam alicuius peccati omiſſionem, niſi ſcribat reus erit illius ſi contingat, cum eam facille ac citrà periculum vitare potuerit.

LECTIO

LECTIO XVIII.

De quibuſdam vulgi erroribus circa examen Confeſſioni præmittendum.

QVÆRES I. frequentiores vulgi errores circa examen conſcientiæ quod fieri debet ante Cõfeſſionem? R. Tres iſtos ſequentibus quæſitis explicandos.

Quæres 2. quinam ſit primus error? R. Eorum qui conſcientiam nullatenus excutiunt ante Confeſſionem, ſed tantùm de pulchro veſtitu & ornatu cogitant, & quod peius eſt aliqui non confitentur quia malè veſtiti ſunt quamuis illos excuſet egeſtas.

Dices numquid ad ſacrum Pœnitentiæ tribunal cum pulchro veſtitu accedendum eſt. R. Ita eſſe modò id fieri poſſit, non ideo tamen omittendum quod in iſta occaſione præcipuum & abſolutè neceſſarium eſt, videlicet examen conſcientiæ. Dixi modò id fieri poſſit, nam ſi obſtet egeſtas quo minus benè veſtiaris, cogitare debes, animum à Deo requiri dumtaxat, ſummamque illius bonitatem quam parentis Filij Prodigi benignitas adumbrat in Euangelio, diuitias æternæ ſuæ charitatis in te oſtenſuram, vt enim ille filium à porcorum cuſtodia, nudum & ſordidum redeuntem amplexus & oſculatus eſt: ita Deus cor tuum contritum & humiliatum non deſpiciet, ſed mundabit, gratiâ ſuâ doniſque cœleſtibus cumulabit.

Quæres 2. cauſam huius primi erroris? R. Eſſe triplicem. 1. Ignorantiam quod nemo eos docuerit neceſſitatem hujus examinis. 2. Quia ſe à Confeſſario interrogandos eſſe confidunt. 3. Alij pigritiâ metuque laboris faciunt quod ſe ad illud examen non applicent.

Quæres 3. vtrùm audiendæ ſint Confeſſiones eorum qui conſcientiam ſuam non excuſſerunt? R. Paſsim eſſe dimittendos cum charitate, vt eos Confeſſarius alio tempore doceat vel doceri curet modum ſcrutandi latebras conſcientiæ. Dixi paſsim, quia poſſet interdum accidere, aliquos ita rudes & ſtupidos eſſe vt ad conſcientiam excutiendam minimè apti ſint. Obſerua tamen vix illud poſſe contingere ſi parochus aut eius Vicarius ſtudiosè, diligenterque doceant plebem frequentior[e] delecta, nam ita rudiores etiam conſcientiæ latebras mediocriter explorare poterunt.

Quæres 4. ſecundum plebis errorem in hac materia? R. quod plures roganti Confeſſario vtrùm conſcientiam excuſſerint, ita eſſe reſpondeant, quia decreuerant confiteri à duobus vel tribus diebus.

Quæres 5. tertium ejuſmodi errorem? R. Iſtum eſſe circà methodum illius examinis. Plures enim non ſolùm Dei & Eccleſiæ Præcepta, ſed etiam quinque hominis ſenſus, ac ſeptem peccata capitalia quæ vulgus mortalia vocat, percurrere ſolent, at error eſt in hac methodo, 1. quia homines implicat, 2. inutilis eſt, cùm ad Præcepta Dei facilè omnia reduci poſſint hac ratione.

1. Enim quod attinet ad Eccleſiæ Præcepta. Primum quo Miſſæ auditio iubetur ad quar-

tum de ſanctificatione Feſtorum Sabbati quæ tertium eſt Decalogi Mandatum, rediguntur 2. de Confeſſione annua, 3. de Communione Paſchali, 4. de obtinenda citò excommunicationis abſolutione, ad 1. Decalogi Præceptum reuocantur. 5. De jejunio Quadrageſimæ, 4. temporum & vigiliarum; 6. De abſtinentia carnium feria 6. & Sabbato; 7. De prohibitis Nuptiarum ſolemnitatibus certo anni tempore, ad 6. Decalogi Præceptum de fugienda mœchia rediguntur 8. quo decimas ſoluere iubemur, ad 7. vetans furtum reuocatur.

2. Quod ad peccata 5. ſenſibus admiſſa pertinet, ea facilè ad Decalogum reduces. Accedit illas accuſationes quæ de his ſenſibus fiũt, plerumque vagas eſſe, ideoq; cùm nihil certe definiant, ſuperfluas. Quid enim ſibi volunt huiuſmodi accuſationes, male oculis, male auribus videndo audiendove vſus ſum.

3. Idem eſt de 7. vitiis capitalibus, nam reuocabis ſuperbiam & deſidiam ad 1. auaritiam ad 7. luxuriam & gulam ad 6. iram & inuidiam ad 5. Decalogi Præceptum.

LECTIO XIX.

De ſecunda conditione bonæ Confeſſionis videlicet vt bene incipiatur à Confeſſario & pœnitente.

QVÆRES 1. quid per illam conditionem intelligatur? R. Vt Confeſſio pluribus defectibus immunis ſit, qui à pœnitentibus & Cõfeſſariis ſæpiſſimè in eius exordio committuntur, ſiue illa generalis fuerit, ſiue particularis.

Quæres 2. quot ſint huiuſmodi defectus? R. 7. præcipuos & frequentiores enumerari.

1. Aliqui cum petit Confeſſarius à quo tempore ſint confeſſi, reſpondent ſe ter, quater aut toties intra currentem annum, vel ſemel à Paſchate confeſſos eſſe, atqui patet hanc reſponſionem non eſſe legitimam cùm non præcisè tempus declaret à Confeſſione poſtrema elapſum.

2. Alij volentes iterum ſacrâ Confeſſione vniuerſas vitæ noxas expiare, Sacerdoti roganti à quo tempore idem aliàs fecerint, reſpondent cùm talis in Parochia concionaretur, vel cùm erat annus ſanctus; quæ tamen omnia Confeſſarius plerumque ignorat.

3. Sunt qui ſe hoc pacto accuſent, non veni ad hoc Sacramentum eo peccatorum dolore ac propoſito emendationis affectus quæ neceſſaria forent. Sed friuola eſt huiuſmodi accuſatio. 1. Quod nimis errans & vaga ſit.

2. Vel agnoſcis te carere vero peccatorũ dolore, vel non agnoſcis, ſi agnoſcas te illo carere, debes à Confeſſione abſtinere donec illum à Dei benignitate obtinueris, alioqui ſacrilegium committeres: ſi non agnoſcas, nec facile diſcernere poſſis an illum habeas nec-ne. Vide num egeris pro viribus vt illum dolorem eliceres, tuncque huiuſmodi accuſatio erit omittenda, quod ſi non egeris, vel abſtinendum à Confeſſione, vel ſaltem agendum vt modò illum elicias, tuncque illam negligentiam in Confeſſione declarabis, neque moleſte feres ſi te Confeſſarius ad tempus dimittat ad interitu illum dolorem ac fermum emendationis propoſitum obtinere coneris.

4. Alij dicunt ſe non recogitaſſe vt par erat, omnia peccata ſua, illud quoque ſuperfluum eſt, vel enim mediocrem diligentiam adhibuiſti, vel non, ſi poſtremum, ſiſte ac meliùs recogita, ſi primum, omitte ſuperfluam accuſationem.

5. Aliqui ſe non impletæ vt par erat impoſitæ à Confeſſario pœnitentiæ accuſant, quod etiam impertinens eſt, vel enim diſtractionis voluntariæ aliuſve culpæ reus in adimplenda pœnitentia fuiſti, & tunc illud Confeſſario declarabis, puta ſi diſtractio fuerit leues aut grauis momenti, vel non, tunc verò quorſum te accuſas, quid enim certi ex illa declaratione Confeſſarius noſcet.

6. Alij dicunt ſe non impleuiſſe pœnitentiam à Confeſſario impoſitam, quo nomine intelligunt pia & ſalutaria conſilia, & injunctum ſibi reſtituendi onus; ſed illa quoque accuſatio friuola eſt. Nam huiuſmodi conſilia

nullam inducunt obligationem, bene tamen impoſita pœnitentia quæ neceſſariò impleri debet. 2. Nec iniuncta reſtitutio pœnitentia dici debet, ſed onus ex peccato iniuſtitiæ contractum, quo tenerentur pœnitentes quamuis de illo Confeſſarij nullum facerent verbum. Quod ſi hac de re moneant pœnitentes, non ideo reſtitutionem propriè loquendo imponunt, ſed à Deo cuius vices in ſacro Tribunali gerunt, illius obligationem ipſis declarant.

7. Denique alij confitentur ſe Deum toto corde, proximum ſicut ſe ipſos non dilexiſſe, nec Deo vt tenebantur ſeruiuiſſe, &c. quod ſane ridiculum eſt, idem enim beati Angeli, & Cœlorum ciues dicere poſſent. Quare nullam inde particularem notitiam Confeſſarius hauriet.

LECTIO XX.

De eodem Argumento.

QVÆRES 1. quid ante audiendam Confeſſionem agere debeat Confeſſarius? R. Multa; imprimis à pœnitentibus quærere modo explicanda, videlicet, &c. in iſta Lectione, reliqua in ſequentibus. Cœterum obſerua, non hæc omnia quærenda eſſe à ſingulis pœnitentibus, ſed tantùm iuxta Confeſſarij prudentis arbitrium.

Quæres 2. primum huiuſmodi quæſitum? R. Illud ad pœnitentis artem ſpectare quam

Confeſſarium inueſtigare, ſi jam neſciat, operæ prætium eſt, vt de peccatis in eo ſtatu frequentioribus pœnitentem interrogare poſſit, pro vt diximus lect 9. n. 2. ipſe non debet ignorare.

Quæres 3. quid aliud quærere debeat Confeſſarius à pœnitente? R. Illius ætatem quam ſcire debet Confeſſarius vt plura cognoſcat præſertim in Confeſſione generali numerum peccatorum quæ pœnitens admiſerit, v. g. ſi dicat ſe toties ſingulis annis vitæ ſuæ juraſſe.

Quæres 4. 3. quæſitum. R. an per obliuionem aut pudorem aliquod peccatum in vltima Confeſſione omiſerit, vel in aliis præcedentibus ſi generaliter confiteatur. Dixi per pudorem aut obliuionem, quia ſi pœnitens Confeſſario ſe aliquod peccatum omiſiſſe reſpondeat, opus eſt Confeſſarium noſſe quid in vtroque caſu agendum ſit, ac 1. quidem ſi omiſerit per obliuionem, duo agere debet. 1. Inquirat à pœnitente vtrùm verè omiſerit per obliuionem; an verò per pudorem, ſi quidem experientiâ conſtat, ſæpius dicere pœnitentes ſe per obliuionem omiſiſſe quod per ſolum pudorem omiſerint. 2. Si pœnitens reſpondeat ſe per obliuionem verè omiſiſſe, diligenter expendat Confeſſarius, an illa obliuio fuerit valde culpabilis nec-ne, quia ſi talis fuerit, Confeſſio iteranda eſt vtpotè nulla, cenſeretur autem obliuio valdè culpabilis ſi pœnitens conſcientiæ ſuæ latebras non mediocriter ſaltem exploraſſet ante Confeſsionem iuxta dicta Lectione 17. & 18.

2. Verò ſi pœnitens dicat ſe peccatum omiſiſſe per pudorem, & laïcus ſit, quæret ab eo Confeſſarius an & quoties in tali ſtatu communicauerit & confeſſus fuerit, quia erunt ſacrilegia. Si verò fuerit Sacerdos, quæret ab eo an & quoties celebrauerit, vel Sacramentum aliquod miniſtrauerit in eo ſtatu. Ratio patet.

Quæres 5. 4. quæſitum? R. An impoſitam ſibi pœnitentiam impleuerit, ſi dicat non impleuiſſe, quærat vtrum illa notabilis eſſet nec-ne: obſeruandum eſt teneri Confeſſarium admonere pœnitentem de pœnitentia quamprimum implenda ſi non impleuerit totam vel partem illius, niſi pœnitus confiteatur vniuerſa peccata ob quæ huiuſmodi ſatisfactio impoſita erat, nam in eo caſu poterit Confeſſarius ſi velit eam tollere aliamq; imponere vt infrà ſuo loco dicemus. Quærat etiam num in adimplenda pœnitentia fuerit voluntariè diſtractus, idque notabiliter.

LECTIO XXI.

De alijs à Confeſſario quærendis.

QVÆRES 1. 5. & 6. in Confeſſionis exordio à pœnitente quærendum? R. 1. Confeſſarium debere 5. à pœnitente quærere num aliquâ cenſurâ innodetur idque 1. vt videat an poſſit ab ea illum abſoluere; quod ſi non poſſit, benignè dimittat antequam vlterius progrediatur. 2. Si habeat facultatem eum

abſoluendi, expendat illius onera propter huiuſmodi cenſuram, quorum notitia pendet ex Tractatibus de Cenſuris & Beneficiis.

R. 2. Debere 6. quærere num ſciat myſteria Fidei ad ſalutem neceſſaria ſi à pœnitente illa ignorari dubitet: quæ ſi pœnitens ignorauerit, illa eum Confeſſarius exemplo docebit: ſi verò laboret ignorantiâ culpabili quod neglexerit venire ad Eccleſiam vt Catechiſmum addiſceret, plerumque illum ſine abſolutione dimittet vt lect. 2. n. 4. in qua decalogi præceptum diximus.

Quæres 2. 7. quæſitum? R. 1. Circà negatam vel dilatam abſolutionem ab alio Confeſſario. Si enim pœnitens declaret ſe ab alio Confeſſario ſine abſolutione dimiſſum, cauſam inquirere debet Confeſſarius monens pœnitentem vt bonâ fide illam exponat.

R. 2. Confeſſarium debere hìc tria obſeruare. 1. Piè à Deo lumen quærere. 2. Suſpectum habere pœnitentem, non tamen illum mente aut ore condemnare. 3. Conari agnoſcere vtrum alias ei juſtè vel injuſtè negauerit abſolutionem.

Dices 1. quid aget Confeſſarius ſi iuſtè negatam abſolutionem deprehendat? R. 4. 1. Efficere vt pœnitens æquitatem illius iudicii cognoſcat. 2. Amicè illum corripere ſi de priori Confeſſario vehementer aſpereque locutus ſit. 3. Paſsim illum remittere ad eumdem Confeſſarium præſertim ſi notior ipſi fuerit. 4. Si aliqua interdùm extraordinaria circunſtantia hominem non remittendum, ſed audiendum requirat, curare vt de commoto exuberatoq; in priorem Confeſſarium animo

ſe accuſet. Præterea petere nũm de illo cum aliis conqueſtus ſit, vel detraxerit, vtque declaret numerum vicium & ~~homines~~ & hominum cum quibus hoc egerit.

Dices 2. quid autem aget ſi poſt maturam diſcuſſionem agnoſcat pœnitentem inique dimiſſum? R. 1. debere illum in primis cauere ne in hoc alium Confeſſarium culpet, quia 1. læderet charitatem, 2. deſtrueret aliquo modo Regnum Dei. Videmus autem Dæmones totis viribus Regnum ſuum aſtruere, cuius rei teſtis eſt Chriſtus Lucæ c. 11. n. 17. & 18. vnde conſtat ipſos non ſecum pugnare quando agitur de pernicie animarum.

R. 2. neque debere pati vt huiuſmodi Confeſſario pœnitens id vitio vertat, ſed illum benignè potiùs admonere venerandos eſſe Confeſſarios Iudices à Deo conſtitutos, cùm nos qui rei ſumus pœnam ignis æterni ſingulis peccatis mortalibus meruiſſe conſtat.

Dices 3. quod verò faciet cùm diſcernere nequit an juſtè vel injuſtè pœnitens fuerit dimiſſus? R. 1. debere paſſim ad illius Confeſſarij ſententiam inclinare, ac pœnitenti conſulere vt ad eum redeat. 2. Vel, ſi fieri poſſit, eidem pœnitenti ſuadere vt probet ipſum cum alio Confeſſario de negata abſolutione conferre, ſic enim conſilia pœnitentis conſcientiæ tutiora vtilioraque inire poterunt.

Quæres 3. fructus inde colligendos? R. hos tres. 1. Vide ſi fueris vel modò ſis Confeſſarius, vtrùm aliquando peccaueris contra ſuperius dicta nimirum 1. non quærendo à pœnitentibus an ſcirent myſteria Fidei ad ſa-

lutem neceſſaria, vel 2. non eos dimittendo ſine abſolutione, cum ea culpabiliter ignorare deprehenderit. 3. Vituperando alium Confeſſarium, qui licet injuſtè pœnitentem dimiſiſſet. 4. Non corripiendo pœnitentem cum murmuratus, vel cum alijs de alio Confeſſario conqueſtus eſt.

2. Attende grauitatem peccati eorum Confeſſariorum qui alios Confeſſarios culpant, vt enim diximus, in hoc ipſis dæmonibus pejores ſunt.

3. Cura vt probent pœnitentes te cum prioribus Confeſſarijs de negata vel dilata abſolutione conferre, de contrariis etiam caſuum conſcientiæ deciſionibus de quibus non conuenitis. Ratio eſt 1. quia litigantes de ſuis juribus cauſidicos, ægrotique duos aut tres Medicos de ſuis morbis conſultare gaudent. 2. litigantes non æquè jura ſua diſſimulare, ac pœnitentes ſua peccata ſolent. 3. Multa pericula imminent ſi pœnitentes contrarias Confeſſariorum ſententias nouerint, 1. ne alterutros deſpiciant, ne ſcientiam caſuum conſcientiæ incertam eſſe dicant, 3. ne indulgentiores quærant, 4. ne rigidiores putant in familiari colloquio traducentes, vt ab ipſorum pœnitentibus contemnantur efficiant.

Digitized by Google

LECTIO XXII.

De Argumento eodem.

QVÆRES 1. 8. quæſitum? R. Circa onera in præuijs Confeſſionibus pœnitenti declarata vel impoſita, vt v. g. 1. reſtituendi bona vel honorem alterius. 2. Recipiendi aliquem in gratiam ex inimicitiis. 3. Dimittendi proximam occaſionem peccati. Dixi 1. onera declarata, propter reſtitutionem cuius onus propriè loquendo non imponitur à Confeſſario, ſed juxta dicta lect. XIX. n. 6. contractum declaratur. Dixi 2. vel honorem, quia ex dictis in 8. præceptum Decalogi, honorem alteri detractione ac ſimilibus peccatis ablatum æque ac pecuniam, vel quid aliud iniuſtè acceptum aut detentum reſtituere tenemur, quod tamen pauci Confeſſarij attendunt in praxi. Fusè autem oſtendetur inferius vbi de abſolutione differenda, quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius cum in exordio Confeſſionis interrogatus pœnitens de hujuſmodi obligationibus, ſe illis minimè ſatisfeciſſe reſpondet.

Quæres 2. quid nonò à pœnitente quærendum? R. Illud pertinere ad continuum peccati mortalis ſtatum in quo eum jacere Confeſſarius nouit, aut rationabiliter dubitat; nam de hoc fieri certior & pœnitentem interrogare debet ante particularem peccatorum narrationem; quia 1. oportet Confeſſarium in

principio Confeſſionis eniti omni ſtudio ad expellendum peccatum quod in pœnitente dominatur: atque ita Syriæ Regem imitari qui contra Iſraëlitas pugnaturus, hoc ſuis militibus ac Ducibus mandatum dederat; *Non pugnabitis contra minorem & maiorem quempiam niſi contra Regem Iſraël ſolum*, vt refertur l. 3. *Regum* c. 22. n. 31.

2. Si pœnitens non ita fuerit affectus, vt à Confeſſario dignus abſolutione judicetur, quod v. g. ejus conſiliis acquieſcere nolit: minùs ægre feret ſe dimitti cùm non omnia ſua peccata declarauerit.

Dices 1. ſatius videri pœnitentem in diſcurſu de illo peccato interrogare, nam hoc erit illi aſperum & acerbum initio? R. Satius eſſe illum ſtatim de hoc interrogare ob triplicem rationem.

Prima eſt, quia Confeſſarius duas virtutes eximias ſibi maximè neceſſarias exercebit de quibus actum eſt alibi. 1. Charitatem imitando Chirurgum qui confeſtim remedia periculoſiori vulneri adhibet. 2. Libertatem ſanctam, imitando Iudicem qui priùs in reum de atrociori crimine quæſtionem habet.

2. Eſt quia cum ſibi Confeſſarius initio vim faciet, vt non reſpiciens perſonam hominum viam Deî in veritate doceat: peculiarem à Deo gratiam merebitur ad edomanda pœnitentium corda, & à miſero peccati ſtatu liberanda.

3. Eſt quia, vt ſuperiori numero diximus, ſi pænitens Confeſſarij bonis conſiliis acquieſcere nolit, minùs illi moleſtum erit diſcedere ante aliorum peccatorum declarationem.

Quæres 3. an teneamur interrogare pœnitentem de quo in præcedenti quæſtione actū eſt, ſi alteri Confeſſario is confiteri ſoleat? R. Non eſſe id reponendum in ordinario vel prioribus Confeſſariis, 1. quia teneris implere munus tuum, neque pœnitentis ſalutem adducere in periculum debes, 2. forte priores Confeſſarii hoc in aliis repoſuerunt, vnde contigit nullam dixiſſe veritatem.

Quæres 4. modum interrogandi pœnitentem de huiuſmodi ſtatu? R. Tria hic eſſe obſeruanda. 1. igitur Confeſſarius Dei opem inuocabit per vtriuſque Angeli cuſtodis interceſſionem videlicet ſui & pœnitentis. 2. Verbis generoſam humilitatem & paternam charitatem ſpirantibus vtetur. 3. Suam agendi rationem tribus his argumentis tueri debet.

1. Quod non dubitet quin pœnitens ſuam in iſta Confeſſione ſalutem quærat, ideoque gratum ei futurum ſperet ſi propoſuerit illa quæ huic rei neceſſaria erunt. 2. Quod veritatem occultans, ipſum proderet eiuſque damnationis æternæ cauſa foret. 3. Quod teneatur Confeſſarius, niſi æternum animæ ſuæ detrimentum pati velit, nihil prætermittere, quantùm eniti poteſt, quin ſaluti pœnitentium conſulat: vnde illi apertè ingenueque loquetur, ac metuens ne in peccati mortalis ſordibus iaceat, cum de hac vel illa materia interrogabit.

LECTIO XXIII.

De eadem materia vbi continuus peccati mortiferi ſtatus explicatur.

QVÆRES 1. in quibus caſibus pœnitentes cenſeantur eſſe in continuo ſtatu peccati mortalis? R. 1. magnum eſse illorum numerum præter eos tres de quibus præcedenti Lectione n. 1. actum eſt. Videlicet 1. cum pœnitentes non reſtituunt honorem aut pecuniam alterius modò id poſſint. 2. Cum in quadam inimicitia perſeverant, nec adverſarium in gratiam recipere volunt. 3. Cum in proxima peccati occaſione jacent, eſt enim 4. caſus qui plures alios complectitur, nimirùm habitus peccati mortalis à quo ſe omninò expedire negligunt.

R. 2. hìc duo eſſe obſeruanda. 1. Vitæ vniuſcuiuſque genus. 2. Peccata in illo generalia & quaſi peſtifera à quibus pauci ſunt liberi, & quod pejus eſt de quibus pauci ſe in Confeſſione accuſant ſiue quod ea minimè nouerint, ſiue quod ſibi blandiantur quaſi nullum in his malum ſit præſertim cum mos authoritatem illis afferre videatur, de quibus

Quæres 2. quænam ſint huiuſmodi peccata in Clericorum inſtituto?

R. 1. 7. eſſe in Clericis qui Beneficio gaudent. 1. Si male illud adepti fuerint, v. g. per ſimoniam. 2. Si bonâ intentione careant in ejus poſſeſſione, v. g. intentione ſtatus Eccleſiaſtici, vel Presbyteratus intra annum

ſi fuerit Beneficium Curatum, vel aliud ad idem obligans. 3. *S*i habeant duo vel plura Beneficia incompatibilia. 4. Si tonſos capillos, & Coronam habitumque Clericalem non geſtent. 5. *S*i non reſideat in Beneficio, quamuis ſi Canonicus fuerit non percipiat fructus, vel ſi parochus ſit, Vicarium ſubſtituat. 6. Si reditus Eccleſiaſticos non bene diſpenſet. 7. Si Beneficium reſignet in fauorem indigni amici vel conſanguinei.

R. 2. In alijs Clericis præter quartum commune iſtis & Beneficiarijs, videlicet non geſtare capillos tonſos & Coronam habitumque Clericalem. Hæc duo notari præcipuè. 1. Immiſcere ſe officio Vicarij vel Confeſſoris abſque ſufficienti doctrina quod prætexant inopiam. 2. Non applicare animum ſtudijs vt huiuſmodi munere magis magiſque peritiores fiant.

Quæres 3. peccata in quibus laïci plerumque iacent ideoque in perpetuo ſtatu criminis eſſe putantur? R. In 4. maximè communia & peruagata. 1. Accipere aliquid ſupra ſortem juxta & aiunt Regis edictum, quod pleriſque commune eſt. 2. Non audire Sacrum diebus Feſtis laboreque ſeruili eorum ſanctitatem violare, quod familiare eſt veteribus, molitoribus, cauponibus & ſimilibus. 3. Diem ſcripti præuertere, depeculiari, &c. quod ſolent viri forenſes, Notarij, Scribæ, Apparitores, &c. 4. Leuia furta facere, peierare, &c. quæ ſunt Mercatorum, Sartorum, & ſimilium peccata.

LECTIO XXIV.

An Confeſſarius teneatur ſemper & in omni caſu admonere pœnitentem quem ſcit aut dubitat eſſe in continuo peccati mortiferi ſtatu.

QVÆRES I. an Confeſſarius ad hoc teneatur? R. I. Si aliquis ſcrupulus in pœnitentis animo reſideat, hoc eſt ſi mali ſtatus in quo verſatur conſcientia eum ſtimulet, quæratque à Confeſſario quâ mente ſit. Conſtare illum teneri aperire veritatem licet eam non præfuturam præuideat. Ratio eſt, quia officium quo fungitur ad hoc eum aſtringit. Alioqui proximum deciperet.

R. 2. Conſtare quoque ſi pœnitens laboret ignorantiâ culpabili mali ſtatus in quo verſatur, Confeſſarium teneri eum admonere, quamuis id præuideat vel dubitat non profuturum. Hæc eſt omnium Doctorum conſenſio, quia cùm pœnitens in tali caſu teneatur ſcire quod ignorat; Confeſſarius vtpote ſpiritualis ejus pater, hoc illum docere tenetur.

Dices quid ſi pœnitentis ignorantia fuerit inculpabilis? R. I. Cauendum eſſe ne quis ſibi blandiatur, putans abſque ſufficienti ratione ſuam ignorantiam eſſe inculpabilem? R. 2. Quamuis illa eſſet inculpabilis, conſtare tamen Confeſſarium teneri admonere pœnitentem cum ſpes aliqua fructus affulget: quia magnum in tali caſu bonum ſperandum, &

nullum inde malum timendum eſt. Ita docent omnes Doctores.

Vrgebis cum autem veriſimile non eſt vt monitio Confeſſarij proſit? R. diſtinguendum eſſe vel enim 1. agitur de re juri naturali aut diuino contrariâ vt de pactione vſuraria quam pœnitens fecerit inuincibiliter ignorans eam fuiſſe injuſtam, vt etiam de re aliena quam bonâ fide poſſident. Veriſimile autem eſt pœnitentem de his monitum non ideò ab illa ratione reſtituturum, aut hæreditatem alienam dimiſſurum. Vel 2. agitur de re humano tantum in canonico vel ciuili contrariâ, purà cum pœnitens Matrimonium inualidè contraxit propter impedimentum dirimens quod ſine ſua culpa ignorabat, vt autem hæc duo meliùs explicentur.

Quæres 2. quid aget Confeſſarius in priori caſu nempe in re juri diuino aut naturali contraria? R. Probabilius eſſe illum teneri admonere pœnitentem, quamuis probabiliter judicet monitionem ei non profuturam; quia v. g. rem alienam reſtituere, vel ab vſuraria pactione deſiſtere nolet. Ratio eſt, 1. quod ex canone error diſt. 83. error cui non reſiſtitur, approbatur: ſed nulla occaſio reperiri poteſt in qua magis teneatur Sacerdos monere pœnitentem quam in ſacro Tribunali vbi Confeſſarius Patrem, Medicum & Iudicem agit. Quod ſanctus Præſul Ambroſius 83. Sermone confirmat. *Ego, inquit, parcens verbis tacere vellem, ſed malo vos contumaciæ rationem reddere, quam negligentiæ ſuſtinere judicium.*

2. Sperare debet Confeſſarius monitio-

nem alio tempore profuturam. Cùm enim dixiſſet Dominus Apoſtolis ſuis, *Eamus in Iudæam iterum,* Ioannis c. 11. n. 9. Eique Diſcipuli dixiſſent, *Rabbi nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc.* Reſpondit Ieſus, *Nonne duodecim ſunt horæ diei?* Hoc eſt numquid fieri poteſt vno tempore obduratos, alio miteſcere, hominemque in ſingulas horas mutare ingenium & affectum.

Quæres 3. quid agendum in poſteriori caſu, videlicet in re humano tantùm iuri contrariâ ſi probabiliter judicet Confeſſarius monitionem non profuturam, vel remedium abſque grauiſſimo incommodo adhiberi non poſſe?

R. 1. Dari caſum particularem in quo iuxta communem Doctorum ſententiam Confeſſarius non tenetur admonere pœnitentem capitulo, quia de conſanguinitate, videlicet cum duo Matrimonium inualidè contraxerunt; videtque Confeſſarius ex monitione ac ſeparatione illorum graue ſcandalum imminere, tunc enim, vt Papa Innocentius III. Epiſcopo conſulenti reſpondit, non erunt coniuges admonendi, ſed res diſſimulari poterit.

R. 2. inde pleroſq; morales Theologos hanc regulam generalem colligere, neminem idem eſſe in omni alio caſu dicendum vbi agitur de re humano tantùm iuri contrariâ, quamuis aliqui cenſeant hoc Innocentii III. reſponſum continere ſolùm diſpenſationem.

R. 3. Doctores omnes hanc ſupra dictis caſibus exceptionem apponere, ſi nempe boni publici non interſit, tunc enim bonum pu-

Digitized by Google

blicum anteponendum erit particulari, v. g. ſi populus ſciret inualiditatem Matrimonij quamuis eam coniuges ignorarent, Confeſſarius teneretur eos in tali caſu admonere propter ſcandalum quod cùm ſit malum publicum etiam cum detrimento particularium vitari debet.

LECTIO XXV.

De tertia conditione Confeſſionis videlicet integritate.

QVÆRES 1. in quo illa integritas conſiſtat? R. vt omnia peccata Confeſſario integrè declarentur, 1. quoad numerum, 2. quoad ſpeciem, 3. quoad circunſtantias juxta quorumdam opinionem, quod tamen intellige de illis circunſtantiis quæ non mutant ſpeciem, nam illas quæ mutant ſpeciem neceſſariò explicandas eſſe omnes conſentiunt, alioqui non integrè quoad ſpeciem confiteremur.

Quæres 2. quotuplex ſit integritas Confeſſionis? R. Eſſe duplicem, nimirum materialem cum omnia & ſingula peccata quæ admiſimus nullo per obliuionem aliamve cauſam obmiſſo confitemur; & formalem cum omnia peccata quæ modò confiteri tenemur, quamuis aliquo per obliuionem aliamve iuſtam cauſam obmiſſo, declaramus.

Quæres 3. an teneamur ad Confeſſionis integritatem? R. affirmatiuè tam quo ad nu-

merum quàm quo ad ſpeciem peccatorum. 1. Quia Chriſtus Dominus Sacramentorum Auctor præcepit. 2. Id Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5. & canone 7. definit. 3. probatur de integritate numerica: quod populus valdè ignorat, quia plura peccata quæ ſolo numero differunt, æque ſunt plura, ac ſi ſpecie differrent; nam v. g. qui ter diuerſo tempore peieraūit, æque trium peccatorum mortalium reus eſt, atque ille qui ſemel die Feſto laborauit, ſemel magnum in aliquem odium habuit, ſemel cogitationi libidinoſæ conſenſit.

Quæres 4. quomodo ſit explicandus peccatorum numerus? R. diſtinctè & quantùm præcisè fieri poteſt; dicendo ſe tale peccatum commiſiſſe toties ſingulis annis, hebdomadis, diebus. Nec enim dicere ſufficit à ſe frequenter admiſſum, ſe illo aſſuetum & ſimilia, cum hæc loquendi ratio nihil certi afferat ſi quidem vox frequenter æque vices mille ac centum ſignificare poteſt.

LECTIO XXVI.

De quibuſdam vulgi defectibus in declarando peccatorum numero.

PLERIQVE pœnitentes Confeſſario peccatorum numerum interroganti varia reſpondere ſolent quæ modo expendemus.

Dicunt igitur 1. ſe illum neſcire, non recordari proindeque dicere non poſſe; Reſpon-

Digitized by Google

deat Confeſſarius debere illos cogitare, ac propemodum dicere, vt oſtendimus in fine Lectionis præcedentis.

Dicunt 2. volentes diſcurrere, ſe non eſſe litteratos, neque ſcire legere aut ſcribere. 2. Id non eſſe neceſſarium, ſed eniti dumtaxat, vt peccata ſua recogitent numerumque meliori modo quo poterunt, dicant.

Opponunt 3. neceſſariam fuiſſe Scripturam, atque adeò debuiſſe deferre ſecum inſtrumenta ſcribendi, vt peccatorum numerum dicere poſſent. Benignè illos Confeſſarius de ruſtica imprudentique reſponſione obiurgabit, quâ Caïnum fratricidam imitantur, cum Deo quærenti, *Vbi eſt Abel frater tuus?* reſpondit aſperè, *Neſcio, numquid cuſtos fratris mei ſum ego.* Geneſ. c. 4. n. 9.

Dicunt 4. ſe non frequenti commiſſione talis peccati aſſuetos, illa vera reſponſio cum nihil præcisè ac determinatè dicat, vana eſt.

Dicunt 5. interdum Confeſſario ſtomachantes, ſe Dei offenſam timere ſi plura vel pauciora peccata fuerint quam ipſi dicant.

R. 1. ſi plura vel pauciora quàm vere commiſerint dicant, quod non applicauerint animum ad ea ſeriò cogitanda, offenſuros vtique Deum ac ſatiùs fore non confiteri quàm malè confiteri ſuâ culpâ quæ facilè vitari poſſit.

R. 2. illos qui cum per tempus debitum cogitauerint, verè ac præcisè peccatorum ſuorum numerum ſcire nequeunt, ſatisfacere declarando illa meliori modo quo poſſunt, v. g. ſe toties ſingulis menſibus, hebdomadis, ac diebus huiuſmodi peccata commiſiſſe.

Dicunt 6. nimis ſe illa perpetraſſe quamuis

ſemel tantùm admiſiſſent, ſed illa reſponſio friuola eſt quippe quæ nihil determinatum aff[...]at.

Dicunt 7. ſe peccatum de quo quæritur centies millies commiſiſſe hanc quoque reſponſionem Confeſſarius improbabit. Nam 1. plerumque falſa eſt cum extra modum prodeat. 2. Illorum pigritiâ proficiſcitur quæ facit quod ad recogitanda peccata animum applicare negligant.

Dicunt 8. cum ab illis quærit Confeſſarius quoties mortem proximo, vel aliud graue malum optauerint, toties quoties hominem viderint. Sed inepte reſpondent cum ignoret Confeſſarius quoties hominem illum viderint.

Dicunt 9. cum Confeſſarius volens eos in declarando peccatorum numero iuuare quærit an tale peccatum millies, centies, quinquagies aut decies ſingulis menſibus, hebdomadis commiſerint, dicunt inquam, ita eſſe. Quod tamen iudicio caret, nihilque ſignificat, nec enim colliget Sacerdos ex illa reſponſione an peccatum millies potiùs quàm decies commiſerint.

Dicunt 10. interroganti Confeſſario quoties illud delictum perpetrauerint, etiam inquiunt heri, ſed cum eiuſmodi reſponſio nihil determinatum, aut circunſtantiam plerumque impertinentem afferat, explodenda eſt.

Digitized by Google

LECTIO XXVII.

De integritate Confeſſionis quantùm ad circunſtantias peccatorum.

QVÆRES 1. an teneamur explicare circunſtantias peccatorum impertinentes? R. Conſtare non teneri cùm impertinentes ſint. Hoc eſt nihil attineant, & verò etiam ſatiùs foret eas tacere.

Quæres 2. an explicandæ ſint illæ circunſtantiæ quæ peccatorum grauitatem minuunt? R. probabilius eſſe neminem eas plerumque teneri explicare, quia illarum declaratio nihil fere attinet niſi vt peccata excuſentur; quod ne fiat conſulendum eſt. Dixi plerumque non teneri, quia interdùm per accidens tenemur eas explicare, videlicet cum ita minuunt peccati grauitatem, vt peccatum ex genere ſuo mortale, efficiant veniale, putà ſi quis volens credenſque furari dumtaxat obolum, ſurriperet nummum aureum.

Quæres 3. an teneamur exprimere circunſtantias quæ mutant ſpeciem peccatorum? Reſpondeo affirmatiuè. 1. Quia Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. c.5. id conceptis terminis dicit. 2. Illæ circunſtantiæ multiplicant peccata quoad ſpeciem, vt cum aliquis coniugatus, aut Religioſus profeſſus, vel Subdiaconus fornicationem reipſa, vel deſiderio commiſit; nam peccatorum mortalium ſpecie differentium reus eſt; ideoque declarare tenetur

netur ſi fuiſſe conjugatum, vel Subdiaconum aut Religioſum profeſſum. Vide plura alia exempla in Tractatu de peccatis l. 8.

Quæres 4. an explicandæ ſint illæ circunſtantiæ quæ rem notabiliter aggrauant. Puta ſi quis voluntariè hæſerit per vnam aut duas horas in cogitatione vindictæ, libidinis & ſimilium? R. id eſſe conſulendum, ſed tamen probabilius eſſe neminem ad hoc in rigore teneri. Dixi eſſe conſulendum: tum quia Confeſſario maiorem dat conſcientiæ pœnitentis cognitionem, tum quia pœnitens humilitatem exercet. Dixi 2. probabilius eſſe, fideles ad hoc minimè teneri. 1. Quia Concilium Tridentinum ſupra laudatum de circunſtantiis explicandis agens, meminit dumtaxat earum quæ mutant ſpeciem. 2. Hæc obligatio aſperior duriorque videtur.

Dices ergo qui tres homines vno ſclopi breuioris ictu occidit, vel ſemel oues centum furatus eſt, ſatisfaciet dicendo ſe homicidium vel notabile furtum admiſiſſe? R. Nequaquam, ſed illum teneri exprimere pluralitatem hominum occiſorum, vel enim furtiuorum, aut earum valorem; non quod illa pluralitas ſit circunſtantia notabiliter aggrauans, ſed quod ad indiuiduum huius homicidij, vel furti actum pertineat. Vide dicta in Tractatu de peccatis l. 6. & 7.

Quæres 5. an ille qui ſe in Confeſſione accuſat de principali actu peccati, v. g. fornicationis, teneatur declarare actus minus præcipuos qui eam præceſſerunt, vt oſcula, tactus, &c.? R. negatiuè quando actus illi minùs præcipui tendũt ad principalem actum

Digitized by Google

& ad illum quaſi naturaliter præparant. Quia ſatis eos intelligit Confeſſarius cùm per Confeſſionem actus principalis ſufficienter declarari cenſeantur. Dixi cum illi actus ad principalem quaſi naturaliter præparant: ſecus enim pœnitens eos declarare tenetur, puta ſi alterius operâ vſus eſt aut vti voluerit ad fornicandum, quia tunc id explicare debet Confeſſario, cùm nec quaſi naturaliter præparet ad fornicationē, neq; circumſtantia ſit notabiliter aggrauans, ſed peccatum ſpeciale inductionis ad malum quod virtuti charitatis repugnat. Idem erit judicium de illo qui volens occidere inimicum, furaretur ſclopetum aut enſem, vel qui ad furandum in aliqua domo, ſcalam extempore ſurriperet, vt aſcendere ac per feneſtram domum ingredi poſſet.

Quæres 6. an pœnitens actus principalem actum ſubſequentes exprimere teneatur? R. negatiuè modò continenter ſine interruptione notabili facti ſint: quia ſufficienter expreſſi cenſeatur per actum principalem. Dixi modo, &c. quia ſi fuerit notabilis interruptio, plura fuerunt peccata: v. g. Petrus aliquid furatus eſt, ac ſtatim poſt furtum in eo conquieuit. Dico eum non teneri gaudium illud explicare in Confeſſione talis furti, at ſi de hujuſmodi furto gauiſus eſt poſt tres aut quatuor horas cùm jam alteri rei vacaſſet, dico interruptionem fuiſſe notabilem proindeque illum teneri exprimere tale gaudium, quia eſt peccatum diſtinctum ac numero differens ab hujuſmodi furto.

Digitized by Google

LECTIO XXXVIII.

Vtrùm virtualis integritas Confeſſionis in caſu aliquo ſufficiat.

QVÆRES I. vtrùm integritas virtualis ſufficere poſſit in aliquo ſtatu? R. affirmatiuè, quia contingere poteſt aliquando, fidelem non teneri ſe integrè accuſare de omnibus & ſingulis peccatis ſuis.

Quæres 2. in quibus caſibus fideles non teneantur accuſare ſe de omnibus & ſingulis peccatis? R. Eos ad hæc duo capita reuocari.

Primum eſt impotentia phyſica, quod nemo, vt notum eſt omnibus, ad impoſſibile teneatur; afferam exempla. 1. Si quis non recordetur omnia ſua peccata, vel omnia per obliuionem aut ignorantiam inculpabilem non cognoſcat; cùm tamen adhibuerit mediocrem ac ſufficientem diligentiam vt ea recordari, aut cognoſcere poſſet. 2. Si pænitens ſubitò inchoatâ Confeſſione obmuteſcat: vel ante vllum peccatum in Confeſſione declaratum; modò enim ſignum aliquod exterius contritionis deſideriique confitendi præſente Confeſſario dederit, poteſt ſimpliciter ac ſine conditione abſolui, vt aiunt Concilia Cartaginenſe & Arauſicanum, ac Rituale Romanum: abſoluetur autem ſub conditione, ſi Confeſſarium petierit, aut illa doloris ſigna dederit abſente Confeſſario.

Secundũ eſt impotentia moralis, id eſt cum

aliquis non poteſt iuxta affirmationem prudentum ſe de omnibus ac ſingulis peccatis ſuis accuſare ; tunc enim ad hoc minimè tenetur, quod impotentia moralis æquiualeat Phyſicæ, afferam tibi moralis etiam impotentiæ caſus.

1. Si æger peſte afflatus ſit, & Confeſſarius velit alios eo morbo laborantes audire, teneatque ne ſe hujus integram Confeſſionem audiat, eadem peſte corripiatur, auditis quibuſdam ægri peccatis, elicitaque ab eo illorum aliorumque omnium contritione, hominem abſoluere poteſt.

2. Si lembus demergatur in profundum, vitaque hominum in diſcrimen veniat, Sacerdos præſens ſingulorum aliquod peccatum audire, imò ſi tempus vrgeat, curare vt omnes actum contritionis eliciant, eoſque abſoluere poteſt. Idem fiet in ædium incendio, idem in bello, cum Vrbi oppugnatio inferenda, vel prælium committendum eſt.

3. Si æger ita viribus infirmis eſſet, vt animi contentionem in explicandis peccatis adhibendam ferre non poteſt. Hoc aliqui Auctores docent, periculum tamen eſt in iſto caſu blandiendi pœnitentibus, maximè ſi fuerint honeſti viri, eiſque nimium indulgendi.

Quæres 3. an poſſit omitti peccatum in Confeſſione, ſi ex illius manifeſtatione, damnum tibi vel alteri graue timeas ? R. 1. omni ſtudio enitendum eſſe vt alium adeas Sacerdotem, neque pœnitentes leui excuſatione laborem illum deprecari debere ; prætereà dico pauciſſimos eo ſe poſſe liberare, ne quidem ipſas mulieres : cùm enim vnam leucam

& ampliùs conficiant, vt ad nundinas ire, vel conſanguineos inuiſere, aut aliquem infantem de ſacro fonte ſuſcipere poſſint; cur non eandem viam conficient vt benè integreque confiteantur? addo ſi nolint conſilium viæ ſuæ aliis eſſe notum, poſſe cauſari v. g. conſanguineorum viſitationem, piam peregrinationem & ſimilia, quippe Deus ſancta inuenta ſuggerit, & eos commodas nanciſci occaſiones facit qui bonâ voluntate prædití ſunt, iuxta cœleſtem illam vocem ab Angelis cantatam & promiſſam, *In terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

R. 2. in caſu impotentiæ Phiſicæ vel Moralis confitendi alibi vel alij Confeſſario, probabile eſſe pœnitentem poſſe omittere peccatum à cujus declaratione graue ſibi vel alteri damnum jure timet; quia non eſt veriſimile Chriſtum Auctorem Sacramentorum voluiſſe cum tanto rigore ad Confeſſionis integritatem obligare. Cœterum 1. ſi leuis eſſet dumtaxat ratio metuendi tale damnum, non ideò poſſet omitti Confeſſio. Ita ſæpe contingit plures ſua non confiteri peccata quod aliqui detractores parùm probabilem de parocho aut eius vicario rumorem ſparſerint, videlicet eos Confeſſionis ſigillum frangere ac peccata ipſis confeſſa reuelare, illi autem, niſi bona Fides illos excuſet, grauiter peccant non confitendo in tali caſu omnia ſua peccata, cùm non habeant probabilem certitudinem quod hujuſmodi Sacerdotes peccata in Confeſſione audita reuelent. 2. Tale damnum debet eſſe graue, ſecus enim fidelis non poſſet omittere Confeſſionem illius peccati,

Digitized by Google

v.g. ſi ſolùm id metuendum ſit, ne malam de pœnitente opinionem Confeſſarius habeat; nam hujuſmodi cogitatio procul abiicienda eſt.

Quæres 4. an poſſit omitti peccatum quod in Confeſſione declarare non vales, niſi detegas complicem?

R. 1. in tali caſu omni ſtudio enitendum eſſe, vt alium adeas Confeſſarium, qui complicem non cognoſcat.

R. 2. ſi hoc in quibuſdam caſibus fieri nequeat, duas eſſe opiniones quarum negatiua tutior eſt. 1. Quia tunc pœnitens non detrahit de complice, nam perinde eſt ac ſi peccatum eius Deo diceret. 2. Non videtur cauſa juſta omittendi peccatum illud.

LECTIO XXIX.

De illis qui per verecundiam aliquod in Confeſſione peccatum omiſere.

QVÆRES 1. an ille peccauerit qui leue peccatum in Confeſſione verecundus omiſit? R. cum diſtinctione; nam 1. ſi nouerit aut credat leue peccatum eſſe, hoc eſt veniale; omiſſio eius non erit mortalis, quod peccata venialia, vt alibi diximus, non ſint materia neceſſaria huius Sacramenti. Obſerua tamen illam omiſsionem eſſe periculoſam. 2. verò ſi ex conſcientia erronea peccatum leue quod per verecundiam tacet, eſſe graue ac

Digitized by Google

mortale putauerit, conſtat eum peccare mortaliter; imò fieri poteſt eum mortiferè peccaturum: ideoque Confeſsionem illius fore nullam, quod erubuerit declarare Sacerdoti rem quæ nequidem erat peccatum veniale, quàm tamen erroneè putabat eſſe graue peccatum.

Quæres 2. in quo conſiſtat grauitas omiſſionis verecundæ peccatorum in Confeſsione? R. in tribus; nam 1. eſt mendacium inſigne, quo Spiritui ſancto nequiùs mentiuntur quam Ananias & Saphira cap. 5. Actuum qui confeſtim cadentes expirarunt. 2. Eſt ſacrilegium. 3. Repugnat ſalutari confuſioni & humilitati quam fideles in hoc Sacramēto exercent, quæque efficit vt piè ad illud accedentes magno in Cœlis præmio digni ſint.

Quæres 3. cauſas illius verecundiæ quæ obſtat nè fideles integrè confiteantur? R. alias eſſe internas, alias externas. Illæ ſunt 1. deſiderium bonæ exiſtimationis, 2. timor confuſionis quæ duo à ſuperbia oriuntur. Iſtæ ſunt 1. Diabolus qui cum verecundiam in tentatione abſtulerit, eam, vt ipſius verbis vtar, juxta hiſtoriam à Caſsiano & aliis relatam, Confeſsionis tempore reſtituit. 2. Proximus qui dæmonis artem aliquando exercens, hanc verecundiam perſuadet. 3. Interdum ipſe Confeſſarius, qui per imprudentiam huic verecundiæ occaſionem dat modo, ſuſpirans & exclamans, aut ſpuens, vel os diſtorquens & deprauans, quaſi peccata pœnitentis execretur, alias verò cum intempeſtiuè aut durius objurgans de aliquo peccato, vnde fiat vt illum grauiora dicere pudeat.

Quæres 5. iniquæ huius vereccundiæ remedia? R. Ecce 4. Primum eſt vt attendamus peccatum eſſe quidem in commiſſione probroſum ac fœdum, ſed in pœnitentia & confeſſione nobis Deoque honorificum. Nobis juxta illud Eccleſiaſtici verbum cap. 4. n. 24. *Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Eſt enim confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gloriam & gratiam.* Deo autem, quia vis quam ſibi facit homo in eius declaratione, Deum valde honorat: vt etiam aliæ virtutes quæ declarationem hujuſmodi comitantur. Alia tria remedia, & plura in hanc rem notatu digna in Tractatu ideæ boni Confeſſarij lect. 10. & 11. dicta ſunt.

Quæres 6. hujus lectionis fructum? R. obſeruandum eſſe quam ſupradictæ culpæ noceant & vituperabiles ſint, quibus interdùm Confeſſarij efficiunt vt pœnitentes ſua delicta verecunde omittant.

LECTIO XXX.

Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius quando ipſi pœnitens dicit ſe non commiſiſſe peccatum, quod tamen ab eo commiſſum eſſe Confeſſarius nouit.

QVÆRES I. quid aget Confeſſarius in iſto caſu. Aliquis ſponſus accuſauit ſe de actibus libidinoſis cum ſua ſponſa commiſſis; at ſponſa de his interrogata ſe commiſiſſe negat?

R. 1. Cauendum eſſe Confeſſario ne ita ſponſam interroget, vt ipſa hujuſmodi actus libidinoſos à ſponſo fuiſſe declaratos intelligat, ſecùs enim ſigillum Confeſſionis indirectè frangeret: ſed ſatis eſſe vt eam de peccatis ſuis in genere interroget.

R. 2. ſi ſponſa in ea negatione perſeueret, Confeſſarium debere illam abſoluere, quia Confeſſarius vti nequit in eo caſu notitiâ per Confeſſionem ſponſi acquiſitâ; alioqui peccaret contra ſigillum & ſecretum Confeſſionis.

Quæres 2. quid ſi Confeſſarius aliâ viâ quam per Confeſſionem, ſciat peccatum pœnitentis, & ille interrogatus ſe id commiſiſſe neget? R. 1. debere Confeſſarium adhibere prudenter in tali caſu varia media cum leuia tum aſpera, vt pœnitentem ad integrè confitendum inducat.

R. 2. *S*i tamen ei non conſtet pœnitentem commiſiſſe illud peccatum, aut veriſimile ſit alij Sacerdoti confeſſum, quod ſæpiùs colligi poteſt ex eo tempore quod à poſtrema illius Confeſſione fluxit, Confeſſarium teneri hominem abſoluere, quia in dubio credendum eſt pœnitenti, ſiue pro ſe, ſiue contra ſe loquatur; cùm ſimul ibi ſit reus, accuſator & teſtis.

R. 3. ſi Confeſſarius certò ſciat commiſſum à pœnitente delictum, non debere illum abſoluere; quia tunc pœnitens male diſpoſitus eſt ac proinde indignus abſolutione. Atqui fusè oſtendimus in Tractatu *S*acramentorum in genere; Miniſtrum non poſſe illa conferre indignis.

Dices in ſecunda reſponſione dixiſti credendum eſſe pœnitenti, ergo non ei denegand a eſt abſolutio in tali caſu.

R. 1. credendum eſſe pœnitenti ex dictis, in dubio, at hic nullum eſt dubium, ſed potiùs certitudo vt ſupponimus, v. g. ſi vidiſſet Confeſſarius delictum à pœnitente commiſſum & aliunde certo ſciret nulli alij fuiſſe confeſſum.

R. 2. Notandum eſſe, Confeſſorem non modò Iudicis, ſed etiam patris, ac Medici pœnitentis officio fungi, vt ſuprà dictum eſt: enimuerò ſi Iudex tantùm eſſet, pœnitenti credere teneretur, quantumuis certitudinem moralem, vel etiam phyſicam patrati ab eo delicti haberet, vt colligitur ex dictis in 8. Decalogi Præceptum, vbi de munere Iudicis actum eſt. At verò Confeſſarius cùm Iudex ac Medicus ſit nihil ad ſpirituale pœnitentis exitium conferre debet, quemadmodum pater & Medicus corporum, nihil ad mortem filij aut ægroti conferre tenentur.

LECTIO XXXI.

De fidelitate, quæ eſt quarta conditio bonæ Confeſſionis.

QVÆRES 1. quid ſit illa fidelitas? R. vt Confeſſio fiat ſine mendacio tum circa peccata mortalia, tùm circa venialia.

Quæres 2. an peccet qui ſe de majori peccatorum mortalium numero accuſat quam re-

ipſa commiſerit? R. ſi hæc bonâ fide citraque culpam ſuam egerit non peccare. Ita multi rudes de numero peccatorum ſuorum interrogati malle ſe majorem numerum exprimere quam minorem aliquando reſpondent, bonâ fide putantes ſe bene agere. Hunc verè illis errorem Confeſſarius depellere debet. Dixi ſi bona fide hoc egerit, vt obſeruarem interdum pœnitentes grauem culpam incurrere accuſantes ſe de majori peccatorum numero quàm re vera commiſerint, videlicet cum interrogati à Confeſſario quoties peccatum aliquod perpetrauerint, decies aut centies millies inquiunt. 1. Quia ſic reſpondent quod ad ſua peccata recolenda ſaltem parùm cogitando animum applicare noluerint. 2. Si eis fidem Confeſſarius adhibeat, grauiter decipitur, ac de ſtatu ipſorum conſcientiæ facit judicium inſigniter falſum.

Quæres 3. an & quomodò peccet accuſans ſe de peccato mortali, dubio tanquam certo, vel de certo tanquam dubio? R. niſi eum bona fides vel ignorantia excuſent, grauiter peccare; quod ideò Confeſſarius falſum de pœnitente judicium faciat. Dixi niſi, &c. conſtat enim aut leuiter, aut nullatenus peccare in tali caſu, obſerua tamen eum habere minùs excuſationis qui ſe de peccato mortali certo tanquam dubio accuſat, vt illi faciunt quos ita Confeſſarijs loqui conſtat, poſſem aut potuiſſem commiſiſſe tale peccatũ.

Quæres 4. an interrogatus de peccato mortali rite confeſſo aliàs, peccet negando ſe illud commiſiſſe?

R. 1. ſi putet aut dubitet Confeſſarium inter-

rogare ob iuſtam cauſam, ægrè illum à peccato mortali excuſari poſſe. Cùm enim Confeſſarius in tali caſu jus habeat eum interrogandi pro ipſius animæ ſalute, puta ſi ageretur de proxima occaſione peccati omninò pœnitens tenetur non celare veritatem.

R. 2. ſi nihil ex dictis pœnitens credat vel dubitet, nec prauum ſit huius negationis Conſilium, non peccare, quia jam ſubmiſit peccatum illud Eccleſiæ clauibus.

R. 3. aduertendum eſſe pro praxi. 1. interdùm à pœnitente id negari prudenter ſi nimirùm Confeſſarius ſolâ curioſitate, vel etiam pejori conſilio id quærat. 2. tamen hoc à pœnitente ſæpiùs ob malam & periculoſam cauſam, vel ſaltem imperfectam negari.

Quæres 5. an eſſet aliqua mendacij ſpecies vel peccatum, ſi lapſus in crimen aut delictum grauiſſimum, dimiſſo Confeſſore ordinario, adiret alium, reuerſurus deinde ad priorem?

R. 1. aliquos damnare hæc peccati mortalis, quia, inquiunt, ſapit magnam hypocriſim virtualeque mendacium inſigne quo decipitur ordinarius Confeſſor.

R. 2. probabilius tamen eſſe nullum in eo fore peccatum mortale, nec ſæpiùs etiam veniale; niſi adſit malus animus, puta ſi fiet ne pœnitens à Confeſſore ordinario ad proximam occaſionem deferendam, vel quid ſimile aſtringatur. 1. quia nemo vni potiùs quam alteri abſolutè loquendo confiteri tenetur. 2. hoc non eſt propriè mentiri, aut decipere Confeſſarium, ſed tantùm deceptionem eius permittere. Dixi niſi, &c. quia tunc pœnitens determinatè vult perſeuerare in ſtatu peccati.

Digitized by Google

R. 3. id eſſe noxium & periculoſum; noxium, quia Dei gratias remouet; periculoſum, quia ſuperbiam nutrit & ad relapſum pœnitentes inducit.

Quæres 6. verùm & quomodo peccet mentiens circa peccatum veniale, puta negando ſe illud commiſiſſe, vel ſe accuſando de eo quod re vera non commiſit? R. Peccare, ſed venialiter tantùm juxta probabiliorem ſententiam? niſi accuſet ſe dumtaxat de peccato veniali quod minimè commiſit: quia illud mendacium non eſt grauis momenti. Dixi niſi, &c. quia redderet Sacramentum inualidum ob materiam falſam, quod cùm ſacrilegium ſit, peccatum eſſe mortiferum conſtat.

LECTIO XXXII.

De alijs conditionibus in Confeſſione requiſitis nimirùm humilitate, breuitate ac perſpicuitate.

QVÆRES 1. quænam ſit differentia inter hæc duo, confiteri ſine humilitate, & confiteri ſuperbè atque jactanter? R. quod confiteri abſque humilitate idem ſit ac ſe non ſeruatis legibus humilitatis accuſare; confiteri vero ſuperbè atque jactanter, ſignificet declarare peccata ſua gloriando de illis induſtria ſingulari commiſſis, &c.

Quæres 2. quam humilitatem exercere oporteat in Confeſſione? R. Duplicis generis, videlicet interiorem & exteriorem.

Digitized by Google

Interior in duobus conſiſtit, 1. quod pertinet ad intellectum, vt miſeriam tuam agnoſcas, te peccatorem eſſe inſignem tibi perſuaſiſsimum ſit, neque peccata tua ſiue in dæmonem, ſiue in proximum, & maximè in domeſticos trajiciendo excuſes. 2. Quantùm ad voluntatem, vt te à Confeſſario inſignem æſtimari peccatorem, gratum acceptùmque habeas, vt judicium tuum ac placitum in omnibus eidem ſubjicias, præſertim ſi abſolutionem differre velit, de quo fuſiùs l. 78. & ſequ.

Exterior in his tribus poſita eſt. 1. quod pertinet ad ſitum partium corporis, vt pœnitens ſit flexis genibus, junctis manibus, oculis demiſsis, ac vultu modeſte verſo ita vt Confeſſarium non intueatur coram. 2. Quantùm ad veſtes, vt non geſtet gladium, labraria, vt pectus non oſtendat, denique vt nimium veſtimentis lautus non ſit. 3. Quantùm ad vocem, vt reuerenter non aſperè vehementerque loquatur.

Quæres 3. in quo conſiſtat breuitas Confeſſionis? R. 1. nè in declarandis peccatis longior ſit. 2. nè poſt ſingula peccata hæc aut ſimilia verba repetat, quorum ſupplex à Deo veniam poſco & à te pater abſolutionem & pœnitentiam.

Quæres 4. quid ſit perſpicuitas Confeſsionis? R. vt pœnitens verbis obſcuris, ambiguis & ænigmaticis peccata ſua non velet.

†

Digitized by Google

LECTIO XXXIII.

De iteranda Confeſſione.

QVÆRES 1. vnde obligatio iterandæ Confeſsionis oriri poſsit? R. ex duplici capite, nimirùm 1. ex parte Confeſſarij, 2. ex parte pœnitentis: quando ſcilicet aliquid eſſentiale Confeſsioni ex alterutra parte defuit, quod eam irritam fecit.

Quæres 2. quandonam Confeſsio irrita ſit ex parte Confeſſarij? R. propter hos quinque defectus, 1. Sacerdotalis Ordinis, 2. juriſdictionis & approbationis, 3. intentionis, 4. formæ, 5. attentionis, cum v. g. Confeſſarius non intelligebat quæ dicebantur à pœnitente, quia dormitabat, ſurdus erat, vel ob aliam cauſam; tunc enim perinde eſt ac ſi nihil pœnitens dixiſſet. Circa quem caſum.

Quæres 3. vtrùm ſi Confeſſarius aliquod peccatum non intellexerit, pœnitens teneatur integram Confeſsionem repetere, vel ſufficiat eum iterùm confiteri peccatum à Confeſſario non intellectum? R. diſtinguendo, vel enim hoc nouit pœnitens in Confeſsione, vel eâ peracta, ſuſceptoque Sacramento, ſi primùm: dico eum teneri Confeſsionem iterare, quia cùm videret Confeſſarium non aduertere ob ſomnolentiam, v. g. & cenſetur illud peccatum voluiſſe omittere; nam perinde eſt peccatum Confeſſario

non aduertenti explicare, ac nolle illud confiteri, & voluntariè omittere, ideoque huiuſmodi culpæ reus, confeſſionem iterare tenetur. Si alterum, qui caſus in praxi ſat rarus eſt, dico propter bonam fidem ſufficere, vt quis iterum de ſolo illo peccato ſe accuſet; hæc eſt opinio Suaris poſt S. Antoninum & alios.

LECTIO XXXIV.

De eodem Argumento.

QVÆRES 1. quænam efficiant Confeſſionem inualidam ex parte pœnitentis, & obligent ad eam iterandam? R. Hæc tria vel 4.

Primum eſt grauis ante Confeſſionem in diſcuſſione conſcientiæ negligentia.

2. Defectus doloris ad quem affectus ſeu complacentia ad proximam occaſionem peccati reuocatur.

3. Defectus integritatis, vt ſi pœnitens aliquod crimen per verecundiam omiſerit.

Quæres 2. an qui numerum peccatorum ſuorum in Confeſſionibus præteritis non expreſſit, illas repetere teneatur? R. Diſtinguendum eſſe; nam 1. ſi bonâ fide non expreſſerit, inculpabiliter ignorans hoc eſſe neceſſarium, & Confeſſarius imperitus aut negligens idem ab ipſo non quæſierit, ſatis eſt probabile non teneri præteritas Confeſſiones iterare, quia cum ruſticorum & hujuſmodi

hominum, quibus hoc frequenter accidit, agendi ratio ſat vniuſmodi ſuique ſimilis ſit, prudens Confeſſarius abundè numerum totius vitæ peccatorum ex vna Confeſſione coniicit. Hæc eſt opinio Henriquez l. 2. de pœnitentia c. 3. n. 10. & quorumdam aliorum. Conſulenda tamen eſſet Confeſſio generalis.

Si autem 2. culpâ ſuâ vt negligentiâ, vel ignorantiâ vincibili non declarauerit numerum peccatorum, in eo caſu tenetur Confeſſiones repetere: quia illa declaratio integritati & validitati Confeſſionis eſt neceſſaria, vt oſtendimus lect. 25.

Quæres 3. ad quid ille teneatur, qui expreſsò meliori modo quo poteſt, delictorum ſuorum numero, ſe maiorem commiſiſſe aduertit?

R. 1. non teneri Confeſſionem repetere, cum ſuo munere functus ſit.

R. 2. ſi certum numerum expreſſerit, dicendo v. g. decies peieraui, eum in tali caſu teneri explicare vices quas omiſiſſe aduertit; quia periuriorum numerum integrè non expoſuit.

R. 3. ſi ſe hoc modo accuſauerit, decies plus minuſve peieraui, aut circiter decies, poſteà verò duodecies aut ter decies peieraſſe aduertat, non teneri ad aliud, ſi verò quindecies aut vicies feciſſe cognouerit, teneri ſe de illo numero accuſare quem cum nimius ſit, prior accuſatio continere non cenſetur. Obſeruabis tamen quæ dicta ſunt de vicibus decem, intelligenda eſſe cum proportione de maioribus numeris, ideôque v. g. ſi quis ſe

accuſaſſet de perjurio centies plus minuſve admiſſo, deinde verò centies ac decies pejeraſſe cognoſceret, hunc numerum declaraſſe ſatis ſuperque cenſeretur.

Quæres 4. quid ſi vicies ſe peieraſſe dixiſſet, ac deindè ſe decies tantùm peieraſſe aduerteret an iterare Confeſsionem idque reuocare teneretur? R. diſtinguendo. nam ſi hoc modo ſe bonâ fide accuſauerit, ad nihil tenetur, quia non cenſetur decepiſſe formaliter, atque inſigniter Confeſſarium, ſed materialiter tantùm ſuoque detrimento, quatenus ipſi grauiorem pœnitentiam Sacerdos impoſuerit: ſi verò malâ fide, quod per deſidiam, aut pertinaciam delictorum ſuorum numerum cogitare noluerit, ſane tenetur non modò iſtam accuſationem, ſed integram Confeſsionem repetere, quia Confeſſarium ſuâ culpâ in re notabili & eſſentiali decepit.

Quæres 5. an teneatur Confeſsionem iterare, qui voluntariè omiſit peccatum mortale quod ſolùm veniale putabat, certóque illud explicaſſet in Confeſsione ſi mortiferum crediſſet?

R. negatiuè. Ita puer qui per ignorantiam culpabilem graue peccatum admiſit, leue tantùm eſſe putans, non ideò tenetur vir factus cum meminit eius omiſsionis, repetere Confeſsiones præteritas, quia bonâ fide iam dicta excuſatur.

Quæres 6. an is qui confeſſus eſt inualidè quod de induſtria peccatum mortale ſiluerit, Confeſsiones quas illius ſacrilegii oblitus

debito cum dolore fecit, repetere teneatur, cum ſuum erratum agnoſcens, inualidæ Confeſsionis meminit, an verò ſufficiat Confeſsionem ſacrilegam iterare? R. multò probabilius eſſe teneri omnes illas Confeſsiones repetere, quod iuſta cauſa ſit præſumendi eum vera contritione caruiſſe in Confeſsionibus quæ inualidam ſecutæ ſunt. Licet enim verum habuiſſe dolorem ſupponas, verè tamen id ſciri non poteſt.

LECTIO XXXV.

De forma ſacramenti Pœnitentiæ.

QVæres I. quænam ſit forma ſacramenti Pœnitentiæ? R. Illam eſſentialiter poſitam eſſe in his duobus verbis, Abſoluo te: quia 1. hæc duo verba ſufficienter exprimunt Sacramenti effectum, qui eſt remiſſio peccatorum; 2. idem Synodus Tridentina dicit ſeſſ. 14. c. 3. quod licet addat particulam *&*, non ideò ſignificare vult alia verba à peccatis tuis, & reliqua, ſpectare ad eſſentiam formæ, ſed tantum adiungi ab Eccleſia in praxi.

Quæres 2. verum ſenſum horum verborum, Ego te abſoluo à peccatis tuis? R. eſſe iſtum: Confero tibi beneficium Abſolutionis ſacramentalis quæ habet ex ſe vim re-

Digitized by Google

mittendi peccata, ſi quæ ſint: vel confero tibi gratiam quæ ex ſe poteſt delere peccata.

Quæres 3. vtrùm abſolutio peccatorum dari poſſit abſenti? R. Clementem VIII. felicis memoriæ decreto ſpeciali definiuiſſe hoc fieri non poſſe. Quæſitum eſt autem de abſolutione peccatorum; nam abſolutio à cenſuris dari poteſt abſenti, vt ſuo loco dicetur.

Quæres 4. vtrum abſolutio à peccatis dari poſſit ſcripto vel nutibus? R. negatiuè cum omnibus Doctoribus.

Quæres 5. quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius qui abſoluit aliquem à peccatis inualidè?

R. 1. ſi pœnitens adhuc moraliter præſens fuerit, & Confeſſarius eum non abſoluerit; quia oblitus eſt, aut pœnitens citiùs ſurrexit, vel ob aliam cauſam; debere Confeſſarium ſine vlla mora eum abſoluere. Dixi ſi pœnitens moraliter præſens fuerit, vt verò præſentiam moralem agnoſcas. Vide ſuperiùs dicta in tractatu Euchariſtiæ lect. 2.

R. 2. ſi pœnitens abſit, & male abſolutus eſſet defectu juriſdictionis, debere Confeſſarium eâ obtentâ, ſi fieri poſſit, eum monere, vel ad ſe aduocare ſolerter, abſoluereque poſtquam ſe in genere accuſauerit de peccatis in illa Confeſſione inualida expreſſis. Hanc viam communiter Doctores conſulunt in tali caſu. Dixi ſi fieri poſſit, hoc eſt ſi Confeſſarius poſſit monere pœnitentem, eumque aduocare ſine ſcandalo aut graui damno, alioqui.

R. 3. ad hoc minimè teneri, niſi in vno caſu, videlicet cum pœnitens non debet am-

plius confiteri, vel aliud Sacramentum recipere. Dixi ad hoc non teneri, quamuis enim peccata non ei remiſſa fuerint, in prima tamen Confeſsione vel alterius Sacraméti perceptione, quemadmodum peccata inculpabiliter oblita, remittentur. Excepi vnum caſum, &c. quia tunc Confeſſarius pœnitentis ſalutem periculo committeret.

LECTIO XXXVI.

De Abſolutionis dilatione, ac I. de illius neceſſitate juxta Doctorum ſententiam.

QVÆRES I. quandonam abſolutio differenda ſit? R. quoties prudens Confeſſarius iudicauerit pœnitentem non eſſe diſpoſitum ad eam dignè recipiendam, quòd vero dolore aut ſincero emendationis propoſito careat. Quia I. non poteſt Confeſſarius abſoluere niſi eum quem Saluator, cuius eſt ipſe locum tenens, abſoluit; atqui Saluator non abſoluit in Cœlo malè diſpoſitum in terra. 2. Cùm Iudex in hoc miniſterio ſit, debet iuſtè judicare, ideoque non abſoluere indignum. Ita cenſent Suarez de pœnit. diſp. 22. ſect. 2. Coninc. diſp. 8. n. 133. Reginaldus l. 8. c. 2. n. 16. Filiucius tract. 7. c. 12. n. 355. Bonacina de pœnit. diſp. 5. q. 7. p. 4. §. 2. n. 19. & plures alij. Hanc poſteà neceſsitatem oſtendemus juxta doctrinam rationeſque SS. Patrum.

Quæres 2. quibus indiciis prudens Confeſ-

Digitized by Google

ſarius iudicabit pœnitentem non eſſe diſpoſi-
tum ad recipiendam abſolutionem ? R. plura
eſſe huiuſmodi indicia.

Primum ac præcipuum eſt inconſtantia pe-
fidiaque præterita pœnitentis : qui licet id
non ampliùs facturum eſſe conteſtatus, recidi
in peccatum, nec ſtetit promiſsis.

2. Defectus contritionis qui colligitur ex
modo explicandi, velandi, & conferendi cul-
pas ſuas in alios.

3. Ingenium valde ad malum procliue. Idem
eſto iudicium de pluribus aliis circunſtantiis
ex quibus omnibus vir prudentiâ, vſu & exe-
citatione præditus, coniiciet prauam pœni-
tentis affectionem probabiliter.

Quæres 3. vtrùm Confeſſarius qui num-
quam huius v. g. pœnitentis Confeſsionem
audierat, nec proinde illum perfidum depre-
henderat, abſolutionem ei quantumuis in-
facturum promittenti, denegare teneatur? R.
promiſſa Confeſſario alteri facta non ſeruau-
rit, denegandam ei abſolutionem eſſe, cum
praue affectus æſtimatur : quia nihil refert a
iſtum vel alium Confeſſorem deceperit : im
iuſta interdum eſt ſuſpicandi cauſa, eum ide
mutaſſe Confeſſarium quod timeret abſolu-
tionem ſibi ab eo quem fefellerat denegan-
dam. Dixi cum praue affectus æſtimatur, v
obſeruarem duo, 1. abſolutè fieri poſſe, vt q
hactenus fuerit infidelis, promiſſa in poſteru
ſeruet ; cuius emendationis tot ſigna Confe-
ſario dare poteſt, vt id ſperare ac proinde h
minem abſoluere tutò valeat. 2. Valde tam
eſt timendum, ne, quamuis aliud conteſt-
tur, promiſſa non præſtet. Quare tutius pa

Digitized by Google

ſim fuerit ſuſpendere abſolutionem.

Quæres 4. quoties oporteat pœnitentem decepiſſe Confeſſarium, vt is prudenter iudicet illum praue affectum eſſe? R. varias eſſe Doctorum ſententias.

Prima negat abſoluendum eſſe cùm ſemel promiſsis non ſtetit, quamuis ſe non ampliùs facturum abiuret. Ita ſentit Cardinalis Caietanus in materia reſtitutionis, cuius hæc ſunt verba. Non ſunt abſoluendi pœnitentes, antequam cum effeſtu reſtituant, ſi in alia Confeſsione abſoluti neglexerunt reſtituere: dicentibus enim hac vice, Pater reſtituam huic reſponderi debet, credo tibi, & propterea modo cum illa bona diſpoſitione vade ad reſtituendum, & poſteà abſolueris. In parua ſumma, verbo, reſtitutio c. 6.

Secunda, quam tuentur Suarez, Filiucius & alii, docet à Confeſſario indignum abſolutione cenſendum, qui bis promiſſum ipſi non fecerit. Alii cum bis aut ter promiſsis non ſtetiſſe volunt.

Quæres 5. in quibus caſibus paſsim oporteat differre abſolutionem? R. omnes ad 4. iſtos reuocari; 1. inimicitiam, 2. reſtituendi obligationem, 3. proximam occaſionem, 4. peccata habitus. De illis actum eſt ſuprà, & ſpeciatim de 2. in tract. reſtitutionis in genere; ſupereſt modò vt de proxima occaſione paulò fuſius loquamur.

Digitized by Google

Publicanis interrogatus quid ad ſalutem conſequendam acturi eſſent, non ea munera dimittenda, ſed bene explenda reſpondit. Sed non prætermiſiſſet dicere hæc officia deſerenda, ſi fuiſſent occaſio proxima ruinæ, &c.

R. 1. non dixiſſe me illa officia eſſe abſolutè mala, occaſioneſque proximas reſpectu cuiuſcumque generis hominum, ſed dumtaxat aliquorum qui tenentur idcircò ea dimittere modo infrà explicando lect. 39.

R. 2. Chriſti Præcurſorem non debuiſſe vltra progredi, cùm non eſſet Confeſſarius.

Quæres 2. vtrùm peccans ſemel aut bis per menſem cum fœmina quam domi retinet, in occaſione proxima eſſe cenſeatur? R. 1. conſtare ita eſſe, cum verſetur in occaſione quæ ex ſua natura proxima eſt.

R. 2. contrariam opinionem ſi quæ ſit, fœdum errorem eſſe ac deplorandam cœcitatem. 1. enim perinde eſt ac ſi dicant peccata non eſſe deteſtabilia, niſi cùm fuerint quotidiana, vel vnicam fornicationem, non mereri ſupplicia æterna. 2. Qualitas æque attendenda eſt in peccatis ac eorum quantitas numeruſque.

Quæres 3. quid ſit occaſio remota? R. eſſe omnes creaturas mundi.

Digitized by Google

LECTIO XXXVIII.

De eodem Argumento.

QVÆRES 1. an teneamur dimittere occaſionem peccati? R. teneri ſub peccato quamprimùm dimittere occaſionem proximam illius; 1. quia id Scriptura dicit verbis dilucidis Eccl. c. 3. v. 27. *Qui amat periculum, in illo peribit*, hoc eſt qui amat proximum peccati periculum, in eo peribit, ſeu peccabit, quamuis interdum reipſa crimen non committat, cujus ſe proximo periculo expoſuit. 2. Proxima peccati occaſio ad illud ſemper aut fere ſemper inducit; cùm æque difficile ſit in proxima peccati occaſione verſantem, non labi in illud, atque ignem in ſinu abſcondere vel ambulare ſuper prunas, nec tamen comburi. Quamobrem illud Salomonis Prouerb. c. 6. v. 27. vſurpare licet, *Numquid poteſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, vt veſtimenta illius non ardeant? aut ambulare ſuper prunas, vt non comburantur plantæ ejus?* Dixi quamprimùm dimittere, propter mox dicenda.

Quæres 2. an occaſionem peccati proximam deſerere teneamur cùm id ſine graui incommodo fieri nequit? R. Chriſtum Dominum apertè Mathæi c. 5. v. 29. docere homines teneri proximam occaſionem deſerere quamuis hoc ſine graui incommodo facere

non poſſint, eius autem verba hæc ſunt. *Si oculus tuus dexter ſcandaliſat te, erue eum, & projice abs te: Si dextra manus tua ſcandaliſat te, abſcinde eam, & projice abs te.* Scandaliſat, hoc eſt occaſio tibi ſit peccati & ruinæ. Obſeruabis autem Chriſtum hìc loqui de partibus corporis quarum vſus magis in omni vita neceſſarius, jacturaque nobis ad dolorem acerbior eſt: quaſi diceret. Tametſi aliquid ſiue homo ſiue aliud quidpiam, ita tibi neceſſarium, vtile charumque fuerit vt manus, pes oculuſve, ſi tamen animæ tuæ noceat & peccati occaſionem det, amputa hujuſmodi, projice, ac diſcede ab eo.

Quæres 3. an illam occaſionem quamprimùm deſerere teneamur cum graui incommodo, v. g. ſi filius-familias peccet cum aliqua fœmina quæ ſit in domo patris, an teneatur quamprimùm deſerere paternas ædes, vel curare vt ab illa fœmina deſerantur.

R. 1. in iſto & ſimilibus caſibus Auctores communiter aſſerere tanquam indubium axioma, prædictum filium-familias in domo paterna manere poſſe modò firmiter decreuerit, non amplius Deum offendere cum illa fœmina quam dimittere non valet, cùm hoc ad eius patrem aut matrem pertineat. Quia, inquiunt, iſta occaſio tunc non eſt voluntaria, ideoque manens in ea non peccat. Obſerua tamen ſupponere Doctores hujuſmodi filium-familias à domo paterna diſcedere, aut remedium aliud congruum inuenire non poſſe, quod ſanè rarius eſt quam putent; nam Confeſſarius prudentiâ vſque præditus, ſi bene cuncta expendet, illum

N 2

Digitized by Google

filium-familias, ſtudiorum vel addiſcendæ artis, ne propter deſidiam in otio malo, vtique non exiguo viuat, aut alius negotij causâ ex domo patris digredi poſſe reperiet: accedit eundem Confeſſarium poſſe alia media excogitare vt hæc mulier inde recedat. Quod ſi nihil horum fieri poſſit.

R. 2. hunc filium-familias ſeriò admonendum à Confeſſore. 1. vt numquam ſolus cum ea fœmina inueniatur, 2. vt munuſcula eius omnia comburat, 3. vt quædam mortificationis opera exerceat, 4. vt eleemoſinam iuxta facultates ſuas eroget, pecuniam in iis honeſtæ recreationi deſtinatam conſumens, 5. certas quotidie preces recitet, 6. frequenter peccata confiteatur.

R. 3. ſi filius-familias ad opus redigere illa conſilia non curet, atque in eandem culpam recidat, negandam ei abſolutionem eſſe, donec ab illa occaſione diſcedere omni ſtudio enitatur: ſiquidem relapſus perſuadet illum aut negligentem fuiſſe in ſupradictis Conſiliis exequendis, aut legitimo dolore caruiſſe, quia Deus numquam deeſt iis qui gratiæ ipſius non deſunt.

LECTIO XXXIX.

De eadem materia.

QVÆRES I. an Confeſſarius teneatur negare abſolutionem illis qui verſantur in occaſione proxima ſecundi generis, de qua

lect. 37. locuti ſumus, qui ſcilicet Deum ſemper aut fere ſemper in aliquo vitæ genere offendunt?

R. Confeſſarium debere hic tria obſeruare.

1. Si huiuſmodi pœnitentibus veram contritionem ſeriumque propoſitum emendationis deeſſe non credat, poſſe illos ſemel iterumque abſoluere, vt ex ſuperiori lectione colligitur, modo tamen remedia ibidem allata præſcribat q. 7. R. 2.

2. Si poſt hæc recidant, debere illis Confeſſarium negare abſolutionem, donec eos reſipiſcere videat, propter allatas rationes in fine ſuperioris lectionis.

3. Debere illis conſulere, vt huiuſmodi officia deſerant, propter eorum ſalutis æternæ diſcrimen, aliaſve rationes, quas ipſi prudentia & ſancti Spiritus vnctio ſuggerent: imò fieri poteſt, vt Confeſſarius teneatur abſolutè illos aſtringere ad huiuſmodi officia dimittenda, vt conſtat ex canone 21. Lateranenſis Concilij ſic loquentis, *Falſa etiam fit pœnitentia, cùm pœnitens ab officio vel curiali vel negotiali non recedit, quod ſine peccato agi nullâ ratione prævalet.* Idem habet canon falſas de pœnitentia diſt. 5.

Quæres 2. vtrùm Confeſſarius teneatur negare abſolutionem famulo peccanti cum fœmina quæ manet in eadem domo, cum inde abſque infamia, vel graui damno temporali exire nequit?

R. 1. quod pertinet ad illud periculum nè famulus in ſermonem hominum atque in vituperationem veniat; obſeruandum eſſe cauſas huic famulo, niſi ſibi blandiatur, non de-

Digitized by Google

futuras, quibus egreſſum è domo illa tegat & velet, ad quod ipſi Confeſſarius aditum dare poterit, ſi nullus tamen in præſenti reperiretur, ſapientis erit Confeſſarij judicare vtrùm ſpes vlla & probabilitas ſit hujuſmodi famulum remediis in præcedenti lectione propoſitis vtentem non recaſurum in peccatum, ſi enim ita ſit, eum abſoluere poteſt, ſecùs geret ſe juxta dicta ſuperiori quæſtione.

R. 2. quod ad ſolum temporale damnum attinet quod ipſe famulus domum heri ſui deſerens pateretur, Confeſſarium teneri ferè ſemper ei negare abſolutionem, niſi fortè primâ vice dumtaxat, modo illum paratum expeditumque viderit ad omnes vires contendendas vt è domo quamprimùm exeat, data ipſi conſilia exequatur, ac remedia ſuperioris lectionis adhibeat. Dixi negandum ei ferè ſemper abſolutionem, 1. quia ſi propter lucrum temporale maneas in occaſione proxima peccati, conſtitutionem Chriſti Domini efficis inanem, quæ manum, pedem & oculum amputare projicereque jubet, vt explicuimus lect. ſuperiori n. 2. Deinde 2. turpe homini Chriſtiano eſt præferre temporalem damnum ſaluti, Paradiſo & charitati Dei qui pro nobis extrà modum factus eſt inops, quique immenſis diuitijs affluit, vt captum ſui gratiâ damnum abundè compenſet, denique pro diuina munificentia non ſe ab hominibus vinci liberalitate patietur.

LECTIO XL.

Quanti momenti ſit differre abſolutionem juxta SS. Patrum diſcurſum.

QVÆRES 1. vnde abſolutionis differendæ momentum colligemus? R. ex duplici capite, 1. ex accurata doctrinæ Patrum conſideratione, quæ ſtatuit 1. id exigere Confeſſoris officium, 2. Magnum eſſe pœnitentis bonum, 3. contrarium eidem perniciosum eſſe.

2. Ex accurata conſideratione reſponſionum quibus poſteà diluemus objectiones & quærelas contra dilationem abſolutionis quotidie fieri ſolitas.

Quæres 2. cur officium Confeſſoris ad abſolutionem differendam in caſibus ante memoratis aſtringat? R. tres firmas rationes ex Patrum ſcriptis colligi poſſe.

Nam 1. eſt Confeſſarij fidelem eſſe *diſpenſatorem Myſteriorum Dei*, vt loquitur S. Paulus, ideóque nihil in hoc myniſterio agere quod Eccleſiæ detrimentum afferat, vt præproperis abſolutionibus fieri ſolet; vnde B. Cyprianus libro de lapſis objurgans Sacerdotes præproperâ feſtinatione abſoluentes eos qui perſecutione ſæuiente Chriſtianam Fidem martyrij metu negauerant, dixit *perſecutio eſt hæc alia, &c.* additque, *Sacerdotes hujuſmodi nouâ & perículoſiori Eccleſiam perſecutione vexare quàm Ethnicos Imperatores.*

1. ad Corinth. v 2.

Secūda ratio petitur ex ſacramēti Pœnitentiæ ſanctitate, quod eis tantùm Cōfeſſarius mi-

Digitized by Google

niſtrare tenetur in quibus notas veræ contritionis aduertit, illas autem agnoſcere poteſt ſolâ dilatione abſolutionis. Quod ita probo, vera contritio non verbis, ſed operibus declaratur, ergo priùs videre quam dare abſolutionem Confeſſarius debet. Audi magnum Gregorium l. 6. in caput 15. 1. Regum, *ſignum veræ Confeſſionis*, id eſt factæ cum vero dolore, *non eſt in oris Confeſſione, ſed in afflictione pœnitentiæ.* Deinde laudans verba illa fulmineo Præcurſoris Chriſti ore prolata; *Facite fructus dignos pœnitentiæ*, ſubjungit *veram contritionem fructibus & operibus non verborum folijs agnoſci*, quod voluit docere Saluator maledicens ficui, quæ licet patulis diffuſa ramis ſine fructu inuenta eſt, atque ob eandem rationem ſcriba inſtans vt Chriſti diſcipulus eſſet,
Math. .8.v.19 his verbis, *Magiſter ſequar te quocumque ieris*, accepit repulſam.

Tertia ratio deſumitur ex manifeſto ſalutis æternæ periculo quod ſubit Confeſſarius præpropere abſoluens, cum per imprudentiam aliena in ſe peccata recipiat. Hoc autem S. Gregor. luculenter exponit vbi ſuprà, oſtendens Samuëlem virum ſanctitate illuſtrem, ne vnum quidem Saulis crimen portare voluiſſe,
1. Regũ .15. v. 5. quamuis ille rogaret ac diceret, *Peccaui, ſed nunc porta quæſo peccatum meum. Ecce*, inquit magnus Gregorius, *fortis Propheta refugit ſuſcipere onus Regalis peccati, vt Sacerdos Eccleſiæ timeat, & peccatorum importabilium pondera ſubire pertimeſcat.* Sanè tres magni momenti circunſtantias in hac Hiſtoria debemus attendere; 1. ipſum Samuëlem virum eximiæ ſanctitatis & Iudicem ſpirituali plebis Iudææ Regi-

Digitized by Google

mini à Deo præfectum, 2. de vno tantùm peccato agi, 3. peccato autem Regis quem Deus elegerat.

LECTIO XLI.

Quod abſolutionis dilatio afferre poſſit maxima bona.

QVÆRES hujuſmodi bona? R. tria præſertim aſſignari.

1. Eſt ſcientia experimentalis, quam peccator acquirit, mali offenſæ Dei & auerſionis ab eo; ad quam Ieremias populum ducere nitebatur his verbis c. 2. v. 19. *Scito & vide quia malum & amarum eſt reliquiſſe te Dominum Deum tuum.*

2. Eſt præſeruatio à relapſu: quod egregie docuit S. Ambroſius l. 2. de pœnitentia c. 10. *Dum delemus admiſſa, admittenda excludimus*: hoc eſt per cunctationem abſolutionis peccata commiſſa lugentes, ab illis temperamus in poſterum. Deinde pergit Ambroſius. *Et fit quædam de condemnatione culpæ, diſciplina innocentiæ.* Id eſt noſtra crimina cum Confeſſario damnantes, qui ea punit abſolutionis morâ, viuere diſcimus extra culpam.

3. Eſt fœlix ille labor quo prauos peccatorum habitus delere nitimur. Propter hanc rationem B. Auguſtinus Eccleſiæ maximum lumen valde probat abſolutionis moram, *vt*, inquit, *violentiæ pœnitendi, cedat conſuetudo peccandi.* Hoc eſt vt conſuetudo ex pecca-

rum habitibus introducta ,.ſacræ vi pœnitentiæ cedat , cuius exercitiis quæ lect. 38. n. 2. enumerauimus, per illam abſolutionis moram occupamur. Et ſanè quidem ſi conſuetudo peccandi ſit catenæ ferreæ inſtar, qui fieri poteſt, vt eam tenuis exiguaque , licet perfecta contritio tam facile rumpat. Hanc verò conſuetudinem peccādi eſſe inſtar catenæ ferreæ idem Auguſtinus oſtendit & expertus deplorat his verbis. *Velle meum tenebat inimicus : & inde mihi catenam fecerat & conſtrinxerat me.* lib. 8. Confeſſ. c. 5.

LECTIO XLII.

Quod præproperæ abſolutiones valde noceant pœnitentibus.

QVÆRES 1. quid Patres hac de re cenſerint? R. multos validè in ſuis ſcriptis oſtendere illarum abſolutionum perniciem. Et inter cœteros D. Cyprianus ab illis Confeſſarios reuocat, *nè qui ouium Paſtores eſſe debent , lanij fiant.* Et Clerus Romanus de hoc argumento ad eundem Cyprianum ſcribens Epiſtola 31. dicit , *properata nimis abſolutionum remedia peccatoribus præſtare , nihil aliud eſſe quam illos ſpiritualiter occidere, hoc non eſt* , inquit, *curare, ſed ſi verum dicere volumus, occidere.*

Quæres 2. quænam rationes hanc perniciem ſolidè perſuadeant? R. has tres.

1. Nimis properatæ abſolutiones non probantur à Saluatore cuius Confeſſor eſt Mini-

ſter & inſtrumentum : quamobrem S. Eligius homiliâ 4. dicebat, *in reconciliatione veſtra nolite nos Epiſcopos attendere vt Auctores, ſed vt Miniſtros*, hoc eſt vt principales reconciliationis veſtræ cauſas, ſed tantùm inſtrumẽtales. Et D. Cypr. eandem rationem tractans lib. de lapſis, *homo*, inquit, *Deo eſſe non poteſt major*, Ergo Confeſſarius cùm homo ſit, non poteſt eum abſoluere, quem Deus abſoluere nolit.

2. Illæ ſunt occaſio relapſus in crimen. Vnde S. Ambroſius in Pſalmum 118. hac de re loquens, ait : *facilitas veniæ*, id eſt abſolutionis, *incentiuum tribuit delinquendi*. Et S. Aug. ſerm. 34. de diuerſis, *Si Confeſſarius imprudenti facilitate pœnitentes abſolueret, ludus*, inquit, illi nimirùm pœnitenti, *eſſet peccando cadere in mortem*. Hoc eſt illi non magis in Religionem veniret peccare ? ac reum mortis æternæ fieri, quàm ludere.

3. Efficiunt vt pœnitens non ampliùs cogitet de placando Deo, lugendis peccatis, eorumq; affectionibus delendis quæ cùm extinctæ non ſint, reuiuiſcũt in animo citiùs & recrudeſcũt.

LECTIO XLIII.

Reſpondetur objectionibus quæ contra dilationem Abſolutionis fieri ſolent.

OPPONVNT ſeptem præcipuas rationes.

1. Illam contriſtare pœnitentem ? R. 1. cum hic de contriſtando Saluatore mundi cujus Sacerdos eſt Miniſter aut proximo agatur,

ſatiùs eſſe cõtriſtare iſtum quàm illum: dico illum videlicet Saluatorem, eâ enim phraſi diuina Scriptura vtitur; ita S. Paulus ad Epheſ. c. 4. v. 30. dicit, *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum.* Et Moyſes Geneſis c. 6. v. 7. volens ſignificare moleſtiam grauem quam Deus ex hominum peccatis Noëmi ætate viuentium capiebat, *Et tactus*, inquit, *dolore cordis intrinſecùs, &c.*

Cœterum intelliges magnam fore illorum culpam qui mallent contriſtare Saluatorem properatis abſolutionibus, quam contriſtare proximum ad tempus, abſolutionis morâ, ſi has tres circunſtantias attendere velis.

1. Quis contriſtaret? nimirùm Confeſſarius hoc eſt ſequeſter Sacramentorum quæ ſanguinis Ieſu Chriſti merita continent. Vetus illé Ioſeph Dominæ ad peccatum ſollicitanti reſpondit. *Ecce Dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo ſua. nec quidquam eſt quod non in mea ſit poteſtate; vel non tradiderit mihi, præter te, quæ vxor eius es: quomodò ergo poſſum hoc malum facere, & peccare in Deum meum.* Geneſ. c. 39. v. 8. Confeſſarius cui Saluator eius Dominus ex dictis Sacramenta commiſit, multò magis cauere debet ne quidquam ad animæ volentis perire, damnationem conferat.

2. Quis contriſtaretur? videlicet æger qui ſuam mortem quærit, importunus qui Confeſſoris aliquando futurus eſſet accuſator ante juſtitiæ Dei Tribunal, denique miſer æternùm exclamaturus in tormensis, *fortè non peryſſem, niſi in remiſſionem Confeſſarium incidiſſem.*

3. Cujus gratiâ contriſtaretur, indigni ſcilicet peccatoris qui abſolutione confeſtim vomitum repetens abutetur; nouique Iudæi qui ſe modò Ieſum in corde ſuo regnare velle conteſtatus, poſt tres dies in eo cum peccatis conſentiet, exclamabit, vt crucifigatur.

R. 2. ad quæſitum, ſperare debere Confeſſorem, ſiquidem pœnitens contriſtetur ad tempus, hoc ei profuturum, vt Pœnitentiæ ſacramentum dignè ſuſcipiat, proindeque cum ſancto Paulo 2. ad Chor. c. 7. v. 9. dicere poſſe. *Gaudeo non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad pœnitentiam.*

LECTIO XLIV.

De Argumento eodem.

OPPONVNT 2. pœnitentem valdè turbandum?

R. 1. magno ſuo commodo turbandum. Ita Niniuitæ à Iona valde turbati ſunt, & aquam Piſcinæ probaticæ Angelus turbabat fœliciter ad ſanitatem ægrotorum.

R. 2. pœnitentem, qui, cùm erat neceſſarium, à Sacerdote non fuerit ſalubriter conturbatus, in hora mortis ſine fructu, à Diabolo, propriâ conſcientiâ, terribilique ſummi omnium hominum Iudicis aſpectu conturbandum.

Opponunt 3. Confeſſarium pacem & tranquillitatem pœnitenti erepturum, quam tamen ei tenetur afferre?

Digitized by Google

R. 1. non erepturum illi pacem, quia cùm Deus ei ſit infenſus & inimicus, vt Confeſſor ideò abſolutionem differens probabiliter iudicat, in pace verſari non poteſt, iuxta illud oraculum Domini, *non eſt pax impijs dicit Dominus*, Iſaïæ c. 48. v. 22.

R. 2. pacem, quam pœnitentibus dari velles, eſſe, vt ait S. Cyprianus, *irritam & falſam pacem, periculoſam dantibus, nihil accipientibus profuturam.*

Quæres 1. cur illa pax eſſet periculoſa dantibus, nimirùm Confeſſariis? R. quia Deus iraſceretur illis, vt eum frequenter in Scriptura legimus iratum pſeudoprophetis qui pacem populo promittebant. Ieremias enim Deum ita loquentem inducit c. 6. v. 14. *Curabant contritionem filiæ populi mei cum ignominia dicentes pax, pax, & non erat pax.* Et apud Ezechiëlem c. 13. v. 10. minatur Deus pſeudoprophetis, *eo quod*, inquit, *deceperint populum meum dicentes, pax & non eſt pax; & ipſi ædificabat parietem, illi autem liniebant luto abſque paleis.*

Quæres 2. cur eadem pax non ſit profutura? R. quod accipientes illam Deo non reconciliet. Qui enim per ſpeciem inueniendæ pacis animi, vt abſoluantur à Confeſſariis valdè contendunt, ſibi eiſque nocent, audi S. Ambroſium l. 2. de pœnitentia c. 9. *Hi non tàm ſe ſoluere cupiunt quàm Sacerdotem ligare; ſuam enim conſcientiam non exuunt, i. purgant, Sacerdotis induunt ſeu onerant.*

LECTIO XLV.

Refutantur Objectiones aliæ contra moram Abſolutionis.

OPPONVNT 4. effecturum Confeſſorem vt pœnitens murmuret Deumque magis irritatione animi & querela offendat.

R. 1. non eum, ſed prauam pœnitentis affectionem cauſam illius fore.

R. 2. Confeſſarium non debere curare quid pœnitens dicere vel facere poſſit, Chriſtum videlicet imitando, qui multa nihilominus fecit & dixit, quamuis Phariſæos & Scribas ideò valdè murmuraturos ſciret: vnde monentibus de hoc Apoſtolis dixit, *Sinite illos, cæci ſunt & duces cæcorum.* Math. 15. v. 14. prædicauit quoque manducationem carnis ſuę in ſacramento Euchariſtiæ: quamuis inde Capharnaitas & aliquos è diſcipulis ſuis paſſuros graue ſcandalum & abituros noſſet.

Opponunt 5. traducendum pœnitentē eiuſque aliis manifeſtanda peccata.

R. negando id ſequi, nam prudens Confeſſarius ita eum dimittit, vt nemo dilatam Abſolutionem aduertat, cùm ſuper eum detecto capite recitet *Miſereatur* & *Indulgentiam*, illique ſigno Crucis benedicat, quæ adſtantes interpretantur Abſolutionem.

Dices ille pœnitens non poterit communicare, ideóque traducetur, quia putabunt alij

non fuiſſe abſolutum propter graue crimen.

Vt dilucidè reſpondeam, obſeruo pœnitentem dimitti poſſe à Confeſſario ſine abſolutione propter duplicem cauſam, 1. quia non vult ſe diſponere ad Sacerdotis abſolutionem dignè ſuſcipiendam, v. g. quod nolit parcere inimico, vel reſtituere, aut occaſionem proximam deſerere, &c. 2. quia licet facturum ſe illa & ſimilia polliçeatur, ſæpiùs tamen Confeſſarium fefellit, de quo egimus lect. 38. n. 3. & ſequentibus.

His poſitis. R. 1. non poſſe Confeſſarium in priori caſu, abſoluere vllatenus ejuſmodi pœnitentem, quantumuis licet ſcandalum immineat, 1. quia voluntas obſtinatior prauaque pœnitentis affectio, vna erit hujus offenſionis cauſa, 2. quia Confeſſarius eum ſine ſacrilegio in tali caſu abſoluere nequit.

R. 2. quod attinet ad poſteriorem caſum, 1. multas reperiri poſſe non communicandi ſimulque vitandi ſcandalum cauſas. 2. Homines ſæpiùs non offendi, ſi quis communione abſtineat, cùm res ex ſe mala non ſit, neque ſcandalo, ſed alicui tantùm admirationi obnoxia; magnum enim diſcrimen eſt inter ſcandalum & admirationem, vt diximus in Tractatu Euchariſtiæ lect. 24. n. 2.

3. Ad occurrendum ſuſpicionis quæ cadere poſſent in abſtinentem à communione, operæ pretium fore vt Concionatores, Parochi & Vicarij plebem admoneant non eſſe neceſſarium vt quoties aliquis eſt confeſſus, toties communicare velit.

4. Poſſe interdùm eas occurrere circunſtantias, vt ægrè pœnitentis infamia vitari poſſit,

& aliunde tot à pœnitente contritionis ſigna dari, vt eum Confeſſarius licitè valeat abſoluere.

Dices adhuc 2. quod ſi pœnitens reus eſſet peccati reſeruati, à quo eum Confeſſarius non poſſet abſoluere; aliunde verò à communione ſine manifeſto infamiæ periculo abſtinere non poſſet; Reſpondebimus huic difficultati cùm agetur de caſibus reſeruatis lectione 51.

LECTIO XLVI.

De eadem materia.

OPPONVNT. 6. Confeſſarium fore cauſam damnationis pœnitentis qui ſine abſolutione deceſſerit?

R. 1. hunc metum mortis non eſſe bonum ac tempeſtiuum; quod non omnia ex ſe bona ſemper opportuna ſint. Bonum quidem eſt non poſcere miracula, id tamen vitio vertitur Iſaïæ 7. v. 12. Regi Achaz, quia eo tempore quo Deus jubebat, miracula poſcere noluit. Oratio quoque ſuaptè naturâ optima eſt, ſed in Phariſæis & Scribis reprehenditur, quia per oſtentationem in plateis & compitis orabant: ſic metus mortis bonus ac tempeſtiuus eſt, cum ſeſe offert occaſio peccandi, at ſi reus admiſſo delicto pœnitere ob metum mortis noluerit, hoc non quidem bonum, ſed aſtutia Diaboli eſt, qui verecundiam peccanti auferens, eam cùm declaranda forent peccata

reſtituit, vt ſuprà dictum eſt: pariter cùm ad peccatum inducit metum obitus remouet, ſed vt pœnitentiam impediat, eum ponit ante oculos mentis.

R. 2. eundem metum eſſe Deo valde injurioſum, quia repugnat fiduciæ quam in Deo habere debemus; nam ſi eius bonitas vitam pœnitenti mortem adeò pauenti ſeruauit, cùm ad benefactoris ſui offenſionem eâ ingratè abutebatur, quis credat eandem illi erepturum quandò cœleſti gratiâ motus & excitatus viuere tantùm cupit vt Deum amet vſuramque temporis multiplici noxâ conſumpti pœnitentiâ ſarciat. Imò credere pœnitens ille debet clementiſſimum Deum qui ſe tàm benignè tractauerat, cùm de theſauriſanda eius ira dumtaxat cogitaret jam ſecum jure ſummo non acturum quando juſtitiæ illius ſatisfaciendo miſericordiâ dignus fieri nititur. Atque vt omnia deterrimè cadant, licet hujuſmodi pœnitens ſine abſolutione moreretur, Deus illam ſuppleret, ſi eum in tali pœnitentiæ ſtatu, quem ipſi afferre Confeſſarius abſolutionis morâ deſiderat, inueniret: hoc enim ſemper Eccleſia Catholica cenſuit de pœnitentibus & cathecumenis, vt conſtat ex 4. *Sy*nodo Cartaginenſi canone 79 Arelatenſi 2. can. 12. & Oratione funebri *S.* Ambroſij de obitu Imperatoris Valentiniani.

Opponunt 7. debere Confeſſarium eſſe miſericordem? R. iſtam miſericordiam quam à Confeſſario expetunt, vt ait B. Cyprianus eſſe *ſub miſericordiæ titulo malum fallens & blandam perniciem.*

Quæres autem cur iſta miſericordia ſit adeò

Digitized by Google

perniciosa? R. cum ſancto Cypriano quod *hac falsâ crudelique miſericordiâ operiantur morientium vulnera, & plaga lethalis altis & profundis viſceribus infixa diſſimulato dolore contegatur.*

LECTIO XLVII.

An Confeſſarius teneatur abſoluere pœnitentem qui ſequitur opinionem probabilem ipſius opinioni contrariam.

QVÆRES I. an ille qui Confeſſiones audit ex officio, quod v. g. ſit parochus aut Vicarius, magis teneatur abſoluere pœnitentem, quàm ille qui ex charitate tantum?

Reſponſioni præmitto, aliud eſſe quærere an parochus vel Vicarius magis teneatur audire Confeſſionem ſui parochiani; aliud verò quærere an magis teneatur abſoluere pœnitentem, quam ille qui Confeſſiones audit ex charitate dumtaxat. Priorem enim teneri magis audire Confeſſiones quam poſteriorem, qui nullatenùs ad hoc tenetur, omninò conſtat. *S*i autem ponamus vtrumque actu Confeſſiones audire.

R. multò probabiliùs eſſe ambos æque teneri abſoluere pœnitentem legitimè diſpoſitum: quia cùm ſint Iudices, æque tenetur ferre ſententiam, ideóque pœnitentem rectè diſpoſitum abſoluere. Hæc eſt communis opinio contra Doctores aliquos malè diſtinguentes eum qui Cõfeſſiones audit ex officio,

Digitized by Google

à Confeſſore qui tantùm audit ex charitate prioremque ad largiendam pœnitenti opinionem probabilem ſequenti abſolutionem obligantes non poſteriorem.

Quæres 2. quid vocas opinionem probabilem?

R. 1. opinionem illam non eſſe probabilem quam vnus vel duo Auctores docent: quia nonnullæ opiniones, quæ vnum vel alterum, & aliquandò plures Auctores habent, communi ſenſui adeò propter inſulſitatem repugnāt, at vix credibile ſit. Vnam ex illis refutauimus lect. 37. n. 2. aliaſque referre ſuperſedemus, quod non omnes has materias capere poſſint.

R. 2. Doctores communiter aſſerere illam opinionem eſſe probabilem quæ firmis rationibus grauibuſque Auctoribus nititur. Per firmas rationes intelligo eas quæ in praxi, non verò ſpeculatiuè tantùm bonæ firmæque ſint. Hoc eſt 1. vt axiomatis Euangelij, ſacrorum Canonum & Eccleſiæ Patrum non repugnēt. 2. nec peccatoribus blandiantur, 3. vt eas coram Deo legitimas fore, nec rejiciendas æſtimemus.

R. 3. difficile eſſe conuenire cum recentioribus Theologiæ Moralis Auctoribus, quandonam aliquis firmas habeat rationes necne? Cum vnuſquiſque abundet in ſuo ſenſu.

Quæres 3. quid aget Confeſſarius in ea obſcuritate & dubitatione omnium?

R. 1. eum venire non poſſe in hujuſmodi dubium, niſi cùm pœnitens habet opinionem probabilem ipſius ſententiæ contrariam, quia vel doctus eſt, vel eam ab alio viro docto accepit: verùm extrà hos caſus Confeſſor ſciens

varias eſſe opiniones, curare nihil debet, ſed illam ſequi dumtaxat quam penſatis prudenter circunſtantijs meliorem ſecundùm Deum judicabit.

R. 2. quod pertinet ad caſum de quo hic agitur, cum opinio pœnitentis ſuſtineri non poteſt, quamuis habeat aliquem Auctorem, vt illa quam rejicimus lect. 37. n. 2. Confeſſarium non debere partes pœnitentis amplecti, ejuſque adhærere ſententiæ, cum illa contineat errorem qui à jure Canonico intolerabilis appellatur.

R. 3. ſi pœnitentis opinio ſuſtineri vllatenus valeat, Confeſſarium hac vice dumtaxat poſſe illum abſoluere; quia conuincere nequit falſitatem eius opinionis. Cæterùm benè faciet ſi dicat illi à ſe non amplius abſoluendum niſi opinionem deſerat, ſuamque amplectatur. Licet verò argutari quis poſſit hoc modo, cum eum hac vice abſoluerit, cur aliâ rursùs non abſoluet? Nihilominus obſeruandum eſt jam cœptâ Confeſſione ad illius ſe arbitrium & opinionem accommodare meliùs poſſe, quàm ante Confeſſionem, tunc enim ſapienter à pœnitente iterùm ad ſe veniente antequam ordiatur Confeſſionem, inquiret num veterem opinionem deſerere velit? quod ſi nolit, audire illius Confeſſionem recuſabit.

Digitized by Google

LECTIO XLVIII.

De Caſibus reſeruatis, ac 1. an Eccleſia poſſit reſeruare peccata, & quænam reſeruare ſoleat.

QVæres 1. an Superiores Eccleſiaſtici jus habeant reſeruandi abſolutionem peccatorum? R. minimè dubium eſſe habere ſingulos hanc poteſtatem in ſua juriſdictione videlicet Papam in toto orbe, Epiſcopum in ſua Diœceſi, Concilium Prouinciale in ſua Prouincia, nationale in ſua natione. Quia Superiores Eccleſiaſtici jus & facultatem habent ſtatuendi quidquid æternæ ſubditorum ſaluti expedire iudicant.

Quæres 2. an valida reſeruatio foret, ſi peccata illicitè reſeruarent? R. affirmatiuè iuxta communiorem tutioremque ſentẽtiam.

Quæres 3. quænam peccata reſeruari ſoleant ab Eccleſia? R. vniuersè loquendo Eccleſiam reſeruare dumtaxat, 1. peccata externa, & 2. mortalia. Dixi 1. externa, quod illa de rebus merè internis non iudicet. Dixi 2. mortalia, quia non conſueuit Eccleſia reſeruare peccata venialia. Cœterum Scolaſtici diſputent an poſſit Eccleſia reſeruare peccata interna & venialia. Sufficit noſſe ab illa non reſeruari.

Quæres 4. an peccatum mortale externum debeat eſſe conſummatum vt reſeruari poſſit? R. paſsìm ita eſſe, 1. quia leges intelliguntur de effectu completo ſecundùm legem primam §. hæc verba, ff. quid quiſque iuris. 2. reſer-

Digitized by Google

natio eſt odioſa. Vnde colligitur poſitâ inceſtus reſeruatione vſque ad ſecundum gradum incluſiuè; ſi Caius v. g. ſororem vel patruelem ſuam impudicè tetigerit, non autem cognouerit, illum inceſtum non eſſe reſeruatum: pariter ſi Caius igniariam fiſtulam in Clericum exploſerit, non tamen illum attigerit, eiuſmodi peccatum non eſſe reſeruatum, neque Caium excommunicationem incurriſſe atque vt dici ſolet Canonem vel pœnam Canonis.

Dixi autem paſsìm; quia ſi lex conceptis terminis dixit caſum tametſi non ſecuto effectu reſeruatum fore, tunc eſſe reſeruatum omninò conſtat.

LECTIO XLIX.

De habentibus poteſtatem ordinariam abſoluendi à Caſibus reſeruatis.

QVÆRES I. quinam habeant eiuſmodi facultatem? R. qui eos reſeruarunt, quod iuxta cōmune Doctorum iuris Canonici effatum, ad eum ſoluere pertineat qui ligauit.

Quæres 2. an ſuperior illius qui peccatum reſeruauit, ab eo valeat abſoluere?

R. 1. certum eſſe Pontificem maximum poſſe abſoluere ob plenitudinem poteſtatis à Caſibus ab Epiſcopo reſeruatis.

R. 2. Archiepiſcopum non poſſe abſoluere à Caſibus à ſuffraganeo reſeruatis niſi in caſu viſitationis aut appellationis; capit. vltimo de cenſibus in 6.

Digitized by Google

Quæres 3. an Epiſcopus abſoluere poſſit à caſibus Papæ reſeruatis?

R. fere ſemper id poſſe duplici titulo.

Nam 1. ſciendum eſt Tridentinam Synodum cap. 6. ſeſſ. 24. dare facultatem Epiſcopis abſoluendi per ſe ipſos aut Vicarium in foro conſcientiæ à quibuſcumq; caſibus Apoſtolicæ Sedi reſeruatis modò fuerint occulti, ſeu modò non ſint publici. Res autem publica cenſetur, quando majori communitatis, Parochiæ aut Vrbis parti nota eſt.

2. Etiam ſcire oportet, Canonicum jus capit. Mulieres, cap. ea noſcitur, cap. quamuis de ſcientia excommunicationis permittere Epiſcopis vt eos qui grauiter Clericum percuſſerunt, abſoluant, quando propter legitimum impedimentum ad Papam venire non poſſunt. Omnes autem Doctores eandem facultatem ad quoſcumque alios caſus Apoſtolicæ Sedi reſeruatos extendunt; quod non ſit potior iſtius quam aliorum ratio. Quare ab illis Epiſcopus abſoluere poteſt modò legitimum impedimentum adſit; quo tamen ceſſante abſolutus Papam adire tenetur.

Dices: quid vocas impedimentum legitimum? R. magnam infirmitatem, ſenectutem, inopiam & ſimilia, quæ juxta viri prudentis arbitrium excuſant quò minùs pœnitens Romam eat, nec enim ipſi etiam diuites mittere tenentur, cùm ſacri Canones ire dumtaxat jubeant; leges autem pœnales non extendendæ, ſed potiùs reſtringendæ ſunt.

Quæres 4. à quo Epiſcopus qui incidit in delictum Papæ reſeruatum, abſolui poſſit?

R. poſſe abſolui à Confeſſario quem elegerit,

gerit, eo modo quo ipſe abſoluere poteſt ſibi ſubditum ab omnibus caſibus Papæ reſeruatis; quia ſic definiuit Congregatio Cardinalium, vt plures Auctores referunt. Accedit æquum eſſe, vt ipſe non ſit deterioris conditionis quàm alij.

Quæres 5. an omnes caſus reſeruati habeant excommunicationem adiunctam? R. omnes caſus Papæ reſeruatos habere annexam excommunicationem: non tamen omnes ab aliis Prælatis reſeruatos. Quamobrem notandum eſt vt quis abſolutionem excommunicationis Pontifici maximo reſeruatæ obtinuerit, quemlibet Sacerdotem poſſe illum à culpa ſeu peccato abſoluere. Hæc eſt communis Doctorum ſententia.

LECTIO L.

An Superior poſſit abſoluere pœnitentem à ſolis peccatis reſeruatis eumque pro alijs mittere ad aliquem Confeſſarium.

QVÆRES I. an Epiſcopus, vel eius Vicarius poſſit abſoluere ſacramentaliter à ſolis peccatis reſeruatis, & mittere pœnitentem ad alium Confeſſarium, vt abſoluatur à reliquis?

R. I. eſſe aliquos Auctores, qui abſolutè dicunt id fieri poſſe; ſed pœnitentem hoc modo abſolutum, teneri deinde tam dicta peccata reſeruata quàm alia Confeſſori ordinario declarare; pleroſque tamen exiſtimare id non-

niſi propter grauem neceſsitatem & iuſtam cauſam fieri poſſe : quod cùm integritas Confeſſionis de iure diuino ſit, non oporteat Confeſſionem dimidiare niſi rationabilis cauſa exigat : quâ poſitâ hoc fieri licet, vt ſuprà diximus, poſſe aliquem interdùm abſolui quamuis eius Confeſſio non ſit materialiter integra.

R. 2. grauem illam neceſſitatem & iuſtam cauſam agendi, ferè nuſquam in praxi accidere poſſe, quod ita probo; nam 1. ſuperior qui non poſſet integram audire Confeſſionem, delegare poſſet aliquem Confeſſarium qui pœnitentem à caſibus reſeruatis abſolueret, vel eidem pœnitenti dare facultatem eligendi Confeſſarium à quo abſolueretur. 2. Numquid poſſet idem ſuperior audire ſola peccata reſeruata iſtius pœnitentis, eique ſine abſolutione ſacramentali, quandam ſatisfactionem imponere, tunc verò ſublatâ reſeruatione hominem ad ordinarium Confeſſorem mitteret à quo poſt declarata integrè peccata ſua tàm reſeruata quàm alia ritè abſolueretur. Quamobrem concludimus licere numquam ſuperiori à ſolis peccatis reſeruatis abſoluere quamdiu alterutro de his modis vti poterit. Cæterum eueniet raro cum alterutro vti non poſſe, ideo in reſponſione dixi grauem illam neceſſitatem & iuſtam cauſam abſoluendi à ſolis peccatis reſeruatis ferè numquam euenire poſſe.

Nihilominus ecce caſum quamuis rariſſimũ, in quo illa neceſſitas eueniret. 1. Si adeò ſuperior impediretur vt non integram huius pœnitentis Confeſſionem, ſed peccata dum-

taxat reſeruata poſſet audire. 2. Aliunde ob peculiarem aliquam rationem expediret nullum à ſuperiore Confeſſarium delegari vt hunc pœnitentem abſoluat. 3. Moralis quædam hic & nunc confitendi neceſſitas vrgeat. Superior igitur in iſto caſu poſſet à ſolis peccatis reſeruatis pœnitentem abſoluere propter allatam rationem in fine prioris numeri.

Quæres 2. an ſuperior qui à ſolis caſibus reſeruatis abſoluit, Sacramentum ideóque gratiam conferat? R. probabilius eſſe conferre, cum habuit intentionem abſoluendi ſacramentaliter. Ita cenſent communiter Auctores.

Quæres 3. an pœnitens quem ſuperior à ſolis peccatis reſeruatis ſacramentaliter abſoluit, ea iterum ordinario Confeſſori cum aliis non reſeruatis declarare teneatur? R. probabilius eſſe non teneri, quia fuit directè ab illis peccatis reſeruatis abſolutus.

LECTIO LI.

An Confeſſarius poſſit abſoluere pœnitentem à delictis non reſeruatis, eumque mittere ad ſuperiorem pro reſeruatis.

QVÆRES 1. an Confeſſarius qui non habet facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, poſſit abſoluere pœnitentem ab aliis peccatis, eumque mittere ad ſuperiorem, vt obtineat abſolutionem à reſeruatis?

R. 1. quæſtionis huius ſenſum non eſſe, an iſte Confeſſarius à ſolis peccatis non reſeruatis abſoluere poſſit: conſtat enim non poſſe, cùm vnum peccatum remitti nequeat ſine alio; ſed hic quæri vtrùm abſoluere poſſit indirectè à reſeruatis, directè abſoluendo à non reſeruatis, & imperando pœnitenti, vt iterùm ſuperiori, vel alij ab eo delegato confiteatur, huic verò quæſtioni.

R. 2. id abſque graui neceſſitate fieri non poſſe. Dico fieri non poſſe ob rationem ſecundæ opinionis relatæ n. 1. lectionis præcedentis. Excepi tamen grauis neceſſitatis caſum, quia tunc juxta probabiliorem ſententiam hoc fieri poſſit. 1. quia licet Synodus Tridentina ſeſſ. 14. cap. 7. dixerit Sacerdotes extra mortis articulum nihil poſſe in caſibus reſeruatis, hoc, vt exponunt Doctores, intelligi debet, vt ab illis directè abſoluant: quid quod, vt Suarez aliique aduertunt, Synodus loquitur de caſibus reſeruatis, non autem de homine in eos lapſo, quaſi tacitè indicaret Confeſſarium poſſe directè abſoluere pœnitentem à caſibus non reſeruatis, cúmque illi remitti nequeant ſine reſeruatis, eundem Confeſſarium qui habet poteſtatem, & iuſtam cauſam exercendi juriſdictionem ſuam in pœnitentem, habere etiam indirectè poteſtatem in eius peccata reſeruata. 2. quia veriſimile eſt Papam tacitè conſentire, vt Confeſſarius in ea neceſſitate abſoluat.

Dices ſi cùm vrget grauis neceſſitas, ille qui habet caſum reſeruatum, abſolui poſſit à Confeſſario non habente juriſdictionem in peccata reſeruata, ergo in pari neceſſitate

ſimplex Sacerdos non approbatus abſoluere poterit habentem peccatum mortale ac venialia tàm ab iſtis quàm ab illo; directè quidem à venialibus, & indirectè à mortali, ſed hoc abſurdum eſt, igitur, &c.

R. 1. Suarem, Coninc, Bonacinam & alios dicere, hoc non eſſe abſurdum in rigore, quamuis addant non expedire vt hoc fiat quod praxi Eccleſiæ repugnet.

R. 2. cùm igitur ea non ſit Eccleſiæ praxis, vt habens peccata venialia cum aliquo mortali confiteatur in caſu neceſſitatis Sacerdoti non approbato; ea verò ſit praxis, vt in caſu præcedenti à delictis reſeruatis indirectè abſoluatur; hinc eſſe colligendum id probari Eccleſiæ in iſto poſteriori caſu, non autem in priori.

Obſerua tamen, ſi quis bonâ fide putans habere ſe tantùm venialia, mortali aliquo fœdaretur, & Sacerdoti non approbato confitens hæc venialia declararet, mortale ipſi remittendum, à quo indirectè abſolutus fuiſſet. juxta opinionem Suaris de pœnit. diſput. 31. ſect. 3. n. 10. & Bonacinæ de pœnit. diſp. 5. q. 7. p. 5. §. 3. n. 7.

Quæres 2. an ſi caſus reſeruati habeant cenſuram annexam, v. g. excommunicationem, prædictus Confeſſarius in aliqua neceſſitate graui extra mortis articulum, abſoluere valeat pœnitentem? R. probabiliter id poſſe, vt Suarez, Coninc, Bonacina, & alij opinantur contra Valentiam, Vaſquem alioſque: ob duas rationes priori numero allatas. Et 3. quod excommunicatio non ſemper ex natura ſua impediat validam receptionem Sacra-

mentorum, vt patet in iſto exemplo, nam ſi Petrus excommunicatus id citra ſuam culpam ignoraret, validè Sacramenta etiam pœnitentiæ reciperet, modò aliunde rectè diſpoſitus eſſet.

Quæres 3. an pœnitens iuſtam habens confitendi neceſsitatem, retinere poſsit caſum reſeruatum cui excommunicatio vel alia cenſura eſt annexa, quod ſciat Confeſſarium abſoluendi ab eo facultatem non obtinuiſſe, an verò de huiuſmodi peccato æque atque de aliis ſe accuſare teneatur? R. probabilius eſſe teneri de illo ſe accuſare; 1. quia cùm ab illo ſit abſoluendus, æquum eſt vt de illo ſe accuſet. 2. integritas Confeſsionis eſt neceſſaria, & nulla iuſta cauſa pœnitentem ab illa eximere poteſt. Ita docet communis opinio contra quoſdam Auctores.

LECTIO LII.

De varijs difficultatibus quæ ad caſus reſeruatos tempore Iubilei pertinent.

QVÆRES 1. an ille qui per quindecim Iubilei dies commiſit peccatum reſeruatum, ab eo poſsit abſolui? R. affirmatiuè juxta communem Doctorum ſententiam.

Dices quid ſi jam priori hebdomadâ lucratus fuerit Iubileum, ac deinde incideret in caſum reſeruatum per hebdomadam poſteriorem. R. probabilius eſſe non poſſe abſolui, 1. quia priuilegium obtinendi abſolutionem à

caſibus reſeruatis, datur præcipuè ad lucrandum Iubileum, ergo, &c. 2. Clemens VIII. & Congregatio Cardinalium ita declararunt vt Filiucius refert tract.8. c.10.n.261.& 278.

Quæres 2. an ille qui tempore Iubilei caſus reſeruatos confitetur, animo dumtaxat obtinendi abſolutionem, non verò præſtandi cætera lucrando Iubileo neceſſaria; an ille inquam ab iis abſoluatur, & hujuſmodi caſuum reſeruatio tollatur? R. negatiuè; quia Papa eo tantùm animo concedit priuilegium obtinendi abſolutionem à caſibus reſeruatis, vt fideles ea præſtent quæ ipſe ad lucrandum Iubileum injunxit: vnde carens illâ intentione: non potuit validè abſolui, eiuſque Confeſsio irrita fuit; nam in Confeſsione ſiluit hujuſmodi fraudem & animum decipiendi Papam, non ea præſtando quæ conſecutioni Iubilei neceſſaria erant; illa verò fraus & malus animus eſt peccatum mortale propter inſignem quam continet irreuerentiam, vt benè obſeruat Reginaldus l. 8. n. 60.

Dices quid ſi confeſſus fuerit bono & ſincero animo lucrandi Iubileum, & à peccatis reſeruatis abſolutus nolit præſtare alia conſecutioni Iubilei neceſſaria. R. tunc validè abſolutum fuiſſe, quod illi data ſit abſolutio ſimpliciter & ſine conditione, cùm aliter ea dari non poſsit, vt diximus in tractatu de Sacramentis in genere.

Quæres 3. an Petrus qui nolebat conſequi Iubileum, deinde animum ſecundo ejus Sabbatho mutans, verè illud conſequi vult, à caſibus reſeruatis poſsit abſolui? R. Duas eſſe opiniones.

Aliqui tuentur negatiuam, quod, inquiunt, jejunia & alia quæ Bulla iniungit, non ampliùs fieri poſſint, ideóque Petrus lucrari nequeat Iubileum; ergo cùm priuilegium obtinendi abſolutionem à caſibus reſeruatis, eo tantùm animo concedatur vt quis lucretur Jubileum, Petrus, de quo eſt quæſtio, non poteſt à dictis caſibus abſolui.

. Contrarium quidam Auctores alii tenent, Petrum videlicet poſſe abſolui modò Confeſſarius jejunia cœteraque in Iubileo præſtanda, in alia quædam opera pia mutet.

LECTIO LIII.

De Argumento eodem.

QVÆRES I. Ioannes præſtitit omnia lucrando Iubileo neceſſaria præter Confeſſionem, quam ſub finem quindecim dierum incipiens perficere non potuit, quod Confeſſario nimiùm occupato generalem ipſius Confeſſionem audire non vacaret, vel eidem Confeſſarius abſolutionem diſtulit propter occaſionem proximam, vel aliam rationabilem cauſam, quæres igitur, an Ioannes abſolui poſſit à ſuis caſibus reſeruatis poſt exactos quindecim dies Iubilei?

R. 1. affirmatiuè juxta opinionem Henriquez, Emanuëlis Sa, Sanches, & Filiucii: ratio illorum eſt quod vt dicitur c. licet vndique de officio & poteſtate Iudicis delegati, ſi delegatus rem aliquam cœperit, juriſdictio

eius non expiret niſi re adimpletâ : obſeruabis autem omnes Doctores ſupponere, 1. Confeſſarium cepiſſe audire Confeſſionem, 2. videri etiam ſupponere id fieri non poſſe ſi Confeſſio nullatenùs cœpta fuerit.

R. 2. quoſdam ex his Auctoribus dicere Confeſſarium debere in tali caſu pœnitentem abſoluere à cenſura peccatis reſeruatis annexa, vt ita eorum reſeruationem tollat, vel ſi dicta peccata nullam habeant cenſuram annexam, debere illorum reſeruationem tollere.

Quæres 2. an ſi prædictus Ioannes quem Confeſſor dimiſit ad tempus, in nouum caſum reſeruatum exacto Iubileo incideret, an inquam à dicto Confeſſario abſolui poſſet?

R. Auctores eſſe in vtramque partem, quamuis opinio negatiua ſit probabilior.

Quæres 3. an pœnitens qui Iubilei tempore citra ſuam culpam ſiluit per obliuionem in Confeſſione peccatum aliquod reſeruatum, poſſit deinde abſolui à Confeſſore ordinario poſt exactum Iubileum? R. affirmatiuè juxta communem ſententiam Doctorum aientium reſeruationem fuiſſe ſublatam quod pœnitens debitâ cum diſpoſitione coram legitimo Iudice comparuerit. Dixi citra ſuam culpam, quia ſi obliuio eſſet valde culpabilis, nulla & inualida Confeſſio foret. Ergo cùm Papa det priuilegium obtinendi abſolutionem à caſibus reſeruatis, eâ tantùm lege vt Chriſtiani lucrentur Iubileum ideoque peccata ſua confiteantur, hoc eſt Pœnitentiæ ſacramentum percipiant, & iſte de quo eſt quæſtio non illud perceperit, nam inualidè confeſſus eſt, ſequitur eiuſdem peccatum ſemper eſſe reſer-

O 5

uatum. Obſerua tamen non eandem eſſe omninò rationem illius qui extra Iubileum confeſſus eſt, de quo videbitur in ſequenti lectione.

Quæres 4. aliquis omnia conſequendo Iubileo neceſſaria præſtitit, ſed non eſt confeſſus quod adhibito ſufficienti examine nullius ſe peccati mortalis reum putaret; nihilominùs exacto Iubileo recordatus eſt peccati reſeruati anteà commiſsi, quæres inquam an ſimplex Confeſſarius poſsit eum abſoluere ab hujuſmodi peccato vtpotè jam non reſeruato.

R. Duas eſſe opiniones, illa quæ negat hac ratione nititur, quod cùm pœnitens non ſit confeſſus, neque coram legitimo Iudice habente facultatem ipſum à peccato reſeruato abſoluendi comparuerit, hujuſmodi caſus reſeruatio non potuerit tolli. Sed qui tuentur opinionem affirmantem dicunt hunc hominem cùm lucratus fuerit Iubileum, poſſe gaudere priuilegio cœterorum qui talem Indulgentiam conſecuti ſunt, quibus tollitur caſuum per inculpabilem opinionem prætermiſſorum reſeruatio, vt numero præcedenti oſtenſum eſt.

LECTIO LIV.

Quomodo tolli poſſit reſeruatio caſuum extra tempus Iubilei.

QVÆRES 1. aliquis confeſſus eſt ſuo ſuperiori, vel alij habenti ab eo facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, ſed omiſit

peccatum aliquod reſeruatum per obliuioné, quæres inquam vtrùm illa reſeruatio tollatur? R. ſi per inculpabilem obliuionem omiſerit, reſeruationem eſſe ſublatam cùm Confeſſarius habuerit intentionem abſoluendi à peccatis reſeruatis ſi quæ pœnitens haberet. Dixi reſeruationem eſſe ſublatam, quia pœnitens coram legitimo ſuperiore, vel ab eo delegato comparuit, ideóque ſatisfecit intentioni propter quam reſeruatio facta erat. Dixi prætereà ſi omiſerit per inculpabilem obliuionem; nam ſi fuiſſet obliuio valde culpabilis, reſeruatio non fuiſſet ablata: quia ille de quo eſt quæſtio non cenſeretur voluiſſe ſe ſiſtere ſuperiori.

Quæres 2. an reſeruatio tollatur, ſi pœnitens ſuo ſuperiori, vel ab eo delegato confiteatur inualidè peccatum aliquod reſeruatum?

Reſpondeo affirmatiuè, 1. quia pœnitens fini ſatisfeciſſet ob quem ſuperior ſibi peccatum reſeruauit, nimirùm vt dictus pœnitens ſibi vel ſuo delegato ſe ſiſteret. 2. quia ſuperior habuit intentioné auferendi reſeruationé.

Quæres 3. an reſeruatio ceſſet, cùm aliquis peccatum in ſua Diœceſi (vbi illud commiſit) reſeruatum, confitetur in alia vbi non eſt reſeruatum?

R. 1. nos hic non diſputare vtrùm aliquis confiteri poſsit extra ſuam Diœceſim, de quo agetur inferius; ſed ſolùm an, ponendo id fieri poſſe, reſeruatio ceſſet in caſu propoſito.

R. 2. duas eſſe opiniones, quarum affirmatiua communior eſt, quia ſi ponamus aliquem confiteri poſſe in Diœceſi externa, illa debet in Tribunali pœni-

tentiæ iudicari, vt cœteri homines Diœceſeos reſpectu quorum huiuſmodi peccatum non eſt reſeruatum. Quod autem iudicandus ſit vt alij homines Diœceſeos, patet ex eo quod ſequeretur aliàs teneri Confeſſarium noſſe omnes caſus reſeruatos aliarum Diœceſium: inde verò colligitur, ſi aliquod peccatum in hac Diœceſi v. g. reſeruatum fuerit, non verò in Diœceſi pœnitentis extranei qui hìc confitetur; inde inquam colligitur Confeſſarium qui caret facultate abſoluendi à reſeruatis, non poſſe illum abſoluere à tali peccato, cùm, vt diximus, debeat iſtum iudicare vt alios Diœceſanos.

Sed objiciunt contrariæ opinionis Auctores, ſi extraneus in cuius Diœceſi caſus aliquis eſt reſeruatus, ſed non in hac Toloſana v. g. poſſit ab eo in noſtra Diœceſi abſolui; ſequeretur Epiſcopum illius alterius Diœceſeos maiorem dare facultatem Confeſſario Toloſani diſtrictus, ſibi tamen ignoto, quàm det paſsìm Confeſſariis ſuæ Diœceſeos, quod videtur abſurdum, ergo, &c.

R. hanc opinionem falsò ſupponere, alterius Diœceſis Epiſcopum dare Confeſſariis noſtris facultatem abſoluendi, nam jus commune, generalis Eccleſiæ conſuetudo, & tacitus Paſtorum conſenſus, vt infrà dicetur, illam eis tribuunt poteſtatem, videlicet abſoluendi extraneum, vt alios huius Diœceſis homines.

Digitized by Google

LECTIO LV.

De ſigillo Confeſſionis, ac 1. de obligatione quæ Confeſſario & alijs hoc ſeruandi incumbit, & peccato violationis illius.

QVÆRES 1. quo jure Confeſſarius teneatur ſeruare ſigillum Confeſſionis? R. teneri, 1. jure naturali, quod ad ſeruandum ſecretum obligat.

2. Iure diuino, nam ea fuit intentio Saluatoris hoc Sacramentum inſtituentis quod ſine illa obligatione nimis odioſum reddidiſſet.

3. Iure Eccleſiaſtico, vt ex Canone omnis vtriuſque ſexus de pœnitentiis & remiſſionibus conſtat, vbi Concilium Lateranenſe præcipit Confeſſoribus ſeruare ſigillum Confeſſionis ſub pœna comminatoria depoſitionis & perpetui carceris in aliquo Monaſterio.

Quæres 2. an alius præter Confeſſarium poſſit obligari ad ſigillum Confeſſionis? R. affirmatiuè, nimirùm illi omnes qui norunt peccatum alterius occaſione Confeſſionis. Ita Doctores cenſent. Vnde ſequitur.

1. Superiorem à quo petiit Confeſſarius facultatem abſoluendi à caſu reſeruato, teneri ad ſigillum.

2. Illum etiam quem conſuluit Confeſſarius, cuique imprudenter pœnitentem indicauit.

3. Item illum cui Confeſſarius pœnitentem ipſo conſentiente manifeſtauit, quamuis

Auctores aliqui contrarium teneant, ſed abſque graui ratione.

4. Et illos quibus Confeſſor indicauit pœnitentem inuitum.

5. Teneri quoque ad ſigillum eos qui malitiâ vel incogitanter, aliquod peccatum audierunt, quod v. g. propiùs à Confeſsionali ſtarent.

6. Etiam Interpretes juxta probabiliorem opinionem.

7. Et illum qui chartam in qua deſcripta erat alicujus Confeſsio, reperiſſet ac legiſſet, quamuis Auctores aliqui contrarium dicant, quod inquiunt ſigilli obligatio ex Confeſsione abſoluta, vel cœpta dumtaxat oriatur, qualis non eſt illa quæ ſolùm ſcripta eſt.

Quæres 3. an ſigilli violatio ſit graue peccatum? R. ex ſe mortiferum eſſe, quamuis ſolum veniale peccatum detegeretur, & audientes ignorarent illius peccati notitiam per Confeſsionem habitam. Ratio eſt quod ſemper in omnibus his caſibus fiat grauis iniuria Sacramento, redditur enim odioſum.

Quæres 4. an plura peccata committantur violando ſigillum Confeſsionis?

R. duo committi, alterum contra juſtitiam, ſecretum naturale violando, alterum contra Religionem, faciendo injuriam Sacramento.

Digitized by Google

LECTIO LVI.

De varijs difficultatibus circa fractionem ſigilli Confeſſionis.

QVÆRES 1. an Confeſſarius qui ſolùm nouit per Confeſsionem, peccatum alicujus, contra ſigillum peccet ſi loquitur de illo cum omnibus notum eſſe aduertit? R. peccare frangereque ſigillum. Hoc eſt DD. ſententia.

Quæres 2. an ille qui rem nouit per Confeſsionem ac per aliam viam, ſi de ea loquatur, ſigillum frangat? R. negatiuè, niſi aliquid addat ex notitia per Confeſsionem habitâ profectum.

Quæres 3. an Sacerdos ad ſigillum teneatur cum aliquis ipſi dixit, hoc tibi peccatum, vel rem aliam declaro ſub ſigillo Confeſsionis, præſertim ſi ita loquens putet Sacerdotem ad ſigillum teneri?

R. 1. negatiuè, quia obligatio ſigilli oritur tantùm ex Confeſſione ſacramentali.

R. 2. etiam negatiuè juxta communiorem ſententiam, licet manifeſtans putet Sacerdotem ad illud teneri: quia iſta Confeſsio in ſe non eſt ſacramentalis, quamuis eam homo, de quo agimus, talem eſſe putet, nec enim ipſius error Confeſsionem illam efficit ſacramentalem, ejuſque naturam & obligationem mutat.

Objicies inde ſequitur laïcũ qui ſe Presbyterum fingens, & in Confeſsionali ſedens au-

diret alicuius Confeſſionem, non teneri ad ſigillum quod eum pœnitens Sacerdotem credat per errorem? R. eſſe diſparitatem, & hunc laïcum in iſto caſu teneri ad ſigillum. Ratio diſparitatis eſt quod in priori caſu manifeſtans ſua peccata non erret circa perſonam Sacerdotis cui loquitur, ſed tantùm ignorantiâ juris laboret, ideóque nullam aliam Sacerdoti obligationem imponit præter eam quæ naturæ huius manifeſtationis annexa eſt, hæc autem non eſt ſacramentalis, ſed solùm naturalis.

In hoc autem poſteriori caſu, 1. pœnitens laïcum eſſe putat Sacerdotem. 2. ſit iniuria Sacramento, & præterea. 3. ſit iniuria pœnitenti quem iſte laïcus decipit horrendum in modum.

Quæres 4. vtrùm Sacerdos ad ſigillum teneatur, cùm aliquis ipſi confitetur peccatum quod committere decreuit, non quidem vt eius abſolutionem obtineat, ſed vt Confeſſorem ad illud perpetrandum inducat? R. non teneri ad ſigillum, quia iſta Confeſſio non fuiſſet ſacramentalis.

Quæres 5. vtrùm non modò peccata, ſed etiam alia in Confeſſione dicta ſub ſigillum cadant? R. 1. cadere ſub ſigillum non modò peccata, ſed etiam alia quæ dicta ſunt, ad explicanda peccata, etiamſi non eſſent ad hoc neceſſaria, puta ſi quis declarauerit ſe ſpurium eſſe, aut pauperem vel diuitem, &c. hæc eſt probabilior opinio: quia paſsìm horum manifeſtatio pœnitentibus eſt odioſa.

R. 2. ſi hæc eſſent omninò remota, Confeſſarium non teneri ad ſigillum, vt patet,

quamuis obſeruandum ſit, locutionem de rebus in Confeſſione auditis ferè ſemper eſſe periculoſam.

LECTIO LVII.

De Argumento eodem.

QVÆRES 1. an Confeſſarius frangat ſigillum dicendo, in tali Vrbe aut loco eſſe homines improbos, vſurarios, ſodomitos, &c.? R. cum diſtinctione; ſi enim locus fuerit amplus, non frangit ſigillum, quia non eſt periculum audientes venire in cognitionem alicuius hominis ſingularis. At ſi locus ſit exiguus, & multò magis Monaſterium aut alia communitas, tunc frangit ſigillum, imo peccat peccato detractionis ſi agatur de communitate.

Quæres 2. an dicens ſe non abſoluiſſe aliquem, frangeret ſigillum? R. cum diſtinctione, ſi enim hoc diceret in quibuſdam circunſtantiis vnde daretur occaſio de pœnitente ſuſpicandi, ac de illo malè exiſtimandi, tunc ſigillum violaret, ſed non aliter.

Quæres 3. an Confeſſarius dicens aliquem è ſuis pœnitentibus habere ſolùm venialia, peccaret contra ſigillum? R. 1. huiuſmodi verba non eſſe contra ſigillum ex ſe cùm potiùs laudem quàm vituperationem tribuant pœnitenti.

R. 2. poſſe tamen interdum eſſe contra ſigillum reſpectu aliorum, v. g. ſi Confeſſarius

auditis duobus aut tribus pœnitentibus mox dicta verba de illorum aliquo diceret; quia in his circunſtantiis perinde eſt ac ſi diceret indirectè, alios vel alium pœnitentem, mortalia eſſe confeſſos, quamobrem obſeruabis hunc Confeſſarium poſſe adhuc peccare contra ſigillum, pleniore ſolùm ore laudando vnum ex illis pœnitentibus.

Quæres 4. an Confeſſores qui ejuſdem pœnitentis Confeſsionem exceperunt, de illius peccatis inter ſe colloqui poſsint? R. non poſſe abſque ſigilli fractione.

Quæres 5. an Confeſſarius poſsit loqui cum pœnitente de ipſius peccatis extra Confeſſionem?

R. 1. non poſſe nixum ſolâ præſumptione, ac fiduciâ id gratum fore pœnitenti, quia periculum eſt nè id pœnitens moleſtè ferat, ideóque fiat odioſa Confeſsio.

R. 2. ſi pœnitens verbo aut alio ſigno exteriori ſuam approbationem tacitè & indirectè declaraſſet, vt ſi cœpiſſet loqui cum Confeſſario de re ad ſuam Confeſsionem pertinente. R. inquam tunc probabile eſſe non peccaturum Confeſſarium qui cum eodem penitente loquitur de aliis ad eius Confeſsionem pœnitentibus.

R. 3. magis tamen eſſe conſulendum in iſto caſu, vt petatur expreſſa licentia de iis loquendi à pœnitente; hoc enim nullum habet incommodum, prætereaque dat magnam pœnitentis fiduciam, cùm vident Confeſſarium in iſtis eſſe verecundum & parcum.

Quæres 6. an Confeſsarius qui audiendo Confeſsionem alterius peccauit, nec de hu-

juſmodi peccato accuſare ſe poteſt, niſi prodat Confeſſario ſuo peccatum dicti pœnitentis, an inquam, de hujuſmodi peccato accuſare ſe poſsit?

R. 1. vt ſupra l. 28. n. 3. & 4. in caſu fere ſimili diximus, hunc Confeſſarium eniti debere vt reperiat Confeſſarium qui pœnitentem de quo agitur, cognoſcere non poſsit.

R. 2. quod ſi hoc fieri non poſsit, dico probabilius eſſe hunc Confeſſarium de peccato hujuſmodi ſe accuſare non poſſe: quia major eſt obligatio ſigilli quam integritatis Confeſſionis. Cùm autem duæ obligationes concurrunt putà duarum legum, majori & grauiori ſatisfaciendum eſt.

LECTIO LVIII.

An Confeſſarius vti poſſit notitiâ per Confeſſionem acquiſitâ.

QVÆRES 1. an Confeſſarius vti poſsit notitiâ per Confeſsionem habitâ vt aliquid faciat vel omittat? R. non poſſe abſque licentia pœnitentis, ſi periculum fuerit, vel ita manifeſtet indirectè ac tacitè peccatum illius; nam alioqui fieret odioſa Confeſsio. Vnde ſequitur,

1. Confeſſorem non poſſe dimittere famulum, quia in Confeſsione rem nouit quæ hanc dimiſsionem meretur. Hoc eſt opinio probabilior.

Digitized by Google

2. Confeſſarium non poſſe denegare ſuffragium pœnitenti ad Officium vel Beneficium, quod eius indignitatem nouerit in Confeſſione; ideóque non poſſe illum ab aliquo officio amouere, iuxta probabiliorem ſententiam.

3. Parochum teneri aſſiſtere Matrimonio quod nouit non poſſe validum eſſe propter impedimentum dirimens: item Epiſcopum non poſſe Ordines illi denegare cuius indignitatem nouit in Confeſſione: item nihil à Confeſſario dici poſſe, vnde pœnitens cognoſcere poſſit, ipſum ſcire peccatum ſui complicis cuius Confeſſionem excepit, vt ſuprà oſtendimus in caſu particulari l. 30. n. 1.

4. Confeſſarium detegere non poſſe illa quæ nouit per Confeſſionem, tametſi ageretur de clade non ſolùm vnius Vrbis, ſed etiam totius Orbis: monere tamen generatim poteſt eos quorum intereſt vt ſibi caueant modò pœnitentis peccatum indirectè non prodat.

Quæres 2. vtrùm Sacerdos qui per Confeſſionem didicit, aliquem velle ipſum occidere, vel aliud ipſi damnum inferre, poſsit manere domi, abſtinere aliquâ profectione; vel vtrùm poſsit Caio v. g. denegare gladium quem illi ſeruat, quia per Confeſsionem alterius nouit, Caium velle aliquem interficere? R. affirmatiuè modo ſuam agendi rationem prudenter quoad fieri poterit, alterius rei nomine tegat & velet, ſiquidem ita Confeſsio nequit rationabiliter effici odioſa.

Quæres 3. an Presbyter confiteri ſolitus alteri quem ex Confeſsione nouit non eſſe Sacerdotem, poſsit deinceps abſtinere à Confeſsione illi facienda?

R. affirmatiuè ob eandem rationem numeri præcedentis.

Quæres 4. an Sacerdos qui ex Confeſsione didicit vinum Miſſæ à ſe mox celebrandæ veneno fuiſſe infectum, poſsit à celebratione abſtinere, præſertim cum eæ ſunt circunſtantiæ, vt præuideat pœnitentem à ſuis complicibus agnoſcendum & occidendum propter coniurationem ab eo detectam Confeſſori?

R. 1. huic caſui ſine illis circunſtantiis, & dico varias eſſe opiniones; nam alii cenſent Confeſſarium poſſe abſtinere à celebranda Miſſa, prætexendo aliquid aliud. Sunt verò qui contrarium putent, videlicet hunc Sacerdotem teneri celebrare quamuis præuideat imminens vitæ ſuæ periculum.

R. 2. quod caſum propoſitis in quæſtione circunſtantiis affectum ſpectat, duas quoque opiniones eſſe; quidam enim cenſent, illum Sacerdotem quamuis in eo caſu laudabilem charitatis actum eliceret, dando animam ſuam i. vitam pro ſuo pœnitente, ad hoc tamen in rigore non teneri; contrarium tamen eſt probabilius.

LECTIO LIX.

De natura & neceſſitate ſatisfactionis.

QVÆRES 1. quid ſit ſatisfactio? R. eſſe duplex ſatisfactionis genus, alia vocatur eſſentialis, & alia integralis: eſſentialis eſt voluntas feruida ſatisfaciendi Deo peccatis

noſtris offenſo, quæ voluntas in contritione & accuſatione peccatorum includitur. Hæc autem ſatisfactio eſt eſsentialis ſacramento Pœnitentiæ, cùm in ſubſtantia Contritionis & Confeſsionis quæ ſunt partes hujus Sacramenti eſſentiales contineatur. Integralis eſt compenſatio pœnæ temporalis quam meretur homo propter iniuriam diuinæ Majeſtati peccando illatam, quæ compenſatio in bonis quibuſdam operibus pœnalibus à Confeſſario iniunctis conſiſtat. Cæterum iſta definitio vel ſuperiùs expoſita, vel inferiùs exponenda eſt.

Solùm hìc obſeruabis ſanctos Patres de ſatisfactione loquentes huius diuiſionis non meminiſſe, videlicet in eſſentialem & integralem; ideò ſatisfactionis momentum valde inculcabant, & iubebant ſatisfactionem antecedere abſolutioni, & benè obſeruat Henriquez l. 4. c. 10. littera L. Vndè quod nos dicimus confiteri peccata, veteres recipere pœnitentiam vocabant.

Quæres 2. vtrùm ſatisfactio ſit neceſſaria?

R. 1. eſſentialem abſque dubio eſſe neceſſariam, cùm, vt diximus in Contritione & Confeſſione includatur & contineatur.

R. 2. integralem non eſſe abſolutè loquendo neceſſariam ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ; quia ſi aliquis benè confeſſus non impleret iniunctam pœnitentiam, vel ſi Confeſſarius eam dare, vel pœnitens ab illo petere obliuiſcerentur, nihilominus eſſet valida Confeſſio.

LECTIO LX.

De obligatione imponendi ſatisfactionem.

QVÆRES I. verum Confeſſarius teneatur imponere aliquam ſatisfactionem pœnitenti? R. teneri generatìm loquendo. Dixi 1. teneri, quia 1. iſta obligatio euidenter colligitur ex Tridentina Synodo ſeſ. 14. c. 8. & ex Canone Omnis vtriuſque ſexus, de pœnitentiis & remiſſionibus. 2. Curare debet Confeſſarius vt Pœnitentiæ ſacramentum omnibus ſuis partibus tàm eſſentialibus quàm integralibus conſtet. 3. cùm ſit Iudex & mediator inter Deum & hominem, non modò abſoluere benè diſpoſitum, ſed etiam curare vt idem ſatisfaciat Deo quem offendit, ideoque pœnam & aliquam imponere debet.

Dixi tamen 2. generatìm loquendo, quia poſſet interdùm accidere Confeſſorem non teneri vllam ſatisfactionem imponere, v. g. ſi pœnitens iam proximè moriturus in eo ſtatu foret, vt Sacerdos nè ipſi quidem piam inuocationem ſacri nominis Ieſu & Mariæ poſſet iniungere.

Duo tamen hic obſeruanda ſunt, 1. cùm pœnitens non poteſt ſuſcipere pœnitentiam, ſi talis impotentia non fuerit extrema, debet ei Confeſſarius pœnam quamtumuis leuiſſimam imponere.

2. Cùm pœnitens ſcrupuloſus, redit ſtatim

à Confeſſione vt de oblito peccato licet veniali ſe accuſet, bene aget Confeſſarius ſi pœnam aliquam imponat: Bonacina tamen docet in rigore ſufficere vt eadem iterùm ſatisfactio iniungatur, quod res quam aliàs præſtare tenemur, poſſit in ſatisfactionem, vt n. 2. lect. ſequentis dicemus. imponi.

Quæres 2. an ſatisfactio imponenda ſit per modum præcepti, an verò poſſit iniungi per modum conſilii dumtaxat?

R. 1. quoſdam Auctores docere licet Confeſſarius paſſim debeat iniungere ſatisfactionem per modum præcepti obligantis; nihilominus poſſe non modò illius partem, ſed etiam totam iniungere per modum conſilij, dicendo v. g. ſi tale bonum opus feceris, id erit in ſatisfactionem tuorum peccatorum.

R. 2. alios tenere contrarium, videlicet ſatisfactionem, vt ſit ſacramentalis, non poſſe iniungi per modum conſilii dumtaxat, vt ſit inquam ſacramentalis, hoc eſt vt deleat pœnam temporalem peccatorum ex opere operato.

R. 3. mediam opinionem fore probabiliorem, nimirùm totam ſatisfactionem non poſſe iniungi per modum conſilii, ſed partem illius, eaque videtur eſſe mens Eccleſiæ quæ iubendo hæc verba proferri, quidquid boni feceris, vel mali ſuſtinueris ſit tibi in remiſsionem peccatorum, ſatis indicat Confeſſorem per modum præcepti ſatisfactiones leuiores, neque pœnæ peccatis debitæ proportionatas iniungentem, applicare quaſi in ſupplementum pœnitentiæ omnia bona opera conſilii à pœnitente facienda, & omnia mala ab eodem ſuſtinenda.

Quære

Quæres 3. vtrùm neceſſe ſit Confeſſarium imponere ſatisfactionem priuſquàm pœnitentem abſoluat? R. melius eſſe illam imponere ante abſolutionem, ſed tamen probabilius eſſe nè venialiter quidem peccaturum Confeſſorem qui poſt datam abſolutionem injungeret pœnitentiam. Hæc eſt communis opinio.

LECTIO LXI.

De qualitate ſatisfactionis imponendæ.

QVÆRES 1. quænam bona opera iniungere debeat Confeſſarius in ſatisfactionem? R. pœnalia, nam illis ſatisfit pœnæ temporali peccatis debitæ. Cœterùm omnia pœnalia opera ad hæc tria reuocantur nimirùm orationem, jejunium & eleemoſynam, 1. quod peccata omnia committantur, vel in Deum, ideóque imponitur oratio, vel in proximum, ideóque præcipiuntur eleemoſinæ, vel denique in ſeipſum, ideóque jejunium in ſatisfactionem iniungitur. 2. quod, vt ait B. Ioannes Epiſt. 1. cap. 2. tres ſint generales peccati fontes, videlicet concupiſcentia carnis, contra quam jejunium, concupiſcentia oculorum, contra quam eleemoſynam, & ſuperbia vitæ, contra quam orationem imponunt.

Quæres 2. an Confeſſarius injungere poſſit opus aliàs debitum?

R. 1. poſſe cùm pœnitens ſolùm habet pec-

cata venialia, quod ex 2. reſponſione conſtabit.

R. 2. poſſe cùm pœnitens aliquod peccatum mortale confeſſus eſt, idque interdùm, expedire, modò tamen iniungat aliud opus non præceptum. Dixi 1. Confeſſarium poſſe opus aliàs debitum in ſatisfactionem peccati mortalis imponere, 1. quia opera præcepta ſunt pœnalia, 2. nihil vetat vnam & eandem actionem ex duplici capite obligare, vt ſi quis vouerit audire Miſſam diebus ſingulis, nam duplici titulo eam audire tenetur diebus Feſtis. Et 3. quamuis vni creditori vnâ & eâdem ſummâ perſoluere non poſſis duo debita, quod juſtitia commutatiua ad huiuſmodi ſolutionem aſtringat, & æqualitatem proportionémque ſeruari poſtulet: res tamen aliter ſe habet in iſto caſu, quod juſtitia commutatiua non obliget ad implendam pœnitentiam, ſed juſtitia legalis, hoc eſt ea quæ à voluntate alicuius Legiſlatoris & ſuperioris qualis eſt hìc Confeſſarius proficiſcitur; vnde pœnitentia non eſt vocanda juſtitiæ commutatiuæ debitum, quale eſt illius cui mutuum dediſti, ſed legale debitum quod à Confeſſarij juſſu oritur. Vt autem in debitis juſtitiæ commutatiuæ habetur æqualitatis ratio, ita in debitis legalibus habetur ratio voluntatis ſuperioris.

Dixi 2. interdùm expedire Confeſſarios injungere aliquod opus præceptum in ſatisfactionem, 1. quia cùm fragilitas & relaxatio temporum patiatur Confeſſarios non injungere omnem peccatis debitam pœnitentiam, contingit opera præcepta ab illis

impoſita, virtute clauium, 1. vi & efficaciâ Sacramenti eleuata delere partem pœnæ temporalis delictorum, & 2. quia cùm pœnitentes interdùm aliqua opera præcepta impleant perfunctoriè, ad eadem alacriùs peragenda incitantur, quando in ſatisfactionem ipſis impoſita ſunt. Obiter tamen aduertes eoſdem ſi omittant, vel malè præſtent hujuſmodi opera, duplicis culpæ reos eſſe.

Dixi 3. Confeſſarium poſſe in ſatisfactionem mortalium, opus aliquod præceptum injungere, modo aliud non præceptum imponat; ſi quidem opus aliàs debitum, benè proprieque pœnitentia vocari non poſſet.

Quæres 3. modum cognoſcendi mentem Confeſſoris qui opus aliquod in certis caſibus præceptum injunxit, puta an ſi Miſſæ auditionem diebus ſingulis injunxerit, aſtringere velit pœnitentem ad duas Miſſas Feſtis & Dominicis diebus audiendas.

R. 1. in dubio conſulendum eſſe Confeſſorem, ſi commodè id fieri poſſit.

R. 2. ai ſi hoc fieri nequeat, prudenter illius mentem eſſe conjiciendam.

Ecce tres regulas, ex quibus de cœteris conjecturam facere poteris.

1. Si Confeſſarius injunxerit pœnitenti ſemel audire Miſſam, vel jejunare ſingulis hebdomadis; ille non poteſt ſatisfacere audiendo Miſſam die Feſto in hebdomadam incidente; vel jejunando in vigilia quæ occurrit in hebdomada.

Digitized by Google

2. Si Confeſſarius juſſerit vnam audire Miſſam quotidie, pœnitens non tenetur duas audire Feſtis diebus; vel ſi juſſerit audire duas Miſſas quotidie, pœnitens non tenetur audire tres Feſtis diebus.

3. Si Confeſſarius injunxerit aliquam eleemoſynam, pœnitens ſatisfacere non poteſt erogando bona incerta, quæ reſtituere tenebatur, vel alia quæ largiri nouerat. Cœterum ſatisfaceret erogando pauperi extremâ inopiâ laboranti.

LECTIO LXII.

De quantitate ſatisfactionis imponendæ, & obligatione illam acceptandi.

QVÆRES I. an imponenda ſit grauis ſatisfactio? R. poſt Synodum Trident. ſeſſ. 14. c. 8. *debere Sacerdotes quantùm Spiritus Dei & prudentia Euangelica ſuggeſſerit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, ſalutares & conuenientes ſatisfactiones iniungere, ne indulgentiùs cùm pœnitentibus agant, & peccatorum ipſorum participes efficiantur.*

Quæres 2. quid Synodus intelligat per ſalutares & conuenientes ſatisfactiones? R. vt pœnitentiæ has duas habeant conditiones, videlicet vt non modò ſint medicinales, & à peccatis futuris præſeruent, ſed etiam vt præterita vindicent & caſtigent.

Quæres 3. cur eadem Synodus dicat Sacerdotes debere pœnitentias iniungere quantùm

ſpiritus & prudentia ſuggeſſerit? R. vt nos iſta ſex docent quæ Confeſſarius in ſatisfactione imponenda ſeruare debet. Nam 1. non debet adeò leues ſatisfactiones imponere, vt clauium poteſtas contemnatur, & pœnitentes indulgentiâ deliniti ſuis in peccatis obdormiſcant; neque adeò graues aut diuturnas injungere, vt pœnitentes eas implere abnuant, vel acceptatas non impleant.

2. Debet iniungere ſatisfactiones peccatis commiſſis proportionatas, v. g. pro carnalibus, ea quæ carnem macerant; pro peccatis injuſtitiæ, eleemoſynas; pro peccatis ſuperbiæ & aliis ſpiritualibus delictis, orationes quibus anima coram Deo humiliatur, & obtinet gratiam vireſque ad ſe domandum.

3. Sed tamen attendere ſtatum pœnitentium debet, nè v. g. pauperibus eleemoſynas aut operariis jejunia imponat.

4. Debet etiam curare vt ſatisfactiones quas iniungit, non prodant indirectè peccata pœnitentium, vt poſſet aliquandò contingere, ſi iuuenibus aut iis qui jejunare non conſueuerunt, jejunia imponet: veruntamen ſi eis jeiunia imponere opus fuerit, præſcribet ea diebus illis propter quos nullum magna incedere admiratio queat, v. g. feriis ſextis, aut Sabbathis, & ſimilibus.

5. Tempore Iubilei poteſt illius contemplatione leuiores quàm alio ſatisfactiones iniungere.

Denique 6. Confeſſarius noſſe debet canones pœnitentiales, vt ſuprà diximus. 1. vt eos ſibi proponens, caueat ab iniungendis leuioribus pœnitentiis, licet adeo graues impo-

nere non debeat, vt olim fieri ſolebat. 2. vt pœnitentes de leuitate ſatisfactionum quæ modo injunguntur, præ veteribus admoneat, ideóque curet vt injunctas probent earumque leuitati operibus piis ſuppleant. Quædam alia circa iſtam materiam diximus in tractatu ideæ boni Confeſſarij lect. 27. n. 3. quem locum conſulere oportet.

Quæres 4. an pœnitens acceptare teneatur omnem pœnitentiam rationabilem quam ſibi Confeſſarius injungit? ℞. affirmatiuè juxta communem Doctorum ſententiam, quorum aliqui putant hoc eſſe articulum Fidei, de quo tamen diſputare nolumus. Ergo ſatis eſt conſtare nobis eum ad id teneri, 1. ex Synodo Trident ſeſſ. 14. c. 8. & 9. Et 2. quia reus tenetur ſubire pœnas quarum iuſtè damnatus fuit à Iudice. Dixi omnem pœnitentiam rationabilem quam ipſi Confeſſarius imponit. Quia ſi talis & aliquantùm proportionata ſtatui ac fragilitati pœnitentis non eſſet, ille non teneretur eam acceptare, ſed iſte caſus raró contingit, neque pœnitens huiuſmodi iudicium ſibi paſsìm arrogare debet, eſſet enim perturbatio magna, & omnis bonæ diſciplinæ euerſio: vnde fere nuſquam accidere poteſt, vt is abnuat pœnitentiam niſi propter duritiam cordis & verę contritionis defectum. Hinc verò colliges Auctores illos explodendos, qui dixerunt pœnitentem recuſare poſſe omnem pœnitentiam quod in Purgatorium eam differre velit.

LECTIO LXIII.

De impletione pœnitentiæ.

QVÆRES I. quale peccatum ſit non implere pœnitentiam à Confeſſario iniunctam?

R. 1. ſi pœnitentia quamuis iniuncta pro mortalibus, non ſit grauis, pœnitentem venialiter ſolùm peccare illam non adimplendo: quia ex Tractatu de peccatis, materiæ leuitas à mortali excuſat.

R. 2. ſi pœnitentia quamuis impoſita pro ſolis venialibus, ſit grauis, non implentem illam peccare mortaliter ob eãdem rationem. Duo tamen hìc obſeruanda ſunt. 1. aliquos dicere ſi pœnitentia quamuis grauis iniungatur pro ſolis venialibus, omiſſionem illius non fore peccatum mortale. Quod alii hac limitant exceptione, videlicet, niſi fuerit iniuncta pro venialibus quæ homini periculum mortalis culpæ iniiciunt, & magnopere ad eam diſponunt. 2. licet pœnitentia ſit grauis, Confeſſarium poſſe velle ad illam implendam ſub veniali dumtaxat obligare: alios verò dicere, Confeſſarium, quamcumque habeat intentionem, non poſſe efficere, vt pœnitentia grauis non obliget ſub mortali: ſed huiuſmodi quæſtiones parùm ad praxim ſpectant, ideóque illis fuſius tractandis ſuperſedemus.

Quæres 2. quando implenda ſit pœnitentia?

Digitized by Google

R. 1. ſi Cenfeſſor tempus definierit, eam præſcripto ab illo tempore implendam, alioqui iuxta longam aut breuem moram grauiter aut leuiter peccatur.

R. 2. ſi Confeſſor non definierit tempus, illam eſſe implendam, quamprimùm fieri moraliter poterit.

Quæres 3. an pœnitentiam implere valeas per alium? R. negatiuè, niſi conceptis terminis id ſe velle Sacerdos declaraſſet. Quia huiuſmodi obligatio eſt perſonalis, vt ſunt alii pœnitentis actus, licet non cum tanto rigore. Doctores quidem aiunt generatìm, poſſe nos pro aliis ſatisfacere, hoc tamen de ſatisfactione ſacramentali non intelligunt, de qua ſola modò agimus. Dixi niſi, &c. quia Confeſſor poteſt concedere pœnitenti vt ſatisfaciat, v.g. eleemoſynam eroget, per alium. Obſerua tamen bonum opus ab alio pro pœnitente in iſto caſu præſtandum, non ei profuturum ex opere operato, quia cùm à pœnitente non fiat, pars Sacramenti non erit. Solùm igitur eo modo proderit actio illa quâ pœnitens rem alteri mandauit, v. g. traditio pecuniæ ad erogandam pro ipſo eleemoſynam.

Quæres 4. an pœnitens implere teneatur ſatisfactionem in ſtatu gratiæ?

R. teneri, quod alioqui ponat obicem effectui pœnitentiæ, videlicet remiſſioni pœnæ temporalis, ſed peccare tantùm venialiter ſi eam in ſtatu peccati mortalis impleat, quod in hoc non ſit materia & irreuerentia grauis.

Dices, an pœnitentia in ſtatu peccati mortalis impleta, habeat vnquam ſuum effectum?

R. probabilius eſſe illam operari ſuum effectum vt pœnitens gratiam recuperauerit, 1. quia Sacramenta, ſaltem aliqua, id efficiunt; ergo & pœnitentia, id eſt ſatisfactio quæ eſt pars Sacramenti. 2. licet opera in ſtatu peccati mortalis præſtita ſint mortua, ſatisfactio tamen eſt opus ſacramentale, ideóque viuum ex ſe, quod per mortalem culpam mortificatum, ſublato huiuſmodi obice reuiuiſcere poteſt.

LECTIO LXIV.

De mutatione pœnitentiæ.

QVÆRES 1. an aliquis pro iniuncta à Confeſſore pœnitentia ſatisfacere poſſit lucrando plenariam Indulgentiam. v. g. vtrùm Petrus cui Confeſſor in ſatisfactionem iniunxit recitationem Roſarii, liber ſit ab huiuſmodi obligatione ſi viſitet Eccleſiam vbi dicendo ſepties Pater noſter, &c. lucraturus eſt Indulgentiam, vel ſi habeat iconem cui par Indulgentia ſit annexa.

R. 1. aliquos cenſere id fieri poſſe cum pœnitentia eſt tantùm ſatisfactoria, non verò cum ſimul eſt ſatisfactoria & medicinalis; quia Indulgentiæ delent pœnam temporalem peccatorum pro cuius remiſſione pœnitentia iniungitur, ergo ille qui pro dicta pœna ſatisfecit eiuſque remiſſionem per aliquam Indulgentiam obtinuit, non amplius tenetur ad pœnitentiam cum ea pro huiuſmodi remiſſione obtinenda iniungatur.

Digitized by Google

R. 2. cum Suare de pœnit. diſp. 38. ſect. 10. n. 10. Reginaldo l. 7. n. 92. & aliis, nullo modo id fieri poſſe; quia cùm iniunctæ pœnitentiæ adeò leues ſint, vt per modum medicinæ vix ſufficiant; ille qui eis per Indulgentiam ſatisfacere vellet, huiuſmodi beneficio ad deſtructionem animarum, Sacramentorum & Eccleſiaſticæ diſciplinæ potiùs quàm ad ædificationem pro qua ſolum tribui ſolet, vteretur, ideóque abuteretur. Dixi pœnitentias iniunctas vix ſufficere per modum medicinæ, vt aduerterem pœnitentias omnes plus minus eſſe medicinales, tametſi alias multò magis quàm alias: nam omnes tum prauis habitibus curandis quos peccata licet condonata relinquunt, tum præſeruationi à futuris plus minus inſeruiunt.

Quæres 2. vtrùm Confeſſor poſſit mutare pœnitentiam ab alio Confeſſore impoſitam? R. omnem Confeſſorem id poſſe cum iuſta cauſa in Confeſſione: quia iudicare poteſt de peccatis aliàs confeſſis, & pœnitenti ea iterum ſubmittere clauibus Eccleſiæ, materiamque nouæ Confeſſionis reddere licet; non quidem per modum appellationis, ſed ſimplicis iudicii, tuncque Confeſſor iniunget congruentem ſatisfactionem.

Dixi tamen 1. Confeſſorem omnem, vt aduertas licet iniuncta pœnitentia fuerit à Confeſſario ſuperiore, id eſt Præſule, Vicario Generali, vel habente facultatem delegatam abſoluendi à caſibus reſeruatis, à quibus reipſa ſuppono abſoluiſſe, nihilominùs omnem ſimplicem Confeſſarium poſſe iniunctam ſatisfactionem commutare iuxta probabiliorem

ſententiam; 1. quia omnes Confeſſores pari iuriſdictione gaudent in hoc tribunali, neque obſtat facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis quæ aliis excluſis competit aliquibus tantùm. 2. cum immutat Confeſſarius iniunctam ab alio ſatisfactionem, nullam per modum appellationis iuriſdictionem exercet in præcedentem Confeſſarium, ſed in præſentem pœnitentem dumtaxat qui modò ipſius poteſtati ſubiicitur.

Dixi 2. cum iuſta cauſa, quia facultas à Deo data non in damnum ac deſtructionem, ſed potiùs in ædificationem & ſalutem animarum cedere debet. Obſeruabis autem iuſtam cauſam mutandi ſatisfactionem fore commodum ſpirituale pœnitentis, magnam in adimplenda pœnitentia difficultatem, & his ſimilia.

Dixi 3. in Confeſſione, quia probabilius eſt Confeſſarium non poſſe mutare pœnitentiam extra Confeſſionem; quia cùm eam imponere tantùm poſſit in actuali Confeſſione, ergo eandem mutare ſolùm poteſt in illa.

Quæres 3. an pœnitens auctoritate propriâ mutare poſſit iniunctam ſibi ſatisfactionem præſertim in rem meliorem? R. nullatenus poſſe, quia mutatio illa eſt actus iuriſdictionis ſacramentalis quæ in ſolo Confeſſario reſidet.

Obiicies vouens mutare poteſt ſua vota in rem meliorem, ergo, &c.

R. eſſe diſparitatem, 1. quia in votis maior Dei gloria ſolùm attenditur, ſed prætereà in ſatisfactione habetur ratio illius quod magis congruit pœnitenti iuxta Confeſſarii mentem,

qui cùm Iudex ac Medicus ſit de hoc iudicare ſolus debet, non verò pœnitens reus & æger ideóque ſuſpectus. 2. cum quiſque ſua ſponte votis aſtringatur, hanc quoque obligationem ſuâ ſponte mutare poteſt, ſed aliter ſe res habet in ſatisfactione, quam ſibi nemo imponit.

Quæres 4. an obtentâ ſatisfactionis immutatione à Confeſſario, pœnitens alterutram, hoc eſt vel priorem iam ſublatam, vel poſteriorem modo iniunctam eligere poſſit?

R. affirmatiuè, quia hæc mutatio facta eſt in ipſius fauorem, ideóque iure ſuo cedere poteſt.

LECTIO LXV.

Quid opus facto, cùm pœnitens injunctam ſibi ſatisfactionem oblitus eſt.

QVÆRES 1. ad quid ille teneatur qui pœnitentiam ſibi à Confeſſore iniunctam oblitus eſt? R. teneri ſi abſque graui incommodo poſſit, adire Confeſſarium, & ab eo quærere pœnitentiam iniunctam.

Quæres 2. quid ſi Confeſſor non recordetur illius, vel pœnitens eum commodè adire nequeat?

R. 1. iuxta quoſdam Auctores teneri pœnitentem iterùm confiteri ſaltem præcipua peccata, vt Confeſſarius iudicium ferre poſſit, de pœnitentia quam meretur; quia, inquiunt, pœnitens curare debet vt ſacramentum Pœnitentiæ ſit completum & integrum: ſed tale

non eſſet abſque ſatisfactione, quippe quæ pars ſit integralis illius, ergo, &c.

R. 2. alios contrariam tueri ſententiam, licet pœnitens oblitus eſſet ſuâ culpâ ſatisfactionis iniunctæ. Nam, inquiunt, ille non teneretur iterare Confeſſionem ad culpæ remiſſionem obtinendam, cum eam obtinuerit: neque ad remiſſionem pœnæ habendam, quod aliis mediis eam obtinere poſſit: nec demum vt præcepto Confeſſoris obediat, quia id Sacerdos non iuſſit, ſed rem quam pœnitens implere nequit propter obliuionem. Dixi licet ſuâ culpâ oblitus eſſet. Quamuis enim peccauerit, & huiuſmodi peccatum in Confeſſione declarare teneatur, ſemper tamen verum eſt illum minimè teneri ad iterandam Confeſſionem ob ſuprà dictas rationes.

LECTIO LXVI.

De præcepto Confeſſionis, ac I. quinam teneantur ad illud.

QVÆRES I. quonam præcepto ad ſacramentum Pœnitentiæ teneamur?

R. Diuino & Eccleſiaſtico. Diuino quidem vt lectione 2. huius Tractatus probatum eſt. Canonico, vt ex cap. Omnis vtriuſque ſexus de pœnitentiis & remiſſionibus, conſtat.

Quæres 2. quinam præcepto diuino teneantur ad Confeſſionem? R. omnes peccati mortalis reos qui verſantur in probabili mortis

periculo, aut ſacram Euchariſtiam recipere volunt. Dixi 1. peccati mortalis reos, quod ſola peccata mortifera obligent ad Confeſſionem, vt eadem l. 2. n. 2. docuimus. Dixi 2. qui verſantur in probabili mortis periculo: quia ſi vnquam iſtud præceptum obliget, maximè in tali periculo, cùm ampliùs differri non poſſit: vnde ſequitur milites cum hoſte prælium inituros, periculoſiſſimam nauigationem ſuſcepturos, mulieres grauidas quæ primò pariturae ſunt, vel quæ peregrè parere ſolent, atque his ſimiles, teneri ad confitendum. Dixi 3. vel ſacram Euchariſtiam recipere volunt quod ſuo loco probauimus. Hic tamen obſeruandum eſt homines teneri poſſe ad Confeſſionem præcepto diuino in quibuſdam aliis caſibus, puta ſi hoc vouiſſent.

Quæres 3. an pueri teneantur ad Eccleſiaſticum præceptum Confeſſionis? R. teneri, vt annos diſcretionis attigerint, vt habetur dicto capite Omnis vtriuſque ſexus. Cœterum per annos diſcretionis quod ad hoc præceptum attinet, vſus rationis ætas intelligenda eſt de qua in Tractatu legum egimus l. 4. n. 1. & in qua bonum à malo diſcerni poteſt. Obſerua tamen pueros non incurrere ante duodecimum annum pœnas ab Eccleſia latas in omittentes annuam Confeſſionem: vt docent communiter Doctores nixi cap. 1. & 2. de delictis puerorum, vbi dicitur leges humanas non punire multa in pueris quæ in prouectioris ætatis hominibus caſtigant.

Quæres 4. an Papa teneatur ad præceptum canonicum annuæ Confeſſionis? R.

Digitized by Google

conſtare ex dictis aliàs l. 5. n. 1. Tractatus legum, non teneri quoad vim coactiuam, bené tamen quoad directiuam.

Quære 5. an habens tantùm peccata venialia teneatur ad hoc præceptum?

R. negatiuè, quia iure diuino ad confitendum non tenetur, ergo neque canonico, quod ſolùm determinat tempus quo implendum eſt Dei præceptum. Obſerua tamen eum ſi nolit in Paſchate confiteri ad recipiendam Euchariſtiam, teneri ſuo parocho dicere, ſe non confiteri, quia non habet conſcientiam peccati mortalis.

Quæres 6. an habens tantùm peccata lethalia mere interna teneatur ea confiteri?

R. affirmatiuè: quamuis enim Eccleſia non habeat iuriſdictionem directam in actus merè internos, habet tamen indirectam, & ideò cùm habeat ius imperandi Confeſſionem omnibus qui ſunt in ſtatu peccati mortalis, eandem iſti præcipere poteſt.

Quæres 7. vtrùm habens dumtaxat peccatum mortale de quo dubitat an ſit mortale nec ne, teneatur ad Confeſſionem?

R. teneri, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis, hic autem poſſeſſio ſtat penes præceptum.

Quæres 8. an qui ſuâ culpâ inualidè confeſſus eſt, huic præcepto ſatisfecerit?

R. negatiuè, quia Eccleſia ſolùm determinat præceptum Dei ſuo, vt diximus n. 5. Præceptum autem Dei ad ſuſcipiendum Pœnitentiæ ſacramentum obligat, quod inualidè confeſſus non facit. Hæc eſt communis opinio contra quoſdam Auctores.

Digitized by Google

Dices an iſte confeſſus inualidè, ſuâ culpâ, incurrat excommunicationem in illis Diœceſibus, vbi omittentes Confeſſionem annuam ipſo facto excommunicantur.

R. 1. negatiuè iuxta quoſdam Auctores: quia cùm hoc peccatum ſit occultum, & quaſi Confeſſionis ſigillo velatum, Eccleſia quæ non iudicat de internis, videtur nolle iſtum pœnæ cenſuram incurrere.

R. 2. contrarium eſſe probabilius, 1. quia iſte eſt verè contumax in Eccleſiam, 2. Eccleſia indirectè iudicat de occultis, vt ex n. 6. reſultat.

LECTIO LXVII.

De quibuſdam alijs ad præceptum Eccleſiaſticum annuæ Confeſſionis pertinentibus.

QVÆRES 1. quonam tempore incipiat Eccleſiaſticus annus Confeſſionis? R. duas eſſe opiniones: prior ait incipere à Calendis Ianuarii, poſterior à tempore Paſchali.

Quæres 2. an præuidens ſe per reliquum annum confiteri non poſſe, iam confiteri teneatur? R. affirmatiuè, quia obligatio confitendi ſemel in anno, durat per totum annum, neque certo tempori, vt obligatio Communionis Paſchati, affixa eſt; ergo iſte debet illi obligationi ſatisfacere meliori modo quo poteſt, cumque non poſſit niſi iam confiteatur, patet eum teneri ad modò confitendum:

quemadmodum præuidens initio Paſchatis, ſe deinde communicare non poſſe, teneretur iam communicare.

Quæres 3. an ille qui non eſt confeſſus per annum, teneatur confiteri quam primùm anno proximo? R. multò probabiliùs eſſe teneri: quia non præfigitur annus in hoc præcepto ad finiendam eius obligationem, ſed potiùs ad ſollicitandam eius impletionem; hoc eſt, Eccleſia non præcipit annuam Confeſſionem, vt auditionem Miſſæ die Dominico v.g. ieiunium in vigilia Feſti alicuius, &c. nec enim vult eum qui præfixo die hæc prætermiſit, ad eadem poſtridie teneri, cùm præceperit illa vt Deus in tali die honoretur, vel aliquis ſanctus: vult autem præcepto Confeſſionis annuæ ſatisfieri anno proximo, cùm ei non fuit ſatisfactum anno elapſo, quia non præ finiuit tempus quaſi affigeret illi præceptum omninò, ſed nè magis eius impletionem differamus; perinde ac ſi quis pecuniam non ſoluerit ad diem, is enim non ideò ſe liberauit ære alieno, ſed illud quam primùm diſſoluere tenetur; Ex his omnibus colliges, eum qui anno præterito non eſt confeſſus, præſenti verò confitetur, non poſſe iſtâ Confeſſione ſatisfacere obligationi currentis & elapſi anni.

Quæres 4. an ille qui non impleuit annuæ Confeſſionis præceptum, toties peccet, quoties datâ occaſione non confitetur? R. multò probabilius eſſe, peccare cùm teneatur confiteri quam primùm, vt iam oſtendimus.

Digitized by Google

LECTIO LXVIII.

Cuinam fideles confiteri teneantur vt Eccleſiaſtico præcepto Confeſſionis annuæ ſatisfaciant.

QVÆRES I. cuinam Sacerdoti facienda eſt Confeſſio ab Eccleſia præcepta? R. proprio iuxta canonem omnis vtriuſque ſexus anteà laudatum. Intelligimus vero per proprium Sacerdotem, 1. Confeſſarium iuriſdictionem ordinariam habentem, v. g. Epiſcopum in ſua Diœceſi, Parochum in ſua Parochia: 2. Confeſſarium delegatum & approbatum ab Epiſcopo.

Quæres 2. quale domicilium neceſſarium ſit in aliqua Parochia, vt quis annuam Confeſſionem parocho, vel approbato in ea Sacerdoti facere poſſit? R. abſolutum vel parochiale. Cœterum explicuimus hæc duo genera domicilii lect. 6. n. 3. tractatus legum, quæ conſulenda erit.

Quæres 3. Caius habens domicilium in duabus Parochiis, degit in iſta v.g. per vnam anni partem, in illa verò per aliam; quæres in qua illarum ſuam Confeſſionem annuam facere teneatur? R. poſſe facere in alterutra vt libuerit; quia Parochus, aut Confeſſor vtriuſque Parochiæ, vere eſt proprius eius Sacerdos iuxta communem & probabiliorem ſententiam.

Quæres 4. cuinam iter agens Confeſſionem annuam facere teneatur? R. Papam Euge-

nium IV. declaraſſe illum confiteri poſſe in quauis Parochia occurrente; quia tunc conſuetudo & Papæ aliorumque Paſtorum conſenſus dant Confeſſori dictæ Parociæ iuriſdictionem neceſſariam. Idem eſt dicendum de vagis propter allatam rationem in tractatu legum lect. 6. n. 5.

Quæres 5. an ille qui de induſtria ſe confert in aliam Diœceſim vel Parochiam vt ibi confiteatur, Eccleſiæ Mandatum, iſta Confeſſione implere poſsit?

R. 1. iuxta communem Doctorum ſententiam, illum cenſeri agere malâ fide, ideoque Confeſsionem eius inualidam eſſe; cùm Confeſſor in eo caſu non habeat iuriſdictionem neceſſariam, quam conſuetudo & Papa tantùm dare cenſentur in gratiam eorum qui bonâ fide agunt, hoc eſt iter habentium vt res ſuas agant, non verò vt alibi confiteantur in fraudem legis.

R. 2. Baſilium, Pontium & Dianam, tueri contrariam opinionem, videlicet Confeſsionem iſtius validam eſſe; quia non vtitur fraude illicitâ vel dolo malo contra legem, ſed alibi exiſtens vtitur iure ſuo ibi confitendi.

R. 3. quamuis communi opinioni adhærendum ſit, contraria enim eſt valde dubia & periculoſa, nihilominus hanc in iſta circunſtantia poſſe aliquam probabilitatem habere, cùm, videlicet, is de quo agimus, aliò Confeſsionis causâ proficiſceretur, quod eius Parochus non eſſet multùm idoneus, & ipſe alibi peritiorem Confeſſarium inueniet, 1. quia in iſto caſu dici non poteſt eum aliò ſe conferre in fraudem legis,

ſed in meliorem eius impletionem. 2. Papa & alius Eccleſiæ Superior hoc improbare non cenſetur.

Quæres 6. an ille qui ſatisfecit, vel habet animum ſatisfaciendi præcepto Eccleſiæ poſſit alio de induſtria proficiſci Confeſſionis ergo? R. affirmatiuè, modò id conceptis terminis Epiſcopus non vetuerit; quia hæc eſt conſuetudo & praxis communis; accedit tacitus Paſtorum conſenſus qui hoc vident ac tolerant. Dixi modo id, &c. tunc enim extranei Confeſſarii iuriſdictione carerent, quia tacitum ſuum conſenſum Epiſcopus retractaſſet. Verumtamen ſi dicti Confeſſarii extranei ſuam à Papa iuriſdictionem independenter ab Epiſcopis accepiſſent, tunc neceſſariam iuriſdictionem haberent, cùm Papa ſuprà Epiſcopos ſit.

Quæres 7. an Parochus vel Sacerdos in aliqua Parochia approbatus, Confeſſionem ſui Parochiani audire poſſit in aliena Parochia vel Diœceſi? R. affirmatiuè modò id conceptis terminis Epiſcopus non vetuerit: quia iuriſdictionis non contenrioſæ actus exerceri vbique poſſunt, vt Doctores colligunt ex capitulo vltimo de officio legati. Dixi modo, &c. cuius exceptionis ratio patet. Obſerua tamen Epiſcopum non cenſeri hoc prohibuiſſe, tametſi in litteris approbationis dicti Confeſſarii, hæc aut ſimilia verba poſuiſſet in noſtra Diœceſi aut in Parochia noſtra, niſi addidiſſet vocem, tantùm quod ex diſcurſu Bonacinæ colligitur de pœnit. diſp. 5. q. 7. p. 2. n. 10.

Digitized by Google

TRACTATVS XXVII.

De ſacramento Extremæ-Vnctionis.

LECTIO I.

De nomine, definitione, inſtitutione, materia & forma ſacramenti Extremæ-Vnctionis.

QVÆRES 1. cur hoc Sacramentum vocetur Extrema-Vnctio?

R. 1. non ita vocari, vt plures Theologi morales falsò putant, quod omnium Sacramentorum vltimum adminiſtretur; quamuis enim hoc fiat in præſens, ea tamen veteris Eccleſiæ praxis non erat, vnde hoc Sacramentum falsò Extremam-Vnctionem appellaſſet. Siquidem olim Eccleſia diuinam Euchariſtiam poſt omnia Sacramenta conferebat, quæ inter alias rationes idò Viaticum dicebatur.

R. 2. quamuis hoc Sacramentum appellari poſſit Extrema-Vnctio, quod in extremis ac fine vitæ conferatur; nihilominùs hoc vocabulo præcipuè nominari, quod ſit vltima vn-

Digitized by Google

ctio Chriſtiani hominis qui primò vngitur in Baptiſmo, deinde in Confirmatione, interdùm autem in Ordine, demùm in huius perceptione Sacramenti.

Quæres 2. quid ſit Extrema-Vnctio? R. *Sa*cramentum quo partes aliquæ corporis infirmi vnguntur oleo ab Epiſcopo benedicto verbis ab Eccleſia præſcriptis, iuxta *S*aluatoris inſtitutionē pro ſpirituali & corporea ſalute infirmi. Quam definitionem inferiùs dicenda explicabunt.

Quæres 3. à quo & quando inſtitutum fuit ſacramentum Extremæ-Vnctionis?

R. 1. cùm in tractatu de Sacramentis in genere, oſtenderimus *S*aluatorem omnia inſtituiſſe Sacramenta, inde ſequi eundem iſtud inſtituiſſe.

R. 2. quamuis Saluator Marci *c. 6.* indicauerit hoc Sacramentum eiuſque faciendam à ſe inſtitutionem cùm mittens Diſcipulos ſuos ad prædicandum, iuſsit vngere ægros & ſanare; non tamen illud inſtituiſſe, quia cùm diſcipuli non eſſent adhuc Sacerdotes, id adminiſtrare non poterant.

R. 3. cum Euangeliſtæ nullam huius inſtitutionis mentionem faciant, tempus illius eſſe incertum: quamuis probabile ſit aut nocte Cœnæ, aut per illos 40. dies conuerſationis Chriſti, poſtquam reſurrexit à mortuis, cum cœtu Apoſtolico, vt ex lect. 3. n. 3. tractatus *S*acramenti in genere conſtat, fuiſſe inſtitutum.

Quæres 4. materiam huius Sacramenti remotam? R. oleum oliuarum ab Epiſcopo benedictum. Ita quædam Concilia definierunt.

Digitized by Google

Dixi 1. oleum oliuarum, quia cùm S. Iacobus 5, cap. ſuæ canonicæ loquitur de hoc Sacramento, ait, vngentes cum oleo: ſed oleum oliuarum propriè vocatur oleum. Dixi 2. ab Epiſcopo benedictum, quia Concilium Florentinum & Doctores hoc dicunt.

Dices an ſpecialis benedictio quâ Eccleſia vtitur, ſit eſſentialis huic Sacramento?

R. 1. non eſſe, iuxta quoſdam Auctores, ideóque ſufficere in rigore, vt oleum ſit ab Epiſcopo benedictum aliquâ benedictione, quæcumque tandem illa ſit.

R. 2. contrarium eſſe multò probabilius: quia veriſimillimũ eſt Florentinam Synodum aientem oleum ab Epiſcopo benedictum eſſe materiam huius Sacramenti, agere de oleo benedicto in ordine ad hoc Sacramentum, non alio.

Quæres 5. materiam proximam Extremæ-Vnctionis? R. eſſe vnctionem, vt conſtat ex his verbis S. Iacobi c. 5. vngentes eum oleo, & communi Eccleſiæ Doctorumq; ſententiâ.

Quæres 6. formam eiuſdem? R. his verbis contineri. *Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuam pijſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per viſum, &c. deliquiſti. Amen.* Diſputent verò Scolaſtici, an huic Sacramento eſſentiale ſit formam precationis modo pronuntiari.

Digitized by Google

LECTIO II.

De Miniſtro, ſubjecto & effectibus Extremæ-Vnctionis.

QVÆRES 1. Miniſtrum huius Sacramenti? R. ſolum Sacerdotem, vt conſtat ex quibuſdam Conciliis & communi ſenſu Doctorum, qui conueniunt omnes Saluatorem mundi Auctorem Sacramentorum ita voluiſſe.

Quæres 2. ſubiectum hoc eſt eum qui debet recipere hoc Sacramentum? R. infirmum, nam qui eſſet in articulo mortis, ſi non ægrotaret, vt v. g. capite damnatus, non eſſet capax huius Sacramenti, vt colligitur ex his B. Iacobi verbis, infirmatur quis in vobis c. 5. attamen qui mortiferum vulnus accepit, eſt huius Sacramenti capax, item omnis infirmus, quamuis illud non petiiſſet; cùm enim Chriſtianè vixerit, interpretatiuam id recipiendi voluntatem habere cenſetur, quod ſufficit, vt Presbyter ipſi teneatur conferre Sacramentum, licet neque confiteri, aut vllum contritionis ſignum dare potuerit, modò non conſtet eſſe in peccato mortali.

Obſerua ſi aliquis ægrotus careat aliquo membro vngendo, auribus v. g. tunc proximiorem partem eſſe vngendam.

Quæres 3. huius Sacramenti effectus? R. eſſe tres inſignes, 1. Delet reliquias peccatorum, id eſt prauos habitus & vitioſas procliuitates

ultates quæ peccata licet condonata relinquunt. 2. tribuit ſanitatem corpoream ſi neceſſaria fuerit, 3. confert gratiam quæ delet peccata venialia & in hora mortis contra impetus Sathanæ roborat.

Dices quandonam hos effectus operetur? R. in prima vnctione iuxta quoſdam auctores, vel in ſingulis vnctionibus iuxta alios, denique poſt vltimam vnctionem, vt alij opinantur.

Digitized by Google

TRACTATVS XXVIII.

De ſacramento Ordinis.

LECTIO I.

De Ordinis definitione.

QVÆRES 1. quid ſit Ordo? R. Sacramentum conferens ſpecialem poteſtatem conſecrandi Corpus & Sanguinem Ieſu Chriſti, vel miniſterium aliquod Eccleſiaſticum quod ad idem refertur exercendi.

Ad hanc definitionem intelligendam obſerua 1. poteſtaté conſecrandi Corpus & Sanguinem Chriſti Domini, in collatione Sacerdotij tradi. 2. in collatione Quatuor Minorum, Subdiaconatus & Diaconatus dari poteſtatem exercendi varia munia quæ ad Euchariſtiam vt ad præcipuum finem tendunt.

Dices hæc definitio videtur manca, quod non loquatur de poteſtate adminiſtrandi populo Sacramenta, quam tamen in collatione ſacramenti Ordinis tradi conſtat? R. Verum quidem eſſe tunc dari hanc poteſtatem, ſi Pœnitentiæ ſacramentum excipias, ſed illa ſubintelligitur & continetur in poteſtate con-

Digitized by Google

ſecrandi Corpus & Sanguinem Chriſti Domini, quia Sacerdos ordinatus recipit poteſtatem in Corpus Chriſti naturale, & in corpus eiuſdem myſticum quod eſt Eccleſia, ideoque recipit poteſtatem adminiſtrandi Sacramenta fidelibus qui ſunt Eccleſiæ membra. Dixi ſi pœnitentiæ 2. quia Presbyteri non recipiunt in ſuâ ordinatione poteſtatem ſaltem perfectam in fideles vt eis peccata remittant, cum nondum acceperint ab Eccleſia iuriſdictionem quæ ipſis populos ſubjicit.

Quæres 2. quare hoc Sacramentum vocetur Ordo? R. ob duplicem rationem, 1. ad indicandã excellentiam quâ Clerici laicis præſtant, vt enim homo eſt in gradu & ordine ſuperiori alijs omnibus creaturis, ita propter Ordinis ſacramentum Clericus adeò laicis honore antecellit, vt ideo ſtatum ad quem hoc Sacramento prouehitur, antonomaſticè ordinem vocent. 2. ad declarandum in ſtatu Clericali varios eſſe miniſterij gradus, & varias functiones cum mutuâ ſubordinatione Miniſtrorum.

Quæres 3. huiuſce lectionis fructus? R. Hos 4. accipe. 1. agnoſce inſignem præſtantiam Euchariſtiæ, cum omnes Eccleſiaſticæ functiones ad eius cultum & conſecrationem tendant. 2. magni fac Sacerdotium quo traditur poteſtas in Corpus Chriſti naturale ac myſticum. 3. Clerice qui adeò laicis dignitate præſtas, vitæ ſanctimoniâ eiſdem antecellere debes. 4. Clerici diligant ſubordinationem & obedientiam, vt ita voluntati Superiorum aliorumque ſublimiori gradu inſignium obſequantur.

Digitized by Google

LECTIO II.

De Ordinum numero, materiâ & formâ.

QVÆRES I. quot ſint Ordines? R. 7. nimirum 1. Oſtiarii, 2. Lectoris, 3. Exorciſtæ, 4. Acolythi, 5. Subdiaconi, 6. Diaconi. 7. Presbyteri; ita definiuit Synodus Tridentina ſeſſ. 23. c. 2.

Quæres 2. an omnes Ordines ſint Sacramenta? R. difficultatem eſſe de Subdiaconatu & 4. Minoribus dumtaxat.

Quod verò ad Subdiaconatum pertinet, ſoli Cajetanus & Durandus hoc in dubium reuocant. Omnes alij Doctores certò affirmant eſſe Sacramentum.

Quod ad Minores quatuor ſpectat; auctores aliqui negant. Sed multò major Doctorum numerus aſſerit eſſe Sacramenta, huicque opinioni Concilia Florentinum & Tridentinum fauere videntur.

Dices, ergo ſunt 7. Ordinis ſacramenta? R. non ſequi. Nam omnes alij Ordines ad Sacerdotium referuntur, eius obſequio deſtinantur, & in eo continentur eminenter, ideóque omnes ſimul vnum tantùm efficiunt completum Sacramentum.

Quæres 3. an Epiſcopatus ſit Ordo alius? R. non eſſe Ordinem à Sacerdotio eſſentialiter diuerſum, nam ordinatus Epiſcopus non recipit characterem à Sacerdotali diuerſum, ſed illius extenſionem; quemadmodùm ille

qui factus Sacerdos accepit poteſtatem conſecrandi Corpus & Sanguinem Chriſti per characterem Sacerdotalem, cum accipit poteſtatem remittendi peccata, non acquirit nouum characterem, ſed prioris extenſionem ac perfectionem.

Quæres 4. materiam & formam ſacramenti Ordinis?

R. 1. materiam remotam eſſe rem quæ traditur Ordinando, proximam verò eſſe traditionem eiuſdem rei quam neceſſe eſt realiter tangi non autem ſolùm moraliter, iuxta probabiliorem ſententiam.

R. 2. formam eſſe verba quæ profert Epiſcopus dum curat tangi res quas porrigit Ornandis.

Quæres 5. vtrum Saluator vel Eccleſia materiam & formam ſacramenti Ordinis inſtituerint: ſi quidem ratio dubitandi eſt, quod ex SS. Patribus conſtet Eccleſiam Latinam & Græcam adhibuiſſe materias & formas in Ordinatione diuerſas?

R. 1. vtramque illam Eccleſiam non vti eadem materiâ & formâ in Ordinatione, ipſamque Latinam non ſemper adhibuiſſe materiam eandem & formam.

R. 2. mundi Saluatorem inſtituiſſe materiam & formam omnium Ordinum, non quidem in ſpecie, ſed in genere; videlicet præcipiendo Apoſtolis vt conferrent Ordines quibuſdam ceremonijs poteſtatem in ſingulis Ordinibus accipiendam indicantibus, non tamen huiuſmodi ritus determinando; itaque liberam eis reliquit facultatem illas determinandi & vt ita dicam inſtituendi. Quod

Q 5

mirum videri non debet, quia ſimile quidpiam cernimus in ſacramentis Pœnitentiæ ac Matrimonij. Quod enim 1. ad Pœnitentiam attinet, verum quidem eſt Saluatorem inſtituiſſe, peccata quæ homo Sacerdotis iuriſdictioni & cognitioni ſubjicit, fore illius materiam, ſed reliquiſſe determinationi Eccleſiæ, vtrum hæc vel illa peccata huic aut illi Sacerdoti aperienda eſſent: vnde fit omnes Sacerdotes non poſſe valide abſoluere, nec omnes tali facultate gaudentes poſſe ab omnibus peccatis abſoluere, cum ſint peccata reſeruata, & quædam in vnâ Diœceſi non verò in aliâ reſeruentur. 2. quod ad Matrimonium ſpectat, Chriſtus quidem Saluator noſter inſtituit conſenſum partium eſſe illius Sacramenti materiam & formam eo modo quo explicabitur inferius, ſed reliquit Eccleſiæ poteſtatem ſtatuendi conſenſum partium fore aut non fore validum cum his vel illis circumſtantijs.

Obſeruabis autem Chriſtum Dominum ſtatuiſſe id conuenienter de tribus his Sacramentis Pœnitentiâ ſcilicet Ordine ac Matrimonio: quod eorum materia & forma conſiſtant in rebus moralibus quæ ideo ſubjici debent voluntati Eccleſiæ fidelium ſuperioris; at non fuit neceſſe idem ſtatui de aliis Sacramentis quod eorum materia & forma conſiſtant in rebus Phyſicis quas ideo conueniebat ab ipſomet Chriſto determinari.

Quæres 6. huius lectionis fructum? ℞. eſſe duplicem.

1. Cum omnes ordines Sacerdotio inferiores ad illud referantur eique ſubſeruiant,

oportet in minoribus Ordinibus conſtitutos magnam cum interiorem tum exteriorem aduerſus Presbyteros reuerentiam adhibere.

2. Cumque Sacerdotium contineat eminenter aliorum omnium Ordinum excellentiam, Sacerdotes inde colligent ipſos grauiſſime teneri virtute ac ſapientiâ inferioribus Clericis antecellere.

LECTIO III.

De Miniſtro ſacramenti Ordinis.

QVÆRES Miniſtrum huius Sacramenti? R. Epiſcopum proprium eſſe illius Miniſtrum ordinarium.

Dico 1. Epiſcopum, quia Epiſcopi accipiunt in ſuâ conſecratione poteſtatem conferendi ſacramentum Ordinis: vnde non amitterent illam ſi excommunicati aliâue cenſurâ ligati eſſent, quod iſta poteſtas indelebili charactere nitatur.

Dico 2. proprium, videlicet 1. Epiſcopum originis hoc eſt loci vbi aliquis natus eſt & vbi pater eius ac mater habent domicilium; nam ſi mulier in Diœceſi alienâ, vbi negotij causâ verſatur, filium pareret, Epiſcopus talis Diœceſeos, non eſſet huius pueri Epiſcopus proprius 2. Epiſcopum domicilij, 3. Epiſcopum beneficij.

Dico 3. Epiſcopum eſſe Miniſtrum ordinarium Ordinis. Quod aliqui Ordines videlicet minores conferri poſſint cum licentiâ Papæ

Digitized by Google

ab alijs quàm Epiſcopis, nimirùm Abbatibus, &c.

LECTIO IV.

De neceſſarijs diſpoſitionibus ad validè recipiendum Ordinis ſacramentum.

QVÆRES I. quænam ſint illæ diſpoſitiones? R. eſſe duas.

Prima eſt ſexus virilis, vt omnes Doctores conſentiunt; nec enim fœminæ ſunt huius Sacramenti capaces; & quamuis Canones loquantur de mulieribus Presbyteris & Diaconiſſis, ſciendum eſt eis hæc nomina, ſecundum aliquos Auctores, impoſuiſſe illis fœminis quarum mariti ad Presbyteratum vel Diaconatum, ipſis tamen conſentientibus ac mutuò caſtitatem ſeruantibus promoti fuerant. Vel ſecundùm alios, quibuſdam viduis quæ ſe in Eccleſiâ præſtando alijs fœminis obſequio addicebant, putà 1. vt eas ante Baptiſmum Chriſtianis inſtitutis erudirent, & in eiuſdem ſuſceptione veſtibus exuerent. 2. vt earum frontem detergerent cùm erant ab Epiſcopis confirmatæ. 3. vt manerent ad fores Eccleſiæ & in loco mulieribus deſtinato: ita colligitur ex Epiſtola S. Ignatij ad Antiochenos qui eas idcircò veſtibulorum cuſtodes appellat. Quamuis autem huiuſmodi fœminæ talia munia obirent, ſemper tamen Eccleſia in numero laïcorum eas habuit, & Canon. 19. Synodi Nicenæ in eodem genere poſuit.

Digitized by Google

Secunda eſt Baptiſmus qui aliorum Sacramentorum ianua & fundamentum appellatur, ideoque ſi non præceſſerit, ſacramentum Ordinis validè conferri non poteſt, vt ex titulo in Decretalibus de Presbytero non baptiſato conſtat.

Quæres 2. an rationis vſus alia ſit diſpoſitio neceſſaria ad validè ſuſcipiendum Ordinem? R. negatiuè, ad cuius reſponſionis probationem duo ſunt obſeruanda.

1. Ordinationem pueri ante vſum rationis validam fore. Quia 1. ſic declarauit Eccleſia c. vnico de Clerico per ſaltum promoto, vbi dicitur eum qui ante diſcretionis annos ſuſcepit 4. Minores, non eſſe iterùm ordinandum. 2. quia vſus rationis eſt tantùm neceſſarius in Sacramentis quæ conſiſtunt in aliquo recipientis actu, qualia ſunt Pœnitentia & Matrimonium.

2. Inſanum ab origine propter eandem rationem validè ordinari poſſe: at ſi habuiſſet aliàs vſum rationis per aliquod tempus, validè ordinari non poſſet, niſi cùm erat mentis compos, Ordines petijſſet; quia ſi non petijſſet Ordines, cenſeretur eos habitualiter nolle ſuſcipere.

LECTIO V.

De diſpoſitionibus neceſſarijs ad Ordines licitè ſuſcipiendos.

QVÆRES 1. quot ſint? R. octo.

Quæres 2. primam? R. eſſe legitimam ætatem à ſacris Canonibus vel Tridentinâ Synodo præſcriptam, nimirum ſeptem annorum completorum ad Tonſuram, viginti duorum inchoatorum ad Subdiaconatum, viginti trium inchoatorum ad Diaconatum, viginti quinque inchoatorum ad Presbyteratum & triginta completorum ad Epiſcopatum. Obſerua tamen in pluribus Prouincijs & Diœceſibus requiri duodecim annos, imo quatuordecim ad Tonſuram, vt ex earum Concilijs Prouincialibus & Statutis Synodalibus conſtat.

Quæres 3. an pœnam aliquam incurrant, qui ordinem ſacrum ante legitimam ætatem ſuſceperunt? R. affirmatiuè ſi mala fide ſuſceperint, hoc eſt ſcientes ſe non habere legitimam ætatem; tunc enim, vt ait Bertaudus, incurrunt ſuſpenſionem Epiſcopo reſeruatam: de quâ iuxta probabiliorem opinionem aduertes, eam non ceſſare quando attigit Ordinatus legitimam ætatem: ita vt ſi tunc exerceat aliquam ordinis ſuſcepti functionem, incurrat, niſi bona fides illum excuſet, irregularitatem. Quia, inquit Reginaldus poſt Suarem, Bulla Pij II. abſolutè citráque limitationem vel

exceptionem dicit incurri ſuſpenſionem, non autem illam, cum Ordinatus legitimam ætatem attigerit, ceſſaturam.

Quæres 4. alias diſpoſitiones? R. ſecundam eſſe vt Ordinandus fuerit confirmatus alioqui mortaliter peccat iuxta Bonacinam diſp. 8. q. vnicâ. p. 5. n. 10. vel ſecundum alios, venialiter, illo quidem exiſtimante in hoc eſſe materiam grauem, alijs verò negantibus.

Tertiam, vt liber ſit ab omni irregularitate.

Quartam, vt habeat litteras dimiſſorias à Romano Pontifice, vel à ſuo Epiſcopo aut eius Vicario Generali, vel a Capitulo Cathedrali Sede vacante, ſi ordinari velit ab extraneo Epiſcopo.

Quæres 5. quam pœnam incurrant ſuſcipientes aliquem Ordinem ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſorijs? R. ſuſpenſionem vt habet Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. c. 8. de reformatione. Quamuis ſolùm primam Tonſuram acceperint quæ non eſt Ordo. Eaque opinio eſt probabilior quam docet Bonacina diſp. 8. q. vnicâ p. 4. n. 27. cœterùm hæc ſuſpenſio reſeruata eſt proprio Epiſcopo vt ex citato loco Tridentinæ Synodi conſtat.

Quæres 6. quintam & ſextam dipoſitionem ad Ordines licitè ſuſcipiendos neceſſariam? R. 1. quintam eſſe, vt ordinandus habeat titulum patrimonij vel Beneficij, ſed quia id tantùm requiritur ad Subdiaconatum, de illo agetur fuſius ſuo loco.

R. 2. ſextam eſſe ſcientiam, quæ cum diuerſa iuxta differentiam Ordinum ſit, de illâ, vbi de ſingulis Ordinibus agetur.

Digitized by Google

LECTIO VI.

De ſeptima diſpoſitione, videlicet ſeruandis interſtitijs.

QVÆRES I. Quomodo interſtitia ſint ſeruanda?

R. 1. quod ad minores attinet, hæc à Synodo Tridentina ſeſſ. 23. c. 11. de reform. ſtatui 1. vt Epiſcopi non omnes ſimul conferant hoc eſt eodem die, ſed diuerſis temporibus, quod aliqui Doctores interpretantur, ſpatium ab vno die Dominico vel Feſto ad alium: quia cùm Pontificale dicat quatuor Minores diebus ſingulis Dominicis aut Feſtiuis poſſe conferri, videtur illis hoc temporis interuallum ſufficere: ſed multò probabilius eſt id à Synodo intelligi de ſpatio à quatuor temporibus ad alia intercedente; quia Concilium requirit inter ſingulorum Ordinum minorum ſuſceptionem interuallum, vt Clerici diſcant & exerceant functionem ſui Ordinis, quod benè fieri nequit ab vno die Dominico ad alium. 2. vult tamen eadem Synodus Epiſcopos in eo diſpenſare poſſe cum ipſis expedire videbitur.

R. 2. Quod ad ſacros Ordines pertinet, eandem Synodum præcipere vt inter Ordines Acolythi & Subdiaconi annus interſit, vt etiam inter Subdiaconatum & Diaconatum, & inter Diaconatum ac Presbyteratum. Iſte autem annus non ſumendus eſt mathematicè, non enim opus eſt illum conſtare duodecim menſibus completis, ſed ſatis eſt vt à quatuor temporibus Quadrageſimæ v.g. com-

ur ad alia ſequentis Quadrageſimæ.
æres 2. an peccet non ſeruans interſtitia?
1. Suſcipientem quatuor Minores eodem
: prætereà Tonſuram, non peccare hoc
ore ob generalem conſuetudinem.
2. Neque ſuſcipientem eodem die Mino-
Subdiaconatum in quibuſdam Diœceſi-
bi mos ille viget, quamuis cap. 2. de eo
artiuè Ordinem ſuſcepit, in hoc caſu
m ſuſpenſionis imponat.
3. Peccare non ſeruantem interſtitia Sub-
natus ad Diaconatum, & Diaconatus ad
yteratum, cùm id Concilio Tridentino
net, niſi Epiſcopus diſpenſauerit.
æres 3. an Epiſcopus diſpenſare valeat
uſa in interſtitijs? R. negatiuè quod
diſpenſatio niti debeat aliquâ ratione,
loco probabimus grauior tamen cauſa
tur ad diſpenſationem interſtitiorum
r Minorum ad Subdiaconatum & Dia-
s ad Presbyteratum, quia Synodus Tri-
icit has duas diſpenſationes dari poſſe
ceſſitas aut vtilitas Eccleſiæ id requirit,
liis caſibus hãc conditioné nõ apponit.
eres 4. cur Eccleſia præcipiat interſtitia
R. ob triplicem rationem. 1. vt Or-
Eccleſiaſticam diſciplinam videlicet
, munera & Eccleſiaſticas functiones
edoceri poſſint, hæc enim ſine ſtudio
onabile temporis interuallum addiſci
nt. 2. vt ſe in Ordinis ſui munere per
oris exerceant. 3. vt Epiſcopi agnoſ-
hanc ſpeciem nouitiatus meritum &
dinandorum qualitates, præſertim ſi vt
in gradum hoc eſt inferiori Ordine

Digitized by Google

ad ſuperiorem aſcendunt, ita in eis virtus & doctrina major accreſcat.

Cœterùm Epiſcopi ordinandorum in virtute ac doctrinâ profectum his inditijs, quæ in Pontificali enumerantur, agnoſcent. Primum eſt bonorum morum exemplum, 2. aſſiduum in Eccleſiâ miniſterium, 3. major erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reuerentia. 4. crebrior quàm antea, Corporis Chriſti communio.

Quæres 5. huius lectionis fructus? R. hos duos accipe. 1. inſignem eſſe temeritatem volentis ſuſcipere Ordines, quamuis in eorum muneris pondere alijſque ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentibus cognoſcendis ſtudium ſuum non poſuerit: nam præterquam quod Eccleſia id jubet, nemo vllam artem ſcire poteſt, quin eam didicerit, præſertim Eccleſiaſticam, quæ eſt omnium maxima & difficillima, quæque ad edocendos populos aſtringit.

2. Huiuſmodi ſtudium non ſufficere, ſed illud ad praxim eſſe reducendum ob duplicem rationem, 1. quia vnicum & efficax medium bene callendi Eccleſiaſticas functiones, eſt earum praxis. 2. qui ſe ab illarum exercitio remouent, minoris eas facere quàm decet, imo deſpicere videntur.

Digitized by Google

LECTIO VII.

poſtremâ diſpoſitione quæ maximi momenti eſt, nimirum vocatione.

QVÆRES 1. an ſit alia diſpoſitio ad Ordines licitè ſuſcipiendos neceſſaria? affirmatiuè, eaque eſt vocatio Dei quæ eſſaria eſt iuxta D. Paulum ad Hæbræos v. 4. his verbis. Nec quiſquam ſumit ſibi orem, ſed qui vocatur a Deo tanquam on. Id eſt nemo debet vſurpare honorem erdotij, niſi ad eum vocetur a Deo tanm Aaron.

Quæres 2. notas vocationis Dei? R. eſſe s. 1. vocari a legitimis Eccleſiæ Miniſtris, ue temere ſeipſum intrudere 2. rectam ha intentionem, hoc eſt nullum alium ſibi m proponere quàm Dei obſequium in Ecâ.

Quæres 3. quinam prauo animo ad cleriım accedant? R. tria hominum genera, 1. n quidam initiari volunt, vt quæ ad vin & veſtitum neceſſaria ſunt, parent, nique aliud præter quæſtum in Sacerdotio, madmodum cœteri homines in quouis idi artificij genere, ſpectant.

Dices numquid ex Apoſtolo Paulo 1. ad or. c. 9. v. 13. æquum eſt eos qui altari deiunt, cum altari participare. R. æquum, at præcipuè quæſtus & lucri causâ ordi-

nes ſuſcipere velle, magna immoderatio eſt imò ſacrilegium horrendum.

2. Alij hunc ſibi tantùm finem conſtituunt, vt diuites fiant: cujus quidem mentis illud argumento eſt, quod, niſi Beneficium habeant, Ordines accipere nolint, quamuis ſubſidiis patrimonij ſuſtentare ſe poſſint.

3. Alios honorum & Eccleſiaſticarum Dignitatum cupiditas ambitioque ducit ad ſtatum Clericalem.

Quæres 4. an operæ pretium ſit hunc triplicem finem prauum candidatis Clericatus exponere? R. eſſe prorſus neceſſarium, non modò candidatis illa exponere, ſed eorum etiam parentibus, quia hoc tempore, vt Catechiſmus Romanus obſeruat de Ordinis ſacramento n. 4. ea in re grauius fideles peccare ſolent.

Mala verò quæ ex triplici eo fine oriuntur, ad hæc duo valdè inſignia reuocari poſſunt.

1. Enim accidit eos qui cum prauis illius finibus ad Clericatum accedunt, miſerrimos eſſe nihilque amplius ex Sacerdotio conſequi, quàm Iudam ex Apoſtolatus munere, videlicet exitium animæ ſempiternum, vt ait Catechiſmus ſuprà laudatus.

2. Præterea iidem grauia & innumera Eccleſiæ damna inferunt, præſertim hæc 4. 1. enim ſeipſos non gregem Eccleſiæ paſcunt, vt ait Propheta Ezechiel c. 34. v. 2. vnde fit 2. eoſdem cùm tantùm mercenarij ſint, vt ait Chriſtus Dominus, Ioannis c. 10. non arcere lupum ab ouili, ſed fugere ſi viderint venientem. 3. Illorum turpitudo & improbitas noxia Sacerdotali ordini magnas tenebras offundit 4. quæ

Digitized by Google

ıſa eſt cur populus Clerum adeò deſpicatui
cat.

Quæres 5. fructus ex dictis colligendos? R.
atuor iſtos. 1. vt ſedulò expendas an bono
. malo animo ad Clerum accedas vel acceſ-
is. 2. ſi rem ita ſe habere cognoſcas, vt hu-
ınodi vitium deteſteris, intentionem tuam
rigas, & ſi adhuc Ordines non ſuſceperis,
eorum ſuſceptione abſtineas cùm te ad hanc
endi rationem prauo fine duci animaduer-
3. vt damna quæ ab illis Clericis piæ Ma-
Eccleſiæ inferuntur, eius miſericordiâ
nmotus deplores. 4. vt à Deo hæc mala
ɔreceris, eumque de remediis illi peſti effi-
ibus adhibendis roges.

LECTIO VIII.

Quibuſnam diebus Ordines conferri poſſint

QVÆRES I. vtrùm Ordines conferri poſ-
ſint quouis tempore dieque anni?
R. 1. Tonſuram conferri poſſe diebus ſingu-
horiſque anni, vt habet Pontificale.
R. 2. minores Ordines conferri poſſe omni-
s diebus Dominicis & Feſtiuis, ſed manè
ıtùm. Obſerua tamen in quibuſdam Galliæ
is vigere conſuetudinem eos feriâ ſextâ
atuor temporum veſpere conferendi.
R. 3. Ordines ſacros poſſe tantùm conferri
ıta Canones & Pontificale, Sabbatho qua-
ɔr temporum, vel Sabbatho ante Dom. Paſ-
nis, aut Sabbatho sãcto, idq; in Miſſa dũtaxat.

quod autem conferantur in Miſſa, non eſt ad eſſentiam Sacramenti neceſſarium, ſed eſt præceptum Eccleſiæ.

Quæres 2. cur velit Eccleſia Ordines ſacros conferri ſolùm tempore orationis & jejunij? R. vt populus Chriſtianus meritis precum & jejunij dignos & idoneos Eccleſiæ Miniſtros à Deo impetrare valeat.

Quæres 3. ſpecialem aliquam rationem quæ impulerit Eccleſiam ad Ordines quatuor temporibus conferendos? R. ecce tres myſterio plenas. Ad quarum intelligentiam obſerua 1. accidere quatuor tempora ſub initium quatuor anni tempeſtatum, Veris ſcilicet, Æſtatis, Autumni & Hyemis.

Obſerua 2. Eccleſiam jejunare in principio harum quatuor anni tempeſtatum, quia, vt ait S. Auguſtinus l. de Doctrina Chriſtiana, cùm Deus offerri ſibi iuſſerit in lege veteri primitias & decimas rerum omnium, ſancti Patres voluerunt ipſi offerre primitias & decimas temporis, videlicet primitias temporis jejunio principii ſingularum anni varietatum ſeu tempeſtatum, & decimas eiuſdem temporis, jejunio Quadrageſimæ, cujus quadraginta dies ſunt decima pars anni.

Obſerua 3. Deum, vt refertur Numerorum c. 3. v. 12. elegiſſe in populo Iſraël Tribum Leui, quaſi iure primitiarum. Quia, inquit Deus, meum eſt omne primogenitum: ex quo percuſſi primogenitos in terra Ægypti.

His poſitis, dico 1. Clericos ſuccedere Leuitis: vnde fit Ordinantem eos Eccleſiam Deo fidelium primitias offerre, ideoque principium

:uor anni tempeſtatum elegiſſe, quarum
nia vocabantur ob eam cauſam jejunia
ıitiarum.

ıico 2. alteram rationem eſſe, vt Clerici
ant teneri ſe Ieſu Chriſto & Eccleſiæ ip-
inſeruire, juxta doctrinam quatuor Euan-
orum, quo ſignificantur quatuor anni tem-
atibus. Hæc eſt Honorij ratio in gemma
c. 155. & aliorum.

ico 3. poſtremam rationem docere Cleri-
vt quatuor anni tempeſtatibus in quas in-
:re quatuor tempora diximus, ſimiles eſſe
:nt: 1. Veri florido virtu.ibus, id eſt vt
mo deſiderio eas comparandi ardeant cùm
es ſignificent deſideria. 2. Æſtati feruidæ,
d Dei obſequium inflammatæ per veram
otionem, ita vt eius fructus copiosè pa-
t.3.Fertili Autumno, id eſt vt percipiant &
:ondant fructus bonorum operum, ſeu vir-
:s per humilitatem quæ a prudentia edocta
ultandis in Deo bonis operibus vaſa parat,
ıadmodum illa mulier, vt di:itur l. 4.
gum c. 4. a Propheta Eliſeo monita reci-
ıdo & recondendo portentoſo oleo vaſa
parauit. 4. demùm Hyemi vt in horreo
dis virtutes per eandem humilitatem ſer-
ıt.

Quæres 4. hujus Lectionis fructus? R. eſſe
ıs. 1. cum Eccleſia Deo in ordinatione fi-
ium primitias offerat, æquum eſſe, vt quem-
nodum volentes offerre principi, vel dy-
tæ primitias alicuius terræ fructus, eligunt
uratè meliorem, ſic Eccleſia diligat exqui-
ordinandos.

Debere Clericos his quatuor præſerim flo-

›utetur ad alia ſequentis Quadrageſimæ.

Quæres 2. an peccet non ſeruans interſtitia?

R. 1. Suſcipientem quatuor Minores eodem lie ac præterea Tonſuram, non peccare hoc empore ob generalem conſuetudinem.

R. 2. Neque ſuſcipientem eodem die Mino-es & Subdiaconatum in quibuſdam Diœceſi-ɔus, vbi mos ille viget, quamuis cap. 2. de eo qui furtiuè Ordinem ſuſcepit, in hoc caſu ɔœnam ſuſpenſionis imponat.

R. 3. Peccare non ſeruantem interſtitia Sub-liaconatus ad Diaconatum, & Diaconatus ad Presbyteratum, cùm id Concilio Tridentino epugnet, niſi Epiſcopus diſpenſauerit.

Quæres 3. an Epiſcopus diſpenſare valeat ine cauſa in interſtitijs? R. negatiuè quod omnis diſpenſatio niti debeat aliquâ ratione, t ſuo loco probabimus grauior tamen cauſa equiritur ad diſpenſationem interſtitiorum uatuor Minorum ad Subdiaconatum & Dia-onatus ad Presbyteratum, quia Synodus Tri-ent. dicit has duas diſpenſationes dari poſſe ùm neceſſitas aut vtilitas Eccleſiæ id requirit, ed in aliis caſibus hãc conditionẽ nõ apponit.

Quæres 4. cur Eccleſia præcipiat interſtitia eruari? R. ob triplicem rationem. 1. vt Or-inandi Eccleſiaſticam diſciplinam videlicet piritum, munera & Eccleſiaſticas functiones nelius edoceri poſſint, hæc enim ſine ſtudio er rationabile temporis interuallum addiſci equeunt. 2. vt ſe in Ordinis ſui munere per l temporis exerceant. 3. vt Epiſcopi agnoſ-ant per hanc ſpeciem nouitiatus meritum & lias Ordinandorum qualitates, præſertim ſi vt le gradu in gradum hoc eſt inferiori Ordine

ad ſuperiorem aſcendunt, ita in eis virtus & doctrina major accreſcat.

Cœterùm Epiſcopi ordinandorum in virtute ac doctrinâ profectum his inditijs, quæ in Pontificali enumerantur, agnoſcent. Primum eſt bonorum morum exemplum, 2. aſſiduum in Eccleſiâ miniſterium, 3. major erga Presbyteros & ſuperiores Ordines reuerentia. 4. crebrior quàm antea, Corporis Chriſti communio.

Quæres 5. huius lectionis fructus? R. hos duos accipe. 1. inſignem eſſe temeritatem volentis ſuſcipere Ordines, quamuis in eorum muneris pondere alijſque ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentibus cognoſcendis ſtudium ſuum non poſuerit: nam præterquam quod Eccleſia id jubet, nemo vllam artem ſcire poteſt, quin eam didicerit, præſertim Eccleſiaſticam, quæ eſt omnium maxima & difficillima, quæque ad edocendos populos aſtringit.

2. Huiuſmodi ſtudium non ſufficere, ſed illud ad praxim eſſe reducendum ob duplicem rationem, 1. quia vnicum & efficax medium bene callendi Eccleſiaſticas functiones, eſt earum praxis. 2. qui ſe ab illarum exercitio remouent, minoris eas facere quàm decet, imo deſpicere videntur.

Digitized by Google

LECTIO VII.

De poſtremâ diſpoſitione quæ maximi momenti eſt, nimirum vocatione.

QVÆRES 1. an ſit alia diſpoſitio ad Ordines licitè ſuſcipiendos neceſſaria? R. affirmatiuè, eaque eſt vocatio Dei quæ neceſſaria eſt iuxta D. Paulum ad Hæbræos c. 5. v. 4. his verbis. Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Id eſt nemo debet vſurpare honorem Sacerdotij, niſi ad eum vocetur a Deo tanquam Aaron.

Quæres 2. notas vocationis Dei? R. eſſe duas. 1. vocari a legitimis Eccleſiæ Miniſtris, neque temere ſeipſum intrudere 2. rectam habere intentionem, hoc eſt nullum alium ſibi finem proponere quàm Dei obſequium in Eccleſiâ.

Quæres 3. quinam prauo animo ad clericatum accedant? R. tria hominum genera, 1. enim quidam initiari volunt, vt quæ ad victum & veſtitum neceſſaria ſunt, parent, nihilque aliud præter quæſtum in Sacerdotio, quemadmodum cœteri homines in quouis ſordidi artificij genere, ſpectant.

Dices numquid ex Apoſtolo Paulo 1. ad Chor. c. 9. v. 13. æquum eſt eos qui altari deſeruiunt, cum altari participare. R. æquum eſſe, at præcipuè quæſtus & lucri causâ ordi-

nes ſuſcipere velle, magna immoderatio eſt imò ſacrilegium horrendum:

2. Alij hunc ſibi tantùm finem conſtituunt, vt diuites fiant: cujus quidem mentis illud argumento eſt, quod, niſi Beneficium habeant, Ordines accipere nolint, quamuis ſubſidiis patrimonij ſuſtentare ſe poſſint.

3. Alios honorum & Eccleſiaſticarum Dignitatum cupiditas ambitioque ducit ad ſtatum Clericalem.

Quæres 4. an operæ pretium ſit hunc triplicem finem prauum candidatis Clericatus exponere? R. eſſe prorſus neceſſarium, non modò candidatis illa exponere, ſed eorum etiam parentibus, quia hoc tempore, vt Catechiſmus Romanus obſeruat de Ordinis ſacramento n. 4. ea in re grauius fideles peccare ſolent.

Mala verò quæ ex triplici eo fine oriuntur, ad hæc duo valdè inſignia reuocari poſſunt.

1. Enim accidit eos qui cum prauis illius finibus ad Clericatum accedunt, miſerrimos eſſe nihilque amplius ex Sacerdotio conſequi, quàm Iudam ex Apoſtolatus munere, videlicet exitium animæ ſempiternum, vt ait Catechiſmus ſuprà laudatus.

2. Præterea iidem grauia & innumera Eccleſiæ damna inferunt, præſertim hæc 4. 1. enim ſeipſos non gregem Eccleſiæ paſcunt, vt ait Propheta Ezechiel c. 34. v. 2. vnde fit 2. eoſdem cùm tantùm mercenarij ſint, vt ait Chriſtus Dominus, Ioannis c. 10. non arcere lupum ab ouili, ſed fugere ſi viderint venientem. 3. Illorum turpitudo & improbitas noxia Sacerdotali ordini magnas tenebras offundit 4. quæ

Digitized by Google

cauſa eſt cur populus Clerum adeò deſpicatui ducat.

Quæres 5. fructus ex dictis colligendos? R. quatuor iſtos. 1. vt ſedulò expendas an bono vel malo animo ad Clerum accedas vel acceſſeris. 2. ſi rem ita ſe habere cognoſcas, vt hujuſmodi vitium deteſteris, intentionem tuam corrigas, & ſi adhuc Ordines non ſuſceperis, ab eorum ſuſceptione abſtineas cùm te ad hanc viuendi rationem prauo fine duci animaduertis 3. vt damna quæ ab illis Clericis piæ Matri Eccleſiæ inferuntur, eius miſericordiâ commotus deplores. 4. vt à Deo hæc mala depreceris, eumque de remediis illi peſti efficacibus adhibendis roges.

LECTIO VIII.

Quibuſnam diebus Ordines conferri poſſint

QVÆRES 1. vtrùm Ordines conferri poſſint quouis tempore diequè anni?

R. 1. Tonſuram conferri poſſe diebus ſingulis horiſque anni, vt habet Pontificale.

R. 2. minores Ordines conferri poſſe omnibus diebus Dominicis & Feſtiuis, ſed manè tantùm. Obſerua tamen in quibuſdam Galliæ locis vigere conſuetudinem eos feriâ ſextâ quatuor temporum veſpere conferendi.

R. 3. Ordines ſacros poſſe tantùm conferri juxta Canones & Pontificale, Sabbatho quatuor temporum, vel Sabbatho ante Dom. Paſſionis, aut Sabbatho sãcto, idq; in Miſſa dũtaxat,

quod autem conferantur in Miſſa, non eſt ad eſſentiam Sacramenti neceſſarium, ſed eſt præceptum Eccleſiæ.

Quæres 2. cur velit Eccleſia Ordines ſacros conferri ſolùm tempore orationis & jejunij? R. vt populus Chriſtianus meritis precum & jejunij dignos & idoneos Eccleſiæ Miniſtros à Deo impetrare valeat.

Quæres 3. ſpecialem aliquam rationem quæ impulerit Eccleſiam ad Ordines quatuor temporibus conferendos? R. ecce tres myſterio plenas. Ad quarum intelligentiam obſerua 1. accidere quatuor tempora ſub initium quatuor anni tempeſtatum, Veris ſcilicet, Æſtatis, Autumni & Hyemis.

Obſerua 2. Eccleſiam jejunare in principio harum quatuor anni tempeſtatum, quia, vt ait S. Auguſtinus l. de Doctrina Chriſtiana, cùm Deus offerri ſibi iuſſerit in lege veteri primitias & decimas rerum omnium, ſancti Patres voluerunt ipſi offerre primitias & decimas temporis, videlicet primitias temporis jejunio principii ſingularum anni varietatum ſeu tempeſtatum, & decimas eiuſdem temporis, jejunio Quadrageſimæ, cujus quadraginta dies ſunt decima pars anni.

Obſerua 3. Deum, vt refertur Numerorum c. 3. v. 12. elegiſſe in populo Iſraël Tribum Leui, quaſi iure primitiarum. Quia, inquit Deus, meum eſt omne primogenitum: ex quo percuſſi primogenitos in terra Ægypti.

His poſitis, dico 1. Clericos ſuccedere Leuitis: vnde fit Ordinantem eos Eccleſiam Deo fidelium primitias offerre, ideoque principium

quatuor anni tempeſtatum elegiſſe, quarum jejunia vocabantur ob eam cauſam jejunia primitiarum.

Dico 2. alteram rationem eſſe, vt Clerici diſcant teneri ſe Ieſu Chriſto & Eccleſiæ ipſius inſeruire, juxta doctrinam quatuor Euangeliorum, quo ſignificantur quatuor anni tempeſtatibus. Hæc eſt Honorij ratio in gemma l. 4. c. 155. & aliorum.

Dico 3. poſtremam rationem docere Clericos vt quatuor anni tempeſtatibus in quas incidere quatuor tempora diximus, ſimiles eſſe curent: 1. Veri florido virtutibus, id eſt vt ſummo deſiderio eas comparandi ardeant cùm flores ſignificent deſideria. 2. Æſtati feruidæ, & ad Dei obſequium inflammatæ per veram deuotionem, ita vt eius fructus copiosè pariant. 3. Fertili Autumno, id eſt vt percipiant & abſcondant fructus bonorum operum, ſeu virtutes per humilitatem quæ a prudentia edocta occultandis in Deo bonis operibus vaſa parat, quemadmodum illa mulier, vt dicitur l. 4. Regum c. 4. a Propheta Eliſeo monita recipiendo & recondendo portentoſo oleo vaſa præparauit. 4. demùm Hyemi vt in horreo cordis virtutes per eandem humilitatem ſeruent.

Quæres 4. hujus Lectionis fructus? R. eſſe duos. 1. cum Eccleſia Deo in ordinatione fidelium primitias offerat, æquum eſſe, vt quemadmodum volentes offerre principi, vel dynaſtæ primitias alicuius terræ fructus, eligunt accuratè meliorem, ſic Eccleſia diligat exquiſitè ordinandos.

2. Debere Clericos his quatuor præſerim flo-

rere virtutibus, 1. ſingulari amore pronuntiatorum Euangelij, 2. magnis deſideriis, vt Daniëlem imitentur, qui vocatur in Scriptura vir deſideriorum, Daniëlis c.9. v. 23. 3. ardentiſſimâ deuotione. 4. Summâ humilitate.

LECTIO IX.

De eadem materia.

QVÆRES 1. quid myſterii ſit in eò quod Eccleſia conferat Ordines Sabbatho ante Dominicam Paſſionis & Sabbatho ſancto? R. vt declaret omnem ſanctificationem à Chriſti Domini Paſſione ac Reſurrectione proficiſci: dixi omnem, Sacerdotes enim priores illam accipiunt, vt deinde plebi communicent.

Quæres 2. cur Eccleſia ſemper Ordines conferat Sabbatho non alio die? R. ob duplicem rationem, 1. quia Sabbathum Spiritui ſancto, cuius dona in ordinatione tribuuntur, conſecratum eſt. Nam hic dies vocatur ſanctus in Scriptura, quod ſanctificationi propriæ vacandum eſſet in eo, ſanctus autem Spiritus auctor eſt ſanctificationis. 2. quod Clerici teneantur conari ſe modò in mentis interiori Sabbatho cõſtituere vt ad Sabbathum alterius vitæ ſempiternum tranſire valeant. Intelligo autem per Sabbathum interius cum Bernardo ſancto mellifluoque, Doctore 1. pacem & tranquillitatem bonæ conſcientiæ. 2. quietem Orationis.

Quæres 3. cur Ordines ter in Quadrageſima conferantur? R. duo nobis à S. Dyoniſio my-

Digitized by Google

ria indicari. Vt prius capias, obſerua cum
o tria eſſe genera ſanctitatis; 1. moralis, quæ
at piorum viuentium in lege naturæ: 2. le-
lis, quæ erat viuentium in lege ſcripta; 3. ſu-
rnaturalis, quæ viget tempore gratiæ &
uangelij.

Dico igitur hac triplici ordinatione Qua-
ragesimæ doceri Clericos, teneri ſe ad hæc
ia genera ſanctitatis habenda.

Vt aliud myſterium intelligas, aduerte poſt
undem S. Dyoniſium, tria eſſe perfectionis
u probæ ſanctæque vitæ genera. 1. eius quæ
onformis eſt legi Dei, 2. eius quæ diuinæ le-
i vniformis eſt. 3. eius quæ Dei formis, hoc
ſt Deo ſimilis appellatur.

Dicit autem S. Dyoniſius, laïcos teneri ad
itam legi Dei conformem, Monachos ad vni-
ormem, hoc eſt omninò eidem legi diuinæ
onformem; ſed Clericos inſuper teneri ad vi-
am dei formem, hoc eſt Deo ſimilem.

Quæres 4. fructus inde colligendos?

R. tres iſtos.

Ex priori numero Clerici diſcent ipſos te-
neri ab ſingularem erga Paſſionem Chriſti
Domini pietatem.

Ex altero numero colligent iidem, teneri ſe
ad morum vitæque integritatem conſectan-
dam, & ad vacandum Orationi, quam vt ſuum
centrum amare debent.

Ex dictis n. 3. diſcent ſe ad majorem ſancti-
tatem quàm laïcos ipſoſque Monachos, ſeu
Religioſos teneri.

Digitized by Google

LECTIO X.

De conuocatione ordinandorum ad examen, & probæ ipſorum vitæ morumque teſtimonio.

QVÆRES 1. quandonam fieri debeat examen ordinandorum? R. ſpectare ad Epiſcopum, vt dicit Pontificale, ad illud ordinandos vocare feriâ quartâ ante ordinationem, vel cum ipſi videbitur, & præſentem adeſſe cum Clericis prudentibus viris, peritis diuinæ legis ac in Eccleſiaſticis functionibus exercitatis.

Quæres 2. in quo habitu venire debeant ordinandi ad examen? R. cum tonſurâ & talari veſte, vt plura Concilia Prouincialia ſtatuerunt, præſertim Mediolanenſe quintum & Rothomagenſe.

Dices paulò durius videtur ad hoc illos aſtringere qui ſolùm tonſuram vel minores Ordines expetunt, quia ſi repulſam ferant, inutiles ſumptus ad confectionem talaris veſtis impenderint.

R. 1. vereri magis debere ordinandos ne dotibus Clerico dignis careant, quàm ne ſumptus inutiles faciant.

R. 2. hanc ſordidam parcimoniæ cogitationem ſatis indicare, ſtatum Clericalem quem amplecti volunt parui ab ipſis duci & minoris quàm dignitates caducas ab Ethnicis, nam vnâ illarum vacante competitores magnis

ſumptibus veſtes candidas induebant, & militare cupientes legibus imperialibus tenebantur ad deferendum militarem veſtem & cingulum per aliquod tempus antequam nominà darent.

Quæres 3. quid obſeruandum ſit circa bonum teſtimonium quod ordinandis eſt neceſſarium? R. hæc duo, 1. vt, quemadmodum iubet Pontificale, ad minores Ordines promouendi bonum a Parocho & Magiſtro & Scholæ in quâ educantur, teſtimonium habeant & Epiſcopo exhibeant.

2. Vt ad ſacros Ordines aſſumendi per menſem ante ordinationem Epiſcopũ adeant, qui eorum parocho vel alij Sacerdoti cõmittet, vt promouendorum nomen ac deſiderium in prono fidelibus proponat, ac de ipſorum ætate, vitâ & moribus a fide dignis inquirat, denique his peractis, litteras teſtimoniales ad Epiſcopum tutò & quamprimum tranſmittat.

Quæres 4. huiuſce lectionis fructus? R. hos duos, ac 1. quod pertinet ad n. 2. dicta, vide ac ſimul deteſtare, quàm parui pendant Clericalem ſtatum, qui veſtis talaris inutilem ſumptum velut rem duriorem pertimeſcunt; Ethnici verò maiores ſumptus faciebant ad vnicum Reipublicæ munus aſpirantes, quod proinde vnus tantùm obtinere poterat, quamuis illud plures mererentur, cùm tamen Ordines conferri omnibus valeant qui digni eis fieri volunt.

2. Ex dictis n. 3. inferendum eſt rem eſſe magni momenti iuxta Eccleſiæ mentem vt Clerici vitam ſanctè honeſtiſſiméque agant.

Digitized by Google

LECTIO XI.

De Ordinandorum habitu cùm in Eccleſia ad ordinationem accedunt.

QVÆRES quomodò ad ordinationem venire debeant in examine admiſſi? R. cum Tonſura, veſte talari, & paramentis Ordini ſuſcipiendo congruis, prætereáque ardenti cereo in manu.

Dices, videor mihi ſatis intelligere rationes cur Eccleſia præcipiat illa omnia, ſi vnum cereum excipias, cuius à te myſterium audire cupio? R. ecce duplex. 1. Clerici edocentur, vt quemadmodùm palàm ante oculos omnium in manu ardentem cereum deferunt, ita piè toto vitæ curriculo audaces, potiùs Chriſti & Eccleſiæ Miniſtri quàm nobiles agnoſci velint. 2. cereus ardens redigit in memoriam Clericis, eos virtutis & innocentiæ lumen aliis præferre teneri.

LECTIO XII.

De Archidiacono qui vocat Ordinandos, & Epiſcopo Eccleſiæ nomine offert.

QVÆRES 1. quid nos docere velit Eccleſia præcipiens Archidiacono vt voce contentâ Ordinandos appellet his verbis, Accedant

dant qui ordinandi ſunt? R. cum S. Dyoniſio c. 5. Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, Clericos non debere amplecti ſtatum Clericalem ſine vocatione diuina, cuius Epiſcopus (nam eius nomine Archidiaconus loquitur) eſt oraculum & interpres, ſiquidem ad eum ſpectat cognoſcere ac declarare ordinandis vocationem Dei.

Quæres 2. cur ordinandus à Secretario Epiſcopi nominatus debeat reſpondere, adſum. R. vt nullus ad Ordines obrepat qui non fuerit examine admiſſus.

Quæres 3. quid ſignificet illa conſuetudo quâ Eccleſiæ nomine Archidiaconus præſentat ordinandos Epiſcopo rogans eos ordinari, hæc dicendo, poſtulat ſancta Mater Eccleſia, &c. R. duo eſſe circa hunc ritum obſeruanda.

1. Archidiaconum hæc ſolùm dicere ante ordinationem Diaconorum & Sacerdotum, non verò aliorum: quia duo hi Ordines præcipuè ac propriè regendo populo deſtinantur, quos ideo ſancti Patres appellant Hyerarchicos Ordines, & olim Epiſcopi, non niſi Clero ac plebe poſtulantibus, conferebant. Quapropter Eccleſiæ, cuius nomine Archidiaconus loquitur, maiori curæ eſt de horum Ordinum collatione quàm aliorum.

2. Hunc ritum 1. Epiſcopis indicare, non eſſe ordinandos maxime Diaconos & Sacerdotes alicuius gratiâ vel inductu præterquàm Eccleſiæ, cuius neceſſitas aut vtilitas ſunt tacitæ preces & ſollicitationes id poſtulantes. 2. candidatis verò Diaconatus & Sacerdotii, eos non debere ad huiuſmodi Ordines aſpirare, niſi Eccleſia opus habeat illoſque vocet ad ſa-

crum myniſterium, quod ſi faciat, non debere honorem ipſis delatum per ſpeciem humilitatis effugere.

Quæres 4. cur in ritu de quo loquimur, Epiſcopus reſpondeat Archidiacono, Scis illos dignos eſſe? R. quia juxta primæuam Archidiaconorum inſtitutionem, eorum officium eſt de vita, moribus & doctrina ordinandorum inquirere; ideóque oculi Epiſcopi à ſacris Canonibus appellantur.

Dices numquid mentitur Archidiaconus Epiſcopo reſpondens illos eſſe dignos, cùm plerumque id neſciat. R. quamuis ferè jam obſoleuerit Archidiaconos de vita & doctrina ordinandorum inquirere, poſſe tamen affirmare teſtarique ſine peccato candidatos eſſe Ordinibus dignos, quod examine juſſu Epiſcopi facto nitantur, ac prætereà rem cum hac limitatione affirment, quantùm humana fragilitas noſſe ſinit.

Quæres 5. fructus inde colligendos? R. hos duos. 1. ex dictis n. 2. obſerua Diaconatum & Sacerdotiũ reliquis Ordinibus præſtare, ideóque majorem virtutem & eminentiorem doctrinam requirere.

Ex n. 3. quamuis ab Eccleſia nimirùm proprio Epiſcopo ad omnes Ordines vocari oporteat, non eſſe tamen per humilitatis ſpeciem, recuſandam promotionem cùm Epiſcopus Eccleſiæ illam judicat expedire; nam ficta eſſet iſta humilitas.

LECTIO XIII.

De Miſſa ordinationis.

QVÆRES 1. quid Miſſa ordinationis habeat ſingulare ? R. hæc 4. 1. hanc Miſſam poſſe à ſolo Epiſcopo ordinatore celebrari. 2, in ea dici quinque Lectiones è Teſtamento veteri depromptas ante Epiſtolam quæ deſumitur ex nouo. 3. Orationem ſeu collectam recitari ante quamlibet Lectionem, & ante Epiſtolam. 4. ordinationem in variis hujus Miſſæ partibus fieri.

Quæres 2. in qua hujus Miſſæ parte ſinguli Ordines conferantur? R. conſtare ex Pontificali 1. Tonſuram conferri poſt Kyrie eleiſon. 2. Ordinem oſtiarij poſt primam Lectionem. 3. Lectoris poſt ſecundam. 4. Exorciſtæ poſt tertiam. 5. Acolithi poſt quartam. 6. & Subdiaconi poſt quintam. 7. Diaconi & Presbyteri poſt Epiſtolam.

Quæres 3. cur Eccleſia priùs minores Ordines conferat ? R. vt erudiat ordinandos ad eundem de virtute in virtutem.

Quæres 4. cur Tonſura conferatur ante Lectiones? R. quod Eccleſia nullum Tonſurâ initiatis Officium aſſignauerit, ſed tantùm eos probare in quadam ſpecie nouitiatus & præparationis ad Ordines intendat.

Quæres 5. Cur ſinguli Ordines poſt ſingulas Orationes atque Lectiones conferantur ?

R. 1. conferri poſt ſingulas Orationes, vt diſcamus oportere Clerum & populum ibi præſentem rogare pro omni genere ordinandorũ.

R. 2. conferri poſt lectiones ſingulas, vt ordinandi ſinguli doceantur ipſos teneri omni ſtudio vacare lectioni & Doctrinæ ſacræ, vt aiebat Paulus Apoſtolus c. 4. prioris Epiſtolæ ad Thim. v. 13. attende lectioni, doctrinæ.

Quæres 6. quare in hac Miſſa ordinationis quinque lectiones ante Epiſtolam dicantur? Vt rationem percipias, aduerte plurimos & graues Auctores diuiſiſſe mundi durationem in ſex ætates, ac iuxta illos veniſſe Saluatorem initio ſextæ ætatis.

R. igitur. Has quinque lectiones ſemper è Teſtamento veteri depromptas ſignificare quinque mundi ætates quæ Saluatorem præceſſerunt: Epiſtolam verò quæ eſt veluti ſexta lectio quæque deſumitur è nouo Teſtamento ſignificare ſextam mundi ætatem cum qua nouum fœdus incepit.

Quæres 7. cur quatuor Minorum & Subdiaconatus ordinatio fiat intra dictas quinque lectiones: Diaconorum verò ac Presbyterorum fiat poſt Epiſtolam?

Vt horum ratio bene intelligatur, obſerua ex dictis ſuperiori lectione, Diaconatum & Presbyteratum vocari æquè atque Epiſcopatum, Hyerarchicos Ordines, quia pertinet ad illos regere populum Dei, auctoritate ac Doctrina Ieſu Chriſti, quod non eſt Ordinum inferiorum officium Itaque

R. 1. Diaconatum & Presbyteratum conferri poſt Epiſtolam, vt illâ è Nouo Teſtamento & Apoſtolorum ſcriptis deſumptâ indicetur, ſpectare ad Diaconos tradere Chriſti eiuſque Apoſtolorum Doctrinam, quod ipſi repræſentent ſanctum Ioannem Baptiſtam;

Digitized by Google

ſiquidem eorum æque atque illius munus eſt prædicare, idem pertinet ad Apoſtolos tanquam Chriſtum Ieſum repræſentantes.

R. 2. initiandos quatuor Minoribus & Subdiaconatu, intra dictas quinque lectiones Ordinari, quia ſignificant varios Prophetas qui per quinque mundi ætates, Chriſtum Dominum præceſſerunt; quatenus vt vates prædicti non viderunt Saluatorem, ac de illo tanquam remoto futuroque egerunt, ita iam memorati ordinandi non ſunt in ordinibus Hyerarchicis, ſed inferiores & ab eorum præſtantia diſſiti.

Quæres 8. quid in hoc myſterii ſit, quod cum in omnibus quatuor temporibus priores quatuor Lectiones differant, quinta ſemper eadem ſit, videlicet Hiſtoriæ trium Puerorum qui iuſſu Regis in fornacem Babylonicam miſſi ſunt?

R. poſt Albinum Flaccum, Eccleſiam, repetendo eiuſmodi Lectionem quintam in ſingulis ordinationibus, velle nos edocere, nullos fieri poſſe Ordinum ſuſceptione dignos, niſi 1. per tribulationis & mortificationis ignem, tanquam figuli vaſa in fornace, probandi, tranſierint. 2. niſi Deum benedicant, & in iſto ſpirituali camino vt tres Pueri olim in Babylonico, lætentur.

Quæres 9. vtrùm Lectiones ſingulæ, cujuſque minoris Ordinis & Subdiaconatus collationi præmiſſæ, accommodentur Ordini qui poſt eas confertur? R. quamuis Auctores verbum eâ de re nullum fecerint, hanc cohærentiam videri perſpicuam, & ſingulas Lectiones indicare ſpeciales virtutes quas illi Ordines

Digitized by Google

poſtulant. Id manifeſtè in prædicta Lectione quinta patet, quæ collationi Subdiaconatus præmittitur. Nam propriæ in ea virtutes neceſſariæ Subdiaconis per figuram camini Babylonici deſignantur.

Quæres 10. hujuſce Lectionis fructus? R. ex dictis n. 8. diſcendum quod ordinandis ſtatutum atque decretum eſſe debeat ſubire 1. ſuæ vocationis experimentum, 2. varias mortificationes: ac præcipuè duas iſtas, quarum figura eſt caminus Babylonicus, videlicet paupertatem & caſtitatem, vt ſancti Patres affirmant.

LECTIO XIV.

Cur tempore ordinationis genuflectant.

QVÆRES 1. quare, vt jubet Pontificale, ordinandi genuflectunt? R. ob triplicem rationem. 1. vt teſtentur ſe diuinæ voluntati ſubmittere propriam perſonam & ordinationem. 2. vt ſuam imbecillitatem, vilitatem ac impotentiam declarent; nam, vt ait D. Thomas, cùm vis in genibus ſit, ea flectens ſuarum virium inopiam, & ſuam indignitatem fatetur. 3. quia cùm ille ſit mos rogantium vehementer vt genuflectant, Eccleſia præcipit ordinandis hunc ſitum humilem dum Ordines conferuntur, vt doceat eos teneri à Deo ſpiritum Eccleſiaſticum & cæteras gratias ipſis neceſſarias humili ac piâ moleſtiâ flagitare.

Quæres 2. an olim Eccleſia Græca eodem ſitu in ordinatione vteretur? R. negatinè poſt ſanctum Dyoniſium; nam, vt ille teſtatur,

ſuſcipientes in Eccleſia Græca minores Ordines & Subdiaconatum, ſtabant; recipientes Diaconatum flectebant vnum genu dumtaxat; & promoti ad Sacerdotium, duo: prætereà Epiſcopi inclinabant caput.

Vt autem horum myſteria intelligas, ſciendum eſt, ordinandos ſupplices ad Epiſcopum accedentes vt initientur, ſignificare hoc ritu ſe Deo, ipſos & prætereà quos ad ejus cultum hyerarchicis functionibus adducturi erant, ſubjicere, cùm verò ad nobiliores Ordines promouendi, ad Deum plures homines adducere habeant, inde fit ipſos majora Deo ſubjectionis ſigna per humiliorem genuflectionem impartiri debere: ideóque vnum tantùm genu Diaconi flectebant, Presbyteri duo: & Epiſcopi prætereà caput humiliter inclinabant. Cæterùm his docere volebant, 1. quemque tantò humiliorem eſſe debere, quantò ſe ad nobiliorem Ordinem prouehi conſpicit, 2. virum humilitate inſignem plures Deo lucrari animas, & ad ſalutem æternam perducere: ſed quoniam Subdiaconi & minoribus tantùm initiati, non ſunt in Ordinibus hyerarchicis, ac proinde non regunt animas nec ad Deum illas adducunt, ideò non flectebant genua tempore ordinationis.

Quæres 3. fruct⁹ inde colligẽdos? R. hos duos.

1. Ex priori numero diſces, has tres virtutes Clericis eſſe maximè neceſſarias; videlicet, ſubmiſſionem diuinæ voluntati, humilitatem & Orationis feruorem.

2. Ex dictis poſteriori numero colliges, eò Clericum humiliorem eſſe debere quò plures Deo animas in Eccleſiæ miniſterio lucratur.

LECTIO XV.

Cur ordinandi nudo capite ac interdùm proſtrati ad terram ſint.

QVÆRES 1. quid nuditas capitis in ordinatione ſignificet? R. ſignificare 1. Clericos non erubeſcere Euangelium. 2. habere apertas aures, & paratum animum ad audiendam Chriſti Doctrinam, inſpirationes diuinas, & monita juſſaque Præſulis. 3. habere voluntatem curarum & mundi rerum liberam vacuamque.

Quæres 2. cur ad ſacros Ordines promouendi cadant ſuper terram in faciem ſuam dum Litaniæ recitantur? R. vt declarent 1. ſe Deum colere ſummâ Religione. 2. eique magnis beneficijs obſtrictos agnoſcere. Si enim vſquam hæc duo agenda fuerint, maximè ordinationis tempore cùm Deus homines locat in tam excelſo dignitatis & myniſterij gradu. Quamobrem eò ſe magis humilitate deprimunt, quò altiùs prouehuntur.

Quæres 3. hujus Lectionis fructus? R. hos duos. 1. tres iſtas virtutes quæ per nuditatem ſignificantur, Clericis eſſe neceſſarias, videlicet humilem audaciam, præparationem ad omne bonum, & mundi affectus liberationem. 2. debere ipſos frequenter Deum adorare, ſummamque dignitatis ad quam euecti ſunt, magnitudinem humiliter agnoſcere.

Digitized by Google

LECTIO XVI.

De ſignis Crucis quæ facit Epiſcopus in ordinatione.

QVæres 1. cur Epiſcopus ſignum Crucis adhibeat in variis ritibus ordinationis? R. 1. quia, vt aiunt *S.* Auguſtinus Sermone 79. de diuerſis, & S. Cyprianus libro de Baptiſmo Chriſti, omnia Eccleſiæ Sacramenta fiunt per virtutem Crucis, hoc eſt per merita quæ Chriſtus, in ea moriens, comparauit.

2. Vt duas virtutes doceat ordinandos. Prior eſt mortificatio, quâ potiſſimùm aſtringuntur, juxta Pauli Apoſtoli verba c. 5. epiſt. ad Galatas: Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis. Altera eſt perſeuerantia in mortificatione exemplo Chriſti Domini, qui de Cruce deſcendere noluit, ſed in ea perſeuerauit, & mortuus eſt.

Quæres 2. fructum inde colligendum?

R. Clericos teneri ad mortificationem carnis & paſſionum, non modò ad tempus, ſed per totam vitam.

Digitized by Google

LECTIO XVII.

De nomine ac definitione Tonſuræ, & nomine recipientis illam.

QVÆRES 1. quid ſit Tonſura? R. non eſſe Ordinem, ſed præparationem ad Ordines.

Quæres 2. vnde vox illa deducatur? R. nomen latinum, Tonſura, deduci à verbo tondere: quia capilli tondentur & præciduntur in ejus collatione.

Quæres 3. cur in Pontificali vocetur prima Tonſura? R. ideò ſolùm vocari primam, quod ante omnes Ordines conferatur; non autem quod ſit prima ex pluribus tonſionibus capillorum: nulla enim alia ſit in Ordinum collatione. Ita Bellarminus de ſacramento Ordinis c. 2. reſpondet.

Quæres 4. quomodò ſuſcipiens Tonſuram vocetur? R. eum appellari Clericum, quod nomen deducitur à voce græca *Kliros*, quæ ſignificat hæreditatem, partem, aut portionem: vel 1. quia ipſe eſt hæreditas Domini, ſeu poſſidetur à Domino. Vel 2. quia Dominus eſt hæreditas, pars aut portio illius, hoc eſt, ipſe Dominum poſſidet.

Quæres 5. hujuſce Lectionis fructum? R. eſſe illum quem S. Hyeronimus ſcribens ad Nepotianum docet his verbis. Clericus qui Chriſti ſeruit Eccleſiæ, interpretetur primò vocabulum ſuum. Qui autem vel ipſe pars Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe ex-

Digitized by Google

hibere debet, vt & ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur à Domino : qui Dominum poſſidet, & cum Propheta dicit : pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere poteſt; quod ſi quidpiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus.

LECTIO XVIII.

De conditionibus requiſitis in ſuſcepturo Tonſuram.

QVÆRES 1. quas conditiones habere debeant, qui volunt initiari primâ Tonſura?

R. has ſex. 1. vt de legitimo Matrimonio nati & omni alia irregularitate immunes ſint. 2. vt ſacramentum Confirmationis ſuſceperint. 3. vt Fidei rudimenta ſeu Doctrinam Chriſtianam edocti ſint. 4. vt legere & ſcribere ſciant. 5. vt ſufficientem ætatem habeant de qua ſuperiori Lect. 5. n. 1. egimus. 6. vt probabilis conjectura ſit eos Clericalem ſtatum eligere, vt fidelem cultum Deo præſtent, non autem ſæcularis judicij ſugiendi fraude, hoc eſt vt ſæculari juriſdictione ſe liberent.

Quæres 2. an & quale peccatum ſit, accipere Tonſuram ſine animo Clericalis ſtatus? R. ſuſcipere Tonſuram ſine animo Clericalis ſtatus, ex ſe peccatum eſſe mortiferum. 1. quia ſic Tonſuram ſuſcipiens mentitur Eccleſiæ, & etiam Spiritui ſancto qui eam regit, mentitur autem grauiùs quàm

olim Ananias & Saphira ipſius vxor, cùm iſti ex bonis oblatis pauca ſibi reſeruarent, ille verò Miniſtrum Eccleſiæ omninò vanitatibus ſæculi reſeruet. Accedit ipſum mentiri Eccleſiæ in actione ſolemniori, quàm eoſdem Ananiam & Saphiram. 2. Tonſuræ ceremoniam quæ tantum habet myſteriorum, vanam prorſus atque inutilem reddit, vt etiam benedictionem ac preces quas Eccleſia Deo adhibet in ejuſmodi actione. 3. idem habet neceſſariò prauam aliquam & Eccleſiæ nociturам intentionem, vt paſſim obtinendi Beneficium, quæ valdè inſignis & Eccleſiæ pernicioſa morum prolapſio eſt.

Objicies ſi Tonſuram accipiens ſine animo Clericalis ſtatus, mortaliter peccet, ſequitur illum teneri ſub peccato habere intentionem ſe ad Clericalem ſtatum obligandi: hoc autem eſt abſurdum, ergo, &c. ? R. negando hanc ſequelam: vt enim Religionem ingrediens, tenetur quidem velle amplecti Religioſum ſtatum, alioqui vel illudit Religioni, vel habet aliquam intentionem prauam, ſed tamen ad hoc ſe obligare non tenetur: ita ſuſcipiens Tonſuram, quæ eſt Nouitiatus Cleri, tenetur velle ſincerè Clericalem ſtatum, aliàs decipit Eccleſiam quæ repelleret aliud volentem, ſed non ideò tenetur habere animum ſe ad id obligandi.

Quæres 3. hujus Lectionis fructus ? R. vt attendamus in culpa eſſe illos qui ſuſcipiunt Tonſuram ſine animo Clericalis ſtatus, ſed eo dumtaxat fine vt Beneficium obtineant, vel etiam ſeruent donec minor Frater ætatem illud poſſidendi attigerit.

LECTIO XIX.

De prima ceremonia collationis Tonſuræ, nimirùm tonſione capillorum ejuſque circunſtantijs.

QVÆRES 1. quot ſint ceremoniæ collationis Tonſuræ? R. eſſe duas. 1. tonſionem capillorum. 2. ſuſceptionem ſuperpellicei. Vtramque verò ceremoniam comitantur plures egregiæ ac myſticæ circunſtantiæ quas fusè declarabimus.

Quæres 2. circunſtantias tonſionis capillorum? R. eſſe tres, nam 1. aliæ dicuntur antecedentes, quæ ſcilicet eam tonſionem præcedunt. 2. aliæ concomitantes, quæ fiunt in ipſa tonſione. 3. aliæ ſubſequentes, quæ illam ſequuntur.

Quæres 3. circunſtantias antecedentes tonſionem capillorum? R. eſſe duas. 1. enim Tonſuræ candidati flectunt genua, habent in dextera manu cereum ardentem, & in læua ſuperpellicium. 2. Epiſcopus ſurgens & ſtans mitrâ capiti impoſita, monet adſtantes vt orent Dominum Ieſum Chriſtum pro Tonſura initiãdis.

Quæres 4. quid ſit notatione dignum in prima ex circunſtantiis antecedentibus? R. 1. quod genuflectionem ſpectat, nos de illa egiſſe 14.

R. 2. locutos etiam de cereo ardenti, l. 11.

R. 3. quod ſuperpellicium manu læuâ teneatur ab initiandis Tonſura, non aliam eſſe ionem literalem, quàm vt illud paratum

habeant, cum Epiſcopus eos ſacro illo habitu induere volet: myſticam verò eſſe, ad ſignificandum veſtem hanc lineam eſſe telum militiæ Clericalis, cui Tonſuram ſuſcepturi nomen dant, ideóque parati aſtant in conſpectu Epiſcopi.

Quæres 5. quid in alia circũſtantia antecedẽte notandum ſit, videlicet in Oratione pro Tonſuram ſuſcepturis ad quam Epiſcopus hortatur aſtantes? R. tria eſſe notatione digna.

Primum continetur his verbis. Oremus fratres chariſſimi Dñm noſtrum Ieſum Chriſtũ: nam Epiſcopus adhortatur illos vt potiùs has preces ad Chriſtum Dñm quàm ad Patrem æternum dirigant, quia cùm Saluator noſter ſit Clericorum caput, prototypus & exemplar, operæ pretium eſt eum potiùs rogare: vt Eccleſiaſticus ſpiritus quo ille tanquam Sacerdos in æternùm ſecundũ ordinẽ Melchiſedech plenus eſt, in Clericalem ſtatum amplectentes emanet atque ita contingat id quod Propheta Regius Pſalmo 132. v. 2. prædixit his verbis. Sicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti eius. Vbi Saluator mundi ſignificatur per caput Aaron ſummi Sacerdotis; Epiſcopi verò, Presbyteri, & omnes ſacris ac minoribus Ordinibus initiati deſignantur per barbam Aaron, vnde vox, barbam, repetitur ad indicandos omnes & complectendos, tandem per oram ſuperiorem veſtis Aaron, intelligitur ſtatus Clericalis Tonſuræ initiandorum.

Alterum eſt in his ſequentibus verbis: pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro eius amore feſtinant. Vbi

Digitized by Google

obſeruamus hæc duo. 1. Eccleſiam per os Epiſcopi loquentem ſupponere candidatos Clericalis Tonſuræ magno deponendi comas hoc eſt ſuſcipiendi Tonſuram deſiderio flagrare. 2. etiam ſupponere hoc deſiderium eſſe purum, & à vera charitate procedere, ita vt Eccleſia tacitè ſignificare videatur, ſe repulſuram illos, ſi alio teneri deſiderio ſciret.

3. Epiſcopus adhortatur præſentes vt petant Spiritum ſanctum ejuſque gratias pro Tonſura initiandis, & ad illum obtinendum, dicit rogandum eſſe Dominum Saluatorem, vt eis donet, nam reuerâ Chriſtus Spiritum ſanctum dedit & Apoſtolis miſit, vt ipſe aiebat Ioan. c. 15. v. 26. cùm venerit Paraclitus quem ego mittam vobis à Patre. Sed de illis gratiis

5. Quæres 6. quænam ſint illæ gratiæ ſingulares quas Epiſcopus Eccleſiæ nomine cupit initiandis Tonſurâ donari per Spiritum ſanctum? R. eſſe duplicis generis. Nam aliæ ad exteriorem hominem ſpectant, & his verbis indicantur, vt donet eis Spiritum ſanctum, qui habitum Religionis in eis in perpetuum conſeruet, hoc eſt qui eos perſeuerare faciat in geſtandis habitu Clericali & aliis exterioribus Cleri notis, quod verba paulò poſt ſequentia indicant, vt ſicut immutantur in vultibus, ſeu exteriùs, hoc enim ſignificant, illa verba, in vultibus.

Aliæ ad interiorem hominem pertinent, quæ ſunt numero tres his verbis expreſſæ. 1. & à mundi impedimento ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat. 2. vt ſicut immutantur in vultib⁹, ita dextera manus eius virtutis tribuat is incrementa. 3. & ab omni cœcitate ſpi-

rituali & humanâ oculos eorum aperiat.

Quæres 7. huius Lectionis fructus? R. eſſe tres. Vt ſcilicet aduertamus.

1. Ex dictis n. 5. imitationem Saluatoris mundi eſſe Tonſuræ candidatis neceſſariam cùm ſpiritus Cleri è Domino Chriſto per illum effluere in eos debeat.

2. Eoſdem candidatos teneri ſibi conſtituere optimum finem.

3. Ex n. 6. eniti debere vt prædictas Spiritus ſancti gratias obtineant, tùm quæ ad hominem exteriorem, tùm quæ interiorem attinent.

LECTIO XX.

De circunſtantijs concomitantibus & ſubſequentibus primam Tonſuræ ceremoniam, quæ eſt tonſio capillorum.

QVÆRES 1. quænam ceremoniæ comitentur detonſionem capillorum in collatione Tonſuræ? R. tres: 1. enim chorus Epiſcopo ſedente canit Antiphonam Tu es Domine qui reſtitues hæreditatem meam mihi, ac deinde 4. priores verſiculos Pſalmi 15. Conſerua me Domine. 2. Epiſcopus dicto Pſalmo inchoato præcidit capillos tonſurandorum in quinque capitis locis, videlicet fronte, occipite, ſuprà duas aures, & in vertice capitis. 3. interim ſinguli tonſurandi præcidente capillos Epiſcopo dicunt verſiculum quintum eiuſdem Pſalmi: Dominus pars hæreditatis meæ,

Digitized by Google

& Calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi.

Quæres 2. circunſtantias ſubſequentes, quæ ſcilicet capillorum detonſionem ſequuntur? R. eſſe duas. 1. Epiſcopus deponens mitram ſurgit; 2. verſus ad tonſurandos recitat Orationem quâ precatur Deum vt eis donet perſeuerantiæ virtutem in ſua dilectione, eoſdemque ſine macula peccati conſeruet.

Quæres 3. cur Chorus cantet dum Epiſcopus præcidit capillos tonſurandorum? R. ob duplicem rationem. 1. in teſtimonium gaudij, quo afficitur Eccleſia, de ingreſſu tonſurandorum in militiam Clericalem. 2. vt corda tonſurandorum inflammentur piis affectionibus comprehenſis illo verſiculo, Dominus pars, & alijs principij ejuſdem Pſalmi, Conſerua me Domine.

Quæres 4. explicationem horum verborum, Dominus pars hæreditatis meæ & Calicis mei?

Vt benè intelligantur, duo præſupponenda ſunt. 1. hæc vt & reliquum Pſalmum ad litteram de Saluatore noſtro intelligi, ſed ad ſingulos tonſurandos ab Eccleſia myſticè applicari: 2. vocem Calicis ſignificare hæreditatem, quod hæreditas patris diuidatur inter liberos, quemadmodum Calix inter diſcumbẽtes olim diuidebatur in conuiuiis, maximè in cœna Paſchali. Iam

R. partem hæreditatis, & partem Calicis idem eſſe ac ſignificare portionem hæreditatis vel hæreditatem: cùm igitur tonſurandus ait, Dominus pars, &c. perinde eſt ac ſi diceret, abrenuntio terrenis diuitiis ac pompis, neque cupio aliam hæreditatem, aliam por-

tionem , aliaſve diuitias præter Deum qui meum vnicum objectum & meus vnicus finis eſt.

Quæres 5. explanationem verborum ſequentium, Tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi?

Vt horum ſenſum capias, obſeruandum eſt, vocem reſtitues, quæ eſt verbum compoſitum, ſignificare idem ac ſtatues, dabis, quemadmodum vox retribuere frequenter ſignificat tribuere, ac videre licet in his verbis Pſalmi 118. Retribue i. tribue, concede ſeruo tuo.

R. igitur hæc verba, Tu es qui reſtitues, &c. ſignificare, O Domine, tu es qui firmabis, ſtabilies, dabiſque mihi hæreditatem meam quæ non eſt alia præter te ipſum, quaſi diceret, ô Domine, tu es portio mea & hæreditas mea, teque viciſſim mihi trades, ac meam firmabis hæreditatem, i. teipſum qui eris mea certa merces in hoc ſæculo & futuro.

Quæres 6. fructum ex his colligendum? R. notandum eſſe illum qui ſuſcipit Tonſuram, quaſi ſolemniter conteſtari ſe totum velle Deo tradere ſpeciali quadam ſui conſecratione ac publicâ eiuratione mundi eiuſque opum, vanitatum, opinionum &c. ideoq; iam tùm obligari ad eam deuotionem quæ vulgarem ſuperet. Hac de re Saluianus l. 6. de prouidentia, Clericos admonet dicens, aſſumptio religioſi nominis ſponſio eſt deuotionis, i. qui per ſuſceptionem Tonſuræ fit Clericus, ſpondet ſe pietatem religioſius culturum, inſignitur enim titulo & qualitate Clerici, quod eſt nomen religioſum i. viri diuino cultui dedicati & conſecrati. Hoc adhuc magis explicabitur l. ſequenti.

Digitized by Google

LECTIO XXI.

De myſticis ſignificationibus detonſionis capillorum quos Epiſcopus in Tonſuræ collationem præcidit.

QVÆRES I. quid tonſio capillorum ſignificet in collatione Tonſuræ? R. ſignificare quatuor.

1. Clericum ſe Dei obſequio mancipare, idque, vt ait S. Iſidorus l. 2. de Officiis Eccleſiaſticis c. 4. ad imitandos Nazaræos, quorum capilli, vt dicitur Numerorum c. 6. v. 18. ante oſtium Tabernaculi publicè tondebantur die quo ſeipſos Dei ſeruitio dedicabant & conſecrabant, deinde verò Sacerdos ponebat ejuſmodi capillos ſuper ignem qui erat ſuppoſitus ſacrificio.

2. Eumdem paratum eſſe debere ad tolerandũ ludibria & irriſiones; mos enim maiorum erat vt eos tonderent quibus illudere volebant; quamobrem priſci Auctores multi referunt B. Petrum aliquando fuiſſe detonſum à Gentilibus cum deridentibus cùm ipſis verbum Dei annunciaſſet, vnde iidem putant fluxiſſe conſuetudinem & ab Eccleſia impoſitum Clericis præceptum deferendi Tonſuram.

3. Clericum debere genus omne vitiorum, inanium cogitationum, & ſuperfluarum curarum ab anima reſecare, atque ita perfectam mentis renouationem facere, quam renouationem, inquit B. Iſidorus loco ſupra laudato, in mente oportet fieri, ſed in capite demõſtrari, vbi ipſa mens noſcitur habitare. Quaſi diceret,

non ſufficit Clerico dicere internam ſe feciſſe renouationem, ſed illam exterioribus ſignis declarare debet, præſertim capitis detonſione, vbi mens ſpeciatim habitat, eiuſque præcipuarum facultatum & operationum ſedes eſt.

4. Debere Clericum leuiter ferre animaduerſionem Superiorum, ac ſinere vt adimant ſibi quæcunque volent, & juxta placitum ſuum de ipſo diſponant.

Quæres 2. cur Epiſcopus tondeat capillos in quinque capitis tonſurandi locis, vt diximus l. præcedenti n. 1. & quid hoc ſignificet?

Vt myſticam huius rei ſignificationem intelligas, obſerua ſecundùm Medicos phantaſiam vel imaginationem & ſenſum communem ſub ſincipite, memoriam ſub occipitio, æſtimatiuam ſub vertice capitis reſidere. Itaque

R. 1. capillorum tonſionem in his capitis partibus ſignificare, neceſſariam eſſe Clericis mortificationem harum facultatum, nimirùm vt imaginatione vana mundi obiecta, & memoriâ inanes ſæculi cogitationes & curas expellant, denique vt non æſtiment res terrenas, ſed potiùs contemnant.

R. 2. tonſionem capillorum ſuprà duas aures ſignificare 1. debere Clericum habere aures apertas verbo Dei, ſiue in pulpitis annuntiato, ſiue in piis codicibus lecto, ſiue ſanctis cogitationibus & affectionibus inſpirato. Et 2. tonſionem capillorum verſus auriculam dextram ſignificare vitandam eſſe Clerico inſolentiam & præſumptionem in proſperis quæ per dexteram partem deſignantur; impatientiam quoque ac puſillanimitatem in aduerſis quas læua pars denotat.

Digitized by Google

Quæres 3. quinam ſint hujus Lectionis fru-s? R. tres.

Oportere frequenter meditari virtutes quæ hujuſmodi tonſionem capillorum ſignifi-itur.

2. Attendendam eſſe obligationem enitendi eas virtutes comparemus.

3. Conandum pro virili agnoſcere peccata æ in illas committimus.

LECTIO XXII.

De Tonſura, ſeu Clericali Corona ejuſque ſignificationibus.

QVÆRES 1. quinam radere ac tondere debeat tonſurandos cùm eis Tonſura nfertur?

R. Olim in Eccleſia Græca eos ab Epiſcopo quinque capitis locis ſuprà memoratis de-nſos, conſueuiſſe duci ad aliquem Clericum ui caput ipſorum ex tempore ad Coronæ ſi-ilitudinem radebat, exinde ad Epiſcopum duci vt ille collationis Tõſuræ ceremoniam erficere, vt videre eſt canone 14. in 7. Synodo. Quidam autem veriſimile putant idem fuiſſe bſeruatum in Eccleſia Latina, ſed propter ultitudinem tõſurandorum in deſuetudinem biiſſe, quæ cauſa eſt cur modò tonſurandi ræuio examine admiſſi, vertice capitis in or-em raſo ad Epiſcopum veniant vt Clericali onſurâ initientur.

Quæres 2. quid Clericalis Corona ſignificet?

Reſponſioni præmitto, in corona duo eſſe inſignia quæ myſterium habent. 1. raſionem capillorum. 2. ejuſdem raſionis figuram videlicet rotundam. Nunc.

R. & dico 1. raſionem capitis ſignificare cœleſtium rerum contemplationem; hoc eſt, quemadmodum vertex capitis Clerici ſpoliatus eſt pilis verſus Cœlum, ita decere ipſius mentem ab omnibus vanis cogitationibus vacuam & nullâ terrenarum rerum curâ ſtudioque impeditam ſpectare ad vnum Deum.

Dico 2. rotunditatem Tonſuræ, quæ ideò corona vocatur, ſignare hæc tria, 1. Coronam ſpineam Chriſti Domini, 2. Regiam Miniſtrorum Eccleſiæ dignitatem. 3. perfectionem vitæ ad quam Clerici tenentur; nam, vt ait S. Thomas in Supplemento q.40. a.1. circulus eſt ſignum perfectionis.

Quæres 3. hujus Lectionis fructus ? R. hos tres accipe.

1. Vt attendamus Clericorum obligationem vacandi rerum diuinarum meditationi, & quantùm in ipſis erit, mente à terrenis cogitationibus & affectibus vacuâ.

2. Vt obſeruemus Regiam Miniſtrorum Eccleſiæ dignitatem, quam Clericalis corona ſignificat, poſitam eſſe in domandis paſſionibus, regendo corpore, ſubjiciendo appetitu ſenſitiuo rationi, & ſubmittendâ ratione Deo.

3. Vt aduertamus ſtrictam Clericorum obligationem enitendi vt perfectionem adipiſcantur, cum tantò virtute debeant laïcis & Monachis antecellere, quantò eos ſuperant dignitate, vt Saluianus his verbis egregiis docet l.2. de prouidentia, quos vtique, inquit de Cle-

ricis agens, tantò antiſtare cæteris oportet deuotione, quantò antiſtant omnibus dignitate, nihil eſt enim turpiùs quàm excellentem eſſe quemlibet culmine, & deſpicabilem vilitate.

Dixi Clericos debere Monachis & Religioſis anteire virtute, quia Regularis ſtatus eos ad propriam perfectionem acquirendam præcipuè deſtinat, cùm tamen Clericalis Ordo Miniſtros Eccleſiæ deſtinet ad alios perficiendos, ideóque ad propriam perfectionem comparandam ipſos magis aſtringat.

LECTIO XXIII.

De altera collationis Tonſuræ ceremonia, videlicet ſuperpellicei aſſumptione, ac 1. de circunſtantijs eam præcedentibus.

QVÆRES 1. quænam ceremoniæ præcedant ſuperpellicei aſſumptionem?

R. duas inſignes præcedere. Nam

1. Chorus Pſalmum 23. canit ſub Antiph. Hi accipient benedictionem à Dño, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo, quia hæc eſt generatio quærẽtium Dñm. Alterã deinde aſſignabimus.

Quæres 2. cur hunc Pſalmum canant?

Reſponſioni præmitto. 1. hunc Pſalmũ ad litteram de Chriſto Dño intelligi. Dauid autẽ in eo demonſtrat ex innumera hominum multitudine Saluatorem, & paucos fideles in Cœlum aſcenſuros.

2. Hunc Pſalm. in quatuor partes diuidi. 1. duos priores verſus complectens oſtendit Deum eſſe rerum omnium Creatorem. 2. in duobus ſequentibus declarat paucitatem ſaluandorum.

Tertia duobus alijs verſibus comprehenſa exponit quomodò Chriſtus Dominus in Cœlum aſcendet cum fidelibus quorum ipſe eſt caput, & quibuſcum efficit vnum corpus Eccleſiæ ac prædeſtinatorum. Quarta poëticè in reliquo Pſalmo deſcribit Aſcenſionem Chriſti. Nunc igitur ad quæſitum.

R. Eccleſiam accommodatè hunc Pſalmum tonſurandis applicare, ſecundùm ſenſum myſticum & moralem.

1. Secundùm ſenſum myſticum Eccleſia oſtendit Clericos præcipuè ad Chriſtum Dominum pertinere, illius eſſe generationem ac benedictionem, eumque ſecuturos in Cœlum.

2. Et ſecundùm moralem ſenſum vult docere Clericos hæc duo. 1. numerum electorum præſertim Clericorum fore perexiguum, nam quis aſcendet, & 2. ineuntes Clerum & in eo viuentes debere ſolum Deum quærere, hæc enim eſt generatio quærentium Dominum.

Quæres 3. alteram ceremoniam Aſſumptionis ſuperpellicei? R. eſſe Orationem quam dicto Pſalmo cantato Epiſcopus recitat. In ea verò tria ſunt notatione digna. 1. Epiſcopus Deum rogat vt donet ſuam benedictionem tonſurandis, quibus ipſe mox ſuperpelliceum daturus eſt. 2. ſuperpelliceum vocat habitum ſacræ Religionis. 3. pro iiſdem petit à Deo virtutem perſeuerantiæ in diuino famulatu.

Quæres 4. hujus Lectionis fructus? R. eſſe duos. 1. frequenter Clericis eſſe cogitandam ſaluandorum, præſertim è tanta Clericorum multitudine, paucitatem.

2. Id non malè vel per hyperbolem dici, cùm ſatis omnes intelligant pauciſſimos Clericos,

Deum

Deum quærere, ac ferè omnes, vt olim D. Paulus aiebat, quæ ſua ſunt, quærere non quæ Ieſu Chriſti principis Clericorum, ad Philipp. c. 2. v. 21. omnes quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti. Qui autem huiuſmodi eſt, Clerici tantùm nomen hábet; nam, inquit Yuo Carnotenſis, qui per Clericatus officium aliud quærit quàm Dominum, nec à Domino eſt electus, nec ipſe elegit Dominum, ideóque non erit in electorum, ſed reproborum numero.

LECTIO XXIV.

De comitantibus & ſubſequentibus aſſumptionem ſuperpellicei.

QVÆRES I. circunſtantias concomitantes actionem quâ Epiſcopus induit ſuperpelliceo tonſurandos? R. duas eſſe inſignes. 1. Epiſcopus in manu ſuperpelliceum ſumens, tonſurandi humeris illud imponit. 2. id faciens dicit hæc verba, Induat te Dominus nouum hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis.

Quæres 2. illorum verborum explicationem? R. hunc eſſe illorum ſenſum.

1. Dicit Epiſcopus, Induat te Dominus nouũ hominem qui ſecundùm Deum creatus eſt, quaſi diceret, Opto ac precor Deum, vt cum exteriùs impono tibi hoc ſuperpelliceum, ipſe interiùs ſuâ te gratiâ induat, Eccleſiaſticis virtutibus repleat, & pro ſua bonitate mutet

Digitized by Google

in illum nouum & interiorem hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt, de quo B. Paulus Apoſtolus ad Epheſ. c. 3. loquitur his verbis: *Det vobis, ſecundùm diuitias gloriæ ſuæ, virtute corroborari per ſpiritum eius in interiorem hominem, Chriſtum habitare per Fidem in cordibus veſtris, in charitate radicati & fundati, &c.*

2. In juſtitia, quaſi diceret, oro Deum vt vos mutando in illum nouum hominem, ſimul etiam juſtitiâ ſeu omni virtute, & ſanctitate veritatis, hoc eſt vera ſanctitate vos repleat.

Quæres 3. circumſtantias ſubſequentes, hoc eſt, quæ ſequuntur, poſtquam Epiſcopus induit ſuperpellicco tonſurandos?

R. duas eſſe notatione dignas.

1. Enim Epiſcopus Deum orat pro illis, gratiam poſcens quæ eos lauet, mundet ac liberet maculâ & ſeruitute habitus ſæcularis, cujus ignominiam depoſuere.

2. Tradit eis admonitum paternum, quod hæc duo complectitur. 1. ſignificat illis, quod clericali honore inſigniti, de foro Eccleſiæ facti, & priuilegia clericalia ſortiti ſint. 2. monet ne ſe hujuſmodi priuilegiis indignos efficiant, ſed Deo placere habitu honeſto, bonis moribus, atque operibus ſtudeantr.

Quæres 4. fructus inde colligendos? R. vt attendamus & obſeruemus diligẽter graues deplorandoſq; defectus, quos Clerici maximam partem contra huius ceremoniæ ſanctitatem admittunt, ſiue in ſuſceptione Tõſuræ, ſiue poſtea; nam videntur Eccleſiæ ritibus illudere, quaſi tota hæc res nugatoria foret.

1. Epiſcopus Eccleſiæ nomine optat vitam

nouam ſecundùm Deum tonſurandis, cùm eos ſuperpelliceo induit; plærique tamen eo tempore, ac deinde in cœtera vita nihil aliud cupiunt quàm veteris hominis vitam, juxta prauos ſæculi mores agere: quippe qui ſolùm promoueri ad Ordines velint, vt Beneficium conſequantur, vel quietam & otioſam vitam in abundantia rerum omnium traducant.

2. Idem Epiſcopus à Deo pro illis Eccleſiæ nomine poſcit, vt à ſæcularis habitus maculâ & ſeruitute mundentur; plærique tamé, hac peractâ ceremoniâ feſtinant deponere habitum clericalem, quaſi eo fœdandi eſſent, illum velut ſerui aut remigis habitum intuentur, eiuſque delationem arbitrantur grauiſſimam ſeruitutem & jugum intolerandum.

3. Eccleſia vocat habitum ſæcularem, quem Clerici depoſuerunt, habitum ignominiæ ſæcularis: contra verò, plærique horrendâ judicij diſturbatione putant habitum clericalem eſſe habitum ignominiæ, cuius cauſâ ludibrio & deſpectui cœtibus eſſent.

4. Eccleſia monet, Præſulis ore, tonſurandos quod priuilegia clericalia ſortiti ſint, ideóque curent ne illis fiant indigni: plæroſque tamen adeò rationis expertes & iniquos eſſe videmus, vt vitam non modò laïcam, ſed Ethnicam degere, ac nihilominus priuilegiis Cleri gaudere velint.

5. Demùm Eccleſia monet eos, Præſulis ore, vt Deo placere conentur habitu honeſto & bonis operibus: ac nihil plærique ſpectant niſi Deo ſummè bono diſplicere habitu indecoro & omni prauorum operum genere.

Digitized by Google

LECTIO XXV.

De Superpelliceo ejuſque ſignificationibus myſticis.

QVÆRES 1. vnde nomen Superpellicei deducatur? R. veſtem Clericorum lineam ſic olim appellatam eſſe, quod ſuper pelliceis poneretur: nam ſciendum eſt veteres Clericos adeò paupertatem amaſſe, vt ipſi etiam Epiſcopi, ſolis pellibus aſperis vterentur; quamobrem irrepente in Clerum luxu, quidam Epiſcopi cùm non auderent pelliceas veſtes deponere, caſtoreas induebant, vt videre licet apud S. Ambroſium l. de dignitate Sacerdotali c. 4. in quos ipſe acriter inuehit.

Quæres 2. quid Superpelliceum denotet? R. 1. eius nomen candoremque ſignificare Clericos debere morum integritatem cum pœnitentia jungere, nam pelles animalium mortuorum ſignificant pœnitentiam, & Superpellicei candor, integritatem vitæ.

R. 2. ejuſdem materiam declarare neceſſariam eſſe Clericis mortificationem, vt enim linum aëri ſerotino exponi, tundi, pectinari, neri, texi, lixiuio & ſapone lauari ſæpiùs debet, vt candidum fiat; ita Clericus magnâ & cõtinuâ mortificatione indiget, vt animæ corporiſq; munditiem obtineat & tueatur.

R. 3. illius formam quæ laxa eſt non ſtricta, indicare Clericum opes ſuas largiter egenis ſuppeditare ac bonis operibus ſuprà cæteros vacare debere, quamobrem non ſatis eſt illum

Digitized by Google

erogare pauperibus ſtipem, nam erga egenos beneficentiſſimus eſſe debet, aut bona quædam opera facere, cùm eum pietate cœteris antecellere deceat, tantáque charitate ferue-re, vt non ſolùm Dei Eccleſiæque præcepta, ſed etiam conſilia Euangelica & diuinâs inſpirationes exequi velit.

Quæres 3. fructum inde colligendum? R. vt attendamus nobis ipſis, humiliter agnoſcentes, quantùm diſtemus à praxi virtutum clericalium quæ ſuperpelliceo deſignantur.

Nam 1. ſuperpellicei nomen ab eo deductum eſt, quod olim ſuper veſtes pelliceas geſtaretur, vt diximus, nunc verò imponitur pretioſis veſtimentis quæ nihil minus præferunt quàm Euangelicam paupertatem & pœnitentiam à Clericis continuò agendam, cùm præter ſua peccata, alienis populi culpis onerétur.

2. Superpelliceum eſt nota mortificationis, quam vt omnibus perſuaſum eſt, non modò pauci Clerici amplectuntur, ſed plerique ignorant, cùm pauciſſimos reperire ſit qui laïcos, mollitie victus & lecti, omnigenæque voluptatis conſectatione non ſuperent.

3. Idem ſuâ laxitate docet neceſſariam Clericis liberalitatem in pauperes: nemo autem non videt illos eſſe paſſim omnium tenaciſſimos, reſtrictiſſimos, & in egentes duriſſimos.

4. Eâdem laxitate Superpellicei docemur, pietatem Clericorum amplam eſſe debere, quæ ſcilicet omne genus bonorum operum complectatur, operum inquam non modò præceptorum, ſed etiam illorum quæ nobis conſilia vel inſpirationes ſuadent. Numquid verò exploratum hoc eſt, plures Clericos non

ſolùm bonis conſilij operibus abſtinere, ſed etiam præceptis.

TRACTATVS XXIX.
De Ordinibus minoribus, & ſacris in particulari.

LECTIO I.

De ordine oſtiarij primò ex minoribus.

QVÆRES 1. materiam ordinis oſtiarij? R. remotam, eſſe claues Eccleſiæ, proximam verò, earumdem traditionem ab Epiſcopo.

Quæres 2. an ſit neceſſarium, illas eſſe claues Eccleſiæ? R. cùm Pontificale ſpeciatim claues Eccleſiæ nominet, ſiue de illarum traditione, ſiue de huius ordinis forma loquens, videri neceſſarium eas eſſe claues Eccleſiæ: quamuis probabile ſit ad hoc, ſacrarij, vel Capellæ aut Oratorij claues ſufficere, vt opinatur Dominus du Hallier p. 992.

Quæres 3. hujus ordinis formam? R. conſiſtere in his verbis quæ Epiſcopus dicit ſingulis claues Eccleſiæ ſucceſſiuè tangentibus: ſic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Quæres 4. vtrùm ad valorem & eſſentiam huius ordinis ſpectet, Archidiaconum, vel

alium eius locum tenentem curare, vt oſtiarij januam Eccleſiæ aperiant & claudant, itemque in eorum manum tradere funem campanæ Eccleſiæ? R. non eſſe iſta eſſentialia; nam Archidiaconus ordinem conferre non poteſt, nullum verbum dicit, ac proinde illius actio eſt ſine forma, ideóque non eſt ordini eſſentialis. Quamobrem eos tantùm in accepti ordinis poſſeſſionem mittit.

Quæres 5. officium oſtiarij? R. conſiſtere in his tribus ab Epiſcopo tacitè vel expreſsè relatis in admonitione, quæ hujus ordinis collationem præcedit.

Primũ eſt, claudere aperireq; oſtia Eccleſiæ & ſacrarii, vt admonitio dicta expreſsè declarat. Hoc verò tacitè aſtringit oſtiarium ad alia decem, quæ partim à S. Carolo in ſuis actis, partim in fine parui Põtificalis recenſentur. Ergo tenetur oſtiarius vi muneris, claudendi & aperiendi Eccleſiam in ſua ordinatione accepti.

1. Arcere ab ingreſſu Eccleſiæ omnes excommunicatos, interdictos, hæreticos, infideles, & etiam fœminas pectus nudantes, aliaſque perſonas cùm id Epiſcopus iuſſit.

2. Item canes aliaque bruta: & illa perpellere, ſi vmquam intrauerint domum Dei.

3. Etiam vendentes & ementes præ foribus Eccleſiæ.

4. Ornare ianuã Eccleſiæ diebus ſolẽnibus.

5. Diſponere ſcamna in Templo, & mares, cùm hoc præcepit Epiſcopus, à fœminis, loco diſtincto eſſe curare.

6. Laïcos à choro ſeu presbyterio arcere, & ingreſſos expellere.

7. Scopis Eccleſiam verrere, illius paui-

Digitized by Google

menti & murorum ſordes expurgare, à ſacris Imaginibus puluerem ejicere, Altaria palliis coloris ab Eccleſia præſcripti ornare.

8. Curam habere ſilentij dum Concio habetur & diuina Officia celebrantur.

9. Curare diligenter vt, cùm Baptiſmus aliave Sacramenta, & maximè diuina Euchariſtia miniſtrantur, omnes cum debita reuerentia & pietate aſſiſtant, ac præſertim vt mulieres à viris ſejunctæ ad Communionem accedant.

10. Cœmeteria cuſtodire ne quid in eis indecorè fiat.

Alterum oſtiarij officium eſt, campanas pulſare. Tertium verò, aperire librum prædicanti.

Quæres 5. fructum ex his colligendum?

R. 1. humilem oſtiarij confuſionem, quod hactenùs iſta neſcierit. 2. firmum illa implendi, & occaſiones hujuſmodi exercitiorum quærendi propoſitum.

Digitized by Google

LECTIO II.

De virtutibus in Oſtiario requiſitis.

QVÆRES I. ſpeciales virtutes Clerico oſtiario neceſſarias? R. me quatuor in ceremoniis & precibus quæ in illius ordinatione fiunt obſeruaſſe, vt videre licet in Pontificali.

Prima eſt magna prouidentia, diligentia & vigilantia in conſeruandis Eccleſiæ rebus, prouidente, inquit Præſul, ne per negligentiam veſtram, illarum rerum, quæ intra Eccleſiam ſunt, aliquid depereat.

2. Accuratum ſtudium reſerandi & claudendi fores Eccleſiæ, pulſandi campanas certis horis ſecundùm placita Superiorũ, ita enim proſequitur Epiſcopus in janitoris ordinatione: certiſque horis domum Dei aperiatis.

3. Sanctus diuini judicij timor, quem Epiſcopus videtur ante oculos ponere, cùm verba formæ huius Ordinis profert, nimirùm iſta, ſic agite quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus quæ his clauibus recluduntur. Obſeruabis autem Epiſcopum deinde oſtiarios admonentem, vt præclarè ac fideliter munere ſuo fungantur, tanquam aliquando rationem Deo reddituri pro his rebus quæ recluduntur clauibus quas porrigit ipſis attingendas, velle quoque monere illos de reddenda in Dei judicio ratione pro aliis omnibus ad quæ ipſorum officium obligat, de quibus Lect. præc. actum eſt.

S 5

Digitized by Google

4. Singularis vitæ ſanctitas; quæ ſignificatur per officium aperiendi & claudendi Eccleſiam viſibilem clauibus materialibus, ita enim Præſul hortatur & monet oſtiarios ante ordinationem: ſtudete, vt ſicut materialibus clauibus Eccleſiam viſibilem aperitis & clauditis, ſic & inuiſibilem Dei domum, corda ſcilicet fidelium dictis & exemplis veſtris claudatis diabolo & aperiatis Deo.

Quæres 2. quibus ſpeciatim mediis vtetur oſtiarius ad corda fidelium dictis ſuis aperienda Deo, & claudenda Diabolo? R. ecce duo. Vt indignos admoneat, ne Dei domum intrēt, vel vt ingreſſi protinus exeant, in caſibus quos n. 4. lect. præcedentis indicauimus, 2. vt eoſdem ſuaui firmitate, ac firma ſuauitate moneat, ſiquidem admonitiones non firmæ, ſed molles & languidæ, parùm habent efficacitatis, quæ verò leuitate carent, ad contumaciam homines concitant.

Quæres 3. medium quod oſtiarius adhibere poterit, vt ſuis exemplis corda fidelium Deo aperiat & Diabolo claudat? R. optimum eſſe, vt munere ſuo ritè fungatur, maximè in his quæ fidelibus præbere poſſunt virtutis exemplum, vt v. g. ſi ſcopis Eccleſiam verrat, ſordibus pauimentum & muros expurget, è ſacris Imaginibus puluerem eiiciat, & 2. in his quæ ad pietatem excitare valent, vt ſi Eccleſiam eiuſque Altaria & oſtium ornet.

Quæres 4. huiuſce Lectionis fructum?
R. eſſe triplicem.

1. Attende vtrùm has virtutes olim adipiſci curaueris. 2. Propone illas inpoſterum meditari, & ad praxim redigere. 3. Cogita ma-

gnam in veteri Eccleſia huius ordinis dignitatem fuiſſe, vt ita virtutes iſtas maiori ſtudio adipiſci coneris. Hoc autem ex eo intelligitur, quod Theſaurarii officium, in pluribus capitulis, ſucceſſerit muneri oſtiariorum. Vt Concilii Tridentini Catechiſmus obſeruat 2. parte c. 7. n. 15.

LECTIO III.

De ordine, officio & virtutibus Lectoris.

QVÆRES 1. materiam ordinis Lectoris, qui ſecundum locum inter ordines minores obtinet? R. materiam huius ordinis remotam eſſe librum lectionum, & proximam, eſſe illius traditionem.

Quæres 2. huius ordinis formam? R. eſſe hæc verba quæ profert Epiſcopus, dictum librum ordinandis tradẽdo: Accipe & eſto verbi Dei relator, habiturus, ſi fideliter & vtiliter impleueris officium tuum, partem cum iis, qui verbum Dei benè adminiſtrauerunt ab initio.

Quæres 3. Lectoris officium? R. conſiſtere in tribus quæ Præſul tacitè vel expreſsè declarat in admonitione huius ordinis collationi præmiſſa.

Primum eſt, libros veteris & noui Teſtamenti legere, nimirùm prophetias quæ in Miſſa dicuntur interdùm, & officii matutini lectiones, item populo decreta Epiſcopi legere, vt dicitur in fine parui Pontificalis.

Alterum à Romano Catechiſmo 2. p. c. 7. n. 16. indicatum, eſt prima Chriſtianæ Fidei rudimenta Catholicis tradere.

Denique tertium eſt, vt Pontificale dicit, panem & fructus nouos benedicere, ſed hoc, inquit Bellarminus, jam non eſt in vſu.

Quæres 3. virtutes Lectori neceſſarias? R. Pontificale quatuor præcipuas indicare.

1. Vt deuotè legat. i. clarè, diſtinctè ac fideliter, nihil alterando vel mutando.

2. Vt Fide viuâ credat, ſibique firmiter perſuadeat quæ legit.

3. Vt quæ legit, opere compleat.

4. Vt fidelibus præbeat virtutis exemplum: ideò enim legens in alto Eccleſiæ loco ſtat, vt ex poſitione corporis intelligat ſe in alto virtutum gradu debere conuerſari, & populis bonorum operum exempla monſtrare.

Quæres 4. fructus inde colligendos? R. duos iſtos.

1. Humilem confuſionem propter defectus, quos ante contra ejuſmodi virtutes ſiue externas in lectione, ſiue internas in Fide ac rerum lectarum praxi nos admiſiſſe cognoſcimus.

2. Propoſitum agendi meliùs in poſterùm, & eligendi aptiora media in hunc finem.

Digitized by Google

LECTIO IV.

De ordine & officio Exorciſtæ.

QVÆRES 1. materiam ordinis Exorciſtæ? R. remotam eſſe librum exorciſmorum, & proximam, illius ab Epiſcopo traditionem.

Quæres 2. formam? R. eam conſiſtere in his verbis quæ dicit Epiſcopus in ordinatione: Accipe & commenda memoriæ, & habe poteſtatem manus imponendi ſuper energumenos ſiue baptiſatos, ſiue cathecumenos.

Quæres 3. officium Exorciſtæ? R. in tribus conſiſtere.

Primum eſt, exorciſmos intentare Dæmonibus fideles aut cathecumenos poſſidentibus. Obſerua tamen in plurimis Diœceſibus Epiſcopos vetare nè quis hoc officium ſine licentia ſpeciali exerceat. Sed cùm habeat exorciſta poteſtatem adjurandi Dæmones corpora fidelium poſſidentes, idcircò etiam partes illius ſunt.

2. Curare vt aqua benedicatur à Sacerdotibus, & numquam in vaſis deficiat.

3. Sal exhibere Presbytero in adminiſtratione Baptiſmi, & exorciſmis hujus Sacramenti adeſſe, vt dicitur in fine parui Pontificalis.

Digitized by Google

LECTIO V.

De ordine officioque Clerici Acolythi.

QVÆRES I. materiam ordinis Acolythi? R. 1. remotam eſſe vrceolos à vino & aqua vacuos, quos Epiſcopus tangendos exhibet in ordinatione. Hæc eſt opinio S. Thomæ q. 37. a. 5. ad 6. & aliorum.

R. 2. materiam proximam eſſe traditionem vrceolorum, iuxta omnes Doctores ; & candelabri cereo inſtructi, ſecundùm explicationem mox afferendam.

Dices, cur in reſponſione dixerim, vrceolos vacuos, & cur Epiſcopus illas non exhibeat ordinãdo tangendos aquâ & vino plenos, quemadmodum porrigit Subdiacono, cùm Acolythus eos præparandi & implendi facultatem habeat? R. cum S. Thoma q. 37. a. 4. ad 6. rationem huius eſſe, quod Acolythus habeat ſolùm ius in vrceolos, non autem in vinum & aquam illis incluſa, cùm nequeat ea in calicem infundere, ſed tantùm Subdiacono exhibere.

Quæres 2. an cereo inſtructum candelabrum ſit materia remota ordinis Acolythi, nam videtur eſſe 1. quia Epiſcopus illud tangendum exhibet in huius ordinis collatione.

2. Etiam porrigit illud ante vrceolos.

3. Acolythus vocatur ceroferarius i. cereum ferens.

R. tamen eſſe multò probabilius, candelabrum cereo inſtructum non eſſe materiam remotam huius ordinis, iuxta communiorem Doctorum opinionem. Quod præparatio &

porrectio vrceolorum ſit præcipua muneris Acolythi actio, cùm directè & proximè ad Euchariſtiam referatur, ſed candelabri delatio, nec directè ac proximè, nec interdum vllatenus ad eam refertur, nam extra Miſſam accendunt cereos deferuntque in celebratione diuinorum Officiorũ, in cantu & recitatione Breuiarii, in proceſſionibus, & aliis pluribus Eccleſiæ ceremoniis.

R. igitur ad primum ex dictis, Epiſcopum tradere candelabrum cereo inſtructũ ordinando, quod Acolythus accipiat poteſtatem accendendi & deferendi cereos, non autem quod illud ſit præcipuũ & eſſentiale ipſius characteris munus, cùm, vt diximus, hęc actio non proximè ac neceſſariò, quemadmodum præparatio vrceolorum, ad Euchariſtiam dirigatur.

Ad ſecundum, ideò Epiſcopum cereos priùs exhibere tangendos quàm vrceolos, quod poteſtas accendendi cereos ac deferendi candelabrum, ſit diſpoſitio ad poteſtatem præparandi & implendi vrceolos, reſque minoris momenti; quamobrem Eccleſia in eo naturam imitatur, quæ ab imperfectioribus & minoribus incipere ſolet.

Ad tertium, ceroferarii nomen Acolytho fuiſſe impoſitum, quòd munus accendendi & deferendi cereos, ſit notius, clarius & frequentius officio præparandi & porrigendi vrceolos in Miſſa ſolemni.

Quæres 3. formam ordinis Acolythi? R. eſſe verba quæ dicit Epiſcopus in traditione rerum ſupradictarum, videlicet candelabri cereo inſtructi, accipe ceroferarium cum cereo, & ſcias te ad accendenda Eccleſiæ luminaria

mancipari in nomine Domini, amen. Et in traditione vrceolorum, accipe vrceolos vel vrceolum ad ſuggerendum vinum & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine Domini, amen.

Dices cur vrceolos vel vrceolum dixerim? R. me dixiſſe vrceolos, propter auctoritatem Catechiſmi Romani, qui vrceolos dicit, & vrceolum, quod ſic loquatur Pontificale. Vbi obſeruandum eſt, quamuis Clericus phyſicè ac realiter vnum ex vrceolis ſolùm tangat, fore ſemper illius ordinationem validam, vt communiter Auctores docent.

Quæres 4. Acolythi officium?

R. 1. facilè colligi ex dictis, præcipuum Acolythi munus eſſe præparare ac porrigere vrceolos: & minùs præcipuum, ſed tamen alio frequentiùs, clarius & notius officium eſſe, accendere cereos & deferre: hæc autem duo in Pontificali deſignantur.

R. 2. Acolythi officium adhuc in tribus conſiſtere, vt dicitur in paruo Pontificali.

Primum eſt in Proceſſionibus Cruci anteferre candelabrum.

2. Confirmante Epiſcopo deſcribere nomina confirmatorum, & in tabulas referre.

3. Comitari Epiſcopum, vnde accepit Acolythi nomen à verbo Græco *akoluteo*, i. ſequor, deductum.

LECTIO VI.

De virtutibus in Acolytho requiſitis.

QVÆRES 1. virtutes in Acolitho requiſitas? R. ſex in Pontificali aſſignatas eſſe, quarum priores quinque ſignificantur lumine, igne & calore cerei quem Acolythus ex officio accendit ac defert. Sexta verò ſignificatur vino & aquâ vrceolorum quæ idem præparare ac porrigere debet in ſacrificio Miſſæ.

Quæres 2. quænam ſint illæ virtutes? R. ecce illas.

Prima eſt fuga peccati, quam cerei accenſi lumen ſignificat: hanc virtutem ordinandis Acolythis Eccleſia commendare vult, cùm eos ante ordinationem de Acolythi munere virtutibuſque in eo requiſitis admonet ore Epiſcopi dicentis hæc verba ſancti Pauli Apoſtoli quæ ex c.13. v.12. Epiſt. ad Romanos deſumpta ſunt. Abjiciatis opera tenebrarum, & induamini arma lucis. Et paulò poſt, non enim Deo placere poteritis, ſi lucem manibus præferentes, operibus tenebrarum inſeruiatis.

2. Status gratiæ quem idem accenſi cerei lumen deſignat. Quod in prædicta monitione Epiſcopus oſtendit his verbis ex c.5. v.8. Ep. ad Epheſios deſumptis. Eratis aliquando tenebræ, i. peccatores, nunc autem lux in Domino, i. in ſtatu gratiæ conſtituti: quare, vt filij lucis ambuletis.

3. Deſiderium augendi gratiam quod per

ignem cerei deſignatur: nam ſemper ignis amplius vrere, nouoque alimento augeri ſuo modo cupit. Hanc verò virtutem Epiſcopus Acolytho neceſſariam demonſtrat, cum ordinatis Acolythis in prima oratione ſic Deum precatur: accende Domine mentes eorum & corda ad amorem gratiæ tuæ.

4. Exemplum bonorum operum, quod munere præferendi manibus candelabrum cereo accenſo inſtructum declaratur. Hoc verò docet Epiſcopus, ad orandum pro Acolythis iam ordinatis hortans & dicens, quatenus lumen viſibile manibus præferentes, lumen quoque ſpiritualе moribus præferant. Eoſque ad idem hortatur ante ordinationem; cum admonet, vt à dando prauitatis exemplo caueant, & per hoc aliis exempla perfidiæ præbeatis. Ac deinde ſubiungit adhortans, vt ſeipſos exemplum bonorum operum in omnibus præbeant: ſed ſicut veritas dicit, luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cœlis eſt. Et ſicut Apoſt. Paulus ait ad Philip. c. 2. v. 15. in medio nationibus prauæ & peruerſæ lucete ſicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes.

5. Scientia non prophana, non tantùm ſpeculatiua, quamuis ſancta, verùm ſcientia Sanctorum, quam Oratio & familiare Dei colloquium parit, & quæ calido præferendi ab Acolytho cerei lumine deſignatur. Epiſcopus autem hanc ſcientiam indicat verbis, quæ in primâ Oratione dicit Acolythis ordinatis, vt illuminati vultû ſplendoris tui.

6. Eſt ſui ipſius ſacrificium, quod manus præparandi ac porrigendi vrceolos vino & aquâ

lenos in ſanctæ Miſſæ ſacrificium docet. Hoc erò declarat Epiſcopus dicens ante ordinatioem Acolythis: tunc etenim in Dei ſacrificio ignè vinum ſuggeretis & aquam, ſi vos ipſi)eo ſacrificium per caſtam vitam & bona opea oblati fueritis.

LECTIO VII.

De ordine Subdiaconi ac 1. neceſſitate alicuius tituli.

QVÆRES 1. vtrùm neceſſe ſit promouendos ad Subdiaconatum habere aliquem titulum, vt in ſtatu clericali ſuſtentetur? R. affirmatiuè, iuxta conſtitutiones veterum Canonum & Synodi Tridentinæ ſeſſ. 21. c. 2. de reform.

Quæres 2. quotuplex ſit in hac materiâ genus tituli? R. triplex, nimirùm beneficii, patrimonii, & religioſæ paupertatis.

Quæres 3. quid intelligant per titulum beneficii? R. 1. olim Epiſcopos, ante beneficiorum inſtitutionem, cum moderarentur Eccleſiæ reditus, & Archidiaconi eos diſpenſarent, ſolitos adſcribere non modò ſubdiaconos, ſed ſimplices etiam Clericos, vt admittebant illos ad clerum, ſolitos inquam adſcribere alicui Eccleſiæ, cuius reditibus alerentur; iſque titulus ipſorum erat per id temporis. Sed

R. 2. Eccleſiam, poſt erectionem beneficiorum ſtatuiſſe, neminem ad Subdiaconi ordinem promouendum ſine titulo beneficii, vt

2. Idem Concilium præſcribere nominatim Epiſcopis, nè omne genus hominum promiſcuè ordinent ſub titulo patrimonij, ſed eos tantùm quos Eccleſiæ neceſſarios vel vtiles iudicabunt: hoc autem obſeruato, Clerus tot noxiis aut otioſis hominibus non redundaret.

3. Patrimonium ad cuius titulum aliquis promotus eſt, alienari aut extingui vel remitti, ſine licentia Epiſcopi non poſſe, donec obtineat Beneficium vel alium reditum qui ad vitam ſuſtentandam honeſtè ſufficiat: vt Concilium Tridentinum expreſsè dicit loco ſuprà laudato. Dixi donec, &c. quia promotus cùm obtinuit Beneficium, vel certum alium reditum qui ad ſuſtentationem honeſtè ſufficiat, poteſt alienare tunc patrimonium ſuum etiam ſine conſenſu Epiſcopi, vt plures Doctores exiſtimant citati in remiſſionibus ſuper dictum caput ſecundum ſeſſ. 21. Concilij Tridentini.

4. Subdiaconum ordinatum ſine titulo vel ad falſum titulum, ſuſcipere non poſſe alios Ordines ſacros abſque mortali peccato, ſi nullum habeat titulum. Quia Synodus Tridentina expreſsè dicit, neminem ſine titulo promouendum ad Ordines ſacros, non autem dicit ad Subdiaconatum.

LECTIO VIII.

De argumento eodem.

QVÆRES 1. illorum pœnas, qui ſe ordinari curant ſine titulo.

R. 1. ſi bonâ fide ac ſine dolo egerint, quod Epiſcopus ipſos voluerit ſine titulo promouere, nullam pœnam incurrere, ſed ordinatorem Epiſcopum teneri eos alere, donec obtineant beneficium vel alium reditum ſufficientem. Ita decernitur cap. cum ſecundùm, de præbendis.

R. 2. promotum ſine titulo, per fraudem, quod v. g. titulum finxerit, iuxta omnium Doctorum ſententiam, commiſiſſe peccatum mortale, non conſtare tamen vtrùm incurrerit ſuſpenſionem necne? cum vtramque opinionem graues Auctores doceant.

R. 3. ſuſpenſionem Papæ reſeruatam incurri, iuxta commune Doctorum placitum, in vno caſu, videlicet, cum aliquis patrimonio carens promiſit Epiſcopo vel ipſum præſentanti, ſe ab eis non petiturum ſuſtentationem; ità dicit cap. penultimum de ſimonia, & cap. per tuas nobis, de ſimoniâ. Vide lect. 10. n. 2. tractatus ſimoniæ & lect. 7. de Cenſuris n. 2. & 3.

Quæres 2. an Petro aſſignante ſuper bonis ſuis titulum patrimonii Paulo, & iſto promittente, ſe illum ante ordinationem reſtituturum, vel nihil vnquàm ab eo petiturum, idem

Paulus teneatur ſtare promiſſis in conſcientiâ. ℞. duas eſſe opiniones, quarum probabilior aſſerit Paulum teneri ad reſtituendum in eo caſu, vel ad nihil petendum. Quia donatio Petri non fuit valida, cum iſle non habuerit animum donandi vel aſſignandi Paulo dictum patrimonii titulum, quapropter ipſius donatio vel aſſignatio tituli fuit omninò ficta, ideoque falſa. Verumtamen obſeruabis prædictum Petrum, ob ſuam culpam eiuſque effectus, dignum eſſe qui condemnetur, ne donum ſuum repetere poſſit, habere tamen ius repetendi ſemper, donec fuerit condemnatus.

Quæres 3. an titulus patrimonii, quem pater filio aſſignauit, vt promoueatur ad ordines, in ipſius hæreditatis portione computandus ſit? ℞. duas eſſe opiniones, quarum affirmatiua eſt probabilior.

Quæres 4. quid ſit titulus paupertatis? ℞. eſſe titulum Religioſorum Profeſſorum, vel ſi de Ieſuitis loquamur, eorum, qui vota ſimplicia poſt biennium nouitiatus emiſere, nam illi omnes promoueri poſſunt, abſque alio titulo, quàm dictæ profeſſionis aut votorum ſimplicium, vt omnes Doctores exiſtimant.

Digitized by Google

LECTIO IX.

De materia & forma Subdiaconatus.

QVÆRES 1. materiam ordinis Subdiaconatus?

R. 1. conſtare vacuum Calicem & patenam eſſe materiam Subdiaconatus, quia id Concilia, videlicet quartum Chartaginenſe ac Florentinum expreſsè dicunt.

R. 2. de libro Epiſtolarum Doctores non conſentire. Nam aliqui dicunt eum eſſe materiam hujus Sacramenti partialem. Quia 1. liber Euangeliorum eſt materia partialis Diaconatus, ergo etiam liber Epiſtolarum, Subdiaconatus, cum Subdiaconus per librum Epiſtolarum inſeruiat Sacerdoti, quemadmodum Diaconus per librum Euangeliorum. 2. Pontificale jubet contactum prædicti libri Epiſtolarum.

Alij verò contrarium docent, quia Synodi loquentes de hujus ordinis materia, Calicis tantùm & patenæ mentionem faciunt.

Quæres 2. vtrùm ad valorem ordinis neceſſarium ſit, Calicem & patenam, quæ in promotione Subdiaconorum ab Epiſcopo traduntur, eſſe conſecrata? R. tutius & vt videtur menti Eccleſiæ congruentius eſſe, vt illa ſint conſecrata: plures tamen Auctores negare hoc eſſe ad valorem Sacramenti neceſſarium; quod illud nullus canon aut Concilium expreſsè dicat.

Quæres

Quæres 3. formam Subdiaconatus? R. eſſe verba Epiſcopi.

LECTIO X.

De virtutibus in Subdiacono requiſitis.

QVÆRES 1. virtutes in Subdiacono requiſitas? R. eas eſſe triplicis generis: nam 1. aliæ ad Deum, 2. aliæ ad proximum, 3. aliæ ad ipſos pertinent; omnes verò in Pontificali declarantur.

Quæres 2. virtutes ad Deum ſpectantes, quæ in Subdiacono requiruntur? R. has duas eſſe.

1. Fidem, vt conſtat ex his verbis Epiſcopi ad Subdiaconos, in principio ordinationis eorum, in vera & Catholica Fide fundati.

2. Veram deuotionem, quæ vt talis ſit, poſtulet ſeptem has qualitates aut conditiones in Pontificali deſignatas.

1. Donorum Spiritus ſancti plenitudinem, vt Epiſcopus optat in ordinatione, ſic Deum rogans pro Subdiaconis: requieſcat ſuper eos ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilij & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis, & repleat eos ſpiritu timoris ſui.

2. Praxim bonorum operum, vt Epiſcopus docet, cùm, imponens læuæ Subdiaconi manipulum, dicit, Accipe manipulum, per quem deſignantur fructus bonorum operum.

3. Tantam ejuſdem deuotionis veritatem ac puritatem, vt illa non ſolùm placeat homini

bus, quemadmodum ficta deuotio, ſed maximè Deo, quâ de re monet Epiſcopus nominatim Subdiaconos, dicens, vos admoneo vt ita vos exhibeatis, vt Deo placere poſſitis.

4. Praxim exercitij præſentiæ Dei. Vt hæc verba oſtendunt quæ dicit Epiſcopus in ordinatione Subdiaconorum, vt in conſpectu eius fideliter ſeruientes.

5. Diligentiam, quam illis commendat Epiſcopus, dicens: ſi vſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, amodo debetis eſſe aſſidui.

6. Vigilantiam, quam ideò Epiſcopus optat in ordinatione Subdiaconis, rogans Deum vt illos efficiat ſtrenuos ſollicitoſq; excubitores.

7. Iucunditatem, quæ ſignificatur per dalmaticam ſingulis Subdiaconis impoſitam ab Epiſcopo hæc verba proferente; tunicâ iucunditatis, & indumento lætitiæ induat te Dominus.

LECTIO XI.

De eodem argumento.

QVÆRES 1. Subdiaconi virtutes, quæ ad proximum ſpectant? R. eſſe duas, quarum vna reſpicit proximum Subdiacono ſuperiorem, videlicet obedientiam & alia reſpicit proximum Subdiacono inferiorem, nempe zelum.

Quæres 2. quomodò Subdiaconus in ordinatione ſua doceatur obedientiam Superiori-

bus exhibendam? R. his præclaris verbis quæ Præſul dicit Subdiaconis: *obedientes facto ac dicto parentes.* Dixi præclaris verbis, nam illa triplicem perfectæ obedientiæ præſtantiam continent.

1. Obedire facto, non autem verbo ſolùm aut cogitatione, vt plures ſolent, qui obediunt verbo, Superiorem, & illum qui eius nomine regit, officioſis verborum blanditiis, veram ſummiſſionem teſtantibus proſequentes; obediunt etiam mente, cogitantes præclara de virtute obedientiæ, ac de illa Superioribus omnibus præbendâ: cœterùm eos in praxi valdè remiſſos & infideles agnoſcimus, ideóque non ſunt obedientes facto, vt præcipitur. Quamobrem aduertes hìc vocem facto eſſe ablatiui caſus.

2. Promptè obedire. Quod voce, dicto, ſingularis numeri, declaratur: quaſi vellet Eccleſia docere, Subdiaconos debere non dictis obedire, ſed dicto, i. vt primum, vel vnicum Superioris verbum audierint.

3. Obedire cœco modo, i. non inquirendo an Superior faciat quæ alios facere iubet. Quod illa verba, dicto parentes, declarant. Quaſi Eccleſia ore Præſulis diceret, Subdiaconos debere dicto Superiorum obedire, non opera, ſed verba eorum attendentes.

Quæres 3. quomodò zelus in Subdiacono requiratur? R. quod Præſul monitis Subdiaconis teneri ipſos habere curam Altaris, eiuſque pallas & corporalia abluere, declaret Saluatorē per ipſum Altare, Chriſtianos verò per pallas Altaris & corporalia ſignificari tum illos erudiat his prę́clariſſimis verbis: ſiitaq; humanâ

fragilitate contingat in aliquo fideles maculari, præbenda eſt à vobis aqua cœleſtis doctrinæ, quâ purificati, &c. quaſi diceret. Cùm Eccleſia nobis præcipit Altaris, pallarum eius & corporalium curam: ſcitote non eſſe illius mentem, vt ſitis quaſi Leuitæ Moſaïcæ legis, quæ tota ſuperficiaria & exterior erat, ſed potiùs idonei Miniſtri Euangelicæ legis, quæ veros, hoc eſt internos & ſpirituales adoratores poſtulat: ergo corticem huius mundati penetrantes meminiſſe debetis, ad ſordes & maculas animæ fidelium aquâ doctrinæ cœleſtis abluendas, vos munus iſtud adſtringere.

Quæres 4. virtutes Subdiaconi, quæ ad ipſum pertinent? R. eſſe tres.

Prima eſt caſtitas; vt Epiſcopus monet Subdiaconus ante ordinationem, his verbis: caſtitatem illo adiuuante ſeruare oportebit, & alio in loco dicit, ſi vſque nunc inhoneſti, amodò caſti.

Altera eſt temperantia, ſed maximè ſobrietas vini, & admonet Prælatus dicens, ſi vſque nunc ebrioſi, amodò ſobrii.

Tertia eſt ſilentium, vt docet Epiſcopus, imponens amictum capiti ſingulorum Subdiaconorum, his verbis. Accipe amictum, per quem deſignatur caſtigatio vocis. Nam cùm amictus cingat collum, eique vittis connectatur; vox autem in collo primùm formetur, ideò ſignificat mortificationem vocis, i. ſilentium.

LECTIO XII.

De materia & forma Diaconatus, item de virtutibus quæ in Diaconis requiruntur.

QVÆRES 1. materiam Diaconatus? R. librum Euangeliorum eſſe materiam illius remotam, & traditionem eiuſdem, proximam.

Quæres 2. formam Diaconatus? R. hæc verba Epiſcopi: Accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſia Dei, tàm pro viuis, quàm pro defunctis in nomine Domini, amen.

Quæres 3. quænam virtutes requirantur in Diaconis? R. eſſe triplicis generis, nam aliæ ad ipſos, aliæ ad Eccleſiam, & aliæ ad populum ſpectant.

Quæres 4. virtutes Diaconorum, quæ ad ipſos pertinent? R. has ſex illis à Prælato commendari.

1. Singularem vitæ puritatem, quam deſignat Epiſcopus imponens dalmaticam ordinando Diacono, his verbis. Dalmatica iuſtitiæ circumdet te ſemper. Ideò etiam imponens eius humero ſtolam, dicit, Adimple miniſterium tuum, i. tam ſanctè honeſtéque vitam agas, vt opera tua ſint plena, nec tibi Deus illud Apocalypſis c. 3. v. 2. exprobrare poſſit: non inuenio opera tua plena: ſed fac impleas officium tuum, & omnes virtutes habeas, vt eo dignè fungaris. Propter eandem

rationem Epiſcopus in ordinatione pro Diaconis orans, dicit Deo : Abundet in eis totius forma virtutis.

2. Mortificationem deſideriorum carnalium, & concupiſcentiarum terrenarum, vt docet Epiſcopus, Diaconis dicens, eos ſufficere muneri Leuitarum : deinde ſubiungens : Leui interpretatur additus ſiue aſſumptus, & vos filij dilectiſſimi, qui ab hæreditate paterna nomen accipitis, eſtote aſſumpti à carnalibus deſideriis, à terrenis concupiſcentiis quæ militant aduerſus animam.

3. Spirituale robur : iuxta illa quæ Præſul capiti ordinandi manum imponens, dicit ; Accipe Spiritum ſanctum ad robur, ad reſiſtendum Diabolo & tentationibus eius.

4. Caſtitatem. Ad quam eos Præſul exhortans dicit : Eſtote nitidi, mundi, puri, ſicut decet Miniſtros Chriſti : deinde ſic Deum orat pro illis : Abundet in eis pudor conſtans. Præterea Diaconos ad caſtitatem, duplici ratione efficaci adhortatur, his verbis. Quia comminiſtri & cooperatores eſtis corporis & ſanguinis Domini, eſtote ab omni illecebra carnis alieni, ſicut ait Scriptura : Mundamini qui fertis vaſa Domini. Iſaïæ c. 52. v. 11. Ecce primam. Cogitate beatum Stephanum, merito præcipuè caſtitatis, ab Apoſtolis ad officium iſtud electum. Ecce alteram.

5. Illam quam Præſul eis optat, & Deum pro eis poſcit, nimirùm ſpiritualis obſeruantiam diſciplinæ.

6. Lætitiã; vt indicat Præſul, cum dalmaticam ſingulis Diaconis tradens, his vtitur verbis. Induat te Dñs indumẽto ſalutis & veſtimẽto lætitiæ.

LECTIO XIII.

De alijs virtutibus in Diacono requiſitis.

QVÆRES I. Diaconi virtutem, quæ ad ſanctam Eccleſiam pertinet? R. eſſe fidelitatem, quæ in duobus conſiſtit. 1. vt ei reddat obſequium, & 2. præſidium. Epiſcopus Diaconos hæc docet in ordinationis exordio, dicens, ipſos debere imitari Leuitas qui ſeruiebant Tabernaculo, & illud muniebant. Eccleſiam Dei veluti Tabernaculum portare & munire debetis. Ac deinde media id perficiendi oſtendens, tria in ſequentibus verbis declarat; ornatu ſancto, prædicatu diuino, exemplo perfecto. Quia verò dæmones his obſiſtent, ideò ſubdit, in miniſterium Tabernaculi teſtimonij, id eſt, Eccleſiæ Dei eligimini in officio Leuitico, quæ ſemper in procinctu poſita inceſſabili pugnâ contra inimicos dimicat, vnde ait Apoſtolus ad Epheſ. c. 6. v. 12. Non eſt vobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus Principes & Poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum contra ſpiritualia nequitiæ in cœleſtibus.

Quæres 2. virtutes Diaconorum, quæ ad populum ſpectant?

R. has duas eſſe.

1. Bonorum operum exemplum: Curate, inquit Præſul ordinans, vt, quibus Euangelium ore annuntiatis, viuis operibus exponatis, vt

de vobis dicatur, beati pedes euangeliſantium pacem, Euangeliſantium bona.

Ad id autem ſe Diaconi excitabunt, ſi cogitent exempla Sanctorum, vt Pontificale verbis ſequentibus notat: Habete pedes veſtros calceatos Sanctorum exemplis.

Præſertim verò in caſtitate debent præbere boni operis exemplum, vt docent illa verba quæ Præſul ad Deum dirigit pro Diaconis rogans: in moribus eorum præcepta tua fulgeāt, vt tuæ caſtitatis exemplo imitationem ſanctam plebs acquirat.

2. Modeſtiam, quæ hac breui, ſed egregiâ Pontificalis ſententiâ exprimitur: authoritas modeſta.

LECTIO XIV. & poſtrema.

De materia & forma Presbyteratus, ac de virtutibus Sacerdotum.

QVÆRES 1. materiam Presbyteratus? R. eam conſiſtere in duobus eſſentialiter.

Primum eſt, calix cum vino, & patena cum hoſtia, quæ ſunt materia remota, & traditio illorum, proxima.

Secundum eſt, manuum impoſitio. Vtrumque autem eſt eſſentiale, quia in ſingulis accipiunt diſtinctam & diuerſam poteſtatem, nimirùm conſecrandi in traditione calicis & patenæ, abſoluendi in manuum impoſitione.

Quæres 2. formam? R. quod ad calicis & patenæ traditionem attinet; formam eſſe ver-

ba Epiſcopi dicentis: Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium, Miſſaſque celebrandi, tàm pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Domini, amen. Quod ad impoſitionem manuum ſpectat, iſta eiuſdem: Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt.

Quæres 3. virtutes in Sacerdotibus requiſitas? R. eſſe quadruplicis generis. Nam 1. aliæ ad Deum, 2. aliæ ad Præſules, 3. aliæ ad populum, & 4. aliæ ad ipſos pertinent.

Quæres 4. virtutes in Sacerdotibus requiſitas, quæ ad Deum ſpectant? R. eſſe duas.

1. Fidem viuam, cui bona opera comitentur: hoc enim demonſtrat Eccleſia in Pontificali dicens, Chriſtum Saluatorem, cùm præcepit ſeptuaginta duobus diſcipulis, quorum Presbyteri ſunt ſucceſſores, vt irent bini, docere voluiſſe, Miniſtros Eccleſiæ ſuæ fide & opere debere eſſe perfectos.

2. Charitatem, vt conſtat ex verbis quæ Præſul imponens caſulam ordinando Presbytero dicit: Accipe veſtem ſacerdotalem, per quam charitas intelligitur.

Quæres 4. virtutem Sacerdotum ad Præſules ſpectantem? R. Fidelitatem, quâ eis operam ſuam & induſtriam commodent, ad Paſtoris munus implendum. Hoc verò declarat Pontificale dicens, ipſos Epiſcoporum adiutores eſſe debere, illorumque laboris ſocios & conſortes: quemadmodum olim Moyſes Dei iuſſu elegit ſeptuaginta Senes in veteri Teſtamento, & Chriſtus in lege noua deſignauit ſeptuaginta duos diſcipulos, vt Apoſtolis in eorum officio adiutores eſſent.

Digitized by Google

Quæres 6. virtutes Sacerdotum, quæ ad plebem attinent? R. eſſe tres.

1. Charitatem, vt oſtendit Epiſcopus, dicens, Presbyteros debere eſſe geminæ dilectionis, Dei ſcilicet & proximi virtute fundatos.

2. Scientiam. Quapropter Epiſcopus flagitat ordinandos Sacerdotes eſſe maturos in ſcientia; & eoſdem alloquens, dicit, ſit doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei.

3. Bonorum operum exemplum. Sit, inquit Præſul in Pontificali, odor vitæ veſtræ, delectamentum Eccleſiæ Chriſti. Dicit etiam, luceat in eis totius forma juſtitiæ.

Quæres 7. virtutes Sacerdotum ad ipſos pertinentes? R. eſſe tres.

1. Caſtitatem. Seruate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ vitæ integritatem. Verba ſunt Præſulis in Pontificali.

2. Mortificationem. Audi ejuſdem verba: mortificare membra veſtra à vitiis & concupiſcentiis omnibus procuretis.

3. Sanctitatem, quam Præſul à Deo flagitat pro illis, quamque illos habere ſupponit, aiens, innoua in viſceribus eorum ſpiritum ſanctitatis.

Digitized by Google

TRACTATVS XXX.

De ſacramento Matrimonij.

LECTIO I.

De Sponſalibus, & alijs Matrimonij promiſſionibus.

QVÆRES I. quid ſint Sponſalia? R. eſſe mutuam contrahendi Matrimonij promiſſionem Dico promiſſionem, veram ſcilicet & obligantem. Non eſt autem vera, ſi contracturi non fuerint ſeptennes, vt dicitur capitulo *acceſſit* de deſponſatione impuberum; niſi, vt loquuntur Doctores, malitia ſuppleat defectum ætatis, hoc eſt, niſi habeant vſum rationis, hæc enim eſt communis Doctorum opinio.

Cœterùm dictæ promiſſionis obligatio ceſſat, cùm vnus è contrahentibus Religionem ingreditur, aut eius ingreſſum, vel caſtitatem, aut ordinum ſuſceptionem vocet: ſiquidem promiſſio tantùm obligat juxta mentem promittentis, ſed ille contrahens ſe voluiſſe duntaxat obligare cenſetur cum hac tacita conditione, modò perfectiorem vitæ ſtatum non

eligat. Deſinit quoque illius promiſſionis obligatio, interueniente aliquâ ratione legitimâ & excuſatione, quæ contrahentes, aut vnum ex illis eâ implendâ liberet.

Quæres 2. an ille qui promiſit matrimonium puellæ aut fœminæ, generis longè inferioris, quàm ſui, teneatur ſtare promiſſis? R. teneri, ſi abſque fictione, & extra iocum promiſerit; niſi graue ipſi damnum propterea immineat.

Quæres 3. an ille qui matrimonium fictè promiſit, hoc eſt, ſine intentione ſeruandi promiſſa, teneatur puellam aut viduam ducere, quam ſub ſpe matrimonij ad copulam impulit? R. non teneri vi promiſſionis, neque vi iuramenti, ſi quod promiſſioni abſque animo ſe obligandi appoſuerit; ſed tamen poſſe teneri propter ſcandalum aut damnum illatum, puta, ſi cum vidua in laude viuente peccauerit, ſecùs enim minimè teneretur, 1. quia non ei ſeriò promiſit, 2. neque illius famæ iniuriam facit.

Quæres 4. an ille qui ſub ficta matrimonij promiſſione, copulam habuit cum aliqua virgine aut fœmina bonæ famæ, conditionis tamen longè inferioris, teneatur eam ducere? R. cum diſtinctione, vel enim dicta virgo nouerat conditionis inæqualitatem, vel non; ſi nouerat, dico virum non teneri eam ducere, quod illa non cenſeatur decepta, ſed voluiſſe decipi. An autem vir teneatur eam dotare, vt nubere poſſit: res controuerſa eſt inter magnis nominis Doctores. Si verò ignorabat, aliqui Auctores dicunt virum teneri eam ducere, ſed alij putant illum teneri dumtaxat eam dotare, vt alteri nubat.

Digitized by Google

Quæres 5. vtrùm is qui matrimonium fictè promiſit mulieri, quæ ſe virginem aut diuitem ſimulabat, & cum ea ſub matrimonij promiſſione copulam habuit, illam ducere teneatur? R. negatiuè, quia fraus vnius fraude alterius quaſi compenſatur. An autem illi mulieri aliquid reſtituere debeat, variæ ſunt opiniones, quarum negatiua eſt communior.

LECTIO II.

De Matrimonij denuntiationibus.

QVÆRES 1º. vbi denuntiationes fieri debeant? R. in Parœcia contrahentium. Obſeruabis autem quatuor de contrahente, qui habuit varia domicilia.

1. Satis eſſe in vigore, vt denuntiationes fiant in vnica Parœcia.

2. Si modò habeat domicilium in duabus Parœciis, denunciationes eſſe faciendas in Parœcia, vbi degit per maiorem anni partem, & vbi habitat.

3. Si per vitam in locis pluribus habitauerit; aliqui dicunt faciendas eſſe denunciationes in loco vbi veriſimiliùs impedimenta detegentur, ſi quæ ſint: alij verò putant faciendas in loco quem diutius incoluit, talis autem eſt paſſim, non tamen ſemper locus originis, aut domus paternæ.

4. Si ab exiguo tempore alicubi ſedes ſuas & domicilium collocauerit; denunciationes ibi non eſſe faciẽdas, ſed alibi juxta mox dicta.

Digitized by Google

Quæres 2. quibus diebus faciendæ ſint denunciationes ? R. per tres continuos dies Feſtiuos, vt præcipit Synodus Tridentina ſeſſ. 24. cap. 1. de reformatione Matrimonij. Vbi quatuor obſeruanda ſunt.

1. Non eſſe veriſimile Concilium velle, vt illi dies ſe immediatè conſequantur, vt accidit in Natali Domini, Paſchate, Pentecoſte. Cùm enim finis, ob quem Eccleſia præcepit denuntiationes, ſit detectio impedimentorum, ſanè breuius eſſet tempus, ſi tribus his diebus illæ fierent. Ità quædam Concilia Prouincialia declararunt, teſte Sanches l. 3. de matrim. diſp. 6. n. 9.

2. Ex eodem Sanches neceſſarium eſſe inter ſingulas denunciationes, duorum ſaltem dierum interuallum.

3. Peccatum fore, ſi plura Feſta inter vnam & alteram denuntiationem interponantur Quia 1. id, loco ſuprà laudato, Synodus Trident. prohibet, 2. plebs negligeret impedimenta reuelare, aut eorum memoriam abjiceret.

4. Doctores communiter aſſerere, denuntiationes fieri poſſe die profeſto in celebri hominum concurſu, puta, ſi Epiſcopus, aut alius vir magnus illac tranſiens, concionaturi eſſent. Quia, inquiunt, eam eſſe mentem Eccleſiæ præſumitur, cùm ità fini, ob quem illa denuntiationes præcepit, optimè ſatisfiat.

Quæres 3. quonam diei tempore faciendæ ſint? R. inter Miſſarum ſolemnia, vt Concilium Tridentinum jubet. Aliqui tamen Auctores putant eas alio tempore fieri poſſe, ſi celebris hominum concurſus fuerit, quod ad praxim reducendum non eſt.

Quæres 4. an, & quale peccatum ſit contrahere Matrimonium ſine præmiſſis denuntiationibus? R. tàm parochum aut Vicarium, quàm ipſos contrahentes peccare mortaliter, cùm materia ſit grauis: imò licèt vnam ſolùm omiſerint; quamuis Auctores aliqui contrarium teneant, ſi parocho, qui duas fecit denunciationes, moraliter conſtet nullum eſſe impedimentum.

Quæres 5. quale peccatum ſit conſummare Matrimoniũ, non præmiſſis denuntiationibus? R. 1. multò probabilius eſſe, conſummantes peccare mortaliter, quamuis magnam adhibuerint diligentiam ad detegenda impedimenta, nullumque inuenerint. Aliqui tamen Auctores excuſant, in his circunſtantiis, à peccato mortali.

R. 2. eſſe quoque probabilius, eoſdem conſummantes peccare mortaliter, non ſolùm primâ vice, ſed etiam toties quoties coeunt; quia periculum eſt, nè ipſorum Matrimonium ſit nullum, propter aliquod impedimentum dirimens.

Quæres 6. quis poſſit in denuntiationibus diſpenſare? R. 1. Epiſcopum eiuſq; Vicarium generalē id poſſe cum juſta cauſa: qualis eſſet 1. ſi probabile periculum fuerit nè iniuſtè Matrimonium impediatur. 2. graue aliquod vtriuſque, vel alterius contrahentis incōmodum, ſi Matrimonium differatur, & ſimiles iuſtæ ac rationabiles cauſæ. Obſerua tamen interdū opus eſſe vt fiant denuntiationes ante contracti Matrimonij conſummationem, cùm ſcilicet periculum eſt impedimenti dirimentis.

R. 2. Epiſcopo loci, vbi contrahitur Matri-

monium diſpenſante, non eſſe neceſſarium, vt alius Epiſcopus diſpenſet contrahentem alterius Diœceſeos.

LECTIO III.

De definitione ſacramenti Matrimonij, ejuſque impedimentis.

QVÆRES 1. quid ſit Matrimonij ſacramentum? R. eſſe indiſſolubilem ac legitimum contractum inter virum & mulierem, quo ſibi mutuò tradunt poteſtatem in ſua corpora, eamque mutuò acceptant. Explico definitionem.

Dixi 1. tradunt, &c. quia contrahentes ſunt miniſtri huius Sacramenti, non autem parochus vel Sacerdos ab eo delegatus. Verum quidem eſt, illius duorumque teſtium præſentiam eſſe abſolutè neceſſariam, vt Concilium Tridentinum præcepit; quæ ſi defuerit, Matrimonium eſt clandeſtinum: obſerua interdum vocari clandeſtinum, quando non ſunt præmiſſæ denuntiationes, ſed tunc, quamuis illicitum ſit, eſt tamen validum.

Dixi 2. poteſtatem in ſua corpora, nam contrahentium corpora ſunt materia hujus Sacramenti remota, eorum verò traditio, proxima, & mutua acceptatio, forma.

Quæres 2. quot ſint genera impedimentorum Matrimonij? R. duo, nam alia impedimenta illud faciunt irritum, alia dumtaxat illicitum.

Quæres 3. quot ſint impedimenta prioris generis, quæ dirimentia vocantur?

R. 14. in his verſibus comprehenſa.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Diſparitas cultus, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſit affinis, ſi fortè coire nequibis,
Si parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis,
Raptave ſit mulier, nec parti reddita tutæ.

Error de quo hic agitur, eſt error perſonæ; v. g. ſi Petrus ducere volens Ioannam, duceret Catharinam; error enim qualitatis, puta ſi duceret pauperem quàm diuitem credit, non irritat Matrimonium.

Conditio, eſt cum aliquis inſcius ducit vxorem ſeruam.

Solemne votum eſt illud, quod in aliqua Religione à ſancta Sede approbata emiſſum fuit.

Cognatio triplex eſt, videlicet naturalis, legalis & ſpiritualis. Naturalis vocatur conſanguinitas, eamque definiunt vinculum duorum ab eodem ſtipite proximo deſcendẽtium, quod carnali generatione contractum eſt. Irritat verò Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, ad cuius rei notitiam.

Quæres 4. modum cognoſcendi gradus conſanguinitatis, ſeu quoto gradu conſanguinei à ſe diſtent? R. ecce methodum.

Aduerte 1. duas eſſe lineas, rectam & collateralem. Recta linea eſt illa, ſecundùm quam plures deſcendunt, & geniti ſunt vnus ab alio, v. g. filius à patre, nepos à filio, &c. Diuiditur autem in lineam deſcendentium, quæ eſt, ſi computes deſcendendo ab iis qui genuerunt

ad illos qui geniti ſunt. Et lineam aſcendentium, quæ priori contraria eſt, nimirùm, ſi computes aſcendendo ab illis qui geniti ſunt ad eos qui genuerunt. Linea colloteralis eſt eorum qui ab eodem ſtipite deſcendunt, ſed vnus alium non genuit, vt fratrum patruelium, &c.

Aduerte 2. vt ſcias in quo gradu cognationis ſint aliquæ perſonæ, oberuandas eſſe tres regulas.

Prima eſt, in linea recta eſſe tot gradus quot perſonas, vna demptâ nimirùm ſtipite, v.g. pater, filius & nepos ſunt tres perſonæ; deme ſtipitem, qui eſt pater, & reperies filium & nepotem eſſe in primo gradu, patrem verò ac nepotem in ſecundo.

Secunda eſt, in linea collaterali perſonas eo gradu diſtare inter ſe, quo diſtant à communi ſtipite: ita duo fratres ſunt in primo gradu, & duo patrueles, aut conſobrini in ſecundo, &c.

Tertia eſt, in eadem linea collaterali gradum eſſe à perſona remotiori computandum; v.g. Petrus habet duos filios, Ioannem & Paulum, Ioannes verò filium nomine Antonium, & nepotem qui dicitur Guillelmus; ſi quæras in quo gradu ſint Paulus & nepos Ioannis Guillelmus, reſpondeo eſſe in tertio gradu, quia Guillelmus nepos Ioannis tribus gradibus diſtat à communi ſtipite Petro. Nam quatuor perſonæ ſunt in linea recta, videlicet Petrus, Ioannes, Antonius Ioannis filius, & Guillelmus Ioannis nepos, deme vnam, tres ſuperſunt, ergo Paulus & Guillelmus nepos Ioannis ſunt in tertio gradu.

Digitized by Google

LECTIO IV.

De argumento eodem.

QVÆRES 1. quotuplex ſit cognatio ſpiritualis? R. eſſe duplicem. Prima eſt paternitas, quæ reperitur inter baptiſantem vel ſuſceptorem,& baptiſatum. Secunda eſt compaternitas, quæ inter baptiſantem, vel ſuſceptorem & parentes carnales baptiſati contrahitur. Quæ verò diximus de Baptiſmo, intelligenda ſunt de Confirmatione.

Quæres 2. quid ſit cognatio legalis? R. eſſe adoptionem, quæ dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, quemadmodum conſanguinitas.

Quæres 3. quid ſit impedimentum criminis? R. illud impedimentum eſſe duplicis generis, videlicet homicidium & adulterium.

Homicidium eſt, cùm Petrus coniugatus v.g. volens ducere Catharinam, occidit ſuam vxorem factâ homicidii, conſpiratione cum dicta Catharina, eoque animo vxorem occidit vt duceret eandem. Hìc verò eſt obſeruandum, ſi aliqua ex his conditionibus deſit, nullum fore impedimentum, v.g. ſi ambo, videlicet Petrus & Catharina non conſpirauerant.

Impedimentum ex adulterio veniens tribus modis contingere poteſt. 1. cùm Petrus v. g. occidit Ioannem, vt eius vxorem ducat, cum qua commiſerat adulterium. 2. cùm Petrus coniugatus ducit Catharinam, & illa ſciens ip-

ſum eſſe conjugatum adulteret cum eo, ſi deinde vxor Petri obierit, non poterunt ſimul nubere.

3. Si Petrus coniugatus copulam habuerit cum aliqua muliere, promittendo ipſi matrimonium cùm vxor ipſius obierit. Quæ autem de viro, nimirùm Petro, diximus, intelligenda ſunt de vxore.

Quæres 4. explicationem impedimentorum diſparitatis cultus, vis, ordinis & ligaminis? R. ecce illam.

Cultus diſparitas eſt, ſi alter contrahentium fuerit infidelis; hoc eſt non baptiſatus.

Vis, eſt metus grauis iniuſtus.

Per ordinem, intelliges aliquem Ordinem ſacrum.

Ligamen, eſt Matrimonium antea contractum.

Quæres 5. quid ſit impedimentum publicæ honeſtatis? R. illud quod ex duobus iſtis oritur. 1. ſi Petrus valida ſponſalia ineat cum Ioanna. 2. ſi cum eadem Matrimonium, quamuis inualidum, contraxerit. Petrus autem in duobus his caſibus non poteſt ducere conſanguineas Ioannæ in primo gradu, bene tamen in aliis.

Quæres 6. quid per impedimentum affinitatis intelligamus? R. illud quod ex carnali copulâ licitâ vel illicitâ oritur. Si licita fuerit, ea dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè; ſi verò illicita, vſque ad ſecundum incluſiuè. Petrus v. g. habet Ioannam in Matrimonio, dicimus eſſe affinitatem inter ipſum & conſanguineos Ioannæ ad quartum vſque gradum. Idem illicitè coiuit cum

Catharina, dicimus eum contraxiſſe affinitatem cum Catharinæ conſanguineis vſque ad ſecundum gradum incluſiuè.

Quæres 7. quid ſit impotentia & raptus?

R. 1. impotentiam eſſe, cùm perſona coniugata non poteſt exercere Matrimonij actum.

R. 2. raptum eſſe cùm aliquis vi fœminam aut virginem abduxit. Superiùs verò explicuimus impedimentum defectus præſentiæ parochi & duorum teſtium. Lect. 3. n. 1.

LECTIO V.

De impedimentis quæ Matrimonium illicitum reddunt.

QVÆRES 1. illa impedimenta? R. 1. iſta quinque aſſignari.

Primum eſt interdictum, quo prohibetur celebrari Matrimonium ab Aduentu vſque ad Epiphaniam, & à die Cinerum vſque ad Dominicam in albis incluſiuè.

2. Sponſalia quæ cum alia perſona contracta ſint.

3. Cognatio ſpiritualis, quæ à tenente puerum, non quidem in Baptiſmo, ſed in Catechiſmo; hoc eſt in ceremoniis Baptiſmi contrahitur.

4. Votum ſimplex caſtitatis.

5. Crimen quod ſeptem peccata complectitur. 1. inceſtum cum affine; ita Petrus conjugatus, qui copulam habuit cum vxoris ſuæ conſanguinea vſque ad quartum gradum, non

poterit, ſi fiat viduus, cõtrahere Matrimonium.

2. Raptus alienæ ſponſæ, nam huius delicti reus non modò cum rapta, ſed neque cum alia Matrimonium inire poteſt.

3. Homicidium vxoris ſuæ, qui enim commiſit illud, non poteſt ad ſecundas nuptias conuolare.

4. Suſceptio propij filij, aut filij vxoris ſuæ in Baptiſmo aut Confirmatione.

5. Homicidium Sacerdotis.

6. Pœnitentia publica, quamdiu fit.

7. Nuptiæ cum Moniali celebratæ.

R. 2. contrahentem Matrimonium cum his poſtremis impedimentis, vel aliis in hac Lectione recenſitis, ſi tria excipias; videlicet, interdictum, ſponſalia & votum, peccare dumtaxat venialiter iuxta probabiliorẽ ſentẽtiam.

Dices ſupereſſe vnam difficultatem circa interdictum: nam dixiſti non licere nuptias celebrare in Aduentu & Quadrageſima, ſed Concilium Trid. quod ſanxit eam legem, prohibet tantùm ſolemnitates, non verò Matrimonij celebrationem. R. verum quidem eſſe Concilium Trid. prohibuiſſe dumtaxat ſolemnitates Matrimonij per id temporis, & illas ſolemnitates eſſe conuiuia, choreas, alioſve apparatus externos, ideóque ſtando iure communi poſſe Matrimonium, ſine vlla tamen ſolemnitate, celebrari omni tempore; ſed cum mos Galliæ contrarius ſit, dico illud ſine diſpenſatione fieri non poſſe. Mos autem poteſt in hoc & ſimili caſu reſtringere ius commune; vt optime notant Sanches l. 7. diſp. 7. Filiucius tractatu 10. p. 2. c. 9. quæſt. & Bonacina q. 2. p. 14. n. 4.

Digitized by Google

LECTIO VI.

De diſpenſatione impedimentorum Matrimonij.

QVÆRES 1. quis poſſit in impedimentis Matrimonij diſpenſare?

R. 1. in impedimentis, naturali iure dirimentibus, nè ipſum quidem Papam diſpenſare poſſe: quia 1. id colligitur ex capit. litteras ſane de reſtitutione ſpoliatorum. 2. non conſtat hanc facultatem eſſe Papæ neceſſariam ad bonum Eccleſiæ regimen, vt de votis oſtenſum eſt in 6. tractatu lect. 10. & 14. 3. ſi Papa gauderet hac facultate, periculum eſſet nè frequentes obſcœnitates inter fratres & ſorores, ſub ſpe Matrimonij cum diſpenſatione ſanctæ Sedis incundi, committerentur.

R. 2. Papam ſolum in impedimentis, iure dumtaxat Eccleſiaſtico dirimentibus, paſſim diſpenſare poſſe. Quia ſummus in hac materia ſuperior eſt. Dixi paſſim, vt indicarem Epiſcopum Diœceſanum poſſe in foro interiori diſpenſare, cùm grauiſſima neceſſitas vrget, non modò poſt, ſed etiam ante Matrimonij celebrationem. Quia veriſimile eſt Papam in eo caſu tacitè conſentire. Hæc eſt communior Doctorum ſententia.

Quæres 2. an Epiſcopus diſpenſare poſſit in occultis impedimentis dirimentibus, cùm palam celebratum eſt Matrimonium? R. ſi vir & mulier abſque graui ſcandalo ſeparari, & ad

Papam recurrere nequeant, Epiſcopum diſpenſare poſſe, modò tamen non contraxerint malâ fide, hoc eſt, ſub ſpe diſpenſationis.

Dixi 1. Epiſcopum diſpenſare poſſe, quia credibile eſt Papam in eo caſu tacitè conſentire. Dixi 2. modò tamen, &c. quia Synodus Tridentina ſeſſ. 24. c. 5. de reformat. matr. ſtatuit eos, qui ſcienter intra gradus prohibitos Matrimonium contrahere præſumpſerint, ſeparandos abſque vlla ſpe diſpenſationis.

Quæres 3. vtrùm Epiſcopus diſpenſare valeat in impedimentis non dirimentibus?

R. affirmatiuè, ſi votum perpetuæ caſtitatis aut Religionis excipias. Quia, licet id non conſtet ex vllo juris loco expreſſo, mos tamen & praxis eſt hujuſmodi ſecundùm communem Doctorum ſenſum.

Quæres 4. quid impedimentum Matrimonio iam validè contracto ſuperueniens efficiat, v. g. ſi maritus cum ſorore vxoris ſuæ inceſtum admiſerit?

R. 1. illud impedimentum priuare partem ream jure petendi debitum coniugij.

R. 2. Epiſcopum tamen poſſe diſpenſare, juxta communem Doctorum ſententiam.

LECTIO

Digitized by Google

LECTIO VII.

Quomodò Matrimonium, propter impedimentum dirimens, aliamve cauſam, nullum, fieri poſſit validum.

QVÆRES I. quid agendum ſit vt Matrimonium inualidè contractum fiat, obtentâ diſpenſatione impedimenti dirimentis, validum? R. neceſſe eſſe partes dare nouum Matrimonio ſuo conſenſum, non modò internum, ſed etiam externum. Quia prior ipſorum conſenſus fuit nullus, cùm eſſent Matrimonio legitimè contrahendo inhabiles, & ideò jam nouum dare conſenſum, quando inhabilitas per diſpenſationem ſublata eſt, illumque ſigno externo manifeſtare debent.

Quæres 2. vtrùm neceſſe ſit partem, quæ ſola Matrimonium eſſe inualidum nouit, hanc nullitatem alteri manifeſtare? R. 1. id neceſſarium eſſe cùm nullum indè periculum timetur.

R. 2. ſi moleſtum indè caſum euenturum metuant, duas eſſe opiniones: aliqui enim Doctores aiunt, partem, cui nota eſt inualiditas, teneri eam manifeſtare alteri, quamuis moleſtus indè caſus immineat, ſecùs autem iſtius, quæ ignorat impedimentum dirimens, conſenſionem fore nullam, ideóque Matrimonium ſemper inualidũ, tametſi pars ſciens impedimentum, ab alia eius inſcia, nouum arte conſenſum obtinuerit: v. g. obtinendo, vt

monium diſpenſante, non eſſe neceſſarium, vt alius Epiſcopus diſpenſet contrahentem alterius Diœceſeos.

LECTIO III.

De definitione ſacramenti Matrimonij, ejuſque impedimentis.

QVÆRES 1. quid ſit Matrimonij ſacramentum? R. eſſe indiſſolubilem ac legitimum contractum inter virum & mulierem, quo ſibi mutuò tradunt poteſtatem in ſua corpora, eamque mutuò acceptant. Explico definitionem.

Dixi 1. tradunt, &c. quia contrahentes ſunt miniſtri huius Sacramenti, non autem parochus vel Sacerdos ab eo delegatus. Verum quidem eſt, illius duorumque teſtium præſentiam eſſe abſolutè neceſſariam, vt Concilium Tridentinum præcepit; quæ ſi defuerit, Matrimonium eſt clandeſtinum: obſerua interdum vocari clandeſtinum, quando non ſunt præmiſſæ denuntiationes, ſed tunc, quamuis illicitum ſit, eſt tamen validum.

Dixi 2. poteſtatem in ſua corpora, nam contrahentium corpora ſunt materia hujus Sacramenti remota, eorum verò traditio, proxima, & mutua acceptatio, forma.

Quæres 2. quot ſint genera impedimentorum Matrimonij? R. duo, nam alia impedimenta illud faciunt irritum, alia dumtaxat illicitum.

Quæres 3. quot ſint impedimenta prioris generis, quæ dirimentia vocantur?

R. 14. in his verſibus comprehenſa.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Diſparitas cultus, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis,
Si parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis,
Raptave ſit mulier, nec parti reddita tutæ.

Error de quo hic agitur, eſt error perſonæ; v. g. ſi Petrus ducere volens Ioannam, duceret Catharinam; error enim qualitatis, puta ſi duceret pauperem quàm diuitem credit, non irritat Matrimonium.

Conditio, eſt cum aliquis inſcius ducit vxorem ſeruam.

Solemne votum eſt illud, quod in aliqua Religione à ſancta Sede approbata emiſſum fuit.

Cognatio triplex eſt, videlicet naturalis, legalis & ſpiritualis. Naturalis vocatur conſanguinitas, eamque definiunt vinculum duorum ab eodem ſtipite proximo deſcendétium, quod carnali generatione contractum eſt. Irritat verò Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, ad cuius rei notitiam.

Quæres 4. modum cognoſcendi gradus conſanguinitatis, ſeu quoto gradu conſanguinei à ſe diſtent? R. ecce methodum.

Aduerte 1. duas eſſe lineas, rectam & collateralem. Recta linea eſt illa, ſecundùm quam plures deſcendunt, & geniti ſunt vnus ab alio, v. g. filius à patre, nepos à filio, &c. Diuiditur autem in lineam deſcendentium, quæ eſt, ſi computes deſcendendo ab iis qui genuerunt

Digitized by Google

ad illos qui geniti ſunt. Et lineam aſcendentium, quæ priori contraria eſt, nimirùm, ſi computes aſcendendo ab illis qui geniti ſunt ad eos qui genuerunt. Linea colloteralis eſt eorum qui ab eodem ſtipite deſcendunt, ſed vnus alium non genuit, vt fratrum patruelium, &c.

Aduerte 2. vt ſcias in quo gradu cognationis ſint aliquæ perſonæ, oberuandas eſſe tres regulas.

Prima eſt, in linea recta eſſe tot gradus quot perſonas, vna demptâ nimirùm ſtipite, v.g. pater, filius & nepos ſunt tres perſonæ; deme ſtipitem, qui eſt pater, & reperies filium & nepotem eſſe in primo gradu, patrem verò ac nepotem in ſecundo.

Secunda eſt, in linea collaterali perſonas eo gradu diſtare inter ſe, quo diſtant à communi ſtipite: ita duo fratres ſunt in primo gradu, & duo patrueles, aut conſobrini in ſecundo, &c.

Tertia eſt, in eadem linea collaterali gradum eſſe à perſona remotiori computandum; v.g. Petrus habet duos filios, Ioannem & Paulum, Ioannes verò filium nomine Antonium, & nepotem qui dicitur Guillelmus; ſi quæras in quo gradu ſint Paulus & nepos Ioannis Guillelmus, reſpondeo eſſe in tertio gradu, quia Guillelmus nepos Ioannis tribus gradibus diſtat à communi ſtipite Petro. Nam quatuor perſonæ ſunt in linea recta, videlicet Petrus, Ioannes, Antonius Ioannis filius, & Guillelmus Ioannis nepos, deme vnam, tres ſuperſunt, ergo Paulus & Guillelmus nepos Ioannis ſunt in tertio gradu.

Digitized by Google

LECTIO IV.

De argumento eodem.

QVÆRES 1. quotuplex ſit cognatio ſpiritualis? R. eſſe duplicem. Prima eſt paternitas, quæ reperitur inter baptiſantem vel ſuſceptorem,& baptiſatum. Secunda eſt compaternitas, quæ inter baptiſantem, vel ſuſceptorem & parentes carnales baptiſati contrahitur. Quæ verò diximus de Baptiſmo, intelligenda ſunt de Confirmatione.

Quæres 2. quid ſit cognatio legalis? R. eſſe adoptionem, quæ dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, quemadmodum conſanguinitas.

Quæres 3. quid ſit impedimentum criminis? R. illud impedimentum eſſe duplicis generis, videlicet homicidium & adulterium.

Homicidium eſt, cùm Petrus coniugatus v.g. volens ducere Catharinam, occidit ſuam vxorem factâ homicidii, conſpiratione cum dicta Catharina, eoque animo vxorem occidit vt duceret eandem. Hìc verò eſt obſeruandum, ſi aliqua ex his conditionibus deſit, nullum fore impedimentum, v.g. ſi ambo, videlicet Petrus & Catharina non conſpirauerant.

Impedimentum ex adulterio veniens tribus modis contingere poteſt. 1. cùm Petrus v.g. occidit Ioannem, vt eius vxorem ducat, cum qua commiſerat adulterium. 2. cùm Petrus coniugatus ducit Catharinam, & illa ſciens ip-

ſum eſſe conjugatum adulteret cum eo, ſi deinde vxor Petri obierit, non poterunt ſimul nubere.

3. Si Petrus coniugatus copulam habuerit cum aliqua muliere, promittendo ipſi matrimonium cùm vxor ipſius obierit. Quæ autem de viro, nimirùm Petro, diximus, intelligenda ſunt de vxore.

Quæres 4. explicationem impedimentorum diſparitatis cultus, vis, ordinis & ligaminis?

R. ecce illam.

Cultus diſparitas eſt, ſi alter contrahentium fuerit infidelis; hoc eſt non baptiſatus.

Vis, eſt metus grauis iniuſtus.

Per ordinem, intelliges aliquem Ordinem ſacrum.

Ligamen, eſt Matrimonium antea contractum.

Quæres 5. quid ſit impedimentum publicæ honeſtatis? R. illud quod ex duobus iſtis oritur. 1. ſi Petrus valida ſponſalia ineat cum Ioanna. 2. ſi cum eadem Matrimonium, quamuis inualidum, contraxerit. Petrus autem in duobus his caſibus non poteſt ducere conſanguineas Ioannæ in primo gradu, bene tamen in aliis.

Quæres 6. quid per impedimentum affinitatis intelligamus? R. illud quod ex carnali copulâ licitâ vel illicitâ oritur. Si licita fuerit, ea dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè; ſi verò illicita, vſque ad ſecundum incluſiuè. Petrus v. g. habet Ioannam in Matrimonio, dicimus eſſe affinitatem inter ipſam & conſanguineos Ioannæ ad quartum vſque gradum. Idem illicitè coiuit cum

Catharina, dicimus eum contraxiſſe affinitatem cum Catharinæ conſanguineis vſque ad ſecundum gradum incluſiuè.

Quæres 7. quid ſit impotentia & raptus?

R. 1. impotentiam eſſe, cùm perſona coniugata non poteſt exercere Matrimonij actum.

R. 2. raptum eſſe cùm aliquis vi fœminam aut virginem abduxit. Superiùs verò explicuimus impedimentum defectus præſentiæ parochi & duorum teſtium. Lect. 3. n. 1.

LECTIO V.

De impedimentis quæ Matrimonium illicitum reddunt.

QVÆRES 1. illa impedimenta? R. 1. iſta quinque aſſignari.

Primum eſt interdictum, quo prohibetur celebrari Matrimonium ab Aduentu vſque ad Epiphaniam, & à die Cinerum vſque ad Dominicam in albis incluſiuè.

2. Sponſalia quæ cum alia perſona contracta ſunt.

3. Cognatio ſpiritualis, quæ à tenente puerum, non quidem in Baptiſmo, ſed in Catechiſmo, hoc eſt in ceremoniis Baptiſmi contrahitur.

4. Votum ſimplex caſtitatis.

5. Crimen quod ſeptem peccata complectitur. 1. inceſtum cum affine; ita Petrus conjugatus, qui copulam habuit cum vxoris ſuæ conſanguinea vſque ad quartum gradum, non

Digitized by Google

poterit, ſi fiat viduus, cōtrahere Matrimonium.

2. Raptus alienæ ſponſæ, nam huius delict reus non modò cum rapta, ſed neque cum ali Matrimonium inire poteſt.

3. Homicidium vxoris ſuæ, qui enim commiſit illud, non poteſt ad ſecundas nuptias conuolare.

4. Suſceptio propij filij, aut filij vxoris ſuæ in Baptiſmo aut Confirmatione.

5. Homicidium Sacerdotis.

6. Pœnitentia publica, quamdiu fit.

7. Nuptiæ cum Moniali celebratæ.

R. 2. contrahentem Matrimonium cum his poſtremis impedimentis, vel aliis in hac Lectione recenſitis, ſi tria excipias; videlicet, interdictum, ſponſalia & votum, peccare duntaxat venialiter iuxta probabiliorē ſentētiam

Dices ſupereſſe vnam difficultatem circa interdictum: nam dixiſti non licere nuptias celebrare in Aduentu & Quadrageſima, ſed Concilium Trid. quod ſanxit eam legem, prohibet tantùm ſolemnitates, non verò Matrimonii celebrationem. R. verum quidem eſſe Concilium Trid. prohibuiſſe duntaxat ſolemnitates Matrimonij per id temporis, & illas ſolemnitates eſſe conuiuia, choreas, alioſve apparatus externos, ideóque ſtando iure communi poſſe Matrimonium, ſine vlla tamen ſolemnitate, celebrari omni tempore; ſed cum mos Galliæ contrarius ſit, dico illud ſine diſpenſatione fieri non poſſe. Mos autem poteſt in hoc & ſimili caſu reſtringere ius commune, vt optime notant Sanches l. 7. diſp. 7. Filiucius tractatu 10. p. 2. c. 9. quæſt. & Bonacina q. 2. p. 14. n. 4.

LECTIO VI.

De diſpenſatione impedimentorum Matrimonij.

QVÆRES 1. quis poſſit in impedimentis Matrimonij diſpenſare?

R. 1. in impedimentis, naturali iure dirimentibus, nè ipſum quidem Papam diſpenſare poſſe: quia 1. id colligitur ex capit. litteras ſane de reſtitutione ſpoliatorum. 2. non conſtat hanc facultatem eſſe Papæ neceſſariam ad bonum Eccleſiæ regimen, vt de votis oſtenſum eſt in 6. tractatu lect. 10. & 14. 3. ſi Papa gauderet hac facultate, periculum eſſet nè frequentes obſcœnitates inter fratres & ſorores, ſub ſpe Matrimonij cum diſpenſatione ſanctæ Sedis incundi, committerentur.

R. 2. Papam ſolum in impedimentis, iure dumtaxat Eccleſiaſtico dirimentibus, paſſim diſpenſare poſſe. Quia ſummus in hac materia ſuperior eſt. Dixi paſſim, vt indicarem Epiſcopum Diœceſanum poſſe in foro interiori diſpenſare, cùm grauiſſima neceſſitas vrget, non modò poſt, ſed etiam ante Matrimonij celebrationem. Quia veriſimile eſt Papam in eo caſu tacitè conſentire. Hæc eſt communior Doctorum ſententia.

Quæres 2. an Epiſcopus diſpenſare poſſit in occultis impedimentis dirimentibus, cùm palam celebratum eſt Matrimonium? R. ſi vir & mulier abſque graui ſcandalo ſeparari, & ad

Papam recurrere nequeant, Epiſcopum diſpenſare poſſe, modò tamen non contraxerint malâ fide, hoc eſt, ſub ſpe diſpenſationis.

Dixi 1. Epiſcopum diſpenſare poſſe, quia credibile eſt Papam in eo caſu tacitè conſentire. Dixi 2. modò tamen, &c. quia Synodus Tridentina ſeſſ. 24. c. 5. de reformat. matr. ſtatuit eos, qui ſcienter intra gradus prohibitos Matrimonium contrahere præſumpſerint, ſeparandos abſque vlla ſpe diſpenſationis.

Quæres 3. vtrùm Epiſcopus diſpenſare valeat in impedimentis non dirimentibus?

R. affirmatiuè, ſi votum perpetuæ caſtitatis aut Religionis excipias. Quia, licet id non conſtet ex vllo juris loco expreſſo, mos tamen & praxis eſt hujuſmodi ſecundùm communem Doctorum ſenſum.

Quæres 4. quid impedimentum Matrimonio iam validè contracto ſuperueniens efficiat, v. g. ſi maritus cum ſorore vxoris ſuæ inceſtum admiſerit?

R. 1. illud impedimentum priuare partem ream jure petendi debitum coniugij.

R. 2. Epiſcopum tamen poſſe diſpenſare, juxta communem Doctorum ſententiam.

LECTIO

LECTIO VII.

Quomodò Matrimonium, propter impedimentum dirimens, aliamve cauſam, nullum, fieri poſſit validum.

QVÆRES 1. quid agendum ſit vt Matrimonium inualidè contractum fiat, obtentâ diſpenſatione impedimenti dirimentis, validum? R. neceſſe eſſe partes dare nouum Matrimonio ſuo conſenſum, non modò internum, ſed etiam externum. Quia prior ipſorum conſenſus fuit nullus, cùm eſſent Matrimonio legitimè contrahendo inhabiles, & ideò jam nouum dare conſenſum, quando inhabilitas per diſpenſationem ſublata eſt, illumque ſigno externo manifeſtare debent.

Quæres 2. vtrùm neceſſe ſit partem, quæ ſola Matrimonium eſſe inualidum nouit, hanc nullitatem alteri manifeſtare? R. 1. id neceſſarium eſſe cùm nullum indè periculum timetur.

R. 2. ſi moleſtum indè caſum euenturum metuant, duas eſſe opiniones: aliqui enim Doctores aiunt, partem, cui nota eſt inualiditas, teneri eam manifeſtare alteri, quamuis moleſtus indè caſus immineat, ſecùs autem iſtius, quæ ignorat impedimentum dirimens, conſenſionem fore nullam, ideóque Matrimonium ſemper inualidũ, tametſi pars ſciens impedimentum, ab alia eius inſcia, nouum arte conſenſum obtinuerit: v. g. obtinendo, vt

monium diſpenſante, non eſſe neceſſarium, vt alius Epiſcopus diſpenſet contrahentem alterius Diœceſeos.

LECTIO III.

De definitione ſacramenti Matrimonij, ejuſque impedimentis.

QVÆRES 1. quid ſit Matrimonij ſacramentum? R. eſſe indiſſolubilem ac legitimum contractum inter virum & mulierem, quo ſibi mutuò tradunt poteſtatem in ſua corpora, eamque mutuò acceptant. Explico definitionem.

Dixi 1. tradunt, &c. quia contrahentes ſunt miniſtri huius Sacramenti, non autem parochus vel Sacerdos ab eo delegatus. Verum quidem eſt, illius duorumque teſtium præſentiam eſſe abſolutè neceſſariam, vt Concilium Tridentinum præcepit; quæ ſi defuerit, Matrimonium eſt clandeſtinum: obſerua interdum vocari clandeſtinum, quando non ſunt præmiſſæ denuntiationes, ſed tunc, quamuis illicitum ſit, eſt tamen validum.

Dixi 2. poteſtatem in ſua corpora, nam contrahentium corpora ſunt materia hujus Sacramenti remota, eorum verò traditio, proxima, & mutua acceptatio, forma.

Quæres 2. quot ſint genera impedimentorum Matrimonij? R. duo, nam alia impedimenta illud faciunt irritum, alia dumtaxat illicitum.

Digitized by Google

Quæres 3. quot ſint impedimenta prioris generis, quæ dirimentia vocantur?

R. 14. in his verſibus comprehenſa.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Diſparitas cultus, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis,
Si parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis,
Raptave ſit mulier, nec parti reddita tutæ.

Error de quo hic agitur, eſt error perſonæ; v. g. ſi Petrus ducere volens Ioannam, duceret Catharinam; error enim qualitatis, puta ſi duceret pauperem quàm diuitem credit, non irritat Matrimonium.

Conditio, eſt cum aliquis inſcius ducit vxorem ſeruam.

Solemne votum eſt illud, quod in aliqua Religione à ſancta Sede approbata emiſſum fuit.

Cognatio triplex eſt, videlicet naturalis, legalis & ſpiritualis. Naturalis vocatur conſanguinitas, eamque definiunt vinculum duorum ab eodem ſtipite proximo deſcendétium, quod carnali generatione contractum eſt. Irritat verò Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, ad cuius rei notitiam.

Quæres 4. modum cognoſcendi gradus conſanguinitatis, ſeu quoto gradu conſanguinei à ſe diſtent? R. ecce methodum.

Aduerte 1. duas eſſe lineas, rectam & collateralem. Recta linea eſt illa, ſecundùm quam plures deſcendunt, & geniti ſunt vnus ab alio, v. g. filius à patre, nepos à filio, &c. Diuiditur autem in lineam deſcendentium, quæ eſt, ſi computes deſcendendo ab iis qui genuerunt

ad illos qui geniti ſunt. Et lineam aſcendentium, quæ priori contraria eſt, nimirùm, ſi computes aſcendendo ab illis qui geniti ſunt ad eos qui genuerunt. Linea colloteralis eſt eorum qui ab eodem ſtipite deſcendunt, ſed vnus alium non genuit, vt fratrum patruelium, &c.

Aduerte 2. vt ſcias in quo gradu cognationis ſint aliquæ perſonæ, oberuandas eſſe tres regulas.

Prima eſt, in linea recta eſſe tot gradus quot perſonas, vna demptâ nimirùm ſtipite, v.g. pater, filius & nepos ſunt tres perſonæ; deme ſtipitem, qui eſt pater, & reperies filium & nepotem eſſe in primo gradu, patrem verò ac nepotem in ſecundo.

Secunda eſt, in linea collaterali perſonas eo gradu diſtare inter ſe, quo diſtant à communi ſtipite: ita duo fratres ſunt in primo gradu, & duo patrueles, aut conſobrini in ſecundo, &c.

Tertia eſt, in eadem linea collaterali gradum eſſe à perſona remotiori computandum; v.g. Petrus habet duos filios, Ioannem & Paulum, Ioannes verò filium nomine Antonium, & nepotem qui dicitur Guillelmus; ſi quæras in quo gradu ſint Paulus & nepos Ioannis Guillelmus, reſpondeo eſſe in tertio gradu, quia Guillelmus nepos Ioannis tribus gradibus diſtat à communi ſtipite Petro. Nam quatuor perſonæ ſunt in linea recta, videlicet Petrus, Ioannes, Antonius Ioannis filius, & Guillelmus Ioannis nepos, deme vnam, tres ſuperſunt, ergo Paulus & Guillelmus nepos Ioannis ſunt in tertio gradu.

Digitized by Google

LECTIO IV.

De argumento eodem.

QVÆRES 1. quotuplex ſit cognatio ſpiritualis? R. eſſe duplicem. Prima eſt paternitas, quæ reperitur inter baptiſantem vel ſuſceptorem,& baptiſatum. Secunda eſt compaternitas, quæ inter baptiſantem, vel ſuſceptorem & parentes carnales baptiſati contrahitur. Quæ verò diximus de Baptiſmo, intelligenda ſunt de Confirmatione.

Quæres 2. quid ſit cognatio legalis? R. eſſe adoptionem, quæ dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè, quemadmodum conſanguinitas.

Quæres 3. quid ſit impedimentum criminis? R. illud impedimentum eſſe duplicis generis, videlicet homicidium & adulterium.

Homicidium eſt, cùm Petrus coniugatus v.g. volens ducere Catharinam, occidit ſuam vxorem factâ homicidii conſpiratione cum dicta Catharina, eoque animo vxorem occidit vt duceret eandem. Hìc verò eſt obſeruandum, ſi aliqua ex his conditionibus deſit, nullum fore impedimentum, v.g. ſi ambo, videlicet Petrus & Catharina non conſpirauerant.

Impedimentum ex adulterio veniens tribus modis contingere poteſt. 1. cùm Petrus v. g. occidit Ioannem, vt eius vxorem ducat, cum qua commiſerat adulterium. 2. cùm Petrus coniugatus ducit Catharinam, & illa ſciens ip-

ſum eſſe conjugatum adulteret cum eo, ſi deinde vxor Petri obierit, non poterunt ſimul nubere.

3. Si Petrus coniugatus copulam habuerit cum aliqua muliere, promittendo ipſi matrimonium cùm vxor ipſius obierit. Quæ autem de viro, nimirùm Petro, diximus, intelligenda ſunt de vxore.

Quæres 4. explicationem impedimentorum diſparitatis cultus, vis, ordinis & ligaminis?

R. ecce illam.

Cultus diſparitas eſt, ſi alter contrahentium fuerit infidelis; hoc eſt non baptiſatus.

Vis, eſt metus grauis iniuſtus.

Per ordinem, intelliges aliquem Ordinem ſacrum.

Ligamen, eſt Matrimonium antea contractum.

Quæres 5. quid ſit impedimentum publicæ honeſtatis? R. illud quod ex duobus iſtis oritur. 1. ſi Petrus valida ſponſalia ineat cum Ioanna. 2. ſi cum eadem Matrimonium, quamuis inualidum, contraxerit. Petrus autem in duobus his caſibus non poteſt ducere conſanguineas Ioannæ in primo gradu, bene tamen in aliis.

Quæres 6. quid per impedimentum affinitatis intelligamus? R. illud quod ex carnali copulâ licitâ vel illicitâ oritur. Si licita fuerit, ea dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum incluſiuè; ſi verò illicita, vſque ad ſecundum incluſiuè. Petrus v. g. habet Ioannam in Matrimonio, dicimus eſſe affinitatem inter ipſam & conſanguineos Ioannæ ad quartum vſque gradum. Idem illicitè coiuit cum

Catharina, dicimus eum contraxiſſe affinitatem cum Catharinæ conſanguineis vſque ad ſecundum gradum incluſiuè.

Quæres 7. quid ſit impotentia & raptus?

R. 1. impotentiam eſſe, cùm perſona coniugata non poteſt exercere Matrimonij actum.

R. 2. raptum eſſe cùm aliquis vi fœminam aut virginem abduxit. Superiùs verò explicuimus impedimentum defectùs præſentiæ parochi & duorum teſtium. Lect. 3. n. 1.

LECTIO V.

De impedimentis quæ Matrimonium illicitum reddunt.

QVÆRES 1. illa impedimenta? R. 1. iſta quinque aſſignari.

Primum eſt interdictum, quo prohibetur celebrari Matrimonium ab Aduentu vſque ad Epiphaniam, & à die Cinerum vſque ad Dominicam in albis incluſiuè.

2. Sponſalia quæ cum alia perſona contracta ſunt.

3. Cognatio ſpiritualis, quæ à tenente puerum, non quidem in Baptiſmo, ſed in Catechiſmo, hoc eſt in ceremoniis Baptiſmi contrahitur.

4. Votum ſimplex caſtitatis.

5. Crimen quod ſeptem peccata complectitur. 1. inceſtum cum affine; ita Petrus conjugatus, qui copulam habuit cum vxoris ſuæ conſanguinea vſque ad quartum gradum, non

Digitized by Google

poterit, ſi fiat viduus, cõtrahere Matrimonium.

2. Raptus alienæ ſponſæ, nam huius delictꝰ reus non modò cum rapta, ſed neque cum alia Matrimonium inire poteſt.

3. Homicidium vxoris ſuæ, qui enim commiſit illud, non poteſt ad ſecundas nuptias conuolare.

4. Suſceptio propij filij, aut filij vxoris ſuæ in Baptiſmo aut Confirmatione.

5. Homicidium Sacerdotis.

6. Pœnitentia publica, quamdiu fit.

7. Nuptiæ cum Moniali celebratæ.

R. 2. contrahentem Matrimonium cum his poſtremis impedimentis, vel aliis in hac Lectione recenſitis, ſi tria excipias, videlicet, interdictum, ſponſalia & votum, peccare duntaxat venialiter iuxta probabiliorẽ ſentẽtiam

Dices ſupereſſe vnam difficultatem circa interdictum: nam dixiſti non licere nuptias celebrare in Aduentu & Quadrageſima, ſed Concilium Trid. quod ſanxit eam legem, prohibet tantùm ſolemnitates, non verò Matrimonii celebrationem. R. verum quidem eſſe Concilium Trid. prohibuiſſe dumtaxat ſolemnitates Matrimonij per id temporis, & illas ſolemnitates eſſe conuiuia, choreas, alioſve apparatus externos, ideóque ſtando iure communi poſſe Matrimonium, ſine vlla tamen ſolemnitate, celebrari omni tempore; ſed cum mos Galliæ contrarius ſit, dico illud ſine diſpenſatione fieri non poſſe. Mos autem poteſt in hoc & ſimili caſu reſtringere ius commune, vt optime notant Sanches l. 7. diſp. 7. Filiucius tractatu 10. p. 2. c. 9. quæſt. & Bonacina q. 3. p. 14. n. 4.

LECTIO VI.

De diſpenſatione impedimentorum Matrimonij.

QVÆRES 1. quis poſſit in impedimentis Matrimonij diſpenſare?

R. 1. in impedimentis, naturali iure dirimentibus, nè ipſum quidem Papam diſpenſare poſſe: quia 1. id colligitur ex capit. litteras ſane de reſtitutione ſpoliatorum. 2. non conſtat hanc facultatem eſſe Papæ neceſſariam ad bonum Eccleſiæ regimen, vt de votis oſtenſum eſt in 6. tractatu lect. 10. & 14. 3. ſi Papa gauderet hac facultate, periculum eſſet nè frequentes obſcœnitates inter fratres & ſorores, ſub ſpe Matrimonij cum diſpenſatione ſanctæ Sedis incundi, committerentur.

R. 2. Papam ſolum in impedimentis, iure dumtaxat Eccleſiaſtico dirimentibus, paſſim diſpenſare poſſe. Quia ſummus in hac materia ſuperior eſt. Dixi paſſim, vt indicarem Epiſcopum Diœceſanum poſſe in foro interiori diſpenſare, cùm grauiſſima neceſſitas vrget, non modò poſt, ſed etiam ante Matrimonij celebrationem. Quia veriſimile eſt Papam in eo caſu tacitè conſentire. Hæc eſt communior Doctorum ſententia.

Quæres 2. an Epiſcopus diſpenſare poſſit in occultis impedimentis dirimentibus, cùm palam celebratum eſt Matrimonium? R. ſi vir & mulier abſque graui ſcandalo ſeparari, & ad

LECTIO VII.

Quomodò Matrimonium, propter impedimentum dirimens, aliamve cauſam, nullum, fieri poſſit validum.

QVÆRES 1. quid agendum ſit vt Matrimonium inualidè contractum fiat, obtentâ diſpenſatione impedimenti dirimentis, validum? R. neceſſe eſſe partes dare nouum Matrimonio ſuo conſenſum, non modò internum, ſed etiam externum. Quia prior ipſorum conſenſus fuit nullus, cùm eſſent Matrimonio legitimè contrahendo inhabiles, & ideò jam nouum dare conſenſum, quando inhabilitas per diſpenſationem ſublata eſt, illumque ſigno externo manifeſtare debent.

Quæres 2. vtrùm neceſſe ſit partem, quæ ſola Matrimonium eſſe inualidum nouit, hanc nullitatem alteri manifeſtare? R. 1. id neceſſarium eſſe cùm nullum indè periculum timetur.

R. 2. ſi moleſtum indè caſum euenturum metuant, duas eſſe opiniones: aliqui enim Doctores aiunt, partem, cui nota eſt inualiditas, teneri eam manifeſtare alteri, quamuis moleſtus indè caſus immineat, ſecùs autem iſtius, quæ ignorat impedimentum dirimens, conſenſionem fore nullam, ideóque Matrimonium ſemper inualidũ, tametſi pars ſciens impedimentum, ab alia eius inſcia, nouum arte conſenſum obtinuerit: v. g. obtinendo, vt

dicat ſe conſentire Matrimonio ab ipſis contracto, quamuis nullum fuiſſet. Quia, inquiunt, pars de nouo conſentiens, v. g. mulier conſentit per errorem, putans alium verè ipſius eſſe maritum, quod tamen falſum eſt, itaque non videtur illa conſentire de nouo, præſertim cùm ſic affecta eſt, vt, ſi noſſet inualiditatem, conſentire nollet, v. g. ſi alieniſſimo animo ſit à viro, nolletque cum eo vſquam Matrimonium celebraſſe.

Altera opinio dicit ſufficere in eo caſu, vt pars ſciens inualiditatem, cautè ab alia nouum conſenſum obtineat, nimirùm curando vt dicat ſe ipſorum Matrimonio conſentire, quamuis nullum fuiſſet, vel conſentire quantùm debet aut poteſt, ſi Matrimonium foret nullum, & his ſimilia.

Dices, quid ſi pars illa ſit adeò moroſa, vt loqui & reſpondere nolit? Reſpondent communiter Auctores, 1. non debere partem, quæ ſcit Matrimonium eſſe inualidum, ab alia debitum exigere, donec iſta reſponderit, ſuumque præbuerit aſſenſum, modo à ſecunda opinione relato. 2. ſi tamen pars inſcia nullitatis, exigat debitum, alteram poſſe illi reddere affectu maritali, & hoc ſufficit. Ea Sanches l. 2. diſp. 36. n. 4. & aliorum quos ipſe citat, mens eſt. Verùm obſeruat Bonacina q. 2. p. 10. n. 7. hanc opinionem ſuſtineri non poſſe rigoroſo diſcurſu.

LECTIO VIII.

De argumento eodem.

OBIICIES contra ſuperiori Lectione dicta, videri non ſufficere vt, cùm Matrimonium fuit nullum, ſolæ partes de nouo conſentiant, numquid enim præſentia parochi & duorum teſtium neceſſaria eſt.

R. ſi impedimentum dirimens fuerit occultum, & parocho duobuſque teſtibus incognitum, neque periculum ſit vt in foro externo probari poſſit, non eſſe neceſſe conſenſum renouari coram parocho & teſtibus. Quia ſat ſuperque in his circunſtantiis ſatisfactum eſt decreto Synodi Tridentinæ, quo inualiditatis pœnâ impoſita conſtituitur, vt parochus & duo teſtes contractui Matrimonij præſentes adſint. Ita verò ſatisfactum eſt præcipuo illius fini, quia Concilium præſertim volebat impedire, ne, qui Matrimonium contraxerant, deinde nouum contraherent, affirmantes ſe non eſſe ligatos, vt plurium mos fuit ante Synodum, quorum tamen Matrimonium in foro externo probari non poterat, vnde illa, vt malo huic graui occurreret, inualiditatis pœnâ impoſitâ, decreuit parochum & duos teſtes celebrationi Matrimoniorum adfuturos. Quod autem ſatisfiat, in iſto caſu, præcipuo fini à ſacro illo cœtu intento, probatur, quia Matrimonium non fuit cum noua

parte contractum, quod Synodus vitare voluit, ſed cum illa eadem cum qua priùs inualidè, propter impedimentum dirimens, contractum fuerat.

Dixi tamen 1. ſi impedimentum fuerit occultum, nam ſi publicum ſit, vel tale fieri poſſit, quod in foro externo probari queat, neceſſe eſſet conſenſum iterari coram parocho & duobus teſtibus, quia tunc non cenſerentur fuiſſe præſentes, nam illi adeſſe debent, vt fidem validitatis faciant, quod in eo caſu non poſſunt.

Dixi 2. ſi impedimentum fuerit parocho & duobus teſtibus incognitum: ſi enim vni horum trium fuerit cognitum, opus eſt iterari conſenſum coram parocho & duobus teſtibus, quia, cùm vnus ex illis nouerit impedimentum, non potuit eſſe teſtis validitatis Matrimonij, ſed potiùs teſtis fuit eiuſdem nullitatis.

Quæres an, cùm Matrimonium conſenſus interni defectu inualidum fuit, neceſſe ſit, vt validum fiat, conſenſum præberi exteriùs; vel interiùs tantùm, idque coram parocho & duobus teſtibus?

R. 1. ſi partis vtriuſque conſenſus Matrimonio defuerit, conſenſum externo aliquo ſigno expreſſum ab vtraque parte neceſſariò eſſe præbendum, neque internum ſufficere. Quia Matrimonium ſine partis vtriuſq; conſenſu celebratum, eſt prorſùs nullum, perinde ac ſi nuſquam fuiſſet contractum: ſed neceſſarius eſſet partis vtriuſque conſenſus, ſi numquam fuiſſet contractum, ergo etiam in iſto caſu neceſſarius eſt.

R. 2. ſi deſit unius partis conſenſus, ſatis eſſe vt illa conſentiat internè, modò alia non reuocauerit conſenſum à ſe præſtitum. Quia reperies in iſto caſu quidquid requiritur ex parte illius qui conſenſerat, itaque ſufficit alium coniugem ſupplere quod ex ſua parte requiritur, videlicet conſenſum, Hæc eſt communior opinio Doctorum.

R. 3. in neutro caſu neceſſarium eſſe, vt conſenſus præbeatur coram parocho & duobus teſtibus, cùm illi externo contractui Matrimonij præſentes adfuerint. Ita Doctores communiùs exiſtimant.

LECTIO IX.

De diuortio.

QVÆRES 1. quid ſit diuortium? R. eſſe legitimam ſeparationem viri & vxoris. Vt hanc definitionem intelligas, obſerua iſtam ſeparationē fieri poſſe tripliciter. 1. cùm Matrimonium fuit validè contractum, ſed non conſummatum; alter verò contrahentium profitetur in Religione approbatâ. 2. Cùm ſeparantur conjuges ſolùm quoad thorum, i. Matrimonij actum. 3. Cùm ſeparantur quoad habitationem.

Quæres 2. an, ſi Matrimonium fuerit validè contractum, ſed non conſummatum, vnus conjugum poſſit ingredi Religionem, & alius cum altero contrahere Matrimonium?

R. 1. cùm Matrimonium fuit contractum,

Digitized by Google

ſingulos conjuges habere ius differendi conſummationem illius per bimeſtre, ſi velint per id temporis de ingreſſu Religionis deliberare. Ita docent omnes Iuris Canonici, & Moralis Theologiæ Doctores, nixi ſacris Canonibus.

R. 2. in tali caſu, hoc eſt, cùm Matrimonium eſt quidem validum, ſed non conſummatum, ſi alter conjugum velit ingredi Religionem, poſſe, ac profeſſione ab ipſo facta, poſſe alium ſecundas nuptias inire: hoc enim eſt priuilegium jure diuino conceſſum profeſſioni Religioſæ, de quo dubitare non licet poſt definitionem Concilij Tridentini ſeſſ. 24. canone 6. & antè plurium Romanorum Pontificum, vt fusè oſtendit Leſſius l. 4. c. 41. dub. 8. n. 69. tametſi conceptis terminis de hoc Scriptura non meminerit.

Obſeruabis autem quæ de profeſſione Religioſa dicimus, non poſſe ad ordinationem extendi, & Matrimonium validè contractum quamuis non conſummatum, per promotionem ad Epiſcopatum, vel aliquem Ordinem ſacrum dirimi nullatenùs poſſe. Quia, cùm Eccleſia id non agat, probetque vt aliud, ſatis eſt argumenti hoc fieri non poſſe. Ita Doctores omnes communiter ſentiunt apud Valentiam tomo 4. diſp. 10. q. 3. p. 3.

Quæres 3. an, cùm vnus conjugum adulterauit, innocens facere diuortium poſſit, & quomodo? R. poſſe facere diuortium perpetuum, exinde Religionem ingredi, aut, ſi vir fuerit, ſacris Ordinibus initiari, ſed neutrum ſecundas nuptias inire poſſe.

Dixi 1. poſſe innocentem facere diuortium perpetuum, quia jus diuinum Euangelicum

Math. c. 5. v. 32. conceptis terminis hoc dicit, juxta interpretationem ſacrorum Canonum & Theologorum.

Dixi 2. exindè poſſe ingredi Religionem. Quia id conſtat ex cap. Conſtitutus de conuerſione conjugatorum. Ius autem diuinum & Eccleſiaſticum hoc ita ſtatuerunt conſentaneè juri naturæ ſuggerenti licere frangere fidem, frangenti fidem præſertim conjugalem, quæ tantæ ſanctitatis & momenti eſt. Indè colligitur poſſe innocentem denegare abſque peccato debitum parti reæ, quæ non ideò jus petendi amittit, ita vt petendo peccet, ſed ſolùm ita vt pars innocens habeat jus negandi etiam perpetuò, vt mox diximus.

Dixi 3. neutrum coniugem inire ſecundas nuptias poſſe. Quia Matrimonium validum eſt indiſſolubile, prӕterquàm in caſu numeri ſuperioris.

Quæres 4. alias cauſas præter adulterium, quæ jus tribuunt coniugatis diuortium faciendi? R. 5. aſſignari, 1. nimiam viri ſæuitiam. 2. alterutrius coniugis furorem, ſi mentis compos fuerit in magno periculo. 3. cùm vnus coniux alium veneno aliave ratione occidere voluit. 4. ſi alter coniux in hæreſim labatur. 5. cùm vnus coniugum alii ferè eſt cauſa ineuitabilis damni corporei, vel ſpiritualis.

Pro praxi tamen obſerua 1. ceſſantibus his diuortij cauſis, teneri coniuges ad reconciliationem & cohabitationem. 2. cauendum eſſe Confeſſario, ne ſibi coniuges blandiantur.

Quæres 5. an vxor teneatur ſequi virum migrantem in alium locum? R. paſſim teneri, vſque adeò vt Ethnici dixerint eam

V 4

teneri ſequi virum exulem, l. ſi cùm dotem, §, autem, ff. ſoluto Matrimonio. Dixi paſſim. Nam in quibuſdam circunſtantiis non tenetur. Prudentis verò Confeſſarij eſt benè illas expendere, cauereque ne decipiatur, 1. falſis partium delationibus, 2. crudeli quadam bonitate, quæ ad prauam & reprehenſibilem indulgentiam pellicit.

Quæres 6. an vir poſſit deſerere vxorem, cùm dotans ipſi promiſſam dotem non ſoluit? R; probabilius eſſe non poſſe. Quia obligatio quâ conjuges cohabitare tenentur, à contractu Matrimonij, non verò à ſolutione dotis exiſtit.

TRACTATUS XXXI.

De Cenſuris & irregularitate.

LECTIO I.

De Cenſuræ definitione ac diuiſione.

QVÆRES 1. quid ſit Cenſura? R. eſſe pœnam ſpiritualem ab Eccleſia fidelibus reis inflictam, quæ illos, ad ipſorum ſalutem, vſu quorumdam bonorum ſpiritualium priuat. Explico definitionem.

Dixi 1. cenſuram eſſe pœnam ſpiritualem, quia eſt animæ pœna.

Dixi 2. ab Eccleſia inflictam, nimirùm ab Epiſcopis, vel aliis quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentibus. Vnde fit, parochos & Abbatiſſas non poſſe infligere cenſuram: ſi enim Abbatiſſæ priuent interdùm ſuas Moniales ingreſſu chori, non hoc faciunt poteſtate juriſdictionis, ſed œconomicâ.

Dixi 3. fidelibus. Quia non baptiſati, cenſuris criri nequeunt, cùm Eccleſiæ ſubditi non ſint.

Digitized by Google

Dixi 4. reis, nimirùm peccati mortiferi, cum cenſura eſt grauis, vt excommunicatio maior, vel ſuſpenſio ad longum tempus inflicta; nam excommunicatio minor, & ſuſpenſio ad breue tempus infligi pro culpa veniali poſſunt. Quamuis verum ſit, grauem cenſuram poſſe infligi pro peccato quod ex ſe non eſt mortale, cùm finis, ob quem ſuperior eam infligit, eſt grauis momenti: ſi quidem tunc materia peccati quæ ex ſe leuis eſt, fit grauis, vt ſi Præſul imperet Clericis, ſub pœna culpæ mortiferæ, tonſuram capillorum. Obſeruabis etiam, hac voce, reis, cenſuram diſtingui ac differre ab irregularitate, quæ interdùm ſine vllo peccato incurritur.

Dixi 5. ad eorum ſalutem. Nam Eccleſia poteſtatem non habet ad deſtructionem & ruinam, ſed ædificationem & ſalutem filiorum ſuorum.

Dixi 6. vſu quorumdam bonorũ ſpiritualiũ, non temporalium, niſi interdùm ſecundariò, & minùs principaliter, v. g. cùm Iudices excõmunicati priuantur facultate obeundi munus ſuum. Dixi etiam quorumdam, &c. non omnium, puta virtutum infuſarum, vt Fidei, Spei, &c. ſed Sacramentorum & ſuffragiorum.

Quæres 2. quot ſint genera cenſurarum?

R. 1. tria, nimirùm excommunicationem, ſuſpenſionem & interdictum.

R. 2. aliam eſſe cenſuram comminatoriam, & aliam quæ incurritur ipſo facto.

R. 3. aliam eſſe à jure quam Præſul, volens condere legem ſeu conſtitutionem perpetuam & generalem, imponit, illaque durat

& aſtringit etiam poſt obitum Præſulis. Aliam eſſe ab homine, cum videlicet Præſul in contumaces tranſitorium dumtaxat mandatum præcipit: v. g. cùm in monitoriis aliquid detegi, ſub pœna excommunicationis mandat; iſta verò cenſura non obligat mortuo ſuperiore, tunc enim vi hujus præcepti nemo rem declarare tenetur, niſi mandatum nouum à generali Vicario Capituli, aut Epiſcopo moderno exiſtat.

LECTIO II.

De his quæ excuſant à cenſuris, earumque abſolutione.

QVÆRES I. vtrùm ignorantia excuſet à cenſuris?

R. 1. ignorantiam inculpabilem, ſiue juris, ſiue facti, vt etiam concomitantem excuſare à cenſuris, quamuis reus ſciuerit actionem ſuam eſſe prohibitam, modò eam, ſub pœna cenſurarum, vetitam inuincibiliter ignoret; quia cenſuræ rantùm feruntur in contumaces, qui Eccleſiæ authoritatem ſpernunt. Explicuimus autem quid ſit ignorantia juris & facti, in ſecundo tractatu lect. 11. num. 2. Et quid ſit concomitans, tractatu 11. lect. 54. n. 1.

R. 2. ignorantiam craſſam, ſeu affectatam, ſiue juris, ſiue facti, non excuſare à cenſuris, cum non excuſat à peccato mortali. Quia tunc adeſt contemptus, atqui Præ-

ſules cenſuris puniunt eorum contemptum, qui ſibi non parent.

Quæres 2. quis abſoluere poſſit à cenſuris?

R. 1. nos plura dixiſſe ad cenſurarum abſolutionem pertinentia, in tractatu Pœnitentiæ à lect. 48. ad 54. incluſiuè, jamque reſponſuros ad ea quæ ibi omiſimus.

R. 2. cenſuras non reſeruatas abſolui poſſe ab omni Confeſſario.

R. 3. eum, in quem cenſura per ſententiam particularem, id eſt nominatim lata fuit, poſſe tantùm abſolui à ſuo Epiſcopo, vel eius delegato, aut ſucceſſore, vel Archiepiſcopo in caſu appellationis, aut à Papa, quia operæ pretium eſt non confundi juriſdictiones.

Quæres 3. vtrùm Archiepiſcopus abſoluere poſſit à cenſuris reſeruatis à ſuo Suffraganeo? R. poſſe tantùm in tribus caſibus. 1. in caſu appellationis. 2. cùm viſitat Diœceſim ſui ſuffraganei. 3. cùm Suffraganeus per malitiam, vel magnam negligentiam differt beneficium abſolutionis.

Quæres 4. an aliquis neſciens, aut nolens, vel abſens poſſit abſolui à cenſura?

R. cum Doctoribus, affirmatiuè.

LECTIO III.

De majori excommunicatione.

QVÆRES 1. quid ſit excommunicatio major? R. eſſe cenſuram Eccleſiaſticam, quâ fidelis priuatur jure vtendi communibus Eccleſiæ bonis.

Digitized by Google

Quæres 2. quænam ſint illa bona Eccleſiæ communia? R. iſta octo.

Primum eſt, participatio communium Eccleſiæ ſuffragiorum, id eſt quorumdam auxiliorum ſpiritualium, quæ pro fidelibus Deo à Clericis, tanquam Eccleſiæ Miniſtris, offeruntur: hæc autem ſunt, Miſſæ ſacrificium, publicæ preces, & ſimilia in quibus Clerici Eccleſiæ nomine orant; vnde fit iſta non amittere ſuum valorem ob dictorum Eccleſiæ Miniſtrorum indignitatem, (quemadmodum priuatæ preces ex orantium iniquitate vileſcunt) hoc eſt, quamuis Clerici ea munia præſtent in ſtatu mortiferæ culpæ, quia non deſumunt pretium ſuum ex offerentibus tantùm, ſed Eccleſiâ cuius nomine fiunt.

2. Participatio tàm actiua quàm paſſiua Sacramentorum. Dixi 1. actiuam participationem; vbi eſt obſeruandum, Sacramenta ab excommunicato etiam non tolerato adminiſtrata eſſe valida, iuxta omnium Doctorum ſententiam, præter ſacramentum Pœnitentiæ, quod eſt inualidum, ſi miniſter non fuerit toleratus, quia tunc iuriſdictione caret. Dixi 2. paſſiuam vbi aduertes Sacramenta ab excommunicato, quamuis illicitè ſuſcepta, eſſe tamen valida, niſi interdum Pœnitentiæ ſacramentum.

3. Eſt, adeſſe ad Miſſam diuinaque officia, notabis autem, ſi excommunicatus non toleratus in Eccleſiâ eſſet, vel eam ingrederetur, cum diuinum aliquod officium celebrant, illud eſſe intermittendum, donec excommunicatus exierit, non tamen intermittenda eſt concio, hæc enim diuini officij nomine haud

comprehenditur, cap. reſponſo de ſent. excommunicationis. Quod autem diximus de Officio diuino, intelliges etiam de Miſſa, niſi conſecratio peracta, vel, juxta quoſdam Doctores, canon inchoatus eſſet, tunc enim plebs teneretur quidem egredi, ſed Presbyter cum Miniſtro deberet proſequi Miſſam vſque ad Communionem incluſiuè.

4. Eſt Eccleſiaſtica ſepultura, hoc, eſt in loco ſacro.

5. Eſt facultas & habilitas ad obtinendum aliquod Beneficium, quâ etiam toleratus caret, cap. poſtulaſtis, de Clerico excomm.

6. Iuriſdictio Eccleſiaſtica, item ciuilis & politica.

7. Eccleſiæ bonum commune, quo major excommunicatio priuat, eſt bonum reſcriptorum Curiæ Romanæ.

8. Eſt communicatio, ſeu conuerſatio ciuilis. Debemus autem excommunicatos non toleratos vitare in iis quæ hoc Latino verſu continentur.

Os, orare, vale, communio, menſa, negatur.

Os, ſignificat loqui, ſcribere, accipere munera, &c. & ſimilia.

Orare, denotat preces.

Per vale, ſalutatio intelligitur, non tamen ea quæ fit ſine verbis, vt abſque magna probabilitate quibuſdam placet.

Communio idem eſt, ac ſocietas & habitatio.

Menſa verò ſignificat communem menſam; ſi enim quis fuerit in aliâ menſa disjuncta, vel in eadem alicuius cauponæ menſa modò ſuum panem, ſuoſque cibos habeat, non cenſetur

communicare cum vitando: quod tamen dici nequit de communitate, vbi ſuus cuilibet cibus apponitur, quia nihilominùs cenſentur omnes participare in eadem refectione.

Quæres 3. quinam ſit excommunicatus, non toleratus? R. 1. eum qui talis juridicè denunciatus eſt. 2. eum qui percuſſit Clericum, ſi res fuerit notoria. Sed præter hunc duplicem caſum, nemo vitare tenetur excommunicatos, juxta declarationem Synodi Conſtantienſis.

Quæres 4. quale peccatum admittant participantes in aliquo ex dictis cum excommunicato non tolerato?

R. 1. juxta Doctores illud peccatum eſſe paſſim veniale dumtaxat.

R. 2. nullum etiam fore peccatum, ſi cauſa legitima excuſet. Hic autem Latinus verſus omnes cauſas eiuſmodi comprehendit.

Vtile, lex, humile res ignorata, neceſſe.

Vtile, id eſt vtilitas ſpiritualis & temporalis reciproca.

Lex, nimirùm coniugalis; nam coniuges ſe mutuò vitare non tenentur.

Humile, i. obſequium ſubditorum; quales ſunt liberi, famuli, milites, &c. Nota etiam ſuperiores poſſe cum ſubditis excommunicatis participare.

Res ignorata, i. ignorantia.

Neceſſe, i. ſpiritualis vel temporalis neceſſitas, quamuis extrema non ſit.

LECTIO IV.

De minori excommunicatione.

QVÆRES I. quid ſit excommunicatio minor? R. eſſe cenſuram Eccleſiaſticam, quæ, paſſiuâ Sacramentorum participatione, ac iure obtinendi beneficium vel Eccleſiaſticam dignitatem, priuat. Dixi 1. participatione paſſiuâ in quo differt ab excommunicatione maiori, quæ priuat etiam actiuâ. Dixi 2. Sacramentorum. Vnde ſequitur, minori excommunicatione ligatum poſſe officio diuino intereſſe, neque participatione ſuffragiorum Eccleſiæ communium, aliarumue rerum excludi: quod eam quoque diſtinguit ab excommunicatione maiori.

Dixi 3. iure obtinendi, &c. nec enim priuat eligendi, præſentandi, &c. facultate. Quamobrem minori excommunicatione affectus non poteſt eligi, præſentari, &c. ſed tamen eligere, præſentare, conferre poteſt.

Quæres 2. quandonam incurratur excommunicatio minor? R. incurri, participando cum excommunicato maiori excommunicatione non tolerato.

Quæres 3. quinam poſſit ab excommunicatione minori abſoluere? R. omnem confeſſarium approbatum, item Parochum nondum Sacerdotem, quia hæc abſolutio non eſt actus ordinis ſed iuriſdictionis. Ita Doctores cenſent.

LECTIO V.

De maiori excommunicatione latâ in percuſſorem Clerici aut Monachi.

QVÆRES 1. quinam iſtam excommunicationem incurrant? R. eos ad tria hominum genera poſſe reuocari. De quibus agetur ſigillatim.

Quæres 2. primum illorum genus? R. illos eſſe, qui nefariè vel iniurioſè manus violentas in Clericum vel monachum iniecerint, iuxta Canonem ſi quis ſuadente 17. q. 14. explico ſingula huius reſponſionis verba.

Dixi 1. nefariè. Vbi duo ſunt obſeruanda. 1. ad hanc excommunicationem incurrendam neceſſarium eſſe peccatum mortale, non quidem preciſè ob malitiam ſeu odium internum, quo Clericum percuſſerunt, ſed ob externam percuſſionem quæ grauis æſtimetur.

Aliud circa particulam, nefarie, obſeruandum eſt, vt hæc cenſura incurratur, oportere malitiã fuiſſe inexcuſabilem. Vnde

Colligendum eſt 1. eum, qui defendendo ſe (aut etiam conſanguineos vel amicos, vt aliqui Doctores æſtimant) Clericum monachumue percuſſerit, non incurrere pœnam Canonis 1. cenſuram iſtam: modo 1. non exceſſerit iuſtam defenſionem cap. ex tenore & cap. ſi verò de ſent. excomm. & 2. modo hæc fuerit vera defenſio non autem vltio.

Colligendum 2. eos, qui habentes ius cor-

rectionis, percutiunt, non incurrere cenſuram iſtam, niſi excedant notabiliter.

Colligendum 3. neque illum hanc cenſuram incurrere, qui Clericum in aliquo peccato libidinis (etiam oſculorum, imò in loco huius rei valdè ſuſpecto) cum ſuis, matre, filiâ, vxore aut ſorore deprehenſum percuſſerit, vel occiderit, capit. *Si* verò de ſent. excomm. Dixi inuentum, etiam deditâ operâ, vt ſi conſultò maritus domi ſe occultaſſet: modò tamen fraus nulla fuerit, vt accideret, ſi vir cum vxore conuenerat eam Clericum vocaturam, vt ipſe illum deprehendat in ſcelere.

Dixi 2. iniurioſè manus violentas iniecerit. Vt aduerterem, iniuriam Clerico illatam poſſe interdùm eſſe grauem. Vt; ſi quis eum virgâ percuſſerit, conſputauerit, equum in quo is ſedet, vi detinuerit, eundem in domo vel cubiculo incluſerit, vndè non poterit egredi ſine magno dedecore, veſtes illius lacerauerit, & ſimilia; nam hæc agens cenſeretur in Clericum manus iniurioſè violentas iniicere, non tamen ſi quis ei crumenam occultè, vel dormienti pallium furaretur.

Quæres 3. ſecundum hominum genus qui hanc excommunicationem incurrunt?

R. eam incurri à mandantibus vel conſulentibus dictum crimen, vel eidem conſentientibus efficaciter, vt ex cap. quantæ de ſent. excomm. Doctores colligunt.

Quæres 4. tertium genus incurrentium hanc cenſuram? R. eos eſſe qui ratam habent percuſſionem Clerici vel Monachi, vt dicitur cap. cum quis, de ſent. excomm. in 6.

Digitized by Google

Obſeruandum tamen eſt hanc cenſuram in tribus caſibus non incurri.

1. Si ratam habens percuſſionem Clerici, non potuerit ei cum facta eſt conſentire; quia tunc v. g. erat infans vſu rationis carens, aut frenecticus, vel amens: quod tamen dicendum non eſt, ſi dormiret.

2. *Si* percuſſio non eſt facta contemplatione ipſius, aut ipſe non cupiit eam ſui gratiâ factam eſſe.

3. Si non manifeſtauit ratihabitionem exterius.

Quæres 5. an percutiens Clericum Tonſurâ vel minoribus tantùm Ordinibus initiatum, qui numquam defert habitum Clericalem, incurrat iſtam cenſuram? R. duas eſſe opiniones contrarias, quas boni Auctores vtrimque defendunt, vt videre licet apud Bonacinam de cenſuris diſp. 2. q. 4. p. 4. n. 9.

Quæres 6. quinam poſſit abſoluere ab iſta excommunicatione?

R. 1. Epiſcopum abſoluere poſſe, cum percuſſio leuis eſt. At ſi grauis fuerit, ſolum Papam.

R. 2. Epiſcopum abſoluere poſſe cum percuſſio grauis eſt in pluribus caſibus, quos in tractatu Pœnitentiæ recenſuimus lect. 43.

Digitized by Google

LECTIO VI.

De excommunicatione monitoriorum.

QVÆRES 1. an ille qui mutauit domicilium, teneatur denuntiare, vi monitorij quod publicari cœptũ eſt in parœcia quam mox deſeruit? R. teneri, iuxta Suarem tomo 5. diſp. 5. ſect. 5. & Sayrum l. 1. c. 7. n. 11. & alios.

Quæres 2. an filius eius qui monitorium impetrauit, vxor, pater, mater, & ſimiles perſonæ, reuelare teneantur? R. illos paſſim non teneri. Quod impetrans nolit eos teneri & comprehendi mandato ſuperioris, qui etiam cenſetur velle dumtaxat obligare, juxta mentem impetrantis, in cujus fauorem conceſſit monitorium. Dixi tamen paſſim, quod notandum eſt.

Quæres 3. an reuelare tenearis cum tuo, vel tuorum damno? R. 1. negatiuè, ſi damnum ſit graue. Hæc enim non eſt Eccleſiæ mens.

R. 2. cùm quidam Auctores dicunt neminem teneri denuntiare contra ſuos conſanguineos vſque ad quartum gradum, & contra domeſticos, hoc ita eſſe intelligendum, ſi graue hinc damnum immineat, ſed non aliter, vt optimè Bonacina obſeruat diſp. 6. variarum tractationum p. 1. §. 3. n. 5.

R. 3. Doctores tamen excipere communiter caſum hæreſis, læſæ majeſtatis, & ſimiles qui ad bonum publicum ſpectant.

Digitized by Google

Quæres 4. an illi qui rem norunt ſub ſecreto naturali, vt Aduocati, Medici & ſimiles reuelare teneantur? R. negatiuè. Quia ſuperior nec vult, nec poteſt præcipere rem contrariam juri naturali, quod hujuſmodi perſonas ad ſecretum aſtringit.

Obſerua, Doctores aſſerere perſonas hujuſmodi, præter mortale peccatum quod admitterent reuelando rem ſine ipſorum teſtimonio futuram occultam, teneri quoque ad reſtitutionem damni ſecuti, cum eius cauſa fuerint.

Quæres 5. quinam alii eximantur ab onere denuntiandi?

R. eos eximi 1. quibus conſtat auctorem furti, propter quod monitorium publicatur, vſum eſſe juſtâ compenſatione.

2. Illos qui non cenſentur verè aliquid ſcire, putà ſi non acceperint à fide dignis, vel à rei, de qua agitur, bene conſcijs.

3. Eum cui liquet crimen, v. g. furtum cujus causâ monitorium publicatur, à ſe dumtaxat viſum, ſibique ſoli notum eſſe, cùm in eo caſu probari nequeat.

Duo tamen caſus ab hac generali regula excipiendi ſunt. 1. cùm agitur de bono publico, & 2. de aliquo impedimento Matrimonij, juxta communem Doctorum ſententiam.

4. Clericos, cùm agitur de crimine aliquo, vnde mors aut mutilatio ſequi poteſt, quia Clericis ad mortem vel mutilationem alterius cooperari non licet, ſub pœna irregularitatis, vt dicemus lect. 10. Vide Bonacinam de irregularitate diſp. 7. q. 4. p. 3. n. 3.

Digitized by Google

LECTIO VII.

De Suſpenſione.

QVÆRES 1. quid ſit ſuſpenſio? R. eſſe cenſuram Eccleſiaſticam, quâ Clericus priuatur iure functionum ſui Officii vel Beneficii. Dixi 1. Clericus, nam laïci non poſſunt affici hac cenſurâ. 2. priuatur, nimirùm ad tempus vel ſemper. 3. Officii, tàm ordinis quàm iuriſdictionis, hoc eſt, facultate Eccleſiaſticâ, quam habet virtute ſui Ordinis, vel ſuæ iuriſdictionis. 4. vel Beneficii, videlicet iure percipiendi eius fructus.

Quæres 2. in quibus caſibus incurratur ſuſpenſio? R. frequentiores eſſe hos 7.

1. Cùm ſacri Ordines ſub fictæ patrimonii vel Beneficii titulo recipiuntur. Iſtaque ſuſpenſio reſeruata eſt Epiſcopo. Toletus tamen l. 1. c. 14. n. 16. Sayrus l. 3. c. 14. n. 16. & quidam alii negant in iſto caſu eam incurri.

2. Cùm aliquis pactionem fecit cum Epiſcopo admittente ſine titulo vel Beneficio ad Subdiaconatum, nihil petendi ab eo ad ſui ſuſtentationem: vel cum aſſignante patrimonij titulum, nihil etiam exigendi ab eo, vt ex cap. penultimo de ſimonia colligitur.

3. Cùm aliquis ſuſcepit Ordinem ſacrum extra quatuor tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine Litteris Dimiſſoriis juxta Extrauagantes Pij II. & Sixti V. apud Suarem diſp. 31. ſect. de cenſuris. Hæcque ſuſpenſio reſeruatur Papæ.

4. Suſpenſio fertur contra ſuſcipientem Ordines per ſaltum, hoc eſt, ſuperiorem Ordinem; v. g. Acolytatum, prætermiſſo inferiori, videlicet Ordine Exorciſtæ vel Diaconatum, omiſſo Subdiaconatu, &c. c. vnico de Clerico per ſaltum promoto.

5. Cum admiſſa eſt ſimonia in alicuius Ordinis ſuſceptione, vel in Dimiſſoriis cap. per tuas, de ſimon. Vide Suar. de cenſur. lect. 3. & 4.

6. Cum Presbyter intereſt celebrationi alicujus Matrimonij, quod à perſonis alterius Parochiæ contrahitur, vel eis benedictionem tribuit nuptialem, ſine illorum parochi licentia. Ex Tridentino Concilio ſeſſ. 24. c. 1. de reform. Matrimonij. Hæc autem ſuſpenſio reſeruatur Epiſcopo illius parochi qui paſſus eſt iniuriam.

7. Eſt de qua egimus in tractatu Beneficiorum lect. 23. n. 2.

LECTIO VIII.

De interdicto & ceſſatione à Diuinis.

QVÆRES 1. quid ſit interdictum? R. eſſe cenſuram Eccleſiaſticam, quæ prohibet vſum Sacramentorum ac diuinorum Officiorum, & ſepulturam Eccleſiaſticam. Dixi 1. vſum Sacramentorum, vbi 4. ſunt obſeruanda.

1. Tempore interdicti localis poſſe adminiſtrari etiam ſolemniter Baptiſmum & Confirmationem, juxta cap. Alma mater de ſent. excomm. in 6.

2. Euchariſtiam poſſe adminiſtrari illis qui verſantur in periculo mortis, ſiue fuerint ægroti ſiue ſani, putà mulieri mox parituræ quæ numquam aliàs peperit, vel cum periculo parere ſolet: item conſcenſuro in nauem, pugnaturo in bello.

3. Pœnitentiam, modo pœnitens, 1. non ſit excommunicatus, 2. neque fuerit culpabil[illegible] cauſa interdicti.

4. Iuxta quoſdam Auctores celebrari poſſ[illegible] Matrimonium in eo caſu.

Dixi 2. in definitione interdicti, ac di[illegible]norum Officiorum, i. omnium functionum quas Clerici exercent virtute ſui ſtatûs & officij, videlicet tanquam perſonæ ad hoc deputatæ.

Duo autem hic obſeruabis; 1. licere tempore interdicti generalis celebrare diebus ſingulis Miſſam & Officia diuina ſecretò, tempore autem ſpecialis interdicti, licere tantùm vnam celebrare Miſſam ad renouandum Euchariſtiæ ſacramentum ſi aſſeruetur eo loci.

2. Licere tempore interdicti generalis, non verò ſpecialis, Miſſam & publicè ſolemniterque Officia diuina celebrare die Natalis Domini, tribus diebus Paſchatis & Pentecoſtes die Corporis Chriſti & per octauam, die Aſſumptionis Deiparæ Virginis, die Conceptionis ejuſdem.

Quæres 2. quot ſint genera interdicti?

R. 1. eſſe interdictum locale, quod tantùm afficit locum. Perſonale, quod fertur ſolùm in perſonas. Mixtum, quod afficit locum & perſonas.

R. 2. locale vel eſſe generale, quod fertur in

in vniuerſum aliquem locum, puta in Regnum, Prouinciam, Diœceſim, Vrbem, Parœciam, vel ſpeciale, quod ſatis intelligitur.

R. 3. perſonale aliud eſſe generale, cum omnes perſonæ vnius Regni, Prouinciæ, Diœceſis, &c. interdicuntur; aliud particulare, quo vnica perſona interdicitur.

Quæres 3. quid ſit ceſſatio à diuinis? R. eſſe ſimplicem prohibitionem, quę vetat Miniſtros Eccleſiæ diuina Officia celebrare, Sacramenta miniſtrare, laïcos ſepelire in loco ſacro. Eſt autem obſeruandum, hanc ceſſationem non eſſe cenſuram, neque proinde interdictum, ſed rem planè diuerſam; quia tamen valde extraordinaria eſt, fusè illam non explicamus, ſed monemus conſulendos eſſe Authores, puta Suarem tom. 5. diſp. 39. Valentiam tom. 4. diſp. 7. q. 19. p. 4. Bonacinam diſp. 6. p. 1. & 2.

LECTIO IX.

De irregularitate, ac 1. illius definitione & diuiſione.

QVÆRES 1. quid ſit irregularitas? R. eſſe impedimentum canonicum ab aliquo defectu vel actione proueniens, quo vir inhabilis redditur ad Ordines ſuſpiciēdos vel exercendos. Explico definitionem. 1. dicitur canonicum, i. ab Eccleſia introductum, nullam enim irregularitatem jus diuinum Euangelicum induxit, vt olim vetus lex Moſaïca. 2. proueniens &c. vt aduerterem duo eſſe genera irregularitatum, videlicet 1. earum, quæ ſine peccato

contrahuntur ob aliquem defectum, & 2. earum quæ contrahuntur ob delictum. 3. quo vir inhabilis redditur ad ſuſcipiendos Ordines, imò Tonſuram ipſam ex probabiliori ſententiâ. 4. vel exercendos Ordines, ſed non actus ſolius Eccleſiaſticæ iuriſdictionis, & multò minùs eos qui à laïcis exerceri poſſunt, v. g. miniſtrare Miſſæ priuatæ, baptiſare ſine ſolemnitate in articulo vel periculo mortis.

Quæres 2. quænam ſint irregularitates ex defectu prouenientes?

R. Sex eſſe illarum ſpecies.

Quæres 3. primam earum ſpeciem? R. illam quæ prouenit ex aliquo defectu animæ. Sunt verò tres animæ defectus, qui irregularitatem inducunt, 1. defectus rationis vſus, qualis reperitur in paruulis & amentibus. 2. defectus ſcientiæ, quamuis de hoc inter Doctores non conueniat. 3. eſſe neophytum, hoc eſt recenter ad Chriſtianam Fidem conuerſum.

Quæres 4. ſecundam ſpeciem irregularitatis ex defectu abſque peccato? R. 1. eam quæ prouenit ex aliquo defectu corporis, v. g. cum aliquis membro & parte corporis ad functionem Ordinum neceſſario caret, vt ſi mutilatus fuerit; vel cum habet corporis membrum adeò debilitatum vt Ordines exercere nequeat, vel cum habet perinſignem corporis deformitatem.

R. 2. ecce quinque defectus corporis irregularitatem inducentes, ex quibus alij cognoſci poterunt.

1. Carere oculo canonis, i. ſiniſtro.

2. Abſciſionem naſi, vel aurium, vel pedis, aut digiti qui conſecrationi proximè inſeruit.

Digitized by Google

3. Habere duas manus, vel inſignem aliam deformitatem.

4. Morbo caduco laborare.

5. Eſſe eunuchum.

Quæres 5. tertiam ſpeciem irregularitatis ex defectu? R. defectum natalium, i. eſſe illegitimum. Vbi duo ſunt obſeruanda. 1. illegitimum poſſe diſpenſari ab Epiſcopo ad recipiendum Tonſuram & minores Ordines tantùm, à Papa verò ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Et 2. eumdem poſſe legitimari per profeſſionem in Religione ad ſuſcipiendos omnes Ordines, ſed non ad obtinendas dignitates, cap. 1. de filiis Presb.

Quæres 6. quartum irregularitatis ex defectu genus? R. eſſe defectum ætatis vel libertatis quâ cenſentur carere ſerui aut obligati ad ratiocinia propter adminiſtrationem publicam, vt, v. g. quæſtores & ærarij qui non reddiderunt ratiocinium; vel propter adminiſtrationem particularem, vt ſunt curatores, tutores & his ſimiles, non redditis ratiociniis, quæ ſi reddiderint, licet non ſatisfecerint, non ſunt irregulares, niſi juxta quoſdam Authores haberent publicam adminiſtrationem.

Quæres 7. quintum genus? R. eſſe defectum Sacramenti, hoc eſt bigamiam, cuius tres ſpecies aſſignantur.

Prima eſt vera, cum aliquis duas vxores habuit eaſque cognouit.

Secunda eſt interpretatiua, cum aliquis non verè cum duabus fœminis Matrimonium contraxit, ſed juxta canonici juris interpretationẽ hoc feciſſe cẽſetur. Quod in his caſib⁹ accidit.

1. Cùm quis legitimo Matrimonio ligatus,

contrahuntur ob aliquem defectum, & 2. earum quæ contrahuntur ob delictum. 3. quo vir inhabilis redditur ad ſuſcipiendos Ordines, imò Tonſuram ipſam ex probabiliori ſententiâ. 4. vel exercendos Ordines, ſed non actus ſolius Eccleſiaſticæ juriſdictionis, & multò minùs eos qui à laïcis exerceri poſſunt, v. g. miniſtrare Miſſæ priuatæ, baptiſare ſine ſolemnitate in articulo vel periculo mortis.

Quæres 2. quænam ſint irregularitates ex defectu prouenientes?

R. Sex eſſe illarum ſpecies.

Quæres 3. primam earum ſpeciem? R. illam quæ prouenit ex aliquo defectu animæ. Sunt verò tres animæ defectus, qui irregularitatem inducunt, 1. defectus rationis vſus, qualis reperitur in paruulis & amentibus. 2. defectus ſcientiæ, quamuis de hoc inter Doctores non conueniat. 3. eſſe neophytum, hoc eſt recenter ad Chriſtianam Fidem conuerſum.

Quæres 4. ſecundam ſpeciem irregularitatis ex defectu abſque peccato? R. 1. eam quæ prouenit ex aliquo defectu corporis, v. g. cum aliquis membro & parte corporis ad functionem Ordinum neceſſario caret, vt ſi mutilatus fuerit; vel cum habet corporis membrum adeò debilitatum vt Ordines exercere nequeat, vel cum habet perinſignem corporis deformitatem.

R. 2. ecce quinque defectus corporis irregularitatem inducentes, ex quibus, alij cognoſci poterunt.

1. Carere oculo canonis, i. ſiniſtro.

2. Abſciſionem naſi, vel aurium, vel pedis, aut digiti qui conſecrationi proximè inſeruit.

3. Habere duas manus, vel inſignem aliam deformitatem.

4. Morbo caduco laborare.

5. Eſſe eunuchum.

Quæres 5. tertiam ſpeciem irregularitatis ex defectu? R. defectum natalium, i. eſſe illegitimum. Vbi duo ſunt obſeruanda. 1. illegitimum poſſe diſpenſari ab Epiſcopo ad recipiendum Tonſuram & minores Ordines tantùm, à Papa verò ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Et 2. eumdem poſſe legitimari per profeſſionem in Religione ad ſuſcipiendos omnes Ordines, ſed non ad obtinendas dignitates, cap. 1. de filiis Presb.

Quæres 6. quartum irregularitatis ex defectu genus? R. eſſe defectum ætatis vel libertatis quâ cenſentur carere ſerui aut obligati ad ratiocinia propter adminiſtrationem publicam, vt, v. g. quæſtores & ærarij qui non reddiderunt ratiocinium; vel propter adminiſtrationem particularem, vt ſunt curatores, tutores & his ſimiles, non redditis ratiociniis, quæ ſi reddiderint, licet non ſatisfecerint, non ſunt irregulares, niſi juxta quoſdam Authores haberent publicam adminiſtrationem.

Quæres 7. quintum genus? R. eſſe defectum Sacramenti, hoc eſt bigamiam, cuius tres ſpecies aſſignantur.

Prima eſt vera, cum aliquis duas vxores habuit eaſque cognouit.

Secunda eſt interpretatiua, cum aliquis non verè cum duabus fœminis Matrimonium contraxit, ſed juxta canonici juris interpretationẽ hoc feciſſe cẽſetur. Quod in his caſib⁹ accidit.

1. Cùm quis legitimo Matrimonio ligatus,

Digitized by Google

cum alia contraxit eamque cognouit.

2. Cum viduus Matrimonium inualidum cum alia fœmina contraxit eamque cognouit.

3. Cum aliquis duo Matrimonia inualida contraxit eaque conſummauit.

4. Cum aliquis duxit viduam.

Aut 5. eam quæ non erat virgo, niſi ab ipſo tantùm cognita fuiſſet.

Tertia bigamia dicitur, ſimilitudinaria, cum aliquis Matrimonium celebrat poſt emiſſam in Religione profeſſionem, imò iuxta communiorem ſententiam, poſt aliquem ſacrum Ordinem ſuſceptum,

Dices, quare bigamia reddat irregularem? R. quòd Eccleſia ſic voluerit, vt conſtat ex toto titulo de bigamis non ordinandis. Cauſa verò, quæ illam vt hoc iuberet, impulit, hæc eſt. Quia viri & mulieris coniunctio repræſentat ſpiritualem Chriſti Saluatoris cum eius Eccleſia coniunctionem, quæ inuiolabilis eſt. cum autem vir Matrimonium bis contrahit, vel contraxiſſe cenſetur interpretatiuè, aut viſus eſt id feciſſe, hæc ſpiritualis Chriſti Domini cum Eccleſia coniunctionis ſignificatio quaſi deſtruitur; ideóque ſacri Canones introduxerunt bigamiam, quæ propterea vocatur defectus Sacramenti.

Digitized by Google

LECTIO X.

De ſexta ſpecie irregularitatis, quæ prouenit ex aliquo defectu, ſine peccato, nimirum defectu lenitatis.

QVÆRES 1. ſextam ſpeciem irregularitatis ex defectu? R. eſſe illam quæ appellatur defectus lenitatis: cum enim Saluator mundi ſit Deus pacis & manſuetudinis, Eccleſia vult ſuos Miniſtros eum imitari, & ab omni actione quę ad effuſionem ſanguinis, homicidium ac mutilationẽ tendit, abeſſe, quamuis aliàs eiuſmodi actiones ſint iuſtæ.

Quæres 2. quinam iſtam irregularitatem incurrant? R. omnes qui occidunt vel mutilant iuſtè, vel ad homicidium aut mutilationem cooperantur, homicidio vel mutilatione ſecutis; vt cõſtat ex variis canonibus citatis à Suare de cenſuris diſp. 47. ſect. 1. Coninch diſp. 18. dub. 10. & alijs. 1. Dixi mutilant, hoc eſt, notabilem & viuam corporis partem abſcindunt, v.g. brachium, manum, non tamen digitum iuxta probabiliorẽ ſententiam, quia digitus eſt ſolùm pars membri. l. item filius ff. de ędilitio edicto.

2. Dixi, vel cooperantur, nimirùm efficaciter 3. homicidio vel mutilatione ſecutis, quòd ante non incurratur irregularitas iuxta Doctores omnes.

Quæres 3. vtrùm iuſtitiæ adminiſtri obeundo munus ſuum incurrant irregularitatem? R. ſequi ex dictis incurrere, ideòque non ſo-

lium Iudices, ſed eorum Aſſeſſores, Aduocatos, Procuratores, Lictores, Accenſos, Scribas, carceris janitores qui, vt reus ad ſupplicium trahatur, oſtium aperuerunt, fabrum lignarium qui patibulum fabricat, ligna tradentem ad reum viuum comburendum, indicantem reum Lictoribus vel aliis eum quærentibus, teſtes, & ſimiles qui aliquid ad mortem vel mutilationem contulerunt, ſententiâ executioni mandatâ, eſſe irregulares. Non tamen eum qui exſcripſiſſet dumtaxat ſententiam jam ſcriptam, modò ipſius actio non acceleraſſet dictam executioné ſententiæ, quia cooperatus ad mortem vel mutilationem remotè ſolùm & indirectè cenſeretur. Ita Suar. diſp. 47. ſect. 1.

Quæres 4. Vtrùm illi qui cauſa fuerunt accelerandi mortem vel mutilationem, irregulares ſint? R. affirmatiuè; nam, juxta Doctores, accelerare mortem vel mutilationem eſt ad eam cooperari. Vnde conficitur, dicentem reo vt aſcendat ſcalam, vel feſtinet aſcendédo, aut Carnifici, vt reum citiùs de medio tollat, citò caput vno ictu amputet, ac ſimilia, fore irregularem, ſi mors ideò ſecuta ocyus fuerit.

Obſerua tamen 1. ad vitandam irregularitatem, ſi quis ante executionem ſe quædam ex his vel ſimilia dixiſſe aduertat, oportere ipſum loquendo vel aliter mortem aut mutilationé tãto tépore differre quãto eam accelerauerat.

2. Eum qui cauſa fuiſſet, quod reus ſcalæ gradum aſcenderit, ob materiæ paruitatem excuſari ab irregularitate.

Et 3. idem fore, ſi Sacerdos qui eſſet in plauſtro cum reo, per incogitantiam equos ſtimulaſſet, aut dixiſſet, feſtinate, non aduertens

ideò mortem reo accelerandam, hæc enim actio non cenſeretur humana & deliberata, ſed hominis hoc eſt ſine attentione facta.

LECTIO XI.

De argumento eodem.

QVÆRES 1. an Epiſcopus vel alius Clericus habens temporalem juriſdictionem propter Beneficium aut patrimonium, ſit irregularis curando vt juſtitia fiat à ſuis officialibus in cauſa ſanguinis? R. cum diſtinctione. Si enim 1. tantùm in genere jubeat eos obire munus ſuum, & malos, aut hunc particularem nocentem punire, non incurrit irregularitatem; neque ſi dicat in genere, homicidas v. g. eſſe dignos morte, aut quid ſimile; non enim cenſetur in eo caſu ad mortem vel mutilationem alterius cooperari. At 2. dicens ſpecialiter, hos vel hunc morti aut mutilationi addicite, incurrit irregularitatem, quod in eo caſu ad mortem vel mutilationem cooperari cenſeatur.

Ex priori parte reſponſionis colligitur, eum qui conſulit Iudici, Domino aut ſimilibus, vt condant legem in genere ad fures puniendos, &c. non eſſe irregularem; neq; Cōcionatorem, qui Magiſtratus hortatur ad caſtigandos reos. Neq; Confeſſarium, qui ſe Iudici negaturum abſolutionem minatus eſt, niſi promittat reos vel hunc reum juxta leges punire, modò non ſit locutus de hoc vel illo ſupplicio.

Quæres 2. an Clerici ſint irregulares vel ſal-

tem peccet ſi executioni ſententiæ mortis interſint?

R. 1. eos non eſſe irregulares.

R. 2. quamuis Authores aliqui eos in tali caſu peccati mortalis damnent, alios tamen aſſerere illos peccare ſolùm venialiter.

R. 3. alios Doctores eximere dictos Clericos ab omni peccato, vide Suarem de cẽſuris, diſp. 47. ſect. 4. & Bonacinam diſp. 7. q. 4. p. 1. n. 16.

Quæres 3. an liceat Clerico accuſare vel denuntiare aliquem reum, & an incurrat irregularitatem, ſecutâ, ideò mutilatione aut morte?

R. licere Clerico accuſare vel denuntiare aliquem reum in ſua cauſa, petendo ſatisfactionem aut damni reparationem, non tamen vindictam, modò proteſtatus fuerit, ſe non intendere, vt mors aut mutilatio ſequatur ex ipſius accuſatione vel denuntiatione. Id colligitur ex cap. penult. de homicidio in 6. explicatur.

Dixi 1. accuſare, nimirum iuſtè, ac per iuſtas probationes: quamuis enim crimen ſit verum, ideóque poſſis accuſare iuſtè, ſi tamen vtaris probationibus iniquis v. g. falſis inſtrumentis aut teſtibus, non ageres iuſtè ac proindè irregularitatem incurreres.

Dixi 2. in cauſa ſua; nam, ſi ageretur de alia perſona, conſtat accuſationẽ ſine irregularitate fieri non poſſe: aliqui tamen Authores excipiũt cauſam proximiorum vel domeſticorũ Clerici.

Dixi 3. non tamen petendo vltionem, vt omnes Doctores nixi ſacris decretis arbitrantur; verum quidem eſt, iuxta probabiliorem ſententiam eum non fore irregularem qui animo cuperet vindictam & ſanguinis effuſionem, vt

Suares diſp. 47. ſect. 2. & alij contra Nauarrum & Toletum cenſent.

Dixi 4. modò fuerit proteſtatus, &c. nam jus canonicum poſtulat expreſſam hanc proteſtationem pręmitti ad vitandam irregularitatem, adeò vt, ſi eam per obliuionem omiſerit, fiat irregularis, niſi eam ſaltem ante Iudicis ſententiam fecerit.

Obſeruabis autē hac proteſtatione ſolū opus eſſe, in accuſatione vel denuntiatione, ſed non in alio caſu, quia jus non hoc iubet.

Quæres 4. an Clerico liceat, ſine periculo irregularitatis, rogare Iudicem vt in lite capitis faciat juſtitiam.

R. 1. licere, tùm quia Iudex poteſt interdum æquè facere juſtitiam, liberando reum ac puniendo, tùm quia rogare de hoc Iudicem in genere, eſt quid indifferens, neque videtur cooperatio ad mortem vel mutilationem.

R. 2. non tamen poſſe rogare Iudicem, vt curet exequi ſentētiam mortis aut mutilationis. Ita cenſet Bonacina diſp. 7. q. 4. p. 1. n. 21.

LECTIO XII.

De quibuſdam alijs caſibus ad idem pertinentibus.

QVÆRES 1. quandonam irregularitas incurratur ob bellum?

R. 1. interficientem vel mutilantem in bello iuſto, aut probabiliter ſe id feciſſe dubitantem, juxta capitulum, petitio tua de homic. eſſe irregularem. Non tamen illum, ex probabiliori ſentētia, qui ad bellum proceſſit animo

X 5

interficiendi, qui conſuluit bellum, qui prælio interfuit, qui hortatus eſt milites ad pugnãdũ, vel eis arma præbuit, niſi præbuiſſet ad occidendum aliquem particularẽ. Hæc omnia Doctores colligunt ex dicto capitulo, petitio tua.

R. 2. in bello autem iniuſto, non ſolùm occidentem, ſed etiam homicidio cooperantem & participantem eſſe irregularem.

Quæres 2. an exercens Medici vel Chirurgi officium ſit irregularis?

R. 1. laïcum illud exercentem non eſſe irregularem, niſi fuerit cauſa mortis aut mutilationis, ſuâ culpâ.

R. 2. idem eſſe de Clerico dicendum, niſi fuerit Ordinibus ſacris initiatus, quia tunc eſt irregularis, ſi mutilauerit vel aduſſerit etiam ſecundùm regulas artis, cùm hoc ſpecialiter vetitum ſit cap. ſententiam ſanguinis, ne Clerici vel Monachi, & cap. tua nos de homic. quamuis obſeruandum ſit, eum non fore irregularem, ſi hoc feciſſet tempore peſtis, cùm nullus aderat qui munus idem præſtare poſſet; quia iure naturali aſtringente in caſu neceſſitatis extremæ, ad ſuccurrendum proximo, videtur poſitiui iuris obligatio ceſſare.

Quæres 3. an interficiens defendendo ſe, vel proximum, aut bona ſua, irregularis ſit?

R. 1. eum, qui ſe defendendo interficit, non eſſe irregularem, modò notabiliter iuſtæ defenſionis limites non exceſſerit, vt colligitur ex Clementina, ſi furioſus de homic. idem aliqui Doctores aſſerunt de illo, qui aggreſſori dediſſet cauſam ipſum inuadendi, cum nihilominùs habeat ius tuendi ſe.

R. 2. plures Authores excuſare ab irregulari-

tate illum qui occidit aggreſſorem proximi, cum non exceſſit limites defenſionis iuſtæ.

R.3. eoſdẽ ab irregularitate excuſare occiſorem iniuſti raptoris bonorum ſuorum. Vide Suarem tomo 5. diſp.46.ſect.2. & Leſſium l.2. c.9. dubio 11. & Bonacinam diſp.7.q.4.p.7.

Quæres 4. an ſit irregularis qui commiſit homicidium caſuale? R.negatiuè, cum omninò caſuale nec in ſe, aut in cauſa volitũ fuit, vt colligitur ex c.lator, & c.dilectus de homic. Dixi aut in cauſa; nam ſi volitum fuerit in cauſa, vt, ſi quis præuiderit aliquẽ à ſe ebrio interficiendum, cõſtat eum, licet occidẽs in ebrietate neſciret quid ageret, incurſurum tamen irregularitatem, quia voluiſſet homicidium in cauſa.

Quæres 5. vtrùm occidẽs fortuitò, cum alicui prauæ actioni vacaret, ſit irregularis. Vt diſtinctè huic quæſt.reſpondeam, obſeruo actionem prauã interdũm ex ſe ac naturâ ſuâ eſſe periculoſam homicidij, & interdũm, non eſſe. Iam R.duas eſſe opiniones cõtrarias, quæ ſuos habẽt idoneos Authores. Qui tuẽtur affirmatiuã, dicũt vacantẽ actioni prauę cẽſeri voluiſſe homic.ſecutũ. Hoc verò alij negãt, modò interfector adhibuerit ſufficientem diligẽtiam, vt impediret quo minꝰ actio ſua eſſet homic. cauſa.

Hujus tamen poſtremæ ſententiæ Authores excipiunt duos caſus.

1. Cum aliquis mãdauit aliũ percuti, quãuis enim dixerit expreſsè mãdatario ſuo ne lethaliter vulneraret, incurrit nihilominùs irregularitatẽ, ſi mãdatarius occiderit vel mutilauerit, vt habetur conceptis terminis cap.poſtr.de homic.in 6. 2. Cũ monachꝰ apoſtema in gutture mulieris aperuit, vt dic. c.tua nos de homic.

LECTIO XIII.

De irregularitatibus quæ contrahuntur ex delicto, ac 1. de illâ quæ contrahitur ex homicidio voluntario.

QVÆRES 1. quænam irregularitates contrahuntur ex delicto? R. ſeptem enumerari, quarum prima incurritur ex homicidio vel mutilatione voluntaria.

Quæres 2. an igitur eſt irregularis, qui voluntariè occidit aut mutilauit?

R. 1. affirmatiuè, ſiue directè, ſiue indirectè voluerit occidere aut mutilare. Hæc eſt omnium Doctorum ſententia.

R. 2. idem eſſe dicendum de mandante, conſulente, conſentiente aut cooperante efficaciter ad homicidium, vel mutilationẽ, etiam negatiuè, vt omnes Authores affirmant. Dixi 1. efficaciter. Ad cuius vocis intelligentiam conſule tractatum reſtitutionis in genere, vbi de cooperantibus damno agitur. Et 2. dixi etiam negatiuè, quia, vt aliquis, ſecundùm dicta in eodem tractatu, poteſt obligari ad reſtitutionem, ſi damnum alterius non impedierit, cum ad id, ex officio vel contractu, ideóque virtute juſtitiæ tenebatur, ita eſſet irregularis, ſi non prohibuiſſet homicidium vel mutilationem, cum ad hoc ex juſtitia teneretur.

Obſerua tamen illum qui ratam habuiſſet mortem vel mutilationem alterius, non fore irregularem, cum jus de hoc non loquatur.

Quæres 3. ſecundam ſpeciem irregularitatis

ex delicto? R. eſſe illam quæ oritur ex infamia; nam infames, infamiâ iuris vel facti, ſunt irregulares can. infames 6. q. 1.

Infamia verò iuris incurritur per admiſſionem criminis quod reddit infamem ſecundùm ius canonicum aut etiam ciuile; can. omnes 1. q. 6. quale crimen eſt apoſtaſia à Fide, raptus mulieris, periurium in iudicio, ſimonia, ſodomia, duellum, matrimonium cum duabus ſimul fœminis, vel cum meretrice initum, & his ſimilia. Cœterùm hæc infamia, 1. incurritur per ſententiam Iudicis declaratoriam, vel 2. per confeſſionẽ delinquentis in iudicio.

Infamia facti incurritur cum crimen eſt notorium, euidens & publicum. Sed iſta infamia tollitur & ceſſat per pœnitẽtiam & emendationem vitæ.

Quæres 4. tertiam ſpeciem irregularitatis ex delicto? R. oriri ex pœnitentia publica & præterea ſolemni. Cœterùm iſta pœnitentia, quatenùs ſolemnis, iuxta veteris Eccleſiæ ſolemnitates, non eſt in vſu, ideóque probabilius eſt pœnitentiam publicam, quæ modò fit, non reddere irregularem.

Quæres 5. quænam ſit quarta ſpecies?

R. eſſe illam quæ per culpabilem iterationem Baptiſmatis incurritur. Hoc verò ex cap. litterarum de apoſtatis colligitur.

Sunt autem obſeruanda hic tria. 1. iſtam irregularitatem non incurri, iuxta probabiliorem ſententiam, à ſuſceptoribus, ſed tantùm à Sacerdote & Acolyto ipſi miniſtrante ac reſpondente. 2. non priuare exercitio Ordinum receptorum. 3. at priuare ſolùm promotione ad Ordines nondum ſuſceptos.

Digitized by Google

LECTIO XIV.

De alijs irregularitatibus ex delicto.

QVÆRES 1. quintam ſpeciem irregularitatis ex delicto? R. eſſe illam quę contrahitur per duplex genus delicti commiſſi in materia ſacramenti Ordinis.

Primum eſt, ſi Clericus, cẽſurâ licet occulta, nimirùm excommunicatione, ſuſpenſione vel interdicto ligatus, ſacrum Ordinem ſolemniter exerceat, niſi in caſu neceſſitatis, vel ad vitandum ſcandalum & infamiam, vel per ignorantiam aut obliuionem; nam in his caſibus non eſſet pœna cum deeſſet peccatum. Quæ omnia conſtant ex pluribus juris textibus, vt cap. is cui de ſent. excomm. cap. Apoſtolica de Clerico excommunicato miniſtrante.

Secundũ eſt, cum Clericus ſolemniter exercet Ordinem ſacrum quem non habet; v. g. ſi canat Epiſtolam cum dalmatica & manipulo: non autem ſi canat eam ſine manipulo, vel Euangelium ſine ſtola, quia tunc non cenſetur exercere officiũ Subdiaconi vel Diaconi, ſed Cantoris dumtaxat. Ita Doctores nixi c. 1. & 2. de Clerico non ordinato miniſtrãte, opinãtur.

Quæres 2. an ſint aliqua peccata in ſuſceptione Ordinum admiſſa, propter quæ incurratur irregularitas?

R. 1. plures Authores affirmare in his caſibus: 1. cum excommunicatus majori excommunicatione, ſed non ſuſpenſus aut interdictus, ali-

quem ſacrum Ordinem ſuſcepit. 2. cum aliquis recepit Ordines per ſaltum. Vel 3. furtiuè aut 4. ab Epiſcopo qui reſignauit ſuum Epiſcopatum. Alij tamen Authores negant cum magna probabilitate.

R. 2. ex conſenſu omnium Doctorum, hominem coniugatum, qui ſuſcepiſſet illicitè aliquem ſacrum Ordinem, incurriſſe irregularitatem, vt dicitur in Extrauaganti, antiquæ concertationi, de voto & voti redemptione.

Quæres 3. ſextam & ſeptimam ſpeciem irregularitatis ex delicto?

R. 1. ſextam eſſe illam quæ præuenit ex apoſtaſia à Religione Chriſtiana, ſeu à Fide, juxta Canonem, hi qui, diſt. 5.

R. ſeptimam oriri ab hæreſi, cap. 2. de hæret. in 6: circa quam.

Quæres 4. an filij hæreticorum ſint irregulares? R. ſi nati ſint tempore hæreſis parentum, & iſti in ea deceſſerint, eſſe irregulares, vt colligitur ex cap. ſtatutum de hæreticis. Vide Sanches in ſua ſumma l. 2. c. 27. qui de hoc copioſiſſimè loquitur.

LECTIO vltima.

De diſpenſatione irregularitatum.

QVÆRES 1. quinam diſpenſare poſſit in irregularitatibus?

R. 1. conſtare Papam id poſſe.

R. 2. Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. c. 6. dare Epiſcopis facultatem & priuilegium diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepto

Digitized by Google

homicidio voluntario, aut crimine deducto ad forum contentioſum.

Dixi 1. ex delicto; vt indicarem Epiſcopum non poſſe diſpenſare in irregularitatibus ſine peccato contractis, vt in bigamia, defectu lenitatis, &c.

Dixi 2. occulto; nam, ſi publicum fuerit, Epiſcopus in eo diſpenſare non poteſt.

Dixi 3. excepto homicidio voluntario; quod valdè notandum eſt.

Dixi 4. vel crimine deducto ad forum contentioſum: v.g. cum aliquis de eo inſimulatus, nondum ſe purgauit; nam, ſi à culpa ſe liberari, etiam falſis inſtrumentis vel teſtibus curauerit, aut licèt reus defectu probationis emiſſus fuerit, tunc ab Epiſcopo diſpenſari valet.

TRACTATVS XXXII.

De recitatione Breuiarij.

LECTIO I.

De obligatione recitandi Breuiarium.

QVÆRES 1. quinam teneantur ad recitationem Breuiarij? R. Clericos habentes Ordinem ſacrum aut Beneficium, & Religioſos profeſſos teneri. Quia mos & Conſtitutiones Eccleſiæ ad hoc eos aſtringunt.

Quæres 2. vtrum Beneficiarius ſacris non initiatus, qui exiguos reditus habet, ad Officium teneatur? R. multò probabilius eſſe teneri, quamuis eum à tali onere aliqui Authores eximant, cum Beneficium tertiam moderatæ ſuſtentationis partem non aſtringit. Sed tamen aiunt ipſum teneri aliquoties recitare Horas Canonicas, pro rata fructuum quos percipit.

Quæres 3. an Beneficiarius qui non pacificè poſſidet, ad recitandum Breuiarium teneatur? R. multò probabilius eſſe teneri, cum veriſi-

Digitized by Google

mile eſt eum cauſam, idcóque Beneficium obtenturum.

Quæres 4. an percipiens ex aliquo Beneficio péſionem, teneatur ad horas canonicas? R. negatiuè, cum Beneficiarius non ſit, teneri verò ad paruum Deiparæ Virginis Officiũ quotidiè recitandũ, juxta Bullam Pij V. à Nauarro c. 25. n. 122. relatam. Quod tamen intelligitur de eo qui percipit illam vt Clericus, v. g. ob reſignatum alteri Beneficium ſuum, non autem de eo qui percipit vt laïcus, quemadmodùm aliqui proceres ac dynaſtæ interdùm, Papâ concedente, percipiunt.

Quæres 5. vtrùm ille qui non poteſt recitare integrũ Officiũ, quod v. g. careat Breuiario, teneatur ad eam partem quam recitare poteſt.

R. 1. ſi habeat Diurnale, teneri ad laudes (ſi ibi fuerint) & reliquas horas perſoluendas. ratio patet, eſtque communis opinio contra aliquos immeritò dicentes eum, ſi nequeat dicere Matutinum & Laudes, ad reliqua non teneri.

R. 2. Diurnali & Breuiario carentem, non obligari ad recitandos Pſalmos, quamuis teneret eos memoriter, ſi reliqua non teneat: idem dices de cœco.

Quæres 6. quale peccatum ſit omiſſio diuini Officij, cum aliquis tenetur ad illud.

R. 1. multò probabilius eſſe omittentem vno die Officium, imo vnicam horam, peccare mortaliter.

R. 2. plures Authores damnare peccati mortalis eum, qui tertiam vnius paruæ horæ partem omitteret, dicentes materiam eſſe grauem in tali caſu.

Quæres 7. an plura peccata mortalia eodem

Digitized by Google

die cõmitti poſſint à non recitante Officium?

R. 1. multò probabilius eſſe duo peccata cõmitti à Clerico ſacris Ordinibus initiato & Beneficiario, ſi horas canonicas prætermiſerit; quia peccat contra virtutem Religionis, quatenùs Ordine ſacro inſignitur, & contra iuſtitiam, quatenùs Beneficio gaudet.

R. 2. probabilius eſſe omittentem Officium vno die, reũ fore dũtaxat vnius culpæ lethalis. Poſſe tamẽ plura peccata mortalia cõmiſiſſe, ſi pluries eodẽ die iteraſſet, ac moraliter interrupiſſet voluntatẽ non recitandi. Hæc omnia colliguntur ex dictis in tractatu peccatorum.

Quæres 8. ad quid teneatur Beneficiarius qui non recitauit Officium?

R. ſi culpabiliter illud omiſerit poſt ſex menſes à capta Beneficij poſſeſſione, teneri pro rata omiſſionis ad reſtitutionem fructuum ipſo facto. Vt Lateranenſe Cõcilium ſub Leone X. ſanciuit, Pius etiam V. Pont. max. qui hac lege penſionarios, de quibus n. 4. egimus, comprehendit. Mirum autem eſt quomodò plures Authores decreta iſta diſtorqueant, affirmantes 1. Epiſcopũ & parochum teneri ſolùm reſtituere 3. vel 4. fructuum partem, quod alia ipſis onera præter Officij recitationẽ imponantur. 2. Canonicos & ſimiles ob eandem rationem teneri dumtaxat reſtituere dimidiam fructuum partem; ac 3. ſolum Beneficiarium ſimplicem, cui obligatio recitandi Breuiarij tantùm iucũbit; ad integram reſtitutionem teneri.

Quæres 9. vtrùm Beneficiarius qui ſine attentione Officium recitauit, ad prædictam reſtitutionem teneatur? R. probabilius eſſe teneri, ſiue fuerit Beneficiarius Chori, ſiue

Digitized by Google

non. Quia, cum attentio, ex dictis in tractatu legum, ad ſubſtantiam huius recitationis pertineat, inde ſequitur perinde eſſe non recitaſſe Officium, ac ſine attentione recitaſſe.

LECTIO II.

De quibuſdam alijs ad Officium diuinum ſpectantibus.

QVÆRES 1. an liceat recitare Breuiarium Romanum in Diœceſibus propriu habentibus, vt Pariſienſi, Narbonenſi & aliis? R. probabilius eſſe id licere, niſi expreſſâ conſtitutione vetetur. Hæc eſt opinio Bonacinæ diſp. 1. q. 3. p. 1. n. 5.

Quæres 2. an recitans Officium ſolus, teneatur ita pronunciare verba vt ſeipſum audiat? R. probabilius eſſe non teneri, & ideò ſufficere vt ea diſtinctè pronuntiet. Quia hoc non eſt eſſentiale Orationi vocali, quæ ad Deum, non ad orantem dirigitur: accedit ſurdum qui ſe non audit, nihilominus precari vocaliter. Neceſſarium tamen eſt recitantem diuinas laudes cum ſocio, audire quæ ille dicit.

Quæres 3. an poſſis recitare Officium audiendo Miſſam diebus Feſtis? R. ſententiam affirmatiuam eſſe probabilem, quamuis contraria ſit in praxi conſulenda. 1. Quia, cum hæc duo ad finem eumdem referantur, non ſunt incompatibilia. 2. non eſt par hujus ratio ac duorum debitorum, quibus te vnâ eâdemque ſummâ liberare non potes, quod æs

alienum diſſoluere teneatis virtute juſtitiæ commutatiuæ, ſed non teneris eâ vitute ſatisfacere duplici obligationi recitandi officium & audiendi Miſſam.

Quæres 4. quale peccatum committat, qui Officij recitationem interrumpit?

R. probabilius eſſe illum non peccare mortaliter, ſed venialiter, quamuis ſine ratione interrumpat, cum hoc recitationis ſubſtantiæ non repugnet.

Dixi ſine ratione; nam, ſi iuſta ratio fuerit, nullum eſt peccatum.

Quæres 5. quonam tempore Officium ſit recitandum?

R. 1. intra 24. diei horas, incipiendo à media nocte.

R. 2. matutinas laudes pridie recitari poſſe horâ circiter quartâ, & juxta quoſdam, tertiâ, licèt hoc nullatenùs in praxi conſulendum aut ſequendum ſit.

Quæres 6. vtrùm inuertens horarum ordinem peccet, v. g. dicendo Veſperas ante Nonã? R. peccare venialiter, niſi habeat legitimam excuſationem, qualis foret iuxta plures Doctores, ſi venerandus aliquis vir eum ad veſperas ſecum recitandas inuitaret.

Quæres 7. an Beneficiarius Chori poſſit recipere diſtributiones ſibi non debitas, cum eas ipſi Capitulum remittit? R. neque licitè neque validè poſſe, quia Concilium Tridentinum hoc dicit ſtatuitque cap. 12. de reformat. ſeſſ. 24.

Digitized by Google

TRACTATUS XXXIII.

LECTIO VNICA

De jejunio Eccleſiaſtico.

QVÆRES 1. in quo jejunij Eccleſiaſtici obligatio conſiſtat? R. vnica ſolùm refectione ſumenda, cum frugali ac moderata collatione horâ competenti, & comedendis tantùm illis cibis quos Eccleſia vel timoratorum conſuetudo permittit.

Dixi 1. in vnica, &c. quia duplicem ſumens frangit jejunium, & grauiter peccat, modò teneatur ad præceptum jejunij; ſed poſt hanc ſecundam refectionem comedens, non peccat niſi carne vel alio cibo non quadrageſimali veſcatur.

Dixi etiam in vnica, &c. vt aduerterē illum qui parùm comediſſet propter materiæ paruitatem, à culpa mortali & etiam veniali excuſandum, ſi comediſſet oblitus eo die jejunandum: quare non ideò putare deberet, vt ſæp

ſit, nullam eſſe tali die jeiunandi obligationem, ſed ita ſe gerere ac jeiunare, quaſi nihil manducaſſet. Nihilominùs ſi comederit manè cibi quantitatem ſerotinæ collationi ſufficientem, conſulendum ipſi eſt, vt vnicam eo die refectionem veſperè ſumat. Quod ſi multùm comederit abſque vlla jeiunii memoria, ſumet veſperi collationem tantùm.

Dixi 2. cum frugali & moderata refectiuncula, quam collationem vulgò appellãt, nimirùm 1. parùm mãducando, ita vt ea non ſit refectio. 2. cibos dũtaxat ſecundæ menſæ comedẽdo; nã illa opinio eſt prorſ⁹ enormis ac periculoſa, quę docet licere tunc ſorbere iuſculũ, aut piſces vel ſimilia comedere, niſi ratio peculiaris occurrat.

Dixi 3. horâ competenti. Vt 1. aduerterem probabiliſſimum eſſe, licet multi reclament, eum, qui notabiliter anticiparet horam prandii ſeu meridiem, grauiter peccaturum, quamuis vſus prandium horâ vndecimâ permittat. 2. poſſe tamen cum iuſta cauſa manè collationem & refectionem veſperè ſumi. 3. collationem illam citiùs quàm horâ quartâ pomeridianâ ſumi non poſſe.

Dixi 4. & in comedendis tantùm cibis, &c. vt obſeruarem 1. potum etiam matutinũ non eſſe contra jeiunium Eccleſiaſticum, quãuis repugnare ſobrietati poſſit. 2. nec alicui⁹ exigui cõdimẽti ſumptionem per modum medicinæ, ita tamen vt eo verè indigeas, neq; tibi blandiaris.

Quæres 2. quinam teneantur ad jeiunium Eccleſiaſticum? R. teneri eos qui nati ſunt annos viginti & vnum completos.

Quæres 3. quinam excuſentur ab eo? R. 1. excuſari illos qui annum ſeptuageſimum, imò

juxta quoſdam Authores, ſexageſimum attigerunt. 2. pauperes qui non habent cibos ad refectionem integram neceſſarios. 3. labore operoſo & moleſto diſtentos, qualis non eſt 1. labor Sartorum & Barbitonſorum, licet aliquis Author hoc dixerit, neque 2. iter eque agentium, niſi quædam circunſtantia peculiaris adfuerit.

Laus Deo ſummè bono, Deiparæ Virgini, omnibuſque Cælitibus.

Digitized by Google

EPITOME CVRSVS THEOLOGIÆ MORALIS

Tomus ſecundus.

TRACTATVS XXII.

De Sacramentis in genere.

Lectio I.

SACRAMENTVM Euangelicæ legis eſt viſibile ſignum inuiſibilis gratiæ à Domino inſtitutum ad noſtram ſanctificationem. Signum eſt id quod ducit nos in cognitionem alterius rei, præter eam quam noſtris ſenſibus repræſentat: duplex eſt; alia enim ſigna vocantur naturalia, quod omnes homines naturaliter cognoſcant quid illa ſignificent; tale eſt fumus reſpectu ignis; & alia dicuntur voluntaria, quod ex hominum placito ſignificent, vt campanæ reſpectu diuinorum Officiorum; talia verò ſigna ſunt Sacramenta quæ ſenſibilia vocantur, quod aliquo ex 5. ſenſibus naturæ percipi valeant.

Digitized by Google

Lectio 2.

Lex naturæ dicitur tempus quod effluxit ab Adamo vſque ad Moyſen: lex ſcripta eſt ſpatium quod interceſſit à lege, quam Moyſes à Deo per Angeli miniſterium acceptam populo Iudaïco tradidit, vſque ad Saluatorem mundi & illius Euangelij promulgationem. Erat in lege naturæ Sacramentum, quo culpa originis delebatur, & conſiſtebat in omni exteriori actu Religionis cum Fide viua erga Deum, qui Meſſiam aliquando miſſurus erat, quo actu parentes Deo ſuos liberos offerebant, quod Deus Adamum, & iſte ſuos paſtoros edocuerant. Erant quoque Sacramenta in lege Moyſis, puta Circumciſio, Agnus Paſchalis, &c. Probabile tamen eſt Circumciſionem iuuaſſe tantùm ad diſtinguendos Iudæos ab alijs populis, ſed non deleuiſſe peccatum originis quod remittebatur eodẽ naturę legis remedio.

Lectio 3.

Sacramenta neceſſaria ſunt, poſitâ eorum inſtitutione, alia quidem neceſſitate medii & alia præcepti, ſunt ſeptem, videlicet Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema-Vnctio, Ordo & Matrimonium; eaq; Saluator inſtituit per poteſtatẽ, quæ à Theologis poteſtas excellentiæ dicitur, propter ipſius diuinitatem.

Lectio 4.

Partes eſſentiales Sacramentorum, iuxta dictionem Theologorum, materia & forma, conciliorum verò, res & verba ſunt. Vocantur materia & forma, propter ſimilitudinem quam habent ad corpora artificialia, v. g. ſellæ materia eſt lignum, & forma eiuſdem ad ſedendum cõpoſiti diſpoſitio: dicuntur res & verba, quod ad

conficienda Sacramenta opus ſit rebus naturalibus, vel propriè, vt aqua, vel impropriè, & proferēda ſint verba propriè dicta, vel quę eorum loco ſint adhibēda, vt nutus in ſacramēto Pœnitentiæ & Matrimonii. Eſt quoq; materia remota, nimirùm res aliqua naturalis vt aqua, & proxima, videlicet actio vel paſſio, vt ablutio, vnctio. Cœterùm Saluator, inſtituendo Sacramenta, determinauit eorum materiã & formam, quę proinde Eccleſia mutare non poteſt.

Lectio 5.

Mutationes quæ contingere poſſunt in verbis Sacramentorum vel ſubſtantiales ſunt vel accidentales. Subſtãtiales ſunt, quando ita mutantur verba, vt ſuam ſignificationem amittant, quod accidere poteſt 5. modis. 1. additione verborum quæ deſtruant verum eorum ſenſum. 2. detractione verbi eſſentialis. 3. graui corruptione alicuius verbi eſſentialis. 4. notabili temporis interruptione. 5. interdũ verbis ęquiuocis. Accidentales ſunt, quando verba formæ parùm dumtaxat immutãtur, ita vt non amittant ſuam ſignificationem, quod 7. modis accidere poteſt. 1. additione verbi quo non deſtruatur ſubſtantia ſignificationis formæ. 2. detractione verbi non eſſentialis. 3. leui corruptione verborum. 4. exiguâ tēporis interruptione. 5. verbis ęquiuocis, cum non habent errorem ſubſtantialem iuxta ſenſum proferentis. 6. tranſpoſitione verborum. 7. vtendo verbis ſynonimis.

Qui omiſiſſet verbũ non eſſentiale, quod tamen eſſentiale per errorem putat, confeciſſet validum Sacramentum, modo habuiſſet intentionem faciendi quod facit Eccleſia, vel quod ipſe facere poterat; ſed non aliter.

Digitized by Google

Lectio 6.

Prima & eſſentialis qualitas Miniſtri ſacramentorum eſt intentio, quæ triplex aſſignatur, nimirum 1. actualis, cum aliquis vult actu Sacramentum conficere cum illud conficit, ſed iſta, quamuis omnium optima, non eſt abſolutè neceſſaria, 2. virtualis, i. ea quæ poſtquam actualis præceſſit, durat in aliquo effectu inchoato virtute intentionis actualis, & iſta ſufficit Sacramentis. 3. habitualis, cum actualem intentionem faciendi aliquid habuiſti, ſed ea in nullo effectu perſeuerat, imò fuit interrupta moraliter, iſta verò non ſufficit.

Eſt quoque intentio abſoluta, cum vis facere Sacramentum ſine vlla intentione appoſita, & conditionata, cum intentioni conditionem apponis, quæ ſi præterita, vel præſens & vera fuerit, validum eſt Sacramentum, ſecùs autem, ſi falſa: ſi verò futura ſit, Sacramentum eſt ſemper irritum, excepto Matrimonio.

Lectio 7.

Altera qualitas Miniſtri Sacramentorum eſt probitas, quæ non eſt eorum valori neceſſaria; ſi tamen illa miniſtret in ſtatu peccati mortalis, & fuerit Miniſter ad hoc deputatus & conſecratus, mortiferè peccat; vnde colligitur, Sacerdotem, qui culpæ lethalis reus, decem hominum Confeſſiones excepit, vel totidem Euchariſtiam dedit, probabiliſſimè decem peccata mortalia commiſiſſe, cum decem Sacramenta contulerit.

Probabilius eſt illos peccare ſolùm venialiter, qui alias functiones Eccleſiaſticas in ſtatu peccati mortalis exercent.

sine

Lectio 8.

Cognoſces grauitatem criminis adminiſtrantium Sacramentum in peccato mortali, ſi attendas grauem iniuriam quam Saluatori, Eccleſiæ, ac ſibi ipſis inferunt: Saluatori quidem, violatione illorum vaſorum quæ ipſius merita continent, & voluptate, quâ ſathanam eius hoſtem capitalem afficiunt: Eccleſiæ verò tùm militanti, quod anſam dent hæreticis ad reiicienda, & fidelibus ad contemnenda Sacramenta, cùm triumphanti, quod eam accidentali gratiâ priuent, & in cauſa ſint, vt numerus electorum non creſcat. Denique ſibi ipſis graue inferunt damnum, 1. ſpirituale, nam pereunt aliis benefaciendo, & cauſa damnationis ſunt pluribus, quod eorum ſupplicium augebit in Inferis: 2. temporale, nam Deus ipſorum dies ideò contrahit, & hujuſmodi violatio eos in contemptionem adducit.

Lectio 9.

Miniſter ſibi conſcius peccati mortalis, volens adminiſtrare Sacramentum, conari debet ſe in gratia conſtituere vehementi contritione, & celebrare volens, Confeſſione ſacramentali. Quamuis non ſit hoc neceſſarium pro peccatis venialibus, eſt tamen conſulendū.

Lectio 10.

Tertia Miniſtri Sacramentorum qualitas, eſt ſpiritus deuotionis. Differunt autem deuotio, habitus, & ſpiritus deuotionis: deuotio eſt pietatis actus exercere cum feruore; habitus eſt, frequenter eoſdem iterare, ſpiritus autem eſt, omnibus quæ ad Dei cultum pertinent delectari. Praxis illius ſpiritus reſpectu Miniſtri conſiſtit in magna deuotione; 1. interiori vt ſit

Digitized by Google

verus adorator in ſpiritu & veritate, eamque obtinere poterit ſtudio ſignificationis rituum, cordis ad Deum erectione ante ac per adminiſtrationem Sacramentorum, & quotidiano examine culparum in hoc genere admiſſarum. 2. exteriori, vt plebem ædificet, augeatque interiorem feruorem; vnicum verò eam comparandi medium eſt, deuotio interior quæ exterioris eſt radix; ſed attende impedimenta quæ ſunt 1. duo externa, videlicet prauum aliorum Sacerdotum exemplum, & vis tentationum Sathanæ, 2. vnum interius, naturæ ſcilicet vitium, quo ſolitas actiones tepidè nec animum in eis ponentes facimus.

Lectio 11.

Sacramenta Moſaïcæ legis conferebant gratiam ſolùm ex opere operantis, i. intuitu ſolius meriti ea recipientium, ſed nouæ legis Sacramenta conferunt gratiam ex opere operato, i. non modò propter bonam diſpoſitionem noſtram; verùm etiam propter opus & actionem à Deo inſtitutam, vt eius miſericordia conferat nobis gratiam ſupra meritum noſtrum, ſingula enim ſunt tale opus quod ſumit efficaciam ſuam à meritis Paſſionis Chriſti.

Quamuis Baptiſmus & Pœnitentia fuerint præcipuè inſtituta pro mortuis ſpirituali morte peccati originalis vel actualis mortiferi, vt eis conferant primam gratiam, i. quæ non ſupponit aliam in ſubjecto, quamobrem appellantur Sacramenta mortuorum; alia verò 5. præcipuè inſtituta ſint pro viuentibus vitâ ſpirituali gratiæ, vt eis conferant ſecundam gratiam, i. quæ ſupponit aliam in ſubjecto,

quam proinde auget, ideoque vocantur Sacramenta viuorum; nihilominus priora conferunt aliquando per accidens ſecundam gratiam, & poſteriora, primam.

Lectio 12.

Gratia ſacramentalis differt ſolùm accidentaliter ab habituali, quatenùs prætetquàm quod ſanctificat animam recipientis Sacramenta, dat ei quædam auxilia particularia, vt finem, ob quem ſingula ſunt inſtituta Sacramenta, obtineat.

Lectio 13.

Character eſt qualitas ſpiritualis diuinitùs animæ infuſa, quâ homo redditur aptus ad recipienda & adminiſtranda Sacramenta, Chriſtianaque munia obeunda. Tria tantùm Sacramenta imprimunt characterem, videlicet Baptiſmus, vt ab Infidelibus, Confirmatio, vt à Chriſtianis ſolùm baptiſatis, & Ordò, vt à laïcis diſcernamur. Character autem eſt indelebilis.

Lectio 14.

Duæ ſunt diſpoſitiones præcipuæ ad ſuſcipienda Sacramenta neceſſariæ. 1. intentio virtualis aut habitualis, vel interpretatiua. 2. vt te idoneum recipiendæ gratiæ reddas: quod tamen intelliges de adultis. Peccatum recipientium Sacramentum ſine diſpoſitione ad gratiam dicitur fictio, quâ per ſufficientem diſpoſitionem ablatâ, recipitur gratia Sacramenti malè ſuſcepti. Vt autem ſcias an Miniſter conferre poſſit indigno Sacramenta, vide Tractatus Euchariſtiæ & Pœnitentiæ.

Digitized by Google

Lectio 15.

Non potes ſine peccato graui petere Sacramentum à Miniſtro, qui validè illud conferre non poteſt, neque à Miniſtro cenſurâ ligato, non tolerato, præterquam in caſu mortis, vel probabili eius periculo: à tolerato verò petere licet ſi egeas Sacramento, vel magnam vtilitatem animæ ſperes, non aliter; idem dices de Miniſtro qui eſt in ſtatu peccati mortalis.

Lectio 16.

Ceremoniæ non ſunt neceſſariæ ad valorem Sacramentorum, ſed ad obediendum Eccleſiæ illas iubenti. Aliæ à Chriſto, aliæ ab Apoſtolis, & aliæ ab Eccleſia inſtitutæ ſunt, 1. ad docendum populum excellentiam & virtutem Sacramentorum, 2. ad reducenda in memoriam præſertim Vitæ ac Paſſionis Chriſti myſteria. 3. ad excitandam deuotionem. 4 ad comprimendum Diabolum. Omittens illas ex contemptu, mortaliter peccat, ſecluſo autem contemptu quædam obligant ſub peccato mortali, quædam ſub veniali tantùm.

Lectio 17.

Res ſacramentales ſunt preces, ablutio ſeu aqua benedicta, & vnctio Regum, panis & alia eſui apta benedicta, Confeſſio ſeu Confiteor, eleemoſyna ſpiritualis & corporalis, benedictio Epiſcoporum & Abbatum conſecratorum. Dicuntur delere peccatum veniale, ſiue propter dolorem paſſim eis adjunctum, ſiue propter Orationes Eccleſiæ, quæ à Deo pœnitentiam impetrant.

Digitized by Google

TRACTATVS XXIII.

De Baptiſmo.

Lectio 1.

BAPTISMVS, externa eſt corporis ablutio ſub certa verborum forma in ſpiritualem regenerationem à Saluatore Chriſto inſtituta ante illius Paſſionem, ſed tempus benè aſſignari non poteſt. Baptiſmi obligatio cœpit à die Pentecoſtes, à quo neceſſarius fuit omnibus neceſſitate medii in re vel in voto.

Alius eſt Baptiſmus aquæ jam definitus: alius ſanguinis, videlicet mori vt tuum Deo teſtificeris amorem, & alius Spiritus ſancti, qui eſt deſiderium Baptiſmi explicitum vel implicitum 1. actus contritionis vel amoris Dei. Adultus autem qui baptiſari non poſſet, ſaluaretur per martyrium vel deſiderium Baptiſmi cum contritione vel amore Dei.

Lectio 2.

Materia remota Baptiſmi eſt aqua naturalis & elementaris, non alia: nam aquæ diſtillatæ vel ex plantis arboribuſque fluentes non ſunt idoneæ Baptiſmo; proxima eſt ablutio, quæ conſiſtit in contactu quo aqua tangit corpus & fluit per illud, ſiue immerſione, aut infuſione vel aſperſione. Vnde colligitur 1. non poſſe quéquam baptiſari glacie, vel niue non liquefactis, vel vnica gutta aquæ, plures enim ſunt neceſſariæ. 2. aquam debere tangere corpus

Digitized by Google

non ſolas veſtes aut capillos. 3. debere tangere partem notabilem, vt caput, pectus, ventrem, &c. nam iterandus foret ſub conditione Baptiſmus, ſi aqua digitum vel pedem tantùm contigiſſet.

Lectio 3.

Forma Baptiſmi eſt, Ego te baptiſo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, amen. Non eſt neceſſarium ad eius valorem, vt perſona Miniſtri exprimatur, ſed perſona baptiſati. Forma nequit eſſe valida ſine expreſſa inuocatione vnitatis eſſentiæ & trinitatis diuinarum Perſonarum.

Lectio 4.

Sacerdos eſt Miniſter Baptiſmi ſolemnis, ſed paſſim mortaliter peccaret baptiſans ſine conſenſu Parochi. Omnis homo aut fœmina in caſu neceſſitatis baptiſare poſſunt, at ſi plures fuerint, dignior baptiſare debet, vt Clericus priuſquàm laïcus, & maſculus ante fœminam; niſi decentia aliud poſtulet, vel fœmina v. g. meliùs calleat formam. Pater aut mater baptiſare poſſunt filium moribundum ſi deſit alius, ſed non aliter. Nullus ſeipſum baptiſare poteſt, neque duo vel tres partialiter alium, videlicet illo fundente aquam, iſto verba proferente. Si plures ſimul baptiſarent, ſingulis aquam infundentibus & formam proferentibus ſine intentione tamen baptiſandi cum aliis partialiter, Baptiſmus eſſet validus, ſed ille qui primus infusâ aquâ protuliſſet formam, ſolus baptiſaſſet. Plures licitè ſimul baptiſari poſſunt in caſu neceſſitatis, ſed non extra illum.

Lectio 5.

Omnis creatura mortali corpore animáque

rationali conſtans baptiſari poteſt. Illa etiam baptiſanda eſt quam probabiliter animâ rationali præditam putas, quod ex eius forma & figura colliges: in dubio baptiſetur ſub conditione.

Conferes diuerſa Baptiſmata ſi fuerint plures animæ, quod probabile eſt ſi fuerint plura capita vel pectora: in dubio baptiſanda eſt perſona diſtinctior abſolutè, & aliæ ſub conditione. Infans baptiſari nequit in vtero matris, niſi quædam corporis pars extra illum exeat: ſed non licet aperire matrem quamuis inſanabili morbo affectam, vt baptiſetur infans; ſi verò mater addicta ſit morti, differendum eſt ſupplicium juxta leges poſt partum.

Infantes nullâ diſpoſitione indigent vt Baptiſmum ſuſcipiant, adulti verò nequeunt validè baptiſari abſque intentione ſaltem habituali, neque licitè ſine fide & attritione ſupernaturalibus.

Baptiſmus metu mortis incuſſo, vel ab homine poſt eum petitum omni ſenſu carente ſuſceptus, eſt validus.

Lectio 6.

Principales effectus Baptiſmi ſunt tres: 1. character. 2. infuſio gratiæ, quæ delet peccatum originale omniaque actualia ſiquæ ſint, efficit membrum Ieſu Chriſti & Filium Dei adoptiuum, denique ſecum omnes virtutes affert. 3. remiſſio totius pœnæ temporalis peccatorum in adultis.

Effectus verò minùs principales ſunt. 1. quod omnem irregularitatem ex delicto, non tamen alias, auferat. 2. hominem ſubjiciat Eccleſiæ.

Digitized by Google

non ſolas veſtes aut capillos. 3. debere tangere partem notabilem, vt caput, pectus, ventrem, &c. nam iterandus foret ſub conditione Baptiſmus, ſi aqua digitum vel pedem tantùm contigiſſet.

Lectio 3.

Forma Baptiſmi eſt, Ego te baptiſo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, amen. Non eſt neceſſarium ad eius valorem, vt perſona Miniſtri exprimatur, ſed perſona baptiſati. Forma nequit eſſe valida ſine expreſſa inuocatione vnitatis eſſentiæ & trinitatis diuinarum Perſonarum.

Lectio 4.

Sacerdos eſt Miniſter Baptiſmi ſolemnis, ſed paſſim mortaliter peccaret baptiſans ſine conſenſu Parochi. Omnis homo aut fœmina in caſu neceſſitatis baptiſare poſſunt, at ſi plures fuerint, dignior baptiſare debet, vt Clericus priuſquàm laïcus, & maſculus ante fœminam; niſi decentia aliud poſtulet, vel fœmina v. g. meliùs calleat formam. Pater aut mater baptiſare poſſunt filium moribundum ſi deſit alius, ſed non aliter. Nullus ſeipſum baptiſare poteſt, neque duo vel tres partialiter alium, videlicet illo fundente aquam, iſto verba proferente. Si plures ſimul baptiſarent, ſingulis aquam infundentibus & formam proferentibus ſine intentione tamen baptiſandi cum aliis partialiter, Baptiſmus eſſet validus, ſed ille qui primus infuſâ aquâ protuliſſet formam, ſolus baptiſaſſet. Plures licitè ſimul baptiſari poſſunt in caſu neceſſitatis, ſed non extra illum.

Lectio 5.

Omnis creatura mortali corpore animáque

rationali conſtans baptiſari poteſt. Illa etiam baptiſanda eſt quam probabiliter animâ rationali præditam putas, quod ex eius forma & figura colliges: in dubio baptiſetur ſub conditione.

Conferes diuerſa Baptiſmata ſi fuerint plures animæ, quod probabile eſt ſi fuerint plura capita vel pectora: in dubio baptiſanda eſt perſona diſtinctior abſolutè, & aliæ ſub conditione. Infans baptiſari nequit in vtero matris, niſi quædam corporis pars extra illum exeat: ſed non licet aperire matrem quamuis inſanabili morbo affectam, vt baptiſetur infans; ſi verò mater addicta ſit morti, differendum eſt ſupplicium juxta leges poſt partum.

Infantes nullâ diſpoſitione indigent vt Baptiſmum ſuſcipiant, adulti verò nequeunt validè baptiſari abſque intentione ſaltem habituali, neque licitè ſine fide & attritione ſupernaturalibus.

Baptiſmus metu mortis incuſſo, vel ab homine poſt eum petitum omni ſenſu carente ſuſceptus, eſt validus.

Lectio 6.

Principales effectus Baptiſmi ſunt tres: 1. character. 2. infuſio gratiæ, quæ delet peccatum originale omniaque actualia ſiquæ ſint, efficit membrum Ieſu Chriſti & Filium Dei adoptiuum, denique ſecum omnes virtutes affert. 3. remiſſio totius pœnæ temporalis peccatorum in adultis.

Effectus verò minùs principales ſunt. 1. quod omnem irregularitatem ex delicto, non tamen alias, auferat. 2. hominem ſubjiciat Eccleſiæ.

Digitized by Google

Lectio 8.

Pœnalitates ſunt defectus & miſeriæ ab hominibus, ex peccato Adæ, contractæ, quarum aliæ ſunt in anima, videlicet 4. hæc, ignorantia, infirmitas, malitia & concupiſcentia; & aliæ ſunt in corpore, vt mors, morbi, &c. quamuis autem Baptiſmus habeat vim auferendi eas, non tamen in præſenti vita, ſed in die reſurrectionis noſtræ auferet, ſi de numero electorum erimus.

Lectio 9.

Baptiſandi ſunt pueri quamprimùm in Eccleſia, nam baptiſantes eos alibi præterquam in caſu mortis, vel probabili illius periculo grauiter peccant, quod parochi attendere debent: excipe dumtaxat filios Regum & Principum ſupremorum. Baptiſato autem puero domi propter hujuſmodi periculum, probabile eſt parentes paſſim peccare mortaliter, ſi curare diu multumque differant vt ei ſolemnes Baptiſmi ceremoniæ adhibeantur.

Lectio 21.

Quadruplex hominum genus non eſt capax muneris patrini. 1. pater & mater infantis qui contraherent impedimentum reddendi ſibi mutuo debitum conjugale. 2. impuberes. 3. Religioſi quos vitæ inſtitutum non patitur curam filiorum luſtralium gerere. 4. qui ſanæ mentis compotes non ſunt.

5. Autem hominum genera eodem officio indigna ſunt. 1. infideles & hæretici. 2. palàm excommunicati vel interdicti. 3. infames & publici peccatores. 4. qui elementa Fidei neſciunt. 5. qui non ſunt confirmati, ſi hoc per ipſos ſteterit. Et omnes iſti nequeunt ſub-

ſtituere alios in ſuum locum.

Illi, qui cum poſſent eſſe patrini, committunt aliis ejuſmodi officium, non contrahunt ſpiritualem cognationem juxta probabiliorem ſententiam, ſed eam contrahit procurator.

Ceremoniæ non ſunt à ſubſtantia Sacramenti, præterquam in perſpicuo mortis periculo diuidendæ, quamobrem baptiſantes puerum ſanum, & Baptiſmi ceremonias vſque ad ſuſceptorum abſentium, vel remotorum aduentum differentes, grauiter peccant.

TRACTATVS XXIV.

De Confirmatione.

Lectio I.

CONFIRMATIO eſt Sacramentum, quo baptiſatus, in fronte à proprio Epiſcopo vngitur chriſmate, ſub certa verborum forma, vt ſpiritualiter ad tuendam Fidem Chriſtianam roboretur. Materia illius remota, eſt chriſma ex balſamo & oleo confectum, quidam Authores putant ſolum oleũ ſufficere poſſe: proxima verò eſt vnctio. Pueri & mente capti ſunt hujus Sacramenti capaces, quod ſolus Epiſcopus proprius conferre licite poteſt, alius enim juxta quoſdam peccaret mortaliter, quamuis alij negent. Cæterùm non eſt neceſſarium neceſſitate medij, ſed probabilius eſt neceſſarium eſſe neceſſitate præcepti, ejuſque culpabilem obmiſſionem fore mortalem.

Lectio 2.

In ceremonia huius Sacramenti adhibetur ſuſceptor pro maſculis, & ſuſceptrix pro fœminis, qui debent eſſe confirmati; nam probabilius eſt eos alioqui non contracturos ſpiritualem cognationem.

Cum ſit viuorum Sacramentum, neceſſaria eſt gratia ſuſcepturo, & optandum foret illum eſſe jeiunum: tondendi quoque ſunt capilli frontis ad vitandam ſancti Chriſmatis irreuerentiam.

TRACTATVS XXV.

De Euchariſtia.

Lectio 1.

EVCHARISTIA eſt Sacramentum ſub ſpeciebus panis & vini corpus & ſanguinem pretioſum Chriſti Domini ad conſeruationem gratiæ ſpiritualem continens. Quamuis habeat diuerſas materias, nimirùm panem triticeum vſualem pro corpore, ac vinum vitis pro ſanguine Ieſu Chriſti, ex illis tamen fit vnum Sacramentum formaliter, aut vna refectio ſpiritualis, quemadmodum panis & vinum vnam ſolùm corpoream refectionem conſtituunt. Poteſt validè, non tamen licitè, conſecrari muſtum aut vinum congelatum.

Lectio 2.

Materia debet eſſe moraliter præſens Sacerdoti, ita vt verè deſignari poſſit his pro-

Digitized by Google

nominibus hoc & hic, non autem vt videatur: non poſſet tamen conſecrari materia Tabernaculo incluſa, poſſet tamen conſecrari Hoſtia pyxidi opertæ incluſa, vel ſub corporalibus aut etiam palla Altaris latens: idem dices de vino lagena dolioue incluſo: Grauiſſimè peccaret conſecrans materiam non præſentem moraliter.

Lectio 3.

Forma Sacramenti corporis eſt, Hoc eſt enim corpus meum; & ſanguinis, Hic eſt enim Calix ſanguinis mei: quæ verba Sacerdos nomine Chriſti ſolùm profert. Vi priorum corpus Domini fit directè realiter præſens ſub ſpeciebus panis, & ſanguis per concomitantiam corporis, in cuius venis cum aiunt continetur, nam hæc verba ſolum corpus ſignificant; vi poſteriorum ſanguis ejuſdem Chriſti directè fit realiter præſens ſub ſpeciebus vini, & corpus per concomitantiam ſanguinis, cujus tantùm mentionem verba faciunt, qui, cum non ſit à corpore diuiſus, ibidem per concomitantiam continetur.

Lectio 4.

Species ſunt accidentia panis & vini, vt color, odor, ſapor, &c. ſub quibus diuinitùs conſeruatis manet ſanctum Domini corpus, deſtructâ omninò panis & vini ſubſtantiâ. poſſunt agere & pati perinde ac ſi dicta ſubſtantia adeſſet. Cum ita ſpecies alterantur, vt ſubſtantia, ſi adeſſet, conuerteretur in aliud, Saluator deſinit eſſe præſens ſub illis; tuncque Deus creat nouam materiam, quæ formam rei ex huiuſmodi ſpeciebus generatæ ſuſcipiat.

Si ſpecies vini conſecrati miſcerentur cum

Digitized by Google

alio vino, Saluator eſſet tantùm ſub ſpeciebus conſecratis.

Lectio 5.

Extat diuinum Communionis præceptum obligans ſub mortali, non ſolùm in articulo vel probabili periculo mortis, ſed etiam aliquoties in vita; quod tempus Eccleſia determinans præcepit Communionem Paſchalem.

Probabilius eſt peccare Iudices non curantes adminiſtrari Euchariſtiam reis ante ſupplicium extremum, niſi bonum publicum vel alia circunſtantia contrarium exigant; ſed tenentur ſemper eis concedere tempus & otium confitendi.

Opinio docens parochum teneri adminiſtrare Euchariſtiam puero annos 7. vel 8. nato periculosè ęgrotanti, qui vſum rationis habet, conſulenda & ad praxim reducenda eſt: quamuis alij Doctores putent non teneri, ſi puer non attigerit eam ætatem quâ ſanus erat communicaturus.

Lectio 6.

Omnes fideles qui ad annos diſcretionis peruenerunt, tenentur, Eccleſiæ præcepto, ad Communionem: illa verò ætas eſt qua ſcies panem hunc cœleſtem à vulgari diſcernere: quod plærumque pueri poſſunt à 10. ad quartum decimum annum. Probabile tamen eſt eos non peccaturos, ſi per vnum vel etiam interdum duos annos differant, de quo paſtores à parentibus conſulendi ſunt. Obligat autem hoc præceptum Paſchali tempore, i. à Dominica Palmarum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè, & quibuſdam in locis à 1 Dominica Quadrageſimæ. In ſua verò Parœcia

communicandum eſt à proprio parocho, vel alio ab eo deputato, & iter agens communicare debet in loco vbi tempore Paſchali fuerit, ſed perſcriptum rei teſtimonium deferet ad parochum ſuum. Simplices Sacerdotes tenentur quidem ad Communionem Paſchalem, ſed non ad celebrandam in ſua Parœcia Miſſam.

Indignè communicans non ~~ſatisfecit~~ huic præcepto; qui verò non communicauit, tenetur probabiliùs communicare quamprimùm, nam parentes debent, ſententiâ Præſulis, ab ingreſſu Eccleſiæ & ſacrâ ſepulturâ priuari.

Lectio 7.

Miſſa eſt nomen latinum, quod venit à verbo mittere; ſiue quia Saluator ad nos mittitur à Patre, illumque Sacerdos offerens ei remittit, vel quia populi preces ad Deum à Sacerdote, aut illius & populi preces ad Deum Angeli miniſterio, vt dicitur in canone, mittuntur: ſiue propter catechumenorum miſſionem poſt Euangelium, nam Diaconus eis altâ voce dicebat ite Miſſa eſt, vel miſſio eſt, Vnde venit totum ſacrificium Miſſam vel miſſionem fuiſſe vocatum, vt dicitur Collecta pro collectione, remiſſa pro remiſſione.

Lectio 8.

Miſſa eſt incruentum ſacri corporis & ſanguinis Ieſu Chriſti ſacrificium, quod in eius mortis & Paſſionis memoriam offertur. Saluator eſſentiam eius inſtituit veſperâ feriæ 5. & Eccleſia ritus. Partes eſſentiales ſunt oblatio, conſecratio & communio.

Lectio 9.

Miſſa tres habet effectus præcipuos; nam 1.

eſt ſacrificium propitiatorium, quod delendo peccata Deum reddit propitium, delet autem mediatè peccata quod à Deo gratiam conuerſionis obtineat. 2. impetratorium bonorum ſpiritualium & temporalium. 3. ſatisfactorium, quia remittit pœnam temporalem peccatis quoad culpam condonatis debitam.

Lectio 10.

Sacrificium Altaris, merito celebrantis ſecluſo, prodeſt ex opere operato, i. ex ſe & infallibiliter, ſi nullus fuerit obex in his pro quibus offertur: ideóque infallibiliter obtinet gratiam quæ poſſit conuertere peccatorem, modo is illam acceptet, eaque vti optimè velit; impetrat bona ſpiritualia, modo non ponas obicem, & temporalia tuæ ſaluti vtilia: remittit pœnam temporalem peccatis debitam, modò fueris in gratia; nam alioqui eſſes incapax illius remiſſionis; in hoc tamen duo ſunt magna diſcrimina inter ſacrificium & Sacramenta: nam 1. iſta conferunt vel augent gratiam immediatè tanquam inſtrumenta à Deo in hunc finem inſtituta, ſed Miſſa ſolùm obtinet à Deo gratiam quâ, ſi cooperari velis, conuerti & peccatorum remiſſionem mereri poſſis, &c. 2. Sacramenta conferunt vel augent gratiam infallibiliter homini benè diſpoſitio, ſed Miſſa ſolùm obtinet à Deo vt gratia offeratur homini qui, licet benè diſpoſitus, poteſt non ei cooperari ſuâ culpâ.

Lectio 11.

Miſſa triplicem habet valorem, nimirùm generalem quem Eccleſia per Sacerdotem publicum ipſius Miniſtrum applicare tum præ-

ſentibus, tum abſentibus cunctis fidelibus intendit: ſpecialem, qui celebranti Sacerdoti obuenit: medium, quem illi pro quibus ſpecialiter celebratur à Sacerdote, percipiunt. Quamuis Deus homo in Miſſa contentus ſit meriti infiniti, valor Miſſæ non ideò eſt intenſiuè infinitus; nam illa non producit effectum infinitum, nec item Euchariſtia; ſed generalis valor eſt infinitus extenſiuè, quia numerus fidelium, licèt multò major eſſet quam nunc ſit, & adſtantium non minuit ejus fructum, quod de valore ſpeciali, vel medio dici nequit.

Lectio 12.

Poteſt offerri Miſſa pro Paganis indirectè, vt cum celebras pro Fidei propagatione, poteſt etiam directè: ſed non pro Schiſmaticis, Hæreticis & excommunicatis, ſiue toleratis, ſiue non toleratis; neque pro paruulis ante rationis vſum defunctis, neque pro damnatis. Offerri verò poteſt pro mortuis fidelibus adultis.

Lectio 13.

Celebranda eſt Miſſa in Eccleſijs conſecratis vel benedictis, non extra illas ſine facultate Epiſcopi, niſi vrgens neceſſitas, vel conſuetudo tolerata id permiſerint. Celebrari quoque non poteſt ſine graui peccato in Capellis priuatis ſine facultate eadem.

Lectio 14.

Eccleſia cuius nomine intelligitur corpus ædis ſacræ ab interiori tecto ad pauimentum, non verò tectum exterius, cam-

panile, ſacrarium quod non eſt vel fuit Capella, 4. modis pollui poteſt, 1. effuſione voluntariâ humani ſeminis, quæ in plebis cognitionem deuenit, licet ſemen non attigerit humum. 2. humani ſanguinis per iniuriam effuſione in Eccleſia: vel cum aliquid in Eccleſia fit, quod eſt cauſa naturalis eiuſmodi effuſionis vel mortis ibidem contingentis.

Lectio 15.

3. Sepulturâ; 1. nominatim excommunicati vel palàm talis habiti, 2. Hæretici, 3. Infideles, non tamen catechumeni vel infantium qui à fidelibus geniti abſque Baptiſmo deceſſerunt, licet ex ſe graue peccatum ſit eos in Eccleſia ſepelire. 4. ſi Eccleſia conſecrata vel benedicta fuerit ab Epiſcopo excommunicato, vel tali habito, Doctores tamen aliqui hoc negant.

Cum acceſſorium ſequatur naturam ſui principalis, Cœmeterium Eccleſiæ pollutæ continens, polluitur, non autem Eccleſia polluto Cœmeterio continens: Cœmeterium autem non continens Eccleſiæ, eâ pollutâ non polluitur. Si duo Cœmeteria fuerint contigua, vno polluto aliud quoque polluitur, niſi murus v.g. eſſet interiectus, quamuis per januam ex vno daretur aditus in aliud.

Si per miſſam Eccleſia polluatur ante canonem, relinquenda eſt Miſſa, non autem ſi poſt canonem inchoatum. Sacerdos celebrans in Eccleſia polluta grauiter peccat, ſed nullam cenſuram incurrit. Eccleſia, cuius pollutio eſt occulta, non eſt reconcilianda, ſecùs autem, ſi pollutio publica fiat, Authores tamen aliqu

hoc negant, ſi ſacrum in ea fiat antequam emanet in vulgus pollutio.

Eccleſia conſecrata reconciliari poteſt à ſolo Epiſcopo, vel ſimplici Sacerdote à Papa deputato : quilibet autem Sacerdos à Diœceſano Præſule deputatus benedictam ſolùm Eccleſiam purificare poteſt.

Lectio 16.

Duo ſunt Altarium genera, 1. fixa & immobilia, quæ de lapide fiunt, & quibus ingens integerque lapis ab Epiſcopo conſecratus ſuperimponitur. 2. portatilia, quæ ſunt petræ conſecratæ mobiles, quibuſcum fieri ſacrum poteſt in altari non conſecrato : neceſſe eſt vt majorem pedis Calicis & Hoſtiæ partem capere poſſint. Probabilius eſt reliquias eſſe conſecrationi Altarium neceſſarias. Celebrans in Altari non conſecrato peccat mortaliter.

Calix ex auro vel argento eſſe debet, aut omninò, vel ſaltem quantùm ad cuppam, quæ tamen intus deaurari debet : poſſet eſſe in caſu veræ paupertatis ex ſtanno. Corporalia ſint tantùm ex linea tela vel cannabea, neque Crux apponenda in medio : vtens in Miſſa corporalibus notabiliter immundis, peccat mortaliter. Paruæ pallæ debent ſolùm eſſe lineæ vt corporalia, & melius eſt vt ſericum eis nòn ſuperimponatur. Præceptum eſt vti burſâ.

Lectio 17.

Peccatum eſt celebrare ſine purificatorio, in cuius medio apponenda eſt Crux : adhibendum quoque velum Calicis. Non licet abſque Miſſali celebrare ſub pœna grauis peccati, quamuis totam Miſſam complectaris me-

moriâ. Conſultius eſt puluinari quàm pulpito vti. Probabilius eſt adhibendas eſſe tres mappas, vel duas, quarum altera ſit duplicata, & ſuperiora Altaris latera vſque ad terram operiat. Sine igne celebrans, grauiter peccat, duo cerei ſunt neceſſarij; nam indecorum eſt vti filis ceratis, quidam tamen Auctores putant ſacrum in vrgenti neceſſitate fieri poſſe cum ſebaceis candelis vel lampadibus. Probabiliſſimum eſt peccari venialiter celebrando ſine Cruce in qua ſit anaglypha Crucifixi effigies, ſi ea poſſit haberi.

Lectio 18.

Crux amictus omninò in eius medio eſſe debet. Non congruit addere cingulo duos funiculos à lateribus pendentes. Communis ſententia docet omiſſionem vnius ex ſacris veſtibus, aut vſum alicuius non benedictæ, materiam ex ſe peccati mortalis eſſe: in neceſſitate poteris adhibere ſtolam pro cingulo vel manipulo, & manipulum modò ſat longum pro ſtola. Probabilius eſt omiſſionem precum quas Miſſale ad ſacras veſtes induendas recitari jubet eſſe tantùm venialem. Non licet ſacrum facere cum piledo abſque diſpenſatione legitima, quam alij Epiſcopum, alij ſolum Papam concedere poſſe dicunt; ſed pileolus intra Canonem deponendus eſt, niſi expreſſam tunc eo vtendi facultatem habens. Mortale peccatum eſt celebrare ſine Miniſtro citra vrgentem neceſſitatem, at ſi ei præuiſæ non curauit prouidere Sacerdos, grauiter peccauit: Numquam verò licet vti miniſterio fœminæ. Contactus Calicum, patenarum, pyxidum, corporalium

& Purificatoriorum ſemoto contemptu & ſcandalo, culpa ex ſe tantùm uenialis eſt: mortalis verò eſſet ille contactus, cum actu in eis venerabile Sacramentum eſt. Prima lotio corporalium & purificatoriorum in aliquo vaſe ad hoc ſolùm deputato facienda eſt à Clerico in ſacris Ordinibus conſtituto, aqua verò in ſacram Piſcinam ab eodem mittenda, tum illa poterunt lauari à piis virginibus aut fœminis, conſultiùs tamen eſſet à Subdiaconis lauari.

Lectio 19.

Epiſcopus non poteſt delegare conſecrationem Altarium, Calicum & patenarum; eſt enim actus ordinis Epiſcopalis: Quidam verò putant Calicem non conſecratum in quo facta eſt Miſſa non egere conſecratione cum tetigerit ſanguinem IESV CHRISTI. Epiſcopus delegare poteſt Benedictionem ornamentorum, quod tamen alij negant. Religioſi habentes priuilegium Apoſtolicæ Sedis, poſſunt benedicere ornamenta ſuarum Eccleſiarum, non aliarum. Mappæ Altaris benedicendæ ſunt; plures tamen opinantur in caſu neceſſitatis celebrari poſſe cum mappis non benedictis: ſed purificatoria, vela & burſa non ſunt neceſſariò benedicenda.

Altare fixum amittit ſuam conſecrationem in . caſibus. 1. ſui deſtructione. 2. notabili fractione lapidis. 3. comminutione aut notabili fractione vel amotione lapidis quo ſepulchrũ ſeu locus vbi ſunt Reliquiæ Martyrum clauditur; Altare verò portatile amittit ſuam conſecrationem in 3. etiam caſibus. 1. no-

tabili fractione, 2. ſigilli reliquiarum amotione, 3. cum amouetur lapis à ligno vti tempore conſecrationis erat incluſus.

Eccleſia ſuam conſecrationem amittit, cum, notabiliter major, v. g. parietum pars eodem tempore diruitur, non autem ſi paulatim diruta reparetur per partes.

Lectio 20.

Conſecratio Calicis perit 1. notabili eius fractione, 2. ſi cuppa intùs deauretur, non autem amiſſo auro diuturni temporis vſu, nam ſemper idem Calix moraliter cenſetur, nec quibuſdam mallei ictibus inflictis ad eum reficiendum. Vtens Calice ſcyphilæo grauiter peccaret. Ornamentorum benedictio perit cum ita fracta ſunt vt ſuam figuram amiſerint, vel vſui priſtino inepta fuerint, ideóque, ſi reficiantur, iterùm benedicenda ſunt.

Eccleſiæ notabiliter collapſæ neque inſtaurandæ, omninò diruendæ ſunt, ibidem Crux erigenda, lapides verò & ligna in alicuius Eccleſiæ vel Monaſterij ædificationem impendenda. Cœtera Eccleſiæ ornamenta inutilia ſunt comburenda, & jactandi cineres in piſcinam, vel alium Eccleſiæ locum, vbi nullus tranſitum habeat.

Lectio 21.

Multò probabilius eſt ſimplices Sacerdotes grauiter peccaturos, ſi non celebrent per integrum annum, tenerique celebrare præcipuis diebus Feſtiuis. Nam licet feria 6. majoris hebdomadæ quacumque ex cauſa citra mortalem culpam celebrare; ſed plures id licere putant feriâ 5. præſertim vbi talis eſt conſuetudo: probabiliſſimum eſt non licere Sabbato

ſancto

ſancto aliam Miſſam facere à Miſſa Officij.

Conſulendum eſt Sacerdotibus vt à celebranda Miſſa interdùm abſtineant ex reuerentia putantes ſe tanto indignos munere ſuumque feruorem augentes.

Lectio 22.

Miſſa dici poteſt ab aurora vſque ad meridiem, & probabilius eſt dici poſſe media hora ante vel poſt; imò citius ob toleratam conſuetudinem, ita in pluribus Eccleſiis celebratur omni tempore Miſſa fundationis hora 5. matutina, & tardiùs ob cauſam rationabilem: poſt Miſſam ſolemnem mediâ Natalis Chriſti nocte celebratam priuatæ Miſſæ dici poſſunt juxta probabiliorem opinionem.

Iejunium naturale eſt abſtinentia totalis à re omni quæ per modum cibi aut potus deglutiri poteſt: quod verò per modum ſaliuæ, aut per incogitantiam deglutimus, non illud frangit, ſecus autem ſi deglutias per modum cibi, quãmuis id ſtatim euacues, vt etiam caryophillum aut cinnamomum ori impoſitum.

Lectio 23.

Paulùm modò fracto naturali jejunio, celebrare non licet etiam ad conſecrationem pro infirmo periculosè ægrotante; ſed, licet ad perficiendum ſacrificium ab alio inchoatum, poſſunt etiam ſumi fragmenta poſt ablutionem reperta.

Lectio 24.

Sacerdos habens conſcientiam peccati mortalis, tenetur confiteri ante celebrationem ſub graui peccato, à quo illum Confeſſario approbato carentem, vrgens neceſſitas, puta ſcandali & infamiæ excuſaret: ſed teneretur

Digitized by Google

elicere contritionis actum. Diſtingue tamen ſcandalum ab admiratione, ſi enim quamdiu plebis admirationem ſolùm timeas, non poteris ſine Confeſsione celebrare.

Lectio 25.

Sufficit Sacerdoti Miſsâ inchoatâ ſe culpæ lethalis reum agnoſcenti, cum ante id non aduertiſſet, elicere actum contritionis; ſed idem & omnis alius qui vrgente neceſsitate celebrauit in tali ſtatu, debent, iuxta Concilium Tridentinum, confiteri quam primùm moraliter poterunt, ita vt rem differre nequeant vſque ad octauum diem. Non eſt tamen eadem ratio Sacerdotis celebrantis in tali ſtatu abſque neceſsitate, quamuis ſacrilegii grauiſsimi reus ſit, quod eum lex ad hoc non obliget, ſed ſolùm cura propriæ ſalutis.

Lectio 26.

Peccat accipiens maius ſtipendium eo quod Epiſcopus vel conſuetudo taxarunt pro ſingulis Miſsis, teneturque reſtituere exceſſum.

Lectio 27.

Sacerdos qui promiſit dicere Miſſam pro aliquo, non poteſt idem roganti alii ſatisfacere pollicendo ſe dicturum pro eo collectam, vel ipſi partem fructus Miſſæ applicaturum. Sacerdos qui accepit ſtipendium pro Miſſa in Altari priuilegiato celebranda, non ſatisfacit alibi celebrando quamuis iconem habeat cui plenaria Indulgentia ſit annexa. Idem qui onere celebrandi pro re vrgente ſuſcepto, notabiliter diſtulit, reus eſt grauis peccati & reſtitutioni ſtipendii obnoxius: quidam tamen videtur in eam propendere

ſententiam, vt quam primum celebret, quod Miſſa prodeſſe poſſit alicui neceſſitati ſpirituali vel temporali benefactoris: idem dices de illo qui differt celebrare pro defunctis, item quoque de illorum hæredibus qui curare differunt vt Miſſæ à teſtatoribus mandatæ celebrentur.

Sacerdos qui accepit ſtipendium à lege vel conſuetudine taxatum pro quibuſdam Miſſis dicendis, peccat, & reſtituere tenetur, ſi committens eas aliis celebrandis, retinet aliquid ex ſingulis ſtipendiis, non autem ſi cum acceperit vltra juſtum ſtipendium, retineat ſibi exceſſum, aliiſque juſtum ſtipendium det, quamuis hoc non ſit conſulendum.

Lectio 28.

Capellanus qui tenetur certis diebus Miſſam Deiparæ vel defunctorum celebrare, non poteſt eam dicere quando rubricæ Miſſalis hoc prohibent, ſed Miſſam diei applicare debet intentioni fundatoris: licet celebrare Miſſas pro defunctis juxta voluntatem fundatorum diebus duplicibus non feſtiuis. Si fundatio jubeat celebrari Miſſam in tali Eccleſia vel Altari, peccat alibi celebrando ſine juſtiſſima cauſa, licet hæredes aſſentiantur, & cum obex fuerit diuturnus, obtinenda eſt ab Epiſcopo diſpenſatio, hæredumque ſi fieri poſſit aſſentio ne inde offendantur; ſuperiori lectione actum eſt de onere celebrandi in Altaribus priuilegiatis. Capellanus qui ſingulis hebdomadis Miſſas aliquot dicere tenetur, poteſt eas anticipatè celebrare, modò nulla circunſtantia obſit.

Digitized by Google

Capellanus qui debet quotidie vel bis aut ter in hebdomada celebrare, tenetur cum ægrotauerit, curare, vt ab alio Miſſæ celebrentur, ſi fundatio id jubeat, vel ſtatuat quod Capellanus eas celebrabit aut celebrare faciet; alioqui non tenetur curare vt Miſſę celebrentur, ſi morbus fuerit breuis puta 15. dierum intra annum, ſecus autem ſi fuerit diuturnus. Ad Epiſcopum non ad Communitates vel Capellanos ſpectat reducere Miſſas quibus ſtipendium juſtum non reſpondet, ad minorem numerum.

Lectio 28.

Sacrum audiendum eſt ſingulis diebus Dominicis ac Feſtiuis, ſub pœna lethalis culpæ, niſi cauſa legitima excuſet, vnum verò audire ſufficit die Natalis Domini. Sacrum audire ſignificat hominem illi eſſe moraliter præſennem, nec enim eſt neceſſarium videre & audire Sacerdotem. Feſta Patroni, & quæ votum communitatis, vel conſuetudo etiam tacitè ſolùm ab Epiſcopo approbata induxerunt, pro omnibus parœcianis, ad Miſſæ auditionem obligant: non autem Feſta quæ coluntur ſolùm à perſonis alicuius ſtatus, illæque non tenentur his diebus audire Miſſam, niſi graue ſcandalum aut juramentum pro ſeruandis ſtatutis præſtitum, vel aliud interuenerit. Præceptum iſtud obligat etiam pueros ante ſeptennium, ſi rationis vſum attigerint: de quo frequenter admonendi ſunt domeſtici ſuperiores, vt pueros in Eccleſiam ducant, vel duci ab iis quibus ipſi fidunt; & ſacro piè intereſſe curent.

Lectio 30.

Peccat mortaliter omittens partem Miſſæ

notabilem, qualis eſt Epiſtola, vel ſecundùm alios Euangelium, venialiter autem, omittens culpâ ſuâ partem quæ non ſit notabilis. Huic præcepto ſatisfieri poteſt audiendo mediam partem Miſſæ duorum Sacerdotum, non quidem ſimul, ſed ſucceſſiuè, v. g. ſi veniens in Templum quando ſancta Hoſtia eleuatur, reliquum Sacrum deinde partem alterius ſacri vſque ad eleuationem audias, hoc tamen citra juſtam cauſam faciens peccat venialiter. Miſſæ intereſſe oportet ſine voluntaria diſtractione animi, & cum exteriori modeſtia, ſecus enim præcepto non ſatisfit, neque probabiliter, confitendo peccata ſua per Miſſam.

Lectio 31.

Vetitum eſt Regularibus prædicare fideles in conſcientia non teneri audire Miſſam parochialem: Synodus verò Tridentina præcipiens parochis in ea ſæpiùs explicare quæ ibi dicuntur & fiunt, ſupponit fideles ei debere intereſſe, ad quod illos hortari poteris declaratione horum 4. emolumentorum. 1. quod ita venerationem & affectum filialem paſtori ſuo & ſpirituali jure diuino Patri exhibeant. 2. eadem officia reddant ſuæ Matri ſpirituali, quæ eſt parochialis Eccleſia. 3. in ea diſcunt Chriſtiani munera videlicet credere, facere & dicere ſeu orare, dies Feſtos ac jejunij, edicta Præſulis, Monitoria & Denuntiationes ante Matrimonium fieri ſolitas, quorum omnium notitia eſt maximi momenti. 4. ibidem magnum meritorum theſaurum accumulant propter plura opera bona hic fieri ſolita.

Lectio 32.

Legitimæ cauſæ ab audienda Miſſa diebus

Digitized by Google

feſtis excuſantes ad 5. capita reuocantur: 1. eſt abſoluta impotentia. 2. impotentia moralis ob periculum probabile incurrendi temporale vel ſpirituale damnum quod tibi tuiſque vel rebus tuis aut proximi times, vt etiam juſtus infamiæ metus.

Lectio 33.

3. Aliqua cenſura, vt ſi fueris excommunicat' vel nequeas audire Miſſam niſi à Presbytero cenſura ligato & non tolerato, aut in caſu interdicti perſonalis localis & mixti, ſed in caſu interdicti localis debes aliò te conferre ad Miſſam audiendam ſi poſſis. 4. repugnantia ſuperiorum domeſticorum; ſed adhibenda eſt temperatio de qua l. 3. tract. 7. 5. conſuetudo ab Epiſcopis tolerata quæ nullum viſibilem & inexcuſabilem abuſum contineat.

Lectio 37.

Effectus Euchariſtiæ ſpectantes ad animam 4. ſunt. 1. ſingulare augmentum gratiæ ob realem i. c. præſentiam. 2. quædam actualis gratia quæ ardentiſſimum Dei amorem, & magnam ſuauitatem mentiſque lætitiam in anima operatur.

Lectio 38.

3. Præſeruatio à peccatis mortalibus. 4. remiſſio venialium ex opere operato, nimirùm in ea feruorem charitatis excitando.

Lectio 39.

Effectus Euchariſtiæ pertinentes ad corpus 4. ſunt. Nam 1. ea illud quodammodò ſanctificat. 2. appetitus ſenſitiui æſtus mitigat. 3. moraliter idem cum Chriſto conjungit. 4. eique jus ſpeciale ad glorioſam reſurrectionem tribuit.

Digitized by Google

Lectio 40.

Reus peccati carnalis vel pollutionis voluntariæ peccat ſaltem venialiter ſi, quamuis præmiſsâ Confeſſione, ſine graui cauſa communicet: ſi autem pollutio fuerit inuoluntaria, ſequatur conſilium prudentis Confeſſarij.

Non jejunus communicare poteſt in duplici caſu. 1. ne ſanctiſſimum Sacramentum veniat in manus Hæreticorum & Paganorum qui ſacrilegè illud violarent. 2. ſi periculosè ægrotans abſque incommodo graui jejunus eſſe nequeat; ſemel autem Viatico ſuſcepto probabilius eſt illud in eodem morbo non poſſe recipi ab homine nòn jejuno.

Lectio 42.

Indigna Communio eſt illa quæ fit cum voluntaria & culpabili affectione praua; quam habent communicantes licet voluntariè perſtent in peccato mortali, eaque grauiſſimum eſt crimen.

Deneganda eſt Communio peccatoribus manifeſtis, ſiue illam occultè, ſiue publicè petant; occultis etiam petentibus occultè, niſi eorum indignitas per Confeſſionem tantùm Sacerdoti nota ſit, non autem publicè petentibus.

Digitized by Google

TRACTATVS XXVI.

De ſacramento Pœnitentiæ.

Lectio 1.

POENITENTIA eſt Sacramentum quo legitimè diſpoſiti remiſſionem peccatorum à Baptiſmo admiſſorum per Sacerdotis abſolutionem recipimus. Vſus virtutis pœnitentiæ quâ deſerendo peccatum conuertimur ad Deum, erat in lege naturæ ac Moyſis, non tamen vſus Sacramenti quod fuit inſtitutum à Saluatore poſt eius Reſurrectionem cum S. Ioanne c. 20. referente in Apoſtolos ſuos inſufflauit, dicens, Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c. cœterum eſt neceſſarium neceſſitate medij acceptum in re vel in voto, i. actu contritionis vel amoris Dei, & formalis propoſiti confitendi, ſi tunc memineris Confeſſionis.

Lectio 2.

Omnia peccata poſt Baptiſmum admiſſa, mortalia, venialia, dubia, vel aliàs ritè confeſſa ſunt materia hujus Sacramenti remota: verumtamen ſola mortalia tàm certa quàm dubia ſunt materia neceſſaria, quamuis dubia declaranda ſint vt dubia,& addenda certi peccati accuſatio,nè nos exponamus periculo efficiendi vt Sacramentum ſit nullum; venialia verò & aliàs ritè confeſſa ſunt materia tantùm ſufficiens. Materia proxima ſunt actus pœni-

Digitized by Google

tentis, videlicet contritio, confeſſio & ſatisfactio.

Forma conſiſtit eſſentialiter in duobus his verbis, Abſoluo te, quorum iſte verus eſt ſenſus, confero tibi gratiam quæ habet ex ſe vim remittendi peccata ſi quæ habeas; non poteſt abſolui abſens, ille tamen abſolui poteſt qui Miſsâ ad Confeſſarium Epiſtolâ, in qua ſua peccata ſcripſerat, de illis ſe coram eodem qui Epiſtolam legit, in genere accuſat.

Lectio 3.

Ad validè abſoluendum neceſſe eſt 1. te eſſe Sacerdotem. 2. habere juriſdictionem. 3. & interdùm Epiſcopi approbationem. Vnde colligitur ſolum Sacerdotem eſſe hujus Sacramenti Miniſtrum, eumque præter ordinis poteſtatem egere juriſdictione vel ordinariâ, quam Papa in vniuerſa Eccleſia, Præſul in ſua Diœceſi, & Parochus in ſua Parochia habent; vel delegatâ, qualis eſt Presbyterorum qui à dictis Paſtoribus deputantur.

Eccleſia tacitè concedit omni Sacerdoti nullâ cenſurâ innodato juriſdictionem delegatam pro venialibus peccatis, vel aliàs ritè confeſſis; expreſsè verò concedit eamdem in articulo vel probabili mortis periculo, cunctis Sacerdotibus etiam cenſurâ innodatis, aut Schiſmaticis, Hæreticis, &c. vt ab omnibus peccatis & cenſuris abſoluant, ſed Presbyter vi ejuſmodi juriſdictionis abſoluens pœnitenti juramento præſtito iniunget, vt, ſi ex morbo conualuerit, ſe præſentet ſuperiori, cui cenſura erat reſeruata, ſubiturus majorem ab eo pœnitentiam, ſi æquum eſſe judicauerit, alioqui dictus pœnitens in ſimilem cenſuram incide-

Digitized by Google

ret; ſed non teneretur adire ſuperiorem, ſi Confeſſionem ſuam repeteret Sacerdoti habenti facultatem abſoluendi ab illa cenſura.

Lectio 4.

A Concilio Tridentino, Sacerdos qui non eſt parochus, non poteſt abſoluere niſi iudicetur idoneus per examen, vel aliàs vt videbitur Epiſcopo loci vbi excipit Confeſſiones; ſed approbatus ab Epiſcopo vnius Diœceſis poteſt abſoluere hominem ſuæ Parœciæ vel Diœceſeos in alia cum hæc iuriſdictio contentioſa non ſit. Clauſula de conſenſu parochi, approbationi appoſita, ſolùm admonet Confeſſorem vt honeſtum illud officium tribuat curioni qui tamen non ideò poteſt ei ſuſpendere iuriſdictionem & approbationem. Regularis, cui Superior ſuus dedit facultatem eligendi Confeſſarium, nullâ factâ mentione approbationis, poteſt confiteri etiam non approbato Sacerdoti, nam Synodus loquitur tantùm de Clericis & laïcis, non autem de Regularibus.

Lectio 5.

Cum Bulla Iubilæi dicit eligi poſſe Confeſſarium quem volueris, approbatum ab Ordinario, probabilius eſt id de Sacerdote approbato ab Ordinario loci & non alio intelligi: quod idem eſt dicendum de Sacerdote pro vna ſolùm Parœcia approbato, qui tempore Iubilæi non poſſet audire Confeſſiones in alia eiuſdem Diœceſeos. Parochus, ſecundùm aliquos, non eget approbatione ad audiendas alibi Confeſſiones, modò parochi locorum aſſentiantur: ſed alii hoc quidem pro Vrbe in qua ſita eſt eius Parœcia, non pro aliis locis

admittunt. Approbatio præſumpta non ſufficit, ſi Epiſcopus non declarauerit rem ſibi gratam fore; v. g. ſi talis Sacerdos in ſua Diœceſi operaretur.

Lectio 6.

Carens facultate abſoluendi quam tamen æſtimatur habere, poteſt validè abſoluere cum tribus his conditionibus. 1. eſt titulus coloratus quem habet is cui ſuperior legitimus dedit iuriſdictionem aut beneficium, ſed collatio fuit irrita propter impedimentum occultum, v. g. excommunicationis, ſimoniæ, &c. vel cum habens iuriſdictionem au beneficium admittit crimen quod illum eis priuat ipſo facto, vel cum ſuperior datam iuriſdictionem reuocauit quod nondùm in eius notitiam venit. 2. eſt. error publicus quo exiſtimetur habere facultatem quam exercet. 3. vt nullum ſit impedimentum contra ius naturale ac diuinum, v. g. ſi mente captus ſit, ſi non eſſet baptiſatus aut Sacerdos. Si vna ex tribus his conditionibus deſit, abſolutio data eſt nulla, cum Eccleſia nolit aut nequeat ſupplere in eo caſu defectum.

Lectio 7.

Qui litteras collationis parœciæ, vel approbationis adulterauit, vel qui ſe approbari curauit alio pro ipſo examinato, vel qui fuit tantùm approbatus per annum, eo iam elapſo non poteſt validè abſoluere defectu tituli colorati. Matrimonium coram laïco qui parochus æſtimatur cum tribus dictis conditionibus celebratum non eſſet irritum.

Digitized by Google

Lectio 8.

1. Qualitas ad licitè abſoluendum eſt vocatio, quæ non à lucri ſtudio, vel temeritate, aut falſo zelo, ſed à Deo prouenjat: quamuis autem melior iſtius vocationis nota plerumque fuerit, ſi te ad hoc Epiſcopus tuus deputet, ille tamen qui ſe non idoneum putat, duo agere tenetur in conſcientia, 1. ei declarare omnem quam in ſe agnoſcit inſcitiam; 2. ſi nihilominus Præſul inſtet, conari magis magiſque ad boni Confeſſarij dotes ſibi comparandas.

Lectio 9.

Confeſſarius præter ſcientiam Sanctorum & Scripturæ ſacræ, debet callere Theologiam Moralem, quæ 8. iſta complectitur. 1. diſcretionem ſaltem in genere peccati mortalis à veniali in caſibus frequentioribus. 2. circunſtantias quæ mutant ſpeciem peccatorum. 3. caſus reſeruatos. 4. & eos qui habent cenſuram annexam. 5. eos qui ad reſtitutionem obligant. 6. peccata in ſingulis hominum ſtatibus frequentiora. 7. diſpoſitiones in pœnitentibus requiſitas vt abſolutione digni ſint. 8. canones pœnitentiale, vt nouerit imponere pœnas pro menſura delictorum: de quibus Confeſſor tenetur ſcire dubitare in caſibus difficilibus, vt conſulat libros vel peritiores Sacerdotes, maximè verò ſuum Præſulem, hancque mediocrem ſcientiam habere cenſetur, cum legit aut capit mediocriter Authorem qui de vniuerſa Theologia Morali tractauerit.

Lect. 10. 11. 12.

Cum fuerint diuerſæ contrariæque opiniones in aliquo caſu, ea quæ ſacris Litteris &

Digitized by Google

Doctrinæ SS. Patrum conformior videtur, amplectenda eſt. Errant qui credunt licere ſequi omnem opinionẽ ab Authorę aliquo traditam.

Lect. 13. 14. 15.

3. Qualitas Confeſſarij eſt paterna charitas erga ſuós pœnitentes. 4. eſt liberatio & vacuitas omnium reſpectuum humanorum. 5. eſt prudentia ſpiritus non mundi. 6. eſt ſapiens experientia quæ victoriâ paſsionum & prauorum habituum, vt idem alios docens, comparatur.

Lectio 16.

Contritio eſt dolor animæ ſummus, ac deteſtatio de ſuis peccatis ob ſupernaturalem cauſam excitata cum firmo propoſito emendationis in poſterum & Confeſſionis. Debet eſſe vniuerſalis reſpectu omniũ peccatorum mortalium; ejuſque motiuum poteſt eſſe vel perfectum, ſcilicet Dei charitas, quæ producit perfectam contritionem, vel imperfectum, ſcilicet metus amittendi Cœlum, vel in barathrum eundi, qui attritionem efficit. Probabilius eſt firmum propoſitum debere eſſe paſſim explicitum.

Lectio 17.

1. Conditio Confeſſionis alterius Sacramenti hujus partis eſt vt illi præmittatur examen conſcientiæ ad quod jure diuino tenemur, non quidem cum omni abſolutè poſſibili diligentia, ſed cum ea quam in re grauis momenti adhiberemus. Qui ſcribere ſcit non tenetur ſua peccata ſcribere vt illa committit, quamuis probabiliſſimè credat ſe non ea recordaturum tempore Confeſſionis: at ſimillimum veri eſt teneri ea ſcribere cum confiteri

vult ſi alioqui probabiliter timeat omiſſionem aliſcuius.

Lectio 18.

Regulariter loquendo tenetur Confeſſarius dimittere pœnitentem qui ſuam conſcientiam non excuſſit, vt eum alio tempore doceat vel curet doceri modum huius examinis, niſi fortè ob ſtuporem & ruditatem ad hoc minimè aptus eſſet. Cœterùm omnia peccata reuocari poſſunt ad decalogum, vt facili ratione conſcientiam excutiat.

Lectio 19.

Qui ſe vero peccatorum dolore ac firmo emendationis propoſito carere agnoſcit, tenetur à Confeſſione abſtinere donec huiuſmodi dolorem ac propoſitum obtinuerit: ſi verò ad illum dolorem ſe pro virili excitauerit, progrediatur vltra; ſi autem hoc agere neglexerit, vel ſe confeſtim excitet ac de huiuſmodi negligentia accuſet, vel modò abſtineat. Eadem eſt ratio examinis; ſi enim diligentiam mediocrem non adhibueris, ſiſte, ſi adhibueris, confitere, omittens ſuperfluam accuſationem.

Lectio 20.

Inquires à pœnitente, qui peccatum mortale per pudorem aut culpabilem obliuionem in ſuis Confeſſionibus omiſit, numerum Confeſsionum & Communionum; ac, ſi fuerit Sacerdos, Miſſarum dictarum & Sacramentorum adminiſtratorum in tali ſtatu; ſunt enim totidem ſacrilegia. Dices ei qui ſuam pœnitentiam non impleuit, vt quam primùm impleat, eamque tollere poteris & aliam imponere ſi generaliter confiteatur.

Lectio 21.

Docebis extemplò pœnitentem qui myſteria ſaluti neceſſaria ignorat, ea verò ignorantem ſuâ culpâ plerumque dimittes.

Lectio 22.

In exordio Confeſsionis interrogandus eſt pœnitens quem ſcis, aut rationabiliter dubitas eſſe in ſtatu peccati mortalis, neque id repones in prioribus Confeſſariis.

Lectio 23.

Caſus, frequentiores in quibus pœnitens cenſetur eſſe in continuo ſtatu peccati mortalis ſunt 1. cum non reſtituit honorem vel rem alterius modò id poſsit. 2. cum in quadam inimicitia perſeuerat nec aduerſarium in gratiam recipere vult: 3. cum in proxima peccati occaſione iacet. 4. & in habitu peccati mortalis, quem expellere prorſus negligit. Præterea expendes ſingulos ſtatus: ecce quædam peccata quæ ad Clericos ſpectant. Si male adepti fuerint Beneficium, vel illud ſine intentione clericalis vitæ acceperint aut retinuerint, ſi Beneficia incompatibilia habuerint, ſi tonſos capillos, coronam & veſtem talarem non geſtent, ſi non reſideant, ſi reditus non bene diſpenſent, ſi Beneficia reſignent in fauorem indignorum, ſi ſe officio Vicarii aut Confeſſoris abſque ſufficienti doctrina immiſceant.

Lectio 24.

Confeſſarius tenetur monere pœnitentem, quem mali ſtatus in quo verſatur conſcientia ſtimulat, quique ab eo conſilium petit, aut qui culpabili eiuſdem ſtatus ignorantiâ laborat, tenetur inquam, licet prouideat, vel dubitet monitionem non

profuturam: ſi verò dicti pœnitentis ignorantia fuerit inculpabilis, tenetur eum monere cum ſperat fructum, quem ſi non ſperet, ac res ſit contra jus naturale aut diuinum, probabilius eſt teneri admonere, ſecùs autem, ſi fuerit contra jus humanum, niſi boni publici interſit, v. g. propter ſcandalum.

Lectio 25.

Integritas Confeſſionis, quæ conſiſtit in declaratione omnium peccatorum quoad numerum & ſpeciem, vel eſt materialis, cum nullum peccatum ſiue per obliuionem, ſiue ob aliam cauſam omittitur; vel formalis, cum declaramus omnia quæ hic & nunc declarare tenemur, quamuis omittamus aliqua per obliuionem vel ob aliam juſtam cauſam. Tenemur ad Confeſſionis integritatem, nec enim dicere ſufficit te ſæpiùs admiſiſſe peccatum, ſed oportet numerum declarare quantùm præcisè poteris.

Lectio 26.

Qui confitetur plura vel pauciora peccata quàm verè commiſerit, quod non applicauerit animum ad examen, grauiter peccat: ſed ille, qui cum per tempus debitum cogitauerit, præcisè ſuorum peccatorum numerum ſcire non poteſt, ſatisfacit dicendo ſe toties ſingulis menſibus, hebdomadis ac diebus ea circiter admiſiſſe.

Lectio 27.

Non oportet confiteri circunſtantias impertinentes, ſeu quæ nihil attinent, neque minuentes, niſi propterea mortale peccatum fiat veniale, neque notabiliter aggrauantes, ſed ſolùm illas quæ mutant ſpeciem peccatorum.

Satis eſt declarare actum præcipuum peccati, ſine Confeſſione actuum præcedentium, qui ad eum quaſi naturaliter præpararunt, & ſubſequentium, modò continenter ſine interruptione notabili facti ſint.

Lectio 28.

Integritas virtualis ſufficit in duplici caſu. 1. eſt impotentia phyſica, vt ſi pœnitens loqui non poſſit, tuncque dans coram Presbytero ſigna doloris & voluntatis confitendi, ſimpliciter abſoluendus eſt; dans verò ſigna ejuſmodi abſente Sacerdote, cum conditione. 2. eſt moralis impotentia, quæ tempore peſtis vel naufragij accidere poteſt, tuncque Presbyter abſoluet pœnitentem poſt vnius vel alterius peccati confeſſionem, vt alios audire poſſit: ad eandem reducitur periculum damni quod tibi vel alij metuas. Sed hoc intelligendum eſt ſi nequeas adire alium Sacerdotem: aliqui idem aſſerunt ſi non poſſis declarare peccatum tuum ſine manifeſtatione complicis, tutior tamen eſt opinio contraria.

Lectio 29.

Per verecundiam tacens peccatum etiam veniale quod erroneè putat eſſe mortale, peccat mortaliter. Grauitas criminis per verecundiam omittentium peccatum mortale cõſiſtit, 1. in eo quod mentiantur inſigniter Spiritui ſancto. 2. ſacrilegiũ admittant. 3. id repugnet ſanctæ humilitati quam fideles in ſacramento Pœnitentiæ magno cum fructu exercent. Fontes hujus verecundiæ ſunt vel interiores nimirùm deſiderium bonæ exiſtimationis, & timor confuſionis, quæ duo à ſuperbia oriuntur; vel exteriores, ſcilicet diabolus, proximus & in-

Digitized by Google

terdùm Confeſſarius imprudens cum os de-prauando, exclamando, ſpuendo, &c. cauſa eſt cur pudeat pœnitentem ſua declarare peccata. Cœterum fidelis cogitare debet peccatum eſſe quidem in commiſsione probroſum & fœdum, ſed in pœnitentia Deo nobiſque honorificum.

Lectio 30.

Abſoluendus eſt pœnitens qui interrogatus negat ſe cõmiſiſſe crimen quod ex audita complicis illius Confeſsione ab eo cõmiſſum eſſe Confeſſarius nouit: ſi verò Confeſſarius aliâ id viâ nouerit, de hoc tamen ipſi non conſtet, aut veriſimile ſit pœnitentem alibi eſſe confeſſum, abſoluet etiam tunc pœnitentem, ſecus autem dimittet ne abſoluat indignum. Dicenti credendũ eſſe pœnitẽtibus reſpondebis affirmatiuè in caſu dubio, non autem certô, nec enim Cõfeſſarius eſt ſolùm Iudex, ſed etiam pater & Medicus, ideóq; ſalutem pœnitentium curare debet.

Lectio 31.

4. Conditio bonæ Confeſsionis eſt fidelitas i. vt ſine mendacio peccata mortalia & venialia declarentur. nam ſe accuſans de maiori numero peccatorum mortalium quàm commiſit, vel de peccato mortali dubio tanquam certo, vel de certo tanquã dubio, grauiter peccat, niſi bonâ fide vel inculpabili ignorantiâ excuſetur. Mentiens verò circa peccatum veniale peccat venialiter, niſi ſe tantùm de peccato veniali accuſet, nam tunc mortaliter peccat quod ſit cauſa irriti Sacramenti.

Negans ſe commiſiſſe peccatum aliàs ritè confeſſum, non peccat, niſi credat aut dubitet Confeſſarium ob iuſtam cauſam interrogare, tunc enim ęgrè à peccato mortali excuſaretur,

lapſus in grauiſsimum crimen dimiſſo hoc vice ordinario Confeſſore poteſt adire alium, niſi adſit malus animus, puta ſi fiat ne aſtringaris ab ordinario Confeſſore ad proximam peccati occaſionem deſerendam.

Lectio 32.

Superbè confitetur qui dicit peccata ſua gloriando, & ita peccatum jactantiæ committendo: ille verò ſine humilitate confitetur qui declarat peccata non ſeruando leges humilitatis quæ vel interior vel exterior eſt; illa conſiſtit in duobus, 1. reſpectu intellectus, vt te inſignem peccatorem eſſe cognoſcas, neque peccata tua, in alium trajiciendo excuſes. 2. reſpectu voluntatis, vt te à Confeſſario peccatorem æſtimari gratum habeas; vtque iudicium & placitum tuum in omnibus eidẽ ſubjicias, maximè quantùm ad dilationem abſolutionis. Exterior verò conſiſtit in tribus. 1. quantũ ad corporis ſitum, vt pœnitens ſit flexis genibus, junctis manibus, oculis demiſſis, ac vultu modeſtè versò, ita vt Confeſſarium non intueatur coram. 2. vt non geſtet gladium & calcaria, vt pectus non oſtendat, neq; veſtimentis nimium lautus ſit. 3. vt reuerẽter loquatur.

6. Conditio eſt breuitas, & 7. perſpicuitas, ne velet peccata ſua verbis ambiguis & obſcuris.

Lectio 33.

Obligatio iterandæ Confeſſionis oritur vel ex parte Cõfeſſarii, vel ex parte pœnitẽtis, cum ex alterutra parte aliquid eſſentiale defuit, ac proinde illa irrita fuit. 5. verò eſsẽtiales defect⁹ ex parte Sacerdotis eſſe poſsũt. 1 ordinis. 2. iuriſdictionis & approbationis. 3. intẽtionis. 4. formę 5. attẽtionis, cũ Sacerdos nõ audiuit vel in-

tellexit quæ dicebantur à pœnitente : Et in hoc poſteriori caſu, ſi pœnitens id nouerit in Confeſſione, tenetur integram Confeſſionem repetere ob malam fidem; ſed ſi tantùm peractâ Confeſſione agnouerit, ſufficit vt de peccato à Sacerdote non intellecto ſe accuſet.

Lectio 34.

Eſſentiales defectus ex parte pœnitentis ſunt tres : 1. grauis ante Confeſſionem in diſcuſſione conſcientiæ negligentia. 2. defectus doloris ad quem affectus ſeu complacentia ad proximam occaſionem peccati reuocatur. 3. defectus integritatis Confeſſionis. Ille qui non dixit numerum peccatorum ſuorum in præteritis Confeſſionibus, non tenetur probabiliter, eas repetere, ſi egerit bonâ fide inculpabiliter ignorans hoc eſſe neceſſarium; & imperitus vel negligens Confeſſarius id ab eo non quæſierit : ſed repetere tenetur ſi ſuâ culpâ v.g. negligentiâ aut culpabili ignorantiâ non declarauerit. Ille qui dicto numero peccatorum ſuorum meliori modo quo potuit, deinde plura ſe commiſiſſe agnoſcit, non tenetur Confeſſionem repetere : at ſi præcisè dixerit certum numerum, tenetur explicare vices quas omiſiſſe aduertit; ſi verò addidiſſet hæc verba plus minuſve, ad nihil obligatur, niſi numerus peccatorum omiſſorum nimius foret; contra ſi aduertat ſe accuſaſſe de majori numero peccatorum quam commiſerat, ad nihil etiam tenetur cum egit bonâ fide, ſed tenetur Confeſſionem repetere, ſi hoc ſuâ culpâ contigerit, v.g. quod noluerit excutere conſcientiam.

Qui voluntariè omiſit in ſua Confeſſione peccatum mortale quod ſolùm veniale quam-

uis per culpabilem ignorantiam putabat, certò illud in Confeſſione declaraturus ſi mortiferum credidiſſet, non tenetur eam repetere, ſed tantùm declarare peccatum omiſſum. Multò probabilius eſt cõfeſſum inualidè, quod de induſtria peccatum mortale ſiluerit, teneri repetere Confeſſiones omnes quas bonâ fide oblitus, ſacrilegij fecit.

Lectio 35.

Forma hujus Sacramenti conſiſtit eſſentialiter in duobus his verbis, Abſoluo te. Abſolutio conferri nequit abſenti, nec ſcripto aut ſignis. Presbyter qui per obliuionem, vel ob aliam cauſam non abſoluit pœnitentem, debet extemplò abſoluere moraliter præſentem, ſi verò abſit eumque male defectu juriſdictionis abſoluerit, debet, eâ obtenta, illum, ſi fieri poſſit, admonere, vel ſolerter ad ſe aduocare, & poſtquam ſe in genere de peccatis ejuſmodi Confeſſionis accuſauerit, abſoluere; ſi autem hoc ſine ſcandalo vel graui damno fieri nequeat, nihil curet, illa enim peccata remittentur in prima Confeſſione vel receptione alterius Sacramenti: excipiendus tamen eſt vnus caſus, videlicet ſi dictus pœnitens nullum aliud Sacramẽtum recepturus eſſet, tuncque monendus foret neceſſariò.

Lectio 36.

Confeſſarius debet abſolutionem differre pœnitenti quem eâ judicat indignum propter defectum veri doloris & ſinceri emendationis propoſiti: quod prudens Confeſſarius ex notis iſtis conjiciet. 1. ſi pœnitens, licet ampliùs ſe non peccaturum conteſtatus, reciderit in peccatum, nec ſteterit promiſſis, idque ſemel

iuxta Caietanũ, vel ſemel atque iterum iuxta alios. 2. ſi contritus non fuerit, quod colligitur ex modo confitendi, velandi & cõferendi culpas ſuas in alios. 3. ſi habeat ingeniũ valde ad malum procliue; ex quibus aliiſq; circunſtãtiis probabiliter coniicies prauam eius affectioné. Eadem eſt ratio Confeſſarii qui numquam huius pœnitentis Confeſſionem audierat, maximè ſi fuerit ab alio Confeſſore ſine abſolutione dimiſſus; tot tamen doloris, ac ſinceri propoſiti ſigna dare poterit, vt bene de illo ſperare, eumque abſoluere liceat.

Caſus in quibus plerumque ſuſpendenda eſt abſolutio, reuocantur ad 4. videlicet 1. inimicitiam. 2. reſtituendi obligationem. 3. peccata habitus. 4. occaſionem proximam.

Lectio 37.

Duo ſunt genera occaſionis proximæ. 1. ex ſe vel abſolutè proxima eſt, vt habere fœminam cum qua pecces etiamſi tantùm ſemel aut bis per menſem, nam contraria ſententia, ſi quæ ſit, deplorandus error eſt. 2. non eſt ex ſe proxima, ſed reſpectu quorumdam, vt aliquam actionem vel artem exercere, in qua, tametſi ex ſe indifferẽti ac licita, Deum à longo tempore offendis ac fere certus es offenſurum te ſemper.

Lectio 38.

Tenemur ſub peccato dimittere quam primum occaſionem ex ſe proximam, ſi verò non poſſimus, decernere firmiter non amplius offendere Deum, & ad opus redigere conſilia prudentis Confeſſarii, qui ſuſpendet abſolutionem pœnitenti recuſanti, vel negligenti ea ſequi.

Digitized by Google

Lectio 39.

Confeſſarius debet obſeruare tria erga eos qui ſunt in occaſione proxima reſpectiua. 1. ſemel iterumque illos abſoluet, pręſcribendo eis bona remedia, ſi putet illis verum dolorem ac firmum propoſitum non deeſſe. 2. ſi poſt hæc recidant, negabit eis abſolutionem donec reſipiſcere videat. 3. debet eis conſulere vt huiuſmodi officia deſerant.

Lectio 40.

Munus Confeſſoris ad differendam abſolutionem obligat; quia 1. tenetur eſſe diſpenſator fidelis myſteriorum Dei. 2. debet ſolùm abſoluere bene diſpoſitos, tales autem eſſe cognoſcet ſolâ dilatione abſolutionis, tunc enim videt fructus verborum pœnitentis. 3. præpropere abſoluendo aliena in ſe peccata recipit.

Lectio 41.

Bona huius dilationis ſunt, 1. experimentalis ſcientia mali offenſæ Dei. 2. præſeruatio à relapſu. 3. labor quo prauos habitus delere nitimur.

Lectio 42.

Præproperæ abſolutiones valde nocent, quod ſint pœnitentibus occaſio relapſus in crimen, efficiuntque vt pœnitens non ampliùs cogitet de placando Deo, lugendis peccatis, & eorum affectionibus delendis.

Lectio 45.

Pœnitens qui non vult ſe diſponere ad dignè ſuſcipiendam abſolutionem, dimittendus eſt, quantumuis licet ſcandalum immineat, eum verò qui non ſtetit promiſsis, quemque non ſtiturum times abſoluere po-

teris cum dat veræ contritionis indicia , & ægrè illius infamia vitaretur. Cœterùm Confeſſarius dimittens pœnitentem , recitabit ſuper eum Miſereatur , eique ſigno Crucis benedicet , illa enim adſtantes interpretantur abſolutionem.

Lectio 46.

Semper Eccleſia Catholica ſperauit obeuntium in ſtatu pœnitentium & catechumenorum ſalutem.

Lectio 47.

Quamuis parochus aut Vicarius magis teneatur audire Confeſsiones quàm ſimplex Sacerdos ; multò probabilius eſt ambos æquè obligari ad abſoluendum pœnitentem rectè diſpoſitum.

Opinio probabilis eſt illa quæ nititur grauibus Authoribus,& bonis in praxi rationibus id eſt 1. quæ non repugnant Euangelio, ſacris Canonibus & ſanctis Patribus. 2. non blandiuntur pœnitentibus. 3. quas coram Deo legitimas fore cenſemus.

Confeſſor ſciens varias eſſe opiniones,illam ſequi debet quam penſatis prudenter circunſtantiis meliorem ſecundùm Deum judicat : ſed pœnitentis opinio, quæ licet Authorem aliquem habeat, ſuſtineri nequit, rejicienda eſt: ſi verò aliquatenùs valeat ſuſtineri, eum hac vice abſoluet, beneque faciet ſi dicat illi non ampiius à ſe abſoluendum niſi deſerat hujuſmodi opinionem.

Lectio 48.

Superiores Eccleſiaſtici jus habent ſibi reſeruādi abſolutionem peccatorum mortalium , externorum, & plerumque conſummatorum in

in ſua iuriſdictione, reſeruatio quamuis illicita non eſſet irrita.

Lectio 49.

Qui ſibi caſus reſeruarunt, habent ordinariam poteſtatem ab iis abſoluendi, vt etiam illorum ſuperior, qualis eſt Papa reſpectu Epiſcopi ob plenitudinē ſuæ poteſtatis, & Archiepiſcopus reſpectu ſui ſuffraganei in caſu viſitationis vel appellationis. Epiſcopus fere ſemper abſoluere poteſt à caſibus Papę reſeruatis, dupliciter. 1. quia Concilium Tridentinum dat Epiſcopis facultatem abſoluendi per ſe ipſos aut Vicarium in foro conſcientiæ ab omnibus caſibus ſanctæ Sedi reſeruatis qui non ſunt publici, hoc eſt maiori parti communitatis Parœciæ vel Vrbis noti. 2. ius canonicum permittit Epiſcopis vt eos qui Clericum percuſſerunt abſoluant, cum propter legitimum impedimentum ad Papam venire non poſſunt: tale verò impedimentum eſt magna infirmitas, ſenectus, inopia & his ſimilia, quæ iuxta viri prudentis arbitrium excuſant quo minùs Romam eant, nec enim ipſi etiam diuites mittere tenerentur; Doctores verò id extendunt ad cœteros caſus Apoſtolicæ Sedi reſeruatos, quod non ſit potior iſtius ratio quàm aliorum. Epiſcopus lapſus in caſum Papæ reſeruatum poteſt abſolui à Confeſſario quem elegerit vt ipſe ſibi ſubditum abſoluere poſſet. Omnes caſus Papæ reſeruati habent excommunicationem annexam, quamobrem eâ ſublatâ poteſt quilibet Sacerdos à peccato abſoluere: ſed non eſt eadem ratio caſuum ab aliis Epiſcopis reſeruatorum.

Digitized by Google

teris cum dat veræ contritionis indicia, & ægrè illius infamia vitaretur. Cœterùm Confeſſarius dimittens pœnitentem, recitabit ſuper eum Miſereatur, eique ſigno Crucis benedicet, illa enim adſtantes interpretantur abſolutionem.

Lectio 46.

Semper Eccleſia Catholica ſperauit obeuntium in ſtatu pœnitentium & catechumenorum ſalutem.

Lectio 47.

Quamuis parochus aut Vicarius magis teneatur audire Confeſsiones quàm ſimplex Sacerdos; multò probabilius eſt ambos æquè obligari ad abſoluendum pœnitentem rectè diſpoſitum.

Opinio probabilis eſt illa quæ nititur grauibus Authoribus, & bonis in praxi rationibus id eſt 1. quæ non repugnant Euangelio, ſacris Canonibus & ſanctis Patribus. 2. non blandiuntur pœnitentibus. 3. quas coram Deo legitimas fore cenſemus.

Confeſſor ſciens varias eſſe opiniones, illam ſequi debet quam penſatis prudenter circunſtantiis meliorem ſecundùm Deum judicat: ſed pœnitentis opinio, quæ licet Authorem aliquem habeat, ſuſtineri nequit, rejicienda eſt: ſi verò aliquatenùs valeat ſuſtineri, eum hac vice abſoluet, beneque faciet ſi dicat illi non ampliùs à ſe abſoluendum niſi deſerat hujuſmodi opinionem.

Lectio 48.

Superiores Eccleſiaſtici jus habent ſibi reſeruādi abſolutionem peccatorum mortalium, externorum, & plerumque conſummatorum

in

in ſua iuriſdictione, reſeruatio quamuis illicita non eſſet irrita.

Lectio 49.

Qui ſibi caſus reſeruarunt, habent ordinariam poteſtatem ab iis abſoluendi, vt etiam illorum ſuperior, qualis eſt Papa reſpectu Epiſcopi ob plenitudinẽ ſuæ poteſtatis, & Archiepiſcopus reſpectu ſui ſuffraganei in caſu viſitationis vel appellationis. Epiſcopus fere ſemper abſoluere poteſt à caſibus Papę reſeruatis, dupliciter. 1. quia Concilium Tridentinum dat Epiſcopis facultatem abſoluendi per ſe ipſos aut Vicarium in foro conſcientiæ ab omnibus caſibus ſanctæ Sedi reſeruatis qui non ſunt publici, hoc eſt maiori parti communitatis Parœciæ vel Vrbis noti. 2. ius canonicum permittit Epiſcopis vt eos qui Clericum percuſſerunt abſoluant, cum propter legitimum impedimentum ad Papam venire non poſſunt: tale verò impedimentum eſt magna infirmitas, ſenectus, inopia & his ſimilia, quæ iuxta viri prudentis arbitrium excuſant quo minùs Romam eant, nec enim ipſi etiam diuites mittere tenerentur; Doctores verò id extendunt ad cœteros caſus Apoſtolicæ Sedi reſeruatos, quod non ſit potior iſtius ratio quàm aliorum. Epiſcopus lapſus in caſum Papæ reſeruatum poteſt abſolui à Confeſſario quem elegerit vt ipſe ſibi ſubditum abſoluere poſſet. Omnes caſus Papæ reſeruati habent excommunicationem annexam, quamobrem eâ ſublatâ poteſt quilibet Sacerdos à peccato abſoluere: ſed non eſt eadem ratio caſuum ab aliis Epiſcopis reſeruatorum.

Digitized by Google

Lectio 50.

Superior poteſt ſacramentaliter abſoluere à ſolis peccatis reſeruatis, & mittere pœnitentem ad alium Confeſſarium, vt à reliquis abſoluatur: 1. cum ita impeditur vt non poſſit omnia peccata, ſed ſolùm caſus reſeruatos audire. 2. cum expedit nullum ab eo Confeſſarium delegari propter rationem aliquam ſingularem. 3. cumque pœnitens eſt in quadam morali neceſſitate hic & nunc confitendi: ille verò ſic abſolutus non teneretur iterum ea peccata declarare Confeſſario cui non reſeruata confiteretur, hæc Confeſſio eſt formaliter integra, quod in certis caſibus ſufficit ex dictis.

Lectio 51.

Cum vrget grauis neceſſitas extra mortis articulum, potes abſoluere indirectè à caſibus reſeruatis, & directè à non reſeruatis, imperando pœnitenti vt iterùm ea ſuperiori vel alij ab eo delegato confiteatur, idque licet caſus habeat cenſuram annexam: ille autem pœnitens teneretur hoc declarare ſimplici Sacerdoti qui facultate abſoluendi careret, ſi non poſſet adire ſuperiorem, vt indirectè ab eo caſu abſolueretur.

Lectio 52.

Qui per 15. dies Iubilæi commiſit peccatum reſeruatum, ab eo poteſt abſolui: ſed probabilius eſt non poſſe cum primâ hebdomada lucratus eſt Iubilæum, & ſecundâ peccatum ejuſmodi commiſit. A caſibus reſeruatis abſolui tempore Iubilæi non poteſt qui lucrando Iubilæo neceſſaria præſtare non vult: ſi tamen ſecundo Sabbatho mutaret voluntatem, alij

poſſe abſolui negant, alij verò concedunt, modò Confeſſarius in Iubilæo præſtanda mutet in alia pia opera.

Lectio 53.

Ille qui præſtitis aliis Iubilæo lucrando neceſſariis, confitetur ſub finem 15. dierum, eique abſolutio differtur ob iuſtam cauſam; probabiliter abſolui poteſt à ſuis caſibus reſeruatis poſt 15. dies exactos, modò ſuam Confeſſionem per Iubilæum incœpiſſet; quamuis Doctores aliqui dicant teneri Confeſſarium ab eo tunc reſeruationem auferre, illum à cenſuris per Iubilæum abſoluere, & dimittere ád integram Confeſſionem poſt 15. dies audiendam: ſed ſi pœnitens ejuſmodi poſt 15. Iubilæi dies exactos in nouum caſum reſeruatum incideret, probabiliꝰ eſt ab eo tunc abſolui non poſſe.

Qui tempore Iubilæi, citrà ſuam culpam, reſeruatum peccatum ſiluit per obliuionem, poteſt abſolui à Confeſſore ordinario poſt dictum Iubilæum, non autem, ſi obliuio fuerit valde culpabilis; idem dices de illo qui omiſit peccatum reſeruatum, confitendo extrà Iubilæum ſuperiori, vel alij facultatem habenti.

Lectio 54.

Peccati reſeruatio tolleretur, quamuis Confeſſio facta ſuperiori vel eius delegato irrita eſſet.

Si ponamus te confiteri poſſe extrà tuam Diœceſim, potes in alia abſolui à caſibus reſeruatis in tua, ſed non potes abſolui à caſibus ibidem reſeruatis, quamuis in tua reſeruati non ſint.

Lectio 55.

Confeſſarius tenetur ad ſigillum Confeſſionis, iure naturali, diuino & Eccleſiaſtico: idem

dic de ſcientibus peccatum alterius occaſione Confeſsionis; & probabilius eſt interpretes & illos qui repertam alterius Confeſsionem ſcriptam legerunt ad idem obligari.

Violatio ſigilli eſt mortalis ex ſe, quamuis ſolum veniale peccatum detegeretur, & adſtantes ignorarent eius notitiam per Confeſſionem habitam, continet 2. peccata, alterum contra iuſtitiã, & alterum contra religionem.

Lectio 56.

Ille frangit ſigillum qui loquitur de peccato quod ſolùm nouit per Confeſsionem, quamuis omnibus eſſe notum aduertat, non verò ſi ſcat illud per aliam viam, niſi aliquid ex notitia per Confeſsionem habitâ profectum addiderit. Probabilius eſt omnia quæ dicta ſunt ad explicanda peccata etiamſi non eſſent ad hoc neceſſaria cadere ſub ſigillum, niſi eſſent omninò remota, ſed locutio de rebus eiuſmodi ſemper eſt periculoſa.

Laïcus qui ſe fingens eſſe Presbyterum audiuiſſet Confeſsionem alicuius, teneretur ad ſigillum, non verò Sacerdos cui dixiſſes, hoc tibi ſub ſigillo Confeſsionis declaro, quamuis ad illud obligari putares, vel cui confeſſus eſt aliquis peccatum non vt eius abſolutionem obtineat, ſed vt ipſum ad malum inducat.

Lectio 57.

Confeſſarius dicens in tali loco eſſe malos aut vſurarios, &c. non frangit plerumque ſigillum, ſi locus fuerit amplus, ſed frangit, ſi locus exiguus fuerit, detractor etiam eſt ſi de communitate agatur. Dicens ſe aliquem non abſoluiſſe frangit ſigillum cum eæ ſunt circunſtantiæ vt ideò daretur occaſio ſuſpicandi, ac

male exiſtimandi de pœnitente. Quamuis de aliquo dicere illum habere dumtaxat peccata venialia, non ſit ex ſe contra ſigillum, poteſt tamen eſſe reſpectu aliorum, vt ſi auditâ trium hominum Confeſſione, hoc de vno ex illis diceres, vel eum ore pleniore laudares. Non potes ſine licentia pœnitentis loqui cum illo de ipſius peccatis: excuſaris quoque à declarando peccato in audiendis Confeſſionibus admiſſo, cùm nequis illud explicare, niſi prodas pœnitentis peccatum, tunc verò eniti debes vt Confeſſarium alium reperias cui pœnitens ſit ignotus.

Lectio 58.

Confeſſarius notitiâ per Confeſſionem habitâ vti non poteſt abſque licentia pœnitentis, ſi periculum ſit ne aliquatùm eius peccata manifeſtet quamuis de clade totius mundi agatur; monere tamen generatim poteſt eos quorum intereſt vt ſibi caueant, poteſt etiam non ire ad talem locum, vel denegare gladium, ſi per Confeſſionem didicerit aliquod ſibi damnum inferendum, ſed ſuam agendi rationem prudenter alterius rei nomine regere debet; ſi nouerit per Confeſſionem vinum Miſſæ à ſe mox celebrandæ veneno fuiſſe infectum, poteſt ſecundùm aliquos abſtinere à celebratione prętexendo aliquid aliud, ſed alij dicunt probabiliùs eum teneri ſe mortis periculo committere, cum periculum eſt, ne pœnitens à ſuis complicibus agnoſcatur & propter conjurationem ab ipſo detectam occidatur.

Lectio 59.

Duplex eſt ſatisfactio, 1. eſſentialis, quæ eſt voluntas feruida compenſandi injuriam Dei

offenſi, & includitur in contritione & accuſatione peccatorum ſuorum. 2. integralis, quæ eſt compenſatio pœnæ temporalis propter iniuriam Deo illatam, & in bonis quibuſdam operibus pœnoſis à Confeſſore injunctis conſiſtit, nec ad valorem Sacramenti abſolutè neceſſaria eſt.

Lectio 60.

Confeſſarius, vniuerſim loquendo, tenetur imponere aliquam ſatisfactionem per modum præcepti, ſiue ante, ſiue poſt abſolutionem.

Lectio 61.

Bona opera in ſatisfactioné impoſita debent eſſe pœnalia, & ad tria iſta, nimirùm orationem, jejunium & eleemoſynam reuocantur, quod omnia peccata fiant contra Deum, vel ſeipſum aut proximum; ſatisfacimus autem 1. in oratione, 2. in jejunio, aliis verò eleemoſynâ. Opus aliàs debitum poteſt in ſatisfactionem imponi, ſed illud omittens, vel male implens, peccat dupliciter: imponenda tamen ſunt alia opera non præcepta pro culpis mortalibus.

Pœnitens, cui Confeſſor injunxit auditionem Miſſæ, vel jejunium ſemel hebdomadis ſingulis, non poteſt ſatisfacere audiendo Miſſam die Feſto, vel jejunando in vigiliis quæ occurrunt in hebdomada. Sed ſi Confeſſarius iniunxit auditionem Miſſę diebus ſingulis, non tenetur duas audire Feſtis diebus: ſi verò eidem iniunxit eleemoſynam, non poteſt ſatisfacere largiendo bona quę reſtituere tenebatur, vel erogando illud quod ex voto largiri debebat.

Lectio 62.

Satisfactiones non modò à peccatis futuris

præſeruare, ſed etiam præterita caſtigare debent, nec adeò leues ſint, vt poteſtas clauium contemnatur, & pœnitentibus blandiamur, ſed neque tam graues ac diuturnæ, vt à pœnitentibus recuſentur, vel non impleantur, verumtamen leuiores imponi poſſunt contemplatione Iubilæi.

Prudentia poſtulat, vt ſatisfactiones peccatis & pœnitentibus proportionatæ imponantur, itaque macerationes pro luxuria, eleemoſynas pro injuſtitia, & orationes pro peccatis ſpiritualibus impones: ſed caue ne ſatisfactiones indirectè peccata pœnitentium prodant, tenetur pœnitens acceptare iuſtam pœnitentiam ſibi impoſitam.

Lectio 63.

Si pœnitentia non ſit grauis, ille non peccat mortaliter qui eam non implet: ſi verò non impleat in ſtatu gratiæ, peccat venialiter, ſed probabilius eſt illam ſuum effectum operari vt pœnitens gratiam recuperauerit. Satisfactio implenda eſt tempore præſcripto, & quamprimum moraliter poteris, ſi Confeſſor tempus non definierit. Satisfactio per alium impleri non poteſt, niſi Confeſſarius id ſe velle conceptis terminis declarauerit, tuncque ſola actio quâ rem alii mandas, prodeſt ex opere operato.

Lectio 64.

Multò probabilius eſt neminem iujunctæ pœnitentiæ ſatisfacere poſſe lucrando plenariam Indulgentiam. Omnis quidem Confeſſarius illam in Confeſſione cum iuſta cauſa mutare poteſt, non autem pœnitens, qui tamen factâ mutatione alterutrã eligere poteſt.

Lectio 65.

Qui pœnitentiam injunctam oblitus eſt, tenetur adire Confeſſarium vt inquirat: ſi verò id fieri non poſſit, vel ipſe Confeſſarius non recordetur illius, probabile eſt eum non obligari ad Confeſſionem iterandam, ſed ad ſe duntaxat accuſandum de peccato in hac rę commiſſo, ſi nempe ſuâ culpâ oblitus eſſet.

Lectio 66.

Tenemur ad ſuſcipiendum Pœnitentiæ ſacramentum præcepto diuino & canonico. Omnes habentes peccata mortalia etiam mere interna vel dubia, qui verſantur in probabili periculo mortis, aut Euchariſtiam recipere volunt, tenentur diuino mandato ad Confeſſionem: pueri ad eam quoque tenentur præcepto canonico vt rationis vſum attigerint, ſed non incurrunt pœnas ante duodecimum annum. Inualidè ſua culpa confeſſus non ſatisfecit Eccleſiæ præcepto, eumque pœnas in contumaces latas incurriſſe probabile eſt. Cœterum nullum præceptum diuinum aut canonicum ad Confeſſionem obligat eos qui habent ſolùm peccata venialia.

Lectio 67.

Annus Eccleſiaſtici præcepti annuæ Confeſſionis, ſecundùm aliquos, incipit à 1. die Ianuarij, & ſecundùm alios, à tempore Paſchali. Præuidens ſe per reliquum annum ei ſatisfacere non poſſe, tenetur modò confiteri. Qui anno poſtremo non eſt confeſſus, tenetur iſto confiteri quàm primùm, nec ideò liber eſt à Confeſſione currentis anni. Multò probabilius eſt eum qui non impleuit hoc præceptum, toties peccare quoties data occaſione non cõfitetur.

Digitized by Google

Lectio 68.

Confeſſio annua proprio Sacerdoti facienda eſt, i. habenti juriſdictionem ordinariam, qualis eſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, & parochus in ſua Parœcia, vel qui ab Epiſcopo delegatus & approbatus eſt. Vt huic præcepto ſatisfacere poſſis in aliqua Parœcia, debes in ea parœciale vel abſolutum domicilium habere, qui verò domicilium habet in duabus Parœciis, poteſt vt libuerit in alterutra confiteri, viatores & vagi poſſunt in quauis occurrente Parœcia confiteri.

Aliò ſe conferens de induſtria vt ibi confiteatur, non ſatisfaceret præcepto juxta communem Doctorum ſententiam, propter malam fidem: contraria tamen aliquam probabilitatem habere poteſt, ſi reperturus eſſet alibi Confeſſarios peritiores, licet confiteri extra Diœceſim, cum Epiſcopus id non prohibuit, ſed non aliter, niſi Confeſſariis à Papa juriſdictionem habentibus independenter ab Epiſcopis. Parochus vel Sacerdos approbatus in vna Parœcia, poteſt audire Confeſſiones vnius è parœcianis in alia Parœcia vel Diœceſi, modò non prohibuerit Epiſcopus, qui non cenſetur id prohibuiſſe his verbis, in noſtra Diœceſi, niſi addidiſſet, tantùm.

TRACTATVS XXVII.

De ſacramento Extremæ-Vnctionis.

Lectio 1.

EXTREMA Vnctio ita dicta, quod ſit vltima vnctio ab homine Chriſtiano ſuſcepta, est & Sacramentum, quo partes aliquæ corporis infirmi vnguntur oleo ab Epiſcopo benedicto verbis ab Eccleſia præſcriptis iuxta inſtitutionem Saluatoris pro ſpirituali & corporea ſalute infirmi. Probabile eſt Ieſum Chriſtum inſtituiſſe illud vel nocte Cœnæ, vel per 40. dies conuerſationis ſuæ cum Apoſtolis poſt Reſurrectionem. Materia eius remota eſt oleum ab Epiſcopo benedictum, proxima eſt vnctio; forma verò conſiſtit in his verbis, *Per iſtam ſanctam vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quidquid per viſum, &c. deliquiſti. Amen.*

Lectio 2.

Miniſter huius Sacramenti eſt ſolus Preſbyter: ſubjectum quod illud recipere debet, eſt omnis infirmus, quamuis non id petierit, aut nullum det ſignum contritionis, modò non conſtet ipſum eſſe in peccato mortali; quod ſi ei pars vngenda defuerit, proximior erit vngenda. Tres habet inſignes effectus: 1. delet prauos habitus quos peccata, licet condonata, relinquunt. 2. Tribuit ſanitatem cor-

Digitized by Google

poris, ſi neceſſaria fuerit. 3. confert gratiam quæ delet peccata venialia, & in hora mortis contra impetus Sathanæ roborat. Operatur hos effectus in 1. vel, ſecundùm alios, poſtremâ vnctione, aut, vt alij cenſent, in ſingulis vnctionibus.

TRACTATVS XXVIII.

De ſacramento Ordinis.

Lectio 1.

ORDO eſt Sacramentum, conferens ſpecialem poteſtatem conſecrandi corpus & ſanguinem Ieſu Chriſti, vel miniſterium aliquod Eccleſiaſticum, quod ad idem refertur exercendi. Per illam verò poteſtatem conſecrandi corpus & ſanguinem Chriſti Ieſu, intelligitur quoque poteſtas adminiſtrandi Sacramenta fidelibus, ex quibus myſticum corpus illius conſtat, excepto Pœnitentiæ ſacramento, cuius adminiſtrandi facultatem non perfectam, ſed imperfectam Sacerdotes in ſua ordinatione accipiunt.

Ordo vocatur hoc nomine per antonomaſiam, ſiue vt indicetur Clericos tantùm præſtare laïcis, quantùm homines reliquis creaturis, ſiue vt doceamur in Clero varios eſſe Miniſteriorum gradus cum ſubordinatione mutua Miniſtrorum.

Digitized by Google

Lectio 2.

Sunt 7. Ordines, videlicet Oſtiarij, Lectoris, Exorciſtæ, Acolythi, Subdiaconi, Diaconi & Presbyteri: ſed non ideò ſunt 7. Ordinis Sacramenta cum omnes Ordines ad Sacerdotium referantur, & Epiſcopatus ſit tantùm extenſio characteris illius.

Materia remota ſacramenti Ordinis eſt res quæ traditur ordinando, & proxima eſt traditio illius: verba autem quæ Epiſcopus profert dum curat tangi res quas porrigit ordinandis, ſunt hujus Sacramenti forma. Cœterum Saluator inſtituit ordinum omnium materiam & formam non in ſpecie, ſed in genere, præcipiendo Apoſtolis vt conferrent Ordines quibuſdam ceremoniis poteſtatem in ſingulis Ordinibus accipiendam indicantibus, non tamen eas determinando; nam reliquit ipſis facultatem determinandi illas; quod rectiſſimè fecit non modò reſpectu Ordinis, ſed etiam Pœnitentiæ ac Matrimonij, quia materia & forma trium horum Sacramentorum conſiſtunt in rebus moralibus, quæ proinde ſubjici debent voluntati Eccleſiæ fidelium ſuperioris.

Lectio 3.

Proprius Epiſcopus eſt Miniſter ordinarius ſacramenti Ordinis, & quidam Abbates interdùm conferre poſſunt minores Ordines priuilegio ſummi Pontificis. Cœterùm proprius Epiſcopus eſt Epiſcopus loci originis, domicilij aut Beneficij.

Lectio 4.

Duæ ſunt neceſſariæ diſpoſitiones ad validam Ordinum receptionem, ſcilicet virilis

Digitized by Google

ſexus & Baptiſmus, ſed vſus rationis non eſt ad hoc neceſſarius.

Lectio 5.

Neceſſariæ ſunt 8. diſpoſitiones ad licitam Ordinum receptionem. 1. eſt ætas legitima, ante quam ſuſcipiens Ordinem ſacrum incurreret ſuſpenſionem quæ non ceſſaret poſt adeptam ætatem legitimam. Requiritur verò ætas ſeptem annorum ad Tonſuram, 22. inchoatorum ad Subdiaconatum, & 23. inceptorum ad Diaconatum, 25. item inchoatorum ad Presbyteratum, & 30. completorum ad Epiſcopatum. 2. eſt Confirmatio. 3. immunitas ab irregularitate. 4. habere Litteras Dimiſſorias ſi ab extraneo Præſule ordinari velis, nam ab eo ſine illis ordinatus incurres ſuſpenſionem Epiſcopo tuo reſeruatam. 5. eſt titulus patrimonij vel Beneficij. 6. eſt ſcientia.

Lectio 6.

7. Diſpoſitio ad Ordines licitè ſuſcipiendos eſt interſtitiorum obſeruatio, in qua tamen Epiſcopus diſpenſare cum cauſa poteſt. Cæterùm præcepta ſunt interſtitia „ vt ordinandi 1. meliùs doceantur. 2. in Eccleſiaſticis functionib⁹ ſe exerceãt. 3. vt magis Epiſcopo noti ſint. Ordinum minorum interſtitia ſunt à 4. temporibus ad alia, & poſtremi Ordinis minoris ad Subdiaconatum, & Subdiaconatus ad Diaconatum, & Diaconatus ad Sacerdotium anni vnius interuallum à 4. temporibus præſentis v. g. Quadrageſimæ computandum ad alia ſequentis anni.

Lectio 7.

8. Maximique momenti diſpoſitio eſt vocatio Dei, cujus duæ ſunt notæ. 1. vocari à legi-

Digitized by Google

timis Eccleſiæ Miniſtris, neque temerè ſeipſum intrudere. 2. rectam habere intentionem; quam tria candidatorum genera non habent: 1. illi qui ſolius victus gratiâ initiari volunt. 2. qui prætereà diuitias appetunt, licet ſubſidijs patrimonij ſuſtentare ſe poſſint. 3. quos Eccleſiaſticarum dignitarum cupiditas ambitioque ducit ad Clerum; & omnes iſti graue ſibi Eccleſiæque damnum inferũt.

Lectio 8.

Poteſt conferri Tonſura omni tempore, & Ordines minores diebus Dominicis ac Feſtiuis mane, & veſperâ feriæ ſextæ 4. temporum, vbi talis conſuetudo viget: Ordines ſacri poſſunt licitè conferri tantùm Sabbatho 4. temporum in Miſſa, vel Sabbatho ante Dominicam Paſſionis vel Sabbatho ſancto. Ordines conferuntur Orationis & ieiunii tempore, vt his mediis à Deo populus impetret idoneos Eccleſiæ Miniſtros, & 4. temporibus, 1. vt Deo primitiæ fidelium in ordinandis offerantur. 2. vt ordinandi doceantur teneri ſe Ieſu Chriſto & Eccleſiæ illius inſeruire iuxta doctrinam & praxim 4. Euangeliorum quæ ſignificantur 4. anni tempeſtatibus, in quarum principium 4 tempora incidunt; & 3. debere ſe florere deſideriis, ardente deuotione ac ſedulò colligere abſcondereque in animo virtutes per humilitatem, quæ omnia 4. temporibus ſignificantur.

Lectio 9

Ordines etiam conferuntur Sabbatho ante Dominicam Paſſionis & ante Paſcha, vt ſciamus omnem ſanctificationem, cuius Clerici per Sacramenta cauſæ ſunt miniſteriales, proficiſci à Paſſione & Reſurrectione Saluatoris.

Digitized by Google

Conferuntur autem Sabbatho 1. quia hic dies Spiritui ſancto, cuius dona in ordinatione tribuuntur, conſecratus eſt. 2. vt inde Clerici diſcant ſe in mentis interiori Sabbatho conſtituere, quod eſt pax bonæ conſcientiæ,& quies Orationis. Ter in Quadrageſima conferuntur, quod Clerici teneantur habere triplicem ſanctitatem , videlicet moralem , legalem & ſupernaturalem , triplicem quoque perfectionem , ſcilicet conformem , vniformem ac deiformem.

Lectio 10.

Ordinandi ad examen venire debent cum tonſura & talari veſte ſine timore ſumptuum, per ſpeciem incertæ admiſſionis ipſorum ad Ordines, cum ab Ethnicis hoc diſcere poſſint, nam illi ad Magiſtratus aſpirãtes,magnis ſumptibus veſtem candidam , & nomina dare cupientes , militarem habitum induebant : ſed potiùs vereri debent ne dotibus Clerico dignis careant.

Lectio 11.

Iidem in Eccleſia debent ad ordinationem accedere, non modò cum tonſura, veſte talari & paramentis Ordini ſuſcipiendo congruis , ſed etiam cum ardenti cereo in manu ; quo docentur 1. vt quemadmodũ ante oculos omnium in manu ardentem cereum deferunt, ita piè toto vitæ curriculo audaces , potius Chriſti & Eccleſiæ Miniſtri, quàm nobiles aut diuites numerari velint. 2. ipſos teneri populo virtutis & innocentiæ lumen præferre.

Lectio 12.

Archidiaconus vocat ordinãdos, quod iſti non

Virtutes Ordinibus ſingulis neceſſariæ docentur in præuia Lectione, quod præſertim videre licet in 5. ordinationem Subdiaconorum præcedente, quæ ſemper eſt Lectio Hiſtoriæ trium Puerorum in Fornacem Babylonicam miſſorum, & quæ docet Subdiaconos caſtitatem; nam iſti æque ab omni libidine, ac tres Pueri ab igne, illæſi eſſe debent: ſignificat etiam omnes ordinandos, vt tantô munere digni ſint, & per Fornacem & tribulationis probationem, mortificationem & egeſtatem tranſire, ac Deũ in ea benedicere inſtar trium Puerorum debere.

Lectio 14.

Ordinandi genuflectunt per ceremoniam, vt teſtentur 1. ſuæ perſonę & ordinationis ſubmiſſionem diuinæ voluntati. 2. ſuam vilitatem & imbecillitatem. 3. ſummum efflagitatum quo ſpiritum Clericalem à Deo petunt.

Lectio 15.

Nuditas capitis eorum ſignificat illos habere aures apertas & animum paratum ad Dei doctrinam & inſpirationes monitaque Præſulis audienda.

Cadunt ſuper terram in faciem ſuam, vt magnâ Deum Religionę adorent ſeque illi magnis beneficiis obſtrictos agnoſcant, quod ipſos ad excelſum tanti miniſterij gradum prouehere dignetur, quamobrem majori ſe humilitatę deprimunt.

Lectio 16.

Epiſcopus adhibet plura ſigna Crucis in ordinatione. 1. quod Sacramenta vim ſuam accipiant à meritis quę Saluator moriendo comparauit. 2. vt doceat Clericos mortificationẽ

Digitized by Google

& perſeuerantiam in ea, ad imitandum Saluatorem, qui perſeuerauit & obiit in Cruce.

Lectio 17.

Tonſura eſt præparatio ad Ordines, & deducitur à verbo tondere, quod in ea capilli tondeantur. Vocant primam tonſuram, quòd ante omnes ordines conferatur, eamque ſuſcipiens dicitur Clericus à voce Græca *Kliros*, quæ ſignificat hæreditatem aut portionem, quia Clericus eſt hæreditas Dei, vel Deus eſt hæreditas illius.

Lectio 18.

Sex conditiones requiruntur in ſuſcepturis tonſuram. 1. vt de legitimo Matrimonio nati, & omni aliâ irregularitate immunes ſint. 2. vt ſint confirmati. 3. vt Fidei rudimenta nouerint. 4. vt legere & ſcribere ſciant. 5. vt ſufficientem ætatem habeant. 6. vt probabilis coniectura ſit eos Clericalem ſtatum eligere vt Deo ſeruiant, non vt ſæculare forum vitent. Suſceptio Tonſuræ ſine animo Clericalis ſtatus, ex ſe peccatum mortiferum eſt.

Lectio 19.

Duæ ſunt ceremoniæ in collatione Tonſuræ. 1. eſt tonſio capillorum. 2. eſt ſuperpellicei ſuſceptio.

Tres in priori circunſtantiæ reperiuntur, nimirùm antecedentes, concomitantes & ſubſequentes.

Duæ ſunt antecedentes. 1. enim tonſurandi genua flectunt, & habent candelam accenſam in manu dextera, ſuperpelliceum autem ſuper brachium ſiniſtrum. 2. monet Epiſcopus præſentes vt orent Saluatorem pro illis.

Digitized by Google

Lectio 20.

Tres ſunt concomitantes; 1. enim Chorus Epiſcopo ſedente canit. 2. Epiſcopus præcidit capillos tonſurandorum, & 3. tonſurandus recitat 5. verſum Pſalmi 15.

Subſequentes ſunt oratio Epiſcopi ad Deum pro obtinenda Clericis perſeuerantia in eius amore.

Lectio 21.

Tonſio capillorum ſignificat quatuor. 1. Clericum ſe Dei obſequio mancipare inſtar Nazaræorum. 2. eumdem paratum eſſe debere ad tolerandа ludibria, quorum tonſio capillorum erat olim indicium. 3. & debere genus omne vitiorum, inutilium cogitationum & curarum ab anima reſecare. 4. Clericum debere leuiter ferre animaduerſionem Superiorum.

Epiſcopus tondet capillos in 5. locis: quod ſignificat neceſſariam eſſe Clericis mortiſicationem phantaſiæ, quæ ſub ſincipite, memoriȩ, quæ ſub occipitio, & æſtimatiuæ quæ ſub vertice capitis reſidet, vt inde ſæculi cogitationes & curas expellat, eumdemque Clericum habere debere aures apertas verbo Dei.

Lectio 22.

In corona duo inſignia ſunt. 1. eſt raſio capillorum. 2. eſt figura ſeu rotunditas, quæ ſignificat coronam ſpineam Ieſu Chriſti, Regiam Miniſtrorum Eccleſiæ dignitatem, & perfectionem vitæ ad quam Clerici tenentur.

Lectio 23.

Duæ circunſtantiæ præcedunt ſuperpellicei aſſumptionem. 1. enim Chorus canit Pſal-

Digitized by Google

mum 23. ſub Antiphona Hi accipient. 2. exinde orat Deum Epiſcopus vt tonſurandis ſuam benedictionem & perſeuerantiam tribuat, denique ſuperpelliceum vocat habitum ſacræ Religionis.

Lectio 24.

Duæ circunſtantiæ comitantur iſtam aſſumptionem. 1. Epiſcopus accipiens ſuperpelliceum in manum vſque ad tonſurandi ſcapulas illud immittit. 2. hæc verba dicit, Induat te, &c. Duæ verò ſequuntur eam. 1. Epiſcopus Deum orat, vt tonſurandos emundet à macula & ſeruitute habitus ſæcularis, cujus ignominiam depoſuere. 2. eos admonet de honore accepto, ſcilicet quod in Clerum adſcripti, de foro Eccleſiæ facti & priuilegia clericalia ſortiti ſint, ſed vt caueant ne ſe indignos illis efficiant, ideóque habitu honeſto boniſque moribus Deo placere ſtudeant.

Lectio 25.

Superpelliceum ita dictum eſt, quod ſuper pelliceas ſeu pelles aſperas animalium poneretur, has enim veteres Clerici paupertatis amantes induebant.

Ejus candor ſignificat morum integritatem, materia verò pœnitentiam & mortificationem, denique forma liberalitatem Clericorum in pauperes, & bonorum operum copiam.

TRACTATVS XXIX.

De minoribus & ſacris Ordinibus iu particulari.

Lectio 1.

MATERIA remota ordinis Oſtiarij ſunt claues Eccleſiæ, & ſecundùm aliquos probabile eſt ad hoc ſacrarij vel Capellæ aut Oratorij claues ſufficere: proxima eſt traditio earum ab Epiſcopo hæc verba, quæ ſunt hujus Ordinis forma, dicente, ſic age quaſi redditurus Deó rationem pro his rebus quæ his clauibus recluduntur.

Officium Oſtiarij eſt 1. aperire & claudere oſtia Eccleſiæ, illamque exinde verrere & ornare, indignos excludere, canes expellere, laïcos à Præsbyterio arcere, curam ſilentij habere tempore Concionis & diuinorum Officiorum, Cœmeteria cuſtodire. 2. pulſare campanas. 3. aperire librum prædicanti.

Lectio 2.

4. Sunt virtutes Oſtiarij. 1. magna in conſeruandis Eccleſiæ rebus vigilantia. 2. accuratum ſtudium reſerandi & claudendi fores Eccleſiæ, pulſandique certis horis campanas. 3. ſanctus diuini judicij timor. 4. ſingularis vitæ ſanctitas vt dictis & exemplis corda fidelium aperiat Deo, & claudat Diabolo.

Digitized by Google

Lectio 3.

Materia remota ordinis Lectoris eſt liber lectionum, & proxima, traditio illius: forma verò conſiſtit in verbis iſtis Epiſcopi, Accipe & eſto verbi Dei relator, habiturus, ſi fideliter & vtiliter impleueris officium tuum, partem cum iis qui verbum Dei benè adminiſtrauerunt ab initio.

Officium Lectoris eſt 1. Prophetias quæ in Miſſa dicuntur interdum, Lectiones matutinas, & populo Epiſcopi Statuta legere. 2. Fidei elementa docere. 3. panem & fructus nouos benedicere, quod poſtremum iam non eſt in vſu.

Eius virtutes ſunt quatuor. 1. diſtinctè ac fideliter legere. 2. credere quæ legit. 3. Et opere complere. 4. virtutis exemplum præbere.

Lectio 4.

Liber Exorciſmorum eſt materia remota ordinis Exorciſtæ, traditio illius, proxima, & hæc verba Epiſcopi, forma; Accipe & commenda memoriæ, & habe poteſtatem manus imponendi ſuper energumenos ſiue baptiſatos, ſiue cathecumenos.

Officium Exorciſtæ eſt 1. exorciſmos dæmonibus intentare. 2. vt aqua benedicta numquam in vaſis deficiat curare. 3. Sacerdoti in exorciſmis Baptiſmi adeſſe.

Lectio 5.

Vrceoli vacui ſunt materia remota ordinis Acolythi, non autem candelabrum cereo inſtructum, vt probabilius videtur, eorum traditio eſt materia proxima, & hæc Epiſcopi verba ſunt forma, Accipe vrceolum ad ſuggerendum vinum & aquam in Euchariſtiam ſan-

Digitized by Google

guinis Chriſti, in nomine Domini. Amen.

Præcipuum eius officium eſt præparatio & porrectio vrceolorum: & minùs præcipuum eſt deferre cereum in Proceſſionibus, ſcribere nomina confirmandorum, & comitari Epiſcopum.

Lectio 6.

Pontificale aſſignat ſex virtutes in Acolytho requiſitas. 1. fugam peccati. 2. ſtatum gratiæ. 3. deſiderium augendi gratiam. 3. exemplum bonorum operum. 5. ſcientiam Sanctorum. 6. ſui ipſius ſacrificium.

Lectio 7.

Volentes ad Subdiaconatum promoueri debent habere titulum quo ſuſtententur: triplex verò titulus eſt, nimirùm Beneficij, patrimonii & paupertatis Monaſticæ, quæ titulus eſt Monachorum profeſſorum.

Beneficium ſine hac duplici conditione titulus eſſe non poteſt. 1. vt ad victum heneſtè ſufficiat. 2. vt Clericus pacificè illud poſſideat, Non potes eiuſmodi Beneficium reſignare niſi factâ mentione quod ad illius titulum ſis promotus, neque ſuperior admittere poteſt reſignationem niſi conſtet ipſi quod aliunde habeas vnde poſſis commodè viuere.

Patrimonium eſt fundus vel annuus cenſus qui ad victum ſufficiat: non poteſt alienari, vel extingui citra conſenſum Epiſcopi, donec obtineas Beneficium vel alium reditum ſufficientem.

Qui factus eſt Subdiaconus ſine titulo, non poteſt citrà mortalem culpam ſuſcipere alios Ordines ſacros ſi nullum titulum habeat.

Digitized by Google

Lectio 8.

Sine titulo bonâ fide ordinatus, quod Epiſcopus eum ſic promoueri voluerit, nullam incurrit pœnam, ſed tenetur Epiſcopus illum alere donec Beneficium vel alium reditum ſufficientem obtinuerit : promotus verò per fraudem ſine titulo, peccauit mortaliter, non tamen conſtat vtrùm ſuſpenſionem incurrerit, præterquàm ſi ante ordinationem promiſiſſet Epiſcopo, vel ipſum præſentanti ſe ab eis non petiturum ſuſtentationem.

Lectio 9.

Materia Subdiaconi eſt Calix vacuus cum patena, & tutius eſt vt ſint vtraque conſecrata; ſed non conſtat librum Epiſtolarum eſſe materiam partialem.

Lectio 10.

Virtutes in Subdiacono requiſitæ ſunt triplicis generis, nam aliæ ad Deum, aliæ verò ad proximum, & aliæ ad ipſos pertinent. Hæ duæ ad Deum ſpectant, nimirùm Fides & vera deuotio.

Lectio 11.

Quæ ad proximum ſpectant duæ quoque ſunt, videlicet præbenda ſuperioribus obedientia, quæ efficax prompta & cœca eſſe debet, ac zelus tùm ſeruitij Altaris, nam Subdiaconi & abluere pallas, corporalia, &c. tùm ſalutis animarum.

Quæ verò ad ipſos pertinent, ſunt caſtitas, ſobrietas & ſilentium, quod impoſito capiti amictu ſignificatur.

Lectio 12.

Liber Euangeliorum eſt materia remota, & traditio illius, proxima Diaconatus, hæc autem

tem Epiſcopi verba ſunt forma; Accipe poteſtatem legendi Euangelium in Eccleſiâ Dei, tam pro viuis quã pro defunctis, in nomine Domini, amen.

Virtutes ad ipſos pertinentes ſunt iſtæ ſex. 1. ſingularis puritas vitæ. 2. Carnalium deſideriorum & concupiſcentiarum terrenarum mortificatio. 3. robur animi. 4. caſtitas. 5. diſciplinæ ſpiritualis obſeruantia. 6. lætitia.

Lectio 13.

Virtus Diaconi reſpectu ſanctæ Eccleſiæ eſt fidelitas, quæ conſiſtit in eo quod ei reddat obſequium & præſidium. Ejuſdem virtutes ad populum hæ duæ ſunt, videlicet 1. bonorum operum exemplum ad imitationem Sanctorum, præcipuè in caſtitate, 2. modeſtia.

Lectio 14.

Materia Presbyteratus eſt 1. Calix cum Vino, & Patena cum Hoſtia; 2. impoſitio manuum. Per traditionem prioris materiæ Sacerdotes accipiunt poteſtatem conſecrandi, per impoſitionem, accipiunt poteſtatem abſoluendi: forma prioris conſiſtit in his Epiſcopi verbis; Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium Miſſaſque celebrandi tam pro viuis quam pro defunctis in nomine Domini, Amen. Reſpectu poſterioris, in iſtis, Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt.

Virtutes Sacerdotum vel ad Deum, vel ad Epiſcopos, vel ad populum, vel ad ipſos pertinent.

Hæ duæ ad Deum ſpectant, nimirum fides viua & charitas. Quæ ad Epiſcopos ſpectat eſt fidelitas quâ eis ad munus Paſtorale implendum ſuam operam commodant. Quæ pertinent ad plebem ſunt charitas, ſcientia & bonorum operum exemplum. Ad ipſos verò ſpectant caſtitas, mortificatio & ſanctitas.

TRACTATVS XXX.

De Matrimonij Sacramento.

Lectio I.

SPonſalia ſunt promiſſio mutua contrahendi Matrimonij; quæ non poteſt eſſe vera niſi contrahentes ſeptennium vel rationis vſum attigerint, & deſinit obligare cum alter contrahentium ingrediatur Religionem, aut ejus ingreſſum, vel caſtitatem aut Ordinum ſuſceptionem voueat.

Qui Matrimonium ſine fictione promiſit, renetur ſtare promiſſis ſi nullum graue ipſi damnum immineat; non autem ſi cum fictione promiſerit, præterquam in caſu damni, vel ſcandali, vt ſi cum muliere bonæ famæ peccauerit ſub ejuſmodi promiſſione. Quod ſi mulier conditionis longè inferioris eſſet, ita diſtinguendum eſt, vel enim illa nouerat inæqualitatem, & tunc

vir non tenetur eam ducere; vel ignorabat, & tunc ducere, vel, ſecundùm alios, eam dotare debet: ſi verè ſe virginem ſimulabat cum non eſſet, ad nihil obligatur.

Lectio 2.

Denuntiationes fieri debent in Parœcia contrahentium. Si verò vnus ex illis habeat vel habuerit domicilia diuerſa, fieri debent in loco vbi manent vel diutiùs manſit.

Denuntiationes faciendæ ſunt in Miſſa per tres Feſtiuos dies continuos, non tamen immediatè, nam inter ſingulas neceſſarium eſt duorum ſaltem dierum interuallum.

Sacerdos aſſiſtens Matrimonio, & illud contrahentes vel conſummantes ſine præmiſſis denuntiationibus, mortaliter peccāt: Epiſcopus alterius contrahentium diſpenſare in his poteſt cum cauſa juſta.

Lectio 3.

Matrimonium eſt indiſſolubilis ac legitimus contractus inter virum & mulierem, quo ſibi mutuo tradunt poteſtatem in ſua corpora, eamque mutuo acceptant. Contrahentes ſunt Miniſtri hujus Sacramenti, ſed præſentia parochi, vel Sacerdotis ab eo delegati & duorum teſtium, neceſſaria eſt ad valorem illius.

Duo ſunt genera impedimentorum Matrimonij: alia illud faciunt irritum, alia dumtaxat illicitum. Priora ſunt hæc 14.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Diſparitas cultus, vis, Ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coïre nequibis,

Si Parochi & duplis deſit præſentia teſtis,
Raptaue ſit mulier, nec parti reddita tutæ.

Error, nimirum perſonæ non qualitatis. Conditio, cum aliquis inſcius ducit vxorem ſeruam. Votum, nempe ſolemne in Religione à ſancta Sede approbata emiſſum. Cognatio quæ naturalis, aut legalis, vel ſpiritualis eſt. Naturalis ſeu conſanguinitas eſt vinculum duorum ab eodem ſtipite proximo deſcendentium, quod carnali generatione contractum fuit, & Matrimonium irritat vſque ad 4. gradum incluſiuè.

Duæ ſunt lineæ conſanguinitatis, videlicet rectæ, ſecundùm quam plures geniti ſunt vnus ab alio; & collateralis, ſecundùm quam plures ab eodem ſtipite deſcendunt, ſed vnus alium non genuit. In 1. linea tot ſunt gradus quot perſonæ dempto ſtipite, in 2. perſonæ tot gradibus inter ſe diſtant quot à communi ſtipite: gradus autem computatur à perſona remotiori.

Lectio 4.

Duplex eſt cognatio ſpiritualis: 1. Paternitas quæ reperitur inter baptiſantem aut ſuceptorem, & baptiſatum. 2. Compaternitas quæ eſt inter baptiſantem aut ſuſceptorem, & parentes carnales baptiſati. Idem eſt dicendum de Confirmatione. Cognatio legalis aſt adoptio.

Crimen eſt homicidium vel adulterium. Cultus diſparitas eſt cum alter contrahentium non fuit baptiſatus. Vis eſt metus grauis injuſtus. Ordo 1. aliquis Ordo Sacer. ligamen eſt Matrimonium antea contra-

Digitized by Google

ctum. Honeſtas eſt cum deſpondiſti aliquam fœminam, vel cum ea Matrimonium, licet inualidum, contraxiſti; non enim potes ducere illius conſanguineas in 1. gradu. Affinitas oritur ex copula carnali; quæ ſi licita fuerit, Matrimonium dirimit vſque ad 4. gradum incluſiuè: ſi verò illicita, vſque ad ſecũdum incluſiuè. Coire nequibis, i. impotentia exercendi actum Matrimonij. Raptus eſt cum aliquis vi fœminam aut virginem abduxit.

Lectio 5.

Quinque aſſignantur impedimenta quæ Matrimonium illicitum reddunt 1. interdictũ quo prohibetur celebrari Matrimoniũ, ab Aduentu vſque ad Epiph. & à die Cinerum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè: quamuis enim Concilium prohibeat tantùm ſolemnitates, eſt tamen in more poſitum Galliæ vt hoc ſine diſpenſatione non fiat. 2. Sponſalia cum alia perſona contracta. 3. Cognatio ſpiritualis quæ à tenente puerum in ceremoniis Baptiſmi contrahitur. 4. Votum ſimplex caſtitatis. 5. Crimen, ſcilicet inceſtus, raptus alienæ ſponſæ. Homicidium vxoris ſuæ vel Sacerdotis. Suſceptio proprij filij aut filij vxoris ſuæ in Baptiſmo vel Confirmatione. Pœnitentia publica. Nuptiæ cum Moniali celebratæ.

Probabilius eſt contrahentem cum his impedimentis peccare ſolùm venialiter, ſi tria excipias, videlicet interdictum, ſponſalia & votum.

Digitized by Google

Lectio 6.

Nemo diſpenſare poteſt in impedimentis jure naturæ dirimentibus, & Papa ſolus plærumque diſpenſare valet in impedimentis jure Canonico dirimentibus; dixi plerumque, nam Diœceſanus Epiſcopus in foro interiori diſpenſare poteſt, ſiue ante, ſiue poſt celebrationem, cum grauiſſima neceſſitas vrget, neque ad Papam recurrere poſſunt, modò tamen ſub ſpe diſpẽſationis non contraxerint. Epiſcopus diſpenſare valet in impedimentis non dirimentibus præterquã in voto perpetuæ caſtitatis, aut Religionis.

Impedimentum ſuperueniens Matrimonio validè contracto priuat ream partem jure petendi debitum, in quo tamen Epiſcopus diſpenſare valet.

Lectio 7.

Vt contractum inualidè Matrimonium fiat validum poſt diſpenſationem impedimenti dirimentis obtentam, neceſſe eſt partes nouum ei præbere conſenſum aliquo exteriori ſigno declaratum: ſed ſi altera ſolùm nouerit inualiditatem, quæ alij ſine moleſto caſu detegi nequeat, ſatis eſt juxta quorumdam opinionem, vt arte nouum ab ea conſenſum obtineat, ſi verò id fieri non poſſit, vt debitum, ſi exigatur, affectu maritali reddat: alij dicunt eam teneri detegere alteri nullitatem, quidquid inde accidere poſſit.

Lectio 8.

Si dirimens impedimentum fuerit incognitum Parocho & duobus teſtibus, neque periculum ſit vt in foro externo pro-

Digitized by Google

betur, non eſt neceſſe coram illis renouari conſenſum; ſecùs autem ſi hæc omnia, vel eorum alterum deſint.

Vt validum fiat Matrimonium defectu interni conſenſus nullum, præbendus eſt ab vtrâque parte conſenſus exteriori ſigno; at ſi vnius tantùm partis conſenſus defuerit, ſatis eſt vt ea conſentiat interius, modò alia non reuocauerit ſuum conſenſum: ſed præſentia parochi & duorum teſtium non eſt neceſſaria. *Lectio 9.*

Diuortium eſt viri & vxoris legitima ſeparatio: quæ tripliciter accidere poteſt. 1. Cum Matrimonio non conſummato altera pars in Religione profitetur, & alia tunc ſecundas nuptias inire poteſt; nam ſingulæ jus habent differendi cõſummationem per duos menſes, vt de ingreſſu Monaſterij deliberent. 2. Cum ſeparantur conjuges ſolũ quoad thorum i. copulam. 3. Quoad habitationem: id autem propter iſtas cauſas fieri poteſt. 1. Adulterium vnius partis, innocens verò perpetuum diuortium facere poteſt, & etiam ingredi Religionem, aut, ſi vir fuerit, ſacris Ordinibus initiari, non tamen ſecundas inire nuptias. 2. Nimiam viri ſæuitiam. 3. Alterutrius coiugis furorem, ſi mentis compos in magno periculo verſetur. 4. Cum vnus coniux alium occidere voluit. 5. Alterius lapſum in hæreſim. 6. Cum vnus coniux eſt alii fere ineuitabilis cauſa damni corporei vel ſpiritualis. Sed his ceſſantibus cauſis, præter adulterium, tenentur conjuges ad reconciliationem. Vxor debet

ſequi virum in locum alium migrantem ſi grauis eam cauſa non excuſet, quam prudens Cōfeſſarius diligenter expendat. Probabilius eſt virum non poſſe vxorem deſerere cum dotans promiſſam ipſi dotem non ſoluit.

TRACTATVS XXXI.

De cenſuris & irregularitate.

Lectio 1.

CEnſura eſt pœna ſpiritualis ab Eccleſia fidelibus reis inflicta, quæ illos ad ipſorum ſalutem vſu quorumdam bonorum ſpiritualium priuat. Neceſſarium eſt peccatum mortale ad incurrendam grauem cenſuram; & veniale ſufficit ad leuem.

Cenſura eſt triplex, nimirum excommunicatio, ſuſpenſio & interdictum: eſt quoque cenſura comminatoria, & ea quæ incurritur ipſo facto: eſt etiam cenſura à iure quam Epiſcopus volens condere legem imponit, eaque durat poſt obitum illius, & cenſura ab homine, quam Præſul volens præcipere dumtaxat mandatum in contumace tranſitorium, infligit; iſtaque poſt eius mortem deſinit.

Lectio 2.

Quamuis ſcias actionem eſſe malam, non

incurris cenſuram, ſi abſque tua culpa eam ſub pœna cenſuræ vetitam ignores : ſed ignorantia quæ non excuſat à peccato mortali, non excuſat etiam à cenſuris.

Omnis Confeſſarius poteſt à cenſuris non reſeruatis abſoluére ; ſed proprius tantùm Epiſcopus vel eius ſuperior abſoluere poſſunt hominem in quem cenſura per ſententiam particularem & nominatim lata eſt. Nolens, neſciens & abſens à cenſura abſolui poſſunt.

Lectio 3.

Excommunicatio maior eſt cenſura priuans fideles iure vtendi communibus Eccleſiæ bonis, quæ ſunt 1. Communia ſuffragia Deo à Clericis tanquàm publicis Eccleſiæ Miniſtris oblata. 2. Participatio actiua & paſſiua Sacramentorum. 3. Intereſſe Miſſæ diuiniſque Officiis, & ſepeliri in loco ſacro. 4. Facultas obtinẽdi Beneficium, quâ etiam toleratus caret. 5. Iuriſdictio Eccleſiaſtica & ciuilis. 6. Reſcripta Romæ. 7. Conuerſatio ciuilis ; nam

Os, orare, vale, communio, menſa negatur.

Excommunicatis non toleratis. 1. iuridicè denuntiatis, vel manifeſtis Clerici percuſſoribus ; ſed præter hunc duplicem caſum non teneris excommunicatos vitare.

Cum non toleratis participans in rebus dicto verſu compræhenſis, paſſim venialiter ſolùm peccat ; nec etiam peccat ſi cauſa legitima excuſet : omnes autem huiuſmodi cauſas verſus iſte complectitur.

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Bb 5

Digitized by Google

Lectio 4.

Excommunicatio minor eſt Eccleſiſtica cenſura quæ participatione Sacramentorum paſſiuâ, & iure obtinendi Beneficia vel dignitates Eccleſiæ, priuat. Incurritur participatione cum excommunicato maiori excommunicatione non tolerato; ſed ab ea omnis Confeſſor approbatus & etiam Parochus non Sacerdos abſoluere poſſunt.

Lectio 5.

Excommunicatio maior in Clerici vel Monachi percuſſorem lata incurritur 1. Ab illis qui nefarie vel iniurioſe manus violentas in prædictos iniecerint. 2. A mandantibus vel conſulentibus hoc peccatum, aut eidem conſentientibus efficaciter. 3. A ratum habentibus idem exterius. A percuſſione leui Epiſcopus, à graui Papa ſolus abſoluit. *Si* Clericus, vel Monachus non fuerint ſacris Ordinibus initiati, neque deferant habitum, aliqui cenſuram incurri tunc negant, alij affirmant.

Lectio 6.

Ille qui mutauit domicilium, tenetur denuntiare vi Monitorij quod publicari cœptum eſt in Parœcia quam mox deſeruit.

Iſti reuelare non tenentur. 1. vxor, pater, mater, & proximi ſimiles impetrantis. 2. cum tibi vel tuis graue damnum times, niſi de bono publico agatur. 3. qui ſub ſecreto naturali rem norunt. 4. vel eam non benè norunt. 5. ille cui crimen ſibi ſoli notum eſſe conſtat, ſed bonum publicum & impediméta Matrimonij excipienda ſunt. 6. Cle-

rici, cum eſt periculum mortis, vel mutilationis.

Lectio 7.

Suſpenſio eſt cenſura quæ priuat Clericum iure functionum ſui Ordinis, aut officii vel Beneficij, ſeu iure percipiendi eius fructus.

Lectio 8.

Interdictum eſt cenſura prohibens vſum Sacramentorum, diuinorum Officiorum & Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Locale tantùm, afficit locum, eſtque vel generale, vt ſi afficiat Parœciam, vel ſpeciale: perſonale afficit perſonas tantùm, eſtque vel generale, vt ſi afficiat omnes parœcianos, vel ſpeciale: mixtum afficit perſonas & locum.

Ceſſatio à diuinis eſt ſimplex prohibitio quæ vetat Eccleſiæ Miniſtros celebrare diuina Officia, miniſtrare Sacramenta, & ſepelire laïcos in loco ſacro: non eſt cenſura.

Lectio. 9.

Irregularitas eſt impedimentum canonicum ab aliquo defectu, vel peccato proueniens quo vir inhabilis redditur ad Ordines ſuſcipiendos vel exercendos.

Sex ſunt ſpecies irregularitatum prouenientium ex defectu ſine peccato. 1. ex defectu animæ, qualis eſt in vſu rationis carentibus & neophitis. 2. ex defectu corporis, vt carere membro ad functionem Ordinum neceſſario, vel illud habere valdè debilitatum, vel habere inſignem corporis deformitatem, aut morbo caduco laborare, vel eſſe eunuchum. 3. ex defectu natalium, i.

Digitized by Google

eſſe illegitimũ in quo poteſt Epiſcopus diſpenſare ad recipiendum Tonſuram & Ordines min. Papa verò ad recipiendũ Ordines ſacros. 4. ex defectu ætatis vel libertatis, quâ cenſentur carere ſerui aut obligati ad ratiocinia propter adminiſtrationem publicam vel particularem. 5. ex bigamia, quæ eſt aut vera, vt ſi duas vxores habueris & cognoueris; aut interpretatiua, cum non verè contraxiſti matrimonium cum duabus fœminis, ſed juxta Canonici Iuris interpretationem hoc feciſſe cenſeris: aut ſimilitudinaria, cum vxorem duxiſti poſt ſuſceptum Ordinem ſacrum, vel emiſſam in Religione profeſſionem.

Lectio 10.

6. Ex defectu lenitatis, quam irregularitatem, occidentes aut mutilantes, i. viuum & notabile corporis membrum abſcindentes, vel ad hoc efficaciter cooperantes, vt adminiſtri juſtitiæ &c. & illi qui ſunt mortis aut mutilationis ocyus ſecutæ cauſa, incurrunt.

Lectio 11.

Clericus habens juriſdictionem temporalem, non eſt irregularis, ſi Officialibus ſuis in genere præcipiat munus ſuum obire, malos, vel hunc reum punire: ſecùs autem ſi morte, aut mutilatione damnare imperet. Idem dices de Concionatore aut Confeſſario. Clericus citrà irregularitatem, & ſecundùm aliquos, citrà peccatum executioni ſententiæ mortis intereſſe poteſt; vt etiam denuntiare, vel accuſare in ſua cauſa

petendo ſatisfactionem, modò proteſtatus fuerit ſe non intendere, vt mors aut mutilatio inde ſequatur; poteſt quoque rogare Iudicem vt in lite capitis faciat juſtitiam, non autem vt ſententiam mortis aut mutilationis exequi curet.

Lectio 12.

Si bellum ſit iuſtum, ille qui occidit aut mutilauit, aut ſe id feciſſe probabiliter dubitat, irregularis eſt: ſi verò ſit iniuſtum, contrahitur irregularitas etiam à cooperante & participante in morte ac mutilatione. Laïcus officium Medici vel Chirurgi exercens non eſt irregularis, niſi fuerit cauſa mortis aut mutilationis ſuâ culpâ: ſed contrarium dices de Clerico Sacris initiato, quamuis ſecundùm regulas artis mutilauerit vel aduſſerit, niſi fecerit tempore peſtis cum nullus alius id præſtare poterat.

Ille non eſt irregularis qui ſe defendendo interfecit, modo probabiliter juſtæ defenſionis limites non exceſſerit, nec qui fortuitò aliquem occidit, cùm noluit homicidium in ſe vel in cauſa: excipiendus tamen eſt juxta bonos Auctores, vacans actioni prauæ, & homicidij periculoſæ.

Lectio 13.

Sunt 7. irregularitates quæ contrahuntur ex delicto. 1. incurritur homicidio vel mutilatione voluntariâ, eiuſque mandato & conſilio, conſenſu & cooperatione efficaci prædictis, non autem ratihabitione. 2. infamiâ juris aut facti. 3. pœnitentiâ publicâ & ſolemni, juxta veteris Eccleſiæ leges,

nam probabile eſt publicam huius temporis pœnitentiam non reddere irregularem. 4. iteratione culpabili Baptiſmi quæ incurritur ſolùm à Sacerdote & Acolytho ei miniſtrante.

Lectio 14.

5. Exercitio ſolemni Ordinis ſacri facto à Clerico cenſurâ etiam occultâ ligato, vel ab eo qui Ordinem non habet. Conjugatus illicitè ſuſcipiens Ordinem ſacrum eſt etiam irregularis. 6. apoſtaſiâ à Fide. 7. hæreſi: filij hæreticorum in hæreſi defunctorum ſunt irregulares.

Lectio 15.

Papa diſpenſare poteſt in irregularitatibus. Poteſt Epiſcopus diſpenſare in illis quæ proueniunt ex delicto occulto præter homicidium voluntarium; ſed non in illis quæ proueniunt ex defectu.

TRACTATVS XXXII.

De recitatione Beruiarij.

Lectio 1.

CLerici habentes Ordinem ſacrum aut Beneficium & Religioſi profeſſi tenentur ad Breuiarium recitandum. Multò probabilius eſt Beneficiariũ ſacris non initiatũ qui habet exiguos reditus, vel eum qui non

Digitized by Google

eſt poſſeſſor pacificus, ſed probabiliter ſe cauſam obtenturum credit, ad idem obligari. Percipiens, vt Clericus, penſionem ex aliquo Beneficio, tenetur quotidie paruum Deiparæ Virginis Officium recitare. Breuiario & Diurnali carens, non obligatur ad Pſalmos recitandos, quamuis eos memoriter teneat, ſi reliqua non teneat. Idem dices de cœco; ſed habens Diurnale, obligatur ad Laudes, ſi ibi ſint, & alias horas perſoluendas.

Multò probabilius eſt omittentem vno die Officium, imò vnicam horam, peccare mortaliter, & Beneficiarium Sacris initiatum duo peccata mortalia committere, alterum contra Religionem, alterum contra juſtitiam, Vnde fit eum poſt ſex menſes à capta poſſeſſione teneri ad reſtituendos fructus pro rata omiſſionis. Idem dices de penſionariis, & Officium ſine attentione recitantibus.

Quamuis probabilius ſit omittentem vno die Officium, commiſiſſe dumtaxat vnum peccatum mortale: poteſt tamen commiſiſſe plura ſi eodem die pluries iteraſſet, ac moraliter interrupiſſet voluntatem non recitandi.

Lectio 2.

Licet Romanum Breuiarium in Diœceſibus proprium habentibus recitare, niſi expreſsâ id conſtitutione vetetur. Eſt quoque probabile recitari poſſe Officium audiendo Miſſam die Feſto, nec eſſe neceſſe recitantem ſolùm audire ſeipſum, modò verba di-

ſtinctè pronunciet. Interruptio cum iuſta cauſa non eſt peccatum, & ſine cauſa, eſt tantum veniale. Capitulum ne valide quidem poteſt remittere Beneficiario Chori diſtributiones quæ illi non debētur in conſciētia.

TRACTATVS XXXIII.

De Iejunio.

Lectio vnica.

ECcleſiaſticum jejunium conſiſtit in vnica ſolùm refectione ſumenda, cum frugali & moderata collatione horâ competenti, & cibis illis tantùm comedendis quos Eccleſia vel timoratorum conſuetudo permittit. Refectionis hora eſt vndecima, ſed eam veſpere cum iuſta cauſa, & mane collationem ſumere potes. Cœterùm potus non frangit jejunium.

Nati annos viginti & vnum completos ad jejunium tenentur, præter ſenes qui annum 70, vel ſecundum aliquos, 60. attigerunt, & egenos qui non habent cibos ad refectionem integram neceſſarios, denique operoſo labore diſtentos.

Laus Deo ſummè bono, Deiparæ Virgini & Cælitibus omnibus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

INDEX
RERVM PRÆCIPVARVM
QVÆ HOC POSTERIORI TOMO continentur.

Aduertat Lector priorem numerum indicare paginam, & poſteriorem eiuſdem numerum. Additur interdum &c. vt intelligat eandem materiam ſequentibus numeris explicari.

A

Abſolutio.

VTrùm abſens poſſit abſolui à peccatis, p.206. n.8.

Quibus opus ſit Confeſſario vt validè abſoluat, & quid faciat ille qui abſolutionem inualidam impertitus eſt, p.206.n.1.&c.

An neceſſe ſit abſolutionem aliquando differre, & quo in caſu, p.285. n. 1.

Quanti momenti ſit dilatio abſolutionis in quibuſdam caſibus, p.295. n. 1.2.

Bona quæ dilatio illa afferat, p.297.n.1.

Quod præpoperæ abſolutiones valde periculoſæ ſint, p.298.n.1.2.
Reſpondetur quàm plurimis objectionibus contra dilationem, p.299. n.1.
Quomodo ſe geret Confeſſionarius, ne traducendo pœnitentem, peccata eius manifeſtentur, p.303,n.1.
An Confeſſarius ex officio teneatur potiùs abſoluere quàm Confeſſarius ex charitate, p. 307. n.1.
Abſolutio à Caſibus reſeruatis, vide Caſus reſeruati, Cenſura.

Acolythus.

Materia Ordinis, p.422. n.1.2.
Forma, p. 423.n.3.
Virtutes requiſitæ in Acolytho,p.425.n.1.2

Altare.

Altarium alia mobilia, alia immobilia, p.128. n.1.
An reliquiæ ſint Altari neceſſariò imponendæ, p. 128. n. 2.
Obſeruationes circa magnitudinem & ſitum Altarium portatilium, p. 129. n.3.
An peccatum ſit in Altari non conſecrato Miſſam facere, p. 129. n.4.
De Mappis Altarium, vide Conſecratio.

Approbatio.

Definitio, p.209. n.1
A quonam Epiſcopo Sacerdos approbandus ſit, p.210. n.3.&c.
De quibuſdam aliis caſibus, p.212.n.1.&c.

B

Baptiſmus.

Definitio, p.38. n.1.

Inſtitutio, p.38. n.2.
Tempus quo cœperit obligatio Baptiſmi, p. 39. n. 3.
Neceſſitas, p 39.n.4.
An oporteat baptiſatum eſſe vt quis validè ordinatus ſit, ibidem.
De triplici Baptiſmo, eiuſque explicatione & virtute, p. 40. n 5.
Materia Baptiſmi, p.40. n.1. &c.
Forma, p. 42. n. 1.
An Apoſtoli in nomine Ieſu Chriſti ſolummodò baptiſarint, p. 43. n.4.
Quinam huius Sacramenti Miniſter ſit, p. 45. n. 1.
Quinam baptiſari poſſit, p 48. n.1.
Caſus quidam circa Baptiſmum, p.48.n.2.
Eorum requiſita qui Baptiſmum recipiunt, p. 49. n. 3. 4.
Effectus huius Sacramenti, p.50.n,1.&c.
Fruct⁹ qui exinde colligãtur, p.50.n.2.&c.
Vtrum pœnalitates hujus vitæ tollat, & quid ſit, p. 54. n.1. &c.
Quonam tempore & loco baptiſandi ſint infantes, p.56. n. 1.2.
An peccatum ſit infantes domi baptiſare citra neceſſitatem, & admonitio ad Curiones & Vicarios, p.56. n.3. &c.
Explicantur ceremoniæ Baptiſmi, p. 59. n. 1. &c.
Quale peccatum ſit differre ceremonias Baptiſmi infanti domi baptiſato, p.59. n.8.
De Patrinis, ſeu ſuſceptoribus, & eorum officiis, vide Patrini, p. 85. n.1.&c.

Digitized by Google

Bellum.

An qui dubitat, vel ſciat ſe in bello aliquẽ occidiſſe cenſeatur irregularis, p. 489. n. 1

Benedictio.

An omnia quæ ſacrificio Miſſæ inſeruiunt conſecranda ſint, p. 139. n. 5.

Et quomodo benedictionem amittant, p. 141. n. 1. &c.

Quid de rebus quæ eam amiſerunt fiet, p. 143. n. 4.

An Epiſcopus Ornamentorum benedictionem delegare poſſit, p. 138. n. 1. 3.

An ea regulares benedicere poſſint, p. 139. n. 4

Vide plura Conſecratio.

Breuiarium.

Quinam ad Breuiarii recitationem teneantur, p. 497. n. 1. &c.

Quale peccatum ſit ejus omiſſio, cum quis ad illud teneatur. p. 498. n. 6.

An non recitans plura eodem die peccata committat, p. 498. n. 7.

Ad quid obligetur Beneficiarius qui non recitauit, vel ſine attentione Breuiarium recitauit, p. 499. n. 8. 9

Vtrùm Beneficiarius Chori tuta conſcientia poſſit recipere diſtributiones ſibi ob locorum neglectum non debitas, cum capitulum eas ipſi remittit, p. 501. n. 7.

Quali Breuiario vti liceat, p. 500. n. 1.

Quomodo quis ſolus recitare debeat, p. 500. n. 2.

An recitari poſſit audiendo Miſſam diebus Feſtis, p. 500. n. 3.

Quale peccatum ſit recitationem Officij

Digitized by Google

interrumpere, p. 501. n.4.
Quibuſnam horis recitare oporteat, p. 501. n. 5.
An peccatum ſit Ordinem ab Eccleſia præſcriptum inuertere, p.501. n. 6.

C

Calix.

Quænam eſſe debeat materia Calicis & patenæ, p.129.n.5.
Quænam Pallarum, p. 130. n. 8.
Quænam Purificatoriorum, p.132. n.1.
Quænam veli Calicis, p.132. n.2.

Caſus reſeruati.

Quod Superiores Eccleſiaſtici ſibi caſus reſeruare poſſint, p. 310. n. 1.
Conditiones caſuum reſeruatorum, p.310 n. 2. 3. 4.
Quinam facultatem ordinariam habeat ab illis abſoluendi, p. 311. n.1.&c.
An pœnitens qui à ſolis peccatis reſeruatis abſolutus eſt teneatur ea cum aliis non reſeruatis Confeſſario repetere, p.315. n 3.
Vtrùm Confeſſarius facultatem à reſeruatis abſoluendi non habens, pœnitentem ab aliis peccatis abſoluere poſſit, eumque cum reſeruatis ad Superiorem mittere, p. 315. n. 1.
An poſſit quis abſolui à ſolis reſeruatis ab illo qui poteſtatem habet, & cum aliis ad Confeſſarium aliquem mitti, p.313. n. 1.
Si autem Superiori confitendo omiſerit reſeruatum aliquod, cenſeatur abſolutus cum cæteris quæ confeſſus eſt, p.322.n.1.
Caſus quidam huius argumenti expli-

Digitized by Google

cantur, p. 323. n.2.3.
Vide plura Iubilæum, p.318.& 320.
Celebrare, vide Miſſa.
Cenſura.
Definitio, p. 465. n. 1.
Species, p. 466. n. 2.
Quænam à cenſuris excuſent, p.467.n.1.
Quiſnam à cenſuris abſoluere poſſit, p.468. n. 2. 3.
An abſens, neſciens, aut nolens poſſint à cenſura abſolui, p. 468. n. 4.
Ceremoniæ.
Earum neceſſitas, inſtitutio, vtilitas, p. 34. n. 1. &c.
An & quale peccatum ſit earum omiſſio, p. 35. n. 4.
3. Rationes quæ ad eas obſeruandas perſuadent, p. 36. n. 5.
Ceſſatio à diuinis.
Definitio, & quomodo differat à cenſura, p. 481. n. 3.
Character.
Definitio characteris Sacramentorum, p. 27. n. 1.
Effectus & proprietates, p. 27. n. 2.
Chirurgus.
An regulares ſint, p. 490. n. 2.
Circumciſio.
Vtrùm peccatum originale delebat, p. 6. n. 4.
Clericus.
Etymologia, p. 394. n. 4.
An ſine Clerico Miſſa celebrari poſſit, p. 136. n. 6,
Digitized by Google

Vide plura Tonſura.

Communio.

An diuinum aliquod ſacræ Communionis præceptum extet, p. 100. n. 1.
Quonam tempore obliget, p.101.n.3
An peccent Iudices qui non curant Euchariſtiam reis ante ſupplicium adminiſtrari, p.101. n.4.
An infans ſeptennis qui habet vſum rationis, nec tamen communicauit in periculo mortis communicare poſſit, p.102. n.5.
Quinam præcepto Eccleſiaſtico teneantur ad Communionem, p. 103. n. 1.
Quonam tempore, p.104. n.3.
Quo loco, p.104.n.4.
An qui ſacrilegè communicauit huic præcepto ſatisfecerit, p. 105.n.6.
An ſimplex Sacerdos ad id obligetur, p. 104. n. 5.
An qui tempore Paſchali non communicarit ad id teneatur eô elapſo, p.105. n.7.
Quam pœnam incurrant qui præceptum hoc violant, p. 105. n.8.
De munditie corporis ad Communionem requiſita, p.191 n.1.
Quod ieiunium neceſſarium ſit, except. duobus in caſibus, p. 192. n. 2.
Diſpoſitiones animæ quæ hic requirantur; vbi fit alluſio ad eſum Agni Paſchalis, p. 194. n. 1.
Cõmunionis indignæ definitio, p.197.n.1.
Grauitas peccati, p. 198. n. 2.
Quibuſnam deneganda ſit Communio, p. 198. n. 3.

Confeſſarius.

De eius vocatione, p.220. n.1. &c.
De eius approbatione, p. 209. n. 1. &c.
Quod egeat iuriſdictione in animas pœnitentium ad abſoluendum eos, p.207. n.4.
In aliquibus tamen caſibus abſque iuriſdictione abſoluere poteſt, p. 208. n.5.
Vide Approbatio & Iuriſdictio.
Quænam ſcientia in Confeſſario requiratur, p. 223.n.1.&c.
Quod periculoſum ſit ſciolis vel mediocribus Confeſſariis confiteri, p.225.n.3.&c.
Quaſnam opiniones ſequi debeat, p.225. n. 1.
Charitas boni Confeſſarii, p.231.n.1.&c.
De ſancta eiuſdem libertate, p. 233.n.1.
& Prudentia, p. 235.n. 1. &c.
Quæſtiones quas pœnitenti proponere debet, p. 246.n. 1. & 248.n 1.
Quomodo ſe geret erga eum qui ab alio Confeſſario abſque abſolutione dimiſſus eſt, p. 249. n. 2.
Conſulere debet pœnitenti quem in ſtatu peccati mortalis iacere dubitat, vel certo nouit, p. 252. n. 2. 525. n. 1. & 257. n. 1.
Quid faciet cum pœnitens negat peccatum quod eum commiſiſſe probè nouerit, p. 272. n. 1.
Vel cum pœnitens non meminerit, vel conſcientiam ſuam leuiter ſaltem explorauerit, p. 247. n. 4.
Vide plura ſatisfactio, ſigillum, pœnitentia.

Confeſſio.

Definitio, & quod ſit iure diuino, p.201.n.1

Quod

Quod omnia peccata mortalia oporteat confiteri, imo dubia, p. 203. n. 2. & 204. n. 3
An licitum ſit peccata venialia, & ſemel antea confeſſa confiteri, p. 205. n. 4. 5.
De examine conſcientiæ quod conſcientiæ præmitti debet, p. 239. n. 1.
Examinis iſtius vtilitas, p. 239. n. 2.
An qui dubitat ſe recordaturum peccatorum ſuorum, teneatur ea ſcribere, p. 240. n. 3
Errores vulgi circa hoc examen, p. 241. n. 1. &c.
Quòd Confeſſio debeat eſſe integra; & qualis, p. 260. n. 1. &c.
An caſus ſint qui liberant ab integra Confeſſione, p. 267. n. 2. &c.
Defectus in declarando peccatorum numero, p. 261. n. 1. &c.
An omitti poſſit peccatum quod non declarari poteſt niſi complex detegatur, p. 270 n. 4.
Quænam peccatorum circumſtantiæ declarandæ ſint, p. 264. n. 1. &c.
An virtualis integritas in aliquibus caſibus ſufficiat, p. 267. n. 1. &c
Quale peccatum ſit mortale aliquod peccatum omittere, p. 270. n. 1. &c. & 247. n. 4.
Quænam huius mali origo ſit, p. 271. n. 2. 3
An peccet qui ſe de maiori peccatorum numero accuſat quam reipſa commiſit, p. 274. n. 2.
An ille qui dubium tanquam certumo confitetur, & viceuerſa, p. 275. n. 3.
An qui in Confeſſione mentitur circa peccatum aliquod veniale, p. 277. n. 6.

ſtinctè pronunciet. Interruptio cum iuſta cauſa non eſt peccatum, & ſine cauſa, eſt tantum veniale. Capitulum ne valide quidem poteſt remittere Beneficiario Chori diſtributiones quæ illi non debẽtur in conſciẽtia.

TRACTATVS XXXIII.

De Iejunio.

Lectio vnica.

ECcleſiaſticum jejunium conſiſtit in vnica ſolùm refectione ſumenda, cum frugali & moderata collatione horâ competenti, & cibis illis tantùm comedendis quos Eccleſia vel timoratorum conſuetudo permittit. Refectionis hora eſt vndecima, ſed eam veſpere cum iuſta cauſa, & mane collationem ſumere potes. Cœterùm potus non frangit jejunium.

Nati annos viginti & vnum completos ad jejunium tenentur, præter ſenes qui annum 70, vel ſecundum aliquos, 60. attigerunt, & egenos qui non habent cibos ad refectionem integram neceſſarios, denique operoſo labore diſtentos.

Laus Deo ſummè bono, Deiparæ Virgini & Cælitibus omnibus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

INDEX
RERVM PRÆCIPVARVM
QVÆ HOC POSTERIORI TOMO continentur.

Aduertat Lector priorem numerum indicare paginam, & poſteriorem eiuſdem numerum. Additur interdum &c. vt intelligat eandem materiam ſequentibus numeris explicari.

A

Abſolutio.

VTrùm abſens poſſit abſolui à peccatis, p.206. n.8.

Quibus opus ſit Confeſſario vt validè abſoluat, & quid faciat ille qui abſolutionem inualidam impertitus eſt, p.206.n.1.&c.

An neceſſe ſit abſolutionem aliquando differre, & quo in caſu, p.285. n.1.

Quanti momenti ſit dilatio abſolutionis in quibuſdam caſibus, p.295. n.1.2.

Bona quæ dilatio illa afferat, p.297.n.1.

Quod præpoperæ abſolutiones valde periculoſæ ſint, p.298.n.1.2.
Reſpondetur quàm plurimis objectionibus contra dilationem, p.299. n.1.
Quomodo ſe geret Confeſſionarius, ne traducendo pœnitentem, peccata eius manifeſtentur, p.303,n.1.
An Confeſſarius ex officio teneatur potiùs abſoluere quàm Confeſſarius ex charitate, p. 307. n.1.
Abſolutio à Caſibus reſeruatis, vide Caſus reſeruati, Cenſura.
Acolythus.
Materia Ordinis, p.422. n.1.2.
Forma, p. 423.n.3.
Virtutes requiſitæ in Acolytho, p.425.n.1.2.
Altare.
Altarium alia mobilia, alia immobilia, p.128. n.1.
An reliquiæ ſint Altari neceſſariò imponendæ, p. 128. n. 2.
Obſeruationes circa magnitudinem & ſitum Altarium portatilium, p. 129. n.3.
An peccatum ſit in Altari non conſecrato Miſſam facere, p. 129. n.4.
De Mappis Altarium, vide Conſecratio.
Approbatio.
Definitio, p.209. n.1
A quonam Epiſcopo Sacerdos approbandus ſit, p.210. n.3.&c.
De quibuſdam aliis caſibus, p.212.n.1.&c.
B
Baptiſmus.
Definitio, p. 38. n.1.
Digitized by Google

Inſtitutio, p.38. n.2.
Tempus quo cœperit obligatio Baptiſmi, p. 39. n. 3.
Neceſſitas, p 39.n.4.
An oporteat baptiſatum eſſe vt quis validè ordinatus ſit, ibidem.
De triplici Baptiſmo, eiuſque explicatione & virtute, p. 40. n 5.
Materia Baptiſmi, p.40. n.1. &c.
Forma, p. 42. n.1.
An Apoſtoli in nomine Ieſu Chriſti ſolummodò baptiſarint, p. 43. n.4.
Quinam huius Sacramenti Miniſter ſit, p. 45. n. 1.
Quinam baptiſari poſſit, p 48. n.1.
Caſus quidam circa Baptiſmum, p.48.n.2.
Eorum requiſita qui Baptiſmum recipiunt, p. 49. n. 3. 4.
Effectus huius Sacramenti, p.50.n,1.&c.
Fruct⁹ qui exinde colligãtur, p.50.n.2.&c.
Vtrum pœnalitates hujus vitæ tollat, & quid ſit, p. 54. n.1. &c.
Quonam tempore & loco baptiſandi ſint infantes, p.56. n. 1.2.
An peccatum ſit infantes domi baptiſare citra neceſſitatem, & admonitio ad Curiones & Vicarios, p.56. n.3. &c.
Explicantur ceremoniæ Baptiſmi, p.59. n. 1. &c.
Quale peccatum ſit differre ceremonias Baptiſmi infanti domi baptiſato, p.59. n.8.
De Patrinis, ſeu ſuſceptoribus, & eorum officiis, vide Patrini, p. 85. n.1.&c.

Bellum.

An qui dubitat, vel ſciat ſe in bello aliquē occidiſſe cenſeatur irregularis, p. 489. n. 1

Benedictio.

An omnia quæ ſacrificio Miſſæ inſeruiunt conſecranda ſint, p. 139. n. 5.

Et quomodo benedictionem amittant, p. 141. n. 1. &c.

Quid de rebus quæ eam amiſerunt fiet, p. 143. n. 4.

An Epiſcopus Ornamentorum benedictionem delegare poſſit, p. 138. n. 1. 3.

An ea regulares benedicere poſſint, p. 139. n. 4

Vide plura Conſecratio.

Breuiarium.

Quinam ad Breuiarii recitationem teneantur, p. 497. n. 1. &c.

Quale peccatum ſit ejus omiſſio, cum quis ad illud teneatur. p. 498. n. 6.

An non recitans plura eodem die peccata committat, p. 498. n. 7.

Ad quid obligetur Beneficiarius qui non recitauit, vel ſine attentione Breuiarium recitauit, p. 499. n. 8. 9

Vtrùm Beneficiarius Chori tuta conſcientia poſſit recipere diſtributiones ſibi ob locorum neglectum non debitas, cum capitulum eas ipſi remittit, p. 501. n. 7.

Quali Breuiario vti liceat, p. 500. n. 1.

Quomodo quis ſolus recitare debeat, p. 500. n. 2.

An recitari poſſit audiendo Miſſam diebus Feſtis, p. 500. n. 3.

Quale peccatum ſit recitationem Officij

Digitized by Google

interrumpere, p. 501. n. 4.
Quibuſnam horis recitare oporteat, p. 501. n. 5.
An peccatum ſit Ordinem ab Eccleſia præſcriptum inuertere, p. 501. n. 6.

C

Calix.

Quænam eſſe debeat materia Calicis & patenæ, p. 129. n. 5.
Quænam Pallarum, p. 130. n. 8.
Quænam Purificatoriorum, p. 132. n. 1.
Quænam veli Calicis, p. 132. n. 2.

Caſus reſeruati.

Quod Superiores Eccleſiaſtici ſibi caſus reſeruare poſſint, p. 310. n. 1.
Conditiones caſuum reſeruatorum, p. 310 n. 2. 3. 4.
Quinam facultatem ordinariam habeat ab illis abſoluendi, p. 311. n. 1. &c.
An pœnitens qui à ſolis peccatis reſeruatis abſolutus eſt teneatur ea cum aliis non reſeruatis Confeſſario repetere, p. 315. n 3.
Vtrùm Confeſſarius facultatem à reſeruatis abſoluendi non habens, pœnitentem ab aliis peccatis abſoluere poſſit, eumque cum reſeruatis ad Superiorem mittere, p. 315. n. 1.
An poſſit quis abſolui à ſolis reſeruatis ab illo qui poteſtatem habet, & cum aliis ad Confeſſarium aliquem mitti, p. 313. n. 1.
Si autem Superiori confitendo omiſerit reſeruatum aliquod, cenſeatur abſolutus cum cæteris quæ confeſſus eſt, p. 322. n. 1.
Caſus quidam huius argumenti expli-

Digitized by Google

cantur, p. 323. n. 2. 3.
Vide plura Iubilæum, p. 318. & 320.
Celebrare, vide Miſſa.
Cenſura.
Definitio, p. 465. n. 1.
Species, p. 466. n. 2.
Quænam à cenſuris excuſent, p. 467. n. 1.
Quiſnam à cenſuris abſoluere poſſit, p. 468. n. 2. 3.
An abſens, neſciens, aut nolens poſſint à cenſura abſolui, p. 468. n. 4.
Ceremoniæ.
Earum neceſſitas, inſtitutio, vtilitas, p. 34. n. 1. &c.
An & quale peccatum ſit earum omiſſio, p. 35. n. 4.
3. Rationes quæ ad eas obſeruandas perſuadent, p. 36. n. 5.
Ceſſatio à diuinis.
Definitio, & quomodo differat à cenſura, p. 481. n. 3.
Character.
Definitio characteris Sacramentorum, p. 27. n. 1.
Effectus & proprietates, p. 27. n. 2.
Chirurgus.
An regulares ſint, p. 490. n. 2.
Circumciſio.
Vtrùm peccatum originale delebat, p. 6. n. 4.
Clericus.
Etymologia, p. 394. n. 4.
An ſine Clerico Miſſa celebrari poſſit, p. 136. n. 6.

Digitized by Google

Vide plura Tonſura.

Communio.

An diuinum aliquod ſacræ Communionis præceptum extet, p. 100. n. 1.

Quonam tempore obliget, p.101.n.3

An peccent Iudices qui non curant Euchariſtiam reis ante ſupplicium adminitrari, p.101. n.4.

An infans ſeptennis qui habet vſum rationis, nec tamen communicauit in periculo mortis communicare poſſit, p.102. n.5.

Quinam præcepto Eccleſiaſtico teneantur ad Communionem, p. 103. n. 1.

Quonam tempore, p.104. n.3.

Quo loco, p.104.n.4.

An qui ſacrilegè communicauit huic præcepto ſatisfecerit, p. 105.n.6.

An ſimplex Sacerdos ad id obligetur, p. 104. n. 5.

An qui tempore Paſchali non communicarit ad id teneatur eô elapſo, p.105. n.7.

Quam pœnam incurrant qui præceptum hoc violant, p. 105. n.8.

De munditie corporis ad Communionem requiſita, p.191 n.1.

Quod ieiunium neceſſarium ſit, except. duobus in caſibus, p. 192. n. 2.

Diſpoſitiones animæ quæ hic requirantur; vbi ſit alluſio ad eſum Agni Paſchalis, p. 194. n. 1.

Cómunionis indignæ definitio, p.197.n.1.

Grauitas peccati, p. 198. n. 2.

Quibuſnam denegandæ ſit Communio, p. 198. n. 3.

Quod omnia peccata mortalia oporteat confiteri, imo dubia, p. 203. n. 2. & 204. n. 3

An licitum ſit peccata venialia, & ſemel antea confeſſa confiteri, p. 205. n. 4. 5.

De examine conſcientiæ quod conſcientiæ præmitti debet, p. 239. n. 1.

Examinis iſtius vtilitas, p. 239. n. 2.

An qui dubitat ſe recordaturum peccatorum ſuorum, teneatur ea ſcribere, p. 240. n. 3

Errores vulgi circa hoc examen, p. 241. n. 1. &c.

Quòd Confeſſio debeat eſſe integra; & qualis, p. 260. n. 1. &c.

An caſus ſint qui liberant ab integra Confeſſione, p. 267. n. 2. &c.

Defectus in declarando peccatorum numero, p. 261. n. 1. &c.

An omitti poſſit peccatum quod non declarari poteſt niſi complex detegatur, p. 270 n. 4.

Quænam peccatorum circumſtantiæ declarandæ ſint, p. 264. n. 1. &c.

An virtualis integritas in aliquibus caſibus ſufficiat, p. 267. n. 1. &c

Quale peccatum ſit mortale aliquod peccatum omittere, p. 270. n. 1. &c. & 247. n. 4.

Quænam huius mali origo ſit, p. 271. n. 2. 3

An peccet qui ſe de maiori peccatorum numero accuſat quam reipſa commiſit, p. 274. n. 2.

An ille qui dubium tanquam certum confitetur, & viceuerſa, p. 275. n. 3.

An qui in Confeſſione mentitur circa peccatum aliquod veniale, p. 277. n. 6.

Vide plura peccatum.

De obligatione iterandæ Confeſſionis, p. 279. n. 1

De breuitate in Confeſſione neceſſaria, p. 278. n. 3

Item de perſpicuitate, p. 278. n. 4

Quonam tempore confitendum ſit juxta Ordinem Eccleſiaſticum, p. 349. n. 1. & 352. n. 1. &c.

Quinam præcepto diuino teneantur ad Confeſſionem, p. 349. n. 2

Qui Confeſſionem inualidam fecit, mandato non ſatisfecit, p. 351. n. 8

An pœnam incurrat infligendam omittentibus Confeſſionem annuam, 352. n. 8.

Caſus quidam ad tempus annuæ Confeſſionis ſpectantes, p. 352. n. 1

Cuinam Confeſſario confitendum ſit, cum quibuſdam caſibus circa Confeſſionem, p. 354. n. 1

Confirmatio.

Definitio, Materia, forma & Miniſter huius Sacramenti, p. 87. n. 1

An neceſſaria ſit, &c, p. 88. n. 2

Cur Patrini adhibeantur, p. 89. n. 1

Vtrùm non confirmatus poſſit eſſe Patrinus, p. 90. n. 2

Cur Epiſcopus confirmandum alapa percutit, p. 90. n. 3

Quænam eam ſuſcipientibus neceſſaria ſint, p. 90. n. 4

Conſecratio.

Quiſnam Altaria, Patenas, & Calices conſecrare poſſit, p. 138. n. 1

Quale peccatum ſit in Altari non conſecrato, Miſſam celebrare, p. 129. n. 4
Digitized by Google

Quandonam Altare fixum amittat ſuam conſecrationem, p. 139. n 6
Et quandonam portatile, p.140.n.7
Quomodo conſecratio Eccleſiæ pereat, p. 140. n. 8
Et quomodo Calicis, p. 141. n.1.2
Quid de rebus quarum conſecratio periit, fiet, p. 143. n. 4
An peccatum ſit Calices & cæteras res conſecratas tangere, p. 137. n.7

Contritio.

Definitio, p.237.n.1
Quomodo contritio voluntatem confitendi implicitè complectatur, p. 201. n. 4

Corona Clericalis, vide Tonſura.

Corporalia.

4. Notatu digna circa corporalia, p.130.n.6
Quod peccatum mortale ſit Miſſam cum Corporalibus immũdis celebrare, p.130.n.7
An ea tangere peccatum ſit, p. 137. n.7
Quiſnam ea lauare debeat, p.137.n.8
Quid circa burſam Corporalium dicendum ſit, p. 131. n. 9

D

Denunciatio, vide Matrimonium.

Deuotio.

Quid ſit ſpiritus deuotionis, p.21.n.1
Quod valdè neceſſarius ſit vt Sacramenta ritè adminiſtrentur, p. 22. n. 2
Media quibus comparetur, p. 22. n. 3
Impedimenta, p. 22. n. 4

Diaconatus.

Materia & forma, p. 437.n.1.2
Virtutes Diaconorum, p. 437. n.3.4

Dimiſſoria.

Litteræ Dimiſſoriæ neceſſariæ ſunt illi qui ab extraneo Epiſcopo ordinari velit. p. 371. n. 4.

Quam pœnam incurrant mandatum hoc violantes, p. 371. n. 5.

Diuortium. Vide Matrimonium.

E

Eccleſia. Vide Conſecratio, Pollutio.

Epiſcopus.

An ordo Epiſcopalis eſſentialiter differat à Sacerdotali, p. 364. n. 3.

Quod ſolus Epiſcopus poſſit conferre Ordinis & Confirmationis ſacramenta, p. 367. n. 1. &c.

An confirmare poſſit eos qui non ſunt ex ſua Diœceſi, vel eos ordinare, p. 87. n. 1. & 367. n. 1.

An à caſibus Papæ reſeruatis abſoluere poſſit, p. 312. n. 3

An benedictionem Ornamentorum Miſſæ delegare poſſit, p. 138. n. 3

Euchariſtia.

Significatio vocis, & rationes propter quas SS. Sacramentũ ita appelletur, p. 91. n. 1

Definitio, p. 92. n. 2

Materia eius remota eſt ſolus panis triticeus vſualis, & vinum vitis, p. 92. & 93. n. 3. 4

Quid de muſto vel vino congelato dicendum ſit, p. 93. n. 5. 6

An neceſſe ſit vt materia conſecranda Presbytero præſens ſit, p. 94. n. 1. &c.

Quænam ſit hujus Sacramenti forma, p. 96. n. 1

An Sacerdos verba formæ ſuo, vel Chriſti nomine proferat, p. 96. n. 2
Quid forma illa efficiat, p. 97 n. 3. 4
Quid per ſpecies Sacramenti intelligendum ſit, p. 98. n. 1
Quandonam ceſſet Chriſtus ſub ſpeciebus præſens eſſe, p. 99. n. 5
Duæ virtutes Ieſu Chriſti in hoc Sacramento, p. 100. n. 6
An Euchariſtia neceſſitate medij neceſſaria ſit, p. 101. n. 3
Effectus Euchariſtiæ reſpectu animæ, cum eorum explicatione, p. 182. n. 1. 2
Admonitio ad eos qui ſæpe communicant, p. 184. n. 4. & 187. n. 4
Effectus Euchariſtiæ ratione corporis, p. 188. n. 1. &c.
Inſignes hujus doctrinæ fructus, p. 190, n. 6
De receptione Euchariſtiæ, vide Communio, p. 100. &c.
De Euchariſtia inquantùm ſacrificium ſit, vide Miſſa, p. 106. n. 1

Examen conſcientiæ, vide Confeſſio.

Excommunicatio.

Quid ſit excõmunicatio major, p. 468. n. 1
Quibus bonis priuet, p. 469. n. 2
Quis ſit excommunicatus non toleratus, p. 471. n. 3
Quale peccatum admittant qui cum tali excommunicato participant, p. 471. n. 4
Quod in aliquibus tamen caſibus permittatur, ibidem.
Quid ſit excõmunicatio minor, p. 472. n. 1
Quandonam incurratur, p. 472. n. 2

Digitized by Google

Quiſnam ab ea abſoluere poſſit, p. 472. n. 3
Quinam cædendo vel offendendo Clericum, &c. incurrant excommunicationem maiorem, p. 473. n. 1
De excommunicatione monitoriorum, p. 476. n. 1. &c.

Exorciſta.

De materia & forma huius Ordinis, p. 421. n. 1. 2
Officium Exorciſtæ, p. 421. n. 3
Definitio exorciſmi, & quiſnam ſit eius in Baptiſmo vſus, p. 60. n. 1. &c.

Extrema Vnctio.

Definitio, p. 358. n. 2
Ratio & ſignificatio vocis, p. 357. n. 1
A quo & quando inſtituta ſit, p. 358. n. 3
Quænam ſit eius materia remota & proxima, p. 358. 359. n. 4. 5
Et forma, p. 359. n. 6
Miniſter huius Sacramẽti quis, p. 360. n. 1
Subjectum: vbi difficultates quædam enodantur, p. 360. n. 2
Quinam ſint eius effectus, & quando operetur, p. 360. n. 3

F

Fiola ſiue Palla linea, vide Calix.

Fœminæ.

Quod fœminæ ſint Ordinum incapaces, p. 368. n. 1
Quid per Presbyteras & Diaconiſſas, quarum Canones mentionem faciunt, intelligendũ ſit, ibid. I

Jejunium.

Quid ſit jejunium naturale, p. 148. n. 3

Quomodo rumpatur, p.148. n. 4. 5
An fracto jejunio liceat celebrare Miſſam, p. 149. n. 1
An communicare liceat jejunio fracto, p. 150. n. 2.
In quo conſiſtat jejunium ad quod Eccleſia obligat, ibidem.
Quodnam hominum genus ad jejunium teneatur, cum excuſationibus quibuſdam legitimis, p.149.n.1.&c.

Interdictum.

Definitio & ſpecies,p,479.n.1.& 480.n.2

Interſtitia.

Quomodo ſeruanda ſint, p.372.n.1
An & quomodo peccet qui ea non ſeruat, p. 373. n. 2
Quinam in iis diſpēſare valeat, p.373.n.3
Cur Eccleſia ea inſtituit, p.374. n.4

Irregularitas.

Definitio, p. 481. n. 1
Quod duplex ſit, ibidem.
De 6. irregularitatibus ex defectu prouenientibus. p. 482. n. 1. &c.
Explicatio irregularitatis prouenientis ex defectu lenitatis, p.485. n.1. &c.
De irregularitatibus ex delicto, p. 492. n. 1. &c.
Quinam in iis diſpenſare poſſit, p. 495 n. 1.

Iubilæum.

De variis caſibus ad caſus reſeruatos tempore Iubilæi pertinētibus,p.318.n.1.&c.
De abſolutione à caſibus reſeruatis tempore Iubilæi. p. 320. n. 1. &c.

Iudex.

An peccent Iudices non curando vt Sacramentum reis adminiſtretur ante ſupplicium, p.101. n.4

Juriſdictio.

Quod duplex ſit, p. 207. n.3
An requiratur in abſolutione peccatorum, imò venialium, p. 207. n.4
Vtrùm liceat in aliquibus caſibus abſoluere abſque juriſdictione, p. 209. n. 1
An Eccleſia suppleat defectum poteſtatis ob errorem publicum, &c. p. 215. n.1.2

L

Lector.

Materia & forma hujus Ordinis, p.419. n.1. 2
Officium & virtutes Lectoris, p. 419. 420 n. 3. 4

Lex.

Quid ſit lex naturæ ceu non ſcripta, & quid ſcripta ceu Moſaïca, p.4. n.1
An eſſet Sacramentum aliquod in his legibus, & quale, p. 4. 5. 6

M

Materia.

De partibus Sacramenti eſſentialibus, p. 9. 10

Matrimonium.

Definitio & obligationes ſponſaliorum, p.443. n. 1. 2
Ad quid teneatur ille qui ſub ſpecie matrimonij puellam ad copulam induxit, p. 444. n. 3. 4
Vbinam denunciationes fieri debeant, p.445. n.1

Digitized by Google

Quibus diebus, p. 446. n.2

An peccatum ſit ſine præmiſſis denunciationibus contrahere & conſummare, p.447 n. 4. 5

Quiſnam in denunciationibus poſſit diſpenſare, & quare, p. 447. n.6

Definitio Matrimonij, p. 448. n. 1

Quod 2. ſint genera impedimentorum, p. 448. n 2

Quænam impedimenta irrita ceu dirimentia dicantur, p.449. n.3. &c.

Quænam illicita ceu non dirimentia, p. 453. n.1. &c.

Quiſnam in impedimentis diſpenſare poſſit, p. 455. n.1. &c.

Quid faciendum vt matrimonium, defectu conſenſus interni, inualidè contractum, fiat validum, p. 457. n. 1

Definitio diuortij, p. 461. n. 1

De ejus cauſis, p. 462. n. 3. &c.

Quod Matrimonium nondum conſummatum fiat inualidum ſi alter conjugum ingreditur Religionem, p. 461. n. 2

An vxor teneatur ſequi maritum migrantem in alium locum, p. 463. n. 5

An maritus poſsit deſerere vxorem cum promiſſa dos ipſi non ſoluitur, p. 464. n. 6

Medicus.

An Medici regulares ſint, p.490. n.2

Miſſa.

Deriuatio vocis, p. 106. n. 1

Fructus triplex, p.107. n. 2

Definitio, p. 109. n. 1

Inſtitutio, p. 110. n. 2

Cc 5

Partes eſſentiales, p. 110. n. 3

Explicatio trium eius præcipuorum effe-ctuum, p. 111. n. 1

An proſit ex opere operato, p. 113. n. 1

Duæ obſeruationes circa Miſsã, p. 114. n. 2

Triplex eius valor, p. 114. n. 1

An eius valor intenſiuè infinitus ſit, p. 115. n. 3

Pro quonam genere perſonarum offerri poſſit, p. 117. n. 1

Triplex explicatio difficultatum circa oblationem Miſſæ pro defunctis, p. 118. n. 5

Quo in loco celebranda ſit, p. 120. n. 1. 2. 3

Conſulitur Sacerdotibus, qui ad Sacrum in Capellis prioratis faciendum inuitantur, p. 121. n. 4

Quod in Eccleſia polluta Miſſa nequaquam celebrari poſſit, p. 122. n. 1. &c.

Vide pollutio.

Obſeruationes quædam circa ea quæ celebratione Miſſæ inſeruiunt, p. 128. n. 1. &c.

De eorum benedictione & conſecratione, p. 138. &c.

An & quale peccatum ſit Sacrum ſine Miſſali facere, p. 133. n. 3

Quibuſnam diebus liceat celebrare Miſſam, quibuſnam non, p. 144. n. 2

Et quibuſnam horis, p. 147. n. 1

De Miſſa pro fundatione, cum ſolutione objectionum quarundam, p. 160. n. 1. 2

Auditio Miſſæ.

Quibuſnam diebus audienda ſit, p. 163. n. 1

An pa[illegible] ad id teneantur, p. 164. n. 2

Adm[illegible]atio ad Paſtores, p. 164. n. 3

Quale peccatum ſit Miſſam integram non audirei, p.165. n.1
In quo conſiſtat deuotio audiendi Miſſam, & quod peccatum ſit eam deuotè non audiſſe, p.167. n.3
An quis peccata ſua confitendo cenſeatur audire Miſſam, p.167. n.4
Vtrùm neceſſarium ſit Miſſam Parochialem audire, & quod fidelibus emolumento ſit, p.168. n.1
De cauſis quæ à Miſſa audienda excuſant, p.171. n.1
De defectu quorundam qui ſe in Confeſſione de neglectu Miſſæ accuſant, p.177. n 1. &c.

Miniſtri Sacramentorum.

Quænam intentio requiratur ad ea validè adminiſtranda, p.13. &c.
An probitas & bene acta vita ad Miniſtri validitatem faciant, p.16. n.2
An peccet qui in ſtatu peccati Sacramenta miniſtrat, p.16. n.3
An ille qui alia Eccleſiæ munia in tali ſtatu exercet, p.17. n.5
De modo cognoſcendi grauitatem peccati quod admittunt qui in ſtatu peccati mortalis Sacramenta adminiſtrant, p.18. n.1. &c.
Quid agere debeat qui miniſtraturus Sacramenta ſe culpæ alicuius reum perſentit, p.20. n.1
Vtrùm liceat petere Sacramenta à Miniſtro indigno, quem ea indignè miniſtraturum conſtat, p.31. n.1

Vtrùm Sacramenta indigno ſint conferenda, p. 31. n. 4
De deuotione Miniſtro Sacram. neceſſaria, p. 21. n. 1

O

Occaſio.

Quænam ſit occaſio proxima, quænam remota, p 288. n. 1. & 3
An illam deſerere teneamur, &c. ibidem.

Officium, vide Breuiarium.

Opinio.

Quid ſit opinio probabilis, p. 308. n. 2
Admonitio circa electionem opinionum, & quid aget Confeſſarius cùm pœnitens habeat opinionem probabilem ipſius ſententiæ contrariam, p. 308. n. 3

Ordo.

Definitio ſacramenti Ordinis, p.362. n.1
Ratio cur ita vocetur, p.363.n.2
Numerus Ordinum, p.364. n.1
An omnes Ordines ſint Sacramenta, p. 364. n. 2.
Materia & forma, p. 365. n.4
De diuerſitate quæ videtur in hoc caſu eſſe inter Eccleſiam Latinam & Græcam, p. 365. n. 5.
Miniſter hujus Sacramenti quiſnam, p. 367 n. 1.
Diſpoſitiones vt validè ſuſcipiatur, p. 368. n. 1. 2.
Et vt licitè ſuſcipiatur, p.370. n.1.
Quænam ætas requiſita, p.370.n.2
Quam incurrant pœnam qui Ordinē ſacrū ante legitimā ætatem ſuſcipiunt, p.370.n.3

De interſtitiis, p.372. n.1.
De Dimiſſoriis, p. 371. n. 4
De vocatione Dei, & Miniſtrorum Eccleſiæ ad ſuſcipiendos Ordines, p.375.n.1.2
De ejus notis, p.375. n.1.2
De tempore & diebus quibus conferantur, p. 377. n. 1
Examen Ordinandorum ad quem ſpectet, p. 382. n. 1
Explicatio ceremoniarum Ordinationis, p. 390. 391. &c.
Ordines ſpeciatim explicantur, p. 397 n. 1. &c.

Ornamenta.

Vide veſtes Sacerdotales.

Oſtiarius.

Materia & forma huius Ordinis, p.414. n. 1. 2. 3
Officium, p. 415. n. 5
De 4. eius virtutibus, p.417. n. 1

P

Pœnalitates.

Quid per pœnalitates huius vitæ intelligendum ſit, p. 54. n. 1

Pœnitens.

Quandonam cenſeatur in ſtatu peccati perſeuerare,
Indicia quibus cognoſcendum ſit.
Vide ſatisfactio, Confeſſor, Confeſſio.

Pœnitentia.

Definitio, p. 200. n. 1
Quandonam hoc Sacramentum inſtitutum ſit, p. 201. n. 2
An neceſſarium ſit, p. 201. n. 3

Digitized by Google

De materia eius remota, vbi agitur de obligatione confitendi peccata,& quænam, p. 203. n. 1. &c.

De materia eius proxima, p. 205. n. 6

De forma & ſignificatione, & in quibus eſſentialiter conſiſtat, p. 205. n. 7

De pœnitentia abſentis, vide abſolutio, p. 206. n. 8

Quod Miniſter huius Sacramenti debeat eſſe Sacerdos, p. 206. n. 1

Approbatus ab Ordinario, & juriſdictionem habens, p. 207. n. 2

An poteſtatem non habens adminiſtrandi hoc Sacramentum, ſed qui creditur eam habere, validè id conferre poſſit, p. 215. n. 1

Explicatio caſuum quorundam, quæ facit ad dilucidationem huius lectionis, p. 218 n. 1. &c.

Quænam in Miniſtro huius Sacrament qualitates requirantur, vt munere ſuo dignè perfungatur, p. 220. n. 1. &c.

Vide plura. *Confeſſio.*

Palla linea, vide Calix.

Patena.

De ejus materia. Vide Calix.

Patrini.

Quodnam genus hominum ad patrini munus admittatur, p. 85. n. 1. &c.

De cognatione ſpirituali quam Patrini contrahunt, & cum quibus, p. 453. n. 1

An pater baptiſando filium ſuum cognationem cum vxore contrahat, p. 85. n. 3

Cum pluribus huius materiæ circumſtantiis, ibidem.

Digitized by Google

Peccatum.

Quomodo peccatum originale in lege naturæ, & ſcripta remittebatur, p. 5. n. 2. &c.

Quod peccatum Chriſtiani multò grauius ſit peccato Infidelium, & quam ob cauſam, p. 53. n. 1

Quomodo peccata mediante ſacrificio Miſſæ remittantur, p. 112. n. 2

De Confeſſione peccatorum, vide Confeſſio.

De remiſſione peccatorum actualium in ſacramento Pœnitentiæ, vide pœnitentia.

Pileolus.

An cum pileolo Sacrum facere liceat, p. 136. n. 5.

Pollutio Eccleſiarum.

Quod fiat 4. modis. Cum ſolutione caſuum præcipuorum huius materiæ, p. 122 123. &c.

De pollutione Cœmeteriorum, p. 126. n 4

An in Eeclesia polluta celebrans cenſuram incurrat, p. 127. n. 7

An reconcilianda ſit Eccleſia, cum eius pollutio eſt occulta, p. 127. n. 8

A quo purificanda ſit, p. 127. n. 9

Presbyter, vide Sacerdos.

Puluinar.

Quod conſultius ſit puluinari quàm pulpito in Miſſa vti; cum myſtica eius ſignificatione, p. 133. n. 3

R

Reconciliatio.

Reconciliatio Eccleſiarum pollutarum, *Vide pollutio.*

S

Sacerdos. Sacerdotium.

Materia Sacerdotij, p. 440. n. 1
Forma, p. 440. n. 2
Virtutes, p. 441. n. 3
De obligatione celebrandi Miſſam, p. 144. n. 1
An præſtet, ex reuerentia, à Miſſæ celebratione abſtinere, quamuis ſe nullius peccati reum perſentiat, p. 145. n. 3
De Confeſſione ad quam Sacerdos tenetur cum conſcientia ſit peccato mortali prægrauata, p. 151. n. 1
Vtrùm contritio in quodam caſu ſufficiat, ibidem.
Quid aget ſi ante inchoatam Miſſam non aduerterit, p. 153. n. 2
Ad quid obligetur qui in tali ſtatu celebrauit, p. 154. n. 3
Conſulitur Paſtoribus, p. 155. n. 5
Vtrùm qui ſtipendium accepit ad Miſſam il Altari priuilegiato celebrandam, peccet eam alibi celebrando, p. 158. n. 2
Vel ſi differat ſuſcepto onere celebrandi, p. 158. n. 3.
Quomodo ſe gerent Paſtores circa Miſſam pro fundatione, p. 160. n. 1. 2
An ſimplices Paſtores teneantur Miſſam tempore Paſchali in propria Parœcia celebrare, p. 104. n. 5

Digitized by Google

Vide plura *Confeſſarius*, *ſtipendium*, *Breuiarium*.

Sacramentum.

De varia eius ſignificatione, p. 1. n. 1
Quid ſit Sacramentum in lege Euangelica, p. 2. n. 2
Quidnam debeant Sacerdotes plebem docere circa Sacramenta, p. 4. n. 4
An & qualia fuerint Sacramenta in lege naturæ, p. 4. n. 1
Et in lege Moyſis, p. 6. n. 3
Neceſſitas Sacramentorum, p. 7. n. 1
Numerus, p. 8. n. 2
Inſtitutio, p. 8. n. 3
Partes eſſentiales, p. 9. n. 1
Cur vocentur materia & forma, p. 9. n. 2
An ſint res & verba in vnoquoque, p. 9 n. 3. 4
Quod duplex ſit materia in Sacramento, p. 10. n. 5.
Quænam mutationes in forma Sacramenti accidere poſſint, p. 11. n. 1
Vtrùm Sacramenta gratiam conferant, & quomodo, p. 23. n. 1
Quomodo legis Moſaicæ Sacramenta gratiam conferant, p. 24. n. 3
& Quomodo Euangelicæ, p. 24. n. 5
Gratia cuiuſque Sacramenti ſpeciatim explicatur, p. 25. n. 1
De charactere Sacramentorum, p. 27. n. 1
De qualitatibus in Miniſtro Sacramentorum requiſitis, p. 13. n. 1
Quod intentio abſolutè neceſſaria ſit vt Sacramentum validum ſit, ibidem.

De diſpoſitione ſuſcipientium Sacramenta, p.29. n.1
De ceremoniis in Sacramentorum adminiſtratione adhibitis, p.34. n.1
De rebus ſacramentalibus, earumque virtute, p. 37. n.1
Vide vnumquodque Sacramentum in particulari.
Vide etiam Miniſter Sacramentorum.

Sacrificium.

Vide Miſſa.

Satisfactio.

Quod duplex ſit, p. 333. n. 1
Quod neceſſaria ſit, p. 334. n. 2
Vtrùm Confeſſarius debeat pœnitenti ſatisfactionem imponere in omnibus caſibus, p. 335. n. 1
Vtrùm per modum præcepti imponenda ſit, p. 336. n. 2
Vtrùm ante abſolutionem, p.337.n.3
Quænam bona opera in ſatisfactionem imponenda ſint, p. 337. n. 1
De modó cognoſcendi mentem Confeſſarii cum iniungit pœnitentiam die quâ aliàs fieri deberet, p. 339. n. 3
De quantitate ſatisfactionis, &c. p.430. n. 1
An pœnitens acceptare teneatur omnem ſatisfactionem ſibi impoſitam, p. 342. n. 4
Quale peccatum committat eam non adimplendo, p. 343. n.1
Quomodo adimplenda ſit, p.343.n.2
An per alium adimpleri poſſit, p.344.n.3
An in ſtatu gratiæ adimplenda ſit, p.344.n.4

An in ſtatu peccati mortalis vnquã ſuum effectum habeat, ibidem.
An ſatisfiat Indulgentiam plenariam lucrando, p.345.n.1
An Confeſſarius iniunctam ab alio pœnitentiam mutare poſſit, p.346. n. 2
An pœnitens auctoritate propria id facere poſſit, p. 347. n. 3
An mutatione obtentâ liceat alterutram eligere, p. 348. n. 4
Ad quid obligetur qui iniunctæ pœnitentiæ oblitus eſt, p.348. n.1

Sigillum Confeſſionis.

Quo jure Confeſſarius teneatur ſeruare ſigillum Confeſſionis, p. 325. n. 1
An alius præter Confeſſarium obligetur, p. 325. n. 2.
Quantum ſit peccatum id violare, p.326. n. 3.
Varii caſus circa hanc lectionem, p.327. n. 1.
An liceat vti notitiâ per Confeſſionem acquiſitâ, p. 331. n. 1

Sponſalia.

Vide Matrimonium.

Stipendium.

An pro vna Miſſa plura ſtipendia accipere liceat, p.156. n.1.
Reſponſio ad objectiones quaſdam, ibidem.
Item ad alias difficultates huc ſpectantes, p. 157. n. 1.

Digitized by Google

Vtrùm Sacerdos qui onus celebrandi ſuſceptas Miſſas implere non valet, poſſit eas alii committendo, retinere partem vniuſcuiuſque ſtipendij, p. 159. n. 1

Subdiaconus.

Quod promouendis ad Subdiaconatum titulus neceſſarius ſit, p. 427. n. 1

Quod triplex ſit titulus, cum eorum explicatione, ibidem n. 2. &c.

De pœnis eorum qui ſe ordinari curant ſine titulo, p. 430. n. 1

Solutio aliquot difficultatum, p. 430 n. 2. &c.

Materia & forma Subdiaconatus quænam, p. 432. n. 1. 3

Virtutes, p. 433. n. 1

Superpelliceum.

Deriuatio vocis, & p. 412. n. 1

Significatio, p. 412. n. 2

Suſceptores.

Vide Patrini.

Suſpenſio.

Definitio, p. 478. n. 1

Quibus in caſibus incurratur, p. 478. n. 2

T

Titulus Clericalis.

Vide Subdiaconus.

Tonſura.

Definitio, p. 394. n. 1

Deriuatio, p. 394. n. 2

Nomen ſuſcipientis quidnam, p. 394. n. 4

Conditiones in ſuſcepturo requiſitæ, p. 395. n. 1

An peccatum ſit eam accipere ſine animo

lericalis ſtatus, p. 395. n. 2
Explicatio ceremoniarum Tonſuræ, p. 397 n. 1. &c.
De Tonſura ceu Corona Clericali, p. 405 n. 1
Et de eius ſignificatione, p. 405. n. 2

V

Viaticum.

An quis in vno eodemque morbo ſæpius ſminiſtrari poſſit, p. 194. n. 4
Quod ægrotantes fracto jejunio communicare poſſint, p. 192. n. 2
An liceat miniſtrare Euchariſtiam infantibus qui ante nunquam communicarunt, ed cenſentur ratione vti poſſe, p. 102. n. 4

Violatio Eccleſiæ.

Vide Pollutio.

FINIS
Indicis Tomi poſterioris.

Digitized by Google

Digitized by Google